

كلام شريف

الفراز الكريمة

تفسير نعماني

للشيخ نعمان بن أمير بن عثمان

باللغة التاتارية

كلام شريف

الفرائد الكريمة

تفسير نعماني

للشيخ نعمان بن أمير بن عثمان

باللغة التاتارية

عن النسخة المطبوعة في هلسنكي - فنلندا

طبع في دولة قطر

الدوحة - ١٩٨٩م

تقديم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف المرسلين سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين وبعد ،

فانه لشرف كبير أن أقدم لهذا التفسير المكتوب باللغة التاتارية وهو للشيخ نعمان بن أمير بن عثمان وهو من قرية « ثمن » التابعة لمنطقة استرلى طماق وقد درس في قورصا التابعة لقازان وحضر دروس العالم المشهور أبي النصر عبد النصير بن ابراهيم حيث أبدى استعدادا وطموحا كبيرين للدراسة واستفاد منها الكثير ، وقد تزوج نعمان بن أمير من ابنة أخى استاذه الشيخ عبد الخالق الذى خرج للحج تاركا مكانه في التدريس للشيخ نعمان ، وشرع في اكمال تفسير استاذه حتى وصل في تفسيره الى سورة الكهف . وبعد وفاة استاذه درّس في منطقة قورصا لفترة قصيرة رحل بعدها إلى داغستان حيث وافاه الأجل هناك رحمه الله رحمة واسعة ورحم علماء المسلمين أجمعين الذين شرحوا وبيّنوا معانى كتاب رب العالمين .

وقد طبع هذا التفسير أول مرة عام ١٩٠٧ م في مدينة أورينبرج ، وكانت الطبعة الثانية عام ١٩١١ م بمدينة قازان ثم الطبعة الثالثة في عام ١٩٥٩ م في مدينة هلسنكى وتعتبر هذه الطبعة القطرية هى الطبعة الرابعة وقد طبع منها ثلاثة آلاف نسخة وذلك في عام ١٩٨٩ م بمدينة الدوحة عاصمة قطر وذلك على نفقة أهل الخير في هذا البلد الطيب .

واللغة التاتارية هى إحدى اللغات التركية الغربية ويستعملها التاتار المقيمون في جهات مختلفة مثل تاتار قازان وتاتار الميشار وتاتار كاظيمون وتاتار الأورال وتاتار سيبيريا وهؤلاء هم تاتار اللغات التركية الغربية وهناك تاتار آخرون ينتشرون في مناطق اللغات التركية الشمالية والجنوبية والجنوبية الغربية كما أن منهم مهاجرين كثيرين في الولايات المتحدة واليابان وكثير من الدول الأوروبية

ويمكن تقدير اعدادهم في العالم بنحو عشرة ملايين نسمة وكانت العاصمة « قازان » تشتهر بعلمائها ومفسريها ويذخر التراث الاسلامي بكثير من التفاسير باللغة التاتارية والتي يصعب وجودها حاليا . وقد كان للنداء الذي وجهته للإخوة التاتار في مقدمة تفسير أسد الله الحميدى « الاتقان في تفسير القرآن » إستجابة جيدة . فهذا التفسير النعمانى طبع عن نسخة قدمها احد الضباط المتقاعدین جزاه الله كل خير كما أن هناك تفسيراً آخر بعنوان « الصراط المستقيم » من ثلاثة اجزاء للشيخ احمد فريد العباسى ١٣٠٠ هـ وقد تم العثور عليه عند أحد الأخوة التركستانيين ولعل الله يقيض طبعه أيضا . وأرفق بهذه المقدمة قائمة بتفاسير اللغات التركية الشرقية والغربية والجنوبية الممتدة في آسيا من شرقها الى غربها وهى لغات تركية ذات أصل واحد وان تفرعت الى عدد من الفروع المختلفة وتستعملها شعوب كثيرة تدين بالمذهب الحنفى في الأغلب يجمعهم الاسلام رغم تفرق أوطانهم وتباعد الشقة بينهم وانتشارهم في أواسط آسيا واوزبكستان واوركرايا وسيبيريا والفولجا وكازاكستان والصين ورومانيا وبلغاريا وتركيا وفنلندا ودول بحر البلطيق وبولندا . وكلى أمل أن تقوم « هيئة عالمية للقرآن الكريم » تعتنى بنشره ونشر تفاسيره والقيام بواجب التبليغ لشتى شعوب العالم الاسلامى وبصورة علمية منظمة وتحت اشراف هيئات اسلامية كبرى وذلك امثالا لأمر الله سبحانه وتعالى بالتبليغ والبيان .

قال تعالى : ﴿ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِيُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ .
(النحل ٥٤)

قال تعالى : ﴿ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ .
(النحل ٦٤)

وقال تعالى : ﴿ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ ﴾ .
(المائدة ٦٧)

والبلاغ والبيان واجبان على المسلمين الى يوم الدين وهما عماد الدعوة الى رسالة الله سبحانه وتعالى الى البشر كافة من عرب وغير عرب من الامم المختلفة والذين يتكلمون بالسنة مختلفة وهذه آية من آيات الله عز وجل .

قال تعالى : ﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ ۚ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتَلَفُ
السِّنِينَ وَالْوَنُكُرِ ﴾ .

(الروم ٢٢)

ولم يكتف الرسول عليه السلام بالبلاغ والتبيين لقومه فقط بل كتب الرسائل داعيا الامم المعروفة من حوله في ذلك للدخول في دين الله فأرسل الى نجاشي الحبشة وقيصر الروم وكسرى الفرس وعظيم القبط في مصر وغيرهم . وإن لنا في رسول الله أسوة حسنة للقيام بواجب التبليغ والتبيين للأمم جميعا عرب وغير عرب وأن نصدع بأمر الله عز وجل لرسوله الكريم فقال تعالى : ﴿ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ ﴾ .

(المائدة ٦٧)

وقال رسول الله ﷺ « بلغوا عني ولو آية » .

ومن غير المعقول أن تتوقف الدعوة الاسلامية باصطدامها بحاجز اللغة بينما لم يتوقف الرسول عليه الصلاة والسلام عند التبليغ للعرب فقط بل انتقل بالدعوة في السنة السابعة من الهجرة الى الأمم المحيطة خارج الجزيرة العربية بارسال الرسائل والوفود ولم تكن اللغة عائقا ، بل حث اصحابه على تعلم اللغات كالسريانية والعبرية والفارسية والرومية والحبشية .

واهئية العالمية للقرآن الكريم هي الهئية التي يجب أن تكلف بهذا الواجب على أن يكون من أهدافها :

١ - تبليغ معانى القرآن الكريم للأمم الاسلامية جمعاء ، كل أمة بلسانها .

- ٢ - تبليغ معاني القرآن الكريم لغير المسلمين .
  - ٣ - تفسير القرآن الكريم تفسيراً حديثاً من علماء التفسير المشهود لهم علماً وديناً ليكون وسيطاً في ترجمته للغات المختلفة (وقد سبق أن نذبت مشيخة الأزهر الشريف وصاحب الفضيلة مفتي الديار المصرية لوضع تفسير موجز وسيط للكتاب الكريم يستهدى به المترجمون) .
  - ٤ - طبع تفاسير القرآن الكريم وتوزيعها ونشرها بكل السبل لتوصيلها إلى أهلها .
  - ٥ - تقوم الهيئة بدور الدفاع والعناية بكتاب الله الكريم وخصوصاً ضد من يقومون بما يسمى « ترجمة القرآن » من غير المسلمين أو ممن يدعون الإسلام من المنحرفين . « فالمسلم يفسر وغير المسلم يترجم » .
  - ٦ - إقامة مراكز للهيئة العالمية للقرآن الكريم في العواصم المختلفة يتم من خلالها الرصد والطبع والتوزيع والدراسة .
  - ٧ - تأسيس مكتبة قرآنية كبيرة يحتفظ فيها بكل ما صدر وكتب عن القرآن الكريم من ترجمات وتفسيرات بكل لغات العالم ليسهل على الدارسين اختيار الصالح من التفاسير والتحذير من الترجمات الفاسدة .
  - ٨ - إصدار بيبليوغرافيا شاملة للتفسيرات والترجمات تشمل على تقييم إسلامي علمي لها وكذلك إصدار نشرة دورية للهيئة العالمية للقرآن الكريم .
- وقبل أن أختتم كلامي أدعو الله سبحانه وتعالى أن يهدي أمة الإسلام إلى حسن خدمة كتاب الله الكريم وان يوفق المسلمين إلى ابلاغ كلمة الله ونشرها في الآفاق ، انه نعم المولى ونعم المعين .

٩ ذوالقعدة ١٤٠٩ هـ

١٢ يونيو ١٩٨٩ م

الفقيه إلى الله تعالى

حسن عبد المجيد المعاييرجي

سجل « بيليوجرافى » بتفاسير القرآن الكريم باللغات التركية الاسيوية

- ١- ابن أسد الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده في جزئين - قازان ١٩٠٧ - ١٩١١ . ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٥١٤ ص . بالحرف العربى - تاتارى قازان لغات تركية غربية .
- ٢- ابن أسد الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده في جزئين - قازان ١٩١١ - ١٩١٤ . الطبعة الثانية ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٥٢٤ ص . بالحرف العربى تاتارى قازان لغات - تركية غربية .
- ٣- ابن أسد الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده في جزئين - اسطنبول ١٩٨٤ . الطبعة الثالثة الناشر - الشيخ خليفة التاى ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٥٢٤ ص . بالحرف العربى تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٤- ابن أسد الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده في جزئين - الدوحة - قطر ١٩٨٥ . الطبعة الرابعة - الناشر خليفة بن خالد السويدي ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٤٢٤ ص . بالحرف العربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٥- ابن أسد الحميدى (شيخ الاسلام) - قرآن - الاتقان في ترجمة القرآن - قرآن تفسيرى قازان تيلينده في جزئين في مجلد واحد الدوحة - قطر ١٩٨٧ . الطبعة الخامسة - الناشر ادارة الشؤون الدينية للمحاكم الشرعية . ج ١ - ٥٢٠ ص - ج ٢ - ٤٢٤ ص . بالحرف العربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .

- ٦- محمود بن السيد نادر الطرازی - قرآن كريم مترجم ومحشى باللغة التركستانية - كراتشى ١٣٩٥ هـ . (٧٠٤ ص) قياس ٤ . حرف عربى - ايغور لغات تركية شرقية .
- ٧- محمود بن السيد نادر الطرازی - قرآن كريم ومحشى باللغة التركستانية - الدوحة - قطر ١٩٨٠ - الناشر خليفة بن خالد السويدى (٧٠٤ ص) قياس ٤ . حرف عربى - ايغور - لغات تركية شرقية .
- ٨- محمد حسن الثقفى - كتاب البيان في تفسير القرآن - جزئين - تفليس ١٩٠٨ ج ١ - ٤٩٢ ص ج ٢ - ٥٣٨ ص - بالحرف العربى - آذربيجان - لغات تركية جنوبية .
- ٩- كتاب كشف الحقائق - تفسيرى قرآن شريف ترك آذربيجان ديليندا . في ٣ أجزاء . اخراج مير محمد كريم ميرزا فارو العلوى . باكو ١٩٠٧ - ١٩٠٨ ج ١ - ٧٤٥ ص ج ٢ - ٧٩١ ص ج ٣ - ٩٥٩ ص حرف عربى - آذربيجان - لغات تركية جنوبية .
- ١٠- لمجهول - قرآن - كلامى شريف تفسيرى - تفسير فوائد - جزئين ، قازان ١٨٩٩ - ١٩٠٠ ج ١ - ٣٧٨ ص ج ٢ - ٤٨٠ ص بالحرف العربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١١- لمجهول - قرآن تحصيل البيان في تفسير القرآن - قازان ١٩١٠ . (٧٤٨ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٢- لمجهول - قرآن تفسيرى فوائد - ٤ أجزاء ، قازان (بدون تاريخ) ج ١ - ٢٥٢ ص ج ٢ - ٤٦٤ ص ، ج ٣ - ٣٦١ ص ، ج ٤ - ٣١٦ ص - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ١٣- هافتيك - كتاب شرف المآب هافتيك تفسيرى تركى تيلينده ، تاج الدين

أفندی تصنیفات اندان سدره المنتهی اسملی ، الطبعة الثانية قازان
۱۸۹۸ - ۱۹۰۴ (ص ۳۹۹) حرف عربی - تاتاری قازان - لغات
ترکیة غربیة .

۱۴ - ابن أسد الحمیدی (شیخ الاسلام) ، قرآن تفسیری ، قازان ۱۹۰۷
(۴۶۰ ص) حرف عربی - تاتاری قازان - لغات ترکیة غربیة .

۱۵ - ابن أسد الحمیدی (شیخ الاسلام) ، قرآن تفسیری ، طوکیو
۱۹۵۰ . حرف عربی - ترکی قازانی - لغات ترکیة غربیة .

۱۶ - قرآن - سورة الکهف ، قازان ۱۸۸۰ (ص ۵۹۰) - حرف عربی -
تاتاری قازان لغات ترکیة غربیة .

۱۷ - نعمان بن أمیر بن عثمان (ملا) ، تفسیری نعمانی - أوهرنبورج ۱۹۰۷ .
(۴۷۴ ص) قیاس ۴ . - حرف عربی - تاتاری قازان - لغات ترکیة
غربیة .

۱۸ - نعمان بن أمیر بن عثمان (ملا) ، تفسیری نعمانی - تفسیری قرآن کریم
قازان ۱۹۱۱ (ص ۳۹۰) قیاس ۴ . - حرف عربی - تاتاری قازان
لغات ترکیة غربیة . (فسر المؤلف نصف القرآن الکریم وتوفی قبل
اتمامه) .

۱۹ - نعمان بن أمیر بن عثمان (ملا) ، تفسیری نعمانی - اخراج عماد الدین
جمال الدین ، هلسنکی ۱۹۵۹ . (ص ۳۹۰) قیاس ۴ . - حرف
عربی تاتاری قازان - لغات ترکیة غربیة .

۲۰ - نعمان بن أمیر بن عثمان (ملا) ، تفسیری نعمانی - کلام شریف ، دار
العلوم الدوحة - قطر ۱۹۸۹ (ص ۳۹۰) قیاس ۴ . - حرف عربی
تاتاری قازان - لغات ترکیة غربیة (تعتبر الطبعة القطریة هی الطبعة
الرابعة لهذا التفسیر) .

- ٢١ - لجهول ، دعائى (انعام) ، طبعة ثانية - قازان ١٢٩٧ - ١٢٩٩ هـ الموافق ١٨٧٩ - ١٩٨١ م (١٣٦ ص) ، ويشتمل على السور رقم ١ ، ٢ ، ٣٦ ، ٤٨ ، ٥٥ ، ٥٦ ، ٦٧ ، ٧٨ ، ١٠٥ ، ١١٤ - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٢ - لجهول ، هافتيك - هذا تفسير هافتيك من تفسير التبيان ، قازان ١٨٩٥ . (٢٣٢ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٣ - لجهول ، كتاب شرف مآب هافتيك تفسيرى تركى تيلينده ، قازان ١٩٠٥ . (١٩٩ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٤ - لجهول ، هافتيك تفسيرى عاشق تركى (قازان) تيلينده ، طبعة ثانية ، قازان ١٩٠٣ - ١٩٠٧ . (٢٠٤ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٥ - لجهول ، هافتيك - تفسيرى هافتيك ، مولانا محمد جمال الدين تفسيرى اندان ، طبعة ثانية ، قازان ١٨٨٥ - ١٩٠٠ (٢٣٨ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٦ - لجهول ، هافتيك يانجى تفسيرى هافتيكا تفسيرى بيان ، قازان ١٨٩٧ . (٢١٤ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٧ - لجهول ، قرآن تحليللرى ، قازان ١٧٩٧ . (١٦ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٢٨ - لجهول ، سور من القرآن ، قازان ١٨٩٣ ، ١٨٩٥ ، ١٨٩٨ ، ١٩٠٣ ، ١٩٠٤ ، ١٩٠٥ ، ١٩٠٧ (٣٥ ص) - حرف عربى -

تاتارى قازان - لغات تركية غربية .

- ٢٩ - لمجهول ، يس شريف تفسيرى ، قازان ١٨٩٥ ، ١٨٩٨ ، ١٨٩٩ ،
١٩٠٣ (٤٨ ص) حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية غربية .
- ٣٠ - لمجهول ، يس تفسيرى ياناترتيب داياسينى شريف معنى سى ، قازان
١٩٠٧ (٤٠ ص) - حرف عربى - تاتارى قازان - لغات تركية
غربية .
- ٣١ - القارى محمد ظريف القاشغرى - تفسير جزء عم - الناشر اوزمرادى
آيلاه كامياب اتسون - قشغر ١٣٥٦ هـ - ٧٣٦ ص - حرف عربى
باللسان الاوزبكى شغطاي (توفى المفسر رحمه الله عام ١٩٥٩ في عولجا
الصين تاركا تفسيره للقرآن الكريم كاملا في صورة مخطوطة عند عائلته
والبحت جار عنها لطبعها .
- ٣٢ - القارى محمد ظريف القاشغرى - تفسير جزء عم - الناشر مطبعة
على بن على الدوحة - قطر - ١٩٨٧ - ٧٣٦ ص - حرف عربى -
طبعت ٢٠٠٠ نسخة .
- ٣٣ - محمد بن العلامة الحاج دتملا صالح القاشغرى الأرتوجى - قرآن كريم
ومعانيه في اللغة الايغورية - الناشر دار النشر الوطنية - بكين ١٩٨٦ -
٦٣٦ ص - تفسير باللغة الايغورية - حرف عربى - أعادت تاج
كمينى طباعته عام ١٩٨٦ في ٩٩,٥٠٠ نسخة ثم في عام ١٩٨٧ في
١٤٩,٥٠٠ نسخة .
- ٣٤ - الشيخ خليفة التاى - القرآن الكريم ومعانيه وبيانه باللهجة القازاقية
الناشر خليفة التاى - استانبول ١٩٨٨ - ٦٠٧ ص بالحرف العربى .
اللغة القازاقية - اللغات التركية الوسطى (عائلة الألتاى) .

هذا ماوصل إلى علمى من تفاسير تلك الأصقاع ولعل هناك تفاسير أخرى
لم تصلنا أخبارها ، علينا الاجتهاد في رصدها والمحافظة عليها فهى جهود ثمينة
يصعب تكرارها ، والله أعلم .

الفقير الى الله تعالى
حسن عبد الحميد المعيرجى

تفسير نعماني

جزء اول

(صاحب التفسير ملا نعمان ننگ ترجمه حالي)

مشار اليه استرلي طباق مضافانده «نمن» نام قريه دين امير بن عثمان نام كسه نك او غليدر. تزان مضافاني فورصاده عالم مشهور ابو النصر عبدالنصير بن ابراهيم نك درسيه ملازمت ايدوب طبعنده خيلا استعداد و ذكاء بولدنددين ابوالنصر حضرتلرنددين كوب استفاده فيلقان و بعض نازك مسئله لرفي آنكلاب معاصرلرنددين كيجكان استاذينك برادرى الشيخ عبدالخالق حضرتلر يه كياو واستاذى حج سفرينه كيتد كنده پرنده درس ايله اشتغال ايتمشدر. واستاذينك بعض آثارينه مناسبلى تحرير لر و آلك (هفتيك) تفسيرينه نكملة فصديله قرآن كورينگه تفسير (اشبو تفسير) بازه باشلاب سورة كهفكه قدر ابرشدرگان. استاذى صونكنده بر آز فورصاده درس برله اشتغال ايدوب بالاخير داغستان طرفلر يه كيدوب شونده وفات بولقان.

رحمة الله تعالى

Хазакъ
ЭЛЕКТРО-ТИПОГРАФІЯ

Милли

1911

فوطوغراف اصولى بلدن اصل نسخه دن كوچريلوب بتون
مصارفلى ايله تكرار نشر ايتوجيسى:

عمادالدين جمال الدين

✻ ✻ ✻
فینلانديه، هيلسينكى - ۱۹۵۸

(سبب طبع)

قرآن تر كېسندە ھفتىك و قرآن ايچون اعتمادلى تفسىر كورلما كندىن
وتركى خوانلر طرفدىن ھر ابكىسى كركسنولگانل كدىن
صلتە شركتى استاذ مذكور ابو النصر القورصاوى حضرتلر يئك
(ھفتىك تفسىرىنى) طبع ايندىروب؛ سو كره اشبو ملانمان مرحوم نك
(قرآن تفسىرىنى) آغر عبارلر ينى تسهيل و بعض اورنلر ينى اصلاح
ايدرك طبع ايندرگان ابدى. آز زماندە باصلمش نىسخلر ي
نشر ايدلوب تام بولدقندن مستمينا بالله الكريم ايكنچى مرتبه
طبعينە مباشرت ايدلدى.

صاحب تفسىرنك ورثەسندن آلنش امتياز غە يئە طبع حقى
• ملت • كېتخانە سېنە مخصوص صدر.

بىلگىلرنك معنالرى :

﴿ بو علامت نك اچندە قرآن آيتى اولسوب، آنك طشندە غىنى
تفسىرى بولور.

• طش - آيت نامندە قويلوب؛ اوستندە گى رقم، سوره باشندن
مېرلى نېچە آيت اونكائىنى كورسە نور.

◆ بو بىلگى، سو كنداغى آيت نك باشقە فصغە كوچكانىنى بلدرر.
آيت نك اوستندە حر كسى اولماسە آست ايله اوقولور *.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بو تفسیرنی بازوغه سبب

نه حدیم وار خدانک حمدینی من مدعا ایمنک متکاس در اوزی نی دیسه آنی تصدیق اینک
 بودر کامدین دم اورماز بولناج منی عیب اینتک غیم اورسین بر او کم خواجه سی دیسه هیچ فکر اینتک
 منه نعمان زحد خود بیرون پای وزین دریای جان فرسا بیرون آی
 زو نشانی جزئی نشانی کس نیافت چاره جز جان فشانی کس نیافت

مولوی حضرت ابو النصر عبدالنصیر بن ابراهیم البلقاری القورصاوی (رحمه
 الله تعالی) هفتک شریفی لسان ترکی اوزره ترجمه قلوب حج سفرینه چقدرنده ؛
 بلکه تمام قرآن عظیمی ترکی ایله ترجمه فلونسه فاندوسی عام اولاجق ایکن دبه
 کیند کلری ذهن حریقلمزده مستدیم اولدی وصاحب شرع ضلوات الله علیه تک
 بلفوا عتی ولو آیه یعنی من طرفمدن اینکه ابرشدر بگزگر چه برگنه آیت (معنی سی)
 اولسه ده دیگان خطاب عاملری فهر و غلبه طریق ایله قلب ضربلمرزه مستولی
 اولوب ، کلام شریفنک ابتدا سندن ترجمه سینه شروع ایندک کند مولوی
 حضرتلرندن مشافهه استفاده ابدلان معانی شریفه فی و باشقه تقات راسخیننک کتیب
 منداوله مننده مضبوط اولان معانی وفواندنی تقریر ونحریر شرطی ایله سبحان الله
 کند عظم وهوای صرفم ایله تفسیر کلام ربانینی تقریر ونحریر قبلورغه والا
 قایسی بر مینی سفدرور وقایو کوک مکاظل ظلیل اولور بس اعتماد تقات راسخیننک در .
 مثلا تفسیر مبارک ابی السعادات ابن الانیر وتفسیر فقیه ابواللیث وتفسیر امام قرطبی
 کبی وترجمه مرقومه ده بعض اذهان مکدر اوله قالسه لر تغییر وتبدیل ایلامبوب
 (۳) مذکور کتب منداوله گرجو علری موجودر .

بیت : فکم من عائب قولاً صحیحاً و آفته من الفهم السقیم

خدایا ریز بر نعمان زابر فضل بارانی که از هر چه ان نه بهر نست شوید پاک دیوانش

(۳) فسه نظر برله درستی خطاغه تبدیل ایلسون دیکدر والاتاسیر معتبره که مراجعت
 هوکنده نیوشلی کورسه البته تغییرین انتاع ایدلرس .

سورة الفاتحة
تسع آيات

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

یعنی ای بنده اینکَل :

باشلمین شونداى اللهك اسى برلن كه اول الله، بارچه اشباغه كامل رحمت قلفوجيدر .
رحمن هم رحيم لفظى ايكى بر معنادر . (۲) هر ايكاوى اسما حسنى دن
اولوب بو اورنده بولرى تخصيص و تكرارى عاقل لر، تنبيه ايجو ندر كه هر اشده خصوصا
قرآن كريم او فوغان و قنده فقط الله تعالى دن ياردم استاب ؛ الله تعالى دن ياردم
استگان و قنده الله تعالى كه تمام توجه ايدوب ، قلبنى ذكر خدا ايله تولدر مق
توشدر تا كه خاطر كده الله دن باشقغه اورن فالماسون ﴿ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ﴾ كمال و ماقتالو
صفتلرى ايله صفاتلىق بر اللهغه خاصدر . بو معناده شبيه و نظيرى يعنى اوخشاشى
يوقدر . يا كه كمال و محمده صفتلرى اظهار و بيان ايتك فقط الله تعالى كه خاصدر
بو اش باشق هيج ذاتك قدرتدن كيلماس ﴿ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ اول الله تعالى بارچه
عالمك خواجهسى و تربيه جيسيدر . ﴿ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴾ معناسى اوندى ﴿ مَالِكِ
يَوْمِ الدِّينِ ﴾ اول الله تعالى حساب كو نينك حكم ايدو جيسيدر . يوم الدين
شول كو ندر كه ؛ اول كو نده دين علملرندن هم دين عمللرندن باشق هيج نرسه
فائده بيرمس ﴿ اِيَّاكَ نَعْبُدُ ﴾ سنى برلايمز و سنكاغنه كامل تو بئچيك ايله عبادت قىلايمز
﴿ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ و سنك عبادت كده و باشق هر اشمزده سندن گنه ياردم استابيمز
﴿ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ بزلرنى قرآن ايله عمل قيلمده ثابت قىل كه اهل السنة
و الجماعة نك جنسكه توغرى بوليدر ﴿ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴾ شول آدملرنك
يولينه كه آنلرى حرمتله دك و صيلا دك ، آنلر انبياء و خواص اصحابدر . ﴿ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ﴾ شول آدملرنك بولندن باشقغه كه آنلارغه غضب و قهر ايندك
﴿ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ و شول آدملر بولندن باشقغه كه آنلر كتاب و سنت بولندن
يازوب بدعت و ضلالت بولينه توشديلر . سورۃ فاتحنى تمام ايندكدر صوك
سكه ايله فصل ايدوب « آمين » ديمك سندر معناسى قبول ايت ديمكدر .

(۲) ايكى لفظ ايكى معناده بولوب (رحمن) باغشلاوچى (رحيم) احسان ايدوچى
معنالاينده بولمى اولى كورلدر . ع .

سورة البقرة مدنية مثنان آية
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ اَمْ ﴾ بو كلمه نك معناسين الله تبارك وتعالى نك اوزينه تابشرديلر ، معناسى بودر
ديوب سلفلر اوزوب ايتمديلر ﴿ ذَلِكِ الْكِتَابُ ﴾ اوشبو قرآن الله تعالى نك قللرينه
ايندرمش كتايدر ﴿ لَارِيْبَ فِيهِ ﴾ اول قرآن نك الله تعالى كلايى ايكاننده هم حق
يولنى بيان ايتكىنده شك يوقدور ﴿ هُدًى ﴾ اول قرآن حق يولنى بيان ايتكوچيدر
﴿ لِلْمُتَّقِينَ ﴾ اللهدن قورقوجى كمشلرگه ﴿ الَّذِينَ ﴾ اللهدن قورقوجى شونداي
كمشلردرگه ﴿ يُؤْمِنُونَ ﴾ اشانورلر ﴿ بِالْغَيْبِ ﴾ قرآن نك غيبدين بيرگان خبرلرينه
﴿ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ ﴾ ودايم نمازلر بى اوقورلر ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ﴾ آنلرغه بزرقلاندرغان
ماللردن ﴿ يُنْفِقُونَ ﴾ چقارلر بى قراغه صرف قبلورلر ﴿ وَالَّذِينَ ﴾ دخى شونداي
كمشلردرگه ﴿ يُؤْمِنُونَ ﴾ اشانورلر ﴿ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ ﴾ سكا ايندرلمش قرآنغه
﴿ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ دخى سندن الككى يغمبرلرگه ايندرلمش كتابلرغه تورات
انجيل زبور كى ﴿ وَبِالْآخِرَةِ ﴾ هم آخرنكه بى آخرنده بولاچق حاللرگه
﴿ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ آنلار اينانورلر ﴿ أُولَئِكَ ﴾ اوشبو صفلر بى صفتلانىش
كمشلر ﴿ عَلَى هُدًى ﴾ نوغرى يولغه كونلك اوزريندر ﴿ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ آنلرغه
الله تعالى نك فضل وكرمدن ﴿ وَأُولَئِكَ ﴾ دخى اوشبو كمشلر ﴿ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾
آنلردر آخرنده مقصودلر بى يتكوچى كمشلر ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ تحقبق كافر
بولغان آدملر ﴿ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ﴾ برابردر آنلرغه ﴿ أَنْذَرْتَهُمْ ﴾ كرك سن آنلر بى
كافركلر ايجون عذاب ايدله چك ديوب قورقوت ﴿ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ ﴾ كرك قورقوتنه
﴿ لَأَيُّؤْمِنُونَ ﴾ سنك قورقوتكغه وقرآنغه اشاناسلر همان كافركلده دوام ايدرلر .
بو آيت ابو جهل كى كافرلر خصوصنده ايندى ديديلر ﴿ خَتَمَ اللَّهُ ﴾ برده سالى
الله تعالى ﴿ عَلَى قُلُوبِهِمْ ﴾ اول كافرلر نك كوكللرينه ﴿ وَعَلَى سَمْعِهِمْ ﴾ دخى اول كافرلر نك
قولاقلرنده بولغوجيدر ﴿ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ ﴾ دخى كوزلرنده بولغوجيدر ﴿ غَشَاوَةٌ ﴾
برده بس كوكللرى برله قرآن نك معناسن فهملمس بولديلر قولاقلرى برلن ايشونمس
وكوزلرى برلن كورمز بولديلر دنباده بونداي ضالانده قالديلر ﴿ وَلَهُمْ ﴾ دخى
آنلرغه آخرنده بولغوجيدر ﴿ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ كامل قانى عذاب ﴿ وَمِنَ النَّاسِ ﴾
﴿ مَنْ يَقُولُ ﴾ آدمبلردن بعضى اينه ﴿ إِنَّا بِاللَّهِ ﴾ اللهغه اياندىق ﴿ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾
وقيامت كوننه اياندىق ديوب ﴿ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴾ حقيقتده آنلر مؤملر توكل
مناقلردر . بو آيت هم مونك سوكنده مجموعى اون اوج آيت مناقلر حقتده ايندى ديديلر

﴿يُخَادِعُونَ اللَّهَ﴾ آنلر اللهنى آلدنيز دبوب ظن قيلورلر ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾
 دخيده مؤمنلرني الدنيز ديوب ظن ايدرلر ﴿وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ﴾ آنلر
 آلدماسلر مگر اوزلرن آلدارلر يعني بو اشلرى ننگ وبالى اوزلرينه قايتور
 دنياده وهم آخرتده ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ آنلر اول وبال ننگ اوزلرينه قايتاچاغين
 بلمسلر ﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ اول منافقلىق كوكللرنده شك آغرىنى بار يعني قرآن
 حكيمينه شك توتديلار ﴿فَرَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾ بس بو شك سببلى الله تعالى آنلرغه
 آغرىنى آرنردى يعني شك اوستينه شكى ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ دخى آنلرغه آخرتده
 قانى رنجكوجى عذاب باردر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ رسول هم قرآننى يالغان
 ديمكلى سببلى ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ هر وقت اول منافقلىرغه ايتولسه ﴿لَا تُقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾
 يرده فساد فيلما كز يعني دنياده معصيت فيلما كز ديوب ﴿قَالُوا﴾ آنلار ايتلر ﴿إِنَّمَا
 نَحْنُ مُصْلِحُونَ﴾ باري بزيخشلىق قىلغو چيلارغهمز ديوب ﴿إِنَّمَا هُمْ أَنْفُسُهُمْ يَلْمِزُونَ﴾
 بلگزاي مؤمنلر آنلاردر فساد قىلغو چيلار ﴿وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لکن فساد فيلغانلرين
 بلبلر ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ قايجان اول منافقلىرغه ايتولسه ﴿آمِنُوا﴾ ايمان كلتر كز ديب
 ﴿كَمَا آمَنَ النَّاسُ﴾ باشقه كشي لر يعني صحابه لر ايمان كلتورگان كبي ﴿قَالُوا إِنَّا نؤمن﴾
 اول منافقلىر ايتور آيايز ايمان كيلترمزمى ﴿كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ﴾ سفيه لر ايمان
 كلتورگان كبي ﴿إِنَّمَا هُمْ السُّفَهَاءُ﴾ بلگر اي مؤمنلر! اول منافقلىر اوزلرى
 سفيه لر، احمقلردر ﴿وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لکن اوزلرينك جهالتلريني بلمايلر
 ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ هر وقت اول منافقلىر كورسه لر ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ مؤمنلرني ﴿قَالُوا إِنَّمَا
 بَزَلْنَا بِنَانِدِقٍ سِزْلًا﴾ اينانغان كبي ديوب ايتورلر ﴿وَإِذَا خَلَوْا﴾ اگر آولاقنه
 كيلسه لر ﴿إِلَى شِبَابِنِهِمْ﴾ اوزلرينك شيطانلرينه يعني اوزلرينك الوغلارى ايله
 آولاقده كورشسه لر ﴿قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ﴾ ايتلر تحقيق بز سزنى برله يعني سزنى دبنگزده
 ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْرُونَ﴾ ايماسم مگر محمدي هم آنك اصحابين مسخره
 فيلو چيلاردنغه همز ﴿اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ﴾ آنلارنى الله مسخره قىلور. ابن عباس دن روايت
 ايتديلار كه؛ منافقلىرغه جتدن ايشك آچلور كرمز ديب قصد ايتسه لر جنت
 ايشگن آنلارغه باغلانور مؤمنلر موني كوروب كولرلر شونده آنلر مسخره
 بولورلر ﴿وَيَمْدَعُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ﴾ دخى الله آنلرني اوزلرينك ضلالتلرنده قالددر
 ﴿بِقَمَّوْنٍ﴾ حيران قالورلار، حق يولنى تبارغه قادر بولماسلار بس آنلارنى
 مؤمنلارنى مسخره قىلورلرينك جزاسى بودر ﴿أُولَئِكَ﴾ مذكور صفتلر برله
 صفاتلانش كسه لر ﴿الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ﴾ كفرنى ايمان برابرينه
 سياتوب آلمش كسه لردر ﴿فَمَا رِبْحُ تِجَارَتِهِمْ﴾ بس آنلارغه اول سودالرى

فانده و بى رمادى ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ دى توغرى بولغه كونلگانلردن بولماديلر ﴿مَتَلَّهُمْ﴾ اول منافقلارنىڭ اوخشاشى ﴿كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ فارانغو كيچىده اوت ياندرغان كشيلىر كىيدر ﴿فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ﴾ اول اوت ياندرغان كسهلرنىڭ اطرافىن روشنى قىلغان زمانده ﴿ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ﴾ الله تعالى آنلارنىڭ اوتىنى سونىردى ﴿وَوَرَّكَّهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ﴾ قالدردى آنلارنى فارانغولق اچىنده ﴿لَا يَبْصُرُونَ﴾ هېچ نرسه كورمىدىلار. منافقلر اوشنداق ظاهر نللىرى بولن رسولگه ايناندىق دىوب ايمان نورى ياندردىلار؛ اما كوگلىرى بولن انكار ايتوب اول ايمان نورى سوندردىلار كفر فارانغوسىنده قالدىلار. ﴿صَمٌّ﴾ اول منافقلار صاگىر اولار در يعنى حقى ايشونماسلر ﴿بِكُمْ﴾ نلسزلاردر يعنى حقى سوزلمىسلىر ﴿عَنِي﴾ صوفرلردر يعنى حقى كورماسلر ﴿فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ بس اول منافقلار ضالانلردن قايتماسلار ﴿أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ﴾ يا كه اول منافقلر كوكدن اينگان بىمور اچىنده گى كسهلر كىيدر ﴿فِي ظُلُمَاتٍ﴾ اول بىمور اچىنده فارانغولق لىر باردىر يعنى كىچ و بىمور فارانغىلى كىي ﴿وَرَعْدٌ﴾ دى رعد اسملى فرشته باردىر بورعدنىڭ خدىمى بلوط قوماقدر ﴿وَبَرْقٌ﴾ دى رعدنىڭ قامچىسى ياقىلىقى (باشنى) باردىر. ﴿يَجْمَلُونَ أَسْبَابَهُمْ فِي آذَانِهِمْ﴾ اول كسهلر بارمىقلىق قولاقلىرىنه قوبارلىر ﴿مِنَ الصَّوَاعِقِ﴾ كوكدن اينمىش تاوشدىن قورقولردن ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ اولمىدىن صافلانق اوچون. بس قرآن هم بو بىمور كىي دور بىمور تىك كم برنىڭ توزكلگىنه سبب اوشنداق قرآن آدمىلارنىڭ توزكلگىنه سببدر قرآن امر اينگان عبادتلىر منافقلارغه بىموردانغى فارانغولق كىي دور قرآننىڭ جهنمدن قورقماق رعد كىي دور و رسول اللهنىڭ حق رسول ايدكىنه دلالت قىلغان آيتلىر برق كىي دور اما مذكور بىمور اچىنده گى كسهلر تىك اولمىدىن صافلانوب بارماقلارىن قولاقلىرىنه قوبارلىر شونىڭ كىي بو منافقلىرىده قرآن آيتىن ايشونماسكه اجتهاد قىلورلىر؛ نى قدر آچق معنالى بولسده ﴿وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ الله كافرلىرىنىڭ علمىنى كامل بىلگىچىدر بس بو قرآنغه انكار اينگان كسهلر كافرلىردىر ﴿بِسَاءِ الْبَرْقِ﴾ آچق معنالى آيتلار بىقن بولور ﴿يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ﴾ اول منافقلىرىنىڭ كوزلىرىنى صوروب آلورغه ﴿كُلَّمَا أَضَاءَتْ لَهُمْ﴾ هر وقت اول آيتلار منافقلارغه روشنى قىلسه يعنى آنلارنىڭ تىكلىرى موافق اينسه ﴿مَسُوا فِيهِ﴾ اول آيتنىڭ حكىمى بىرله يوررلىر ﴿وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ هر وقت اول آيت منافقلارغه فارانغولق اوزرىنده اينسه يعنى آنلار دعواسىنىڭ خلافيته اينسه ﴿فَامُوا﴾ توفالوب قالورلىر، اول آيت ايلان عمل قىلماسلار ﴿وَكُلُّ شَأْنٍ اللَّهُ

لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۚ اِگر الله تعالى تالاسه اول منافقلارنك فولانلاريني هم
 كوزلريني كينارور ابدى بس الله نك عذابدين وقر آنگه مخالفت قيلمادن صافلاناق
 لازم ابدى ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ حقيقتده الله تعالى هر شى مي قيلماق غه
 قادردر. بو آيت لردين مقصود مؤمن اولان كسه لر گه مذكور منافقلر صفتدن
 صافلاناق لازم ديك اولور ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ۙ اِذْ عِبُدُوا رَبَّكُمْ ۙ
 اوز كزنك خواهه كزغه عبادت قیلو كز ﴿ الَّذِي خَلَقَكُمْ ۙ آنده ای خواهه كه: سز لر ني
 يوفدن بار قیلدی ﴿ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ۙ دخی سزدن مقدم كسه لر ني ﴿ لَعَلَّكُمْ
 تَتَّقُونَ ﴾ اللهدن نور فو چیلر جمله سندن بولو كز ایچون عبادت قیل كز ﴿ الَّذِي
 جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فَرَاشًا ۙ اول الله سز نك فاند كز ایچون بیر ني نوشك ایتوب
 يراندى ﴿ وَالسَّمَاءَ بَنَاءً ۙ دخی كو كنى سز نك اوچون فه ایتوب يراندى ﴿ وَأَنْزَلَ
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۙ دخی كو كدن بغمور ني ایتوردى ﴿ فَأَخْرَجَ بِهِ ۙ اول بغمور ایلن
 اوستوردى ﴿ مِنَ الثَّمَرَاتِ ۙ هر نور لی بيش لر ني ﴿ رِزْقًا لَكُمْ ۙ سز كا طعام اوچون
 ﴿ فَلَا تَجْعَلُوا لِلّٰهِ أَنْدَادًا ۙ بس الله تعالى نك شريكلى بار دیوب ایتا كز ﴿ وَأَنْتُمْ
 تَعْلَمُونَ ﴾ اول شريك دیگانلار نك هیچ نرسه یاراتور غه قادر بولماغان اوز كز
 شكسز بلسز بس هر شى ني براتقوجی الله تعالى در فقط الله تعالى گه عبادت
 قيلماق لازمدر ﴿ وَاَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ ۙ اكر سز شك اچنده بولسا كز ﴿ مَا
 نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا ۙ بنده سز محمد كا ایتدرگان قرآن نو غر بيسنده ﴿ فَأَتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ ۙ
 اوز كو كل كز دن قرآن سورسى كبی بر سور هني چناروب كیلتر كز ﴿ وَاذْعُوا
 شَهَادَاتِكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۙ چافر كز اللهدن باشقه صنم لر كز ني اوز كز كا یاردم اوچون
 ﴿ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ اكر محمد اوز كو كل كدن چناروب لوفی دیگان سوز كز ده
 راست بولسا كز. بس كفار نیچه مرتبه جمعیت اولوب قرآن آیتلرینه اوخشاغان
 سوزنی بر سوره فدریده اوز كو كل لر دین او قور غه قادر اوله دیلار قرآن نك
 معجزه ایكانی شول وقت ظاهر بولدی ﴿ فَاَنْ تَعْلَمُوا ۙ اكر سوره كیلتر سکنی
 قبله آلسا كز ﴿ وَاَنْ تَعْلَمُوا ۙ هم كیلنور ور گه طاقت كز ده یتماس هیچ دلیل سز قرآنگه
 انكار ایتا كزا ﴿ فَأَتُوا النَّارَ ۙ بس جهنمدن فور فكلز ﴿ الَّتِي وَقُودُهَا ۙ اول
 جهنم شول روشلی در كه آنك اچنده گی اونونی ﴿ النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۙ آدمیلر هم
 تاشلاردر. روایت ایدر لر كه هر آدم نك مو بیته بر تاش بیلاب سالور لر؛ تا كه
 یوقاری فالقوب چقما سون دیب ﴿ اَعَدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴾ اول جهنم كافر لر
 اوچون حاضر لندی ﴿ (وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا) ای محمد مؤمنلر ني شادلندر (وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ ۙ دخی اول مؤمنلر ایز گو عمل قیلدیلار ﴿ اَنْ لَهُمْ جَنَّاتٌ ۙ تحقیق

آنلارغه باقچلر بولغوجيدر ﴿ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ اول باقچه لارده آغاچلار آراسنده چشملر آغار ﴿ كَلِمَاتٌ رُفُوعًا ﴾ بمشدن بولغان طعام لرنی ﴿ قَالُوا هَذَا الَّذِي رُفِعْنَا مِنْ قَبْلُ ﴾ بو اولگی آشاغان بمش لرمز ديب اينور لر چونكه نوسلری بر نوسلی بولوب كيلور ﴿ وَأَتُوا بِهِ مَثَابِهَا ﴾ آنلرغه اول بمش لر كيلور لور بر برينه اوخشاش بولوب بس بری برينه باشقه ديوب بلماس لر اما آشاغاج بلور لر ﴿ وَلَهُمْ فِيهَا ﴾ دخی شول باقچه لرده مؤمنلر گه باردر ﴿ أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ ﴾ عيب و نقصاندين پاك فرلر يعنى خلقلرنده كامل هيچ آدم و پری قولى تيمگان بولور لر ﴿ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾ دخی اول مؤمنلر شول باقچه لرده منگو فالغوچيلاردر ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي ﴾ حقيقتده الله تعالى اويالوب قالماس ﴿ أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةٌ ﴾ چين نى مثال اينوب بيان اينمكدن ﴿ فَمَا قُوَّهَا ﴾ چين دن اوستون حشراتلرنده مثلا اورمه کوچ كبی . چونكه الله تبارك و تعالى بعض آيتلرده چين و اورمه کوچنى مثال اينوب كافر لر گه حكم بيان ايندی كافر لر بوسوز خدا سوزينه اوخشاميدر ديوب كولشديلار بس اول كولولرينك نبوش سز لگينی بيان اينوب بو آيت ايندی ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ اما مؤمنلر ﴿ فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ اول چين هم اورمه کوچ ابله مثال الله تعالى دن كيلگان حق مثالدر ديوب بله لر ﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ اما كافر لر ﴿ فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ﴾ ايتلر الله تعالى چين هم اورمه کوچ برله مثال كيلرودن نى نرسه تلادی؟ يعنى موندای حقير نرسه لرنی ذكر اينمكده نى فائده ديديلار . الله آنلرغه جواب اينوب ايندی: ﴿ يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا ﴾ الله تعالى بو مثال سبیلی كوب خلقي يعنى انكار ايتكان كافر لرنی ضلالت كه سالور ﴿ وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا ﴾ دخی اول مثاللر سبیلی كوب خلقي (مؤمنلرنی) نوغری بولغه سالور . بس بو مثاللرنی كلتور مكده حكمت : كافر لردن مؤمن لرنی آبرماق در نناك كم انكار قلوب كافر لر آبرلديلار ﴿ وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴾ الله تعالى بو مثال سبیلی ضلالت هم هلاكت كه سالماس مگر كافر لرنی و فاسق لرنی سالور ﴿ الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ ﴾ بوزار لر اول فاسق لر اللهنك امرينی ﴿ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ ﴾ اول الله تعالى فاتى لق اوزرنده امر اينكاندين صوك ﴿ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ ﴾ دخی الله تعالى نونا شورغه واجب ايتكان نرسه لرنی كيسار لر فرنداشلار گه كورشك كبی ﴿ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ﴾ دخی يرده معصبت قلوب فساد قيلور لر ﴿ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴾ بو صفنده بولغان كمسلر آنلاردر هلاك بولغوجيلار ﴿ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ ﴾ نيجوك الله تعالى گه كفر قبالاسز ﴿ وَكُنْتُمْ آمُونًا ﴾ حالوكه

اولوك بولدۇز يعنى منى صوى ايدىكز ﴿فَاجْتَاكُمْ﴾ بس الله تعالى سزنى جان يىروب
 نرگزدى ﴿ثُمَّ يَبْتَلِيكُمْ﴾ صوگور سزنى اجلكز يتكاج اولنورر ﴿ثُمَّ يُخَيِّمُكُمْ﴾ صوگور سزنى
 قيامنده سؤال اوچون نرگزر ﴿ثُمَّ آتَاهُ رُجُوعًا﴾ صوگور الله غه قايتارلور سز
 عملكز اوچون جزا كورر گه. بس موندای قادر خداغه كافر بولماقكز عجب
 فيبح اشدر ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ اول الله سزنىك فائده كتر گه
 يرده گي نرسه نك بار چه سون براندى. يعنى اول نرسه لرنى كورب عبرت آلوب بونلارنىك
 بر ياراتقو چيسى باردرد دبوب ايمان كبلتورمك اوچون ﴿ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ﴾ يرده گي
 نرسه لرنىك بار چه سنى بار اتقاج الله كوكنى بار اتماقغه نصد قىلدى ﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾
 بس اول كوكلرنى بنى فات ايتوب باراندى ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ اول الله هر شىنى
 ياراتمى بلگو چيدر ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ يَا بَنِي آدَمَ ابْتِئازِ مَعَنَا﴾
 سنك ربك فرشته لر گه ايندى: ﴿اتى جاعل فى الارض خليفة﴾ يرده بر خليفه بار اتماقچى
 يولامن دبوب. يعنى آدم عليه السلامى ﴿قَالُوا اتَّجَمَلُ فِيهَا مَنْ يَفْسُدُ فِيهَا﴾ فرشته لر
 الله غه ايندىلر آيا بمانلق قىلوچيلرنى بر گه خليفه اينما كجى بولاسكى؟ ﴿وَيَسْأَلُكَ
 الدَّيْمَاءُ﴾ دخى فان نو كوچيلرنى (بس آدمنى ياراتمى مكره كورديلار)
 ﴿وَنَحْنُ نَسَبُحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ حالبوكه بزلر نسيح ايتمز حمد ايتك برله دخى
 سنى باك دبوب اعتقاد ايتمز ديديلر ﴿قَالَ﴾ الله تبارك ونعالى فرشته لر گه ايندى
 ﴿إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ تحقيق من سر بلسگان نرسه لرنى بلامن. وهم فرشته لر
 اوز لرنده گي عاصى، الله تعالى گه اطاعتدن باش تارتقان ابليسنى هم آدم بالاسنده
 انبىا و اولبىا بولاقچى بلمديلر شول سببلى آدمنىك ياراندماقبنى مكره كورديلر اما
 الله تعالى دن بو آيت اينكچ سوز لرندين استغفار قىلدىلر ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ
 كُلَّهَا﴾ الله تعالى آدم گه اسم لرنىك بار چه سون او گراندى ﴿ثُمَّ عَرَّضَهُمْ﴾ دخى اول
 اسم لرنىك ابالرون كور گازدى ﴿عَلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ فرشته لر گه ﴿فَقَالَ أَنبِيُّ﴾ الله تعالى
 فرشته لر گه بكاخبر بىر كز ديب ايندى ﴿بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ﴾ بونرسه لرنىك اسم لرندين ﴿إِنْ
 كُنتُمْ صادقين﴾ اگر آدمنى يرانوده آرتق فائده يوق ديگان سوز گزده صادق
 بولسا كز ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ فرشته لر الله تعالى گه ايندىلر: هر نقصاندين سنى باك
 ديوب بلمز ﴿لَا عِلْمَ لَنَا﴾ بزده بر نرسه فى ده بلو يوق ﴿إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ مگر اوزك
 بلدرگان نرسه فى گنه بلمز ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ﴾ حقيقتده سن گنه سن كامل بلگوچى
 ﴿الْحَكِيمُ﴾ هر اشنى مصلحت اوزره قىلغويى. (بس فرشته لر اوز لرنده كيمچىلك
 كور گاز ديلار ﴿قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ﴾ بس الله تعالى ايندى اى آدم اول
 نرسه لرنىك اسم لرندين فرشته لر گه خبر وير ﴿فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ﴾ بس آدم عليه

السلام آنلارغه اول نرسه لرنك اسم لرندن خبر ویرگاج ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ أَنِّي أَعْلَمُ
غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ الله تعالی ایتدی فرشته لرگا تحقیق یرده و کوکده گی
باشرون نرسه لر فی بلمن دیمدی؟ ﴿وَأَعْلَمُ مَا تَبْدُونَ﴾ دخی سزنگ آچق
عمل لر کزنی بلمن ﴿وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ دخی سز لر باشرون فکر ایتار
بولدکز آنی هم بلمن . یعنی فرشته لر اچنده ابلیس فکر ایتکان ایدی اگر
آدم منین آرتق بولسه اطاعت قیلمام دیوب فرشته لر موندین غافل ایدیلر
﴿وَأَذِّنَا لِلْمَلَائِكَةِ أَسْبُدُوا لِآدَمَ﴾ یاد ایت ای محمد بن فرشته لرگه آدم گه سجده
قیلکز دیو ایتدک یعنی آدمنی سجده برله حرمت فیلوکز دیو ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا ابْلِيسَ﴾
بس بارچه سی سجده قیلدیلار مگر ابلیس سجده قیلما دی ﴿أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ﴾ باش
نارندی هم تکبرلک قیلدی ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ هم کافر لر دین یولدی . ﴿وَقُلْنَا
يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ دخی ایتدک ای آدم اوزنگ هم خانونک او جاماحده
تور کز دیو ﴿وَوَكَّلْنَا مِنْهَا﴾ دخی آشا کز اول جنتدن ﴿رَعْدًا﴾ کینکک اوز رنده
﴿حَيْثُ شِئْنَا﴾ تلاگانگز چه یعنی نیندای آغاچدن نیندای یمش فی تلیسز ﴿وَلَا تَقْرَبَا
هَذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ اما بونه بو بغدای آغاچینه یاقن بارسا کز یعنی آندن هیچ نرسه
آشاما کز . بو آغاچدن آساودن الله تعالی نهی ایتدی اما الله تعالی نك نهینده حکمت:
دنیا محنت یورطی کوب جهتن کینکک اولسه ده آدم اوغلینه بر جهتن همیشه
نارلق اولور دیمک اولور ﴿فَكُونُوا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ اگر آشاما کز ظالم لر دین
اولور سز . ﴿فَازِلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا﴾ بس اغوا قیلدی شیطان . آدم ابله حواغه اول
یفاچ خصوصده . ابن عباسدن روایت اینولدی . ابلیس آدم نك نعمته تورماقن
کوروب حسد ایتدی جنت اچنده گی هر حیوانغه مبی جنگه کرگر کز دیو عرض ایتدی
بارچه سی باش نارندی مگر بلان باش نارندی نکلا دی بس شیطان بلان آغزینه
کروب جنت ایشکینه کیلوب فیجودی ای آدم و حوا بلد کزنی نی او جون الله تعالی
سزنی نهی قیلدی بو یفاچدن نهی قیلما دی مگر بو یفاچنی آشاغان کسه جنده منگو
فالاجاق بو یفاچدن آشاما کز منگو فالماسز دیو بس مونی ایشککاج آدم
وحوا اول یفاچدن آشادیلر ﴿فَاخْرَجْنَاهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ بس چیقاردی آدم ابله جوانی
نعمت اچندن یعنی جنتدن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ ایتدک بز توشکر جنتدن دیب . یعنی
آدم و حوا ابلیس و بلان بارچه سی جنتدن سوزلدیلار ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ بر
بر کزگه دشمان بولوب بس ابلیس هم بلاننک آدم اوغلینه دشمان بولما فی قیامتکچه
قالدی ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ باردر سزگا برده نورورلق اوروون ﴿وَمَتَاعٌ﴾
دخی باردر اول یرده فائده نورورلق نرسه ﴿إِلَىٰ حِينٍ﴾ ایلکز بئکانچی .

﴿تَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ﴾ بس آدم علیہ السلام غہ اللہ طرفندان بر نیچہ سوز
 اوگر اتلدی شول سوز لر نی چن کوکل برله اینوب اللہ غہ توبہ قیلدی ﴿قَالَ عَلَيْهِ﴾
 اللہ توبہ سون قبول قیلدی ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ ﴿حَفِيقُنْهُ اللّٰهُ تَوْبَهُ لِرَنِ قَبُولِ﴾
 قیلغو جیدر و مرحمت ایاسیدر . ﴿قَلْنَا اهْبُطُوا مِنْهَا جَمِيعًا﴾ بار چه کز جندین چبکتر
 دیدک ﴿فَأَمَّا يَا بَنِيَّ كَمْ مَنِي هُدًى﴾ سزگا مندین بیان یعنی رسول لر کتابلر کیلور
 ﴿فَمَنْ تَبِعَ هُدًى﴾ هر کم تابع بولسه من رسول لریمه هم کتابلریمه ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾
 کیله چکده آنلر غه خوف بولماس ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ﴿دُخِيَ أَنلر قایغو کورماس لر .﴾
 ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کافر لر ﴿وَكَذَّبُوا بآيَاتِنَا﴾ دخی بزنگ حق یولغه سکوندره
 نورغان علامتوزنی یالغانغه توتقان کسه لر ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ بو کسه لر جهنم
 ایله لریدر ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ آنلر اول جهنمه منگو فالاجقدر ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
 ای یعقوب باللری . اسرائیل یعقوب پیغمبرنگ اسی در یعقوب بالاسندن مراد مدینه
 نبره سنده گی یهود لر در ﴿ادْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ سزگا یعنی اوز لر کز گه
 وبالالر کز غه بیرگان نعمت لر می یاد کز غه کیلتر کز (بونعمتار بار چه سی آلدانی
 سور لردہ بیان قیلنور) ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي﴾ مینم اینکان نرسه لریمه وفا قیلو کز یعنی فرایض
 و واجباتی ادا قیلکتر ﴿أَوْفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ من سز گه قیلغان وعده گه وفا قیلور من یعنی
 جنت برلن ﴿وَأَبِئْتُمْ فَأَرْهَبُونَ﴾ فقط مندین گنه فور قکتر . ﴿وَأَمْنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ﴾
 محمد گه ایندرگان کتابه یعنی قرآن غه ایمان کیلنور کز ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ راستلا غو چی
 اول قرآن اوز فولکتر داغی نور ات هم انجیل نی ﴿وَلَا تَسْكُونُوا أُولَٰئِكَ كَافِرِينَ﴾
 قرآن غه منکر لرنگ اولگی سی بولما کز ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ مینم آیتنی
 دنیا مالی بر ابرینه سانما کز . یعنی یهود علماسی نور انلرنده کور و ب محمد علیہ السلام نگ
 حق پیغمبر ایکانن بلدیلا ر اما محمدنگ حق ایکانن اینساک بار چه عزت محمد گه
 بولور خلقدن کیلگان فائدہ لر بزدن کبتار دیب دنیا مالی اوچون نور ات حکمن
 قارا خلق غه اینمادیلر هم قرآن غه انکار ایندیلا ر اللہ نگ ایندرگان آیتلرین دنیا مالی
 بر ابرینه ساندیلا ر بس بوز مانده هم موندای مقصود لر اوچون قرآن حکمن
 ناشلاما و لازمدر ﴿وَأَبِئْتُمْ فَأَتَقُونَ﴾ فقط مندین گنه فور قکتر . خلقدین کیلگان
 فائده کبسلنکدین فور قکتر دیمک اولور . ﴿وَلَا تَلْبَسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ قانشدر ما کز
 حقی باطل برلن ﴿وَتَسْتَمْتُوا الْحَقَّ﴾ باشر ما کز حقی ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ اول
 محمدنگ حق پیغمبر ایکانن بله نور و ب . ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ دایم او فو کز نمازی
 ﴿وَأْتُوا الزَّكَاةَ﴾ دخی زکاتی بیر کز ﴿وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ رکوع قیلغو جیلر
 ایله رکوع قیلکتر یعنی جماعت ایله نماز او قکتر ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾

آدمیلرگه ایدگولک قلمق برلن بیوره سزمو ﴿وَتَسْوَنَ اَنْفُسُكُمْ﴾ اوز کزنی اونوتاسز
 بو آیت هر امتک علماسی اوجون ایندی. حضرت انس دن روایت اینلدی:
 رسول الله معراج غه آشقانده بر قومدین اوندی اوندین بولغان قایچیلر برلن
 ایریلر کسه لر رسول الله دیدی بو نیندای قومدر حیرانیل علیه السلام ایتدی
 بونلار سنک امتک ک علماسی در آدمیلرگه ایدگولک برله بیوروب اوزلری
 فیلمادیلر دیدی ﴿وَاَنْتُمْ تَلُوْنَ الْكِتَابَ﴾ الله طرفتدین کیلگان کتابنی اوقی
 هم بله بیوروب ﴿اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ﴾ آ کلامایسرمو طویلما یسز بو قیاحت اشلار کزدن.
 ﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ﴾ الله دن روزه برلن یاردم استا کز ﴿وَالصَّلٰوةَ﴾ دخی نماز
 برلن یعنی روزه نوتوق و نماز اوقمق الله تعالی نك رحمتینه سبب بولور دیمکدر
 ﴿وَاِنَّهَا لَكَبِيْرَةٌ﴾ شکسز اول غراشدر ﴿اَلَا عَلٰى الْخٰشِعِيْنَ﴾ مگر الله دن
 قورفتان کسه لرگه یکلد بین یظنون ﴿بلور لر اول قورفتان کسه لر
 ﴿اِنَّهُمْ مَلٰٓئِكَةٌ رَّبِّيْمٌ﴾ شکسز آنلار خدایلاریقا بولغوجیدر یعنی قیامتده ﴿وَاِنَّهُمْ
 اِلٰهَ رَاجِعُوْنَ﴾ شکسز آنلر خداغه فاینچقلرن بلور لر ﴿يٰۤاَيُّهَا اِسْرٰٓئِيْلُ﴾
 ای یعقوب اوغلانلاری ﴿اِذْ كُرُوْا نِعْمَتِيْ الَّتِيْ اَنْعَمْتُ عَلَیْكُمْ﴾ سز گه یعنی اوز کز گه هم
 بالار کز غه بیرگان نعملر منی یاد کز غه کیتور کز ﴿وَاَتٰی فَضَلْتُمْ عَلٰى الْعٰلَمِيْنَ﴾
 دخی فکر ایتو کز من سز لر نی بتون عالم اهلینه آرتق قیلدم (یعنی الله تعالی
 بونلار غه کوکدن فوش ایندردی و شکر یاغدر دی غیری امتکه بواش بوق ایدی).
 ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْرٰی نَفْسٌ﴾ دخی قیامت کوندن فور فکر اول کونده هیچ کم
 فائده بیرماس ﴿عَنْ نَفْسٍ شَيْۤئًا﴾ هیچ بز ذاتقه برشی برله ده ﴿وَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةً﴾
 دخی هیچ ذاتدین شفاعت قبول قیلنماس. بو آیت یهود اوجون ایندی یهود لر
 ایندی لر بز ابراهیم واسحاق نسلی بو ایکی پیغمبر بز گه شفاعت ایتار لر دیوب
 ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ دخی آلونماس آنلاردن بولو گرچه اول مالون قونداش
 واروغن بیروب بولما فقه نلاسه ده ﴿وَلَا هُمْ يَنْصُرُوْنَ﴾ دخی آنلار غه عذابدین
 قوتلور غه یاردم بیرلماش ﴿وَاذْنَبْنَاكُمْ مِنْ اَلْ فِرْعَوْنَ﴾ دخی فکر ایتو کز: قوتقار دوق
 سزنی فرعون قومندن ﴿يَسُوْمُوْا نَفْسَكُمْ سَوَاءً الْعَذَابُ﴾ چیکدر اول قوم سز گه قیاحت
 عذابنی ﴿يَدَّبْحُوْنَ اَنْبِيََاءَكُمْ﴾ اول قوم اوغلانلر کزنی بوغاز لار لر ﴿وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَاءَكُمْ﴾
 قز بالار کزنی حیوند. فالدر لر یعنی بوغاز لاماز لر ایدیلر. روایت ایدر لر منجم لر فرعون گه
 خبر بیرمش لر فلان یل اچنده بنی اسرائیل دن بر اوغل کیلور سنک مملکتک نك
 کیتبا کینه اول سبب اولور دیوب بس فرعون امر ایتدی اول یل اچنده بنی
 اسرائیل دن دنیاغه کیلکان هر بر اوغلنی اولتور کزدیو ﴿وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَاۗءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ

عَظِيمٌ ﴿۱۴﴾ بُو اشلارده بولغوجيدر سز گه الوع بلا يعني فايغو ﴿وَاذْفَرْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾
دخى فكر ايتكز باردوق بز سز لر گه درياني ﴿فَانجِنَا كُمْ﴾ بس فونقاردق بز
سز لرني ﴿وَاغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ فرعون قوميني غرق ايتدك يعني صوغه باطردق
﴿وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾ سز لر كورور بولدكز اول قوم نك غرق بولغانين. بوفرعون
فصه سيني الله تعالى مؤمنلار گه تنبيه او چون بيان ايتدى اوشبو قوم كى شربعتكز گه
انكار ايتكز ديو. اما بنى اسرائيل نك دريادن فونولماني فرعون نك غرق بولماني
نچكدر آلداغى سورده لرده بيان ابدلور ﴿وَاذْوَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ دخى
فكر ايتوكز: وعده قيلدق بز موسي غه فرق كيچه ني كونلارى برله. حضرت موسي
دريادن فونولماچ بنى اسرائيل ايتدى الله بزرگه كتاب ايندرسون ديو بس موسي غه
الله تعالى نورات آلور او چون طور تاغنه چفاره ايتدى حضرت موسي قومندن
چغوب كيتكاج مذكور فرقنى قومي يكرى كون يكرى كيچ برلن فرق اينوب
موسي ني ككوندبلر موسي عليه السلام قاينمادى اينديلار موسي وعده سينه خلاف
قيلدى ديوب آنلار نك اچنده بر سامرى ديگان كمشه بار ايتدى كوكلنه وسوسه
كبلدى آلتونندن بر بوز او يا صادى بوز اوغه بر نوفرارق سييدى بوز او توروب
قچقره باشلادى بنى اسرائيل عجبكه قالوب بونيدر ديوب صوراديلار سامرى سز نك هم
موسي نك الهيدر ديدى بس بوز اوغه عبادت قبله باشلاديلار ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ﴾
مونك صوكتنده سز بوز او يا صادكز هم آكا عبادت قبلدكز ﴿وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ حالبوكه
سز ظالم لرسز. ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ﴾ بوز اوغه عبادت صوكتنده عفو ايتدك
سز لردن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ سز لر نك شكر ايتمككز او چون ﴿وَأَتَيْنَا مُوسَىٰ
الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ دخى فكر ايتكز: بز بيردك موسي غه كتابني يعني نوراتني وحق
برله باطلني آيورغوجيني ﴿لَعَلَّكُمْ يَهْتَدُونَ﴾ سز لر توغرى بولغه كونلماك او چون.
﴿وَاذْ قَالِ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ دخى فكر ايتوكز: موسي اوزينك قومينه ايتدى ﴿يَا قَوْمِ﴾ اي قوم
﴿أَنْتُمْ ظَلِمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ﴾ شكسز سز اوزكز گه ظلم ايتدكز ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾
بز اوغه عبادت قبلو كز سيبلى ﴿فَتَوَبُّوا إِلَىٰ بَارئِكُمْ﴾ بس خالفكز غه توبه قبلكز.
ايتدبلر نيچك توبه قبلورمز ديو ﴿فَاتَّقُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ بس ايتدى موسي بر بر كزني
اولتوركز يعني بز اوغه عبادت قبلماغانلر كز قيفانلار كزني اولتورمك سز گه توبه در
ديو ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارئِكُمْ﴾ بو توبه قبلما فكز سز گه خالفكز فاشنده
خيردر ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بس توبه كزني الله تعالى قبول قيلدى ﴿أَنَّهُ هُوَ التَّوَابُ
الرَّحِيمُ﴾ شكسز اول الله توبه لرني قبول قيفوجيدر و مرحمت اياسيدر.
﴿وَاذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ﴾ دخى فكر ايتوكز: ايندكز سز اي موسي ايتانمايمز

سَكَا ﴿ حَتَّى تَرَى اللَّهَ جَهْرَةً ﴾ اللہنی آشکارہ کورگانزگاہ دیوب. روایت ایندیلر:
 موسیٰ علیہ السلام طور ناغینہ اللہ برلہ مناجاتکہ بارغاندہ ینمش کشتی برلن باروب
 بو کشلرنی تاغ ننگ آستند. قویدی اوزی تاغ ننگ باشینہ آشوب اللہ تعالیٰ گہ مناجات
 قیلدی بس اللہ موسیٰ غہ تورانی بیدی مونگ صوگندہ مذ کور ینمش کمسہ تورانی
 آلوب قایتدی آنلار موسیٰ غہ ایندیلر اللہ تعالیٰ نی اوزنگ کوردک بزگہ ہم کورگاز
 تا کم بز اللہ غہ فارارمز دیو موسیٰ ایندی من اللہنی کورمدم اما یارب مکا کورن
 دیو صورادم بس اللہ تعالیٰ قدرنن تاوغہ ظاهر ایتدی ناو یارلدی دیو مذ کور
 ینمش کشتی اینانمدیلر ایندیلر بو سوز گہ اینانمایمز اللہنی آشکارہ کورگاز دیو
 ﴿ فَأَخَذْنَاكُمْ الصَّاعِقَةَ ﴾ بس سزنی اوت توندی ﴿ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴾ سز لر قاراب
 نورغانکز حالده اول اوتنی بس اول اوت آنلارنی هلاک ایتدی. ﴿ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ
 بَعْدِ مُوسَىٰ ﷺ بِهٖ اَوْلَآئِكَ دِیْنِ صَوۡكِ نَرۡگۡوۡز دِك سزنی ﴿ لَعَلَّكُمْ تَشۡكُرُونَ ﴾
 شکر قیلماقکز اوچون ﴿ وَظَلَلْنَا عَلَیۡكُمْ اَلۡغَیَامَ ﴾ سز گہ بلوطنی کوله گہ قیلدی.
 دریادن فوتولعاج بنی اسرائیل گہ امر بولدی ظالملر برلن صوغش قیلکز دیوب بس
 باش تارتیلر موسیٰ غہ ایندیلار بز صوغش قیلما یمز خدایک برلن بارکز صوغشکز
 دیو انکار قیلدیلار بس مونلار غہ عذاب اوچون اللہ تعالیٰ آلارنی فرق بل صحرا ده
 قالدردی هیچ شهر گہ کره آلمادیلار قویاش آنلارنی رنجتور بولدی اما موسیٰ
 علیہ السلام شرافتندہ بر آق بلوت کلوب کوله گہ بولدی ﴿ وَأَنْزَلْنَا عَلَیۡكُمْ اَلۡمَنَ
 وَالسَّلۡوٰی ﴾ دخبده سز گہ کوکدن من برله سلوی نی ایندر دک. من دیدکلری
 سوچوک نرسه در بال شکر کبی، سلوی دیدکلری بر فوشدور ﴿ کُلُوا ﴾ آنلار غہ
 آشاکر دیوب اینولدی ﴿ مِنْ طَیِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ﴾ بز رزق لاندیرغان نرسه ننگ
 حاللندین یعنی تویار قدری آشاکر الداغی کونلرکز اوچون آلماکر دیو اما
 آنلار بو نعمت ننگ کیسلکتندین فورقوب تویغانلرنندین آرنق ایکنچی کونلری
 اوچون آلدیلر بس اللہ ننگ امر بنه خلاف اش قیلدیلار خلاف اش قیلغانلری سبیلی
 مذ کور تورلی خوش نعمتلر کیسلدی هم کیله سی کون ایچون آلفان طعاملری
 بوزلدی. رسول اللہ دن روایت ایندیلر: اگر بنی اسرائیل ده بو معصبت بولماسه
 ایدی هیچ طعام بوزولماس ایدی دیو ﴿ وَمَا ظَلَمُونَا ﴾ آنلر بز گہ ظلم ایتمادیلر
 ﴿ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾ لکن اوز لر بنه ظلم قیلور بولدیلر یعنی اللہ تعالیٰ ننگ
 امر بنه قارشلیق قیلو سبیلی نعمتلر آنلردن کیسلدی. ﴿ وَاذۡ قُنَّا اَدْخَلُوا هَذِهِ الْقَرْیَةَ ﴾
 دخی فکر اینکز: اشبو شهر گہ کرکز دیوب ایندک یعنی اریحا شهر بنه (حضرت
 موسیٰ اولگاج فرق بلدن صوگ شهر گہ کرکز دیو امر بولدی) ﴿ فَكُلُوا مِنْهَا ﴾

آشاکر اول شهر دن ﴿حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ نلاگانکزچه ﴿رَغَدًا﴾ کبکک اوزرنده
 ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا﴾ کرکز شهر فوسندن نواضلق برلن ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾
 دخی ایتوکز خطالرمزنی کبج دیو ﴿تَنْفَرْنَاكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾ سزنگ بوزاوغه عبادت
 قبلماکز کی خطالرکزنی بارلارمز ﴿وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ دخی آرتدوررمز
 ایدگولک قبلغوچلرغه . ﴿بُذِلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بس آلماشدردی ظالم کمسالر
 ﴿قَوْلًا﴾ الله امر ایسکان سوزنی ﴿غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ اوزلرینه ایتولگانندن باشقه
 سوزگه یعنی (خطه) دیگان سوز اورینه غیر سوز ایتوب شهر فوسندن کردیلر .
 (بغداى مناسبده اولان (خطه) دیوب ایدیلر دیگان روایت بار) ﴿فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ
 ظَلَمُوا رِجْزًا﴾ بس بو ظالم لرگه عذابی ایندرک ﴿مِنَ السَّمَاءِ﴾ کوکدن ﴿بِمَا كَانُوا
 يَفْسُقُونَ﴾ فاسق بولماقلاری سببلی . ﴿وَإِذْ اسْتَسْفَىٰ مَوْسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ دخی فکر ایتوکز
 موسی اوزینک قومی اوچون صو استادی . چونکه بنی اسرائیل فرق یسل تبه
 صحراستده صوسر عاجز بولوب قالدیلر صوکره حضرت موسی غه بالواردیبار
 خدایکدن صو ایستاگل دیو ﴿فَقَلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ بس ایتدک موسی غه
 تاباغکنی ناشقه اورغل دیو . حضرت موسی تاباغی ابله بر ناشقه اوردی ﴿فَانفَجَرَتْ
 مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَجْرًا﴾ بس اول طاشدن اون ایکی چشمه آفدی . یعنی بنی اسرائیل
 اون ایکی اروغ ایدی هر اروغنه بر چشمه آفدی ﴿فَدَعَمَ كُلُّ آتَانٍ﴾ شکسر
 بلدی هر اروغ ﴿مَشْرَبَهُمْ﴾ اوزلرینک اچاچک چشمه لرینی ﴿كُلُوا﴾ آنلارغه
 آشاکر دیب ایتولدی ﴿وَاشْرَبُوا﴾ دخی اچکز ﴿مِنَ رِزْقِ اللَّهِ﴾ اللهنک بیرگان
 رزقلرندن یعنی من وسلوانی آشاب چشمه لردن اچکز ﴿وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾
 بیر اوستنده فساد قبلماکز . ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ﴾ دخی
 فکر ایدکز ای موسی صبر قبله آلمایمز بر نورلی طعام گه گنه دیب ایتدکزنی
 ﴿فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ بس دعا قبل بزنگ اوچون خدایکا ﴿يَخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُثِبتُ الْأَرْضُ﴾ بزگه
 بر اوسترگان نرسه لردن چغارسون ﴿مِنْ ثَمَرِهَا﴾ اول برده گی یاشل اولنلردن ﴿وَقَاتِنَا﴾ دخی
 قیار قاونلارندن ﴿وَقَوْمَهَا﴾ دخی سارمسافلرندن ﴿وَعَدَسَهَا﴾ دخی لواق اورلقلارندن
 ﴿وَبَصَلَهَا﴾ وهم فر سوغانندن ﴿قَالَ اسْتَبْدَلْنَا الَّذِي هُوَ آذِنِي﴾ موسی سزگه ایتدی ایا
 آلددر رمزنی نچار طعامغه یعنی سوغان ، سارمسافه ﴿بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ﴾ بخشی طعامی یعنی
 من برله سلوانی ﴿أَهْبَطُوا مِصْرًا﴾ ایتولدی آنلارغه شهرگه کر وکز دیو ﴿فَأَن لَّكُم مَّا سَأَلْتُمْ﴾
 بس شکسر اول شهرده سورغان نرسه لرکز باردی ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ﴾ آنلارغه
 قاتی اشلر لازم ایتولدی جزیه نولواکی ﴿وَالْمَسْكَنَةُ﴾ دخی مسکین لک . بهود گرچه بای
 بولسه ده جزیه آرنمقدن خوف ایدوب مسکین صورتنده بورورلر و باشقه چاده دنپانک

هر برنده یهودی را ظلم و فحش آسند. خوار بولوب عمر کیجره لر . ﴿وَبَاوُفَعَضِبَ مِنَ اللَّهِ﴾
 اللهنک فهر بنی بوکلادیلر یعنی الله تعالی نکت بییرگان نعمت لرینه رضا بولمغانلری سبیلی
 اللهنک فهر بنده فالدی لر ﴿ذَلِكَ﴾ لوشو حقارنده فالماقلری ﴿بَانَهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ بایات الله
 شول سبیلی درکم الله تعالی نکت آیاتینه شکسز انکار فلور بولدی لر ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيْنَ بِغَيْرِ
 الْحَقِّ﴾ دخی بیغیر لر فی هیچ گناهسز اولنورر بولدی لر حضرت زکریا و یحیی کبی ﴿ذَلِكَ﴾
 بو الله نکت فهر بنده فالماقلری ﴿بِمَا عَصَوْا﴾ عاصی بولمغانلری او چوندر ﴿وَكَانُوا يَمْتَدُونُ ﴿۱۷﴾
 دخی نوغری بولدن چقمانلری او چوندر ﴿اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا﴾ شکسز مؤمنلر
 ﴿وَالَّذِيْنَ هَادُوا﴾ دخی یهودلر ﴿وَالنَّصَارَى﴾ دخی نصرانی لر ﴿وَالصّٰبِئِيْنَ﴾ دخی فرشته لر گه
 عبادت فلغو جیلاردن ﴿مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾ اللهغه و آخرت کوبینه ایمان
 کلتورسه لر ﴿وَعَمِلْ صٰلِحًا﴾ بخشی عمل فیلسلر ﴿فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ بس آنلارغه
 الله تعالی قاشنده بال و نواب بولور ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ﴾ آنلارغه
 هیچ خوف بولماس دخی فایغو بولماس. بس یهود و نصاری و صابئین بولماق کز برلن
 هیچ فاند. بولماس بلکه ایمان کلتوریک برلن و بخشی عمل فیلماق برلن اللهنک
 رحمتنه ابرشورسز دیک اولور ﴿وَاِذْ اٰخَذْنَا مِثَاقَكُم﴾ دخی فکر ایتو کز بز
 سزدن عهدنی آلدق یعنی آدم آرفاسندین چغوب بر مرتبه عهد بیردی لر دخی تورات
 برلن عمل فیلماقغه ایکیجی مرتبه عهد بیردی لر ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ دخی کوتاردک
 اوستکز گه طور ناغی . چونکه موسی علیه السلام توراتنی ککلتور گاج
 یهودلر باش تارتدی لر الله تعالی فرشته لر گه امر ایندی فلسطین ناولردین بر ناوانی
 یو قوم اوستینه کونار کز دیوب بس ناوانی آلارنک اوستینه کوناردیلر سوگره
 فاجوب فوتولورغه ممکن بولماق توراتنی قبول ایتوب سجده گه باردیلر . ﴿اٰخَذُوا مَا
 اٰتَيْنٰكُمْ بَقْوَةً﴾ ایتولدی سز گه بز پیرگان کتاب برلن بیک اخلاص هم ترشلق
 اوزمرنده عمل فیلو کز دیب ﴿وَاِذْ كُرُوا مَا فِيْهِ﴾ یاد کزده تونکز اول کتاب اچنده گی
 حکملرنی ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ﴾ الله دن قورقو کز او چون ﴿ثُمَّ تَوٰاٰتِم مِّنْ بَعْدِ ذٰلِكَ﴾
 شونداغی عهددن صو ک دخی باش تارتدگر توراتغه اشانی باشلا دگر ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ
 عَلَیْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ بس الله تعالی نکت سز لر گه فضل و رحمتی بولماسه ایدی یعنی محمدنی
 یاروب دین او گرانسه ایدی ﴿لَکُنْتُمْ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ﴾ الله البنه هلاک بولغو چیلردن
 بولور ایدکز ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِيْنَ اٰغْتَدُوْا مِنْكُمْ﴾ دخی شکسز بلد کز شریعتدن
 طش بورگان کسه لر کز فی ﴿فِي السَّبْتِ﴾ شنبه کون نوغری بسته . چونکه در بایقاسنده غی
 یهودلر گه شنبه کون بالق کوب کبله ایدی شول سبیلی عادنلری شنبه کون بالق
 اولماق ایدی بس الله تعالی شنبه کون بالق اولماق دن نهی فیلدی اما باشقه کون

بالقی از کبلور ایدی بس جله قیلدیلر بوشبہ کون کبلگان بالقنی جیوب نونوب
 یکشبه کون اولادیلر لکن جله فلفان بولوب شریعت حکمن بوزارغه طرشقانلقری
 سبیلی الله آنلارغه جزا ییردی بس ایندی ﴿ قَلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً ﴾ بس ایندک بز آنلرغه
 میمون بولکز دیوب ﴿ خَاسِنٌ ﴾ اللهنکر حمتدن یراق بولغوجی. بس صورنلری
 میمون صورنلی اولدی ﴿ فَجَعَلْنَاهَا ﴾ بس اول فریه گه بو عذابنی قیلدی ﴿ تَحَالًا ﴾ عبرت
 ﴿ لِمَا يَنْبَغِيهَا ﴾ اول فریه نی حاضر کورگوچیلر گه ﴿ وَمَا خَلَقَهَا ﴾ دخی صوکلند
 کوره چک املر گه ﴿ وَمَوْعِظَةً ﴾ دخی فورقیق اوچون ﴿ لِلْمُتَّقِينَ ﴾ اللدن قورقوجیلر نی
 بو آیت بز گده خطابدر یعنی شریعتکرده لازم بولغان روزه، نماز، زکوة، عشرکی
 فرضلر نی جله قیلوب اوستکزدن توشرر گه طرشما کزدیو ﴿ وَاذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ ﴾
 ودخی فکر اینوکز موسی عم اوزینک قومنه ایندی ﴿ اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تَذَبَحُوا بَقَرَةً ﴾
 شکسز الله تعالی سز گه بر صغر نی بوغازلارغه امر ایندی. چونکه بنی اسر ایلمده بر
 بیت نابولدی اما آنی کم اولتورگانن بلمدیلر بس حضرت موسی دن صورادیلر
 اولتروچینی نچک تابامز دیو موسی عم صغریوغازلارغه پوردی ﴿ قَالُوا اتَّخَذْنَا حُرُوقًا ﴾
 آنلر موسی عمغه ایندیلر آبا بزنی مسخره قیله موسی؟ ﴿ قَالَ اَعُوذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ ﴾
 ﴿ مِنَ الْجَاهِلِيْنَ ﴾ موسی عم آنلرغه ایندی جاهل کسه لر جمله سندن بولماقدین اللهغه
 صفنامن دیو یعنی مسخره قیلماق جاهلرر قیلدر دیک اولور. ﴿ قَالُوا اذْعُ لَنَا رَبَّكَ ﴾
 موسی عمغه ایندیلر بزنگ اوچون خدایکغه دعا قبل ﴿ بَيْنَ لَنَا مَا مِی ﴾ بیان قیلسون
 بز گه نی روشلیدر اول صغر؟ ﴿ قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ ﴾ ایندی موسی شکسز الله ایندر
 ﴿ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بُكْرٌ ﴾ اول صغر شوندا ی صغردر کم یک قارت هم یک باش
 بولماس دیو ﴿ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ ﴾ اوزطا صغردر قارت برله باش آراسنده ﴿ فَاقْتُلُوا
 مَا تُؤْمَرُونَ ﴾ بس امر اینولسگان اشکر نی قیلوکز یعنی بوغازلا کز کوب سؤال
 قیلما کز اشکر مشفقکه فالور دیمکدر. بس آنلار بوغازلامادیلر دخی صورادیلر
 ﴿ قَالُوا اذْعُ لَنَا رَبَّكَ ﴾ ایندیلر دعا قبل بزنگ اوچون خدایکغه ﴿ بَيْنَ لَنَا مَا لَوْنَهَا ﴾ بیان
 قیلسون اول صغر نی توسلی؟ ﴿ قَالَ ﴾ ایندی موسی عم ﴿ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقْعُ
 لَوْنَهَا ﴾ تحقیق الله تعالی ایندر اول صغر یک آچق صاری توسلیدر ﴿ تَسْرُ الْاَنْظُرِينَ ﴾
 آنک موسی فاراغوجیلر نی عجبکه فالدرور ﴿ قَالُوا اذْعُ لَنَا رَبَّكَ بَيْنَ لَنَا مَا مِی ﴾ ایندیلر دعا
 قبل خدایکغه بیان قیلسون بز گه نیدر اول ﴿ اِنَّ الْبَقَرَةَ شَابَهٌ عَلَيْنَا ﴾ تحقیق صغر بز گه بنیامس
 بولدی ﴿ وَاَنَا اَنْشَاءُ اللّٰهَ لَمُهْتَدُونَ ﴾ تحقیق الله نلاسه ینشورمز اول صغرغه ﴿ قَالَ ﴾ ایندی
 موسی عم ﴿ اِنَّهُ يَقُولُ ﴾ شکسز ایندر الله تعالی ﴿ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْاَرْضَ ﴾
 شکسز اول صغر بر یرتوب مشقت چیکسگان صغردر ﴿ وَلَا تَسْتَفِي الْحَرْتِ ﴾

دخی ایگون صوغارغان ایماس در ﴿سُكْمَةً﴾ هر عیسدن پا کدر ﴿لَاشِيَةً فِيهَا﴾
اول صغره آلالق هم چولرلق بولماس ﴿قَالُوا الْآنَ جَنَّتْ بِالْحَقِّ﴾ ایستدیلر منه
حاضر چن بیانی کیتوردک ابدی تابارغه مکن دیدیلر ﴿فَدَبَحُوهَا﴾ بس اول
صغرنی نابوب بوغاز لادیلار ﴿وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ بوغازلی الهی یازوب قالدیلر
یعنی بیک قیمت بولغانی اوچون چونکه روایت ایتولدی اول صغرنی اوزینک
تیرسی نولو آلتون بیروب آلدیلر ﴿وَأَذَقْتُمْ نَسَا﴾ دخی فکر ایدکز: اولتر دگز سز بر
کشینی ﴿فَأَذَارَ اَنْتُمْ فِيهَا﴾ آنک حفته نزع قیلشدکز. یعنی فایو کمسه اولتوردی دیو
﴿وَاللَّهُ مُخْرَجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ الله تعالی اظهار اینکو چدر سز یاشرون اینکان
اشلرنی اولوم اشی کی. ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ﴾ ایندوک بز لر اوز کز اول میتنی صوغکز
(ایسکوچی الله تعالی در) ﴿بِيعُضَهَا﴾ اول صغرنک بعض اعصامی برلن. بس اول
صغرنک فویرغی برلن میتنی اور دیلار میت نوروب اولتوروب فلان کمسنلر
منی اولتوردی دیو جواب بیردی بس اولتور گویجرگه شول ساعت حکم بورتدیلر
﴿كَذَلِكَ يُخَيِّ اللَّهُ النَّوْثَى﴾ بومیتنی ترگزگان کی الله تعالی ترگزرت میتلرنی آخرنده
﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ اول الله تعالی اوزینک بارلقینه هم برلگینه سزگه دلیل لرنی
کور سنور ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ سز لر فهم لمک اوچون. بو صغر قصه سیده بزگه
عبرتدر: بزده الله تعالی نك هم پیغبر لر نك فوشقانبه راضی بولماینچه آلا رغه
فار شو برلن دنیا و آخرنده ضرر لر کور رمز: تاک نبی اسرائیل موسی علیه السلام
ایتکان زمانده صغر لردن بر صغرنی بوغاز لاسلر الله نك امر ندین فوتولور
ایدیلر تکرار سؤال قیلوب مشفقه قالدیلر هم ضرر کور دیدلر. ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبَكُمْ﴾
دخی فار الدی سز نك کوکلکز ﴿مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ﴾ مذکور میت نرلگان دین صو کده
یعنی همیشه الله تعالی دن فور قماس بولدکز ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ﴾ بس اول کوکلکز
ناش کیدر ﴿أَوْ أَشَدَّ قَسْوَةً﴾ بلکه فانیلقده ناشدن فاتیر اقدر. هر کوکلده الله دن
فورق بولماسه ناش کیدر دیدیلار ﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْآنْهَارُ﴾ تحقیق
ناشلرنکده بعضسندن بلغلر آغادر. یعنی ناشلاردهده فاندلر بار سز نك کوکلکزده
هیچ فائده یوقدر. بلغلر آغان ناش حضرت موسی نك تاباغی برله صوقغان ناشی
کیدر دیدیلار ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشْفَقُ فِيخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ دخی شکسن اول ناشلرنک
بعضسی بار ولاده صو گره صو چغادر ناولاردانی چشمه لر کی ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ دخی اول ناشنک بعضی الله دن فورقوب ناودین بارلوب توشار. اما
هیچ ناش توشماس مگر الله دن خوفندین توشار دیدیلار ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾
الله تعالی قیلغان عمل لر کز دین غافل ایماس بس عملکزگه موافق جزا کور رسز.

﴿أَنْتُمْ مَوَدَّةٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَبَغْضًا لِلَّذِينَ آمَنُوا بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ ای مؤمنلر ایا طمع ای تار موسز اول یهودلرنک سز نك دینکیزگه
 ایسان کینر مکلزینی. بو آیت رسول الله هم صحابه لیر یهودلرنک انکارینه فایغور یاسون
 او چون ایندی ﴿وَقَدْ كَانَ قَرِيْبًا مِنْهُمْ﴾ نحضیق اول یهودلردن بر کبساک جماعه
 ﴿يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ ایشتور بولدیلار الله نك کلامن. یعنی الله ایندر گان کتابینی
 (تور ائنی) او فور بولدیلار ﴿ثُمَّ يَخْرُفُوْنَ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوْهُ﴾ الله تعالی نك کلامن
 فهملگائلری صوکنده اوز گار ندیلر ﴿وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ﴾ حالبوکه آنلر الله نك کلامی
 ایذکن بللر ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ فجان اول یهودلر مؤمنلرگه بولقسلر
 ﴿قَالُوا آمَنَّا﴾ اینورلر بز ایمان کلتوردک دیب ﴿وَإِذَا خَلَا بِمَعْشَرَ الْيَهُودِ﴾ فجان
 بر برستی برله اولاقده نوغری کبلسلر ﴿قَالُوا اخذتوهم﴾ اینورلر اول یهودلر
 اور آر انک خبر بیرسز مؤمنلرگه ﴿مَا نَخِ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ اوز گزگه الله بیان
 قیلغان اشلرنی. یعنی محمدعه م نك حق رسول ایگائین نور اتلرنده کوروب بلمش
 ایندیلر و لکن اولاقده بر برینه بو توراندانی سوزنی مؤمنلردن باشر گز دبو
 اینوشلرلر ایدی ﴿يُحَاجُّوْكُمْ بِهِ﴾ اول تورات سوزی برلن مؤمنلر اوز گزگه غالب
 بولور او چون خبر بیر. سزمو؟ ﴿عَنْدَرَبْتُمْ﴾ خدا بکزر حضورنده. یعنی قیاستده
 ﴿أَفَلَا تَعْقِلُوْنَ﴾ نیک تورات احنده گی سوزلرنی فهم قلملسز. نور اتده بار نرسه لردن
 مؤمنلرگه خبر بیرمک لایق ایماس دبدیلار. ﴿أَوْ لَا يَعْلَمُوْنَ﴾ بک بلمایلر بو یهودلر:
 الله تعالی یهودنک بو قفل لرن حقارت او چون ایندی. ﴿أَنْ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا يَسْرُونَ﴾
 شکسر الله معالی بلدر اول یهودلرنک باشرن سوزلرن ﴿وَمَا يَعْلَمُوْنَ﴾ دخی
 اشکاره قیلغان سوزلرن. بس الله تعالی نك بعض کلامی اوز گارتو، بعضنی باشرب
 اینماینجسه فالدرو بماندر ﴿وَمَنْهُمْ أُمِّيُّوْنَ﴾ باردر یهودلرنک بک نادانلاری
 ﴿لَا يَعْلَمُوْنَ الْكِتَابَ﴾ بلماسلر کتابینی ﴿الْأَمَانَةَ﴾ مگر یالغان سوزلری بلورلر یعنی
 الوغلاری ایسکان سورلرنی یالغان بولسه ده حق دبو ب یورلر. ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا
 يَظُنُّوْنَ﴾ اول نادانلر باری ظن برلن گسه اش قیلورلر. ﴿قَوْلِ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ
 الْكِتَابَ﴾ باندیمه. بس نی هلا کدر شول یهودلرگه: الله نك کتابینی اوز فوللری
 برلن بازارلر یعنی نور اتده محمد علیه السلام نك صفتی بیان ایسکان سوزارنی
 اوز گارتوب بازارلر ﴿نَمْ يَقُولُونَ﴾ مونك صوکنده اینورلر اول یازغو جبلر
 ﴿هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ اوشبو بز یازغان سوز اللهدن ایسکان دبو ﴿لِيَشْرَوْا بِهِ
 آلسونلار ایچون شول یازولری برله ﴿ثُمَّ قَلِيلًا﴾ آزر اق آقیجه یعنی قارا
 خلقدین شملگان فاندینی ﴿قَوْلِ لَهُمْ﴾ بس نی هلا کدر آنلرغه ﴿مَا كَتَبْتَ أَيْدِيَهُمْ﴾
 فوللری برلن یازغان او چون ﴿وَوَيْلٌ لَهُمْ﴾ دخی نی هلا کدر آنلارغه ﴿مَا يَكْسِبُونَ﴾

کسب اینمکلری او چون . یعنی الله تعالی نك کلامن اوز گارتوب مال کسب اینولری
ایچون آلا رغه بوله چق جزا هلا کندر ﴿وَقَالُوا﴾ یهودلر ایندیبلر ﴿لَنْ نَمَسَّنَا
النَّارُ﴾ بزلرگه آخرنده هیچ اوت ایرشاس ﴿أَلَا أَيُّهَا مَعْتُودَةُ﴾ مگر سانلی کونلارده گنه
یعنی آزغنه ایرشور . آنالرمز نیچه کون بوز اوغه عبادت قیلغاندر شوندین آریق
بزرگه عذاب بولماس دبدیلار ﴿قُلْ﴾ آیت یامحمد ﴿أَنْخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا﴾ آیا الله تعالی سزنی
عذاب قیلماسقه عهد قیلدیمو؟ ﴿فَلَنْ يَخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ﴾ اگر وعده قیلغان بولسه الله تعالی
وعده سینه خلاف لیق قیلماس . ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ﴾ بلکه سز یهودلر الله تعالی
اوز رینه آیته سز ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ بلمگان سوز لرگزنی . یعنی الله سزنی اوند
باندیرماسقه وعده قیلغانی یوق دیکدر . چونکه یهودلر اوندان فوتلماقرن قطعا
بلمادیلر همیشه بزنی اوت منگو نوماس دیو فوری یالغانی غنه سویله دیلر . ﴿بَلَى
مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ بلکه هر کسه کفر وشرکنی کسب قیلسه ﴿وَإِحَاطَتْ بِهِ خَطْبَتُهُ﴾
اول کسه نی خطالری چورناب آلسه حتی کافر بولسوب اولسه ﴿فَأُولَئِكَ﴾ بس
بوندا ی کسه لر ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ جهنم ایالریدر ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ آنلر اولسه
جهنمده منگو فالغو چیلدر . بو آیت یهود سوزین هم رددر یعنی یهود بولو بقیه
اوندن قونلماس سز بلکه کفر وشرکدن صافلانو برله اوندین فوتلورسز دیدی .
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ایمان کلتورگان کسه لر ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ دخی ایزگو عمل
قیلغوجیلر ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ آنلردر جنت ایالری ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾
آنلر اول جتنده منگو فالغو چیلدر ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ فکر ایدگز:
بز عهدنی آلدق بنی اسرائیلدن ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ اللهدن باشقه غه عبادت قیلماسقه
﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ دخی آتا آناغه ایزگولک قیلورغه ﴿وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ﴾ دخی یقین فرنداشلرگه ویشملر ومسکین لرگه شفقت قیلورغه . دخی
ایتدک بز آلا رغه ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حَسَنًا﴾ دخی ایتوگز آدمیلرگه کورکام سوزنی
﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ دخی نمازی دایم اوفوگز ﴿وَأَتُوا الزَّكَاةَ﴾ دخی زکوئتگزنی بیرگز
دیوب . بس الله تعالی بو اشلرنک بارچه سی برله بنی اسرائیلدن عهد آلدی ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ﴾
دخی باش نارتدگز قیلغان عهدگذردن ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ﴾ مگر آز کسه لر باش
نارتدای یعنی مؤمنلرگز ﴿وَأَنْتُمْ مَعْرُضُونَ﴾ سزلر عهدگذرنی فویغو چیلر سز
﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ دخی فکر ایتکز :سزلردن عهدنی آلدق ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ﴾
بر برگز نك قانلارون نوکماسسز ﴿وَلَا تُخْرَجُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ دخی بر برگزنی فویب
چهارماز سسز ﴿مَنْ دَبَّرَ كَيْدًا﴾ یورتلارگذردن ﴿ثُمَّ أَقْرَبْتُمْ﴾ دخی افرار قیلدگز سز بواشلرنی
قیلورغه ﴿وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ بو حکملرنک تورانگذرده بارقن اوزگز بلمگان حالده ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ

هُؤُلَاءِ دُخِيَ سِز يهودلر ﴿تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ﴾ بر بزگرنی اولتره سز ﴿وَتُخْرَجُونَ قَرِيبًا مِنْكُمْ﴾ دخی قوالاب چغاراسز بر کيساک جماعتگرنی ﴿مَنْ ديارهم﴾ يورتلرندن . چونکه اوس برله خزر ج آراسنده دشمالق بار ایدی ینه بنو قریظه هم بنوالنضیر دیگان ایکی یهود قبیله لری برسی اوسکا برسی خزر چکا یافلاشوب صوغشدیلار فچان برسی برسینه غالب بولسه ایکیچی سین اولتورب هم يورتلرندن قوالاب چغارر ایدیلار ﴿تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ﴾ اول قبیله لرگه یاردم قبلوشه سز . یعنی بنی قریظه ایله بنو النضیر برسی اوسکا برسی خزر چکا یاردم ایتوشدیلر ﴿بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ معصیت هم ظلم برلن یعنی شریعتسز ﴿وَأَنْ يَأْتُواكُمْ أُسَارَى يُقَادُّوهُمْ﴾ دخی سز لرگه اسپرلر ککلسه یولوب آلماقه بز سزدن عهد آلدوق ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ﴾ اول بر کيساک جماعتی يورتلرندن چغارو سزگه حرام در ﴿أَقْتُمُونَ بَعْضَ الْكِتَابِ﴾ نورانتک بعض سوزینه اینانه موسز . یعنی اسپرلرنی فوتقار . سز ﴿وَتَكْفُرُونَ بَعْضَ﴾ نورانتک بعض سوزینی انکار ایتوب . یعنی بر بزگرنی اولتره سز هم يورتلرندن چغاراسز ﴿فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ﴾ ایباس بو اشلرنی قیلغان کسه لرنک جزاسی ﴿الْأَخْزَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ مگر دنیا ده رسوای بولماقدر ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ﴾ هم قیامت کونده ناغی قاتیراق عذابیه سالوناققدر ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ الله تعالی قیلغان اشلرگدن غافل توگل ﴿أُولَئِكَ﴾ بو کسه لر ﴿الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ دنیا تر کلگنی آلسدر دیلر ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ آخرنده گی منگو تر کلک بر ابرینه ﴿فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ﴾ شونک ایچون بولرنک عذابی بکلایتماس ﴿وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ﴾ دخی شول قاتی عذابیدن فوتلور ایچون آلاغه هیچ کم طرفندن یاردمده ایتولماس . بس یهود نورات حکمینه مخالفه قیلو سبیلی عذابیه مستحق بولدی ؛ بزنگ امت هم قرآن حکمینه مخالفه فیلسه لر اوشنداق عذابیه مستحق بولورلر دیمکدر . ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ تحقیق بز لر موسی غه کتایی بیردوک یعنی توراتی ﴿وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ﴾ دخی ییاردوک اول موسی صوکنده رسول لر ﴿وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَنَاتِ﴾ دخی عیسی غه آچق معجزلرنی ییاردوک . اولوکلر نرگوزمک کیی ﴿وَأَيَّدْنَا بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ اول عیسی فی جبرائیل برلن قونلادک ﴿أَنصَلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ هر فچان سزگا رسول کینلورسه ﴿بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ﴾ کوکل لرگز نلامگان نرسه نی . یعنی مرادگزه خلاف حکمی ﴿اسْتَكْبَرْتُمْ﴾ بورون کوناردگز ﴿فَقَرِيبًا كَذَّبْتُمْ﴾ بس بعض رسول لرگه اشنامادگز یالفانچی دیدگز یعنی عیسی ومحمد علیهما السلام کیی ﴿وَقَرِيبًا تَقْتُلُونَ﴾ دخی بعض سون اولتوردگز زکریا ویحیی عم کبی چونکه اولدهده بو یهود حماعتنده

با یسق هم شوکت بار ایدی شول سبیلی بورون کوناروب رسول لردن باش
 نارتیدیلار. ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وابتدی اول یهودلر بزنگ قلبلریمز علم صاونیدر
 محمد علمینه احتیاجمز یوقدر ﴿بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ الله تعالی اوزینک رحمتدین
 یراق قلبدی اول یهودلرینی کفرلری سبیلی. آنلارده هیچ علم یوقدر بلکه آنلار
 کافر لدر. ﴿قَلِيلًا مَّا بُوئْتُمْ﴾ بس اول یهودلردن بیک آز کسه لر مؤمن
 بولور لر. ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ دخی کلگان زمانده اول یهودلرگه ﴿کِتَابٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾
 الله تعالی دن کتاب یعنی قرآن ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ اول قرآن آنلر فولداغی توراتنی
 راستلاغوی ﴿وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ دخی اول یهودلر محمد کیلماسدن بورون بولدیلر
 ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ اول محمد برلن یاردم استار بولدیلر اوزلرینک
 دشمانلرینه غالب بولو ایجون. یعنی یارب آخر زمان پیغمبرینک حرمتی او چون
 بزنی دشمانلارمزغه غالب قیل دیدیلر ﴿قَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بس آنلرغه محمد علی
 السلام کیلگاج ﴿مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ﴾ آنی نانو مدیلر بلکه انکار ایتدیلر
 یعنی رسول ایکانون بله توروب ایمان کیتور مدیلر ﴿فَلَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى
 الْكَافِرِينَ﴾ بس الله نك لعنی؛ یبارلگان رسوللرینی، ایندرلگان کابلرینی انکار
 ایتکویچیلرگه در ﴿بَشِ مَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ﴾ نیندای ایمان بولغان کافرک برابرینه
 اوزلرینی آلسدر دیلر ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ یهودلر نك الله ایندرگان کتابغه
 اشانماولری ﴿بَقِيًّا﴾ حسداو چوندر ﴿أَنْ يُنَزَّلَ اللَّهُ﴾ الله تعالی نك ایندر وینه ﴿مَنْ فَضَّلَهُ﴾
 رحمتینی. یعنی پیغمبرلکنی ﴿عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ اوزی نلاگان بنده سینه یعنی محمد
 علیه السلام گه ﴿فَبَاؤُا بِغَضَبِ عَلِيٍّ غَضَبٍ﴾ بس اول یهودلر بر آچودن ایکنچی آچوغه
 فایتدیلر یعنی عیسی علیه السلام غه انکارلری ایجون الله تعالی بر مرتبه آچولانندی
 محمد علیه السلام غه انکار ایجون بنه آچولانندی ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ کافرلرگه
 بیک قاتی عذاب بولاچقدر ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ هر فجان ایتولسه اول یهودلرگه ﴿آمِنُوا
 بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ الله تعالی ایندرگان کتابغه یعنی فرآغه ایمان کیتور کزدیب ﴿قَالُوا نُوْمِنُ بِمَا
 أَنْزَلَ عَلَيْنَا﴾ اینلر اوزمزگه کیلگان کتابغه یعنی توراتغه ایمان کیتورمز و بکفرورن
 بما وراهه ﴿انکار ایتلر نوراندن باشغه کتابغه یعنی فرآغه ﴿وَهُوَ الْحَقُّ﴾ اول قرآن
 حق بولغان حالده ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ﴾ راستلاغوی حالده اوزلرندگی توراتنی. شولای
 بولسه ده انکار ایتلر ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ﴾ ایتکل ای محمد؛ محمددن
 بورون الله تعالی نك پیغمبرلرون بی او چون اولتورد کتر. یعنی توراتغه ایتانندق دیگان
 سوز کتر هم یالغان توراتغه اینانسا کتر پیغمبرلرینی اولترماس ایدو کتر هم پیغمبرلرینی
 یالغانغه نونماس ایدو کتر ﴿أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر مؤمنلر بولسه کتر ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ

مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ تَحْقِيقَ مُوسَىٰ سِزْگه آچق دلیل لرنی کلتوردی ۖ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ ۖ
 مونگ صوکنده بز او یاسادگز هم آکا عبادت قیلدگز ۖ مِنْ بَعْدِهِ ۖ مُوسَىٰ دِن صوگ
 یعنی اول طور ناغنه کینکاج ۖ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ۖ سزار شول اشکز سبیلی ظالم لرسز
 ۖ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ ۖ فَكَرَيْدُكُمْ بَرَسْزِدِن (آنالر کزدن) عهدنی آلدوق ۖ وَوَقَعْنَا
 فَوْقَكُمْ الطُّورَ ۖ دخی اوستو کز گه طور ناغنی کوناردک ۖ خَذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ ۖ
 ایتولدی سز گه عمل قیلدکز بز ایندیرگان کتاب برلن یک چنلق اوز رنده ۖ وَاسْمَعُوا ۖ
 دخی قبول ایتکز بزنک کتابزنی ۖ قَالُوا ۖ يَهُودُلر مُوسَىٰ غه ایندیلر ۖ سَمِعْنَا ۖ ایستدک هم
 تاودین فورقوب قبول ایتدک ۖ وَعَصَيْنَا ۖ هم عاصیده بولدق ۖ یعنی نورانقه چن ایمان
 صکاتورمدک بلکه تاودین فورقوبغه ایمان کلتوردک بس شوئک او چون تورلت
 حکمنه قارشولق قیلدی ۖ وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ ۖ دخی آلارنک کوگللرینه بز او
 محبتی سکشدی ۖ بَكَفَرَهُمْ ۖ کفرلرینه جزا او چون ۖ قُلْ يَسْمَا يَا هُرْكُمْ به ایمانکُم ۖ ایت
 ای محمد ایمانکز بیورغان نرسه (یعنی کافر بولماق و بز او غه عبادت قیلماق کبی) نی
 قباحت نرسه در ۖ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۖ اگر بو ایمانکز برلن مؤمن بولسه کز موندا ی
 ایمانی قویکز یعنی قباحت ایماندر ایمانکز اوز کز گه کفر برلن بیورادر ۖ قُلْ
 اِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً ۖ ایت محمد: اگر الله قاشنده جنت یالغز
 سز گه بولاچق بولسه ۖ مِنْ دُونِ النَّاسِ ۖ مؤمنلردن باشقه ۖ قَتَمُوا التَّوْبَةَ ۖ اللهدن
 اولمنی سورا کز ۖ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۖ اگر جنت یالغز بز گه بولاچق دیگان سوز کز ده
 راست بولسه کز ۖ یعنی یهودلر ایندیلر بز اللهنک او غلانلری هم دوستلری بزنی الله
 عذاب قیلماز دخی جنت اوزیز گه بولاچق دیبو بس آنلار غه جواب او چون ایتدی
 جنت سز گه بولاچق ۖ بولسه اولمنی سورا کز چونکه اوز اعتقاد کز ده جنت که کر رسز
 دیوب ۖ وَلَنْ يَتَمَنَّوْا اَبْدًا ۖ البته اولمنی صوراماسلر ۖ یعنی صورامادیلر ۖ بَمَا قَدَّمْتْ اَیْدِيهِمْ ۖ
 اوزلرینک اولده قیلغان اشلری سبیلی یعنی کفرلرندن فورقوب ۖ وَاللَّهُ عَلَيْهِ بِالظَّالِمِينَ ۖ
 الله ظالم لرنی بلسگوچیدر ۖ بس ظلم لرینه موافق جزا بیورور ۖ وَلَتَجِدَنَّهُمْ اٰخِرَ صِ
 النَّاسِ عَلٰی حَيٰوةٍ ۖ البته نابارسن ای محمد اول یهودلرنی دنیا نر کلسگینه آدمیلرنک
 قومسز راغی ۖ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا ۖ مشرکلر دنده آرتق قومسز نابارسن اول یهودلرنی
 ۖ يَوْمَ اَحْذَرُهُمْ ۖ آرزو قیلور اول یهودنک برسی ۖ لَوْ يَعْتَرُ الْاَلْفَ سَنَةً ۖ مک ییل عمر
 سورمکنی ۖ وَمَا هُوَ بِمُزَحَّزَّحٍ مِنَ الْعَذَابِ اَنْ يَعْتَرُ ۖ مک ییل عمر سورو اول یهودنی
 عذابدن یراق قیلوچی توگلدر ۖ وَاللَّهُ بَصِيْرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ۖ الله تعالی کورگوچیدر
 آلار قیلغان عملنی ۖ یعنی مک ییل عمر سوروب عذابدن قولماسسز بلکه یخشی عمللر
 قیلماق برله قوتولورسز ۖ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِیْلِ ۖ ایت محمد هر کم جبرائیل گه

دشمن بولسہ اول کسہ اللہ تعالیٰ گہ دشمندر . یعنی حضرت عمر یہودلر گہ ایندی فی ایجون محمد کہ اینانمبسز دیو ، یہودلر ایندیلر جبرائیل بزنگ دشمنمز . حمد کہ وحی فی اول کلتوردر : شول سبیلی اینانمایمز دیو بس اللہ تعالیٰ یہودلرنگ بو سوزین رد ایتوب ایندی ﴿ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَيَّ قَلْبًا بِإِذْنِ اللَّهِ ﴾ بس شکسز اول جبرائیل قرآنی سینک کوگلسکہ ایندردی اللہ تعالیٰ ننگ اذنی برلن ﴿ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ﴾ موافق حالده اول قرآن اوزندن اولگی کتابلرغہ یعنی توراتقہ و باشقہ لرغہ ﴿ وَهُدًى ﴾ دخی توغری بولغہ کوندرگو چیدر ﴿ وَبَشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴾ دخی شادلاندرغو چیدر مؤمنلر فی جنت برلن ﴿ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ ﴾ هر کم اللہغہ دشمن بولسہ ﴿ وَمَلَائِكَتِهِ ﴾ دخی اللہنگ فرشته لرینہ ﴿ وَرُسُلِهِ ﴾ دخی پیغمبر لرینہ ﴿ وَجِبْرِيْلَ وَمِيكَالَ ﴾ دخی جبرائیل ہم میکائیل گہ بس مذکورلر گہ دشمن کسہ لر کافرلردر ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴾ بس شکسز اللہ تعالیٰ کافرلر گہ دشمندر ﴿ وَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ ﴾ تحقیق ایندردوک محمد سکا آیات بینات ﴿ حلال حرامنی آجق قیلوجی آیتلرنی ﴿ وَمَا يَشْكُرُ بِهَا ﴾ اول آیتلرنی انکار اینمس ﴿ إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴾ مگر اللہ تعالیٰ ننگ امرندن طش یورگو چیلر انکار اینارلر ﴿ أَوْ كَلِمًا عَاهَدُوا عَهْدًا ﴾ دخی هر وقت عہد اینسہ لر ﴿ بَدَّهٖ قَرِيْبٌ مِّنْهُمْ ﴾ اول عہدنی یہودنگ بر طائفہ سی ناشلادی ﴿ بَلْ أَشْكُرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾ بسکہ اول یہودنگ کوبراگی ایمان کیلترماس بولدیلر ﴿ وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ﴾ دخی اول یہود کہ اللہدن رسول کیلگلاج ﴿ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ ﴾ اوزلرنده گی نورانی تصدیق ایدوب رسول اللہ اوزیدہ ایندی من کلتورگان حکملر نورانکرده ہم باردردیو ﴿ بَدَّهٖ قَرِيْبٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ ﴾ کتاب بیارلگان آدملردن یعنی یہوددن بر طائفہ ناشلادی ﴿ كِتَابَ اللَّهِ ﴾ اللہ تعالیٰ ننگ کتابینی یعنی نورانی ﴿ وَرَأَوْا ظُهُورَهُمْ ﴾ آرترلرینہ یعنی نوراندن ہم فاجدیلر یعنی نورات حکمی برلہ عمل قیلمادیلر ﴿ كَانَتْهُمْ لَآيَعْلَمُونَ ﴾ گویا نورانی بلماس بولدیلر ﴿ وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ ﴾ دخی اباردیلر یہودیلر شیطانلر یازغان سوزگہ ﴿ عَلَىٰ مَلِكٍ سُلَيْمَانَ ﴾ سلیمان پیغمبر زمانده . چونکہ اول وقت شیطانلر کوب سحرلرنی بازوب سلیمان پیغمبرنگ کرسیسی آستینہ کومدیلر فچان سلیمان علیہ السلام اولدی بر شیطان آدم صورئنده بولوب کیلوب ایندی : «اگر سلیمان علمینی بلمک نلاسه کز سلیمان ننگ کرسیسی آستون فارا کز» دیو بس کرسی آستون فازوب فاراسہ لر کتابلر طایدیلر ہم اول کتابلر اچنده کوب سحر علی طابوب بلدیلر ولکن یہودنگ علماسی ایندی «معاذاللہ بو حضرت سلیمان علمی ایمس بوگا ابارہ کورمکالار» دیو اما نادانلری بو سلیمان علمی دیوب اباردیار بس یہودلر

نور انلرینی ناشلادیلر بو سحرگا تابع بولدیلر. ﴿وَمَا كَفَرَ سَلْمَانَ﴾ سليمان کافر بولمادی. یعنی آنک علی سحر علی بولسه (العلاء بالله) اول کافر بولور ایدی اما اول کافرده هم ساحرده ایمس ﴿وَلَسَكُمُ الشَّيَاطِينُ كَفْرًا﴾ لکن شیطانلر کافر بولدیلر چونکه سحرنی باز غوجی شیطانلردر سليمان ایمس ﴿يَعْلَمُونَ النَّاسَ السَّخِرَ﴾ اول شیطانلر آدملرگه اوزلری بازغان سحرنی اوگر نه لر ﴿وَمَا أَنْزَلَ عَلَيَّ الْفَتَنِ﴾ دخی ایکی فرشته گه ایندرلرگان سحرنی اوگر نه لر ﴿يَا بَلَّ﴾ بابل شهرنده ﴿هَارُوتَ وَمَارُوتَ﴾ اول ایکی فرشته هاروت وماروت اسملی دور. شوندا ی سوزلر باردرکه بو ایکی فرشته نی الله تعالی بنده لرگه سحر اوگر اتور اوچون ایندردی اما حکمتی کافر برلن مؤمن آیرلق ایچون ایمش؛ شوندان صوگ سحرنی اوگر انوب ده عمل قیلغان لر کافر بولدیلر اما عمل قیلغان کسه لر مؤمن بولوب قالدیلر. تفسیرلرده: بو ایکی فرشته آدم صورینه کر دیلر الله تعالی بولرغه شهوة یردی بر زهره اسملی خانون ایله یمان اش قلدیلر، دیگان روایت نك اصلی یوقدر بلکه یهوددن کوچرلرگان سوزدر دیوچیلر کوبیر کدرن ﴿وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ﴾ اول هاروت برله ماروت سحرنی هیچ کسه گه اوگر ندیلر ﴿حَتَّى يَقُولَا﴾ ایتسیجه ﴿إِنَّمَا نَحْنُ نَفْثَةٌ﴾ تحقیق بر سرنی سناق اوچون بیارلدک ﴿فَلَا تَسْخَرُوا﴾ بس سحر اوگر انوب ده عمل قیلوب کافر بولما کتر ﴿فَيَعْلَمُونَ مِنْهَا﴾ بس اوگر اندیلر بو ایکی فرشته دن ﴿مَا يُفَرَّقُونَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ﴾ شول سحرنی کم اول سحر برله آیوره باشلادیلر ابر برله خاتون آراسون. حتی کوب ابرلرنی سحر برله جماعدن منع ایتدیلر ﴿وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ﴾ اول ساحرلر ساحرلری برله هیچ کسه گه ضرر بیر گوجی ایمس ﴿الْأَبَاذُنُ اللَّهُ﴾ مگر الله نك اذنی برلن ضرر یورور لر. یعنی سحر دیگانلری بر سیدر الله تعالی اول سحرگا اثر یار اتماسه اول سحر دن هیچ اثر ظاهر بولماس بارچه اش اللهدن در. ﴿وَيَتَعْلَمُونَ مَا بُرِّهْمُ﴾ اول یهودلر اوزلرینه آخرنده ضرر یرره چک سحرنی اوگر اندیلر ﴿وَلَا يَنْفَعُهُمْ﴾ دخی اول سحر آنلرغه دنیاده فائده یرماس ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ﴾ تحقیق بلدیلر نور انلرنده بر کسه سحر فلسه ﴿بَالَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ﴾ اول کسه گه آخرنده نصیب بولماس دیو ﴿وَلَيْسَ مَأْشَرًا بِهِ أَنْفُسُهُمْ﴾ فی فاخندر شول سحر کم اول سحر گه اوزلرین ساتدیلر. یعنی سحر برله عمل قیلوب اوزلرینی منگو جهنگا سالدیلر ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ اگر بونك فباحث ایکلن بلسلر. ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ اگر اول یهودلر تور اتقه هم قرآنغه اینانسلر ﴿وَأَتَّقُوا﴾ دخی سحر دن سافلانسلر ﴿لَسَوَّيْتُمْ مِنْ عَدَا اللَّهِ خَيْرٌ﴾ ایمانلری ایچون الله تعالی یرگان نواب

حیرلی بولور ایدی ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ اللهنك پیرگان جزاسی خیرلی ابکانن
 سحر او گراتنك فاحت ابکانن بلسلر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ای مؤمنلر
 ﴿لَا تَقُولُوا رَاعِنَا﴾ اینکوز محمدکه راعنا دیگان سوزنی . چونکه مؤمنلر کلوب
 پیغمبرگه راعنا دیرلر ایدی مقصودلری بزنی قاسد اعتقاددن صافلادینک اولور
 ایدی اما یهودلر بولور راعنا کلمه سون مؤمنلردن ایشکاج محمدنی سوگارگه بزگه
 اوک کلدی ﴿يَهْوَىٰ شَادَ لَا يُدْبِلَارُ﴾ آنک ایجون یهود تلبده راعنا دینک احق دیمکدر
 بس یهودلرده مؤمنلر کینی مخند علی السلام غه کیلوب راعنادیور بولدیلر مقصودلری
 آنی سوکک بولدی بس یهودکه پیغمبرنی سوگارگه بول فالما سون دیوب الله تعالی
 مؤمن لرینی هم نهی ایندی گز چید مقصود خیر بولسه دماز راعنا دیو اینا کز دیدی
 ﴿وَقُولُوا انظُرْنَا﴾ اینوکز محمدکا بزگه شفقت نظرک نمال دیو ﴿وَأَسْمِعُوا﴾ آنک
 سوزی یعنی امری برین عمل فیلوکز ﴿وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابُ أَلِيمٌ﴾ کافر لرگه
 آخرنده یک رنجکونچی عذاب بولغوجدر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
 الْكِتَابِ﴾ کتابی کانی کانیلر بار انماس لر یعنی اشکروه کور لر ﴿وَلَا الشِّرْكَينَ﴾
 دخی مشرکار یار اتمالیلر ﴿أَنْ يَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ الله تعالی دن سزگا
 خیر ایندرلکی اسلام هم وحی کیی ﴿وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ الله تعالی اوز بنگ
 حینی نلاگان کسه سته بره در . بیس یهود دیکانجه نوگل ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾
 الله تعالی اولوغ بولغوجی فضل اباسدر اسلام هم وحی بیرلش کسه لرگه ﴿مَاتَسْحُ
 مِنْ آيَةٍ﴾ فایور مآتیک حکمن اور گارتساک ﴿أَوْ نَسِيهَا﴾ یا که بعض آینی اوتندرساق
 ﴿مَاتَ بَحْرٍ مِنْهَا﴾ اول آیتلردن خبر لیرک آینی ایتدر روز ﴿أَوْ مَثَلًا﴾ یا که بو آیتلرگا
 ارحشاغانی چونکه اسلامنک اولنده رسول الله بیت المقدسکه قاراب نماز اوقودی به الله دن
 کعبه گه قاراب اوفوکز دیو امر بولدی بس یهودلر مونی گوروب ایندیلر :
 « محمدنک دینی حق نوگل ایکان اگر حق بولسه اولگی ایشنه خلاف اش قیلماس
 ایدی . دیو . به رسول الله بعض آینی اوتندی نمازده اوقوماس بولدی یهودلر دخی
 ایندیلر : « اگرده قرآن اللهنك کلامی اولسه ایدی محمد اوتنماس ایدی » دیو بس
 یهودنک بو سوز لرین رد ایجون الله تعالی شوشی آینی ایندروب ایندی : « اگر
 بر آیتنک حکمنی اوز گارتساک یا که بر بر آینی اوتندرساق بو آیتلردن ده حیرلی
 بی سزگان ایدسوز » دیو . محمد علی المسلم هم امتینه بو اش هیچ نقصان دگلدنر
 بلکه فانددر ﴿أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ شکسوز بله سک یا محمد الله
 تعالی هر نرسه گه کوزچی بشکو چندر ﴿أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
 شکسوز خله سک یا محمد برلر و کولکری مالک الله تعالی در ﴿وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

مِنْ وَلِيِّيَ سَزَّكَ اللَّهُ دَنَ غَيْرِي يَافِي ذَاتِ يَوْفَدِرِ ﴿١٠٤﴾ وَلَا نَصِيرَ ﴿١٠٥﴾ دَخِيَ اِبْمَسِ هِبِجْ
 يَارِدَمِ بِيرْ كُوچِي مَكْرَ اللّٰهُ تَعَالَى دَر. بَسْ بَارِجَهْ اَشْكَزْدَهْ اللّٰهُ غَهْ فَايْتُوکَزْ ﴿١٠٦﴾ اَمَّ تُرْبَدُونُ
 اَنْ تَسْأَلُو رَسُوْلَتِكُمْ ﴿١٠٧﴾ اِبَاتَلَارْمُو سَزْ يِيغْبِرْ كَزْدَن صَوْرَارْ غَه ﴿١٠٨﴾ كَمَا سَأَلَ مُوسَى مِنْ
 قَبْلُ ﴿١٠٩﴾ مَوْنَدَن اَبِكْ مُوسَى دَن يَهُودِلَرِ صَوْرَاغَانْ كَبِي بَعْنِي مُوسَى دَن يَهُودِلَرِ تَقَاكْ
 صَوْرَادِيْلَرِ: «اللّٰهُنِيْ اَجِيْ كُوْرْ كَاَزْ» دِيُو شُوْنَلَرِ كَبِي اللّٰهُ غَهْ اَيْمَانْ كُوْرُوْر اِيچُوْن
 سَزْدَهْ اَنِيْ كُوْرْ بَرْنَهْ كُوْرُوْنِيْ صَوْرَارْ غَهْ اِيْنَهْ سَزْمِيْ ؟ دِيْمَكْدِرِ ﴿١١٠﴾ وَمَنْ يَبْدَلِ الْكُفْرَ
 بِالْاَيْمَانِ ﴿١١١﴾ بَرْ كَسَهْ اَيْمَانْ بَر اِبْرِيْنَهْ كَفْرِيْ اَخْتِيَارْ اِيْتَسَهْ ﴿١١٢﴾ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيْلِ ﴿١١٣﴾
 تَحْفِيْقْ اَوْلْ كَسَهْ نُوغْرِيْ يَوْلَدَن اَدَاشْدِيْ. بَسْ قُوْبِيْشْ نَكْدَهْ رَسُوْلَكْ دَهْ رَسُوْلَكْ مَخَالَفَتْ اِيْتُوْبْ
 كَفْرِيْ اَخْتِيَارْ اِيْتِكَاْنَلَرِيْ نُوغْرِيْ يَوْلَدَانْ اَدَاشْقَانْ، يِمَانْ بَوْلْغَهْ كَرْ كَاْنْ اَدَمْ لَرِدِرِ.
 ﴿١١٤﴾ وَدَّ كَثِيْرٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتَابِ ﴿١١٥﴾ كِنَايِيْ كَاْفِرْلَرِنَكْ كُوْبُرْ كِيْ اَرْزُو قِيْلَدِرِ ﴿١١٦﴾ لَوْ
 يَرُدُّوْكُمْ مِّنْ بَعْدِ اَيْمَانِكُمْ كُفَّارًا ﴿١١٧﴾ سَتَلَرْنِيْ اَيْمَانْ كَزْدَن كَفْرْ كَهْ فَايْتَارُوْلَرِيْنِيْ
 ﴿١١٨﴾ حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ ﴿١١٩﴾ اِيچِلَرِنَدَن سَزْ كَهْ حَسَدَلَرِيْ بَوْلْغَانْ اِيچُوْن ﴿١٢٠﴾ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
 لَهُمُ الْحَقُّ ﴿١٢١﴾ اَوْلْ كَاْفِرْلَرِ كَهْ نُوْرَانْدَهْ مَحْمَدْنَكْ دِيْنِيْ حَقْ اَيْمَاْنِيْ ظَاھِرْ بَوْلَا نُوْرُوْبْ
 ﴿١٢٢﴾ فَاعْتَوُوا وَاصْفَحُوا ﴿١٢٣﴾ بَسْ فُوْبِكَزْ هَمْ تَاَشَلَاكَزْ سَزْ مُؤْمِنْلَرِ بَلُوْبْ اِنْكَارْ اِيْتِكُوچِي
 كَاْفِرْلَرِنِيْ ﴿١٢٤﴾ حَتّٰى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرٍ ﴿١٢٥﴾ اللّٰهُ تَعَالَى اَوْزِيْ حَكْمْ قِيْلْغَانِيْجَهْ. صُوْكْرَهْ اللّٰهُ تَعَالَى
 يُوْ كَاْفِرْلَرِ بَرْنِ نْ صُوغْشَاْفَهْ اَمْرْ اِيْنِدِيْ دَهْ يُوْ اَيْتِنَكْ حَكْمِيْ اَوْزْ كَارْتَلْدِيْ ﴿١٢٦﴾ اِنَّ اللّٰهَ
 عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٢٧﴾ شَكْسَزْ اللّٰهُ تَعَالَى هَرْ نَرْسَهْ كَهْ فَاْدُرِدِرِ ﴿١٢٨﴾ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ﴿١٢٩﴾ نَمَازْ كُرْفِيْ
 دَاِمْ اَوْفُوْكُمْ ﴿١٣٠﴾ وَآتُوا الزَّكٰوةَ ﴿١٣١﴾ دَخِيْزْ كَاْنَكَزْنِيْ بِيْرُوْكُمْ ﴿١٣٢﴾ وَمَا تَقْدِمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ
 خَيْرٍ ﴿١٣٣﴾ اَخْرِنَكَزْ اِيچُوْن قِيْلْغَانْ اِيْزْ كُوْ عَمَلْ لَرْ كَزْنَكْ نُوَابِيْنِيْ. صَدَقَهْ وَبَاشَقَهْ عِبَاَدَهْ
 كَبِي ﴿١٣٤﴾ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ ﴿١٣٥﴾ اَوْلْ اِيْزْ كُوْ عَمَلْ لَرْ كَزْ اِيچُوْن نُوَابِيْنِيْ اللّٰهُ فَاَشْنَدَهْ تَابَارِزْمِ
 بَعْنِيْ اَخْرِنْدَهْ اَلَاْرِدَن فَاْنْدَهْ لِنُوْرَسَزْ. رَسُوْلْ اللّٰهُ دَن رُوَايْتْ اِيْتَدِيْلَرِ: «آدَمْ اَوْغَلِيْ نَكْ
 وَاْرْتَلَرِيْنَهْ فَاْلْدِرْغَانْ مَالِيْ اَوْزِيْنَكْ مَالِيْ اِيْمَسْ بَلَكَهْ خُدَا بَوْلْبَهْ صَرْفْ اِيْتِكَاْفْ
 مَالِيْدِرِ» دِيُو. وَحَضْرَتْ عَمْرَدَن رُوَايْتَدِرْ كَه: «فِيْرَسْتَانْدَن اُوْتِكَاْنْدَهْ قَبْرِ اَهْلْ لَرِيْنَهْ
 سَلَامْ بِيْرْدِيْ وَاِيْتْدِيْ» اَيْ قَبْرِ اَهْلْ لَرِيْ بِيْزْنَكْ فَاَشْمَزْدَهْ غِيْ خَبِرْلَرِ: خَاْتُوْنَارْ كَزْ اِيْرُوْكَهْ
 كِيْنْدِيْ، يُوْرْتَلَرْ كَزْدَهْ يَاتْ كَشِيْ لَرِ نُوْرَادِرِ، مَالْ لَرْ كَزْنِيْ اَوْلَاشْدِيْلَرِ» دِيُو بَسْ حَضْرَتْ
 عَمْرْ كَهْ هَاْنَقْدَن نَدَا كَلْدِيْ «يَا عَمْرُ بِيْزْنَكْ فَاَشْمَزْدَهْ غِيْ خَبِرْلَرِ: اَلْدِمَزْغَهْ يِيَارْ كَاْنْ
 عَمَلْ لَرْمَزْدَن فَاْنْدَهْ كُوْرْدِكْ، اَمَا شُوْلْ مَالْ كَمْ اَرْتَمَزْدَهْ فَاْلْدِرْدُوْقْ هَلَاكْ اِيْتَدُوْكْ هِبِجْ
 خَبِرْ كُوْرْمَدِكْ» دِيُو ﴿١٣٦﴾ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿١٣٧﴾ شَكْسَزْ اللّٰهُ تَعَالَى عَمَلْ لَرْ كَزْنِيْ
 كُوْرُوْ كُوچِي وَبَلْ كُوچِيْدِرِ ضَايِعْ قِيْلْمَاَسْ ﴿١٣٨﴾ وَقَالُوْا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ اِلَّا مَنْ سَاَنَ
 هُوْدًا اَوْ نَصْرًا ﴿١٣٩﴾ يَهُودْ هَمْ نَصَارِيْ جِمَاعِيْ اِيْنِدِيْ جَنّتْ كَهْ بَارِيْ يَهُودْ يَا كَهْ

نصاری غنه کرور دیو ﴿تِلْكَ آيَاتُهُمْ﴾ بو سوز آنلرنک باطل دعوی لریدر ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ ایت محمد: دلیلگرنی کلتورگز ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ اگر یهود یا که نصاری دن باشقلر جنت که کرمس دیگان دعوا گزده راست بولسا گز دیو ﴿بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ بلکه خالص خدا او چون دیننی پاک قیلغو چیلر (یعنی مسلمانلر) جنتکه کرور ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ اول مسلمانلر اینگو عمل قیلغو چیلردر ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ﴾ بس الله حضورنده ثواب اینگو عمل قیلغو چیلرغدر ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ آنلر هیچ فورقو فایغو کورماسلر. بس یهود و نصاری بزدن غیریلر جنتکه کرماس دیگان سوزلرنده بالفانچیلردر ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ یهود ایندی نصاری حق دینده ایماس دیب ﴿وَقَالَتِ النَّصْرَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ دخی نصاری ایندی یهود حق دینده ایماس دیب ﴿وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ هر برسی اوزلرینه اینگان کتابنی اوفور ولکن کتابلرینه اینافاسلر ﴿كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ اوشاندناق علی یوق کسهلر یهود و نصاری سوزی کبی سوزنی ایندی ﴿فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بس الله تعالی آنلر آراسنده قیامت کونده حکم قیلور ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ اختلاف قیلوشقان سوزلرنده چونکه الله تعالی مؤملرنی جنتکه اشکاره کرگزرور، الله تعالی ورسوللرگه ایمان کیلنرماوده دوام اینگان یهود و نصاری جهنمگه بیارور شول وقت یهود و نصاری هر ابکسی حق دینده بولماغانلرین بلورلر ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ شول کشیدن ظالم کشی بو قدر: الله تعالی نك مسجدلرون منع اینار ﴿أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ اول مسجدلرده الله تعالی نك اسمنی یاد ایلامکدن ﴿وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا﴾ دخی مسجدلرنک خراب بولماقینه اجتهاد ایدر. چونکه بخت نصر دیگان مجوس پادشاهی بیت المقدسی خراب ایندی حتی حضرت عمر زمانینه چافلی خراب قالدی صوگره رسول الله حدیبیه بلنده حج قیلورغه کیلگجاج مشرکلر کعبه دن منع اینوب قابناردیلر شول زمان بو آیت ایندی. اما بو آیتک حکمی عامدر هر کم مسجدنی نماز اوفومقدین منع اینسه یاخود بر مسجدنی خراب اینسه ظالم اولور. ینه مسجدنی خراب اینک ایکی درجه اوزردر برسی حقیقه خراب اینمکدر بخت نصرنک بیت المقدسی خراب اینکی کبی ینه برسی مسجدنی جماعت نمازندن محروم فویماقدر دیدیلر ﴿أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا﴾ بو کسهلرگه اول مسجدکه کرمک بولمادی ﴿إِلَّا خَائِفِينَ﴾ مگر فورقوچی بولوب کرورلر یعنی اسلام غالب بولفاج کافرلر مسجدلرگه کره آلمادیلر مگر یاشرفوب خوف اوزرنده گنه کرور اولدیلر ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ اول کافرلرگه در دنیا در رسوایلی ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ اول کافرلرگه در

آخرتدہ بیک رنجتکوچی عذاب۔ بس بو آیت یہود کہ ہم رددہ اگر یہود حق دیندہ
اولسہ ایدی مؤمنلر نی نمازدن منع اینوب مسجدلر نی خراب قیلماسلر ایدی ﴿
وَاللّٰهُ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ اللہ تعالیٰ ننگ در مشرق ہم مغرب یعنی ہر ایکسینی اللہ
تعالیٰ برانندی ﴿فَإَيْنَ مَا تُوَلُّوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ قایو طرفہ بونالسا کز اللہ تعالیٰ ننگ رضاسی
شوندہ۔ چونکہ صحابہ لر بر سفر گہ چقمان زماندہ کون نومان بولوب کیندی
قبلہ قایو طرفدہ ایکانن بلما دیلر بر آزی مشرق، بر آزی مغربکا قاراب نماز
اوفو دیلر بس نومان کوتارلوب قویاش کورنگاج قبلہ ظاہر اولدی رسول اللہین
قایوب صورادیلر رسول اللہ غہ بو آیت ایندی۔ شوکا کورہ قبلہ دان آداشقاندہ۔ ہر
قایو طرفنی قبلہ دیوب طن غالب برلن اوفماق جائزدر ﴿إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾
شکسز اللہ تعالیٰ کامل رحمت ایاسیدر ہر نیت لر کزنی بلگوچیدر۔ یعنی قبلہ بودر
دیوب نیت برلن اوفسا کز نماز کز درستدر ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ دخی ایندیلر
اللہ تعالیٰ ننگ بالاسی بلر دیو۔ چونکہ یہود۔ عزیر اللہ ننگ اوغلی، نصاریٰ مسیح اللہ ننگ
اوغلی دیدیلر، مشرکلر: فرشتہ لر نی اللہ تعالیٰ ننگ قرلری دیدیلر ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ﴾ اللہ تعالیٰ گہ
پاکلکدر یعنی اوغل فر اولمق مخلوق صفتدر اللہ تعالیٰ موندن پاکدر ﴿بَلْ لَّهٗ
مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ بلکہ بردہ، کوکمہ گی مخلوقات ننگ بارچہ سی اللہ تعالیٰ ننگ
بندہ سیدر۔ عزیر ہم مسیح ہم فرشتہ لر بارچہ سی اللہ تعالیٰ ننگ بندہ سیدر ﴿سَلِّ لِقَاتُونَ﴾
بارچہ سی اللہ تعالیٰ گہ بندہ چیلک برلن افرار اینکوچیلردر۔ بس اللہ تعالیٰ بالا قیلمادن
موکسزدر۔ ﴿بَدِيعَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ کوکلر نی ہم برلر نی کوچر گچدن باشقہ
پاراتقوچیلر ﴿وَإِذَا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بر نرسہ نی بارانماقہ ثلاثہ ﴿فَأَنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾
تحقیق اول نرسہ گہ بول دیکنہ اینور آندن صوگ اول نرسہ بولور۔ بو آیت
نصاری غہ جواب بولوب ایندی چونکہ نصاریٰ ایندی اگر عیسی بندہ اولسہ آناسی
بولور ایدی شوکا قسارشی اللہ تعالیٰ: آتاسز آدم بارانماقہ قادرمن دیدی
﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يُلْمُونَ﴾ علمی یوق کسہلر (یعنی ایمانسزلر ایندی) ﴿لَوْلَا يَكْتُمْنَا اللَّهُ﴾
کاشکی اللہ بزنگ برلہ سوزلہ شسہچی محمدنک رسول ایکانن خبر بیرور ایدی
﴿أَوْ تَأْتِيْنَا آيَةً﴾ یا کہ بر علامت کیلسہ ایدی یعنی موسیٰ علیہ السلامک تاباغی کبی بس
محمد گہ اینانور ایدک دیو ﴿كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ اوشاندای
اؤلگی امت بونلر سوزی کبی سوزنی ایندی، چونکہ یہود موسیٰ غہ ایندی اللہنی اشکارہ
کورگاز دیو ﴿تَشَابَهَتْ قُلُوْبُهُمْ﴾ کوکلری بر برینہ اوخشادی ﴿قَدْ تَبَيَّنَ الْآيٰتُ﴾
تحقیق بز توراندہ محمدنک رسول ایکانن بیان قیلدق ﴿لَقَوْمٌ يُقْتُونَ﴾ مؤمن
بولغان قومگہ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ شکسز ای محمد سنی حق بولغان قرآن برلہ

یاردک ﴿بَشِيرًا﴾ جنت برله سبوندر گوجی ایتوب ﴿وَنَذِيرًا﴾ جهنمدن قورقوجی ایتوب ﴿وَلَا تَسْتَلْ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ﴾ جهنم یالریندن سن سورالماس سن بیعی طاعت عبادت برله مشغول بول پیغمبر لکنی یورینه کینتور بو کفار برله تراعی فوی کینلرینه جزاء اوزلری کورور ﴿وَلَنْ نُزَيِّنَ عَنْكَ الْيَهُودَ وَلَا النَّصَارَى﴾ سندن یهود هم نصاری راضی بولماس ﴿حَتَّىٰ تَسْبَحَ لَهُمْ﴾ سن آنلرنک دینینه ابارگجه ﴿قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهَدَىٰ﴾ ایت محمد الله یعنی حق دیندر ﴿وَلَنْ أُنَبِّئَهُمْ﴾ اگر اول کافرلرنک میل ایکنلرینه ابارسک ﴿بَعْدَ الَّذِي خَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ سکا اللهدن علم کیلگان صوکنده ﴿مَالِكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ بولماس سکا اللهدن غیری یاقن ذات عذابدن فوتقار و ایچون ﴿وَلَا تُصْبِرْ﴾ دخی یاردم بیرگوجی ﴿الَّذِينَ آمَنَّا هُمُ الْكِتَابَ﴾ آندایون مؤمنلر که بیردک آنلارغه کتابنی یعنی تورانی ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ اول تورانغه جن ایارمک برله ابارورلر ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ تورانغه جن ایارگان کسملر اول محمدگه اینانورلر بو آیت اهل کتابنک مؤمنلری حقنده ایندی ﴿وَمَنْ تَكْفُرْ بِهِ﴾ هر کسمه اول محمدگه کافر بولسه ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ آنلاردر آخرنده هلاک اولغوجیلار ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ﴾ و اتقوا یوما لا تجزی نفس عن نفس شیئاً ولا یقبل منها عدل ولا تنفعها شفاعة ولا هم ینصرون ﴿بو ایکی آیتنک معناسی ایتلوب اوندی﴾ و اذ انتلی ابراهیم ربّه بکلمات یا محمد یاد قبل: الله تعالی ابراهیم پیغمبرگه کوب اشلرنی ظاهر قیلدی یعنی الله تعالی ابراهیمگه اون نورلی اشلرنی بیوردی. بیشسی باشده مسواک قبلماق. آغزغه صو آلماق، بورنغه صو آلماق، مبوب کبسمک، صقال نارماق. به بیشسی باشدن غیر اعضالرده: ترناق کسمک، عورتنک توگن کیتارمک، اوغلاننی سنکده بیرمک، استنجا قیلماق، فولتق توگن کیتارمک. ﴿فَاتَمَّهِنَّ﴾ بس ابراهیم بو اشلرنی تمام بیرینه کلتوردی. ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ أَمَامًا﴾ الله تعالی ابراهیمگه ایندی شکسر آدمیلرگه سنی امام قیلدم دیو. بس ابراهیم الله تعالی ننگ امرین بیرینه کلتوزب اماملق درجاسینه کیچدی. عافل کسمهگه عبرتدر الله تعالی ننگ امرینه کامل اطاعت قیلغان آدمیلر بلند درجهدن محزوم قالمایلار ﴿قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ ابراهیم ایندی یارب دخی مینم نسلمدن ده امام قبل ﴿قَالَ لَا يَبَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ الله تعالی ایندی مینم عهدنی ظالم لر نایماس یعنی سنک نسلکدن کافرلر هم بولور امام بولماق آنلارغه جائز بولماس. ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ﴾ دخی فکر ایدوگر- کهنی آدملرگه فایناجق اورن قیلدی یعنی هر بل فایتوب آنده حج قیلورلر ﴿وَآتَانَا﴾ دخی فوتولماق اورمی قیلدی یعنی بر کسمه سراونی اولور

حرمگه کرسه حرم اجنده اول کسهنی اولترک جائز اولماسن ﴿وَاتَّخَذُوا مِنْ مَّقَامِ
 اِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾ دخی ابراهیم اورنن نماز اوفولاجق اورن قیلوکز. مقام ابراهیم
 دیوب ابراهیم علیه السلام کعبنی بنا قیلانده باسقان ناشنی اینورلار چونک رسول الله
 حج قیلانده طوافدن فارغ بولماچ مذکور ناشفه کیلوب بو ناش آتامز ابراهیم
 اورنی در دیدی حضرت عمر ایندی بو اورنده نماز اوفوساق بولماسی دیو بس
 بو آیت ایندی. ﴿وَعَهَّدْنَا اِلَى اِبْرَاهِيمَ وَاِسْمَاعِيلَ﴾ ابراهیم هم اسماعیل گه بیوردوق
 ﴿اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ﴾ پاك قیلوکز مسجدمنی طواف قیلوچیلارغه یعنی صنم هم نجاستندن.
 یعنی مسافرلر اوچون کعبنی پاك قیلوکز ﴿وَالْمُكَلِّمِينَ﴾ دخی مکهده تورغوچیلار
 اوچون پاك قیلوکز ﴿وَالرُّشِعَ السُّجُودِ﴾ دخی نماز اوفوچیلار اوچون.
 ﴿وَاذْ قَالَ اِبْرَاهِيمُ﴾ دخی یاد ایتای محمد: ابراهیم ایندی ﴿رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا اَمِنًا﴾
 یارب بو مکانی امین شهر قیل یعنی اسیر بولماقدین و غیر حقارتدین تنج قیل
 ﴿وَارزُقْ اَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ دخی بو شهر اهلبنی هر نورلی بيشلردین طعاملاندر.
 حضرت ابراهیم نك دعاسی مقبول اولدی هر طرفدین مکه گه بيش کیلوب هر وقت
 هر نورلی بيش نابولور بولدی ﴿مَنْ اَمَّنْ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَاَلْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ شول کیشلر گه
 رزقلاندر که آنلر الله تعالی گه هم قیامت کونینه اینانورلر. ابراهیم علیه السلام اولده
 نسلینه اماملق سوراغاج الله تعالی ایتکان ایدی کافرلر گه اماملق بیرام دیوب: شونك
 اوچون طعامنی ده مؤمنلر گه سورادی ﴿قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاَمْتَعَهُ قَلِيلًا﴾ الله تعالی ایندی
 کافر بولسه ده آزلق اوزره هم طعاملاندر من یعنی دنیاده. آخرنده ایس بس اماملق
 رحمتم در مؤمنلر گه لایقدر اما طعاملاندرمك عدلمدر عدالتنی کافرلر گه هم بورنور من
 ﴿ثُمَّ اضْطَرَّهُ اِلَى عَذَابِ النَّارِ﴾ بس دنیاده طعاملاندر گاج اول کافرلر نی اوت عذابینه
 قاینار من ﴿وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾ نی قباحدر قایناجق اورنلری ﴿وَاذْ يَرْفَعُ اِبْرَاهِيمُ
 الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمَاعِيلُ﴾ ابراهیم هم اسماعیل اوینك نیگزلرین کونر گاج. یعنی
 آتامز آدم کعبنی بنا قیلدی مونك بعدنده خراب بولدی بس ابراهیم هم اسماعیل
 علیهما السلام کعبنی بنا قیلماچ ایندیبار ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا﴾ یارب قیلان عملمزنی قبول
 قیل دیو. بس هر کم اینر گو عمل قیلسه قبول اولماقینه اینر گو دعا قیلماق لازمدر
 چونکه عمل قیلماق بیکل بولسه ده قبول بولماقنده خوفدر دیدیلار ﴿اِنَّكَ اَنْتَ
 السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ شکسز دعامزنی اینشورسن، نیتمزنی بلورسن. ﴿رَبَّنَا وَاغْنِنَا
 مُسْلِمِينَ لَكَ﴾ یارب بزلر نی امر گه مطیع بولفوجی قیل ﴿وَمَنْ دَرَسْنَا اُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ﴾
 دخی مسلمدن امر گه مطیع اولفوجی جماعتلر قیل ﴿وَاَرَاْنَا مَنَاسِكُمْ﴾ دخی بزلر گه
 بی اوگرات و تَب عَلَيْنَا بزلردن خطالرمزنی کیچ ﴿اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾

شکسز گناہلرنی کیچکوچی پادشاہ سن ہم شفقت قبلوچی سن ﴿رَبَّنَا وَابْعَثْ
فِهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ یارب بیار اول نسلمزگہ رسول اینوب اوزلری آراستند
بولغان کسینی ﴿يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ﴾ اول رسول آنلارغہ سنک آیانکنی اوقور
﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ﴾ دخی آنلارغہ سنک کتابکتی اوگرانور ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ دخی حکمتکتی
اوگرانور۔ بس جن حکمت اللہ تعالیٰ ننگ کتابندہ مذکوردر هر کم آنک کنایہ فرآئی
پلسہ حکیمدر ﴿وَيَرْكَبُهُمْ﴾ دخی اول رسول آنلارنی شرکدن هم کفردن باک ایبار
﴿انك ائتت العزيز الحكيم﴾ شکسز اوخشاشی بوق فوتلی پادشاہ سن وهر اشنی
مصلحتیجہ قبلوچی سن ﴿وَمَنْ يَرْغَبْ عَن مَّلةِ اِبْرَاهِيمَ﴾ هیچ کم بوز دوندرماس
ابراہیم دبتندن یعنی اسلامدین ﴿الَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ﴾ مکر سقبہ واحمقلارغہ ﴿وَلَقَدْ
اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا﴾ تحقیق ابراہیمی دنیاہ پیغمبرکگہ اختیار فیلدق ﴿وَاِنَّهٗ فِي الْاٰخِرَةِ
لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ﴾ شکسز اول ابراہیم جنتدہ انبیا واولیا برلہ بولغوچیدر۔
﴿اِذْ قَالَ لَهٗ رَبِّهٖ اَسْلَمْ﴾ اللہ تعالیٰ ابراہیم گہ ایندی چنلاب اطاعت وانقیاد قبل دیو
﴿قَالَ اَسْلَمْتُ لربِّ الْعَالَمِيْنَ﴾ ابراہیم اللہ تعالیٰ گہ چن اخلاص برلہ ایمان کلتورب
اطاعت فیلدم دینب ایندی ﴿وَوَصَّيْ بِهَا اِبْرَاهِيْمَ بَنِيَهٗ﴾ ابراہیم اوزینک دینی برلہ
عمل قبلورغہ اوغلانلرینہ امر فیلدی ﴿وَيَعْقُوبَ﴾ دخی یعقوب پیغمبر اوغلانلرینہ
امر فیلدی ﴿يَا بَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى نَكْمَ الدِّيْنِ﴾ ایندی یعقوب ای اوغلانلرم
شکسز اللہ تعالیٰ بیاردی سزگہ اسلامی ﴿فَلَا تَمُوْنَنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُوْنَ﴾ البتہ اولہ
کورمکز مگر مسلمان بولوب اولوکز دیو۔ یہود دعویٰ فیلدی یعقوب پیغمبر بزگہ
یہودلککزنی طاشلامکز دیو امر فیلوب اولدی بز یہود دبتن طاشلامایمز دیدیلر
اما اللہ تعالیٰ ایندی : ﴿اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ النَّوْتُ﴾ ایسازر حاضر
اولدکزمو یعقوب فہ اولوم ابرشکاندہ؟ یعنی سز لر آندہ حاضر اولمادکز بس یالغان
سولہ مکز ﴿اِذْ قَالَ لَبْنِيَهٗ مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ بَعْدِي﴾ یعقوب اوغلانلرینہ ایندی فی نرسہ گہ
عبادت فیلورسز مین اولگکاج ﴿قَالُوْا نَعْبُدُ الْهٖكَ﴾ ایندی لر سنک الہک عبادت فیلورمز
﴿وَالِهٖ اَبَانُكَ اِبْرَاهِيْمَ وَاِسْمَاعِيْلَ وَاِسْحٰقَ﴾ دخی سنک آنالرک ابراہیم، اسماعیل، اسحاق
الہینہ عبادت فیلورمز ﴿الہا واحدا﴾ یعنی شریکی بوق خداغہ عبادت فیلورمز
﴿وَتَحْنُ لَهٗ مُسْلِمُوْنَ﴾ بز لر اللہ تعالیٰ گہ مطیع لرمز دیو۔ بس یعقوبنک اوغلانلرینہ
اسلامی وصیت فیلغانی ظاہر اولدی یہودنک یہودلکدن آیرلماسقہ بیوردی دیگان
دعواسی باطل دعوادر ﴿تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ پیغمبرلر شوندای جماعتدر کہ اوندی
کبتندی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ اوزلری فیلغان عمللرینک ثوابی اوزلرینہ ﴿وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ﴾
دخی سز ننگ عملکرتک ثوابی اوزرگزگہ ﴿وَلَا تَسْئَلُوْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ﴾

آخونده پیغمبر عملندین صورالماسسز بلکه اوز عملگزدن حساب بولور
 پیغمبرلر عملینه اشانوب عمل قیلماقدین محروم قالماکز . ﴿وَقَالُوا كُونُوا
 هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا﴾ یهود دبرله نصاری ایندی یهودیا که نصاری بولوگز بس توغری
 یولغه کونلورسز دیوب ﴿قُلْ بَلْ مَلَّةَٰ اِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ ایت یا محمد یهود و نصاری
 اولماکز بلکه حق دبنده بولغان ابراهیم دبنیه ابارگزده مؤمن بولماکز ﴿وَمَا كَانَ
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ ابراهیم مشرکلردن بولمدی اسلام دبنده بولدی دیوب ﴿فَوَلُّوْا
 أَمْثًا بِاللَّهِ﴾ اینوکز مؤمنلر: الله تعالی گه اینانقدق ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ دخی بزگه
 ایندرلگان فرآغه ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ دخی ابراهیم گه ایندرلگان کتابغه
 ﴿وَاسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ﴾ دخی اسماعیل واسحاق و یعقوب وهم
 اوغلانلرینه ایندرلگان کتابغه ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ دخی موسی و عیسی گه
 ییارلگان کتابغه ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ دخی شول کتابغه اینانقدق پیغمبرلرگه
 الله تعالی دین ییارلدی ﴿لَا تَفْرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ﴾ برسینک آراستده آبرایمز بلکه
 بارچه سینده ایمان کیتردک گرچه یهود و نصاری بعض پیغمبرگه اینانوب بعضی
 انکار ایتسولرده ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ بز لر الله تعالی گه مطیع لرمز دیوب ﴿فَإِنْ
 آمَنُوا﴾ بس یهود ایمان کینلورسه ﴿بِمَثَلِ مَا آمَنْتُمْ﴾ سز بارچه پیغمبرگه ایمان
 کینورگان کبی. یعنی بعض پیغمبرگه انکار قیلماسه لر ﴿فَقَدْ اهْتَدَوْا﴾ تحقیق توغری
 یولغه نوشدیلر ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ اگر باش تارنسه لر ﴿فَأَنَّا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ بس شکسز
 آنلار آز غولقلده قالفوجدر ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ بس سنی اول یهودکه غالب قیلورغه
 الله بتار ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ اول الله تعالی یهودنک فیج سوزینی ایشنکوچی در
 و آنلارغه تیوش عذابنی بلگوچدر . ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ الله تعالی نك پیغمبر آرقلی
 بیان اینکان دبنیه ابارکز ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ الله تعالی دیندن کور کام
 دین اولماس ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾ دخی بز لر الله تعالی گه عبادت قیلغوچیلارمز
 دیوب اینوکز . ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ یا محمد یهودکه ایت: الله تعالی قیلغان اشلارگه
 نزاع قیلوشماکز (چونکه یهود رسول اللهغه اگر پیغمبر کلسه یهوددن کلسه
 کرک ایدی دیوب نزاع قیلدی) ﴿وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ اول الله تعالی بز نك هم سز نك
 ربگزدر. بس نلاسه قایو قومدین پیغمبر ییارر ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا﴾ بزگه اوز عملز نك
 نوایی اولور ﴿وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ دخی سزگه اوز عملگز نك نوایی اولور
 ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ﴾ دخی ایت محمد: بز لر خالص الله تعالی گه عبادت قیلغوچیلارمز
 دیوب . ﴿أَمْ تَقُولُونَ﴾ یا که ایتسوزی؟ ﴿إِنَّ اِبْرَاهِيمَ وَاسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
 وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى﴾ شکسز ابراهیم، اسماعیل، اسحاق، یعقوب

و اوغلانلری بارچەسى، يهود يا كه نصارى اولديلر ديو ﴿ قُلْ أَنتُمْ أَعْلَمُ أَمْ اللَّهُ ﴾ ايت
 ای محمد. مذکور بیغمبرلر قایودینده ایکانن الله تعالی می بلگوچیر کدر یا که سزی؟
 البته بو بیغمبرلر اسلام دیننده اولدیلر سز باطل دعوی قیلدگز ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ
 مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةَ عِنْدِهِ مِنَ اللَّهِ ﴾ شول کشیدن ظالم یوقدر که، اوزی بلگانن الله تعالی دن
 یاشور. یعنی یهودلر نور اتلارنده کورب محمد عه م نك بیغمبر ایکانن بلوب
 هیشه نور ات سوزن یاشردیلر ﴿ وَمَا لِلَّهِ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ الله تعالی سز
 قیلغان عملدین غافل ایماس ﴿ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ﴾ انبیا جماعتی شوندا ای جماعتدر کم
 اوندی کیندی ﴿ لَهَا مَا كَسَبَتْ ﴾ اول جماعتکه اوزلری کسب ایکانن عمل ﴿ وَكَسَبَتْ
 مَا كَسَبَتْ ﴾ دخی سزگه اوزگز کسب ایکانن عمللر بولور ﴿ وَلَا تَسْتَلْتُونَ عَمَّا تُكْتُمُونَ
 يَعْمَلُونَ ﴾ سزدن انبیا قیلغان عملنی صور الماس یعنی ای یهود اوز عملکزنی
 نیکشگرکز ﴿ سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ ﴾ احمق، جاهل آدمیلر اینور ﴿ مَا وَلِيَهُمْ
 مِنْ شَيْءٍ نَّبِيٍّ نُرْسِهَ اِبِلاندردی ﴿ عَنْ قِبَلِهِمُ الَّذِي تَكُونُوا عَلَیْهَا ﴾ اولده یونالوب اوقور
 بولغان قبله لرندین. چونکه رسول الله مدینه گه کیلگاج اول سیکز آی بیت المقدسکه
 قاراب نماز اوقدی؛ بس قبله نی کعبه گه ایلاندر مک برله امر قیلندی مونك بعدند.
 کعبه گه قاراب اوقدی کافرلر موننی کورگاج محمدنك دینی محکم ایماس قبله سندنین
 قایتدی دینندن هم قایتدی دیدیلر آلارنك سوزلرینی ردایتوب الله تعالی ایتدی:
 ﴿ قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ﴾ ایت ای محمد مشرق هم مغربنی الله تعالی براتمشدر
 ﴿ بَهْدَى مِنْ شَيْءٍ ﴾ الله تعالی تله گانی کسبنی کوندور ﴿ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ نوغری
 بولغه. هر طرف خواه مشرق خواه مغرب الله تعالی نك امری برله قبله اولور
 بس الله تعالی کعبه نی بیورغاج کعبه گه قاراب اوقوماق لازمدر ﴿ وَكَذَلِكَ
 جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا ﴾ دخی سزنی حق قبله گه کوندرگان کبی سزلرنی عدل جماعت
 قیلدی ﴿ لَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَی النَّاسِ ﴾ کشی لرگه گواه بولماقگز اوچون ﴿ وَيَكُونَ
 الرَّسُولُ عَلَیْكُمْ شَهِيدًا ﴾ دخی بیغمبر سزگه گواه اولمق اوچون. یعنی قیامت کوننده الله تعالی
 بیغمبرلردن صور ار: دینکزنی املرکزگه ابرشدر دگز می؟ دیو. اینور لر: «یارب
 ابرشدر دک». آنلار انکار ایتار «بزگه دین اوگر اتکان کشی اولمادی شول سبیلی
 کافر اولدی». الله تعالی بیغمبرلرگه اینور «گواهکز باری؟» ایتور لر «محمد امنی
 گواه» کافرلر ایتور «محمد امنی نیچک بلسون بز آنلاردن اول بولوب اوتدک»
 محمد علیه السلام نك امنی ایتور بزگه محمد علیه السلام قرآن برله بو کافرلرنك انکارن
 خبر بیردی بز قرآنده کوروب بلدک، الله تعالی محمد علیه السلام نی گواه قیلور،
 امنکه خبر بیردگمه دیو صووار رسول الله اینور بلی بیردم بس کافرلر مغلوب

اولورلر ﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا﴾ ای محمد سنی اولکی قبله کدین یعنی بیت
 المقدس دن ایلاندرمدک ﴿الْأَتْلَمَ﴾ مگر ایلاندرک آیرمق اوچون ﴿مَنْ يَتَّبِعُ
 الرَّسُولَ﴾ رسول گه ایارگان کسه لر نی ﴿مَنْ يَتَّقِبْ عَلَيَّ عَقِبَهُ﴾ کبری آرتقه یعنی
 کفرگه قابتقان کسه لر دن ﴿وَأَنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ تحقیق آغر بولدی قبله نی ایلاندرمک
 حتی بعض کسه لر کفرگه فایندیلر ﴿الَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ مگر الله تعالی توغری بولغه
 کوندرگان کسه لرگه آغر بولمادی. مؤمنلرگه یهود ایندی بیت المقدسکه قاراب او قوغان
 نمازکز باطل. نی قدر عملکز ضایع اولدی دیوب. الله تعالی ایندی: ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ
 لِيُضَيِّعَ أَيْمَانَكُمْ﴾ الله تعالی سز نك نمازکز نی و باشقه عملرکز نی ضایع قلماس
 ﴿إِنَّ اللَّهَ بِأَنْتُمْ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ﴾ الله تعالی مؤمنلرگه بیکرأنت ورحمت قیلغو چیدر.
 ﴿قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ﴾ ای محمد تحقیق کوزک نی کوککا کوناروب
 قارامقنی کوریمز. چونکه رسول الله جبرائیل عم گه ایندی: محبتم قبله کعبه گه
 ایلانوبنده، عرب خلقینه قبله کعبه بولغانی کورکام کورنه چک دیوب. جبرائیل ایندی: من
 هم سنک کبک بند. اما شولایده الله تعالی دن صورارمن دیدی. بس جبرائیل کوککا
 آشدی شوندان صوکر رسول الله دخی کبلگانینی کونوب دائم کوککا فارار اولدی
 ﴿فَلَنَوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا﴾ البته ای محمد سنی اوزک نلاگان قبله غه ایلاندرمز ﴿قَوْلٌ
 وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ بس بوزک نی کعبه طرفینه ایلاندر. بو آیت اینگانده رسول
 الله اویله نماز نك ایکی رکعتینی او قوغان ایدی بیه ایکی رکعتینی کعبه گه ایلانوب
 تمام ایلدی ﴿وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ قابو اورنده اولسا گزده بوزکز نی
 کعبه طرفینه بونالدکز ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ﴾
 موندن مقدم کتاب بیرلگان جماعه قبله نك کعبه گه ایلانوی حق ایکنان شکسز
 بلورلر یعنی آلا ر بلوب انکار بلورلر ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ الله تعالی اول
 اهل کتاب قیلغان عملدین عافل توگل قبله اش حفته خاتقی تورلی وسوسه گه
 توشورورگه نر شولر بده الله غه معلوم در. یهود و نصاری رسول الله غه ایندی حق
 قبله کعبه ایکانیه دلیل کبلنور دیوب موندن صوکر الله تعالی ایندی: ﴿وَلَكِنَّ آيَاتِ
 الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ﴾ اگر سین بو اهل کتابه هر بر دلیلی کنلورسک
 ﴿مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ﴾ آنده ده سنک قبله گه ایارمسار ﴿وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتِهِمْ﴾ هم سن آنلر نك
 قبله سینه ایارمزسن ﴿وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ﴾ هم آنلر اوزلری بر برسی نك
 قبله سینه ایارمازلر. چونکه یهود بیت المقدس گه فارادی نصاری مشرفه فارادی بس
 بونلر زورلانوب بر بر سینه باش بیرمیلر ای محمد سکاغه باش بیر ماسلر ﴿وَلَكِنَّ
 أَجَعَّتْ آفْوَاهَهُمْ﴾ اگر ایارسک یا محمد کافرلر بوناله تورغان قبله غه ﴿مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ

من العلم ﴿ سکا اللہ دین قبلہ کعبہ اید کی حقہ علم کبلگان نک صو کندہ ﴿ اِنَّكَ اِذَا لَمَسَ
 الظالمين ﴿ شکسر ظالمردن اولورسن ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْكِتَابِ ﴿ آنداين کمسہ لرم کم
 آنرغہ کتاب بیدک ﴿ يَمْزُقُوهُ ﴿ بلورلر اول محمدنی صفی برلن ﴿ كما يَمْزُقُونَ اَنبَاءَهُمْ ﴿
 اوزلر بنگ بالالربنی بلگان کبی ﴿ وَاِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ ﴿ شکسر اول یہودنک بر طائفہ سی
 ﴿ لَيَكْتُوبَنَّ الْحَقَّ ﴿ البتہ حقنی باشرہ لر ﴿ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿ حالبوکہ آنلز محمدنک حق
 رسول ابکانن بلہ لر ولکن بلکلرن باشرہ لر ﴿ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ﴿ بو کعبہ حق
 قبلہ اللہ تعالیٰ دین ﴿ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿ البتہ ای محمد شک قیلغو چیلردن بولسہ
 ﴿ وَكُلُّ وَجْهٍ ﴿ ہر بیغبرنک طریقہ بردر یعنی بارجہ سی اسلام طریقہ در
 ﴿ هُوَ مَوْلَاهَا ﴿ ہر بیغبر اسلام طریقہ بوز کتورگو چیدر ﴿ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ﴿
 مؤنلر ایدگو عملرگہ آشوفکز ﴿ اِنَّ مَا تَكُونُوا يَاتُ بِكُمْ اللّٰهُ جَمِيعًا ﴿ قابو اورندہ
 بولسہ کزدہ بارجہ کزنی اللہ تعالیٰ بر اورنغہ کلتورور ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿
 شکسر اللہ تعالیٰ ہر نرسہ گہ قادرور ﴿ وَمَنْ حَبِطَ خَرَجَتِ قَوْلٌ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
 الْحَرَامِ وَاِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ﴿ سفرگہ قایسی اورندن چقسا کدہ نماز اوقما فیجی بولسا ک
 بوزگی قبلہ طرفینہ یونالدر کعبہ گہ یونالمک اللہ تعالیٰ دن حق امردر ﴿ وَمَا اللّٰهُ
 بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿ اللہ تعالیٰ سز قیلغان اشلردن غافل تو گلدر ﴿ وَمَنْ حَبِطَ خَرَجَتِ
 قَوْلٌ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴿ قابو اورندن چقسا کدہ بوزگی قبلہ طرفینہ یونالدر
 ﴿ وَحَبِطَ مَا لَكُمْ قَوْلًا وَجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ﴿ قابو اورندہ بولسہ کزدہ قبلہ طرفینہ یونالکز
 بس کعبہ گہ یونالمکنی اللہ تعالیٰ تکرار ایدوب تا کید اپندی کعبہ دن باشغہ اورنغہ
 یونالمک مؤنلرنک کو کلبیندہ نوشماسون دیو ﴿ لَئَلَّآ يَكُوْنُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ ﴿ کعبہ گہ
 یونالکز سز لرگہ فارشی آدمیلرنک دعواسی بولماسون ایچون یعنی رسول اللہ بیت المقدس گہ
 قاراب نماز اوقوجاچ یہود بو محمد نورات خبر پیرگان محمد ایس ا اگر اول محمد
 اولسہ قبلہ سی کعبہ اولور ایردی دیو دعوی قیلدی بنہ مشرکلر محمد ابراہیم دینی دعوی
 قبلہ در اگر ابراہیم دیندہ اولسہ قبلہ سی کعبہ اولمق کرک ایدی دیو بد دعوی قیلدی بس رسول
 اللہ کعبہ گہ یونالگجچ بہود ہم مشرکلرنک بودعواسی یوفغہ چقدی ﴿ اِلَّا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ ﴿
 مگر سنک برلہ اول آدمیلرنک ظالملری دعوالاشور یعنی حق ظاہر اولناچدہ باطل
 دعوا قبلہ نورغان معاندلری ﴿ فَلَا تَخْشَوْهُمْ ﴿ بس فورقما کز محمد اول ظالمردن
 ﴿ وَاخْشَوْنِيْ ﴿ مندین فورفکز بس من یورغان قبلہ غہ قاراب نماز اوقکز ﴿ وَلَا تَمَّ
 نَمْتَنِيْ عَلَيْكُمْ ﴿ سز گہ کعبہ نی قبلہ قیلورغہ بیوردم نعمتلر منی نمام قیلماق اوچون
 ﴿ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَبُونَ ﴿ سز لردہ انصافہ کیلوب توغری یولغہ کر سا کز کرک
 ﴿ کَمَا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ رَسُوْلًا مِنْكُمْ ﴿ نناک اوز آرا کزدن رسول بیاردک بو ہم نعمنی

تمام ایتکدر ﴿يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا﴾ اول سزگه بزم کنابزنی او فور ﴿وَيُزَكِّيْكُمْ﴾
 اول رسول سزنی کفردن هم حرام نرسه لردن پاک قبلور ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ﴾
 دخی اول سزگه فر آن او فورغه او گرانور ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ دخی فر آنتک معناسنی
 او گرانور. چونکه حکمت دیدکلری فر آن معناسنی در ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ مَا لَمْ
 تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ دخی سز لرگه اولده بلمگان نرسه لر کزنی او گرانور. بس
 دنیا هم آخرت اشلرنده بیغیردن او گرانمک هر کمگه لازمدر. ﴿فَاذْكُرُونِي
 أَذْكُرْكُمْ﴾ بو مذکور نعمتلرنی بلسه کزنی بی طاعت برله یاد ایتو کز سز لرنی مغفوت برله
 یاد ایتازمن ﴿وَأَشْكُرُوا لِي﴾ سزگه بیرگان نعمتلریم برابرینه شکر قبلو کز یعنی رسول
 بیارمک علم او گرانمک بارچہسی شکر ایتارگه لایق نعمتلردر ﴿وَلَا تَشْكُرُونَ﴾
 منم بیرگان نعمتلریمه کفران قبلما کز ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ای مؤمنلر
 ﴿اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ﴾ اوتدین فوتولورغه یاردم استا کز گنادن تبولق و بیخشی اشلرگه
 چدامق برله ﴿وَالصَّلَاةَ﴾ دخی نماز برله ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ شکسز الله تعالی
 گنادن معصبتدن صافلانغان کسه لر برله در. ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 أَمْوَاتٌ﴾ الله تعالی بولنده اولتور لگان کسه لرنی مبتلر دیوب ایتما کز. بدر
 صوغشند اولگان کسه لرنی فلان کسه اولدی دیوب سوزلشکانلرون الله تعالی
 مکروه کوردی ﴿بَلْ أَحْيَاءُ﴾ بلکه آنلر ترک لردر ﴿وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ ولکن
 سز آلارنک ترک ایکانلک لرینی بلما سز. حسن بصری ایتدی شهیدلر نرکلاردر
 هر کون رزق لری جانلارینه کورگازلور اوز لری هم راحت تابارلر دیوب.
 ﴿وَلَتَبْلُوَنَّكُمْ نَبَأٌ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ﴾ البته سزگه دشمنان قورقنجینی بینه
 آچلقنی ابرشدر رمز ﴿وَتَقْصُ مِنَ الْأَمْوَالِ﴾ دخی مال لر کز کیم بولماقی ﴿وَالْأَنْفُسِ﴾
 دخی اوز لر کز کیم بولماقی یعنی سرخاق برلن ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ دخی بمشلار کیم
 بولماقی. بعضلر ایتدی لار بمشدن مراد آدم نك یوراک بمشلاری بولغان بالاسی در
 دیوب. رسول الله ایتدی بر بنده نك بالاسی دنادن اوتسه الله تعالی فرشته لرگه ایتور
 بنده نك بالاسی نك جانون آلد کزمو؟ ایتور لر بلی آلدق. الله تعالی ایتور یورا کینک
 بمشنی آلد کزمو؟ ایتور لار: بلی آلدوق دیوب. الله تعالی ایتور: بئدم نی ایتوب
 قالدی؟ ایتور لار سکا حمد ایتدی بارمزد. خداغه فاینا جقمز دیدی. بس الله تعالی بو
 بندهمه جتسده بر چارداق بنا قیلکز هم اول چارداقنی حمد چارداقنی دیوب آنا کز
 ﴿وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ بز الله نك
 هر فایجان آلا رغه بر فایغو ابرشسه ﴿قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ بز الله نك
 بندهسی شکسز الله تعالی حضورینه فاینا جقلا رمز الله تعالی نك حکیمینه راضی لر رمز

دیوب اینورلر . ﴿ اُولَئِكَ ﴾ اوشبو قضاغه راضی اولوب الله تعالی گه فایتقوجی کسه لر
 ﴿ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ﴾ آنلرغه الله تعالی دن مغفرت لر شفقت لر بولنوجیدر
 ﴿ وَاُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴾ دخی آنلاردر توغری بولغه کونگوجی لر . رسول الله
 ایتدی بر کسه قضا بعدنده . انا لله وانا الیه راجعون اللهم اجرنی فی مصیبتی
 واخلف لی خیرا منها . دیوب دعا قلبسه الله تعالی اول فضانک آخرین خبرلی قبلور
 دیوب ﴿ اِنَّ الصَّافِيَاتِ وَالتَّرْوَةَ ﴾ تحقیق صفا هم مروه ناولاری ﴿ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ﴾ اللهغه
 عبادت قبلوناجق اورنلارنک علامت لیدر ﴿ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ ﴾ بس بر کسه بیت
 شریفکه قصد قبلوب باررغه چقسه ﴿ اَوْ اعْتَمَرَ ﴾ یا که یست شریفی زیارت قلبسه
 ﴿ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اِنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا ﴾ بس اول کسه گه صفا برله مروه آراسنده طواف
 قیلماقده گناه بوفدر . چونکه صفا برله مروه آراسنده ایکی صنم بار ایدی شول
 سبیلی اول آواده مؤمنلر طوافنی مکروه کورگاج الله تعالی بو آبتنی ایندردی ﴿ وَمَنْ
 تَطَّوَّفَ خَيْرًا ﴾ بر کسه ایزگو عملنی آرندرسه یعنی فرض طواف سوکنده نقل
 طوافده قلبسه ﴿ فَاِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴾ شکسز الله تعالی ثواب بر گوجی در هم
 اول کسه نک نقل طواف قیلغانینی بلگوجیدر . ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْتُمُونَ مَا اَنْزَلْنَا مِنْ
 الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى ﴾ تحقیق شول کسه لر که بز ایندرگان آچق معالی ونوغری بولنی
 کورسانکوجی آبتلارنی یعنی قرآن حکمینی باشورلر ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي
 الْكِتَابِ ﴾ اول اوزیمز ایندرگان آچق ونوغری بولنی کورسانکان آبتلر مزنی
 یعنی قرآنی اولده گی کتابده بیان اینکان کویمز گه ﴿ اُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ ﴾ الله تعالی
 اول کسه لر گه لعنت قبلور ﴿ وَيَلْعَنُهُمُ اللّٰعُنُونَ ﴾ دخی آنلارغه بارجه لعنت
 قیلنوجیلار لعنت قبلور ﴿ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوا ﴾ مگر توبه قیلغان کسه لر لعنتیدن تونولور
 ﴿ وَاَصْلَحُوا ﴾ دخی بوزوق اشلرینی توزانکان کسه لر ﴿ وَيَسْتَوُوا ﴾ دخی اوزلری
 یاشرگان نرسه لرنی اظهار قیلغان کسه لر ﴿ فَاُولَئِكَ اَتُوبُ عَلَيْهِمْ ﴾ بس بو کسه لر ننگ
 گناه لرین کیچار من ﴿ وَاَنَا التَّوَّابُ ﴾ من گناهلارنی بیک کبیجکوجی بادشاه من
 ﴿ الرَّحِيمُ ﴾ بیک رحمت قیلنوجی من ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوا ﴾ تحقیق کافر بولغان کسه لر
 ﴿ وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا ﴾ آنلار کفر اوزرنده اولسه لر ﴿ اُولَئِكَ عَلَيْهِمُ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ
 وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴾ اول کافر لر گدر الله تعالی وفرشته لر وبارجه خلائق ننگ لعنتی
 ﴿ خَالِدِيْنَ فِيْهَا ﴾ اوت اجنده منگو فالنوجیلاردر ﴿ لَا يَخْفَىٰ عَنْهُمْ الْعَذَابُ ﴾ آنلارغه
 عذاب بیکل قیلنماس ﴿ وَاَلَا هُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴾ آنلارغه بر ساعتده ایر کتک بیرلماس
 ﴿ وَالْهٰكِمُ اِلٰهُ وَاَحَدٌ ﴾ سزنگ الهکر بردر شریکی بوفدر . مشرکلر اله ایکی اولماق
 لازمدر دبدبلر آنلارنک سوزینه فارشی بو آیت ایتدی ﴿ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ﴾ هیچ

عبادت قیلوغه لایق ذات یوق؛ مگر شریکی یوق بر اللدر ﴿الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾
 بنده لر که کامل رحمت اباسی در. مشر کلر بو آیتنی ایشون کاج عجب اینوب محمد علیه
 السلام غه اللهنک بر لکینه دلیل کلنور دبوب ایندیلر بس الله تعالی ایندی ﴿إِنَّ فِي
 خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تحقیق صکو کلرنی هم بر لرنی یاراتمقد بولفوجیدر
 ﴿وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ دخی کیچ و کوندزنگ نور لیجه بولوینده بولفوجیدر
 یعنی برسی اوزون برسی فسفه بولماق بر لرن ﴿وَأَنفَلَكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ مِمَّا
 يَنْفَع النَّاسَ﴾ آدمیلر که فاندلی نرسانی بو کلاب در یاده بورگوچی کار ایلارد
 بولفوجیدر ﴿وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ﴾ دخی الله تعالی کو کدن ایدر گان
 یاغورد بولفوجیدر ﴿فَأَخْبَا بِهِ الْأَرْضُ بِمَدِّ مَوْتِهَا﴾ بس اول بغور سیلی برنی تر گودی
 یعنی بشل قیلدی اول بر بغور سر فوروب فالغان صوکنده ﴿وَوَيْتَ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ﴾
 اول برده هر نورلی حیوانلرنی بر اندی ﴿وَتَضْرِبُ الرِّيَّاحُ﴾ دخی بل لرنک ایشما کنده
 بولفوجیدر ﴿وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ دخی بر بر لرن کوك آراسنده
 بورو که بالغز الله تعالی نك فوشوی بر له گنه یلگولنگان بولونلارد ﴿لَا يَتَذَكَّرُ فِيهَا مَن
 دَلِيلُ لِر بولفوجیدر﴾ لقوم بغفلون ﴿فهلنگان جماعت که چونکه اله ایکی اولسه ایدی
 آرالرنده اختلاف دوشوب بو اسلارنک برسی اوزگارور ایدی ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ
 مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا﴾ آدمیلاردن بعض کسه الله تعادن باشقه نرسانی یعنی صنملرنی
 الله غه شریک قبله ﴿يَحْيَوْنَهُمْ﴾ محبت بر له عبادت قیلورلر اول صنملر غه ﴿كحَبَّ اللَّهِ﴾
 مؤمنلر محبت بر لرن الله غه عبادت قیلغان کبی ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ مؤمنلر
 الله غه محبت بر لرن عبادت قیلماقده کاملدر. چونکه مؤمنلر کبکک حالنده هم محنت
 حالنده الله تعالی که عبادت قیلورلر اما کافرلر کبکک خالد صنملرینه عبادت قیلورلر
 فجان آلاغره بر تارلق کبلور لولسه صنملر غه عبادت لرنی فویارلر ﴿وَلَوْ بَرَى
 الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ صنملر غه عبادت لری بر له ظلم قیلغان آدملر بسله لر ایدی
 ﴿أَذْبَرُونَ الْعَذَابَ﴾ آخرنده عذاب کورگان و قتلرنده ﴿أَن الْقُوَّةَ لِلَّهِ حَيْمًا﴾
 بارچه فوة الله تعالی نك بولغانن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ دخی بسله لر الله تعالی
 قانی عذاب قیلجوچی ایکنان البته دنیا ده ایمان کلنور لر ایدی ﴿أَذْتَبَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
 شیوعلر نك یعنی الوغلار نك بزار اولغان و قتلنده ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ابارگوچی
 کسه لردن. یعنی کافرلرنی اوزلرینه ابارتولرینی طالعان و قتلرنده ﴿وَرَأَوْا الْعَذَابَ﴾
 عذاب کورگانلری حالده ﴿وَنَقَطَعْتَ بِهِمُ الْأَسْبَابَ﴾ آرالارنده دوستلق یا که
 فرنداشلک یا که رئیس لک کبی سبیلر کبسلنگان زمانده بارچه فوه اللدن ایکنان
 بسله لر ایدی ﴿وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دخی ابارگوچی لار اینکان و قتلنده ﴿لَوْ أَنزَلْنَا كُرْهُ﴾

اگر اولسه ایدی دنیاغه یا کادن فایناق ﴿فَتَبَرَّأ مِّنْهُمْ﴾ بو الوغلازمزدن بیزار ایدک
 ﴿ثُمَّ تَبَرَّأُوا مِنَّا﴾ اوزلری یزون بیزگان کیمی بس بو وفتلرند. بار چه فوة الله تعالی نك
 بولوب مذکور دوست و فرنداش و اولوغلارندان هیچ فائده بولمايه جفتی بلسلر
 ایدی دنیاده زمانلارند. الله تعالی دن باشقه غه فار اییجه الله تعالی گه ایمان
 کینتورلار، فقط الله تعالی ایندرگان کتا بلر برله عمل فیلورلار ایدی ﴿كَذَلِكَ﴾
 آخرنده الله تعالی بو ظالم لرگه فانی عذاب کور گازمکلگی کیمی ﴿بِرِيْهِمْ اللهُ اَعْمَالُهُمْ﴾
 الله تعالی آنلارغه قیلغان عمل لرینی کور گازور ﴿حَسْرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ اول ظالم لرگه
 او کونج ایجون ﴿وَنَالَهُمْ بَخْرَجِيْنَ مِنَ النَّارِ﴾ اول ظالم لر جهنمدین جقماسلار
 ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ ای آدمیلار برده گی شریعت پاک
 قیلغان نرسه نی آشا کور ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ شيطان بوللرینه ابارم کوزلر
 ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ شکسر اول شيطان سزگه یك آچق دشماندر
 ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوْءِ وَالْفَحْشَاءِ﴾ اول شيطان سزگه گناه هم ایمان نرسه لار برلن بیورر
 ﴿وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ دخی بلمگان نرسه لر کزنی الله تعالی اوزرینه
 اینورگه بیورر شریعتدن نش بر ترسینی حلال یا که حرام دیوب دعوا فیلورغه
 بیورر. چونکه عربدن بعض بر قوم شریعتکه فارا ماینچه اوزر غللا ری برلن یونرسه
 حلال یونرسه حرام دیوب دعوی فیلدیلار بس شریعتدن باشقه بودعوالر کز فییح در
 دیوب الله تعالی بو آیتنی ایندردی حاصل قرآنه فایتکز دیمکدر ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ
 اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ هر فایجان اول کافر لرگه اینولسه ابار و کز الله تعالی ایندرگان
 فر آن غه دیوب ﴿قَالُوا بَلْ نَحْنُ مَعَ الْفَقِيْئَةِ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ اینورلار بلکه ابار و رمز شول
 یولغه که اول بولده. آنالرمزنی نایدق ﴿أَوْ لَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾
 الله تعالی ایدی: آیا آنالاری هیچ نرسه فهلمگان هم نوغری بولغه کونلمگان اولسه لوده
 ابار لر می؟ یعنی آنالرمز بولی یا که الوغلرمز بولی دیوب یوز توبان نوشا کز
 بلکه الوغلا کز نك بولی الله تعالی نك کتایینه نوغری کلسه آنک برله عمل فیلو کز
 اگر مخالف اولسه تاشلا کز. بس بو آیت نیگه بولسه ده دلیلدن باشقه ابارم کدن
 منع ایندر. ﴿وَسُئِلَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ قرآنه انکار قیلغان کسه لر برله آلا رغه
 وعظ قیلغان کسه نك سالی ﴿كَيْفَ الَّذِي يَتَّبِعُ مَا لَا يَشْعُرُ بِالْأَدْعَاءِ وَنَدَائِهِ﴾ ناوشدن
 باشقنی ایشنگان حیوانلارغه فچغرغان کشی کیدر. یعنی بهایم گه فی مقدار معالی سوزلار
 برلن فچغر ناوشکدن باشقه نرسه نی ایشناس هم سنک سوزک برله عمل فیلما س بلکه
 اوزی بلمگانچه بیورر او شنداق قرآنه انکار قیلغان کسه لرگه ده فی مقدار آچق
 معالی آیت لر نی فولاغینه اوفوغبل ایشونمای هم فر آن برلن عمل قیلما ی اوز

آرالرندہ الوغلا رینک سوزی هیچ دلیلز اولسده آنک برلن عمل قبلورلر بس بو
فر آتی فهم لامگان کسه حیوانلر حکمنددر ﴿صُم﴾ بونلر حقی ایشکندن
صا کفر اولردر ﴿بُکْم﴾ نلسزلردر ﴿عَمٰی﴾ صوفرلردر ﴿فَهُمْ لَا یَعْقِلُوْنَ﴾ شوکلر
کوره فر آن حفته اریلاب نوغری بولنی نابارغه طرشمیلر ﴿یا ایها الذین آمنوا
کلوا من طیب ما رزقکم﴾ ای مؤمنلر بظعاملاندرگان حلال نرسه لردن آشا کوزیزحلال
دیگان نرسه تی حرام دیوب دعوی قبلما کفر ﴿واشکروالله ان کنتم ایاہ تعبدون﴾
هم اللهغه بیرگان نعمتلری ایچون شکر قبلکز اگر آکاغنه عبادت قبله تورغان
بولسه کفر. کافرلر ایندی بز حرام دیگان نرسه حرام بولماسه حرام نرسه فی در بیان
قیل؟ دیو الله تعالی ایندی ﴿اتما حرم علیکم المیتة والدم ولحم الخنزیر﴾ تحقیق
الله تعالی سزگه حرام قیلدی اولاکسه هم بوغاز فانی هم دو کفر ایینی ﴿وما اهل به لیسر الله﴾
دخی شول حیوان حرام اول حیوانی بوغاز لاغانده الله تعالی دن باشقه نک اسمین ذکر
اینولور. چونکه کافرلر بوغاز لاغانده صنملرینک اسمینی یاد قبلورلر ایدی ﴿فمن اضطر﴾
بس بر کسه آجلق برله عاجز بولسه ﴿غیر باغ﴾ باغی اولماقدین باشقه ﴿ولا عاد﴾
ومسلمانلرغه ظلم قیلقدن باشقه. یعنی عاجز لکی اوزینک باغی یا که ظالم بولماقی سبیلی
اولماسه ﴿فلا اثم علیه﴾ بس بو عاجز کسه که مذکور حرام نرسه لرنی آشامقده
گناه اولماس ﴿فان الله غفور رحیم﴾ بس شکسر الله تعالی یارلقاغوچیدر
ورحمت یلغوچیدر ﴿ان الذین یکتبون ما انزل الله من الکتب﴾
تحقیق الله تعالی نک ایندرگان کتاپینی یاشرگان کسه لرن. یعنی یهود
محمدینک آرادن چغار دیوب کوندر ایدی بس محمد فریشدن کلکچاچ
یهودنک الوغلا ری فاره خلقدن کلگان فاند بزدن کینار دیوب فورقدی یس
توراند بولغان رسول الله نک صفاتی فارا خلقدین یاشردیلر ﴿وبشترون به
ثنا قلیلا﴾ دخی اختیار قبله لار خلقدین کلگان آز آفجانی الله تعالی دن ایندرلرگان
کتاب برابرینه ﴿اولئک ما یأکلون فی بطونهم﴾ بو کسه لرن فارنلارینه آشاماسلر
﴿الا النار﴾ مگر اوت آشارلر ﴿ولا یکلهم الله یوم القیامة﴾ الله تعالی آنلارغه
قیامت کوننده بوشاق سوز فاماس ﴿ولا ینزکهم﴾ آنلرنی یمان عمللردین با کلاماس ﴿وتهم
عذاب الیم﴾ آنلارغه رنجک کوچی عذاب باردر ﴿اولئک الذین اشتروا
الصلاة بالهدی﴾ بو کسه لرن جهنمی چنت برابرینه آشدرغان کسه لردر ﴿فما
اصبرهم علی النار﴾ بس شوشی اشلری ایچون بولاچق اوت عذابینه صبرلنی
نرسه بیردی ایکان. یعنی اوت عذابینه نوشوگه راضی بولولری هجب حالدر
﴿ذلک﴾ اوشبو اوت عذابی ﴿بان الله نزل الکتاب بالحق﴾ شکسر الله تعالی حق

لق اوزرنده كتاب ايندروب اول كتابني قويغانلري ايجوندر ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ﴾ شكسز فر آغه اشانماينچه تورلي اعتقادفه نوشكان كسهلر ﴿لَقِيَ شَاقَ بَعْدِهِ﴾ اوزون هم براق بولغانقدان اوچينه چغا آلماسلق تورلي بيان اعتقاد اچنده درلر. بس فر آغه قايتماي بو توسلي اعتقادلري كيسلماس ﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَاوُوا وَجوهَكُمْ فَبَلَّ الْمَشْرُقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ ايندگولك بوزلر كزني مشرق هم مغربكه ابلاندرمك ايسس ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ﴾ لكن ايندگو كسهلر شولاردركه، الله تعالى گه و آخرت كوينه و فرشته لره هم كتابلره هم يغبيرنك بارچه سينه ايمان كلتورر لر ﴿وَأَتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ﴾ دخي ماليني اوزي سويانوروب بيروز ﴿ذَوِي الْقُرْبَىٰ﴾ فرندا اشلار يسه ﴿وَالْيَتَىٰ وَالْمَسْكِينِ﴾ يتيم لر گه هم مسكين لر گه ﴿وَأَبْنِ السَّبِيلِ﴾ دخي بولچيلر غه ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ سوراوچي لر غه ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ دخي خواجه سندن يازو بيرلگان قل لر غه يعني مكاتب لر گه ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ دخي فرض نمازلريني دائم اوقور ﴿وَأَتَى الرِّشْوَةَ﴾ دخي فرض زكائيني بيروز ﴿وَالنُّوفُونَ بِمَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا﴾ دخي عهدلرينه وفا قيلورلر ني وقت عهد قبله لر ده ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ دخي صبر قيلغوچي اولورلر ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ فقير وقت لرنده ﴿وَالصَّرَّاءِ﴾ دخي سرخاو حال لرنده ﴿وَأَحِينَ الْبَأْسِ﴾ دخي سوغش و قتلرنده ﴿أُولَئِكَ﴾ مذكور صفلار برله صفتلانغان كسهلر ﴿الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ايمان لرنده راست كسهلر در ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ دخي آنلار در الله دن چن قورقوجيلار ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ اي مؤمنلر سزگا قصاص فرض اولدي. قصاص ديدكلاري: بر كسه بر كشي اولتورسه اولتورگوچي كسه نك اوزن اولتورمكدر ﴿فِي الْقَتْلِ﴾ اولتورلمش كسه لر حقنده ﴿الْحَرْبِ﴾ آزاد كسه اولتورلور ﴿بِالْحَرْبِ﴾ آزاد كسه ني اولتور بر ابرنده ﴿وَالْعَبْدِ بِالْعَبْدِ﴾ قل اولتورلور قلني اولتور بر ابرنده ﴿وَالْأَنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ﴾ خاتون اولتورلور خاتونني اولتور ايجون ﴿فَمَنْ عَفَىٰ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ﴾ بس اولتورگوچي كسه گه اولتورلگان كشي طرفدن بر نرسه عفو قيلسه يعني اولتورلگان آدم نك وارثلرندن برسي قصاصني عفو قيلسه ﴿فَاتَّبَاعَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ بس شريعتجه ديه ني ايستمك لازمدر ﴿وَأَدَاءَ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ دخي اولتورگوچي كسه گه كور كام لك اوزره اول وارثلار غه ديه ادا قيلمق لازمدر ﴿ذَلِكَ﴾ اوشبو قصاص هم ديه نك جائز بولماي ﴿تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ الله تعالى دن بگل لكدر ﴿وَرَحْمَةٌ﴾ دخي رحمتدر يعني الله تعالى بز نك امسكا رحمت قلوب خواه قصاص خواه ديه يعني مال لانوكز ديو اختيار قوبدي ﴿مَنْ اغْتَدَىٰ بِغَدُوكَ﴾ بس بر كسه ديه توله نوب آغان صوكتده ظلم قيلسه يعني

دية تولكاج اولتور گوجی نی دخی اولتورسه ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ آخرنده آكار
 بیک رنجکوجی عذاب بولور ﴿وَالَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ﴾ سزگه قصاص آلفافده
 نری فالماق باردر ﴿بِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ای عقل ایلهری. چونکه اولتور گوجی
 کشی قصاصدن قورقوب اولتور مکدین تیلفاج اوزی هم باشقه کشی اولمدن
 سلامت فالور ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ سزده قصاصدن قورقوب اولتور مکدین
 ساقلانورسز ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ برکزگه اولوم حاضر
 اولغان و فنده فرض اولدی سزگه ﴿أَنْ تَرَكَ خَيْرًا﴾ اگر اول کسه
 مال فالدرسه ﴿الْوَصِيَّةَ لِلَّذِينَ﴾ آنا آناغه وصیت ایتمک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ دخی
 یاقن فرنداشلارینه ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ شریعت چه یعنی اسرافدن غیری ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾
 الله تعالی دن قورقوجی کسه لرگه لازم در بو وصیت ﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ﴾
 بس بر کسه اول وصیتی ایشتکاج اوز گارنسه ﴿فَأَنَّمَا أَنِثَ عَلَى الَّذِينَ يَبْدُلُونَهُ﴾
 شکسز گناهی اول وصیت نی اوز گارنکان کشلرگه در ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
 شکسز الله تعالی هر کمنک عملنی ایشتکوجی هم بلگوجیدر. اما آنا آنلوباقن فرنداشلرگه
 وصیت میراث آیاتلری برلن منسوخدر اما باشقه کسه لرگه وصیت همیشه درست
 بولوب قالدی ﴿فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ أَثَمًا﴾ بس بر کسه وصیت قیلغو چینگ باطلغه
 میلندن یا که گناهنه نوشوندن قورقسه ﴿فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ﴾ بس وارنلار آراسون شریعتجه
 نوز اتسه ﴿فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ﴾ بس اول وصیتی اوز گارنوجیکه گناه اولماس ﴿إِنَّ اللَّهَ
 عَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ شکسز الله تعالی بو باطل وصیت نی شریعتکه قابنارغان کسه گه عفو
 ایتمکوجی و رحمت قیلغو جیدر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ای مؤمن لر
 سزگه روزه نوتوق فرض اولدی ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ سز دن آلدیه اولغان
 امت لرگه فرض اولغان کبی ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ سزده معصیت و ایمان اشلردن صاقلانورسز
 چونکه روزه بندده بولغان شهوات و آرزو نلقنی کیمونکانلکدن گناه قیلسلغینه
 سبیلر ﴿أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ﴾ معلوم کونلرده. یعنی اونوز کون نوتوق فرض اولدی
 ﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا﴾ بس سزلردن بر کسه سرخاو بولسه ﴿أَوْ عَلَى سَفَرٍ﴾ یا بسه
 سفرده اولسه بس آغز آچسلر ﴿فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ بس اونکان روزه نی
 ایکنجی آینی کونلارنده قضا قیلماق لازمدر ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ روزه غه
 طاقتلری اولغان کسه لرگه اگر روزه لرین آچسلر لازمدر ﴿فَدِيَّةٌ طَعَامٌ مَسْكِينٍ﴾
 بر مسکین طعامی فدییه یعنی هر کون اوچون بر مسکین نویدرماق لازمدر. بو آیت
 اینکاج بایلار روزه نونماس اولدیبلار هر کون بر مسکین نویدروب روزدن
 فوتولور اولدیبلار روزه قیلرگه قالدی بس الله تعالی بو آیتی آلداغی آیت

بزلن نسخ قبلدی ﴿مَنْ تَطَوَّعَ حَرَامًا﴾ بس بر کسه فدیبهنی آونق بیرسا یعنی بر
 کون ایچون ایکی مسکیزی نویدرسا ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ﴾ بس اول آوندیماق اول
 کسه گه حیردر ﴿وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ روزه تونما فکتر سز گه خبردر خوا.
 مریض اولسا گزده ﴿لَنْ تَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ اگر بلور اولسا کتر روزه ده غی ضللت
 دنوایی . ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ﴾ سز گه رمضان آینده روزه تونماق فرص اولدی ﴿الَّذِي﴾
 انزل فیه القرآن ﴿سویدای شرافتلی آیدر که اول رمضان. آنک اجنده قرآن ایندرلدی.
 یعنی اولندین آخریته چه جبرائیل رسول اللهغه کیسا کلاب ایندردی حتی بکرمی
 اوج یلده تمام قبلدی دیدیلار ﴿هَدَى النَّاسَ﴾ اول فرآن آدمیلر گه نوغری بولنی بیان
 اینکو چیدر ﴿وَيَتَنَّبَهُ مِنَ الْهَدَى﴾ دهی نوغری بولنی بیان قیلما فده آجیق معالی آیت لدر
 ﴿وَالْفُرْقَانَ﴾ دهی حق برله باطلنی آیرما فده . بس فرآن نوغری بولنی بیان قیلوچی
 هم حق برلر باطلنی آیرغوچی عز بن کلامدر ﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ﴾ بس سز لردن
 بر کسه رمضانغه حاضر اولسه یعنی سلامت رمضانغه یتسه ﴿فَلْيَصُمْهُ﴾ بس رمضانده
 روزه نوسون. بته بو آیت اولگی فدیبهنی جائز کورگان آینی نسخ ایندی بس مقیم
 کسه گه روزه تونماق فرض اولدی ﴿وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ﴾ بر کسه
 سرخاو یا که سفرده اولسه ﴿فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ بس آکا ایکنچی کونلارده فضا
 لازمدر ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِيَكُمُ الْيُسْرَ﴾ الله تعالی سز گه بکللکنی تلایدر. یعنی سفرده یا که
 سرخاو اولسا کتر آغر آچارغه رخصت قبلدی سز لر گه بکل بولسون ایچون
 ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ الله تعالی سز گه مشقتی تلایدر. یعنی مسافر یا که سرخاو
 کسه گه روزه مشقت بوله چفندان لازم ایتمادی ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ الله تعالی سز گه فرض
 قیلغان کونلر کتر سانونجه فضا کترنی کامل قیلما فکتر ایچون ﴿وَلِتُكْتَبُوا عَلَى اللَّهِ﴾
 ما هذ یکنم ﴿دهی سزنی نوغری بولنه کوندردی الله تعالی بی الو غلام فکتر ایچون
 ﴿وَلِتُكْتَبُوا تَشْكُرُونَ﴾ الله تعالی تک نعمت لر بته شکر قیلما کتر کرک. صحابه لر
 یار رسول الله قایو وفده دعا قیلماق قبول بولور دیوب سور اغاج الله تعالی بو آیتنی
 ایندردی . ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ ای محمد هر فایجان سندن قول لر م منم دعا
 قبول قیلما فمدین سوراسه ﴿فَأَنِّي قَرِيبٌ﴾ شکسز من حاضر ویافن من ﴿أَجِبُّ دَعْوَةَ﴾
 الداع اذا دغان ﴿دعا قیلوچی دعاسینی نه وقت قیلسه ده قبول قیلور من ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾
 بس مؤمنلار مکاطاعت برلر جواب بیرسونلر ﴿وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾ دهی مگا ایسان کتور سونلر
 ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ شوشی لارنی قیلسه لر شاید نوغری بولنه کونارلر . ﴿أَحَلُّ لَكُمْ﴾
 لیله الصیاء ﴿سز گه روزه کونکرنک کیچند. حلال بولدی ﴿الرَّفَقْتُ إِلَيَّ﴾
 خانو نلار گزغه بافتلق قیلماق. چونکه اولده صحابه لر گه آغر آچان دین صو ک بیسع

نماز بنه چه آشامق، اچمك، يافلق قيلماق رخصت بولوب آندان صوڭ درست توڭل ابدى. بر وقت حصرت عمر يسع من صوڭ خاتونينه يافلق فيلدى. صوڭره او كئوب رسول اللهغه خبر ييردى رسول الله ايندى يا عمر يك توشلى اش قيلماغانسون بس عمر فايغو اوز رنده قابندى شونك سببى الله تعالى كيجنده يافلق قيلماتنك رخصتى برله آيت ايندردى ﴿هُنَّ نِسَاءُ لَكُمْ﴾ اول خانونلار كيوملر كزدر. كيوم عورتنى اور تكان كى خانونلر كز هم عورتكزنى اور نور حرامدن سافلار ﴿وَأَنْتُمْ نِسَاءُ لَهُنَّ﴾ دخى سز لر اول خانونلار كز نك كيوملرى سز ﴿عَلَّمَ اللَّهُ أَنْكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ﴾ الله تعالى بلدى شكسز سز لر روزه كيجنده يافلق قلوب اوز كز گه خبانف قبلور بولد كز ﴿قَاتَبَ عَلَيْهِمْ﴾ بس كيجدى ﴿وَعَا عَنْكُمْ﴾ دخى سزدن قيلغان اشلار كزنى عفو فيلدى ﴿فَالآنَ بَاشِرُوهُمْ﴾ حاضر ايندى كيجده خانونلار كز غه يافلق قلو كز ﴿وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ دخى الله تعالى سز گه تقدير قيلغان بالالارنى استا كز. يعنى جماع وقتنده بخشى بالا بولمقى نيت قلو كز ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ آشا كز هم اچكز ﴿حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَكُمْ الْخَيْطَ الْأَبْيَضَ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ﴾ كون ياقئوسى كيج فارانغوسندن ابرلغانجه ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ كون ياقئوسى دىگانمز تا كدر ﴿ثُمَّ آتُوا الصِّيَامَ إِلَىٰ التَّلِّهِ﴾ روزنى تمام كيجكچاچه تونكز ﴿وَلَا تَبَاشِرُوهُمْ﴾ خانونلار كز غه يافلق قيلم كز ﴿وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ مسجدلرده اعتكاف قلفوجى اولسا كز چونكه كيجده جماع رخصت اولغاج اعتكافه كرگان كسه لر مسجددن چغوب جماع قبلور اولديلار بس اعتكافلر ندين فارغ اولغانجه بونلار غه جماع منهى اولدى ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ بو حكم الله تعالى نك سز نك ايچون قيلغان حكم لرى، چبكلر بدر ﴿فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾ اول چبكلر گه ياقن بورما كز چونكه اونوب كينك خوفى بار ﴿كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لِنَاسٍ﴾ اوشنداق الله تعالى اوز نيك حكم لرن بنده لر بنه بيان قبلور ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ شايد بنده لر ده الله تعالى دن فورفورلر عذاب ندين صافلانورلر. ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ بربر كز نك ساللر بنى ظلمق برلن آشامكز ﴿وَتَدْرُوا بِهَا إِلَى الْحُكْمِ﴾ اول ماللر بنى حاكم لر آلدينه سالما كز ﴿لَتَأْكُلُوا قَرِيبًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ آدميلر نك ماللر ندين بر كيسا گينى آشامكز اوچون ﴿بِالْأَيْمِ﴾ ظلمق سببى ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ظلمق برلن آلماكز بنى اوز كز بله نوروب. رسول الله دن روايت اينديلر: دعوى برله نم آلدينه كلسا كز بر كز جيله برله مسلمان فردا شينك مالن اور مالى اينوب اثبات قيله بو دعواسى سببى اول مالى بو كسه گه آلوب بيرسه م گوبا اول كسه گه اوندين پر كيساك آلوب بيردم بس باطل دعوالر دن

سافلانو کتر دیوه صحابه لر بیغمبر گه ایندیلسر: آی حالی نیچوک نیچکه بولوب
 نوادرده مخی آرتادر هم دخی نیچکه اولدر مونده حکمت نهدر؟ دیوه. الله تعالی ایندی
 ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ﴾ سندین آی خالدین صورار لر ﴿قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجَّ﴾
 ایت ای محمد اول آدمیلر گه دینی ودنباوی اشلرک زماینی ییلگولی نورغان
 وقتلدر دخی حج بلنک ایچون وقتلدر. یعنی آی نك حال لرین کوروب بلور لر
 ایگونلر نيك هم سودالر نيك وقتینی هم خاتونلار نيك عدنی کوی بی بولغانینی هم حج
 قیلماق وقتلارین بلور لر بس حکمت بودر؛ اگر آی بر حالچه نورمه ایندی
 وقتلار نك تمام بولغانون بلماسلر ایردی. کافر لر حج آبلرنده باشی کوله گالمک اوله
 دیوب ایسولرینه ایشکلرندن کرهسلر ایردی ابونک توبه سندن نوشوب چغوب
 کروب بور لر ایردی چونکه احرام ییلا گاج باش قویاشدن فوتولماسون دیدیلر
 الله تعالی ایندی: ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا﴾ ابولر گه اوستندین
 کر مکلککز ایز گولک ایبس ﴿وَلَسْكَنَ الْبِرُّ مِنْ أَثَرِي﴾ لکن ایز گو کسه لر شولدر
 آنلر الله تعالی دن فور فور لر ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ ابولر کتر گه ایشکلار ندین
 کر رکز ﴿وَأْتُوا اللَّهَ﴾ دخی الله تعالی دن فور فکز ﴿لَمَسَّكُمْ تَقْوَحُونَ﴾ تحقیق
 مفصودلر کترغه ابرشورسز ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ الله تعالی بولنده سوغشکر
 ﴿الَّذِينَ يَقَاتِلُونَكُمْ﴾ اوز کتر گه فارشی سوغش آچقان کافر لر برلن. یعنی رسول
 الله صحابه لر برلن کعبنی طواف قبلورغه بارماچی بولوب مدینه دن چقدی بس
 مکه گه یاقین حدیبیه دیگان برگه کیلوب نوشدیلار مشرکلر کعبه گه بارودن منع
 قیلدی لر رسول الله کینه آلمادی بر آی توردی بس مشرکلر بو بل قاینوب آلدانی
 بل کیلو کتر اوچ کونگه چه مکانی اختیار قبلورمزده اون یلغاچه سوغش اولماس
 دیوب صلح قیلدیلار رسول الله قبول ایندی بس اول بل قایتیلر ایکنچی بل ینه
 مکه گه بارورغه چقدیلر اما صحابه لر مشرکلر سوغش فیلسار بزده آلا رغه
 فارشی نورساق سوغش حرام بولغان آیده بزم سوغشامز اولادر دیوب فور قیلر
 بس شول سبیلی الله تعالی اوشبو آبتنی ایندردی سوغش حرام اولغان آی اولسه ده
 مشرکلر اوزلری سوغش باشلاسار سوغشکر! دیو ﴿وَلَا تَقْتُلُوا﴾ ظلمتی قیاما کتر
 یعنی سوغشنی اوز کتر باشلاما کتر یا که صاح آیلاری ایچنده عهد کترنی بوزما کتر
 ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ شکسز الله تعالی ظالم لر گه راضی بولماس ﴿وَأَقْتُلُوهُمْ
 حَيْثُ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ مشرکلارنی سوغش باشلانماچ فایده تابسا کترده اولتور کتر
 ﴿وَأَخْرَجُوهُمْ﴾ چفار کتر اول مشرکلارنی ﴿مَنْ حَيْثُ أَخْرَجْتُمْ﴾ آلا سزنی مکه دن
 چفارغان شکلی. چونکه صحابه لرنی مشرکلر مکه دن فووب چفارغانلار ایردی

﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ اللهغه شريك فانساق كشي اولترونده فييح راقدر بس
 اللهغه شريك اعتقاد قبلان مشركلرنى نى وقت بولسده حتى سوغش حرام اولغان
 آيلرد بولسده اولتورگن! ﴿وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ مشركلر برلن كهبه
 نيكرومنده سوغش باشلاما گنر ﴿حَتَّى يَقَاتِلُوكُمْ فِيهِ﴾ اول كهبه نيكرومنده مشركلار
 اوزلرى سزنگ برله سوغش باشلاغانجه ﴿فَإِنْ قَاتَلْتُمُوهُمْ﴾ اگر اوزلرى سزنى
 اولتورورگه باشلاسالر ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ بس اولتورگنر آنلرنى گرچه كهبه نيكرومنده
 اولسده ﴿كَذَلِكَ جِزَاءُ الْمُكَافِرِينَ﴾ ايمانسزلرنك جزاسى شولاى ايتودر ﴿فَإِنْ
 انْتَهَوْا﴾ اگر سوغشدين تبولسلر يعنى مسلمان بولسلر ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
 شكسز الله تعالى بارلقاغوجى، رحمت قبلغوجيدر اولگى گناهلرى اوچون عذاب
 قيلماس. ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ مشركلار برلن سوغشكز اللهغه هيچ شرك
 قبلماسون ﴿وَيَكُونَ الَّذِينَ لِلَّهِ﴾ دخى دين اللهنگ بولسون يعنى اسلام برله بر
 اوستى بولسون ﴿فَإِنْ انْتَهَوْا﴾ اگر كفرلرندين تبولسلر ﴿فَلَا عُدْوَانَ﴾ آنلارغه
 ظلملق بولماس يعنى آنلر برله سوغش درست بولماس ﴿إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ مگر
 عهدلرين بوزغوجيلر برله گنه سوغش درست بولور. بس ايكنچى يل رسول الله
 هم صحابه لر مكه گه كروب طواف قبلوب قربان بوغازلاب قابندبلر مونك صوكتده
 الله تعالى ايندى ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ شهر حرام شهر حرام برابرينه در
 يعنى اولگى يل مشركلر سزلرنى شهر حرامده مكه گه كرودن منع قبلغانلر ايدى بو
 يل شهر حرامده مشركلرنى باسوب كهبه گه كردگنر ﴿وَالْحُرْمَاتُ قِصَاصٌ﴾ شهر
 حراملار برابرينه قصاصلار. يعنى بو بلفى شهر حرام اونكان بل شهر حرام
 برابرينه در ﴿فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ﴾ بر كمسه سزگه ظلم قيلسه يعنى شهر حرامده
 سوغش باشلاسه (شهر الحرام ديوب سوغش حرام بولغان آى لرغه ابلر) ﴿فَاعْتَدُوا
 عَلَيْهِ﴾ بس اول كمسه گه ظلم قبلوگنر ﴿بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ﴾ اوزكزگه ظلم قبلغان
 كسى ﴿وَاقْتُوا اللَّهَ﴾ اللهدن قورفكز اوزكز ظلم برلن سوغش باشلاما گنر
 ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ بلوگنر شكسز الله تعالى تقوى اهللى برلن
 بر كه در ﴿وَاقْتُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ مالكزنى الله بولنه صرف قيلكز ﴿وَلَا تَقُوا
 نَابِدِيكُمْ إِلَى التَّبَلُّغِ﴾ الله تعالى بولنه سالكزنى صرف اساوچلك برله اوركزنى
 هلاكتكه باشلاما گنر. بس افتيا جماعنى مالى كو بلگى سببلى فرض بولغان صدقهلر بى
 (زكاة يرمك حج قبلماق كسى) ادا، قبلماسه شكسز اوزين هلاكت كه ناشلاغان بوله ديوب
 صحابه لردن روايت اينديلر ينه مانن اوز قولى برله صرف قبلماى اولوب كينسه
 بوهم هلاكت ديديلر چونكه مالى وارلر ينه قالور بيچاره مانندن بر فائده كورماى

بو جهاندين كيجار . ابو ايوب الاتصار بدن روايت اينديلر . بر كسه بالغز كافر
 عسكرينه كروب سوغشوب اولسه اوزين هلاكتك ناشلاغان اولماس بلكه
 اوزين هلاكتك ناشلاغوچي شول كسه در فقط مال آرتدين بوروب شوشي
 مالن الله بولنه صرف قيلمانيجه دنبا دن كينار ﴿وَلَا تَقْتُلُوا بِأَيْدِيكُمْ﴾ آيتي شوشنداي
 مال ايله ري خصوصنده ايندي ديو ﴿وَأَحْسِنُوا﴾ ايدگولك قيلو كز مال لر كز برلن
 ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ شكسر الله تعالي ايدگولك قيلغو چيلارغه راضي اولور
 ﴿وَأَتُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ حج ني ، عمره ني الله ايجون تمام قيلو كز يعني حج هم
 عمره برلن احرام قلسا كز هر ايكسون شرطلري برله قيلو كز ﴿فَإِنْ أَحْصَرْتُمْ﴾
 اگر كعبه كه بتما كدين نبولسه كز سرخالوق يا كه دشمن سيلي ﴿فَمَا اسْتَبَسَّرَ﴾
 من الهدي بس اوز كزده بار قرباني ييار كز كرك توبه كرك قوي بولسون
 سز نك ايجون مكده بو غاز لاسونلار ﴿وَلَا تَحْلُقُوا رُؤُسَكُمْ﴾ باشكز دن ساچكز ني
 كينار كز ﴿حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ﴾ قربانكز اورينه باروب ينكناچه . يعني مكده
 قربانكز بو غاز لانفانچه . يعني قربان نابشر لغان كسه كه قرباني شول كونده
 چالورسك ديو اينوب فوبار بس شول بيلگولي كون اونكاج ساچن كينارور ﴿فَمَنْ
 كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا﴾ بس سزدن براو كز سرخاو بولسه ﴿أَوْ بِهِ آذَى مِنْ رَأْسِهِ﴾
 يا كه باشند ، رنجوي بولسه جراحت يا كه بت بورجه كبي شوقلدن ساچلارن
 كينار سلهر ﴿فَقَدْبَةٌ﴾ بس فدبه لازم در ﴿مَنْ صِيَامٌ أَوْ صَدَقَةٌ﴾ روزه يا كه صدقه
 برلن ﴿أَوْ نُسُكٌ﴾ يا كه قربان بو غاز لاور برلن ﴿فَأَدَا أَمْتُمْ﴾ هر فجان دشمناندين
 يا كه آورودن امين بولسا كز ﴿فَمَنْ نَمَتَّ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ﴾ بس عمره برلن
 احرام باغلاغان كسه عمره سون تمام قلوب حج برلن احرام قلسانچه
 احرامن چيشه ﴿فَمَا اسْتَبَسَّرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ اول كسه كه فولنده بار حيوان بوغاز لاق
 لازمدر ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ بر كسه قربان تابماسه ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ اوج كون روزه
 نونوق لازمدر ﴿فِي الْحَجِّ﴾ حج عمللاري برلن شغل لنگان كونلارنده ﴿وَسَبْعَةٌ﴾
 اذا رجعتهم دخي بني كون روزه لازمدر فجان اهل لر كز كه قاينسا كز يعني
 حج عمللر ندين بو شانسا كز (۲) ابولار كز گا قاينسا كز (۳) دخي بني كوين روزه
 نونوق لازمدر ﴿تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ﴾ اشبو اون كونلر يعني حج كونلارنده كي اوج
 كون (يا كه حقيقه) و صو كره بولغان بني كون باري بتون اون كوندر يعني
 قربان اورينه بنار لكدر ﴿ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَضْرَى الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾
 بو حكم (عمره دن صوك حج غه قدر احرامدن چغوب توروجفه قربان يا كه روزه

(۲) بو تفسير امام لموحنيفة قوليدر . (۳) بو قول امام سائمي قوليدر .

فرضی (اهلی مسجد حرام یافتند حاضر بولغان کسه لر که در ﴿وَاشْكُوا لِلَّهِ﴾ اللہدن
 فور قنر عملگزی کبجیلکلی قیلسا کز یعنی حج قیلسا کز یا که عمره قیلسا کز
 شرطلرینی برینه کلنور کز ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بلسکز شکسز اللہ
 تعالی حرام اش قیلغان کسه لر که قاتی عذاب قیلنوجیدر ﴿الْحَيْجُ اشْهُرُ مَعْلُومَاتٍ﴾
 حج وقئی ییلگولی آی لر در یعنی شوال ذوالقعدہ ذوالحجه نك اون کونیدر ﴿فَمَنْ
 فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَيْجُ﴾ بر کسه حج نیت قیلوب اول آیلر ده احرام باغلر سه ﴿فَلَارْتَبَ﴾
 اول کسه که خانوبنه جماع قیلماق جائز ایمس ﴿وَلَا تُسَوِّقُ﴾ دخی فسق وفجور
 قیلماق ﴿وَلَا جِدَالَ فِي الْحَيْجِ﴾ دخی حج بولداشلاری برله نزاع قیلمق ﴿وَمَا تَقَعَّلُوا
 مِنْ خَيْرٍ﴾ قیلغان ایدگولککزنی ﴿يَعْلَمُهُ اللَّهُ﴾ آئی اللہ تعالی بلور یعنی خیرلی جزالر
 بیورور ﴿وَتَرَوْهُوَ﴾ حج سفر کز ده آرق بوکلا کز ﴿فَإِنَّ خَيْرَ الْخَيْرِ النَّجْوَى﴾ تحفیق
 آرق نك خیر لیرا گی کشیدن سؤالیدن و باشقه حرام شی لر دن ساقلانمقدر .
 روایت ایندیبلر یمن خلقی آرق دن هیچ نر سه آلمابنجه حجگه چبقار بولدیبلر بز
 توکل ایهلری بز که آرق کیره ک نوکل دیگانلر اما بولده آرق نه محتاج بولماق
 سؤال قیلوب نققه حاصل قیلر ایکان بول اوستندا گی آدمبلر بی مازا بولماق
 اللہ تعالی حج که چققان مسلمانلر غه نققه بوکلاب چققاق برله امر ایندی . بولده
 آدمبلر دن سؤال برکن آلارنی بی مازا قیلسا کز دیندی ﴿وَأَتَّوْنَا بِالْأُولَى الْآلِبَابِ﴾
 فور قنر مندین ای عقل ایهلری . صحابه لر پیغمبر دن سور دیلر حج دن اول هم
 حج کونلار نده هم حج دن صوگ سودا و باشقه کسبلر قیلمز بو کسبلر مز
 در سننری ؟ دیوب اللہ تعالی ایندی : ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ﴾
 سز که گناه بولماس اللہ تعالی دن رزق طلب ایتما ککز ده ﴿فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ﴾
 فجان عرفات ناوندین فایتما کز ﴿فَازْكُرُوا اللَّهَ﴾ بس اللہنی ذکر ایتمو کز ﴿عِنْدَ
 الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ﴾ مزدلفه ناونده ﴿وَادْكُرُوا كَمَا هَدَيْكُمْ﴾ اللہنی ذکر ایتمو کز
 اوز کزنی توغری بولغه کوندرگان اوچون ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قِبَلِهِ لَمَنِ الصَّالِينَ﴾
 اللہ تعالی نك هدایتسیدین اول ضلال اهلی بولسا کز ده ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ
 النَّاسُ﴾ صوکره آدمبلر فایقان اورندین فایتمو کز . چونکه قریش عرفاتقه چیقماسلار
 ایدی بلکه مزدلفه دن فایتور ایدیلر بس اللہ تعالی امر قیلدی : ﴿خَلَقَ عَرَفَاتِنَ﴾
 فایتاد سز هم عرفات دن فایتو کز . دیو ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ عرفاتده وقت کز ده
 اللہ تعالی دن گناهلر کزنی بارلقاونی نسلا کز ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ شکسز
 اللہ تعالی بارلقاوجی ، رحمت قیلنوجیسدر . ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ﴾ اگر
 حج عمل لر کزنی ادا قیلسه کز ﴿فَازْكُرُوا اللَّهَ﴾ اللہ تعالی نی یاد ایتمو کز یعنی تل لر کز

ايله ﴿كَذَرْتُمْ آبَاءَكُمْ﴾ آنالارگزنى ياد ايتوگز كىبى ﴿أَوْ أَسَدَّ ذُرِّيًّا﴾ بلكه اللهنى
 آرتفراق ياد ايتوگز چونكه عربلر جاهلبنده حجلرندن بوشاغاچ مسجد آللرئنده
 اولتوروب آنا بابالرن مدح قلوب بر برينه ماقفانوشرلر ايدى بس آلا رغه
 مونك اورئينه الله تعالى اوزىبى ذكر ايتو برله امر قىلدى ﴿فَمَنْ النَّاسُ مَنْ يَقُولُ﴾
 آدميلردن بعضى يعنى مشركلر ايتلر: ﴿رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا﴾ يارب بزرگا دنياده
 نعمت بير ديوب اما آخرتنى خاطرلرينه كيتريميلر بس دنياده الله تعالى آنالارنك
 تىلاگانلارنى يرور ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾ اول فقط دنيانى غنه تىلاگان
 مشركلرگه آخرتنده نصيب بوق ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ دخى آدميلردن بعضى ايتنه :
 ﴿رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ﴾ يارب بزرگه دنياده هم آخرتنده نعمت
 بير ﴿وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ دخى بزى اوت عذابندين ساقلا ديو ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾
 اشبو دعا برله دعا قىلغان مؤمنلرگه آخرتنده كامل اولوش بولور ﴿مَّا كَسَبُوا﴾
 كسب ايتكان عمل لرى اوچون ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ الله تعالى بندهنك
 قىلغان اشلرئى حساب قىلود، بيك تىزلك اوزرئنده در . يعنى بنده كىبى يازمق هم
 سانامقغه احتياجى بوقدر ﴿وَأَذْكُرُوا لِلَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾ اللهنى يىلگولى
 كونلرده ذكر ايتوگز يعنى تشرىق كونلارلده نماز آرتندين تكبير تشرىق
 ايتوگز ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ بر كىسه مئا تاوندن اوزىنك اهلنه اىكنچى
 كوننده آشفوب قايتسه ﴿فَلَا آتَمَّ عَلَيْهِ﴾ اول كىسه گه گناه بولماس ﴿وَمَنْ تَأَخَّرَ﴾
 برمن اوچونچى كونگه چه كىچكسه ﴿فَلَا آتَمَّ عَلَيْهِ﴾ بو كىسه گده گناه بولماس .
 يعنى منادن اىكنچى كون باكه اوچونچى كون قايتسه رخصندر . ﴿لَمَنْ آتَى﴾
 حرام اشلاردن ساقلانغان كىسه گه . يعنى حج عمل لرى ايجون بوله چق نوبلر تقوى
 اهللر بيدر اما حج قىلدى ديوب فسق فجور برلن بولشمق فيحدر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾
 اللهدن فورفكز حرام اشلار قىلماكز ﴿وَاعْلَمُوا أَنَكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ بلكز
 شكىز آخرتنده الله تعالى حضورنده نورسز عمل لركزگه موافق جزا يرور ﴿
 وَمَنْ النَّاسُ مَنْ يُعْجِبُ قَوْلَهُ﴾ اى محمد بعض كىسهنك نائلى سوزى شادلاندرور
 سنى ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ دنياده ﴿وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ﴾ هم اوزىنك كوكلننده
 اويسه اللهنى شاهد ايتنه منم اويمنك بخشيلغى الله بله در ديور . ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْصَمُ﴾
 اول كىسه سنك ضررگه يوروجى دعواجيلرنك قاتير اغيدر . چونكه احسن بن
 شريق رسول اللهغه كىلدى وايتدى . من مسلمان بولورغه كىلدم مسم راست
 كىلگانمى الله بله در . ديور رسول الله احسننى كوردى آچق يوزلى نائلى سوزلى
 بس يك سوندى . اما احسننك كوكلنى قيسح ايكائىن بلامادى صورگه احسن

چغوب فجان مسلمان لرنك اېگونندن اوتسه باندروب حیوانلرینی کورسه
 اولتروب کیندی شول خصوصده بو آیت کیلدی: ﴿وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ﴾
 فجان اول کسه سندن آبرولسه یرده بورر ﴿لَيُقْسِدَ فِيهَا﴾ یر اوستونده فاسد
 اش قیلور ایچون یعنی آدمیلرینی فاسدا اعتقادده دعوت قیلور ﴿وَيَهْلِكِ الْحَرْثُ وَالنَّسْلُ﴾
 دخی اېگوننی هم حیوانلرنك نسلنی هلاک قیلور ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْقَسَادَ﴾ فاسد
 عمل لرگه الله تعالی راضی بولماس ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ﴾ اگر اول کسه گه
 ایتولسه الله تعالی دن ذریق آنك حکیمینه مخالفت اش قبله دیوب ﴿أَخَذْتَهُ الْغُرَّةُ﴾
 تونار آئی نادانلق غیری بس بورون کونارور ﴿بِالْأَنفِ﴾ معصبتنی قیلور وتکبرلك
 لوزرنده اینور: ستم کی کسه گه سوندای سوز ایتلری؟ دیو ﴿فَحَسْبُ جَهَنَّمَ﴾
 بس یتر بو کسه گه جهنم ﴿وَلَيْسَ الْمُهَادُّونَ﴾ فی قباحت اوروندر اول جهنم
 اشانچلی اماملر ایتدیلر: بو آیت احسن اوچون کلسده حکمی عامدر هر کم
 الله تعالی نك حکیمینه هم آنك کتابینه مخالفت قلسه مذکور جهنم اول کسه گه
 کفایت قیلور و آکا نبوشلی جزا بولور دیوب. ینه روایت ایتدیلر: بر یهودی
 هارون الرشیدگه نیجه کونلار کیلوب حاجتن عرض ایتدی هارون جواب
 بیرمادی بر کون هارون الرشید بولد اشلاری برلن آتقه آنلانوب چغوب
 بارغانده مذکور یهود کباب ایتدی یا امیر المؤمنین اتق الله دیوب بس شول
 سماعت هارون آنندین نوشوب سجده گه یقلدی سجدمدن توروب یهودینك
 حاجتن تمام قیلوب بیاردی بس بولد اشلری ایتدی یا امیر المؤمنین یهودی سوزی
 برلن آنندین نوشدك دیوب هارون ایتدی الله تعالی نك واذ قیل له اتق الله اخذته
 العزة الخ دیگان سوزی خاطریمه کیلدی نادانلق غیرتی برلن الله عاصی بولایم
 دیوب یرگه یقلم نا که الله تعالی گه نواضع قیاغوجی بنده لردین بولسام کرک دیوب .
 ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ﴾ بعض کسه لر اوزلرون ساتوب آلورلر
 ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ الله نك رضالغین طلب ایتوب یعنی ماللرون هم جانلرون
 الله رضاسی ایچون صرف قیلورلر ﴿وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبادِ﴾ الله تعالی بنده لرینه
 موندای ایز گو عمل لر قیلسلر کامل رأفت رحمت قیاغوجیدر ﴿بِأَيِّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
 ای ایمان کلتورگان آدملر ﴿ادخلوا فی السلم كافة﴾ بارجه کز کرکز اسلامغه
 یعنی اسلامدن غیرتی هیچ فکر قیلما کز ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ شیطان
 از لرینه ایارمکز ﴿انَّ لَكُمْ عُدُوًّا مبینَ﴾ شکسز اول شیطان سزگه ینک آچق
 دشماندر ﴿فَإِن زَلَلْتُمْ﴾ اگر اسلامدن آداسما کز ﴿مَنْ بَدَا مَا جَاءَتْكُمْ الْبَیْتُ﴾
 سزگه آچق معنالی آیتلر یعنی فر آن کیلگان صوگنده ﴿فَاعْمُوا أَن اللّٰهُ

عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ﴿۱۰﴾ بس بلکہ شکر ہر اشدہ اللہ تعالیٰ غالب ہم مصلحت چہ قبلہ و چیدر
یعنی عمل کنز گہ کورہ جزا کورہ رمز ﴿۱۱﴾ اهل ينظرون ﴿۱۲﴾ اول کافر لر محمد کہ انکار
قبلہ لری برلان کونہ سلر ﴿۱۳﴾ الا ان ياتيه الله ﴿۱۴﴾ مگر آنلا ر غہ اللہ تعالیٰ جزا یبارگانی
کونار لر ﴿۱۵﴾ في ظلل من القمام ﴿۱۶﴾ بلوط قارانغولاری اچندہ ﴿۱۷﴾ واللائسکة ﴿۱۸﴾ دخی فرشتہ لر
کیا کیبی کونار لر ﴿۱۹﴾ وقضى الامر ﴿۲۰﴾ دخی اوزلرینہ ہلاکت اشی تمام بولوقنی کونار لر
﴿۲۱﴾ والى الله ترجع الامور ﴿۲۲﴾ بار جہ اشلا ر اللہ تعالیٰ گہ فایتورہ بس اللہ تعالیٰ نلا سہ
دنیادہ نلا سہ آخرتدہ جزا قبلورہ ﴿۲۳﴾ سئل بنی اسرائیل ﴿۲۴﴾ ای محمد سوراسن یہود لر دن
﴿۲۵﴾ کم اتيناہم من اية يتيہ ﴿۲۶﴾ آلا ر غہ آچق دلیل لر نی کوبی بیردک یعنی موسیٰ علیہ
السلام و فقندہ موسیٰ نك نایا غی بلان بولدی ہم آلا ر او چون دریا ایسکی گہ آیرلدی
دخی آلا ر غہ ﴿۲۷﴾ (من، سلوی) بیرلدی ہم محمد علیہ السلام گہ فر آن یبارلدی ﴿۲۸﴾ ومن یدل
نعمۃ اللہ ﴿۲۹﴾ بر کمسہ اللہ تعالیٰ نك نعمتی ضایع قبلسہ ﴿۳۰﴾ من بعد ما جائتہ ﴿۳۱﴾ اول نعمت
کیلگان سو گندہ یعنی قرآن بر الوغ نعمت ابدی یہود یلا ر آنی ضائع قبلدیلارہ
﴿۳۲﴾ فان اللہ شدید العقاب ﴿۳۳﴾ شک سز اللہ تعالیٰ فانی عذاب قبلہ و چیدر بس هر کم اللہ
تعالیٰ نك نعمتی نك شکر نی بتکور ماسہ عاقبت اول کشی او کونچ کورہ ﴿۳۴﴾ زين للذين
كفروا الحیوة الدنيا ﴿۳۵﴾ کافر لر گہ دنیا زینت لری ماتور کورنور ﴿۳۶﴾ ویسخرون من
الذین امنوا ﴿۳۷﴾ مؤمنلار نی فقیر و بار لیلار دیوب مسخرہ قبلور لار ﴿۳۸﴾ والذین اتقوا ﴿۳۹﴾ اما
اللہ دن فورقان مؤمنلار ﴿۴۰﴾ فوقہم یوم النیامۃ ﴿۴۱﴾ اول مسخرہ قبلہ و چی کافر لر دن قیامۃ
کونندہ اوسنون بولاچق لاردہ چونکہ اللہ فاشندہ در جہلی بولوق مال برلن تو گل
بلکہ ایمان ہم ایزگو عمل لر ایلاندر ﴿۴۲﴾ واللہ یرزق من یشاء ﴿۴۳﴾ اللہ تعالیٰ نلا گان
بندہ سون رزق فلاندرور ﴿۴۴﴾ بغير حساب ﴿۴۵﴾ حساب سز یعنی شول مسخرہ قبلغان کافر لر نی
مؤمنر گہ قل و خدمتی قبلور دہ بس اوزلری ہم مال لری مؤمنر گہ بولور ﴿۴۶﴾
﴿۴۷﴾ كان الناس امة واحدة ﴿۴۸﴾ آدم لر نك بار چہ سی بردیندہ یعنی اسلام دیتندہ اولدی
مونك سو گندہ بعض لاری کافر بولدیلا ر ﴿۴۹﴾ قبعث اللہ النبیین ﴿۵۰﴾ اللہ آلا ر غہ پیغمبر لر یباردی
﴿۵۱﴾ مبشرین ﴿۵۲﴾ اول پیغمبر لر مؤمنر گہ جنت برلن سونچ بیر گو چیلر ﴿۵۳﴾ و منذرین ﴿۵۴﴾
و کافر لر نی جہنم ابلہ نورفقو چیلار ﴿۵۵﴾ و انزل معهم الکتاب بالحق ﴿۵۶﴾ اللہ تعالیٰ اول
پیغمبر لر برلان حق نی بیان ایته تورغان کتاب نی ایتردی ﴿۵۷﴾ لیحکم بین الناس ﴿۵۸﴾ اول
کتاب برلان آدم لر آراستند حکم قبلور او چون ﴿۵۹﴾ فيما اختلفوا فيه ﴿۶۰﴾ اوز آرا لارندہ
نور لیچہ گہ آیرلغان اشلر تو غرو سندنہ ﴿۶۱﴾ وما اختلف فيه ﴿۶۲﴾ اختلاف قیامادی اول اشدہ
﴿۶۳﴾ الا الذین اوتوه ﴿۶۴﴾ مگر کتاب یبارلگان کسہ لر یعنی رسول اللہ صفاتندہ یہود لر
اوزارینك نور انلا رندہ کورہ نور و ب تور لیچہ سوز لر سویلا دیلر ہم محمد علیہ

السلام نك حق ييغمبرلگى، بله توروب نور ليجه سويلاديلر ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا ﴾
 محمد عليه السلام نك ييغمبرلگينه آچق دليل لر كينلگان صوكتنده شولاي تور ليجه
 سويلاديلر ﴿ بِنَبَأٍ بِهِمْ ﴾ اوز آرا لارنده ده شولاي اينديلر محمد عليه السلام غه حسد
 اوچون ﴿ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ بس الله تعالى مؤمنلرني كوندردي ﴿ لَمَّا اخْتَلَفُوا فِيهِ
 مِنْ الْحَقِّ ﴾ كافر لر اوز آرا تور ليجه سوز سويلان اشنك حقلغينه يعنى محمد
 عليه السلام نك حق رسول ايكانينه ﴿ بآذَنِهِ ﴾ الله اوز نيك تلاوى برلان كوندردي.
 ﴿ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ الله تالاگان بنده سني توغرى بولان كوندردي.
 ﴿ أَمْ حَسِبْتُمْ ﴾ ايا حساب قبلورموسز؟ اي مؤمنلر ﴿ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ﴾ جنت كه كروكزني
 ﴿ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ اونكان امت لر گه كيلگان بلالر سز گه
 كيلمايونجه جنت كه كروكزني اوبليسزني؟ يعنى راحت ده يانوبقنه جنت كه كروكزني
 اوبليسزني؟ ﴿ مَسْتَهْمِ الْيَاسَاءِ ﴾ اولگي امت لر گه قبرلك ابرشدى ﴿ وَالصَّرَّاءِ ﴾ دخي
 رنجو ﴿ وَزُلْزُلُوا ﴾ دخي اول امت لر خوف و فورقچده اولديلار ﴿ حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ﴾ تا كم رسول هم ده مؤمنلر اينور بولدى ﴿ مَتَى نَصَرَ اللَّهُ ﴾ فجان
 بز گه الله دن ياردم بولور ايكان ديوب. يعنى هر امت كفاردن جفا كوروب عاجز
 بولفانج الله دن ياردم استاديلر. اما بز نك امت كه كيلگاج ده هم كفاردن عاجز بولديلر الله
 تالاي ايندى سير قيلكز ياردم قبلورسز ديوب ﴿ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴾ بيلگل
 اي محمد شكسز الله نك ياردمي سنك امتكه يقين در. هم الله تعالى ياردم قيلدى مسلمانلر
 نجه سوغش ده مشرك لرني جيكديلر. بو آيت دلالت قبالدر كم هر كم دنبا ده راحتون
 تاشلاسه دنيا لذتلر ندين كيجسه مجرد آخرت فصدى برله گنه ياشاسه ودين يولندنغى
 مشقت لرني اوسنينه آلسه الله نك رحمتينه ابرشه چكدر. ﴿ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ﴾
 سورالار سندين اي محمد مال لرمزدين ني نرسه صدقه بيرابك؟ وقابو اورنقه بيرابك؟
 ديوب ﴿ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ ﴾ آيت سين آلا رغه اي محمد: اگر مال كزني انفاق
 قلسا كز ﴿ فَلِلَّهِ وَاللَّذِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ﴾ آنا و آنالار كز غه هم يافن فردا شلر كز گه بيركز
 ﴿ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَالرِّسَالِ ﴾ دخي يتيم لر گه هم مسكين لر گه و مسافر لر گه بيركز
 ﴿ وَمَا تَقَعَلُوا مِنْ خَيْرٍ ﴾ اكر سز ايز گولك قلسا كز ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴾ شكسز الله تعالى
 بيلگويچدر. آنك اجرى سز گه بيروله چك هيچ بوغالماز. ﴿ كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ ﴾
 اوز كزني دشماندن سافالار اوچون سز گه سوغش فرض ايتلدى. اما صلح وقتنده
 سوغشقى گناهدر ﴿ وَهُوَ كَرِهٌ لَكُمْ ﴾ گرچه اول سوغش مشقت بولسه ده هم سز
 آني مكروه كورسه كرده ﴿ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا ﴾ تحقيق سز بعض نرسه لرني
 مكروه كورسه سز ﴿ وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ﴾ حال بو كه اول سز گه خير لي بولور.

مثلا سوغش کبی سز آنی مکروه کوره سز حال بوکه اول سز ننگ اوچون
خبر لری در، چونکه دشمانی جیکساگز نی قدر مال واسیر آلاسز. هم الله ننگ دینی
یوقاری سکونارمک بولادر. ﴿وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ تحقیق سز بعض نرسه لرنی
باراناسز ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ حال بوکه اول نرسه الله ننگ تقدیرنده یاوز بولوب
چفادر. مثلا سوغش نی بارانی سز ننگ نورمقی نی باراناسز لکن ننگ تور مافکز
اوز گز اوچونده خبرلو نوگلدز، چونکه نی قدر مال واسیردن محروم فالاسز
همده دشمانکز ننگ آیاتی آستونده فالاسز ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ الله تعالی سز گه نرسه خبرلو
ایکانن بلدر ﴿وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ اما سز بله آماز سز. بس الله تعالی نرسه قوشه
شونی اشله گز البته اول خبر لودر. نرسه دن نهی فیلسه آندن نیولو گز البته اول
بماندر. ﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ﴾ سوزارلار سندین مشرکلر ای محمد
سوغش حرام بولغان آیده سوغشو حقه ده. یعنی رسول الله صحابه لر گه قریش
کافر لرنی کاروانون باروب آلکز دیوب بیوردی بس صحابه لر سکاروان
ایه لر ننگ بعض سنی اولتروب بعض سینک مال لارون آلوب، بعض سنی اسیر آلوب
کیلدی لر. اول کون لرده رجب آبی ایدی. مشرکلر بو اشنی کوروب غبرنکه
کیلدی لر. رسول الله غه یازدی لر. «یفغبر لک دعواسنی فیلاسک. اما سوغش حرام
آیلارده سوغش فیلور غه بیوراسک، دیوب. ﴿قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ ایت محمد درست
اول آیلارده سوغش فیلماق الوغ گناهدر ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ اما الله بولنده
عبادت فیلودن طیبو ﴿وَمُكْفَرٌ بِهِ﴾ دخی الله غه ایمان کیترماو ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ دخی
کعبه دن منع فیلو ﴿وَأَخْرَاجَ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ دخی کعبه ننگ اهلی پیغمبر هم مؤمن لرنی آندن
فوالاب چفارو ﴿أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ الله فاشنده آندانده الوغراق گناهدر حالبوکه
بو اشن لرنی مشرکلر قبلدی لار بس مشرکلرنک اشی ناغی بمانراق بولادر ﴿وَالْفِتْنَةَ أَكْبَرُ
مِنَ الْقِتْلِ﴾ کافر لر فیلماق فتنه بیگراک الوغدر مؤمن لارنک شهر الحرامده کشی
اولترمک لرنندنده ﴿وَلَا يُزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ﴾ همسانده اول
کافر لار سزنی اسلام کزدین فایتارور اوچون سوغشورلار ﴿إِنْ اسْتَطَاعُوا﴾ اگر
سزنی اسلام دن فایتارور غه فادر اولسالار و لکن اسلام غه غالب بولمازلار. ﴿وَمَنْ
يُرَدِّدْكُمْ عَنْ دِينِهِ﴾ اگر سز ننگ آرا کزدین بری دینتدین فایتسه ﴿فِيمَتْ وَهُوَ
شَافِرٌ﴾ بس کافر کوبنچه اولسه ﴿فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ بس
بو کشیلارنک عمل لری دیناده هم آخرنده باطل بولور ﴿وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ﴾ بو کسه لر جهنم ایه لری هم جهنم ده منگو فالاجق لاردر. ﴿إِنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ تحقیق مؤمن لار ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ دخی مکهدن مدینه گه کوچکان کشی لر

﴿وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ دخی الله بولنده سوغش قیلغان کسه لار ﴿أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾ بو کشتی لر الله نك رحمتی تابار لار ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ الله تعالی مؤمن لارنی یارلقاغو چیدر شفقت و مرحمت قیلغو چیدر ﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ صحابه لر خمر اچونك هم اونوش او بنی نك حکمینی سندن سورار لار ﴿قُلْ فِيهَا اَنْتُمْ كَبِيرٌ﴾ ایت سین آلا رغه ای محمد اول خمر برلان اونوش او بونوده بیک زور گناه باردر ﴿وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ﴾ دخی آدم لر گه فایده لارده باردر مال کسب ایتو ولذة کبی ﴿وَاِنَّهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا﴾ لکن فایده لر نندن گناه لاری آرتراق و به انراق در. بس بو آیت اینگاج گناه دن فورقوب بعضی خمر اچماس بولدی لار فایولاری گناه قدر سندن سافلانا مز دیوب همیشه اچدی لار حتی عبدالرحمن بن عوف مجلس یاصاب کشیلر جیدی، خمر اچوب ایسرشدیلار، نماز وقتی ایسرشکاج ایسرک امام قرائت فی خطا اوفودی قل یا ایها الکافرون سور سنده لالفظ لارینی قالدردی. شول خصوصده اوشبو آیت ایندی. ﴿وَلَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَاَنْتُمْ سُكْرٰی﴾ ای مؤمن لار سز ایسرک وقتلر کزده نماز اوفورغه نونوما کز. بس بو آیه اینگاج بیک آز کشتی گنه اچه باشلادی لار. عنبان بن مالک اسملی کشتی ینه مجلس یاصاب کشیلر چافردی. آنده ده اچوب ایسرشکاج سوز گه ییلانشوب سوغش قه نونوندیلار حتی سعید نك باشنی سوغوب یاردیلر. سعید کیلوب رسول الله غه شکایت ایلدی. شوندن صوگ توباندا گی آیه ایندی (انما الخمر والمیسر) بو آیه اینگاج خمر هم اونوش اویونی مطلق حرام بولدی. اما اولگی آیه لرده حرام قیلماوندی الله نك مؤمن لار گه شفقتی در. چونکه خمرنی کشتی بیک بارانادر. اگر دفعه حرام قیلونسه طبیعه که بیک آغر بولور ایندی. روایت ایلدی لار که کوب کشتی لر خمر اچاز او چون ایمان غه کلمدی لار. اعشی دیگان کافر مسلمان بولور او چون مدینه گه بارورغه چقندی. بعض مشرکلر کوروب فایده باراسک دبدیلر اعشی ایتدی که محمد گه مسلمان بولور او چون بارامن مشرک لار ایتدی لار «بارما! محمد نماز اوتورغه قوشا اعشی ایتدی. «الله غه عبادة قیلق واجب در» دیو. دخی ایتدی لار فقیر لر گه مال بیورور گه بیورادر» اعشی ایتدی «قراغه یاردم ایتک بیک کور کام اش» دیو. ایتدی لار «زندان نیادر» اعشی ایتدی «زنا هم فاحش و بوزق نرسدر. من قارت کشتی زنا غه بقین بارما» دیدی. ایتدی لار «خمر دن نیادر» دیو. اعشی ایتدی «اما خمر اچمای صبر قیله آلام. بس قایتیم بریل تولغانچه خمر اچوب صوگره کیلوب مسلمان بولور من» دیوب قایتوب بارغانده دومی بقلدی. اعشی تاش اوسنبه بقلوب نوشوب موینی سنوب اولدی. شول خمر مجتبی برلان اسلام دن محروم کیندی - ﴿وَيَسْتَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ﴾

سورارلار سندیی مال لارمزدن نی قدرنی صدقه غه بیر ایک دیوب ﴿ قُلِ الْعَفْوَ ﴾ ایت
 محمد اوز حاجکز دن آرتقان مالکزنی صدقه غه بیر کز دیوب . ﴿ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ
 لَكُمْ الْآيَاتِ ﴾ اوشانداق الله تعالی اوزینک حکم لریمی آجق اینتوب بیان قیلور
 ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ سزلار فکرلک اوجون ﴿ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴾ دنیاده آخرده
 یعنی دنیاداغی ایدگو عمل دن باشقه هیچ نرسه آخرنده فایده بیرماس دیوب .
 ﴿ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتِيمِ ﴾ دخی سندیی یتیم لارنی نریبه خصوصده سورارلار .
 چونکه یتیم لار مالینه خیانت قیلماسقه قوشوب کوب آیه لار اینگاج صحابه لار
 نیک سافلایدیلر . حتی یتیم لرگه اوز لرینه آبروم اوی سالوب نفقه قفلارن آبریدیلر .
 بو اش نیک مشقت بولغاج رسول الله دن سورادیلر : یا رسول الله بویتم لرنی
 اوزمز برلان برگه آسراساق هم مال لارن اوز مالمز برلان برگه تصرف
 قیلساق جائز بولورمی ؟ دیوب . الله تعالی ایندی ﴿ قُلِ اصْلِحْ لَكُمْ خَيْرٌ ﴾ ایت محمد
 اول یتیم لرگه ایدگولک قیلماق خبر لودر . بس اوز کزگه قاتوشدرماق یتیم لرگه
 خیر بولسه قاتوشدرکز ﴿ وَاِنْ تَخَالَطُوهُمْ فَاخْوَانُكُمْ ﴾ اگر آلارنی قاتوشدرما کز
 اول یتیم لار اوز کزنگ قونداش لر کزدر . قونداش قونداشقه قاتوشماق جائزدر .
 ﴿ وَاللَّهُ يَعْلَمُ التَّفْصِيلَ ﴾ الله تعالی کم فاسد (بوزق) نیت ده ، کم ایدگونیت ده
 ایکنن بله . یعنی یتیم لارنگ اوز لر ن هم مال لارن فاسد نیت برلان قاتوشدرما کز
 بلکه آلا رغه فائده قیلو نبی برلان قاتوشدرکز ﴿ وَوَلَّيْنَا اللَّهُ لَعْنَتَكُمْ ﴾ اگر
 الله تعالی نلاسه سزنی مشقت که سالور ابدی یعنی یتیم لارنی اوز کز دن آبرماق
 برلن ولکن سزگه شفقت قیلدی آبرومادی ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ﴾ شکسز
 الله تعالی هر نرسه که غالب در . فائده لی اشنی گنه قیلفوجیدر ﴿ وَلَا تَتَّكِفُوا الْمَشْرِكِ
 حَتَّىٰ يُؤْمِنَ ﴾ مشرک حانون لارنی ایمان کنور گانگه چاقلی نکاح لانما کز ﴿ وَوَلَّيْنَا
 الْمُؤْمِنَةَ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ ﴾ مؤمنه کنیزک مشرک حانون نك آزادندین خیرلی در .
 ﴿ وَوَلَّيْنَاكُمْ ﴾ اگر چه قزقلی کورنوب اول ککافر . سزنی عجب لندرسده
 ﴿ وَلَا تَتَّكِفُوا الْمَشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ﴾ حانون لار کزنی نکاح لاندرما کز مشرک لارگه
 اول مشرک لر ایمان کینور گانجه ﴿ وَوَلَّيْنَاكُمْ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ ﴾ البته مؤمن قل
 آزاد مشرکدن خیردر ﴿ وَوَلَّيْنَاكُمْ ﴾ اگر اول مشرک کور کام کورنوب
 سزنی عجب لندرسده ﴿ اُولَئِكَ يَدْعُونَ اِلَى النَّارِ ﴾ بو مشرک هم مشرک حانون
 سزنی اوتقه چافرور لار یعنی جهنم گه توشروچی عمل لارگه اوندملار . ﴿ وَاللّٰهُ
 يَدْعُو اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفَرَةِ ﴾ الله تعالی سزنی جنت که هم مغفرت که چافرور و اوندملر
 ﴿ بِاِذْنِهِ ﴾ اول الله تعالی توفیق بیرمک برلان ﴿ وَيَبَيِّنُ اٰيٰتِهِ لِّلنَّاسِ ﴾ الله تعالی بندملرگه

امرن هم نهی لرن آچق بیان قیلور ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ اول بندهلر فهم لب عمل
 قیلسون لار اوچون ﴿وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ صحابه لار سنلرین حیض حکمنی
 سورار لار. چونکه جاهلیت زمانده حائض خاتون برلان برکه تورماس لر
 وبرکه آشاماس لار ایدی. شونک اوچون رسول الله دن کیلوب سور ادیلر.
 ﴿قُلْ هُوَ آذَنٌ﴾ ایت محمد اول حض نجس قاندر ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ﴾
 بس اول حائض خاتون لارغه باقلق قیلقدین آبرلوگز ﴿وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ﴾ اول
 خاتون لارغه باقلق قیلورغه نوتماگز ﴿حَتَّى يَطْهُرْنَ﴾ حیض دن پاک بولوب غسل
 قیلغانلارینه قدر ﴿فَإِذَا طَهَّرْنَ﴾ فجان اول خاتون لار حض لارندن پاک لانسه لار
 ﴿فَاتَّوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ بس اول خاتون لارغه الله تعالی قوشقان اورندن
 باقلق قیلدکز ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ شکسز الله تعالی توبه قیافوچی لارنی باراتور
 ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ دخی حرام اش دن پاک بولفوچی لارنی • بهودیلار ایتدیلار:
 برکسه خاتونینی آرت یافدن جماع قیلسه بالاسی چالش کوزلی (کوصوی)
 بولور دیوب. الله تعالی بهودلرنک سوز لارینی یالغان غه چاروب ایتدی ﴿نَسَلُواكُمْ
 حَرَّتَ لَكُمْ﴾ خاتون لارکز سزگه ایگون اورنی در ﴿فَاتَّوَا حَرَّتَكُمْ أَنِّي شَتَمُ﴾
 بس ایگونلککزگه تلاماگز قیاسی یافدن کیلوگز. کرک آلدن وکرک آرندن.
 ولکن جماع قیلغان اورنکز فرج اولسون. ﴿وَقَدِمُوا لِأَنفُسِكُمْ﴾ جماع دن اول
 اوزکز ایجون ایدگو عمل لار قیلدکز. مثلا بسم الله ایتکز هم ایدگو بالا بولونی
 نیت قیلدکز ﴿وَأَتَّقُوا اللَّهَ﴾ حرام اشلردن الله اوچون سافلانکز. یعنی حیض
 حالده جماع قیلماگز هم خاتون لارنک آرت بول لارینه جماع قیلودن سافلانکز
 ﴿وَأَعْلَمُوا أَنكُمْ مَلْفُوهٌ﴾ یک بلکزگه آخرنده اللهغه بولفورسز ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
 یا محمد مؤمن لارنی آخرنده جنتده گی نعمت لار برلان سویندر ﴿وَلَا تَجْمَلُوا
 اللَّهَ عَرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ﴾ الله برلان یمین و آنت قیلماکزنی عله قیلماکز ﴿أَنْ تَبَرُّوا
 وَتَتَّقُوا﴾ ایدگو عمل هم تقوالق قیلماسه ﴿وَتَضَلُّوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ دخی آدم لارگه
 ایدگولک قیلماسه یعنی فلان یخشی اش نی قیلور ایدم لکن آنی قیلماسه یمین
 ایتکان ایدم دیبهگز بلکه یمین کزنی بوزوب اول ایدگو اشنی قیلدکز. اما یمین
 بوزغانکز اوچون کفاره بیرکز ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ الله تعالی سزنگ قصد
 و نیتکزنی ایستکوچی و هم بلگوچیدر ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفِئَةِ فِي إِيْمَانِكُمْ﴾ یمین
 لارده خطا حکیتما ککز برلان الله تعالی سزنی عذاب قیاماس اگر نیت لارکز
 نوغریلقده بولسه. بس برکسه نوغریلقغه یمین ایتم دیوبلوب یمین ایتسه مونک
 سوگنده نوغری توگل بلکه خطا حکیتکانن بلسه اول کشیگه کفاره لازم

بولماس. ﴿وَلَكِنْ يُوْأخَذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُمْ قُلُوبِكُمْ﴾ ولكن الله عذاب قلوب
 فصدگر برلان يمين اينكآنكر اوجون ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ الله تعالى
 خطاغه آنت قلوب دوگر. كفارة پيرگوجي كمسه لرنی بارلقاغوجيدر هم آلا رغه
 مهر بانق قلفوجيدر. صحابه لر آراسنده بری برسینه آچو اينوب كورشمسكه
 آنت ايدشكانلری اولدی بس الله تعالى بو يمين آيتنی ايندردی و اينديكه: فرنداش دن
 كيسلماك حرام در. بلکه فرنداش برلان كورشمك يخشى امدر. بس شولای
 اولسه آنت لارگزنی بوزوب بر برگز برلان كورشگر ديو. ﴿لَّذِينَ يُؤْتُونَ مِنْ
 نِسَائِهِمْ﴾ خانونلار بنه جماع قبله اسغه يمين اينكان كشي لرگه نبوشليدر ﴿تَرَبُّصًا رِبَّهًا أَشْهَرًا﴾
 دورت آی مهات كوتمك ﴿فَإِنْ فَاوُءَ﴾ اگر بو دورت آی اچنده قاينوب جماع
 قبله لر ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ شك سز الله تعالى بارلقاغوجيدر هم شفقت قلفوجيدر
 فقط آنت لری اوجون كفارة لازم در. ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ دورت آی ده جماع
 قبله اينجه طلاق فی فصد قبله لر ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ شك سز الله تعالى آلا رگه
 فصلدارنی ايشكوجی و بيلگوجيدر بس دورت آی اونكاج خانونلاری طلاق
 بولور ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ بالفه هم خلوة صحبجه بولفاج طلاق
 ايدلمش خانونلار اوج حبض اونمكنی كونار لر يعنی بونلرگ عدتی اوج حبض اونمكسر
 ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ اول خانونلارغه اچلرنده الله
 تعالى ياراتقان نرسه (حبض و بالانی ياشرمك حلال ايمس) ﴿إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُنَّ بِاللَّهِ
 وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ اگر اللهغه و آخرة كونينه اشانسالار. يعنی حبض لی و باكه يوكلی
 بولا توروب، من پاك باكه بالاسز ديما سونلر ﴿وَبَوَّأْتُهُنَّ أَحَقَّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ﴾
 اول خانونلارگه اوز ايرلری بو اوج حبض اچنده قاينوب آلا رغه جماع قبله ورغه
 نبوشلی ﴿إِنْ أَرَادُوا الصُّلْحًا﴾ اگر ايرلری باگادن يخشى تركك قبله افنی تلاسه لر
 ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ خانونلارگه ايرلری اوستونده حتی بارهر
 ايرلرگه خانونلار ده بولغان حتی كبی الله امر قیلغان روشجه. بس اير هم خاتون
 بر برينه شريمنجه تركك قبله افی لازم در. ﴿وَلَلرَّجَالُ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ ا مادر جه لری ايرلرگه
 خانونلارنقندن آرتقدر. ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ الله تعالى غالب در وهم هراسنی
 مصلحت چه قلفوجيدر ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَيْنِ﴾ عدة اچنده قاينوب جماع قبله افق
 درست بولغان طلاق ابسکی طلاقدر. اما اوج طلاق سوگنده قاينماق درست
 توگلدرد ﴿فَأَمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ﴾ بس ابسکی طلاق سوگنده قاينسه اول خاتوننی شريمنجه
 آسراو لازم در ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ باكه اول خاتوننی ايندگولك قبله افق برلان عدتی
 اونكآنجه پيرمك نبوشدر. يعنی عدتی تولفانچی شرعا لازم بولغان حقلرینی ايرلر ادا

قیلو تپوشدر ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مَا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ طلاق قیلغان کز او چون
 سز اول خانونلارغه بیرگان مهر کزیدن هیچ نرسه نی فایناروب آلمق سزگه حلال
 ایمس ﴿إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ مگر ایر برلان خانون الله نك امر لرن
 یرینه کلتوره آماودن فورفسالار ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ بس الله نك
 بیورق لرن یرینه کلتوره آماوز دبوب فورفسا کز. یعنی ایر ایله ن خانون نك
 آرالاری توزک بولماسه خانون نك بیک آبرولاسی کیلسه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ بس
 بولار نك هر ایکی سینته گناه بولماس ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ خانون اوزینی طلاق قیلدرماق
 او چون ایرگه بیرگان مالده. یعنی خانون بیرگان او چون، ایر آغان او چون
 گناهی بولماس لار. بوروشلی خانون مال بیروب آبرلونی خلع دیوب ایتلور.
 ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ بو بیان اینولمش حکم لر الله نك چیکلریدر ﴿فَلَا تَعْتَدُوها﴾ بس
 اول چیکلردن اوتما کز ﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ برکسه الله نك چیکلارندین اوتسه
 یعنی الله نك حکم لرینه مخالفت فیلسه ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ بس بو کسه لر
 ظالم لردر. ﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا﴾ اگر خانونینی او چونچی مرتبه طلاق فیلسه ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ
 مِنْ بَعْدِ﴾ بس اول خانون اولگی ایرینه بو اوج طلاق سوکده حلال بولماس
 ﴿حَتَّى تَسْكَحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ اول خانون اوزینی باشقه ایرگه نکاحلاب جماع
 قیلدرغانچه ﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا﴾ بس اول خانون نی ایکنچی ایر طلاق فیلسه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾
 بس بو خانون برلان اولگی ایرگه گناه بولماس ﴿أَنْ يَتَرَاجَعَا﴾ فاینوب ایکنچی
 نکاح قیلوشما فده ﴿إِنْ طَلَّقَا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ اگر الله نك امر لارین یرینه
 کپلتوره چیکلرینی بلسه لر ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ اوشبو حکم الله تعالی نك چیکلریدر
 ﴿بَيْنَهُمَا لِقَوْمٌ يَعْلَمُونَ﴾ بلوب عمل قیلغان کشیلرگه بیان قیلور اول حکم لر نی ﴿وَإِذَا
 طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هر فجان خانونلار کزنی طلاق فیلسه کز ﴿فَلْيَنْزِلْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ بس عدهلری
 اوتارگه یاقین بولاسه ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ بس اول خانونلار کزنی شریعت چه
 تونکر یعنی فاینوب جماع قیلکزده بخشی تر کلک فیلکز ﴿أَوْ سَرَّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾
 یا که شریعت چه اختیار بیز کز یعنی عدهلری اوتکانچه فاینوب جماع قیلما کز ﴿وَلَا
 تُسْكُوهُنَّ ضَرَارًا لَعَلَّهِنَّ﴾ واول خانونلارغه ظلم او چون فاینوب جماع قیلما کز یعنی
 فاینسا کز بخشی تر کلک قیلماق نبی برلان فاینکز. اما باف نلق قیلماق ینه طلاق اینوب
 خانونلار نك عدهلرینی اوز فاینور او چون بولماسون ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ برکسه
 بو اشنی فیلسه ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ تحقیق اوزینه ظلم قیلدی قباحت جزالرین آخونده
 کورور ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتَ اللَّهِ هُزُوعًا﴾ فر آن حکم لرین بکلگه سالما کز.
 ﴿وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ الله سزگه بیرگان نعمت لرینی یاد کزده تونو کز

﴿وَمَا أَنْزَلْ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ﴾ دخی الله سزگه ایندیرگان کتابی یاد کرده
 تونوگز ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ دخی فر آن اچنده گی حکم لرنی ﴿يَعْطُكُمْ بِهِ﴾ سزنی
 الله تعالی اول فر آن برلن وعظ قبلور ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ الله تعالی دن فورفکر ﴿وَاعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بلکزر که شکسر الله تعالی هر نرسنی بلگوچدر.
 بس الله تعالی نك حکمینه مخالفت فلما کز. ﴿وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُنَّ أَجَلَهُنَّ﴾ هر فجان
 خاتون لارنی طلاق قبلما کز هم آلارنک عدلهری اوتسه ﴿فَلَا تَعْضَلُوهُنَّ أَنْ
 يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ بس اول خاتون لارنی اولگی ابرلرینه نكاح لانسفیدین منع
 فلما کز ﴿إِذَا تَرَائُوا بَيْنَهُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ اگر ابر برلان خاتون شریعت چه نكاح
 قبلشرغه رضا بولسه لار ﴿ذَلِكَ﴾ مذکور حکم ﴿يُوعَظُ بِهِ﴾ اول حکم برلن
 بیورولور ﴿مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ اللهغه هم آخره کونینه
 ایمان کینورگان کشی لار ﴿ذَلِكَ﴾ ازنی لکم ﴿بِوَفْرِ آيَاتِ اللَّهِ﴾ عمل قبلق
 سزگه فایده لبر افسر ﴿وَوَاطَأَهُ﴾ دخی پاک لکدر زنادن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ الله سزگه
 فایده لی اشنی بلور ﴿وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ سز بلما سز بس الله تعالی نی برلان بیورسه
 شونک برلان عمل قبلکز ﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾
 آنالار بالارینی کامل ایکی یل ایمرسونلر ﴿لَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتِمَّ الرَّضَاعَ﴾ بو ایکی
 یل ایمرک، ایمرونی کامل قبلماقی نلاگان کسه لورگدر. ﴿وَعَلَى الْوَالِدِ لَهُ
 رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ بالا نریه قبلوچینک آشی هم کبوی آناغه لازمدر.
 ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ شریعت چه یعنی طافتی ینکان روشده ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ الْإِسْمَاءَ﴾
 هیچ بر کشی اوستینه طافتی ینمگان نرسه واجب بولماس. ﴿لَا تُضَارُّ وَالِدَةٌ بَوْلِدَهَا﴾
 آنا بالاسی سبیلی ضرر لانسون یعنی بالاسنی نریه که آناسی اوزی رضا بولسه.
 بالاسنی باشقه کسه که آلوب بیرما کز ﴿وَلَا تَوْلَدُ لَهُ بَوْلَةٌ﴾ دخی بالاسی سبیلی
 آتاده ضرر لانسون یعنی بالا آناسندین باشقه خاتون نی ایماسه، آناسی من
 ایمرمایین باشقه خاتون دن ایمرکز دیماسون ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ﴾ دخی آنا
 اولسه آنک اورنینه فالغان وارثه هم ضرر فلما کز ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِضَالًا﴾ اگر
 آنا آنا بالانی ایمرماسکه نلاسه ﴿عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ هر ایکی سی رضا بولوب
 هم کبکاش برلان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ بس آلا رغه گناه بولماس گرچه بالانی آبورسالارده
 ﴿وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ اگر نلاسه کز، بالالرکزنی یات خاتون غه
 بیروب ایمرزورگه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ بیرسا کز سزگه گناه بولماس ﴿إِذَا سَأَلْتُمُوهَا
 أَنْ يَرْضَعَنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ اگر ایمرگان حقی شریعت چه نابشورسا کز. ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ واعلموا
 أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿الله تعالی دن فورفکر بیورغان اشلرینی کامل لامسکز

جزاسنی بیرون. بیک بلکنز که شکستز قیلغان عمل لرنی الله تعالی کور گوچیدر ◆
 ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ مَنْكُم مَّنْ سَزَنَكَ آرَادَن بَعْضُ بَرِ كَسَلَرِ وَفَاتِ اُولَسَلَارِ
 ﴿وَيَذَرُونَ اَزْوَاجًا﴾ دخی فالدرسالار خانون لارن ﴿يَتَرَبَّصْنَ بَاَنْفُسِهِنَّ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ
 وَعَشْرًا﴾ اول خانون لار دورت آید. اون کون اونما کنی کونارلار. یعنی
 عدہ لاری دورت آید. اون کون اولور. ﴿فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ﴾ فجان عدہ لاری اونسه
 ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَیْكُمْ﴾ ای ولی لار سزگه گناه بولماس ﴿فَیْمَا فَعَلْنَ فِی اَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾
 اول خانون لار اوز لرینه شریعت چه قیلغان اشلارنده. یعنی سورمه نارتقی و باشقه
 زینت لار برلن زینت لئمنکده هیچ کمگه گناه بولماس ﴿وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾
 الله تعالی سز قیلغان اشدن خبردار در. بس عدہ لاری اون نکاح زینت دن هم باشقه
 ابرگه بارمق دن منع قیلما کنز ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَیْكُمْ فِیْمَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ﴾
 سزگه عدہ ساقلی تورغان خانون لارنی یاوچی لامق توغروسنده اظهار اینسکان
 سوز لار کزده گناه بولماس. یعنی سن «مکنا بیک موافق بیک کور کام» کبی سوز لار
 برلن ﴿اَوْ اَنْكَنْتُمْ فِی اَنْفُسِكُمْ﴾ یا که باشرسا کنز یعنی اول خانون لارنی یاوچیلماقنی
 اوبلاسا کزده گناه توگل ﴿عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَدُّرُوْنَهُنَّ﴾ الله تعالی نحقیق بلور سز
 یاوچی لارسز اول خانون لارنی ولکن عدہ اچنده یاوچی لامق دن ساقلا کنز
 ﴿وَلٰكِنْ لَا تُؤٰدِعُوْهُنَّ سِرًا﴾ لکن اول خانون لار برلن باشرون وعده
 قوبوشما کنز یعنی نکاح اوچون و یا که جماع اوچون ﴿اَلَا اَنْ تَقُوْلُوْا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾
 مگر سوز اینوکز شریعت چه. یعنی نکاح قیلوشما کنز بلکه نکاح قزفدر وردای
 سوز لارگه سوبلشکنز ﴿وَلَا تَعْرَمُوْا عَقْدَةَ النِّكَاحِ﴾ دخی نکاح عقیدنی فصد
 قیلما کنز ﴿حَتّٰی یَبْلُغَ الْكِتٰبُ اَجَلَهُ﴾ عدہ اونسکانچه گه قدر ﴿وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ
 مَا فِی اَنْفُسِكُمْ﴾ بلکنز الله تعالی سزنگه کونک کزداگی اوی لارنی بلور. ﴿فَاَحْذَرُوْهُ﴾
 بس الله تعالی دن ساقلا کنز. اَنَّا ک امرینه فارشیلق قیلما کنز ﴿وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ
 عَفُوْرٌ حَلِیْمٌ﴾ بلکنز شکستز الله تعالی باراقاغوچیدر عدہ وقتنده کونکلندن نکاحنی
 فصد قیلوبیده. الله دن قورقوب نیولغان کشی لارنگه نیت لاری سبیلی بولغان
 گناه لرینی ﴿لَا جُنَاحَ عَلَیْكُمْ اِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوْهُنَّ﴾ گناه بولماس سزگه
 اگر خانون لارنی برده جماع قیلما اینچه طلاق قیلما کزده ﴿اَوْ تَقْرَضُوْا لَهُنَّ فَرْصَةً﴾
 یا که آلاغه مهر کزنی بیان قیلما اینچه یعنی نکاح وقتنده مهر کزنی بیان قیلماغان
 بولسه کزده ﴿وَمَتَّعُوْهُنَّ﴾ اول طلاق ایتولمش خانون لارغه بر آز نرسه بیر کز.
 بو نرسه نی منعه دیوب آتار لار. اما این عباس منعه دن مراد: کولمک، بور کانیچکدر
 دیدی. ﴿عَلٰی الْمَوْسِعِ قَدْرُهُ﴾ پای کشی گه بایلقی قدری منعه بیرمک و اجیدر. ﴿وَعَلٰی الْمُقْتَرِ

قَدَرَهُ فَعَبْرُهُ كَوْحِي يَتَكَانُ فَدْرِي وَاجِبُ دَرٍ ﴿مَتَاعًا بِأَمْرٍ عَرُوفٍ﴾ اول طلاق ایتولمش
 خاتوننی شر یمتجه فافده لندومك او چون ﴿حَقَّ عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾ طاقنی قدرجه منه بیرمك واجبدر
 ایزگو مؤمن لارگه ﴿وَأَنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ﴾ اگر هیچ جماع قبلما نیجه
 خاتون لارنی طلاق ایسا کز ﴿وَقَدْ قَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ اول خاتون لارغه مهر لارن
 نکاح وقتده بیان ایسکان بولسا کز ﴿قَضَفْتُ مَا قَرَضْتُمْ﴾ هر تقدیرده آناغان مهر کزنگ
 یار تیسنی بیرمك لازمدر ﴿أَلَا أَنْ يَعْقُونَ﴾ مگر اول خاتون لار یارنی مهرنی عفو
 ایسه لر . یعنی آلمایمز دیسه لار هیچ نرسه بیرمك واجب بولماس . ﴿أَوْ يَعْفُوا الَّذِي
 بِيَدِهِ عَقْدَةُ الزَّكَاحِ﴾ یا که ایسر عفو قلسه . یعنی مهرینک بارچه سنی خاتون غه
 بیرسه بو وقتده نزاع بولماس . ﴿وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى﴾ اما عفو فیلوشما فکز
 تقوی لوقه یافن در . ﴿وَلَا تَسْأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ اوز آرا بر بر کزگه مرحمتنی
 فویما کز ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ شک مسز الله تعالی سز قیلغان عمل لرنی
 کورگو چیدر . بس عمل لرنی ضائع قیلماس هر قایوسینه جزاسن بیرور ◆
 ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ﴾ فرض بولغان بیش وقت نمازغه مداومت قبلکز ﴿وَالصَّلَاةَ
 الْوُسْطَى﴾ خصوصا ایکندی نماز بنه . چونکه آدم لرنک بیک شغلی وقت لرنده توغری
 کبلدر ، اگرده اعنا ایتماسه قالو احتمالی باردر ﴿وَقَوْمُوا لِلَّهِ قَتِينٌ﴾ الله غه مطبع
 بولوب نمازغه نور و کز ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ اگر دشمن یا که باشقه نرسدن فورقسا کز
 ﴿فَرَجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾ بس آباق اوستنده یا که آت اوستونده اشاره برله اوفو کز
 ﴿فَإِذَا أَمْتُمْ﴾ فجان خوفدن فورفودن امین اولسا کز ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمْتُمْ﴾
 بس نماز اوفو کز الله اوگر تکان روشجه . یعنی امین وقتدانی کبی اوفو کز ﴿مَا لَمْ
 تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ اول نمازنی اوگر اندی سز بلمگان زمانده . یعنی ایگ اول
 اوگر تکان زمانده نی روشلی ایرکنک برله اوفوله تورغان نمازنی اوگر تکان ایدکز
 شونداغی کبی اوفو کز ◆ ﴿وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْكُمْ﴾ سزدن بعض کسه لر اولسه
 ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ خاتون لارنی قالدورسالار ﴿وَصِيَّةً لَأَزْوَاجِهِمْ﴾ اول کشی لارگه
 اولمسدن اول خاتون لار بنه وصیت قیلماق لازمدر ﴿مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ﴾ بر بل غه چه
 یتارک کیوم ونغه کبی نرسه لرنی ﴿غَيْرَ اخْرَاجِ﴾ میتنک وارثلری اول خاتوننی
 چغارماسونلار ﴿فَإِنْ خَرَجْنَ﴾ اگر اول خاتونلار اوزلرنیگ اختیاری برلان
 چغسه لار ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ بس گناه بولماس سزگه ای وارثلر ﴿فَبِمَا قَعَلْنَ فِي
 أَنْفُسِهِنَّ﴾ اول خاتونلار اوزلری قیلغان اش لر خصوصنده ﴿مِنْ مَعْرُوفٍ﴾ مشروع
 اشلردن ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ الله تعالی غالب هم مصلحت چه اش قیلغو چیدر .
 اسلامنک اولنده خاتون لارغه عدة سافلامق بر بل ایدی هم ایرلارگه وصیت ایتوب

اولمك واجب ايدى. اما بو حكم لار ايكنچى آيستلر برلان منسوخ بولدى.
 ﴿وَاللَّذَلَّاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ طلاق قيلولوش خاتون لارغه ايرلرى منعه ييرمك
 تپوشدر. (بوقاريدى منعه بيان ايدلدى) ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ منعه تپوشدر اللهدن
 فورفقوچى كشي لرگه ﴿كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ اوشاندانق اللهنالى سزگه حكم لربنى
 بيان قيلور ﴿لَمَّا كُمُتُمْ تَغْلِبُونَ﴾ سز فهلم لب آكفاروب عمل قيلمافكتر اوچون ﴿
 ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ خير بير اى محمد امتكا شول كمسه لربنى
 آلاز اوزلرينك بورط بولرندين چفديلر ﴿وَهُمْ أُولُو﴾ آلاز كوب مكلاردر
 ﴿حَدَرَ الْمَوْتِ﴾ اولمدن قورقوب، فاقوب چفديلر. يعنى داوردن ديگان قريه گه
 طاعون كرگاچ داوردن اهلى فاقوب چفوب كتديلر ﴿قَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا﴾ بس
 الله تعالى آلازغه اولكتر ديوب ايندى بس اولدبلار ﴿ثُمَّ أَحْيَاهُمْ﴾ مونك صوگنده
 آلازنى ترگذردى يعنى حز قبل ديگان پيشبر داوردن قريه سندن اونكانده كوردى
 بيك كوب آدم لر سويماگى بانادر. اللهغه دعا قيلدى. آنك دعاسى بركاننده الله
 تعالى آلازنى ترگذردى. بو قصه نى الله تعالى عبره اوچون ذكر قيلدى جهاددن
 فاجما كتر بلكه اللهغه كامل نوكل قيلكتر اولمدن قورقوب شريعت بيورغان
 عبادت لردن توفالما كتر ديب ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ شكسز الله تعالى
 آدميلرگه شفقت اباسى در ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ لكن كوبرك
 كشي لار اللهك نعمتبه شكربنى ينكوره آلمابلر. ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ الله تعالى
 مذكور كشي لرگه سوغش قيلكتر الله تعالى بولنده اولمدن قورفما كتر ديب ايندى
 ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بلكتر شكسز الله تعالى سزك عمللر كرنى بلگوچى
 هم ابشتكوچيدر ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ بر كمسه الله رضاسى اوچون صدقه
 بيرسه ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ كوركام صدقنى. يعنى اخلاص برلان مالدين صدقه بيرسه
 ﴿فِيضَاعُهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ الله تعالى آنك صدقسى نك نوابنى كوب آرتدوماق برلان
 آرتدبيرور حسابنى الله اوزيكنه بلور. ابو الدخداخ ديگان صحابه رسول اللهغه
 ايندى: منم بيك گوزل ايكي بافچه م بار. اكر برسنى الله رضاسى اوچون صدقه
 بيرسام آنك بر ابرنده بيكا جتنده بافچه بولورمو؟ رسول الله: بلى بولوز ديدى.
 بس ابو الدخداخ بر بافچه سنى صدقغه بيردى. شول خصوصده بوقاريدانق آيه
 ايندى. ﴿وَاللَّهُ يَقْضِي﴾ بعض كشي لك رزقنى الله تعالى كيم قيلور ﴿وَيَنْصُطُ﴾ بعض
 كشي نك رزقنى كيك قيلور. بس فقيرلك نابلق ماره اللهدن ايكان. ايسدى الله
 اوزى بيرگان مالى الله اوچون صرف قيلودن توفالما كتر ﴿وَأَلَيْهِ تَرْجَعُونَ﴾
 آخرنده الله حضورينه فاينورسز: بس عملكتر گه جزاء كورسز ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى

الْمَلَاةَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۖ أَي مُحَمَّد بَنِي إِسْرَائِيلَ دِن بَر جَمَاعَتِنِي خَبَر بَر ۖ مِنْ
 بَعْدَ مُوسَى ۖ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ صَوَّكُنْدَه ۖ اذْ قَالُوا لَنَبِيِّ لَهْمُ ۖ اُول جَمَاعَت اوز لر نيك
 ييغمبر لر يته (يعني يوشع عليه السلام غه) ايتديلر ۖ اَبَعَثْنَا مَلَكًا ۖ بَرگه بَر پادشاه ياباسا اَنَك
 بَر لَان بَر نِك سوغش نظام لرمز توزك بولسون ۖ نَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ اُول پادشاه غه اطاعت
 قلوب الله رضاسی او چون بَر سوغش قبولورمز . چونكه حضرت موسى صوكنده بنی
 اسرائيل نى كافر لار بيك اولترديلر . بعض سنى اسير قیلديلار . بو كافر لار نك باشلاری
 جالوت اسملی كشی ایدی . مؤمن لار عاجز بولغاچ ييغمبر لر يته كبلوب حالنی
 سويلب پادشاه ياسامقنى هم سوغش فه چقماقنى سور اديلر . ۖ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اَنْ
 كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ الْاَنْتُمْ اُولَا ۖ اَلار نِك ييغمبر لر ی ايتدی اگر سز گه سوغش فرض
 عين بولسه احتمال سز سوغشماز سز ۖ قَالُوا اَوْ مَا لَنَا اَلَا نَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ ايتديلار كه
 نيك بَر الله بولنده سوغشما سقه البته سوغشما چاقمز ۖ وَ قَدْ اَخْرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَاَبْتَانَا ۖ
 حال بو كه بَر يورت بَر لار مزدن ، بالالار مزدن شول كافر لار سبیلی چقار لدق .
 صوكره . اوز نلامك لری ايله الله تعالى بولار غه سوغش فرص قیلدی . ۖ فَلَمَّا كُتِبَ
 عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيلاً مِنْهُمْ ۖ بس بو مؤمن لر گه سوغش فرض بولغاچ انكار
 قیلديلار سوغشميز ديديلر مگر بيك آز كمسه سوغشماز ديوچيلار قالدى .
 ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۖ وَاللَّهُ تَعَالَى اِنكار قبولوچى ظالم لر نى بلسگوچيدر . جزالار نى بيرون
 ۖ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلَكًا ۖ اَلار غه ييغمبر لاری ايتدی الله تعالى
 سز گه طالوت نى پادشاه قیلدی ۖ قَالُوا اَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا ۖ اَلار ايتديلار
 قايسده اول طالوتقه بَر نِك اوستمز گه پادشاه بولور غه ۖ وَ نَحْنُ اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ ۖ
 پادشاه بولور او چون بَر اوله طالوت دن آر تفر اقمز ۖ وَ لَمْ يُوْتِ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ۖ
 چونكه اول طالوتقه مال غه بايلق بير لمگان . چونكه طالوت فقير تيرى ابلوچى
 ایدی شول سبیلی حقارت قلوب آندن باش نارنديلار اما على كامل ایدی الله
 تعالى آنی شول علمى شرافتنده پادشاهلق درجه سینه كچردى ۖ قَالَ اِنَّ اللَّهَ اصْطَفٰهُ
 عَلَيْنِكُمْ ۖ ييغمبر لر ی ايتدی الله تعالى طالوتنى سزدن پادشاهلق غه اختيار ايتدی .
 ۖ وَ زَادَهُ نَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ۖ الله تعالى اول طالوت نى علمده هم تنده سزدن
 آرنق قیلدی . چونكه طالوت عالمهم اوزون بويلى ایدی . ۖ وَاللَّهُ يُوْتِي مَلِكَهُ
 مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاَسْعُ عَلِيمٌ ۖ الله تعالى ملكنى نلاگان كمسه گه بيرون . الله تعالى
 غنى در ، ملك كم گه لابق ايكانن بلسگوچيدر . بس ايتديلار طالوت نك حق پادشاه ايكانونه
 بَر علامت كورگاز ديو ۖ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ ۖ اَلار غه ييغمبر لاری ايتدی ۖ اِنَّ
 اِبَةَ مَلِكِكُمْ اَنَّ يَأْتِيَكُمْ التَّابُوتُ ۖ طالوت نك پادشاه ايكانينه علامت شولدر كه سز گه

بز صاندى كيلور ﴿ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ﴾ اول صاندى اچنده الله طرفدين كو شكسز
 قسرار تبار داي نرسه بولور. اول صاندى نورات صاندى ايدى. اچنده
 نورات بار ايدى ﴿ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ ﴾ دخى اول صاندى اچنده
 موسى بر لان هرون عليها السلام نك قوبى قويغان نرسه لار باردر. يعنى اول
 صاندى اچنده حضرت موسى نك نايغى، چالماسى هم تونى بار ايدى ﴿ نَحْمِلُ الْعَثْقَةَ ﴾
 اول صاندى فرشته لار كلتورور. چونكه الله تعالى اول صاندى كو كگه كونارگان
 ايدى. بس صاندى كلدى كورب طالونك پادشاه غبته اوشانديلار. ﴿ اِنَّ فِي ذٰلِكَ
 لَآيَةً لِّكُم اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴾ شكسز بو صاندى كلكنده طالونك پادشاه بولماينه
 نورلى دليل لار باردر اگر مؤمن بولسا كز سز لار. بس طالونى پادشاه
 قلوب سوغشقه حاضر لوب يتمش مك كشى طالوت بر لان چقديلر. يك اسسى
 وقت ايدى طالوندين صو سوراديلر ﴿ فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ ﴾ طالوت
 اوزينك عسكرى بر لان شهردين آيرلغاني زمانده ﴿ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ يَبْتَلِيْكُمْ بِنَهْرِ
 اَيْسِدَى اللّٰه تَعَالَى سزنى بر يلفه بر لان سناغوجيدر كه الله امر نجه اش قلو كز
 ﴿ مَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّيْ ﴾ بر كسه اول بلغادن اچمه مكا بولداش بولماس ﴿ وَمَن
 لَّمْ يَطْعَمْهُ فَاِنَّهُ مِنِّيْ ﴾ اچمگان كشى مكا بولداش بولور ﴿ اَلَمْ يَنْظُرْ غُرْفَةً بِيَدِهِ ﴾
 كوب اچماينجه براوج آلوبقه اچوجيده مكا بولداش بولور. چشمه كه كلوب
 اينديلار ﴿ فَشَرِبُوا مِنْهُ اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ ﴾ اول صودن تويغانجه اچديلار مگر يك آز
 كشى طالوت سوزينى تكلاب اچماينجه قالديلار. شول وقت الله تعالى اچكان
 كشى لار نك ايرنارينه بر علامت چيقاردى. ﴿ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِيْنَ آمَنُوا مَعَهُ ﴾ بس
 اول صونى طالوت و آكارغه اطاعت قلوب اچماينجه قالغان مؤمن لار اونكج
 ﴿ قَالُوا اَلطَّافَةُ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ﴾ مؤمن لار اينديلار جالوت عسكربه
 بز نك كوچمز بنماز. چونكه جالوت نك عسكرى غايت كوب. مؤمن لار بك آز
 اينديلار حتى اوج يوزده اون اوج كنه كشى بولغان. ﴿ قَالَ الَّذِيْنَ يَظُنُّوْنَ اَنَّهُمْ مَّلَاقُوا
 اللّٰه ﴾ قيامت كوننده الله حضورينه بار اچقلارين شكسز بلگان عالم كشى لار
 اينديلار ﴿ كَمْ مِنْ قَبْلِهِ قَلِيْلَةٌ غَلَبَتْ فِتْنَةً كَثِيْرَةً ﴾ نجه آز جماعت كوب جماعت كه غالب
 بولدى ﴿ باذن الله ﴾ الله تعالى نك باردمى بر لان بس چيكمايكه حالت بر لان
 سوغش قلايق ﴿ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴾ الله تعالى قضاغه صبر فلعوجيلار بر لاند
 ديديلر ﴿ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ﴾ مؤمن لار جالونكه يقين كلسكج ﴿ قَالُوا
 رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا ﴾ اينديلر بار بمر بزلار كه صبر بير ﴿ وَوَيْتَ اَقْدَامُنَا ﴾ آباقرمزنى
 محكم قيسل ﴿ وَاَنْصُرْنَا عَلَي الْقَوْمِ الْكَافِرِيْنَ ﴾ بز كه كافر لار كه غالب بولماق

او چون نصرت و یاردم بیر. الله تعالی دعا لر نی قبول قیلدی ﴿فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
 بس مؤمن لار کافر لار گه الله تعالی نك یاردمی بر لان غالب بولدی ﴿وَوَكَّلَ دَاوُدَ
 جَالُوتَ﴾ حضرت داود کافر لار باشلقی اولان جالوت نی اوتوردی یعنی داود
 علیه السلام طالوت عسکری آراسنده سوغشقه بارغان ابدی و اول وقت پیغمبر
 تو گل ابدی. روایت ایدلدیکه داود علیه السلام جالوت نی اوزر گاج، طالوت،
 داودغه فریبی هم مملکتی بیردی. ﴿وَأَتَى اللَّهُ الْمَلِكَ﴾ الله تعالی داودغه مملکت پیردی
 ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ دخی پیغمبر لک بیردی ﴿وَعَلَّمَهُ مَا يَشَاءُ﴾ دخی الله تعالی داودغه اوزی
 تلاگان هنرنی او گرانندی ساوت یاسامق، فوش تلبن بلمک، تاولار تسیحن بلمک کبی.
 ﴿وَلَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ اگر الله تعالی بعض آدمی بعض سندین منع
 قیلماسه ابدی یعنی مؤمن لرنک سوغش قیلوب جیکولری بر لان کافر لرنی منع
 قیلماسه ابدی ﴿لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ بر اهلی البته هلاک بولور ابدی ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ
 ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ و لکن الله تعالی عالم خلقینه رحمت ایاسیدر بس ظالم لرنک
 ظلمینی عادل پادشاه لار بر لان منع قیلغو جیدر ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ مذکور قصه لر الله دن
 اینگان آیت لردر ﴿تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ ای محمد سکا حق اوزرنده ایندوردک
 ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ای محمد سن شکسز مذکور پیغمبر لر جمه سندین حق بر پیغمبر سن
 ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ اوشبود کر ایدلگان پیغمبر لرنک بعض لارینی
 بعض لارینه آرتق قیلدی ﴿مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ﴾ آلارنک بعضی الله تعالی بر لان
 سوبلشدی ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ دخی آلارنک بعضی الله تعالی بيوک درجه لر گه
 ابرشردی ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بز عیسی غه آچق دلیل لرنی بیردک ﴿وَإِبْرَاهِيمَ
 بَرُّوحَ الْقُدُسِ﴾ اول عیسی غه جبرائیل بر لان یاردم بیردک. یعنی کافر لر اول عیسی نی
 اوتورور گه قصد قیلغان زمانده ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتُلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ اگر الله تعالی
 تلاسه ابدی رسول لر صوکنداغی امت لر خلاف قیلوشماسلار ابدی. ﴿مَنْ بَعْدَ مَا
 جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ﴾ آلا رغه الله تعالی دن آچق معنالی کتاب کیلگان نك صوکنده
 ﴿وَلَكِنْ اِخْتَلَفُوا﴾ لکن شویله اختلاف قیلوشدیلار ﴿مِنْهُمْ مَنْ آمَنَ﴾ بعض امت لر
 مسلمان بولدیلار ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ﴾ بعض سی کافر بولدی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتُلُوا﴾
 اگر الله تعالی تلاسه ابدی خلاف قیلوشمازلار ابدی ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ يَقَعْلُ مَا يُرِيدُ﴾
 و لکن الله تعالی اوزی تلاگانچه اش قیلور. کفر هم ایمان الله تعالی نك اراده سی
 ایله در بارجه اشده الله غه قایتماق نبوشدر. براوگه رحمت اراده قیلسه مؤمن
 ایدوب آخرنده قدر حرمت ایثار. براوگه فهرنی تلاسه کافر قیلوب آخرنده قانی
 عذاب قیلور ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ﴾ ای مؤمن لر بز بيوگان

ماللر کوردن قیبر لر که صدفه بیر کوز یعنی زکاتلر کورنی بیر کوز ﴿من قبل ان یتئی یوم﴾
 قیامت کونی کلکدن اول ﴿لا یتبع فیہ﴾ اول قیامت کونده سودا بولماس اوز کئی
 سانوب آلوب اوتدن فوتقاروب بولماس ﴿ولا خلة﴾ هم دوستلق بولماس،
 دوستکده اوندن سنی فوتقارا آلامز ﴿ولا شفاعة﴾ هم شفاعت بولماس اللهن اذنسر
 کسه شفاعت قبولیده سنی اوندن فوتقارماس ﴿والکفرون هم الظالمون﴾^{۲۵۲}
 زکاة حکیمی انکار قبول بیرمگان کشی لر اوزلرینه ظلم قیلوجیلر در. آخرنده
 عذابنی نانورلار ﴿الله لا اله الا هو﴾ عبادت قبولرغه تیوشلی نرسه یوق مگر الله
 تعالی در. اللهن باشقده عبادت اصلا درست بولماس ﴿الْحَيُّ﴾ اول الله ترکدر
 ﴿القیوم﴾ دائم بنده لرنک اچلرن دین خیردار در ﴿لا تاخذونه سنة ولا نوم﴾ اول
 الله تعالی ده قانوماق هم بوقلاماق بولماس (روایت ابدلدی که موسی علیه السلام
 کو ککا آشقاند فرشته لر دن الله تعالی یوقلار مو دیسو سورادی
 بس الله تعالی موسی علیه السلام غه فوشدی ایکی شبشه تونارغه. موسی عم
 تونقاج موسی غه الله تعالی یوقو سالوب قولداغی شبشه نوشوب یارلدی. صوکره
 الله تعالی ایندی ای موسی اگر منده یوقو بولسه سنک قولکداغی شبشه کبی بر
 کوک هلاک بولور ایندی دینی والله اعلم. ﴿له ما فی السموت وما فی الارض﴾
 بردا گی کو کدا گی نرسه لر اللهنک مخلوقلاریدر ﴿من ذالذی یشفع عنده الا باذنه﴾
 الله حضورنده هیچ کسه شفاعت قیلا آلامز مگر اللهنک اذنی برله گنه شفاعت قیلسه
 قیلور ﴿یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم﴾ الله تعالی بنده لرنک دنبا ده هم آخرنده بولاچق
 اشلرینی بلور ﴿ولا یحیطون بشئی من علمه الا بما شاء﴾ الله تعالی بلگان نرسه لرنی
 کامل بلوب یتمازلر مگر الله تعالی بلدرگان قدرنی گنه بلور لر شولای اولغاج بنده ده
 کبچک بیک زوردر ﴿وسع کرسیه السموت والارض﴾ اللهنک کرسیسی برنی
 هم کو کلرنی سفردی. رسول الله ایندی قلم بنجوندنر قلمنک اوزونلقی بدی بوز
 یلقدر اما کرسیک اوزونلقینی بلور که دنیا خلقنیک طاقتی یتماس بر هم کوک
 کرسیگه فاراغانده صحرا ده یاتقان بر بالداق کییدر. بس بو آیه الله تعالی نیک
 کامل قدرتی نه دلالت قیلادر ﴿ولا یؤده حفظهما﴾ بر برلان کو کئی ساقلامق الله غه
 مشقت نوکلدر ﴿وهو العلی العظیم﴾ عقل لر هم فهم لر یتشکدین الله تعالی پاکدر.
 روایت قیلدی لر: آیه الکرسی اینگاج صنم لر و پادشاهلار بوزلرینه یقلدی لر تاجلاری
 باشلارندن نوشدی و شبطانلار باروب ابلیس که خبر یوردیلر. ابلیس ایندی
 مدینه که باروب قارا کوز، مدینه که باروب فاراسالار آیه الکرسی اینگان ایش.
 رسول الله ایندی: هر کم نماز سوکنده آیه الکرسینی دائم اوقومه اول کشی فی

اولم دین باشغه نرسه چتسکه کرودن نیماز دیدی ﴿لَا اِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ دین گه
 کروگر دیوب کو جلاک یوقلیر ﴿قَدْ بَيَّنَّ الرُّشْدَ مِنَ الْغَيِّ﴾ نحقیق ایمان، کفر دین
 آچق آبرلدی. اگر بر کسه مسلمان اولسه یک بخشی. اگر مسلمان بولماسه
 اوسته جزیه سالوگر ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ﴾ بر کسه الله دن باشغنی انکار
 قلسه یعنی الله دن باشغه اطاعت قلماسه، مثلا شیطان و نفس کی بی نرسه لار گه
 ﴿وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ الله تعالی گه ایمان کلتورسه یعنی الله تعالی نك امرینه اطاعت قلسه
 ﴿فَقَدْ اسْتَسْنَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى﴾ نحقیق اول کشی اوشانچلی توتقاغه یابشدی
 ﴿لَا انْقِصَامَ لَهَا﴾ اول توتقاغه هبیج سنو بولماس آخر الامر شول توتقاغه
 یابشوب جنت که یاروب کروور ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ نیت لرگزنی
 الله ایشکوچی، بلگوچیدر، بس متافق بولوب مسلمان صورنده یورماکز ﴿
 وَاللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ الله تعالی مؤمن لر نی سویگوچیدر ﴿يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ﴾ الله تعالی اول مؤمن لر نی نادانلق قارانقولقلار دین ایمان نورینه چقارور
 چونکه ایمان کلتوریک اوزی بر نوردر ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا اولُواؤُهُم الطَّاغُوتُ﴾
 کافر لرنک دوست لاری الله بولندین آذرغوچی نرسه لدر شیطان، نفس، هوی
 کی (طاغوت دیوب توغری بولدن آذرغوچی نرسه نی اینه لار) ﴿يُخْرِجُوهُمْ
 مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ اول آذرغوچی نرسه لر کافر لاری نور دن قارانقولق
 چقارور. چونکه کفر کشی نك کوزین هر بخشی اشلردین قابلی نورغان بر
 قارانقولق در ﴿اولئك اصحاب النار هم فيها خالدون﴾ بو کافر لر جهنم آیالریدر،
 جهنمده منگو فالاحقاردر ﴿اَلَمْ نَرِ الْاِلٰهِي الَّذِي حَاجَّ اِبْرٰهٖمَ فِي رَبِّهٖ﴾ ای محمد
 خبر پیر شونداین کشیدن که اول ابراهیم علیه السلام برله الله حفسده نزاع قیلدی
 (اول کشی نمرود ایدی) ﴿اَنْ اَنْبِئَهُ اللّٰهُ اَنَّكَ﴾ اول نمرود که الله تعالی دنیا ملکینی
 بیرگان سبلی. اول نمرود بتون دینانی ملک لنگان دیدیلر. دنیا مالی برلان برون
 کوناروب حضرت ابراهیم برلان نزاع قیلشدی. یعنی نمرود قوی عدلرینه چقاندی
 ابراهیم علیه السلام آنلار برلان برگه بارمادی. آلا کورمگاندی بر صنم لارینی
 یوردی. فایحان عدلرندن فایتا باشلادیلر ابراهیم علیه السلام اوز قولکر برلان
 یاساغان نرسه گه عبادت قیلاسز ایکان دیدی. آلا ایندی لر: سن نرسه گه عبادت
 قیلاسک سنک ربک نه اشلاز قیلاسدر دیدیلر ﴿اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّی الَّذی یُحٰی
 وَیْمِیْتُ﴾ ابراهیم علیه السلام ایندی: بنم ربم شوندا ی ذات که ترگزور هم اوتورور
 ﴿قَالَ اَنَا اُحٰبِی وَآمِیْتُ﴾ نمرود ایندی: من هم اوتزه من هم ترگزور من. ایکی کشی
 کورتدیده برسنی اوتوردی برسنی یاردی. کوردکی؟ اوتورگانم برلان ترگزور گانسی

دیدی. حضرت ابراهیم ابتدی: من رب اولگانی ترگزور سنک آناغه قدرتك
 ینمدر دیدی. نمرود همان تکبرک قیلاج ﴿قَالَ اِبْرَاهِمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَاتٰى بِالشَّمْسِ مِنَ
 الْمَشْرِقِ﴾ ابراهیم ابتدی الله تعالی قویاشنی مشرقدین کتورور ﴿فَاَتَتْهَا مِنَ
 الْمَغْرِبِ﴾ اما سین اگر من ربم فیلغان اشنی اشارگه حالکدن کیلسه اول قویاشنی
 مغرب دن کتور ﴿فَبَهَّتْ الْعَيْنُ کَفَرًا﴾ بس نمرود کافر حیران وعاجز بولوب قالدی
 بو اشنگ اوز قولندین کلما گابینی اوزیده هم خلفده بلدی ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الظّٰلِمِیْنَ﴾ الله تعالی نمرود کبی ظالم کافرلارنی نوغری بولغه نوشرماس. ﴿اَوْ كَاذِبِی
 مَرَّ عَلٰی قَرْیَةٍ﴾ ای محمد خیر بیر فریده دن (اول دن) اونوب کینکان کشی نی ﴿وَمِی
 خَاوِبَةٌ عَلٰی عُرُوشِهَا﴾ اول قریه توباسی اوزره ایلانوب نوشکان خراب بولغان.
 یعنی بخت نصر بیست المقدس نی خراب فیلغان صوکنده عزیز علیه السلام بیت
 المقدس دین اونوب بارغانده کلردی ﴿قَالَ اِنِّیْ یٰحٰیئِیْ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ عزیز علیه
 السلام ابتدی الله بو شهر خلقینی اولگانلری صوکنده نجوک ترگزور بو بیک
 عجب اشدر ﴿فَاَمَّا نَاۤءُ اللّٰهِ مِائَةٌ عَامًا﴾ بس الله تعالی عزیز علیه السلامنی یوز بلغه چه
 اولوک فیلدی ﴿ثُمَّ بَعَثْنٰهُ صَوۤكُرًا تَرۡکِزِدِی﴾ قال کَم لَبِثْتَ ﴿الله تعالی ابتدی اولوب
 کوب توردگنی؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ یَوْمًا اَوْ بَعْضَ یَوْمٍ﴾ عزیز علیه السلام ابتدی برکون
 یا برکوندنده کمرهک توردم ﴿قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةً عَامًا﴾ الله تعالی ابتدی: بلکه یوز
 یل توردک ﴿فَاَنْظُرْ اِلٰی طَعَامِکَ وَشَرَابِکَ تَمَّ بِنَسْنَسَةٍ﴾ یا عزیز قارا طعامک هم شرابک
 همیشه ساسیماغان. یعنی اولمس دین اول عزیز علیه السلامنک سفرگه آلوب چغقان
 طعام هم صولری بار اییدی. یوز یل اونکانچه الله تعالی بو طعام لرنی صاف
 سافلادی ﴿وَاَنْظُرْ اِلٰی حِمَارِکَ﴾ دخی قارا ایشا کک نجوک اولوب چروب بنکان
 چونکه ایشاک چروب قطع سویا کلری فالغان ابیدی ﴿وَلَتَجْعَلَنَّکَ اٰیَةً لِلنَّاسِ﴾
 ای عزیز سکا بو اشلارنی آدمیلرگه عبرت اوچون قلدی. بس آدمیلر حیران قالدیلر
 چونکه عزیز علیه السلامنک اوزینک باش اوغللری قارت بولغانلار ابیدی ﴿وَاَنْظُرْ
 اِلٰی الْعِظَامِ﴾ دخی قارا ایشا کنک سویا کلرینه ﴿کَیۤفَ تَنْشُرُهَا﴾ نجوک ترگزورمز
 اول سویا کلرنی ﴿ثُمَّ نَنۡسُوۡهَا لِحَمًا﴾ مونس دین صوگ اول سویا کلرگه ایت
 اوسدرمز هم الله تعالی اول سویا کلرنی ترگزودی ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ﴾ بس سویا کلرنی
 ترگزومک عزیز علیه السلامغه ظاهر بولعاج ﴿قَالَ اَعَلِمَ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ
 شَکِیۡرٌ﴾ بله من الله تعالی هر نوسه گه قادردر ﴿وَاذۡ قَالِ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اَرۡنِیۡ کَیۤفَ
 تُحٰی التَّوۡتٰی﴾ ابراهیم علیه السلام یارب مکا کورسات اولوکلرنی نجوک ترگوز سن دیدی
 ﴿قَالَ اَوْ لَمْ تُؤۡمِنۡ﴾ الله ابتدی یا ابراهیم نلله ترگزورگه قادر ایکانومه اوشانمایسکنی؟

﴿قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّطَمَنِّ قَلْبِي﴾ ابراہیم ایندی اوشانامن یاریم لکن منی دوست
 کورگانوگه کوکلم فرار نابار اوچون دیدی (۲) ﴿قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ﴾
 اللہ تعالیٰ ایندی یا ابراہیم دورت قوش آل ﴿فَصَرْهَنَّ اَيْتِكَ﴾ بس اول قوش لارنی
 بونارلاب آلدیکسا سال ﴿ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰی كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا﴾ سوگره هر ناو باشینه
 آلازنگ گاوده سندین برکسا کنی ناشلا ﴿ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَا نَبِيَّكَ سَعِيًّا﴾ سوگره چافر، سکا
 یوکر وشوب کلورلر. بس ابراہیم علیه السلام شول روشلی قبلدی هم قوش لارنگ
 تنولگان گوده لری جیولوب ترلدیلار ﴿وَاعْلَمَ اَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ﴾ یا ابراہیم
 بلگل شکسر اللہ تعالیٰ غالب، حکیم در هیچ اشدن عاجز تو گل ﴿مِثْلَ الَّذِيْنَ يَنْفِقُوْنَ
 اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ اللہ رضاسی اوچون مال لرن صدقه قیلغان کسه لرننگ مثالی
 ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ بر بورنوک اورلق مثالدر ﴿اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ﴾ اول اورلق بدی باشنی
 چقاردی ﴿فِيْ كُلِّ سَنَابِلَةٍ مِّائَةٌ حَبَّةٌ﴾ هر باشنده یوز بورنوک بولور. بس بر بورنوک دن
 بدی یوز بورنوک بولور. اوشانداق بر صدقه ننگ نوابی بدی یوزگه آشار ﴿وَاللّٰهُ يَضَاعِفُ
 لِمَنْ يَّشَاءُ﴾ اللہ تعالیٰ تلاگان کسه لرنه بدی یوزنده آرندورر ﴿وَاللّٰهُ وَّاسِعٌ عَلِيْمٌ﴾
 اللہ تعالیٰ ننگ رحمتی کبک در. بنده لری قیلغان عملنی بلگوجی در. بو آیه حضرت
 عثمان برلن عبدالرحمن بن عوف حقندہ آنلارنی مدح اوچون ایندی. رسول اللہ
 نبوک سوغشینه چغفانده عسکرده گی ققبرلرگه شفقت اوچون صحابه لارنی صدقه
 بیورورگه اوندادی شول وقت عبدالرحمن بن عوف دورت مک درهم کتوردی
 وایندی سبکز مک درهم ایدی یاریمن عبالیمه قویدم، یاریمن اللہ رضاسی ایچون
 ککنوردم دیو. رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دعا قبلدی. ینہ حضرت عثمان
 یا رسول اللہ کمننگ جهازی یوق اولسه، اوستمه لازم قیلامن جهاز بیورورمن
 دیدی ﴿الَّذِيْنَ يَنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ اللہ تعالیٰ بولینه مال لرنندن صدقه
 قیلغان کسه لر ﴿ثُمَّ لَا يَتَّبِعُوْنَ مَا اتَّقَوْا مِنَّا وَلَا اٰذٰی﴾ صدقه لری سوکنده
 منت اینوب. مین سبکا شولای - بولای یخشیلق ایستدم دیو رنجتماسه لر
 ﴿لَهُمْ اٰجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ﴾ آلارغه اللہ حضورنده
 کامل اجر بولورهم آلارغه قورفو، حسرت بولماس. مفسرلار ایندی لار:
 بای برلان ققبر آراسنده نزاع بولغانده صدقه سی برلن ققبرگه تقاخر
 قیلسه ققبرگه اذادر صدقه سندین هیچ نواب بولماز دیدیلار ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قجان
 سائلگه بیورورگه هیچ نرسک بولماسه یخشی سوز اینوب چقارمق ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ دخی
 سائلگه یمان سوزدن نیولماق ﴿خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَّتَّبِعُهَا اٰذٰی﴾ البنه خبرلی در شول

(۲) درستک تفسیر: (اشانامن لکن کوکلم اورناشسین ایچون) دیو تفسیر در ع.

صدفادن که سائل که بیروب سوگنددن بیروچی سی منت قیلور. شول سبیلی جو وارد
کشی نك و عدسی ساران نك حاضر بیر گانندن خیردر دبدیار ﴿وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ﴾^{۱۲۲}
الله تعالی منت لی صدقه کزغه محتاج تو گلدر هم مهر بانلق قیلغوچی در که قراغه حقارت
قیلغان کشی لر که دنیاده جزاسنی آشقدرماس ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ
بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ﴾ ای مؤمن لار صدقه لر کزنی منت هم ادا برلان باطل قیلما کز
﴿كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ﴾ آدم لر که کورستو او چون مالن صدقه قیلوب ؛
صدقه سون باطل قیاضان کشی کبی ﴿وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ اول ریا
ایاسی الله تعالی که و آخرت کونینه چن اینانماس یعنی مالن صدقه قیلماقدن آخرنده
ثواب امید ایتماس. بلکه آدمیار ساقناسونلار دیوب مالون صدقه قیلور .
﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانَ عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ ریا برلان صدقه بیرگان کشی نك مثالی اوستینه
توفراق قونغان شما ناش کبی در . ﴿فَأَصَابَهُ وَاِبِلٌ﴾ فچان اول ناش اوستینه یاغور
یاوسه ﴿فَتَرَكَهُ صَلْدًا﴾ بس اول ناشنی شوب شما ایثار. ریا ایاسی اوشانداق بر
قانی شما ناشدر فولنداغی مالی نوزان توفراقدر فچان مالون ریا ایلان صدقه
قیلسه مالی کینار هیچ خیرسز اوزی بالانجاج فالور مذکور ناش کبی شب شما
بولور ﴿لَا يَقْدُرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا﴾ اول ریا برلان قیلغان صدقه دن آخرنده
هیچ بر ثواب تاباز لار ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾^{۱۲۳} الله تعالی ظالم لارنی
و کافر لارنی توغری بولغه کوندرماس ﴿وَمِثْلَ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ﴾
دخی الله تعالی نك رضاسنی استاب مال لرون صدقه قیلغان کشی لار نك مثالی .
﴿وَنَبِيًّا مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ هم مالنی بخشی بوللارغه بیروده ثواب بولاجقه اشانوب
﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ بَرْنُوةٍ﴾ بر فالغو برده نیگز بافچه کبی در ﴿أَصَابَهَا وَاِبِلٌ﴾ اول بافچه غه
ایری یاغور یاوار ﴿فَأَنْتَ أَكْلَهَا ضَعْفَيْنِ﴾ اول باغچه بيمشی، باشقه بافچه لارغه
قاراغانده ایکی اولوش بیور ﴿فَإِنْ لَمْ يَصِبْهَا وَاِبِلٌ فَطَلٌّ﴾ اگر ایری یاغور
یاوماسه، واق یاغور یاوار. هر بر تقدیرده یاغور یاوار یاغور سز فالماز .
اوشانداق مؤمن نك صدقه سی نك ثوابی ده کامل اخلاص برلان بولسه ایری یاغور
یاوغان بافچه نك بيمشی کبی کوب اولور. نیچار اخلاص برلن اولسه واق یاغور
یاوغان بافچه نتی کبی اولور همانده فائده سز اولماز . ﴿وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾^{۱۲۴}
الله تعالی سز قیلغان عمل لرنی کورگوچیدر. بس ریا برلان قیلما کز ﴿أَبُوذَرٍّ أَحَدَكُمْ
أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ رضا بولورمی؟ بر کز اگر آنک خرما هم
بوزم بافچه سی بولسه ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ اول آغاچلر آراسنندن یلغه لار
آغار له فیها من کل الثمرات ﴿اول کشی نك مذکور بافچه ده هر نور لی بيمش لاری

بولسه ﴿وَأَصَابَةَ السَّكْبَرِ﴾ اول كشي كه قارنلق ابرشسه ﴿وَأَوَّلَهُ ذُرِّيَّةً صُفْيَانًا﴾ دخي
 آنك ياش بالالري بولسه ﴿فَأَصَابَهُ أَعْضَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ﴾ بس اول باقچهغه
 اسسي (قاينار) بل ايسوب آني باندريسه. ايمدي اول كمسه آغاج اوترونور ايدني،
 اوزينك درماني بوق بيك قارت ياردم قياورغه بالالري ياش بس جيران بولوب
 قالور. اوشانداق كافر هم فاسق دنيا باقچهسندين چغوب الله حضورينه كيلكاج
 هيج خير ناياس ايزگو عمل فيلورغه فوتي بولماس عذابدين فوتقاردرغه هيج
 ياردميچي بولماس. كبري دنياغه قايتور ايدني مجالي بولماس؛ تا ككه مذكور قارت
 يكتلك كه فاينا آلمادي. ﴿كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾
 اوشانداق الله تعالي اوزينك حكم لرن بيان فيلور سز لار فهم لب آكفاروب عمل قبلور
 اوچون. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مِنْ طَبِئَتِ مَا كَسَبْتُمْ﴾ اي مؤمن لار كسب
 قيلغان مال كرتك حلال هم بخشيسن صدقه قبلكر ﴿وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ
 مِنَ الْأَرْضِ﴾ دخي بز سز كه بردن چغارغان نرسه لردن صدقه قبلكر ايگون باشقه
 آلتون كموش كبي لاردن ﴿وَلَا تَيْمَمُوا الْحَيْثُ مِنْهُ تَتَفَقَّوْنَ﴾ مال لركز آراسندين
 خسيس مالن صدقه فيلورغه قصد قيلم كز ﴿وَلَسْتُمْ بِأَخْذِيهِ﴾ حال بوكه اوز كز
 آلميسز اول خسيس مالن اكر بر بر كزده آلاچقكر بولسه ﴿إِلَّا أَنْ تَقْضُوا فِئَةً﴾
 مگر كوز كزني بوموقفه آلاسر يعني حقكر بر يولي كبتارداي بولسه خسيس
 بولسه ده آلوب قالايم ديوب ضرورت برله گنه آلاسر ﴿وَأَعْدُوا إِنَّ اللَّهَ عَنِّي حَمِيدٌ﴾
 بلكر شكسز الله تعالي باي هيج نرسه كه محتاج نوگلدنر. كامل صفت برلان
 صفاتاندر بس سزده كور كام صفت لار برلان صفت لانكر. ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ
 الْفَقْرَ﴾ شيطان سزني بارلي بولاسز ديوب فور قور ﴿وَيَأْتِيكُمْ بِالْفُتْحَاءِ﴾ هم
 سزني فباحث اشلر برلان بيورور. يعني صدقه بيورور كه تلهسك شيطان ايتور.
 بوفدر مالكني صدقهغه بيرگاج اوزك قير فالاسك ديور ﴿وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ﴾
 الله تعالي سز كه يارلامقيني وعده فيلور. فجان صدقه بيرسا كز الله تعالي گناه لركزني
 يارلقار ﴿وَفَضْلًا﴾ دخي الله تعالي مال لركزني آرنديقني وعده فيلور يعني صدقه كز
 شرفنده مال لركزغه بركت بيورور. ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ الله تعالي نك رحمتي
 كيك در. بندنك صدقه سني بلگوچي در. بس دنياده مالن كيم قيلماز، آخرنده
 نوابني كامل بيورور ﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ﴾ الله تعالي حكمتني تلاگان كمسه كه
 بيورور ﴿وَمَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوْتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ بر كمسه كه حكمت بيرلسه
 تحقيق اول كشي كه الله دن كوب خبرلار بيرلدي. بعض مفسرلار حكمت دن مزاد
 قران ديديلر. دخي ايتديلار: بر كشي كه قرآن معني سني بلك ميسر بولسه اوزيني

خلق غه بلدرمك نبوشدر تا كه خلق آندن قرآن معنی سنی او گرانسونلر او چون
وهم دنیا مالینه دنیا اهلینه نواضع قبلماسون او چون. چونکه بوبلگان قرآن معنی سی
دنیا مالندین مك فات آرتق در. چونکه الله تعالی بتون دنیا مالینی متاع قلیل دیدکی
حالده قرآننی خیر کثیر دیدی ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ اول قرآن برلان آتشاروب
عمل قبلماسلر ﴿الْأُولُو الْأَلْبَابِ﴾ مگر کامل عقل ابالری عمل قبلور. بس هر
عقل ایاسینه قرآن او گرانوب قرآن برلان عمل قبلماق لازمدر ﴿وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ
نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ﴾ اگر صدقه بیرسه کز یا که فقیرلرگه برنوسه
نذر قبلسا کز بس شکسز الله بلور اول عمل کزنی هیچ ضائع ایتماز. ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ أَنْصَارٍ﴾ مال لرن گناه اش او چون نوزدرغان کشی لرگه یاردم ایدوچی
بولماس. رسول الله صحابه لارنی صدقه بیرورگه اونداجا، ایدیلر: یارسول الله
آشکاره یی بیری؟ الله تعالی ایدی ﴿إِنْ تَبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَعِمَاهِي﴾ اگر صدقه کزنی
اشکاره بیرسا کز بیک کورکام اشدر ﴿وَأَنْ تَخْفَوْهَا وَتُوْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾
اگر صدقه کزنی فقیرلرگه باشرون بیرسا کز سزنگ او چون بیگرك خیردر
﴿وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ الله تعالی صدقه کز سیلی گناه لر کزنی یارلقار ﴿وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ الله تعالی سز قبلغان اش لاردن خبرداردر ﴿لَيْسَ عَلَيْكَ
هُدْيُهُمْ﴾ ای محمد آدماری کوندرمك سکا لازم نوگلددر ﴿وَلَسَنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ﴾ الله تعالی اوزی تلاگان کشی نی کوندرور. سن فقط توغری بولغه اونداجا
کوندرمكی اللهغه ناپشر. ﴿وَمَا تَنْفَعُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا نَفْسِكُمْ﴾ برنوسنی صدقه
قبلسا کز فایده سی اوز کز او چوندر ﴿وَمَا تَنْفَعُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ﴾ صدقه لار کزنی
الله رضاسندین باشقه او چون بیرما کز ﴿وَمَا تَنْفَعُوا مِنْ خَيْرٍ يَوْفَ الْبَيْتِ﴾ بر
نوسه نی صدقه قبلسا کز سزگه آخرنده کامل ثواب بیرلور ﴿وَأَنْتُمْ لَا تَنْظُمُونَ﴾
سزگا ظلم قبلونماس. روایت قبلندیکه: صحابه لارنگ یهود فرنداش لری صدقه
سوراب کیلگانه کافرگه صدقه بیرورگه درست می دیوب رسول الله دن
سورادیلر. شول خصوصده یوقاری آیت ایدی. ﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ﴾ الله بولنده حبس ایدلنگان فقیرلرگا صدقه بیرکز. کافرلر برلان
سوغش قبلغان فقیرلرکی هم رسول الله نك مسجندن یغمای عبادت قلوب نورغان
صحابه لرکی ﴿لَا يَسْتَحْيُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ﴾ بومسلمان لرنك کسبگه بورورگه
طاقنی یتماس عبادت برلان شعلنگانلری او چون ﴿يَخْسِبُهُمُ الْجَاهِلُ اغْتِيَاءً﴾
آلارنی بلنگان کشی بای لار دیوب ظن قبلور ﴿مَنْ التَّمَقُّفُ﴾ سؤال دن ساقلاغان
لاری او چون ﴿تَعْرِفُهُمْ بِسِيمِهِمْ﴾ اول فقیرلرنی علامت لری برلان تانورسز

یعنی یوز لارنده باشقه کشی لاردن آیوریا بولور کیچ لرده قائم کوندز لرده صائم بولغانلاری اوچون ﴿لَا يَسْتَلُونَ النَّاسَ الخَافًا﴾ کشی لاردن آبدرا توب بترگانچه سواماسلر، اگرچه بر ضرورت سبیلی سوال قیلسه لارده ﴿وَمَا تَنْفَعُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ بو ققبر لرگه بیرگان نرسه کزنی شکسز الله بلیگوچی در. ضائع قلماس ﴿الَّذِينَ يَتَّقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْبَلِّ وَالتَّهَارِ﴾ کیچده کوندزده مال لرون صدقه قیلغان کسه لر ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ باشرون هم آشکارا بیرگان کسه لار ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ آلا رغه کامل ثواب واجر الله حضورنده بولور. آلا رغه فور ققچلق هم حسرنده بولماس. بو آیت حضرت ابوبکر حقنده ایندی. فرق مک دیناری بار ایدی. اون مک کیچده، اون مک کوندزده، اون مک باشرون، اون مک آشکاره صدقه بیردی ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا﴾ ربا آشاغان کشی لر ﴿لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾ ققبر لرندین شیطان بووب ناشالاغان کشی کبی بولوب، مجنون لك بر لان قوبار لار. روایت قیلدیلار که: فارن لاری کوبار تاو کبی، نورمق نلاسه لار بقلور لار، آدم لار اوسترنندن یورور لار ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا﴾ بو جزاء آلا رغه شول سبیلی در که آلا ر دنیا ده وقتلارنده ربا ساتو آلو کیدر، ساتو اینمک حلال دیدیلر ﴿وَاحِلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ حال بو که الله تعالی سودا و کسبنی حلال قیلدی اما ربانی حرام قیلدی. ﴿فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّقَ﴾ بر کسه که الله تعالی دن نهی ایرشسه بس تبولسه ﴿فَلَهُ مَا سَلَفَ﴾ اولده ربا بر لان آلاغان مالی اوزینه بولغو چیدر. اول مال سبیلی جزا کورمز. بو حکم مذکور آیت اینماسدن اولگی کسه لر گادر. اما بو زمانده بر کشی ربا بر لان نرسه آلسه ایاسینه فایتارمق لازم در. ﴿وَأَمْرٌ إِلَى اللَّهِ﴾ ربا دن تبولوب توبه ایبتکان کشی تک اشی الله غه تابشر لور. چن توبه قیلسه ان شاء الله اولگی اشاری اوچون جزا کورمز. ﴿وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ بر کشی ینه ربانی حلال کوره باشلاسه اول کشی جهنم ایاسی در جهنمده منگو فالغو چیدر. ﴿يَبْحَثُ اللَّهُ الرِّبَا﴾ الله تعالی ربا کرگان مالنی هلاک قیلور ﴿وَيُرِي الصَّدَقَاتِ﴾ صدقه بیرلگان مالنی آرندرور ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ ربا نی حلال کورگوچی عاصی کسه دن الله رضابولماس ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ ایمان کلنروب ایزگو عمل قیلوب دخی بش وقت نمازنی دائم اوقوب زکاة بیرگان کشی لر که ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ اول کشی لرگه الله حضورنده الوغ اجر

بولور، الارغہ هیچ خوف حسرت بولماس | يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
 وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا ۗ أَي مومن لر الله تعالى دن قورقنر ربا برلان بیرگان
 مالکزدن آلونی فالغانون ناشلاکتر. یعنی ربا حرام بولماسدن اول الفانکتر
 حلال اما آلتمای فالغانلارنی ربا حرام بولغاندین صوگ آلتاکتر | ان کتتم مؤمنین
 اگر کامل مومن بولسا کتر | فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَاذْنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ اگر
 ناشلاماسا کتر همیشه اول مالی استاسا کتر، بس بلیکر اللهدن ورسولندین سوغشنی
 چونکه ربانی حلال دیوجی لپ کافرلاردر بس آلا ر برلان سوغشماق لازیمدر. بو
 آیت اینکچ صحابه لر اولده بیرگان صومالارین آلدیلار فابده آلمادیلر | وَاِنْ
 تَبْتُمْ فَلَكُمْ رُؤُوسُ اَمْوَالِكُمْ ۗ اگر ربادن توبه قبلسا کتر بس اصل مایه لار کترنی
 آلوکتر | لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ۗ آرتقی سوراب ظلم قبلما کتر هم صوما کتردن
 کیم بیروب سزگده ظلم قبلماسونلار | وَاِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلَىٰ مِيسْرَةٍ ۗ اگر
 بورچلیلر کتر یارلی بولسلار بابوغمانجه مهلت یسرکتر | وَاِنْ تَصَدَّقُوا
 خَيْرٌ لَّكُمْ ۗ اگر بورچلیلر کترغه آچاغکترنی صدقه بیرسه کتر سزنگ اوچون
 مهلت بیروندده خیردر | ان کتتم تعلمون ۗ اگر صدقه خیر ایسکانن بلسه کتر | وَاَقْبُوا
 يَوْمًا تَرْجَعُونَ فِيهِ اِلَى اللَّهِ ۗ قیامت کوندن قورقنر فایتار لورسز اول کونده الله
 حضورینه | ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ ۗ وهر نفس که کسب ایسکان عملی اوچون
 جزا بیرلور | وَاَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ۗ هیچ آلا ر نوابلری آز بیرلوب ظلم قبلونماسلار
 | يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا الَّذِي كُنْتُمْ تُبَدِّلُونَ اِلَىٰ اِحْلَافٍ مِّمَّنْ ۗ ای مومن لر معلوم وقت برلان
 کونارکه بورچقه آقجه بیرسه کتر | فَاذْكُرُوهُ ۗ اول آقجهنی هم وقتنی باز کتر.
 ربا حرام بولماق مومن لارکه شفقت اوچون سلم سوداسنی درست قلوب الله تعالی
 بو آیةنی ایندردی دیدیلر | وَلَيُكْتَبَنَّ بَيْنَكُمْ بِالْعَدْلِ ۗ بازو بلیگان کشیلرکه
 سزنگ آراده آرتدرمانیچه هم کیمونمانیچه عدالت برلان یازمق لازیمدر | وَلَا يَأْتِ
 كِتَابٌ اَنْ يَكْتَبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ۗ یازغوجی یازودن باش تارتاسون اللهنک یازو
 بلدردکینه شکر اوچون | فَلْيَكْتَبْ ۗ بازو بلیگوجیگه یازمق لازیمدر | وَيَتِمَّل
 الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ ۗ یازغوجی غه آقجه آغوجی نی قدر آغانن ونی قدر نرسه
 اول آقجه برابرینه بیرمکچلیگینی ایئوب نورسون | وَلَيَتَّقِ اللَّهُ رَبَّهُ ۗ اوزینی توبه
 ایئوجی اللهدن قورفسون | وَلَا يَخْشَىٰ مِنْهُ شَيْئًا ۗ اول حق لاردن هیچ نرسهنی کیم
 ایئوب افسرار قبلماسون | فَاِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا ۗ اگر آقجه آغان
 کشی نادان بولسه ایئوب تورا بلماسه | اَوْ ضَعِيفًا ۗ یا که ضعیف بولسه قارت کشی کبی
 | اَوْ لَا يَسْتَطِيعُ اَنْ يَمْلُهُ ۗ یا که ایئوب نوررغه طاقی بلماسه یعنی تلسن بولسه

﴿فَلْيَمْلِكْ وَكَيْهَ بِالْعَدْلِ﴾ بس اول حق لارنى سفيه، ضعيف، نلسزگه ولى بولغان كشى
 نوغريلق بولان ايتوب يازدرسون ﴿وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدِينَ مِنْ رِجَالِكُمْ﴾ ابرلر كزدين
 ايكي گواه فوبكز ﴿فَإِنْ لَمْ يَكُونُوا رَجُلَيْنِ﴾ اگر گواه اوچون ايكي ابر بولماسه
 ﴿فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ﴾ اول وقتده بر ابر ايكي خانون شاهيد فبلكز. چونكه
 خانون لارنك عقى كيمدر شونك اوچون ايكي كبركدر ﴿مَنْ تَرَ ضَوْنَ مَنْ
 الشَّهَادَةِ﴾ اوز كز رضا بولغان عادل شاهدلرني شاهد فبلكز ﴿أَنْ تَضِلَّ احْدَيْهِمَا
 فَتَدْرِكَ احْدَيْهِمَا الْآخِرَى﴾ فايچان اول خانون لارنك برسى اونونسه، ايكنجيسى
 خاطرينه نوشورور ﴿وَأَلْيَابَ الشَّهَادَةِ إِذَا مَا دُعُوا﴾ شاهدلر اگر حاكم لر آلدينه
 چافرلسه لار باش تارماسونلار ﴿وَلَا تَسْمُوا أَنْ تَكْتُوبُوا﴾ آرا كزداغى حق لارنى
 يازمقدن آغرسنما كز ﴿صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا﴾ حقكز آز يولسهده كوب بولسهده
 ﴿إِلَىٰ أَجَلِهِ﴾ وقتى بولان بيلگولب يازكز ﴿ذِكْمُ أَقْطُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بو يازشماق
 الله حضورنده خبردر ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ﴾ گواهلوق يورورگه ايتانوجلبدر ﴿وَأَدْنَىٰ
 أَنْ لَا تَرْتَابُوا﴾ آفچه هم آلاچق نرسه كز نك مقدارنده شك كبلرماو كزگه يقيندر
 ﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾
 مگر سودا كز. حاضر فولدن قولعه بيشمك برلن بولسه يعنى حاضر آفچهغه
 بولسه يازشماسا كزده گناه بولماس ﴿وَاسْتَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ سودا فبولوشا كز،
 گواه لاندردماق مستحبدر ﴿وَلَا بُضَائِرَ كَاتِبٍ وَلَا شَهِيدٍ﴾ شاهدلارگه
 وهم يازوجيغه ضرر فبلسا كز آلارنك اوزلر نك بيك كركلى
 اشلرى بولسه، كويچل اوز اشكزگه فوشما كز بلكه وقتلاريني كوتكز
 ﴿وَإِنْ تَقْتُلُوا فَانَّهُ قُتِلَ بِكُمْ﴾ اگر ضرر فبلسا كز، اوز كز فاسق بولورسز
 ﴿وَإِنَّمَا اللَّهُ وَيَعْلَمُ كُفْرَ اللَّهِ﴾ اللهدن فورفكز الله سزگه خبرلى اشلارنى اوكرانور
 ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ الله تعالى هر نرسهنى بيلگوجيدر ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ
 وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ مَقْبُوحَةٌ﴾ اگرده سفرده زمانكزده يازغوجى نابماسا كز،
 قولكزغه انابت اوچون رهن آلكر ﴿فَإِنْ مِنْ بَعْضِكُمْ نَفْسٌ﴾ اگر انابت
 ايتسا كز بر بر كزگه ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتِمِنَ اؤْتِمَنَتَهُ﴾ بس اول امين كشى آلغان
 نرسهسون بيرسون ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ اوزيني تربيه ايدوجى خدا بندين فورفسون
 آفچه اياسنى رنجونى تولاسون ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ اي گواه لار، گواهلوق كزنى
 ياشورمكز ﴿وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَاِنَّهُ ائِمْ قَلْبُهُ﴾ بر كشى گواهلوق ياشورسه يعنى كورگانن
 انكار ايتسه يا كه بالغانلاسه اول كشى شكسز گناهلى بولور ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾
 الله تعالى سز فبلغان اشنى بيلگوجىدر. بس سودا اشلر كزده الله امرينه مخالفت

اینکدن بیک ساقلانکز. ﴿لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ کو کلرده گی هم
 یوده گی نرسه لر نك بار چه سی الله مخلوقی در. بس الله دن باشقه عبادة قیلما کز
 ﴿وَاِنْ تَبَدُّوْا مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ نَخَفُوْهُ يَخٰسِبِكُمْ بِهٖ اللّٰهُ﴾ کو کللر کزده گی ایمان فصدلارنی
 باشرسه کزده هم آچسا کزده بار چه سینی الله بلور هم اول فصدلار کز او چون
 الله تعالی سزنی جزا قیلور ﴿فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ﴾ تلاگان کشبسینی
 الله تعالی عذاب قیلور، تلاگان بارلقار ﴿وَاللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ﴾ الله تعالی نك
 هر نرسه که قدرنی یندر ﴿اٰمِنْ الرَّسُوْلُ بَمَا اَنْزَلَ اَيْلَهٗ مِنْ رَّبِّهٖ وَاَلْمُؤْمِنُوْنَ﴾
 رسول الله الله دن اوزینه ایندر لگان قر آن غه ایمان کلتوردی هم مؤمن لارده
 شوکا ایمان کلتوردیلار ﴿كُلُّ اٰمِنْ بِاللّٰهِ وَمَلِكْتَهٗ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ﴾ دخی مؤمن لار
 بار چه سی الله غه دخی الله نك فرشته لرینه و کتاب لرینه و پیغمبر لرینه ایمان کلتوردیلار
 ﴿لَا تَفْرُقْ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُّسُلِهٖ﴾ مؤمن لار، آیور مایمز هیچ بر سینی بار چه سینی حق
 پیغمبر دیوب ایتمز هم شوکا اوشانامز دیب ایبورلار ﴿وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا﴾
 دخی ایبورلار مؤمن لار الله امرنی ایشندک هم قبول قیلدق دیوب. بس ایمان و اسلام
 دعوا قیلغان کشی لر که اوشبو مؤمن لر کبی بولوق لازمدر. الله تعالی نك امر ونهی لرن
 قر آنده کوروب هم ایشتوب قبول قیلما سلقدن ساقلانق لازمدر. چونکه
 ایشتوب قبول قیلما سلق کفار صفی در ﴿تَعْرٰفَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ﴾ یارب بزنی
 یارلقا، بز قیامت کوننده سنک حضور کما بار اچمیز ﴿لَا يَكْفُرُ اللّٰهُ نَفْسًا اَلًا وَّسَعْمًا﴾
 الله تعالی بندمنی طاقتی و کوچی یتسگان نرسه برلان کو چلاماز مگر طاقتی
 یتسگان برلان گنه کو چلار. چونکه یوقار یداغی وان تبدوا ما فی انفسکم الخ آینی
 اینکچ صاحب لار بیک فورقشدیلار. کو کلر که نذر کروب چقمای، بار چه سی
 او چون حسابغه فالساق حالمز قیون و مشکل بولور دیوب رسول الله غه بار دیلر
 شول سبیلی بو آیه ایندی. یعنی کو کلر که توشکان نرسه سز نك طاقنکزد اگی
 نرسه لر تو گل. کو کلر کزده ایمان نرسه نوشوبده آنی اشلامسه کز آنک او چون
 عذاب قیلونماس سز ﴿لَهَا مَا كَتَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اُكْتُبَتْ﴾ بندنك شریعت چه قیلغان
 اشلری اوز فائده سیندر و شریعت که خلاف قیلغان اشلری اوز ضرر یندر.
 ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا﴾ ای مؤمن لار اینکز یارب بزنی عذاب
 قیلما اگر اونوتوب یا که خطالق برلان امر کئی فوبساق ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا اَصْرًا﴾
 یارب بز که آغر بو کئی بو کلامه ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ عَلٰی الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلُنَا﴾ تاک که
 اول آغر بو کئی بو کلانك بز دین اولگی امت لر که. چونکه بنوا سرائیل که
 الله تعالی کیچه کوندزده ایلی رکعت نماز فرض قیلغان ایدی. ینه مال لر بیک

دور تدین برینی زکاته فرض فیلغان ایندی ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لِأَطَاقَةٍ لَنَا بِهِ﴾
 یارب بزرگه طاقتیزیمکان بلا و فضائی کوتارنمه ﴿وَأَعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا﴾
 یارب گناه لرمزنی عفو قیل، یارلقا، بزرگه شفقت قیل، سن بزرگه خواهجه مز سن
 ﴿فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ بس بزرگه یاردم بیر. بزرگه کافر لرگه غالب قیل.
 هر کم بو دعائی او فوسه قبول بولور دبیدلار.

سورة آل عمران مدنیة و آیها مانتان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الْم﴾ معناسنی الله اوزی بلور ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ الله تعالی دن یاشقه عبادت
 قیلورغه بارارلق نرسه هیچ یوقدر. فقط الله تعالی گه عبادت و اطاعت قیلق لازمدر.
 ﴿الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ الله تعالی ترکدر و بند لربنک حالینی تیکشر گوچیدر. ﴿نَزَّلَ
 عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ای محمد قرآن بی سکا جبرائیل حلق اوزرنده ایندردی
 ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ اول قرآن اولگی کتابلارغه موافقدر ﴿وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ
 وَالْإِنْجِيلَ مِنْ قَبْلُ﴾ نوره هم انجیل بی قرآن دن اول ایندردی ﴿هُدًى لِلنَّاسِ﴾ آدم لر بی
 توغری بولغه کوندرمک اوچون ﴿وَأَنْزَلَ الْقُرْآنَ﴾ دخی حق برلن باطل آراسینی
 آیورغوچی قرآن بی محمد علیه السلام غه ایندردی ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ
 شَدِيدٌ﴾ الله تعالی نك آیه لرینه انکار ایدوچی کیشیلرگه قانی عذاب
 بولغوچی در ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ﴾ الله تعالی غالب، قانی عذاب ایاسیندر
 ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ الله تعالی گه برده هم کوکده
 هیچ نرسه باشرون بولماس. بس هر کم گه عملی موافقجه جزا بیورور. ﴿هُوَ الَّذِي
 يَصُورُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ شوندا ای قادر اللهدر که سزگه آنالرکز قارننده
 اوزی تلاگانجه صوره قیلور ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ طاعت قیلور نرسه
 یوقدر مگر غالب هم حکیم بولغوچی الله غندر ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾
 ای محمد الله سکا قرآن بی ایندردی ﴿مِنَ آيَاتٍ مُحْكَمَاتٍ﴾ اول قرآن اچنده آچق معنالی
 آیتلر باردر ﴿هُنَّ أُمَّ الْكِتَابِ﴾ اول آیت لار قرآن نك اصلی در. بس اول آیتلار بی
 خواص هم عوام بارچسی بلور ﴿وَأَخْرَجْنَا مِنْهُ﴾ دخی اول قرآنده معناسی آچق
 توکل آیتلر باردر ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ﴾ اما کوکل لرنده
 باطلرغه میل بولغان کیشیلر معناسی آچق توکل آیتلرگه ابارور لر ﴿إِتِّفَاءً﴾
 و ایتفاء تآویله ﴿کافر. ننته چی بولمغنی استاب یا که نفس لارینه موافق معنی لر بی

بیرمکنی تلاب ﴿وَمَا يَظُنُّ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ﴾ بو مشابه آیه لار که معنی بیرمکنی فی هیچ
 بلماس مگر الله بلور ﴿وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾ علمده
 ثابت بولغان کشی لار، قرآنغه اینانقدق بارچه سی الله تعالی دن اینمشدر بس بلمکانیز
 برلان عمل قیلامز، بلمکان آیتلر مزنی اللهغه تابشور امز دیو اینورلار ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ
 إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ قرآن معناسی بلوب عمل قیلماس مگر خالص عقل ایالری گنه
 عمل قیلور ﴿رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا﴾ علمده ثابت قدم بولغان کشی لار
 اینورلر: یارب اوزک بزنی حوقغه کوندرگان صوکنده کونلمزنی حقدین
 آداشدرمه ﴿وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾ بزرلرگه اوزک رحمت
 قیل یارب شکسز کامل رحمت فیلغوچی پادشاه سن سن ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ
 لَأَرِيَبُ فِيهِ﴾ یارب شکسز آدملرنی قیامت کونینه کلتورورسن اول قیامت کونینک
 بولاجاغنده شک یوقدر ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلُقُ الْبِعَادَ﴾ شکسز الله تعالی وعده سینه
 خلافلق قیلماس. قیامت برلان وعده حقدرد. بس هر کم گه مذکور علمده ثابت القدم
 کشی لار کبی دعا قیلماق نبوشدر ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِي عَنْهُمْ آيَاتُهُمْ وَلَا
 أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ تحقیق کافر بولغان کشی لارنی مال لری هم بالالری الله نک
 عذابیندن فوتقارماس ﴿وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ﴾ اول کافرلار جهنم اونون لاریدن
 ﴿كَذَّابُ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ ای محمد علیه السلام اول کافر لرنک سنکا انکاری؛ فرعون نک
 موسی غه انکاری کبی در ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ دخی فرعون قومندن اولگی قوم نک
 انکاری کبی در ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ آلار نک بارچه سی بز نک آیت لار مزنی بالغان
 دیدیلر ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بس آلارنی گناه لاری اوچون الله تعالی عذاب
 قیلدی ﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ الله تعالی قانی عذاب ایسی دور سکا انکار قیلمان
 کافرلار هم منم عذابمندن فوتولماس لار ﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتْلَابُونَ وَنَحْشُرُونَ
 إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَنَبِّئِ الْمُهَادَّ﴾ ای محمد کافرلار گه آیت جیکولور سز وهم جهنم گه
 سورلور سزنی قباحت اورندر اول جهنم. رسول الله بدر سوغشنده کافرلار گه
 غالب بولوب قایتقاج مدینه نک یهودیلرین چاقروب ایندی: مسلمان بولوگز، منم
 برلان سوغش قبلما گز. بدر ده گی کافرلار کبی حقارت قه قالور سز دیو یهودلار
 ایندیلر: سین محمد بدرده فریش برلان سوغش نک آلار غافل ناچار خلق. اما
 بز نک برلان سوغش ساک بکت لار کم ایکانن نانورسک شول خصوصده یوقارغی
 آیت ایندی. ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئْتَيْنِ النَّفْتَا﴾ ای یهود محمد نک راست لغینه علامت
 تحقیق بولدی سزگا بدر سوغشنده بولوقشغان ایکی جماعتده ﴿فَمَا تَتَأَنَّلُ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ﴾ اول جماعت نک برسی الله بولنده سوغشدر یعنی بیغمبر هم صحابه لار

﴿وَأَخْرَى كَافِرًا﴾ اول جماعتك ايكنجى سى ايمان سز، كافر لاردر ﴿بَرَوْنَهُمْ مَثَلَهُمْ
 رَأَى الْعَيْنَ﴾ ظاهر اول كافر لار مسلمان لارنى اوزلرى قدرى ايكي كورور.
 اما حقيقتده مسلمان لار اوج بوز، كافر لار ملك ابدى. الله تعالى كافر لارگه قور قو
 سالوب مسلمان لارنى كوب كورگازدى ﴿وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ الله تعالى
 تلاگان كشي سينه ياردم بيورور قوت آرندورور، تا ككه مسلمان لارغه بدرده قوه
 يردى گرچه آز بولسه لارده. بس سز يهودلر بز سوغشقه اوستامز ديوب
 تفاخر قبلما كز ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ بدر سوغشنده مسلمان لارنك
 آز بولوب ككوب كافر نى جيكلولارنده عقل ايله لرى اوچون زور عبرت لر
 باردر ﴿زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهْوَاتِ﴾ آدملرگه نفس لرى تلاگان نرسه نى
 سويك كوركام كورساتلدى ﴿مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ﴾ اول نفس لارى
 تلاگان نرسه لار خانون لار هم بالالردر. ﴿وَالْقَطِيرِ الْمَقْتَطَرَةِ مِنَ الدَّهَبِ
 وَالْفِضَّةِ﴾ دخى ده كوب آلتون ككوش در ﴿وَالخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ﴾ دخى سيمز
 اطلار ﴿وَالْأَنْعَامِ وَالْخَرْتِ﴾ دوه، صغر، قوى هم ايگن لردر. آدملر بو
 نرسه لارنى البته سولر. اما الك اول نه اوچون خانون لارنى ذكر قىلدى؟ مفسر لار
 ايندیلر: فتنه نك كوبرا گي خانون لاردين چقان سببلى ديسو ﴿ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا﴾ بو نرسه لر دنيا تركلگنده فائده لى در، لكن بارچه سى بنه چك. بو نرسه لارگه
 آلدانوب عمر كزنى بوشقه اوزدوما كز ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْمَبَآءِ﴾ بار اچق هم
 كوركام اورنكز يعنى جنت الله حضورنده در. بس فاني نرسه لاردن واز كچوب
 باقى نرسه لارنى قولغه توشورور اوچون ايزگى عمل لار قىلكز ﴿قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ
 بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكُمْ﴾ ايت محمد خبر بير ايمو سزگه بو دنيا نرسه سندن بىخشى راق
 نرسه لردن ﴿لَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ﴾ تحقيق تقوى كشي لرگه اللهدن جنت لر
 گوزل باقچه لار بولور ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ خندين فيها، اول باقچه داغى
 آغاج لارنك آراسندين يشمه لار آغلر اول باقچه لار اچنده منگو قالورلار. رسول
 الله ايتدى: جنت دن بر قارش اورن، دنيا اچندا گي نرسه لاردن خبردر ديو
 ﴿وَأَزْوَاجٌ مَّطَهَّرَةٌ﴾ دخى اول جنت لرده تقوى اهل لربته عيب و نقصاندين پاك
 خانون لار باردر ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ دخى اللهدن رضاسى بولور ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ
 بِالْعِبَادِ﴾ الله تعالى بشده لربنى كورگو چيدر. ﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا
 كَرِهْنَاكَ تَقْوَى كَشَى لار ايتورلار يارب سكا ورسولكا ايمان كتوردك ﴿فَاعْفُرْ لَنَا
 ذُنُوبَنَا وَنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ بس بزلربنى بارلقا و بزلربنى اوت عذابين ساغلا
 ﴿الصَّابِرِينَ﴾ آنلر عبادة مشقينه، بلا و فضاغه صبر قىلورلار ﴿وَالصَّادِقِينَ﴾ راست

سويلرلار ﴿وَالْقَتِينَ﴾ اللهنك امرينه مطيع بولورلار ﴿وَالْمُنْفِقِينَ﴾ مال لرندن واجب
 هم نقل صده لر ن اداء قبلورلر ﴿وَالْمُتَّفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ﴾ سحرلر نوروب
 نمازلار اوفوب گيا. لارندين توبه قبلورلار. بس هر مؤمن و مسلمان نفس لرندن
 كچوب اوشنداق عملر قلمق لازمدر. شول وقت تقوى اهل لرندن بولوب
 جنت كه كروب اللهنك رضاسنى تابارلار. نفس لذتلى برله يوانو دنباده وهم آخونده
 فورقچيلدر ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ اللهنعالى اوزندين اوزينه شهاده بيردى :
 عبادة قيلورغه يارارلق نرسه بوق مگر الله تعالى گنادر ديوب ﴿وَالْمَلَكُ﴾ دخى فرشته لرنى
 ياراتقاج فرشته لرده مذكور شهاده برلان شهاده بيردى ﴿وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ﴾
 دخى عدالت برلان علم ايله لرى شهادت بيردى ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
 اله بولورغه يارارلق نرسه بوقدر مگر غالب و حكيم بولغوجى بر الله تعالى گنادر
 ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ شكسز الله فاشنده مقبول دين، دين اسلامدر
 ﴿وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ كتاب بيرلگان
 كافرلر خلاف قیلوشما ديلر مگر حقى بله نوروب خلاف قیلوشديلر ﴿بَقِيًا بَيْنَهُمْ﴾
 اوز آرالارنداغى حسد اوچون يعنى محمد كه ابارساک نى قدر خواجالق هم الوغ
 لق قولمزدن كيتار ديديلر ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾
 اللهنك آيتلرينه انكار قلسه لار، شكسز اللهنك تيزلكده (حسابى) فاتى عذابى
 بولور. ﴿فَإِنْ حَاجُّوكَ﴾ اى محمد اگر قارولاشسالر سكا ﴿قَتْلَ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ
 وَمَنِ ابْتَعَنَ﴾ اوزمى، هم اوزيمه ابارگان كشى لارنى الله تعالى كه تابشردم ديوب
 ايت ﴿وَقُلْ لِلَّذِينَ أوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ﴾ دخى ايت محمد كتاب بيرلگان هم
 بيولمگان كافرلر كه ﴿أَسْلَمْتُمْ﴾ مسلمان بولدگز مو؟ بولسز من مسلمان بولغان كى
 ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا﴾ اگر مسلمان بولسالر شكسز توغرى بولغه كونار لار
 ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ﴾ اگر باش نارسالر سكا ابرشدرمك لازم باشقه
 نرسه لازم نوكلدر ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ الله بنده لرينى كورگوچيدر كفرلى
 برابرينه جزا بيرور. ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقِّ
 وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ﴾ الله تعالى نك آيتلرينه انكار ايدوب،
 ييغبرلرين اولتروب امر معروف قبله تورغان مسلمان لارنى اولتورگان آدميلر كه
 ﴿بَشَرُهُمْ بَعْدَآبِ أَيْمٍ﴾ اى محمد آلاغه فاتى عذاب برلان سونچ بير. يعنى
 قرآن غه انكار ايتگان كافرلر، اولدهده كتاب لارغه انكار قلوب ييغبرلرين هم
 مسلمان لارنى اولتروب كيلگان قبيح نسلدن ديكدر ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ بو كافرلارنك عمل لرى دنباده هم آخونده باطلدر ﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ

نصرین ﷻ و آراغه یاردم قیلغو چیلار بولماس ◆ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِیْنَ اُوْتُوْا نَصِیْبًا
 مِنَ الْکِتٰبِ اِی محمد کابدین اولوش بیرلگان کافر لر که فاراغل ایدغون ایل
 کتب الله لیحکم بینهم فرآن ساری جافر لالار آرا لارنده فرآن برلان حکم ایبار
 اوچون . یعنی سن آلارنی اسلام غه جافراسک ◆ ثُمَّ یَتَوَلٰۤی فَرِیْقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ
 مُّعْرِضُوْنَ ﷻ بس فرآن غه کلمکدین بر جماعت باش تارتورلار هم اعراض قیلورلار
 اذک بانهم قالوا لَنْ نَّمَسَّنَا النَّارُ اِلَّا اَبَآمًا مَّعْدُوٰتٌ بو باش تارناقلرینه سبب بر
 فاسد اعتقاد لاریدر که آلا ر ایتور بولدیلار ، گرچه بزنی اوت یاندرسه ده اوزاق
 نوگل بر نیچه کون گنه یاندرور دیو و غرهم فی دینهم ما کانوا یفترون ﷻ آلارنی
 حق دینگه کر مکدین اوز لرینک یالغان سوز لری آلدادی ◆ فَکَیْفَ اِذَا جَمَعْتَهُمْ
 یَوْمَ لَارِیْبَ فِیْهِ بس آلارنک حال لری نیچک بولور فجان آلارنی قیامت کونینه
 جیوب کینور ساک که اول کوننک بولا جاغنده هیچ شک بوقدر و و قیت کُلُّ نَفْسٍ مَّا
 کَسَبَتْ وَهُمْ لَا یُظْلَمُوْنَ ﷻ دخی هر کشی که قیلغان عملی اوچون هیچ ظلمسز جزا قیلنسه
 اول وقت آلارنک حالی یخشی بولماس ، بلکه میدان عرصانده رسوای بولورلار ◆
 قُلِ اللّٰهُمَّ مَلِکَ الْمَلِکِ ایت ای محمد : یارب بارچه ملکنی ملک لنگان پادشاه سن
 تُوْتِی الْمَلِکَ مِنْ نِّشَآءٍ وَتَنْزِیْعِ الْمَلِکِ مِنْ نِّشَآءٍ ملکنی تلاگان کشی که بیرسک
 و ملکنی تلاگان کشی لار کدن آورسک ◆ وَتَعَزُّزٍ مِنْ نِّشَآءٍ وَتَنْزِلٍ مِنْ نِّشَآءٍ تلاگان
 کشیلر کنی اسلام برلان عزیزلو قیلورسن و تلاگان کشیلر کنی کفر برلان خور
 قیلورسن ◆ یَدِکَ الْخَبْرُ اِنَّکَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ﷻ بارچه خیرسندهر شکسز
 هر نرسه که فادرسن . خندق سوغشده صحابه لار اور (فاناو) فازغانده رسول الله
 صحابه لار که ایندی : بر زمان فارس هم رومی ملک نورسز دیوب . مناقلار
 ایتدیلار : محمد یوقنی ایتر ، ممکنو ؟ سز که فارس برلان رومی ملک لنگ
 اوزگر مونده حقارت اوزره اور قازوب توراسز دیو . صوکره الله تعالی آراغه
 جواب ابدوب بو آیتنی ایندردی که ملک لنگدرک الله تعالی قدرنی برلان در دیو
 ◆ نُوْلِجِ الْبَیْلِ فِی النَّهَارِ شوندا این قادر پادشاه سن یارب کیچنی کون که کرتورسن
 چونکه کون اوزون بولغانده کیچنک بر مقداری کون که فوشولغان بولار
 ◆ وَتَنْزِیْعِ النَّهَارِ فِی الْبَیْلِ و کوننی کیچکه کرتورسن چونکه کیچ اوزون اولغانده
 سکونک بر مقداری کیچ که فوشولغان بولار ◆ وَتُخْرِجُ النِّحٰی مِنَ النَّیْتِ
 و ترکنی اولسکن چقارورسن (یعنی جاهل دین عالم بالانوغد رماق کبی) ◆ وَتُخْرِجُ الْمِثْمَثَ
 مِنَ النِّحٰی دخی اولسکنی ترکدن چقارورسن (نادان بالانی عالم دن توغرماق کبی)
 ◆ وَتُرْزِقُ مِنْ نِّشَآءٍ بَغِیْرِ حِسَابٍ ﷻ تلاگان کشی لار کا حسابسز رزق بیرسن

بس بار چه اش الله تعالی دن در ﴿ لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكُفْرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾
مؤمن لار اسلام نك ضررينه يوروجي كافرلرني مؤمن لارني تاشلاب دوست
كورماسون لار . صحابه لار نك بعضلري كافرلر برلان آرا لاشور ابديلار
بو آيت شول سببلي ايندى ﴿ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ ﴾ بر كشي
كافرلارني دوست كورسه ، الله دينده هبچ نرسه بولماس الله تعالی اول كشي دن
بزار ﴿ أَلَا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقْيَةً ﴾ مگر اول كافرلر نك ضررلار ندين كامل فورسا كز
اول وقتده تشدن كافرلارني دوست كوروب قلبك زده ايمانكز تازا بولسه شايد
گناهي بولماس سز . هر تقديرده ضرورتسز كافرلارگه آرا لاشما كز ﴿ وَيَحْذَرُكُمْ
اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ الْمَصِيرُ ﴾ الله سزني اوزينك عذاب ندين قور فوتادر . بس ديني
بر ضرورتسز كافرلارني دوست توماق دن سافلانكز فايتاجق اور نكز الله
حضوريدر ﴿ قُلْ إِنْ تَخْشَوْنَ مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ بُدُونِ يَعْلَمَهُ اللَّهُ ﴾ ايت اي محمد
كرك سز كو كلك زده بولغان نرسه ني ياشر كز كرك ظاهر قلكز الله تعالی آني
بلور ﴿ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ دخي كو كلرده گي
هم بولرده گي نرسه لرني بلور الله تعالی هر نرسه گه قادر در . بس كو كلك زدن
كافرلارني دوست توماكز چونكه آلا سزگه دشمان لادر ﴿ يَوْمَ تَجِدُ كُلَّ
نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا ﴾ قيامت كون هر نفس اوزي قيلغان اند گولكني
آلدنده حاضر تبار ﴿ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا ﴾
اگر باوز عمل اياسي بولسه كاشكه بو عمل لرم برلان منم آرام بيك براق بولسا چي
ديو آرزو قيلور ﴿ وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ ﴾ الله تعالی سزني اوزينك عذاب ندين قور قور
﴿ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴾ الله تعالی منهي لردن سافلانغان كشي لارگه كامل شفقت
اياسي در ﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي ﴾ ايت اي محمد اگر سز الله ني
سوسه كز مكا ابار كز ﴿ يُخَيِّبِكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾
سزني الله تعالی سوسه ، گناه لار كزني يارليقار . الله تعالی بنده لربي يارلقا غوجي و شفقت
قيلغوجي در ﴿ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ﴾ ايت محمد اطاعت قيلكز اللهغه هم آنك
رسولينه ﴿ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكُفْرِينَ ﴾ اگر باش نارته لار شكسز
الله كافرلرني سويمايدر بس آنلاز كافرلر در ﴿ إِنْ اللَّهُ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ
إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴾ شكسز الله تعالی عالم اهالنه آدم ، نوح ييغمبرني
دخي حضرت ابراهيم دن توغان ييغمبرلرني و عمران نسلندن بولغان ييغمبرلرني آرتق
قيلدي . چونكه حضرت مريم عمران فزي ابدي ، آندان عيسي توغدي ﴿ ذَرِيَّةً بَعْضُهَا
مِنْ بَعْضٍ ﴾ مدكور ييغمبرلر بر ندين توغا كيلگان نسللردر ﴿ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾

الله تعالى آدم لرنك سوزلرين هم عمل لرين ايشكوجى در، بلسكوجى در اذقالت
 امرأة عمران ربّ اتي نذرت لك ما في بطنى محرراً خبر بير اى محمد: عمران نك
 خانونى يعنى مريم نك آناسى ايندى يارب فارزنداغى بالانى سنك بولكا آزاد قلوب
 نذر قىلدم يعنى هيج بر اش فوشماي سنك عبادتكفا فويارغه. بو خاتون حنه اسملى
 ايدى حنه نك بو سوزنى ايتما كينه سبب حنه عقيم (يعنى بالانا بى تورغان) خاتون
 ايدى بر وقت آغاچ لار كولا گاسنده اوتورغانده كوردى بر قوش بالالرينى
 آشاتوب تورادر پس آرزو قىلدى كاشكه منم هم بالام بولساچى ديوب بس
 نذر قىلدى بالام بولسه بيت المقدس خدمتبه فويار من ديوب ﴿فَقَبِلَ مِنِّي أَنَا أَنْتِ
 السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ يارب سن منم دعامنى قبول قىل شكسز منم نينمى ايشونه سك هم
 به سك الله تعالى حنه نك دعاسنى قبول قىلدى هم يوكلى بولدى ﴿فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ ائْتِي
 وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ ۖ هُوَ ذَرٌّ حَنَقٌ ۖ وَاللَّهُ عَالِمُ بِمَا وَضَعْتَ ۖ اللَّهُ تَعَالَىٰ ۖ بَلَدٌ حَنَقٌ ۖ نَهْ تَوْغُرْغَانُونَ ۖ وَإِنِّي مِنَ الْقَائِلِينَ ۖ لَكِنِ اِبْرَاهِيمَ
 بولسه، بيت المقدس خدمتبه فدا قىلورغه قز بالا كى بولماس ايدى. بو نذر اير
 بولمادى ديوب كيمچيك كو ستاردى ﴿وَإِنِّي سَيِّئَةٌ زِيمَةٌ﴾ دخى بو بالانك اسمنى
 مريم فوشدم ﴿وَإِنِّي أَعِذُّهَا بِكَ وَذَرَيْتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ يارب بو بالانى وهم
 آندن توغان بالالرينى شيطان ملعون نك اغواسندن سينك سافلاوكا تابشرامن
 ﴿فَقَبِلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولِ حَسَنٍ﴾ الله تعالى اول قز بالانى كوركام قبول قىلماق برلن
 قبول قىلدى ﴿وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا﴾ الله تعالى اول قز بالانى كوركام تريبه برلان اوستردى
 ﴿وَوَكَّلَهَا زَكْرِيَّا﴾ الله تعالى اول بالانى تريبه قىلورغه زكريا عليه السلامنى كقبل
 قىلدى. يعنى حنه مريمنى توغورغاج، چوپرا ككه چولغاب بيت المقدس كه آلوب
 باردى، بيت المقدس ده گى زاهدلرگه آلوگز بو نذرنى ديو ايتدى. الله يولبته نذر
 ايدلسگان بالا ديوب زاهدلارنك بارچه سينك آلاسى كىلدى. ايتديلر: شباغا
 سالايق، بر يلغه نك يابنه باروب قىلمر مرنى ناسلايق كم نك قلمى صوغه باتماسه
 بو بالا آكا بولور ديديلر. سالغاج زكريانك قلمى اوستده قالىدى. بالاده
 زكرياغه بولدى. مريم نك آناسى حنه زكريانك خانونى برلان بر توغان لار ايدى
 حضرت زكريا بيت المقدس اچنده بر محراب ياساب شونك اچنده مريمنى تريبه
 قىلدى. چقسه بيكلاب چغار ايدى ﴿كَلِمًا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكْرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رُزْقًا﴾
 قچان غنه زكريا عليه السلام مريم يابنه كرسه، مريم يابنده بيش لار كوره در ايدى.
 جاي كرسه فشقى بيش لار، فش كرسه جاي گى بيش لار ﴿قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنِّي لَكَ هُدًى﴾
 زكريا ايتدى، اى مريم بو بيش لار سكا قايدان كيله لار ﴿قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ

يُرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِقَرِّ حَسَابٍ ﴿۱۰﴾ مريم ايندی اللہنک رحمتدین اللہ تعالیٰ شکسز
 تلاگان کشینی حسابسز اثوب طعام لاندروور. ﴿فَمَا لَكَ دَعَا زَكْرِيَّا رَبَّهُ﴾ شول
 اورنده. زکریا اللہغه دعا قبلدی یعنی مريمنک درجه سنی کوروب آرزو قبلدی
 کاشکه مکاده اللہ بر ایندگو بالا بیرسه ایدی دیوب هم دعا قبلدی: ﴿قَالَ رَبِّ
 هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ ﴿۱۱﴾ زکریا ایندی ینار ب اوز
 رحمتکدین مکار ایندگو بالا بیرگل شکسز سن بو دعامی ایشکوچی سن.
 ﴿فَادَّأَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ بس زکریاغه جبرائیل علیه السلام
 ندا قبلدی اول وقتده زکریا مسجده نماز اوقوب تورا ایدی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَشْرِكُ
 يَحْيَىٰ مَصَدَّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ﴾ ای زکریا اللہ تعالیٰ سونج برلان سکا خبر بیردرکه
 بریحی اسمی اوغلك بولاجق در اول مريمدن نوغان عیسی پیغمبرگه ایمان کلتورور
 ﴿وَسَيِّدًا وَحَصْرًا﴾ قوم آراستده قدرلی بولور وبارچه گناه لردن نفسی منع
 قبلوچی بولور ﴿وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ هم پیغمبر لر جمله سندی بر پیغمبر
 بولور ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي يَسُوْنُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَنَيْتُ الْكِبْرَ وَامْرَأَتِي غَافِرَةٌ﴾ زکریا علیه
 السلام ایندی: ای ریم فایده مکار بالا بولسون حال بوکه من اوزم قارتایدیم، خانوئم
 بالا نوغدرایدیر. چونکه زکریا نوقسان توقز یاشنده، خانوئی نوقسان سکر
 یاشنده ایدی ﴿قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَمَّا مَا يَشَاءُ﴾ ﴿۱۲﴾ اللہ تعالیٰ ایندی: اللہ تعالیٰ تلاگان
 نرسه سون قبلور. سزگه بالا بیرهم دینه قارت اولسه کزده بالا کز بولور. ﴿قَالَ
 رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً﴾ زکریا ایندی یا ریم خانوئم بوکلی بولغانینه مکار علامت
 کورسات ﴿قَالَ أَنْتَ الْإِسْكَلَمُ النَّاسُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا زَمْرًا﴾ اللہ تعالیٰ ایندی سکا
 علامت شولدر اوج کونگه چه ستک سوبلا شورگه قدرنک بولماس مگر اشاره برلان گنه
 سوبلا شورسن. بس خانوئی بوکلی بولفاج زکریانک نلی بیلاندى دنبا سوزنی
 سوبلی آلامدی اما ذکر نسیحغه همیشه تلی یارادی ﴿وَأَذْكُرُ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحُ
 بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾ ای زکریا بکنی کوب ذکر ایت کیچدمو کوندزه نماز اوقوغی
 ﴿وَأَذْ قَالَتْ الْمَلَائِكَةُ يَسْرِيْمَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفِيكَ وَطَهَّرَكَ وَاصْطَفِيكَ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾
 فرشته لار ایندی لار: یا مريم نحقیق اللہ تعالیٰ سنی آرتق قبلدی وگناه لاردن پاک
 قبلدی دخی بارچه خانوئن لاردن سنی اخبار قبلدی ﴿يَسْرِيْمَ اقْتِي لِرَبِّكَ وَاسْجُدِي
 وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ ای مريم اللہ کا اطاعت قبل سجده و رکوع قبل یعنی نماز
 اوقوجیلار برلن نماز اوقوغل. ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقَبْرِ﴾ بو مريم فصه سی غیب
 خبر لاردن در ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ ای محمد سکا وحی برلان بلدرمز ﴿وَمَا كُنْتُ لَدَيْهِمْ
 إِذْ يَقُولُونَ أَقْلَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرِيْمَ﴾ زاهدلار قلم لارنی صوغه سالغانده آلا ر یاننده

سن یوق ایدک، آلا ر قلم لارنی صوغه ساندیلار مریمنی تربیه قیلورغه فایومزغه
 چقار دیوبوب ﴿وَمَا كُنْتُمْ لَهُمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ دخی آلا ر دعوا قیلوشقان
 وقت لارنده آلا ر آراسنده یوق ایدک آلا ر مریمنی آلا ر اوچون دعوا
 قیلوشدیلار. بس بوغیب قصده سنک حق پیغمبر ایدک سکا دلیل بار. ﴿اذ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ
 يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ﴾ ای محمد امسکا خبر بیر جبرائیل علیه السلام
 ایتدی: ای مریم الله تعالی سکا سونج برلان خبر بیردر سنک بر بالا ک بولاچق.
 اول بالا سکا آناسز فقط الله تعالی نك بول دیگان سوزی برلان بولور
 ﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ اول بالانک اسمی عیسی مریم اوغلی در چونکه
 آناسز نوغاج آناغه نسبت بیرلور ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ دنیا
 و آخرته اول بالا درجه ایاسی در همده الله نك یقین بنده لرندندر ﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ
 فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ اول عیسی آدم لار برلان عبرتلی سوز لارنی بیشکده چاغنده همده بالغ
 بولغاچ سو بلاشور ﴿وَمِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ دخی اول عیسی الله تعالی نك ایزگو قول لارندندر
 ﴿قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَأَمْ يَمْسَسُنِي بِشْرٌ﴾ مریم ایتدی: یارب قایدان مگا
 بالا بولور، مگا هیچ آدم نك قولی تیکانی یوق ﴿قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾
 الله تعالی ایتدی: او شانداق الله تالاگان نر سه سنی بار قیلور ﴿اِذَا قُضِيَ أَمْرًا فَاِنَّا
 يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ قچان الله تعالی بر نر سه سنی بار قیلورغه تالسه اول نر سه گه
 بول دیوبوب ایتور هم اول نر سه بولور. روایت ایتدی که جبرائیل علیه السلام مریم نك
 یفا سندن اور دیده عیسی غه بوکلی بولدی دیوبوب. ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ
 وَالْانجِيلَ﴾ الله تعالی عیسی غه یاز مقنی و شریعت علمینی، تورات و انجیل نی او گرانور
 ﴿وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ دخی بنی اسرائیل جماعتینه اول عیسی نی پیغمبر قیلور
 ﴿إِنِّي قَدْ جَعَلْتُكُمْ بَآئِنًا مِنْ رَبِّكُمْ﴾ عیسی ایتدی اوز نك پیغمبر ایکانومه دلیل لار کلتور دم
 ﴿إِنِّي أَخْلَقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ اول دلیل لرنک برسی
 تحقیق بالیفتدن فوش صورنی یاسار من دخی اور برمن اول صورت کده شوندان
 صوک فوش بولوب او چار ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ الله نك یاردی برلان ﴿وَأَبْرَأُ الْأَشْمَةَ
 وَالْأَبْرَصَ﴾ دخی آنادن کوز سز نوغان سو فر لار غه و آلا تلی کشی لر گه شفا
 بیورورمن ﴿وَأَحْيِ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ دخی الله نك ارادمی برلان اولو کلرنی
 نر گورورمن ﴿وَأَنْشِئْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَأْكُفُونَ وَمَا تَدْخُرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ﴾ دخی ابولر کز ده
 آشاعان نر سه لو گز دین هم ابولر کز ده ساقلاغان نر سه لر گز دین خبر بیورورمن.
 حال بو که بولار بار چه سی مگا غیب لاردر ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾
 شکسز عیسی نك بو اش لار نده الوغ دلیل لار باردر اگر عیسی نك پیغمبر ایکانینه

ایمانساکر. ﴿وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ﴾ عیسیٰ فی الله تعالیٰ نور الله موافق
 سویلا گوچی ایدوب بیاردی ﴿وَلَا حُلَّ لَكُمْ بِمَنْ أَلْذِي حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ عیسیٰ ابثور:
 بعض حرام بولغان نرسه لارنی سزگه حلال ایتار اوچون کبلمدم (آلارغه توه
 وغیر تویاقلی حیوان لار حرام بولغان ایدی حضرت عیسیٰ شریعتنده حلال بولدی)
 ﴿وَجِئْتُمْ بَابَهُ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ مذکور دلیل لارنی الله طرفدین کلتوردم ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَأَطِيعُوا﴾ بس الله دن فورفکزه مکا ابارکز. ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ
 هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ تحقیق الله تعالیٰ منم ربم وسزنگ ربکزد (تربیه ایدوجیدر)
 بس آکا عبادت قیلکز. آکا عبادت قیلقم غنه توغری بولدر. ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ
 مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ عیسیٰ همان ده آلودن کفرنی کورگاج یعنی فی قدر ایمان غه اونداسه ده
 آلا کافر بولفاج ﴿قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ ایندی باری مکا الله اوچون یاردم
 بیروچی؟ ﴿قَالَ الْحَوْرِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ إِنَّمَا بِاللَّهِ وَآشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ اخلاصلی
 مسلمان لار ایندی لار الله اوچون بز یاردم بیرورمز، بز الله تعالیٰ گه ایناندق،
 بلگک یاعیسیٰ بز تحقیق مسلمان لارمز. ﴿رَبَّنَا إِنَّمَا أَتَيْنَا لِنُؤْتِكَ وَأَتَيْنَاكَ الرَّسُولَ فَأَنْتَ
 مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ ای ربم عیسیٰ غه ایندرگان کتابکا ایناندق. هم عیسیٰ غه اباردک
 یاربم بزنی خالص بندلر کدین یاز غل دیوب دعا فلدیلار. حواریون اون ابکی
 کشی ایدی. ﴿وَمَكْرُوا﴾ عیسیٰ فی حبله برلان اونورورگه فصد فلدیلار ﴿وَمَكَرَ اللَّهُ
 وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ﴾ الله تعالیٰ آلارغه بو حبله لری اوچون جزا بیردی الله کامل
 جرایر گوچی در. روایت فیلندی کافر لار عیسیٰ فی اونورورگه اتفاق فلفاج
 عیسیٰ علیه السلام بر اویگه کروپ فاجدی بر کافر عیسیٰ آرتندین اونورورگه
 کردی. شول وقت الله تعالیٰ عیسیٰ فی کوک که کوناروب کر گوچی فی عیسیٰ غه
 اوخشانندی. بر وقت تابا آلماینچه جفوب کینگانده عیسیٰ دیوب اوزن تونوب
 آسدیلار واونردیلر، نه قدر من عیسیٰ توگل دیسه ده فارامادیلر. سوکره آرالنده
 نزاع و اختلاف چقدی بو بزم بولدش بولسه عیسیٰ فایده، عیسیٰ بولسه بولدشمن
 فایده دیوهم بیک کوب اولتر شلرده بولغان. ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يُعِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ
 إِلَيَّ﴾ الله تعالیٰ ایندی ای عیسیٰ من سی کوککه کونارامن وکوکدین اینگاج
 اولترورمن ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دخی کافر لردین فوتقار غوچی من
 ﴿وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ دخی سکا ابارگان
 کشیلر فی قیامت کافر لردن اوستون فیلورمن ﴿ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ﴾ مونگ سوکنده
 آخرنده بارچه کز مکا فاینورسز ﴿فَأَحْكُمَ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ آرا کرده
 (کافر لری بولم مؤمنلر آراسنده) خلاف فیلوشقان مسئله لرتزده حکم فیلورمن.

﴿قَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا فَاَعَذَبَهُمُ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ اما ايمان كننور مگان
 كشيلىرى دنياده اونورمك برلن، آخونده جهنم برلن عذاب ايدىرمن ﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ﴾
 اول كافرلر گه ياردم بير گوجى بولماس . ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 فَيُوَفِّيهِمْ أَجْرَهُمْ﴾ اما ايمان كلنروب ايدگو عمل قيلغان كشيلىرنك عمللرنيك نوابنى
 واجرىنى الله كامل اينوب بيرور ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ الله تعالى ظالملرني
 ياراتماز بس ظلمدن ساقلاذكز ﴿ذَلِكَ تَلْوَةٌ لَّكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرُ الْحَكِيمُ﴾ اي
 محمد سكا ارقوغان قصه لر سنك حق ييغير ايدكيكا وحق برلن بادلرني
 آبرغوجى فر آنتك الله سوزى ايدكىنه دليلدر ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ
 خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ الله فاندده عيسى نك مثالى آدم كبي در. الله
 تعالى آدمنى نوفرادن ياراندى هم بول ديوب ايندى بس آدم بولدى يعنى
 جانلاندى. بعض نصارا ييغير مزگه ايتديلر: اكر عيسى الله نك بالاسى بولماسه،
 آناسز نوغان بر بالا كورگاز ديديلر. مشول وقت يوفارغى آيت ايندى ﴿الْحَقُّ
 مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ عيسى نوغروسنده حق خير الله دن در بس سين
 شك ايتوچيلردن بولماغل. ﴿فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ اي محمد
 الله تعالى دن سكا علم كبلگان نك صوكنده بر من عيسى حقتده سكا نزاع قيلسه ﴿قُلْ
 تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا وَآبَاءَكُمْ﴾ اي محمد ايت سن آلارغه كبلكز! چاقرايق سز نك هم
 بز نك بالالرمزنى ﴿وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ﴾ هم سز نك و بز نك خاتونلارمزنى ﴿وَأَنْفُسَنَا
 وَأَنْفُسَكُمْ﴾ هم اوزلارمزنى. يعنى بار چه مز بر يرگه جيولايق جمعيت يولايق ﴿ثُمَّ نَبْهَلْ
 مَوْنَكُمْ صَوْنَكُمْ﴾ نضرع برلان دعا قباوشرمز ﴿فَيَجْعَلُ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكٰذِبِينَ﴾ كم
 يالغانجى بولسه الله نك لعنى آكا بولسون ديوب دعا قباوشرمز. بسوزنى ايشنكج
 كافرلر مشاوره قباوشقاج ايتديلار: نوغروسنى ايتكانسده محمد حق ييغير، اول
 بزگه لعنت قيلسه البته بز بار چه مز هلاك بولورمز، باروب ايتك: سن بزنى دين گه
 اوندمه بز سكا مال بيرور، شونك برلان صلح قيلامز ديوب، هم رسول اللهه قبول
 قيلدى ﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفِصْمُ الْحَقُّ﴾ اوشبو عيسى حقتده نبي فصه لار البته حق
 فصه لادر عيسى الله نك بندسى ورسولى در ﴿وَمَا مِنْ آلِهَةٍ إِلَّا اللَّهُ﴾ الله دن باشنه هيج
 اله يوقدر ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ شكسز الله غالب وه صلحت چه اش
 قيلغوجيدر ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ﴾ اكر حق دن باش قارتسالار
 شكسز الله تعالى نساد قباوه چيلارنى بلگوجى در قيامت ده كامل جزا كورورلر ◆
 ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ اي محمد اهل كتساب فه
 ايت، اي كتاب بيرلگان كشيلىر، هر برمز نك آراسنده عدالتلى وتوغرى بولغان

سوز حکیمه کبکمز ﴿أَلَا تَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ﴾ اول نوغری سوز دبدکمز اللهدن باشقه عبادت قیلمازملغمزدر ﴿وَلَا تُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا﴾ دخی اللهغه هیچ نرسه نی شریک اینمازملکمزدر ﴿وَلَا يَتَّخِذُ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ دخی اللهدن باشقه بر بومزنی رب تونما سوز لغمزدر یعنی یهود عزیزنی، نصاری عیسی نی رب دیما سونلر.

بوسوز ایسه شکسز عادل هم نوغری در. چونکه اینگان کتاب لارنک هر قابوسنده شولای قوشلطان در ﴿فَأَنْ تَوَلَّوْا قَعُولُوا أَشْهَدُوا بِآيَاتِنَا مُسْلِمُونَ﴾ اگر بو کلام حکیمه کتمکدین اعراض فیلسلر، بس مؤمن لر اینوکز: ای اهل کتاب سز شاهد بولکمز بز مسلمان لارمز دیوب ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي آيَاتِهِ﴾ ای کتاب اهلی ابراهیم علیه السلام حفسده نیک نزاع قیلوشاسز؟ چونکه نصاری ایندی ابراهیم بزنگ دینده، یهود ایندی بزنگ دینزده، بس بو آیت ایندی ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ﴾ حال بوکه نورات برلن انجیل ابراهیم دن صوگ ایندرلدینر سزنگ یهود ونصاری بولماقکمز تورات وانجیل آلماشقاج بولدی.

ایمدی تورات وانجیل دن نیجه مک یل اول بولغان ابراهیم نیچوک سزنگ دینگرده بولسون ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ عجب. آ کلابسز مو دعوا کزنگ یالغان ایدکینی، فارارغه یارامایهونی ﴿هَاتِمْتُمْ هَؤُلَاءِ حُجُجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ اسباب اینوب آگاه بولکمز سز (اهل کتاب) بلگان حکم لر کرده نزاع قیلوشاسز یعنی محمدنک حق پیغمبر ایکانن بلوب نزاع قیلاسز بو بر قبیح اشدر ﴿فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ اما نی اوچون بلگان حکم لرده نزاع قیلاسز؟ یعنی ابراهیم ننگ سزنگ دینده ایدکین قطعا بلما بسز، همیشه بزنگ دینزده دیو دعوا قیلاسز، بو بیگروک فیحدر.

﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ابراهیم ننگ قابو دینده ایکانن الله بلدر اما سز لر بلما سز. ﴿مَا كَانَ آيَاتِهِمْ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ ابراهیم یهود هم نصارا دیننده بولمادی ﴿وَلَكِنْ كَانَتْ حَقِيقَةً مُسْلِمًا﴾ لکن حق غه نیل اینوچی مسلمان ایدی ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ هم ابراهیم مشرکلر دیننده دگل ایدی. ﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِآيَاتِهِمُ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ابراهیم دیننده بولغان کشی لر ابراهیم که یارگان کشی لاردر ﴿وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ هم اوشبو محمد پیغمبر وهم محمد که یارگان ایمان کنورگان کشی لار ابراهیم دیننده لردر ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾ الله تعالی مؤمن لر که دوست هم یاردمیر گوجیدر ﴿وَوَدَّتْ ضَالَفَةُ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَضُلُّوكُمْ﴾ اهل کتابدین بر جماعت سزنی دین اسلام دن دوندرمکنی تلارلار ﴿وَمَا يَضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ﴾ لکن سزنی دوندره آمازلار مگر اوزلارین گنه دوندروزلار یعنی شوملنی اوزلرینه اولور ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ اوزلرین گنه دوندرگان لارن یلماس لار. ﴿يَا أَهْلَ

الْكُتُبَ لَمْ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَسْهَوْنَ ﴿۱۱﴾ ای اهل کتاب نی اوچون الله
 ایندرگان آیت لرگه انکار قیلاسر حال بوکه اوز کتر اول آیت لارنک حقلغنی
 بلاسر. ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ ای اهل کتاب نی اوچون حق
 بران باطل نی فاتوشدراسر ﴿وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ دخی حقنک حقلغنی
 بله توروب نی اوچون یاشوراسر ﴿وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي
 أَنْزَلَ عَلَيَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ﴾ اهل کتاب دن بر جماعه بر برینه ایندیبار:
 مؤمن لرگه ایندرلگان قرآنجه کوننک اولنده ایمان کلتورکتر ﴿وَأَكْفُرُوا
 آخِرَهُ﴾ دخی کوننک آخرنده انکار قیلکتر ﴿تَعْلَمَهُمْ بِرَجْمُونَ﴾ شولای فلساق
 احنمال که مؤمن لر دین لرندین فایبورلار ﴿وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ﴾ جن ایمان
 کلتورمکتر مگر اوز دینکترگه ایارگان کشی لرگه گنه اینانکتر ﴿قُلْ إِنْ أِهْدَىٰ هَدَىٰ اللَّهُ
 آيَةً مُحَمَّدٌ شَكْسُزُ حَقِّ دِينِ اللَّهِ يَأْنِ أَنْ يَنْكُرَ دِينَهُ﴾ ای اهل کتاب سز مسلمان لارغه
 انکار قیلاسر آلارغه سز نک انجیلکتر کبی بر
 حق کتاب بیرلگان اوچون ﴿أَوْ يُحَاجُّوْكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ﴾ یا که اول مسلمان لار بزگه
 غالب بولور دیوب انکار ایده سز. بهر تقدیر انکار کتر حسد دین کیله بر
 ﴿قُلْ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ بِدِينِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ ای اهل کتاب رحمت
 و مرحمت اللهنک در آلا رنی اوزی نلاگان کشی لارگه بیورور. اللهنک رحمتی کامل در
 رحمت کنگه نبوشلی ای دی کینی بلسگوچیدر. هم ایمان اللهنک بر رحمتی در
 تلاسه کنگه میسر قیلور. پیغمبرگه هم مؤمن لارگه هیچ حسد قیلماق درست
 نوگلددر ﴿يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ اللهنک رحمتینه الله تعالی نله گان کشی لرگه
 ایرشور ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ الله تعالی الوغ فضل ایاسی در تلاسه کنگه
 ایمان، اسلام و هدایت بیورور ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِنطَارٍ يُؤَدُّ إِلَيْكَ
 كَافِرًا لَرْدَنَ بَعْضِ لَارِي بَارِدَرِ كَه سَنِ آلا رَغَه اِمَانَتِ كَه كُوبِ آلتُونِ قُوسَاكْ
 اول آنی سکا نابشورور، بیورور ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بَدِينَارٍ لَأُؤَدَّهُ إِلَيْكَ﴾
 بعض لاری بار که اگر بر آلتون آفجه غنه امانت که قویسا گده. آنی بیرماسر
 ﴿إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا﴾ مگر دائم اوستونده نورسا گنه بیورور بو آیت دن
 بینه در که کافر لر ایکی نورلی ایکان برسی معامله سنی یخشی قیلوب ایکنه چی سی
 ناچار قیلادر ایکان ﴿ذَلِكَ﴾ بو روشلی اوست لرنداگی بورچ لارنی بیروملری
 ﴿بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأَمِينِ سَبِيلٌ﴾ شول سبیلی در که آلا ر کتابی بولمغان
 آدم لرگه بزنگ ضررمزغه بیورورگه بول بوق دیو اینورلار. یعنی اوستومزداگی
 بورچ لارمزی بیرماسه کده بزنی نی اشلبده آلمایلار شونک اوچون کتابی بولمغان

كشي لارنك مالنئ حلال كورديلرد، بورج لارني نوله مدبلار ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِّبُ﴾
 والله اوزرينه يالغان حكملرني نسبت قبلورلار ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ اوزلري اول
 حكمنك يالغان ايكانيني بله نوروب ﴿بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ﴾ بلسكه بر من اوزينك
 عهدلريني وفا قيلسه ﴿آلغان امانت لاريني نوشلي يرينه بيرسه﴾ ﴿وَأَتَىٰ﴾ وحرام
 نرسه لردن ساقلانسه ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ شكسز الله تعالي موندای عهدينه
 وفا قيلوب حرامدن ساقلانغوجي كشي لارني يك سوبه در. ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ﴾
 بعهد الله وَايْمَانَهُمْ ثَمَّنًا قَلِيلًا ﴿تحقيق برجماعت اوزلرينك بين لاريني آز آفچهغه
 ساتالار. چونكه يهود علماسي رسول اللهغه اوزلرينك مسلمان بولماق لريني عرض
 ايدر اوچون شامدن مدينه گه چقديلار آلارغه كعب بن اشرف اوچراب ايندى:
 اگر محمد دينه كرسا كز كوب مالدن محروم قالاسز، اولگي حال كزچه
 نورسا كز كوب هديه بيرمكجي ايدم ديوب. بس علماء اينديلار: بز باروب
 محمدني كوريك، اگر نورانده اينلگان صفت لار آنده نابولماسه ايمان كلتورماز
 ديديلر. رسول اللهني باروب كورگاج نورانده اينكانچه نابسالرده كعبنك
 هديه سني آلور اوچون بو محمد نورانده اينكانچه نوگل ديديلار. صوكره
 كعب بولارغه سكار آرشين بوز برله بشار صاع آربا هديه يردى وشول سبيلي
 بو آيت ايندى ﴿أُولَٰئِكَ لَا خَلْقَ لَهُمْ فِي الْأٰخِرَةِ﴾ بو كشي لارگه آخرنده الوش
 يوقدر ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ﴾ همد آلارغه الله تعالي شفقت برلان
 بر سوزده سويلماز ﴿وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ﴾ قيامت كوننده آلارغه الله تعالي
 شفقت نظريني سالماز ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ اولارني گناه لاردن باك قيلماز ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾
 آلارغه يك رنجكوجي عذاب بولغوجي در. ﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ اول يهوددن
 برجماعت ﴿يَلُؤْنَ أَسْتَنَّهُم بَالِغَةَ﴾ نل لريني نورانده برلان اوزگار نورلار يعني
 نورانتي اوزگارنوب اوقورلار ﴿لَتَحْسِبُوهُ مِنَ الْكُتُبِ﴾ اول سوزلريني سز نورانده
 ديوب حساب قبلور اوچون ﴿وَمَا هُوَ مِنَ الْكُتُبِ﴾ حالبوكه اول سوزلر نورانده
 نوگل ﴿وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ وبو سوز الله سوزيدر ديوب اينورلار
 ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ حالبوكه اول سوز الله دنده نوگل ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِّبُ﴾
 وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿يَالغانغيني بله نوروب كوب حكمني اللهغه نسبت قبلورلار ﴿
 مَا كَانَ لِشَرِّ أَنْ يُوتِيَ اللَّهُ الْكُتُبَ وَالْحِكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي
 مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ هيچ براگوگه جائز اولماسكه، الله تعالي آكا كتابني، حكمني
 (ايزگو برلن يمانتي آبروني) ويغبرلكني بيرونده صوكره اول، آدميلرگه:
 اللهغه دگل مكا فل بولكز ديسون (بروقت يهود ونصاري، عيسى حقنده اختلاف

قیلشوب رسول الله کلدیلار. رسول الله: بارچه کز خطا اعتقاد قیلامز دیدی.
 شوندن صوگ آنلار آچولانوب: سین محمد اوزینکا عبادت قیلورغه
 چاقوراسن دیدکلرنده شول آیت ایندی ﴿وَلَكِنْ كُونُوا رَبِّينَ﴾ لکن اول
 پیغمبر اینور: ای جماعت خدای بولکز الله تعالی نك رضا بولاچق اشلارنی
 قیلکز ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ﴾ الله تعالی نك کتابینی بلمککز سبیلی ﴿وَبِمَا كُنتُمْ
 تَدْرُسُونَ﴾ دخی الله تعالی نك کتابینی درس اوقوماککز سبیلی. یعنی الله نك کتابینی
 اوقوب اوز کزگه تبوشلی عملی بلاسز بس آنک برلن عمل قیلکز.
 ﴿وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَالِكَةَ وَالنَّبِينَ آرِبَابًا﴾ دخی سزگه، فرشته لرنی و پیغمبر لرنی
 اله نوتماغه امر قیلماقی جائز اولماس ﴿أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ اول
 پیغمبر سزنی مسلمان بولغانکز صوگنده کفر برلان هیچ یورماس ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ
 مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ﴾ الله تعالی پیغمبر لردن عهد آلدی ﴿لَئِنَّمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ﴾
 سزگه ایندرگان کتاب و پیغمبر لکنی امت لر کزگه ایرشدرورسز دیوبوب
 ﴿ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ مونک صوگنده سزگه پیغمبر کلدی. یعنی محمد علیه
 السلام ﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ﴾ اول محمد سز نك کتاب لر کزنی راستلاغوجیدر ﴿لَتُؤْمِنُنَّ
 بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ﴾ الله تعالی اول پیغمبر لرگه ایندی البته اینانورسز اول رسول
 (محمد) که هم یاردم بیورورسز ﴿قَالَ أَقْرَبْتُمْ﴾ الله تعالی پیغمبر لرگه ایندی اقرار
 قیلاموسز محمد نك حق پیغمبر ایکنینی ﴿وَآخَذْتُمْ عَلَيَّ ذِكْرًا﴾ او شوسو
 محمد که اینانما کزغه منم عهد منی قبول قیلاموسوز؟ ﴿قَالُوا أَقْرَبْنَا﴾ ایندی لرگه اقرار
 هم قبول قیلدی ﴿قَالَ فَاشْهَدُوا﴾ الله تعالی ایندی آلائی ایسه اقرار کزغه شاهد بولکز
 ﴿وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ سز نك ایله من هم شاهد من. بس هر قایو پیغمبر
 اوز امت لرینه محمد حق پیغمبر بولور دیوبوب شهادت بیروب کندیلار. ﴿فَمَنْ
 تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ﴾ بس بر من پیغمبر لر آنک حق لغنی برلان اقرار قیلغان نك صوگنده
 محمد که انکار قیلسه ﴿قَالُوا لَكَ هُمُ الْمُفْسِقُونَ﴾ اول کشی لر یعنی انکار ایدوجیلر
 فاسق لادر ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ایا الله تعالی دینندن باشقنی استارلاری؟
 ﴿وَلَهُ اسْلَمَ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ حال بوکه الله تعالی گه کوکده گی هم بردا گی
 بارچه مخلوق اطاعت قیلور ﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بعض لاری اختیار لاری برلان اطاعت
 قیلور (مؤمن لار کبی). بعض لاری اختیار سز اطاعت قیلور (کافر لرده الله نك قضا سینه
 منع قیلا آلامدقلرندن اطاعت قیلالر). ﴿وَالِيَهُ يَرْجِعُونَ﴾ اول الله ساری غنه
 قایتارلور لر ﴿قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ ای محمد ایت الله تعالی گه و اوزیزگه
 ایندر لگان قرآنغه ایناندى ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَيَّ إِلَّا الْحَقُّ وَبِعَقُوبِ

وَالْأَسْبَاطُ ۖ دخی اوشبو پیغمبر ار که ایند لر گان ۖ کتباغه ایناندق ۖ ﴿وَمَا أَوْتِيَ مُوسَىٰ
 وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ دخی موسی و عیسی و باشقه پیغمبر لر که الله لر ندن
 ایند لر گان کتباغه ایناندق ۖ ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ﴾ ایمان کتروده اول پیغمبر لر ننگ
 آراسن آیور میسر (یهود نصاری کبی پیغمبر لر ننگ قایوسینه اوشانوب قایوسنی
 انکار قیلما یسن) ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ ۖ وَاللَّهُ تَعَالَىٰ نَكَّ امْرِيْنَه اطاعت قیلو چیمره
 ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنَا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ بر من اسلام دن باشقه دین که ایارسه اول
 من ننگ هیچ عبادتی قبول ایدلماز ۖ ﴿وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ﴾ اول آخر نده
 هلاک بولغوچی ۖ کشی لر دندر ۖ ﴿كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ﴾ ایمان
 کتور گان لری سوکنده ۖ کافر بولغان فومنی الله تعالی نوغری بولغه کوندرماز
 ﴿وَشَهِدُوا اَنَّ الرَّسُوْلَ حَقٌّ﴾ آنلار اولده رسول حق دیوب شهادت بیره تورب
 ﴿وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ و آلا رغه آچی معجزه لر ۖ کبله نوروب ۖ ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي
 الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ﴾ ۖ الله تعالی موندای ظالم لر نی نوغری بولغه کوندرماس ۖ ﴿اُولٰٓئِكَ
 جَزَاؤُهُمْ اَنَّ عَلَيْنٰمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ﴾ ۖ بو کافر لر ننگ جزاسی: الله
 ننگ، فرشته لر ننگ و بار چه آدمبر لر ننگ لعنی آلا راوزرینه بولغو چیدر ۖ خلدین فیها لعنت
 اجنده منگو فالغو چیلاردر ۖ ﴿لَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ﴾ آلا رغه بیر لگان عذاب اصلا
 یکلایتماس ۖ ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُوْنَ﴾ ۖ هم آلا رننگ عذاب لری کیچکتر لماس ۖ ﴿اَلَّذِيْنَ تَابُوا مِنْ
 بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْا﴾ مگر کفر لری سوکنده نوبه قیلوب عمل لرینی صالح قیلغان لری بولای
 عذاب ایدلما سلا ر ۖ ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ﴾ ۖ زیرا شکسر الله بارلقا غوچی در و شفقت
 قیلغو چیدر ۖ ﴿اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ﴾ عیسی و موسی غه ایمان کتور گان سوکنده
 فر آن غه کافر بولغان کشیلر ۖ ﴿ثُمَّ اَزْدٰدُوْا كُفْرًا﴾ محمد که انکار ده دوام ایله همان ده کفر لرینی
 آرتدر سلا ر ۖ ﴿لَنْ نُقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ﴾ البته توبه لری قبول ایدلما س ۖ ﴿فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الصّٰلُوْنَ﴾ ۖ
 بو کشی لر نوغری بولدان آزرغان کافر لر در ۖ ﴿اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا وَهُمْ كٰفِرًا﴾
 تحقیق ایمان سلا ر، کافر حال لر نده اولوب کینسه لر ۖ ﴿فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِّلْءُ الْاَرْضِ
 ذَهَبًا وَّكَوْا فَنَدَىٰ بِهٖ﴾ اگر چه گناه لری اوچون بز توبلسی آلتون بیر سه لر ده
 آلا ردن قبول ایدلما س ۖ ﴿اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ﴾ بو کافر لر که بیک رنجکوچی
 عذاب بولغو چیدر ۖ ﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ نٰصِرِيْنَ﴾ ۖ وهم آلا رغه باردم اینکوچی ده بولماس ۖ
 ﴿لَنْ تَنَالُوْا الْبِرَّ حَتّٰی تُنْفِقُوْا مِمَّا تُحِبُّوْنَ﴾ اوز کز سوگان مال کزدن صدقه بیرما ینبه
 اینر گولکنی تابا آلا رسز ۖ ﴿وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَيْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ﴾ ۖ انفاق قیلغان
 نوسه لر کزنی شکسر الله تعالی بلغوچی در ۖ آخر نده خبر جزاء بیورر (روایت
 قیلندی عبدالله بن عمر بیک مانور بر جاریه سانوب آلوب غایت بار اتمده ایدی ۖ

سوگړه آنی آزاد قلوب بر صحابی که نکاح قیلوب بیردی. اول صحابی نك اول خاتوندن بر
 بالاسی بولدی. عبدالله بن عمر شول بالانی کورگاج فوجاقلاب . ای اوغل سندن
 آنانك ایسی کبلدر. دیوب ایندر ایدی . بالاده ای عبدالله بن عمر آنانی شول
 قدر بارانقاج نه اوچون آزاد قلوب کشی که بیردك ؟ دیوب سورادی . عبدالله
 بن عمر ایندی : الله تعالی (لن تنالوا البر حتی تنفقوا مانتحبون) آیتینی ایندرگاج آزاد
 قیلدم دیوب ﴿ کُلُّ الطَّامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴾ بنی اسرائیل که هر طعام حلال ایدی
 ﴿ اَلَا مَا حَرَّمَ اِسْرَائِيلُ عَلٰی نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ﴾ مگر حضرت یعقوب ،
 توراۃ اینمسندن اول اوزینه حرام قیلغان نرسه لرگنه حرام ایدی . روایت اینلدی که
 یعقوب علیه السلام خسته بولغاچ اطباء ایندی لر : سن نوه کنگ اینتدن هم سونتندن سافلان دیدیلر .
 شونک اوچون اول نرسه لر نی یعقوب اوزینه حرام قیلدی . اما یهودلر نك گناهلر نك کو بلگی
 سبیلی سوگندنده کوی نرسه لر حرام قیلندی . یهودلر ایسه آلا ریز نك سبیلی حرام بولمادی
 بلکه نوح زماننده حرام بولغانلار دیوب دعوا قیلدی لار . شونک اوچون یوقارغی
 آیت ایندی ﴿ قُلْ قَاتِلُوا بِالْتَّوْرَةِ فَاَنْتُمْ حَاكِمُونَ ﴾ ایت ای محمد : نورانی کورگتر هم اوفوگتر
 ﴿ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴾ اگر دعوا گزده صادق بولسا گتر . بس یهود حیران قالدی
 نورانی آلوب اوفورغه فورقیدیلار ﴿ مَن اَفْتَرٰی عَلٰی اللّٰهِ الْكُذْبَ ﴾ براگو اللهغه
 یالغان حکمنی نسبت قیلسه ﴿ مَن بَعَدَ ذٰلِكَ ﴾ اللدن کتاب اینگان نك سوگنده ﴿ قَاوَلْتُمْ
 هُمُ الظّٰلِمُونَ ﴾ اول کشیلر ظالم لردن ﴿ قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ ﴾ ای محمد ایت الله صادق در
 ﴿ قَاتِبُوا مَلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيفًا ﴾ بس ابراهیم نك توغری دیننه ابارگتر ﴿ وَمَا كَانَ مِنَ
 الْمُشْرِكِيْنَ ﴾ ابراهیم مشکلر دین بولمادی . بس اسرائیل دیننده حلال نرسه لر نی
 اوز هوا گتر برلن حرام قیلما گتر ﴿ اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ ﴾ تحقیق بنده لرگه
 عبادت اوچون سالونغان اونک اولی ﴿ لَلَّذِيْ بَيْتًا مَّكَّةَ ﴾ مکده گی اودر یعنی کعبه
 شریفدر ﴿ مُبَارَكًا ﴾ اول کعبده کوب برکات بولغوجی در ﴿ وَهَدٰى لِلْعٰلَمِيْنَ ﴾
 عالم اهلیننه توغری بولنی حکور سانکوجی در . ﴿ فِيْهٖ اٰيٰتٌ بَيِّنٰتٌ ﴾
 اول کعبه شریفده آچق علامت لر بولغوجی در (مثلا حجر اسود کبی ، رسول الله
 اینگان «حجر اسود جنت نك آق یاقونی در ، آدمیلر نك گناهلری سبیلی فارالدی ،
 دیوب) ﴿ مَقَامُ اِبْرٰهِيْمَ ﴾ اول علامت لر دین بری حضرت ابراهیم نك آباق اوزنلار یدر
 ﴿ وَمِنْ دَخَلَهَا كَانَ اٰمِنًا ﴾ برکشی کعبه که کرسه امین بولور . کعبه دن چقما یونچه
 اول کشی که حکم یورونمک جائز بولماس . مثلا برکشی اوترو که مستحق بولوب
 کعبه که کرسه آنده اوتروب بولمیدر ﴿ وَللّٰهِ عَلٰی النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتِطَاعَ
 اَبَةً سَبِيْلًا ﴾ فونی بیتکان کشی که اللهغه عبادت اوچون حج قیلماق لازمدر (رسول الله

خطبه سنده ایندی: «ای جماعت قوتی یتکان کشی که الله تعالی حج فرض قیلدی، فرض بولوبده قبلاینجه اولسه اول کشی یهودی یا که نصرانی، یا که مجوسی علامتی برلن اولگوجیدر» دیدی. چونکه الله تعالی لازم اینکان فرضنی قبلاینجه اولو ایمانسزلی علامتی در. رسول الله ایندی حجغه آشغکز چونکه فحان اولاسکز معلوم نوگل. دیو ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ بر کشی حجنگ فرضینه انکار قیلسه، ضروری اوزندین باشقه هیچ کم که بولماسزیرا الله تعالی آنک عملندین بلکه بتون عالم دن مستغنی در هیچ آنک عملینه محتاج بولماس انکار قبلوجینی قاتی عذاب قبلوجی در ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ﴾ ای محمد اهل کتابه ایت ای اهل کتاب نی اوچون اللهنگ آیت لرینه انکار قیلاسز ﴿وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ حال بوکه قیلغان اشلر کز که الله شاهددر. ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ آمَنَ﴾ ای محمد ایت ای اهل کتاب نی اوچون مؤمن لر نی الله بولندن منع قیلاسز؟ ﴿تَبِعُونَهَا عَوَاجًا﴾ الله یولینه ضروری استاب ﴿وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ﴾ حال بوکه الله بولی توغری ایدکینی اوزکز بلاسز ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ سز قیلغان اشلردن الله غافل نوگل. هر نه قیلسا کز جزا کزنی بیورور. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا الْكِتَابِ﴾ ای مؤمن لر اکر سز یهودی و نصاری سوز لرینه اطاعت قیلسا کز ﴿يُرِدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ﴾ ایمانکز صوکنده آلا سزنی کفر که قاینار و رلار بس آلا رغه قانا شما کز. ﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُنذِرُ عَلَيْهِمْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ای محمد امنی نچوک کافر بولاسز حال بوکه سز که اللهنگ آیت لر نی او فولادر ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُ﴾ سزنگ اچکز ده اللهنگ رسولی باردر ﴿وَمَنْ يَعْصِمْ بِاللَّهِ﴾ بر من اللهنگ قرآینه بابوشسه ﴿قَدْ هَدَىٰ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ اول کشی تحقیق توغری بولغه کونلور ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ﴾ ای مؤمن لر اللهغه مخالفت دن کوچکز یتکان قدری ساقلانکز، راست صانلانق ایلان ﴿وَلَا تُؤْتُواهُمُ الْوَالِدَاتِمْ مُسْلِمُونَ﴾ سزگا اسلامدن باشقه حالده اولم ابر شماسون ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ بارچه کز اللهنگ بیینه یعنی قرآنه بابوشکز ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ فرآندین آیریلوب تارالوب کینما کز. علمالر ایندی لر: دنیا اچنده گی کیشلرنگ مثالی، نورلی حشرات برلن تولغان بر قبو کیدر که اول فیودن چقماق ممکن نوگل مگر بر جب بار شوکار توتوب فنه چقماق ممکن بس دنیا ده شونک کبی نورلی بوز قلق و بدعت لر برلن تولغان شولاردن فوتلوب جنت که کرمک ممکن نوگل مگر قرآنه توتوب فنه. ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ واللهنگ نعمت لر نی یاد کز ده نو نکز ﴿إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءُ﴾

سز جاهلیت زمانده بربرکز که دشمان بولدکز ﴿قَالَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بس کوکلکز که
 الله تعالی اسلام ایلان الفت سالدی ﴿فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَةِ إِخْوَانَا﴾ بس اللهنگ نعمتی سبیلی
 دین فرنداشری بولدکز (بو آبت اوس برلن خورج اوچون ایندی آلا فرق
 یل دشمان بولشغانلار ایدی. رسول اللهنی ایشوب غائبانه مسلمان بولدیلار.
 صوکره دین فرداش بولوب دوست لاندیلار. ﴿وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ﴾
 جاهلیت زمانه سنده جهنم یاری نك یا قاسینه بیک آزا قالغان حالده بولدکز ﴿فَأَنقَذَكُمُ
 مِنهَا﴾ بس الله تعالی سزنی اول جهنمدن اسلام حقتده فوتقاردی بس بوالوغ نعمتی
 یادگزده تونوب شکر فیلکز لارا ﴿كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝﴾
 اوشانداق الله تعالی دلیل لرنی آچق بیان فیلور سز آلارنی فهم لب توغری
 بولغه کونلمک اوچون. ﴿وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ﴾ سز نك آرا گزده
 حیر که دعوت فیلغوچی کسه لار بولسون ﴿وَيَأْتُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ بخشی لق لار
 برلان یور سونلر خصوصا قرآن غه نونوناق برلان ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾
 نامشروع عمل لردن خصوصا قرآن غه مخالف سوزلار ایله عمل قلمقدن نهی
 فیلسون لر (هر عصرده قرآن نك معنی سنی بلوب خلق غه قرآن معنی سنی اوگرا تکوچی
 غالم لر نك بولماقی فرض کفایه در. تا که خلق قرآن نی آکلما ییچه آنداغی یورلغان
 عمل لر نی اونوما سون دیدیلار ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝﴾ بو امر بالمعروف ونهی عن المنکر
 قیلغان عالم لار آخرنده مقصود لرینه یشکوچی کسه لاردر. ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
 قَرَّبُوا﴾ اوزلرینه اینگان کتابنی ناشلاب نارالوب آیریلوب بتکان یهود ونصاری
 کبی بولما کز ﴿وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ یهود برلان نصاری اوزلرینه
 آچق معالی کتاب کیلگان نك صوکنده اختلاف قیلدیلار. بس آلا کبی قرآن
 اوگرا نهای هم قرآن برلان عمل قیلماقی اوز آرا اختلاف فیلشور بولما کز ﴿وَأُولَٰئِكَ
 لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝﴾ بو اللهنگ کتابینه مخالف عمل فیلغوچی کشی لار که بیک قانی
 والوغ عذاب بولور. ﴿يَوْمَ نَبِّضُ وُجُوهٌ وَّنَسُودُ وُجُوهٌ﴾ قیامت سکوننده کوب
 یوزلار آق وکوب یوزلر قارا بولور. یعنی قبر دین فوبقاندن عمل دفتر لری
 اوگدن بیرلگاندن و میزانی آغر کیلگاندن مؤمن لار نك یوزلری آق بولور اما
 شول اورن لارده کافر لر نك یوزلری قارا بولور ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ
 أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ اما یوزلری قارالغان کافر لر که ایتور لر. ایا ایمانکز
 صوکنده کافر بولدکز می؟ ﴿فَتَذُقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝﴾ بس کفر کز
 سبیلی عذابنی ناتوکز، دیوب ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ أبيضتْ وُجُوهُهُمْ فَقِي رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ اما یوزلری
 آق بولغان مؤمن لر اللهنگ رحمتی اچنده یعنی جنت ددر لر ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝﴾

آلا اول جنتده منگو فالورلر ﴿ تَلِكْ آيْتِ اللّٰهِ تَتْلُوْهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ﴾ بو قرآن الله
 تعالى نك آيتلر بدير. اي محمد آلا ربي سكا حلق اوزرنده او فورمز ﴿ وَمَا اللّٰهُ بِرَبِّدْ
 طَلْمًا لِلْعٰلَمِيْنَ ﴾ الله بنده لر بيه ظلم ني اراده قيلماس. امريته مخالفت قيلماسا كز عذاب
 قيلموجي نو گلدر. ﴿ وَللّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ﴾ برده، كو كنده بولغان
 شي لزنك بار چهي الله تعالى نك مخلوقني در ﴿ وَاللّٰهُ تَرْجِعُ الْاُمُورَ ﴾ ايش لار نك
 بار چهي الله تعالى كه قايتار لور (بس اللهغه ايدگو عمل قيلماق لازمدر).
 ﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ ﴾ اي امت محمد خلاق فايده سينه چقار لغان
 جماعت نك خير لومي بولدكز ﴿ تَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ بخشي ايش لار برلان بيوراسز
 ﴿ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ﴾ وباراساغان بوزوق اشلردن تياسز ﴿ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ﴾
 واللهغه ايمان كلتور مسز. بس امت دعواسنده بولغان هر بندهده بو صفت لار تابلماق
 لازمدر ﴿ وَلَوْ اَمَّنْ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴾ اگر اهل كتاب (يهود و نصاري)
 ايمان كلتور سالر ابدى آلا رغه البته خير بولور ابدى ﴿ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ ﴾ اهل
 كتاب اچنده مؤمن لاده باردر (عبد الله بن سلام وآكا ابارگان لار كمي)
 ﴿ وَاسْتَكْبَرُ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴾ و كوبراكي فاسق و كافر لردر كعب بن اشرف
 و بولد اشلري كمي ﴿ لَنْ يَصْرُوْكُمْ اِلَّا اَدْنٰى ﴾ سوغش برلان اهل كتاب سز كه ضرر
 قيلماس مگر نل برلان اذا قيلور لار ﴿ وَاِنْ يَّعٰنَلُوْكُمْ يُّوْثُوْكُمْ الْاَدْبَارَ ﴾ اگر سز نك
 ايله سوغش قيلماس لار طاقتلري بوقلق سيبلي قاچار لار ﴿ ثُمَّ لَا يَنْصُرُوْنَ ﴾ و هيچ
 ياردمجي تاباسلار (هيچ كم فائده اينه آلاز) ﴿ ضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الذَّلٰةَ اَيْنَ مَا تَشَاقَوْا ﴾
 فايده بولسه لرده (مغلوب بولوجيلى برله) آلا رغه حقارت لازم قيلندي ﴿ اَلَا بِحٰلٍ مِّنَ
 اللّٰهِ وَحٰلٍ مِّنَ النَّاسِ ﴾ مگر اللهغه و آدم لر كه عهد برله نور سالر (بو وقته جزيه
 آنور اولتور لمار لر) ﴿ وَاَبَاؤُكُمْ يَفْضَلُونَ مِنَ اللّٰهِ ﴾ والله نك قهريني اوستلار بيه آلدبلار
 ﴿ وَضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ ﴾ و آلا رغه قبرك علاني قيلندي (جزيه نك آرتماقدين
 فور قوب اوزلر بيه مسكين لر صورتنده بورنور لر ﴿ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَسْتَكْبِرُوْنَ
 بِاَيْتِ اللّٰهِ ﴾ اوشبو حقارت لر الله نك آيت لربه انكارلري او چوندر ﴿ وَيَقْتُلُوْنَ
 الْاَنْبِيَاۥ بِغَيْرِ حَقٍّ ﴾ هيچ بر حقسز ييغمبرلرني اولتورمكلري او چوندر ﴿ ذٰلِكَ بِمَا
 عَصَوْا وَكَانُوْا بِعٰثُوْنَ ﴾ اوشبو الله نك قهرنده قالمق لري معصيتلري سيبلي و نوغري
 بولدن چغوب كينولري سيبلي در. ﴿ لَيْسُوْا سَوَآءٍ ﴾ اهل كتاب نك مؤمن لري برلان
 كافر لري بر نيگز نو گل لردر ﴿ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٍ قٰنَةٌ ﴾ اهل كتابدن نوغري
 بولده نورغوجي جماعت باردر ﴿ يَتْلُوْنَ آيٰتِ اللّٰهِ اِنَّآ اِلٰلَ ﴾ كيج اچنده نمازده
 الله نك آيت لربني اوني لار ﴿ وَهُمْ يَسْتَحْجِبُوْنَ ﴾ وهم الله رضاسي او چون نماز

او قورلار ﴿يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ اللهغه و قیامت کونینه ایمان کلتوره لر
 ﴿وَيَأْتُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ قرآن برلان عمل قیلماقغه بیوره لر ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ النَّكَرِ﴾
 و قرآنغه انکار اینودن تبالار ﴿وَيُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ و ایدگو عمل لر نی
 قیلورغه آشوغالر ﴿وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ اوشبو اشلر نی قیلغان کثیر جنتده
 صالح لار برلان برگه بولورلار ﴿وَمَا يَقُولُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا﴾ قیلغان ایدگو
 عمل لرینه آخرنده انکار قیلونماز بلکه خیر جزا بیرلور (رسول الله ایندی:
 ﴿الْبِرُّ لَا يَتْلَى وَلَا يُنَى وَالْإِيمَانُ لَا يَنْسَى﴾ یعنی ایدگو عمل فانی بولماس، و یاوز عمل اونوتلماس
 ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ الله تعالی تقوی کشی لارنک عمل لرینی بلگوچی در بس
 خبر لی ثواب بیرور ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ اللَّهِ
 شَيْئًا﴾ اللهنک عذابندین فوتولماق حقتده کافر لارنک بالاری مال لر ی هیچ بر
 شی برلان فایده بیرماس ﴿وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ و بو کافر لر جهنم ایبالریدر
 ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ اول جهنمده آلاز منگو قالفوجیلاردر ﴿مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ
 فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ کافر لارنک دنیاده خلق فایدهسینه صرف اینکان
 مال لرینک مثالی ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ﴾ سالفون یل کبی در ﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ
 ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ اول سالفون یل ظالم قومنک ایگینه ابرشدی ﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ اول
 ایگنی فوروندی، اول ایگنلار ندین ایالری فایده کورماس. اوشانداق
 کافر لارده اولگاج صرف قیلغان مال لر ندین فایده کورمازلار. ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ
 وَلَكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ الله آنلارغه ظلم قیلمادی. و لکن کفر لر ی برلان
 اوز اوز لرینه ظلم قیلدیلار ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ﴾
 ای مؤمن لار اوز کزدین باشقنی یقین دوست اینوب تونماکز قرآنغه مخالفت
 قیلغان کشی لاردن سافلانکرا (بو آیت انصار حقتده ایندی آلاز یهودلار برلان
 دوست ایدیلر. رسول الله ایندی: دوست ابرشول که، دوست لفی دین اوچون
 بولور بس دوست لار کز بخشی کسه لار بولسون. بو توغورده شعر اینولدی:
 «عن المرء لا تسأل و ابصر فرینه = فکل فرین بالمقارن بقندی» ابرنک نبندی لگینی
 اوز ندن سوراما دوستینه قارا چونکه کشی ایداشینه اباروب اش قیلادر دیمکدر.
 ﴿لَا يَأْتُونَكُمْ خَبْرًا﴾ اول مخالف لر دینکزرگه بوز و فلق سالورغه نرشوده قصورق
 قیلماس سز نک دینکزنی بوزوده کامل اجتهاد لرینی صرف اینارلر ﴿وَدُوَانَا عِتْمُ﴾
 و آلاز سز نک گناه لی بولما کزنی نلار لار ﴿قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ آغز لر ندین
 آچبع سوز لر ظاهر بولور. رسول الله: آچبع سوز لر دن مراد، محمد پیغمبر نوکل
 دیمک لر ی کبی دیدی ﴿وَمَا تُحْفِي صُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ و کوکل لر نده باشرگان دشمنلقلاری

بگراک الوغ. بس ای مؤمنلر اوز گزنگ ضرر گزغه قوشوچی لارغه بخشلیق
 برلان قاتوشماقدین بیک ساقلانگزر ﴿قَدْ يَتْلَاكُمْ الْآيَاتُ أَنْ كُنتُمْ تَقْلُونَ﴾ تعقیق
 اول دشمان لار گزنگ علامت لارینی آچی ای توب بیان قیلدی اگر تصدیق اینوب
 ساقلانسا گز آلارنگ بیان لقلار ندین فوتولا آلورسز. ﴿هَاتَتْهُمُ أُولَاءُ نُجُوتُهُمْ﴾
 ای مؤمن لار اگاه بولگزر اول مخالف، کافر و منافق و مبتدع لار گه نجو ک محبت
 قیلاسز ﴿وَلَا يَجُوتُكُمْ﴾ حال بوکه آلار سزنی برده بارانی لار ﴿وَتُؤْمِنُونَ
 بِالْكِتَابِ كُلِّهِ﴾ سز اللهدن اینگان کتابلرنگ بارچه سینه ایمان کلتورسز ﴿وَإِذَا
 لَقَوْتُمْ فَأَلْوُوا أُنْتُمْ﴾ آلار سزنی کورسه لار بزده ایمان کنوردک دیوب اینورلار
 ﴿وَإِذَا خَلَوْا﴾ فجان خلوه اورنقه کلسه لار ﴿عَضُّوا عَلَيْكُمْ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ﴾ سز گه
 آچولار ندین بارانی لارینی تشلارلار ﴿قُلْ مَوْتُوا بِفَيْضِكُمْ﴾ ایت ای محمد آچو گز
 برلان اولگزر ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ شکسز الله تعالی کو کل لرده گی
 نرسه لرنی بلگوچی در بس مؤمن لار گه کوکلده ساقلاغان دشمان لگزر اوچون
 جز الانورسز. ﴿أَنْ تَسْتَكْتُمُ حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ﴾ ای مؤمن لار اگرده سز گه بر
 اینر گولک ایرشه (مثلا سوغشده چی کوکی) اول کافر لرنگ بوز لارینی قاراقیلادر
 ﴿وَإِنْ نُصِبتُمْ سَبِيَّةً﴾ اگر سز گه بریاوزلق ایرشه ﴿يَقْرَحُوا بِهَا﴾ اول یاوز
 اشنگ سز گه ایرشکانی اوچون شادلانالار ﴿وَإِنْ تَضَرُّوا وَتَقْتُوا﴾ اگر خدا
 امرینه صبر قیلوب معصیت لاردن ساقلانسا گز ﴿لَا يُضْرَبُكُمْ بَدَنُهُمْ شَيْئاً﴾ آلارنگ
 دشمانقلاری هیچ نرسه برلاند سز گه ضرر بیرماس ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾
 شکسز الله تعالی اول کافر لارنگ قیلغان اشینی بلگوچیدر ﴿وَإِذْ غَوَّتْ مِنْ
 أَمَلِكُ﴾ ای محمد اهل یشکلبین نوروب چغان وقتکده ﴿نُبُوِّ الْمُؤْمِنِينَ﴾
 مؤمن لارینی حاضر قیلاسن ﴿مَقْعَدَ الْقِتَالِ﴾ سوغش اورن لارینه. بی اهد سوغشی
 کوننده ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ الله سنک دعا کنی اینتکوچی در و کافر لرنک اشینی
 بلگوچیدر ﴿إِذْ هَبَّتْ طَائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا﴾ سزدن ابکی طائفه فور فوب سوغشدن
 کبری قایتورغه نلادیلر ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّنَا﴾ الله تعالی آلارنی ساقلاغوچی در بس الله
 کوکلرینه نپاه بردی قایتادیلر ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ مؤمن لار الله
 تعالی گه گنه توکل قیلسونلار. اللهنگ باردمینی بلوب شکر قیلسونلر. بو آیت
 اینوکه سبب: رسول الله اهد سوغشده مک کشی ایله مدینه دین چغدی اما عبدالله
 این ای ابن سلول اوچ بوز منافق برلن کبری قایتدیلا. عسکر آز قالناچ
 مؤمن لردن بنو الحارث برلن بنو سلمه دیگان ابکی طائفه فور فوب قایتورغه
 قلایلر. کوکلرینه الله نپات بیرگان دین نپات بولدیلا، قایتادیلر ﴿وَإِذْ نَصْرَ لَكُمْ

اللَّهُ يَنْزِلُ فِي سَمَاءٍ مَدِينَةٍ مِّنْ ذُرِّيَّتِهِ لِيُنزِلَ عَلَيْهَا مِنْ سَحَابٍ مُّطَهَّرٍ ﴿١٠١﴾
 اللَّهُ يَنْزِلُ فِي سَمَاءٍ مَدِينَةٍ مِّنْ ذُرِّيَّتِهِ لِيُنزِلَ عَلَيْهَا مِنْ سَحَابٍ مُّطَهَّرٍ ﴿١٠١﴾
 ایدگز ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ بس ای مؤمنل اللهدن فورقنر ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ سزگه
 اول نصرتنی شکر قبلوگز اوچون بیردی ﴿اذْ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مؤمن لرگه
 اینکان وفتکده الله تعالی یاردم بیردی ﴿الَّذِينَ يَكْفِيكُم أَن يُدْخِلَكُم فِيهِمْ﴾ ایا کافی
 ایماسی ربکز نك مددبیرماکی ﴿بَلَاءَهُ أَلْفَ مَنَ الْبَلَاءِ مَنَ الْبَلَاءِ مَنَ الْبَلَاءِ﴾ کوکدن ایندرلمش
 اوچ مک فرشته ایله ﴿بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا﴾ بلی اگر صبر فیلسا کز ویغمبرگه
 مخالفت دن سافلانسا کز ﴿وَيَأْتِيَكُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ هَذَا﴾ شول ساعت لرده دشمانلار کز
 کیلوب چفسه ﴿يُدْخِلْكُمْ فِيهِمْ بِخَمْسَةِ أَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ الله تعالی بش مک فرشته
 ایله مدد بیورر ﴿مُسَوِّمِينَ﴾ اول فرشته لر آق ما کلایلی آنلار ایله وچالدرینک
 فویرقلری آر نرنردین سالونماق ایله علامت لنمش ﴿وَمَا جَعَلَ اللَّهُ الْأَبْشَرَىٰ لَكُمْ﴾ اول
 مددنی الله تعالی سزگه سونچ اوچون گنه قیلدی ﴿وَلَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُكُمْ بِهِ﴾ واول مدد ایله
 کوکل لر کز نخلق نابسون اوچون ﴿وَمَا النَّصْرَ الْأَمْنِ عِنْدَ اللَّهِ الْغَزِيذِ الْحَكِيمِ﴾ یاردم
 کو بلك برلن بولماس، مگر عزیز حکیم الله طرفندین اولور. ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ فرشته لر برلن یاردم ایندی، کافر لردن بر جماعت که قطعاجز ایلور
 اوچون ﴿أَوْ يَكْتُوبَهُمْ﴾ یا که اول کافر لر نی مغلوب قیلور اوچون ﴿فَيَقْلِبُوا خَائِبِينَ﴾
 اگر مغلوب بولسه لار حسرنده فاینور لار دیو (اوشبو کونده کفار نك یتش
 بانرلارین اولنروب یتشینی اسبرگه آلدیلار. سورة انفالده بدر سوغشی تفصیلا
 یاز بیلایق در. ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ ای محمد هیچ بر اشد سکا اختیار
 یوقدر. (چونکه احد سوغشنده رسول الله نك تشینی سندر دیلار. شول وقت
 رسول الله کافر لارگه بددعا قیلور غه فصد قیلدی. الله تعالی شوندن نهی قیلدی
 ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یا که توبه قیلور لارده الله تعالی آلا نك توبه لرینی قبول قیلور
 ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَأَنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ یا که توبه قیلماسه لار الله تعالی آلا رنی ظالم بولمق لاری
 سبیلی عذاب قیلور (بس رسول الله لعنت قیلما دی و نیچه کافر لار مونك صوکنده
 مسلمان بولدیلر. ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ برده و کوکده گی نرسه لار
 بارچه سی الله نك مخلوق لاریدر ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ نلاگان کشتی نی یارلقار و مسلمان
 قیلور ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ و نلاگانینی کفرده فالدر و عذاب قیلور ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
 الله یارلقا غوچی و شفقت قیلوچی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا﴾ ای مؤمن لار
 ربا آشما کز ﴿أَضَاعَا مِضَاعَةً﴾ آرندرماق اوستینه آرندرماق ایله. یعنی جاهلیتده
 بر نرسته نی معلوم مدت ایله سانار لار ایدی فجان مدتی تولسه دخی مهلت بیروب
 حق آرندرور لر ایدی حتی آز نرسه گه کو ب مال آلور لار ایدی. بولارنی الله حرام

قیلدی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ ﴿۱۰۱﴾ اللہدن فور فکڑ، جہنمدن فوتولور سز
 ﴿وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ ﴿۱۰۲﴾ خصوصاً کافرلرگه حاضرلنمش اوندن
 ساقلانکز ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ ﴿۱۰۳﴾ اللہ ورسولینک سوزینه
 اطاعت فیلوکز، سزلارگه شفقت فیلور ﴿وَسِرُّوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَبِذْكُوا
 عَمَلَكُمْ﴾ ﴿۱۰۴﴾ شول سبیلی سزلرگه اللہنک مغفرتنی بولور ﴿وَحَتَّٰعْرَضَهَا السَّمَوَاتُ
 وَالْأَرْضُ﴾ ﴿۱۰۵﴾ و جنت که کرورگه آشفکز اول جنتنک کیکلگی بر وکولر
 قدریدر ﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ ﴿۱۰۶﴾ اول جنتلار اللہدن فورقوب حراملاردن ساقلانغان
 کیشیلارگه حاضرلندی ﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ ﴿۱۰۷﴾ اول تقوا کیشیلار
 کیکلک هم تاراق حاللرندہ اتفاق فیلورلار ﴿وَالْكُفَّٰتِ الْفٰطِرِ﴾ ﴿۱۰۸﴾ آجبع لارینی بونارلار
 ﴿وَالْعٰفِیْنَ عَنِ النَّاسِ﴾ کیشیلردن عفو فیلورلار، اگرچه اوج آلورغه قادر بولسه لارده.
 (رسول الله ابتدی: بر کسی اوج آلماسه، الله تعالی اول کیشیگه حورالعین بیورر
 و بر کسی ظالم نك ظلمنی عفو اینسه الله تعالی اول کشینک عزتی زیاده فیلور دیو.
 ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ ﴿۱۰۹﴾ ایذگو عمل فیلغان کیشیلارنی الله تعالی سویادر.
 ﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ بر جماعت فاحش اش فیلسه لار مثلا زنا و باشقلار
 کبی ﴿أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ یا که اوزلرینه ظلم فیلسه لار ﴿ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
 لِذُنُوبِهِمْ﴾ شول وقت اللہنی یادلرینه کلتروب استغفار فیلسه لار یعنی تل لری برلان
 ایتوب کوکل لری برلان اوکونسلر ﴿وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ﴾ اللہدن باشقله
 ذات آلارنک گناهلرین بارلقاماس ﴿وَلَمْ يَصْرُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ ﴿۱۱۰﴾ و فیلغان
 فاحش عمللرینک باوزلقینی بله توروب، شول اشلرندہ مداومت فیلماسه لار
 ﴿أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ بو کسمسه لارنک جزاسی اللہدن مغفرتدر
 ﴿وَجَنَّتْ تَجْرِي مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ و جنتلاردر که اول جنتلارنک آسنندین
 یلغالار آغار ﴿خُلِدِينَ فِيهَا﴾ اول جنتلرده منگو فالورلار ﴿وَنَعْمَ أَجْرَ الْعٰمِلِينَ﴾ ﴿۱۱۱﴾
 توبه عملینی فیلوجلارنک اجری فی خوشدر ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ﴾ ﴿۱۱۲﴾ تحقیق
 سزدن بورونفی امتلرگه طریق لار اوندی یعنی هرامت که بر شریعت بولی بولوب اوندی
 ﴿فَسَبِّرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بس برده یور کزده ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ﴾ ﴿۱۱۳﴾
 اعتبار کوزکز ایله فارا کز: اللہنک رسوللرینی و کابله رینی بالفانغه توتقوجی لارنک حالی
 نیحوک بولغاندر. (یعنی بر یوزنده آلارنک هلاکت اترلرن کوروب عبرت لکنکز)
 ﴿هٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ﴾ بو قرآن نوغری بولنی خلیق غه کامل بیان فیلوجی در. ﴿وَهُدًى
 وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾ ﴿۱۱۴﴾ و نوغری بولغه کوندرگوجی در واللہدن فورقا نورغان کشی لار
 قرآننک جہنم و آنداغی عذابلاردان فورقونوی ایله فائدهلنوجی لارور ﴿وَالْآخِرُأَخِرٌ﴾ ﴿۱۱۵﴾

قورفاگز دشماندين ضعيف لانما گز ﴿وَلَا تَحْزَنُوا﴾ احد سوغشده بلا فضا
 کورمکگز او چون حسرت نو نما گز ﴿وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ﴾ سوکنده سزار غالب
 بولور سز ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر الله نك کلامنی تصديق ايتسا گز (بو آيت
 احده گي جيگولمش مسلمان لارغه سونچ برلان خبر بيره در . يعني فاجما گز آز
 بولسا گزده جيگارسز تاك کم بدر کوننده غالب بولد گز . اما احد فقه سی :
 صحابه لار مشرکلرني جيگگاج مشرکلر نك باشغی ابو سفیان بن حرب کروانی
 برلان مکه گه فایتوب کيتدی . باشقه مشرکلر بارده فاجديلار عکر مه و باشقه مشرکلر
 ابو سفیانغه کیلوب : بالالرمزدن مال لرمزدن آيریلوب حقارتده فالندق ديو شکايت
 فيلدیلار . ابو سفیان آلا رغه کوب مال يروب ايتديکه محمد سز نك کوب يخشی لار گز ني
 اوتوردی بو مال برلان محمد که فارشی سوغشورغه حاضرلنگز دیدی . بس فریش اوج
 مک کشی ایلان مدینه گه بارورغه چقدیلار . ابو سفیان ده آلا برلان برگه چقدی .
 هم بار چاسی جماعت وبالالرينی ده آلوب چقدیلار . رسول الله بو حالنی ايشنوب
 صحابه لارغه ايتدی : بو کون توشمده کوردمکه فلچم نك بر چنی کيتولگان البته
 بو بر فايغودر دخي بوغاز لانغان صغرلار کوردمکه البته صحابه لرم اوتريله چک .
 دخي فولنی بر کوبه گه سالغانی کوردم ، بو مدینه در . بس مشورت بير گز ! اول
 عسکر گه فارشی چقماق مصلحت می ؟ عبدالله بن ابی ابن سلول ديگان منافع چقماو
 یاغنی فوتلدی و ايتدی یا رسول الله بز مدینه دن چقماق ضرر کورمی فالغانمز
 يوق چقماق دیدی . اما مسلمان لار ايتدیلار : یا رسول الله دشمان لار بزنی ضعيف
 ديو بلما سونلار چقماق ديوشدیلار . کوب مشاوره سوکنده رسول الله اوينه کروب
 سوغش کيوم لر ينی کيوب چقدی ينه پریشان فالديلر بس رسول الله ايتدی : سوغش
 کيوم لاری کيوب ينه سالوب ناشلامق هيچ بيغمبر گه لایق توگل . سوکره احد تا و ينه نابا
 کندی . عبدالله اين ابی بن ساول انکار قبول کبری فايتا باشلادی . آنک ايله اوج
 يوز کشی فايتديلر . يدی يوز عسکر فالدی . صحابه لر شول عسکر ايله احده شعب ديگان
 برگه کیلوب توشديلر . رسول الله صحابه لارغه اوق آتارغه يوردی . آرالارنده
 يتمش کشی اوق آتارغه يک اوستالار ايتدی . بس رسول الله آرفاسنی احد که يروب
 مشرکلر گه يقين کیلوب سوغش باشلادیلار . رسول الله ايتدی : آنکز اورنگزدن
 کوچمه گز ديو . شول وقت حضرت علی وسعد بن وقاص مشرکلر برلان غايت فانی
 سوغش فيلدیلار . حتی حضرت علی نك فلچی ضعيف لندی . سعد بن وقاص غه رسول
 الله ايتدی : یا سعد آتقل آتام سکا فدا بولسون دیدی . بس مشرکلردن کوب
 جماعنی اوتوردیلر حاصل مسلمان لار مشرکلرني جيگدیلار . سوکره صحابه لر مالغه

قزغوب مال آلورغه كرشديلار. رسول الله فوزغالما كز ديگان صحابه لارنك
 باترلريده بو حالي كورب اورنلارندين كنديلار. عبد الله بن جبير ايندى اى
 جماعت رسول الله كو چماسكه ايندى كو چميك همان آتايق ديو. لکن آگا
 قاراماديلر مشركلر فاجوب بئكان ديب مالغه بو كورديلر. عبد الله بن جبير سكر
 كشي برلان اورنده ثابت بولدى. شول وقت رسول اللهنك سوزنى نكلامادقلىرى
 اوچون مشركلر مسلمان لارغه غالب بولديلار مشركلردن ايسكى يوز ابلى آتلى
 عسكر ايله خالد بن الوليد شعب طرفندين صحابه لرنك آرنلارندين كلوب چقدى.
 ثابت بولغان سكر كشي لارنى شهيد بولديلار. بو حالي كورگاچ بارچه صحابه
 قورقوب فاجديلار. شول وقت مشركلر رسول اللهنى چولغاب آلديلار. حضرت
 مصعب و حضرت زياد رسول اللهنى سافلاب جانلارندين آبرلديلار. و مشركلر رسول
 اللهنك مبارك تشرلرني يروب سندرديلار. مصعبنى اوترگان كافر، رسول اللهنى
 اوتوردم ديوب ظن قىلدى. شونك اوچون يك قاتى ناوش برلان محمدينى اوتردم
 ديوب فچقردى. بو خبر عسكر آراسينه يك تيز نارالدى، مشركلر شادلانديلار.
 صحابه لار حيران قالديلار. شول وقت كعب بن مالك رسول اللهنى كورب اى
 مسلمان لار اوشبو رسول اللهدر اولمگان ديوب فچقردى. رسول الله آگا ايندى
 تيك نور فچقرما ديو. صحابه لار رسول اللهنى سلامت كورگاچ جيولديلار. رسول
 الله فاجرينه ائلاندى و قىلچينى (نو الفقاربنى) قولينه آلدى مشركلرگه حمله قىلدى.
 صحابه لار ياردم قىلديلار. بنه الله مشركلرني مغلوب قىلدى. بو سوغشده صحابه لردن
 يتمش كشي، مشركلردن اون نوقز كشي اولدى و جراحتلى كشي لر كوب بولدى.
 شول سببلى الله تعالى ايندى: ﴿ اِنْ يَسْتَسْكِمُ قَرْحٌ ﴾ اى صحابه لار سزگه جراحت
 ايريشه ﴿ قَعْدَ مَسِّ الْقَوْمِ قَرْحٌ مَثَلَةٌ ﴾ مشركلر قومينه ده اوشاندان جراحت ايريشكان
 ﴿ وَتِلْكَ الْآيَاتُ نَدَاوَلَهَا بَيْنَ النَّاسِ ﴾ بو كونى دنيا خلقى آراسنده ابلانديرمز. يعنى بو
 كون فائده كزغه و بركون ضرر كزغه ﴿ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ الله تعالى بعضى
 كونى ضرر كزگه قىلدر راست مؤمن لرني اظهار قىلور اوچون ﴿ هم راست
 مؤمن لر احد سوغشنده ظاهر بولديلر. چونكه منافقار فاجديلار اما مؤمن لر
 آتقى چيكيكه قدرى سوغشديار. ﴿ وَتَتَّخِذُ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ﴾ و سزدن شهيدلر قىلور
 اوچون ﴿ احد كوننده كافرلارنك غالب بولماق شهيد بولاچق كشي لرنك شهيد
 بولاچق لارى اوچون ايندى ﴿ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴾ الله تعالى ظالم لرني دوست
 كوومز. ﴿ وَلِيَحْصِيَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ و الله تعالى مؤمن لرنك گناه لرني باك قىلماق
 اوچون ﴿ وَبِيْحَقِّ الْكٰفِرِيْنَ ﴾ و كافر لرني هلاك قىلماق اوچوندر ﴿ هُوَ قَدِيْرٌ

احد مڪونده صحابه لرنك جيڪولما ڪلري اوزلرينه مصلحت اوچون ايڪان.
 صحابه لر قاينورغاج الله تعالى ايندى: ﴿ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ﴾ ايا جنت كه
 ڪر مڪتري حساب فيلاسزمو ﴿ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ ﴾ الله سز لردن سوغش
 فيلغانلارني اظهار فيلمايونجه ﴿ وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ ﴾ وسوغش ف صبر فيلغانلارني
 اظهار فيلمايونجه. يعنى هيچ مشقت سز جنت كه ڪر مڪني نلايسزمو؟ ﴿ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمُوتُونَ
 الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ ﴾ اول اولنگه يولقماسدن الك شهيد بولوب اولمڪني اوزگن
 آرزو فيلدگن (يعنى بدر سوغشده غي شهيدلر كه ڪوب ڪرامت ر بارلغي ايشونڪاج
 صحابه لر «يارب بزگه ده شويله شهيد بولماقني نصيب اينسكل، ديگانلر ايندى ﴿ قَدْ رَأَيْتَوُوهُ
 وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴾ ايمدى تحقيق اوزگن نلگان اولني احد سوغشده ڪوزلرگن ايلان
 فاراب ڪوردگن ﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌ ﴾ ايس محمد مگر الله نك ايليجيسيدر ﴿ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ
 الرُّسُلُ ﴾ محمد دن اول نيجه رسوللر اوندى (بار چه سي بلافضا ڪوب اوندى. سز گنه توگل
 ﴿ اَتَاَن مَاتَ اَوْ قُتِلَ اِنْفَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ ﴾ اگر محمد اولسه ويا كه اوتلرسه آرنلرگن
 ايلانورموسز؟ يعنى ايسكي دين گزگه قاينورسزمو؟ ﴿ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقْبَيْهِ ﴾ بر من
 اولنگي ديننه قايتسه ﴿ فَلَنْ يُّصِرَ اللَّهُ شَيْئًا ﴾ الله غه هيچ ضرر فيلا آلامز. ضررى
 اوزينه بولور ﴿ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشُّكْرِينَ ﴾ اسلام غه شڪر فيلوب سوغش فيلغوجي
 لارغه الله تعالى تيز جزا بيرون ﴿ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تَمُوتَ ﴾ هيچ نفس كه اجل دن
 اول اولمك جائز بولماز ﴿ اِلَّا بِاِذْنِ اللَّهِ كَيْفًا مُّوَجَّلًا ﴾ مگر الله نك اذني ايله لوح
 المحفوظده يازلمش اجل برلان اولور. ﴿ وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا ﴾ بر كشي
 آخرت عملي برابرينه دنيا فائده سني نلاسه اول من كه دنياي بيروم (آخرت ده
 نصيب بولماس) ﴿ وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ﴾ بر من فيلغان عملدين آخرت
 ثوابي نلاسه آخرت ني يعنى آخرت درجه سيني بيروم ﴿ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشُّكْرِينَ ﴾
 ايمان و اسلام نعمت لارينه شڪر فيلوب الله رضاسي اوچون عمل فيلغوجي لارغه
 خبر جزالر بيروم ﴿ وَكَانَ مِنْ نَبِيِّ ﴾ و نيجه ييغمبرلر ﴿ قُتِلَ مَعَهُ رَيْثُونٌ كَثِيرٌ ﴾
 مؤمن لردن ڪوب جماعت اول ييغمبرلر برلان سوغش فه چقدبلر ﴿ قَمَا وَهَوَا ﴾
 ييغمبرلري اولگاج اول مؤمن لار عاجز لئما دبلر و فور قما دبلر ﴿ لَمَّا اَصَابَهُمْ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ الله بولنده لارغه ايرشكان بلا وقتنه سبلي ﴿ وَمَا ضَعُفُوا ﴾ و اوزلرين
 ڪافر لر كه ضعف ڪور ساتما دبلر ﴿ وَمَا اسْتَكْبَرُوا ﴾ دشمن لارينه توبانيجل ڪده
 فيلما دبلر (بلڪه ييغمبرلري بولنده صبرلق فيلدلار) ﴿ وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴾
 الله، اوزينك بولنده صبر فيلغوجي لارني اوزينه دوست ڪورر (صحابه لار سز هم صبر
 فيلوگن گر چه ييغمبرگن اولسه ده ثابت اولوب ڪفار برلان سوغش فيلوگن

اۆلگى امت لركى سزده كافرلردن اوز كز كه ضرر نيديرما كز. ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾
 يغبيرلرى اولترو لگانه اۆلگى امت لرنك سوزى بولمادى ﴿الْأَنْ قَالُوا رَبَّنَا
 اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ مگر ايتديلر يارب گناه لرمزنى بارلقاغل ﴿وَأَسْرَأْتَنَا فِي أَمْرِنَا﴾
 و اشلمزده اسرافلرمزنى بارلقاغل آلا ربر ابرنده بزنى عذاب ايتمه ﴿وَوَيْتَ أَقْدَانِنَا﴾
 و سوغش وقتنده آياق لرمزنى محكم قبل ﴿وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ كافر لر
 خصوصنده بزگه ياردم بير. ﴿فَاتَّيَهُمُ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا﴾ بس الله تعالى آلا رغه دنيا
 ثوابى بيردى يعنى نصرت تابديلر و غنيمت آلديلار ﴿وَأَحْسَنَ تَوَابِ الْآخِرَةِ﴾
 و آخرنده بولاچق كوركام ثوابى بيردى يعنى جنتنى ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾
 يغبيرلر بولنده ثابت اولوب ايسگو عمل قىلغوجى لارنى الله اوزينه دوست
 و سويكلى كورور. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ اى مؤمن لار
 اكر سز كافر لر كه اطاعت قىلسه كز ﴿يَرُدُّكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾ كبرو آرنو كزغه
 قايتارورلر يعنى العباد بالله كافر لركه قايتارورلار ﴿تَتَقَلَّبُوا خِسْرِينَ﴾ بس
 كفر كه هلاك بولوب قايتورسز ﴿بَلِ اللَّهُ مُؤْتِيكُمْ﴾ بلكه دنيا آخرت سز كه ياردم
 بيرگوجى الله تعالى در ﴿وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ﴾ اول الله تعالى كامل ياردم بيروجى
 لاردن در. بس اللهغه اطاعت قىلكز. ﴿سَتَلْقَى فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّغْبَ﴾
 كافر لارنك كوگلبنه فورقونى سالورمز (چونكه احد كوندنه مؤمن لار ضعف
 لانگاج الله تعالى كافر لار كوگلبنه فورقو سالدى. بس مكه كه كبرى قاچديلر)
 ﴿بِمَا أَسْرَكُوا بِاللَّهِ﴾ الله تعالى كه شركلرى سببى ﴿مَا لَمْ يَنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ الله تعالى
 مشركلر كه، شرك قىلونك درست لگى حفته هبج دليل ايندورمگان كويگه
 ﴿وَمَا وَبِئْسَ الثَّأْرُ﴾ اول مشركلرنك اورنلرى اوندور ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ﴾ ظالم لرنك
 اورنى نى قباحتر در ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ تحقيق الله تعالى سز كه ويرگان
 وعده سنده راست نوردى ﴿إِذْ تَحْسَبُوهُمْ بَادِنًا﴾ كوب كافر نى اللهك اذنى برلان
 اولنورد كز ﴿حَتَّى إِذَا فَشِمْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ﴾ تا كه سز قاچان فورقد كز و سوغش
 امرنده نزاع قىلوشد كز ﴿وَعَصَيْتُمْ﴾ ويغبير سوزينه مخالفت قىلد كز ﴿مَنْ بَعْدَ مَا
 أُرِيكُمْ مَا تُحِبُّونَ﴾ الله اوز كز تلاگان اشنى سز گا كور ساتكان صوگنده يعنى
 دشمن ضررينه نصرتنى كورگان صوگنده مخالفت قىلد كز ﴿مَنْكُمْ مَنْ يَرِيدُ الدُّنْيَا﴾
 سزدن باردر دنيا مالى نلگان كشى لار ﴿وَمَنْكُمْ مَنْ يَرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ و سزلاردن
 آخرنى نلگان كشى لار باردر ﴿ثُمَّ صَرَّفَكُمْ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ بوگناه لركز صوگنده الله تعالى
 سزنى كافر لار كه فارسى غالب بولودن دوندردى. بلكه كافر لار غالب بولدى
 ﴿يَتَّبِعِكُمْ﴾ بواشنى الله تعالى سزدن ثابت كشى لارنى اظهار قىلور اوچون قىلدى

﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ﴾ تحقیق الله سز لرنی عفو قیلدی بارچه کزنی اولنورمدی ﴿وَاللَّهُ
 ﴿فَوَقَّضَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ الله مؤمن لرکه فضل و کرم اباسی هر ﴿اِذْ تُضْعَمُونَ﴾
 سزنگ تاوغه قاجخان و قنارده (رسول الله اولدی دیگان تاوش بولغاچ صحابه لار هیچ
 کم سوزینه التفاتسز تاوغه قاجا باشلادیلر ﴿وَلَا تَلَوْنَ عَلَى أَحَدٍ﴾ ویر بر کزین
 بارهم ایله ثابت بولوب تورمازسز ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي آخِرِيكُمْ﴾ رسول الله
 آرتکزدن چاقروب نور ادر. یعنی رسول الله ندا قیلدی بامعشر المسلمین قاجما کز
 من رسول الله دیدی. بس قاراماد کز قاجد کز ﴿فَأَتَابَكُمْ عَمَّا بَيْنَكُمْ﴾ بس الله سزنی قایغو
 اوسنبه قایغو برلان جزا قیلدی ﴿سَيَلَاتُحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ﴾ سزلار آلد کزدن
 لونسکان غنیمت لر اوچون حسرت نونماو کز اوچون ﴿وَلَأَمَّا أَصَابَكُمْ﴾
 دخی سزگه ایرشکان قنهلر اوچون. یعنی قایغو سیبلی بو قنهلرنی اونونو کز
 ایچون ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ سز قیلغان اشلردن الله تعالی
 خبردار هر جزا قبولور. ﴿ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْإِمَّةِ أَمَةً نَاعِمًا﴾ و بو قایغو
 سوکنده الله تعالی سزگه تنجیق ایله اوبقونی اینسدردی ﴿يَقْبِضِي طَائِفَةً مِنْكُمْ﴾
 اول اوبقو، سزلردن بر طائفه گه غالب بولور. یعنی خالص مؤمن لرگه اوبقو غالب اولوب
 یوقلادیلر ده کواکل لرنده گی قایقولری بندی ﴿وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ﴾ و ایکجی
 طائفه اوزلرینی اوزلری حسرتکا سالدیلار ﴿يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ الله غه
 باطل ظننی ظن قبولرلار ﴿ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةَ﴾ جاهل لر ظنی کیی ﴿يَقُولُونَ هَلْ نَحْنُ مِنَ الْأُمَّرِ
 مِنْ شَيْءٍ﴾ بزگه نصرت اشلردن هیچ نرسه یوق دیو اینورلر ﴿قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾
 ای محمد ایت تحقیق بارچه اش الله دین الله غه نابشر کز ﴿يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ﴾
 کواکلر لرنده یا شورالر ﴿مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ﴾ سکا آچماغان ظن لرنی ﴿يَقُولُونَ لَوْ
 كَانَ نَحْنُ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ آلا بزگه اینهلر نصرت دین بر نرسه بولسه ایدی ﴿مَا قَاتَلْنَا هُنَا﴾
 بو اورنده اولنر لماس ایدک دیو ﴿قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي يُبُوتِكُمْ﴾ ای محمد آلاغه ایت
 اگر اویلر کزده اولسه کزده ﴿لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ﴾ البته اولمک برلان
 تقدیر بورگان کسه لر سورالوب چقار ایدی ﴿إِلَى مَضْجِعِهِمْ﴾ اوزلرنیگ اوله جک
 اورنلرینه. اول اورنغه چقماسه لرده اللهنگ قضاسی یوردور ایدی ﴿وَلِيَتْلَى اللَّهُ مَا
 فِي صُحُوفِكُمْ﴾ بو اش لرنی سزگه الله کواکل لر کزدا گی بوزق گمان لر کزنی
 آجیق اوچون قیلدی (نته کم نفاقلاری ظاهر بولدی، بعض مؤمن لرنک فور قافلر لری
 ظاهر بولدی ﴿وَلِيَتَّخِصَّ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ و کواکل کزدا گی ظن لارنی ظاهر قلوب
 عفو قبولور اوچون. اللهنگ هر اشی حکمت دن خالی بولماس. ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
 الصُّدُورِ﴾ الله تعالی کواکر کلر ده گی نرسه لرنی بلگوچ بیلر ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا

مِنْكُمْ يَوْمَ التَّقِيَةِ الْجَمْعِ ۖ اَبِي عَسْكَرٍ يُوَلِّقَانِ زِيَادَةَ سَزَلِرْدَن قَاجَانِ كَشِي لَر (يَسِي
 شَرِك بَرَلَه مَسْلَمَانِ جَمَاعَتِي فَارَشِي كِيَلْكَانِ زَمَانَدَه) ۖ اِنَّمَا اسْتَرَلْتُمْ الشَّيْطَانَ ۖ
 نَحْفِيْقِ اَوَّلِ مَسْلَمَانِلَارِنِي شَيْطَانِ غَنَه زَلْتِ كِه تَوْشُدِي ۖ يَبْغِضُ مَا كَسَبُوا ۖ اَوْزَلِرِنِيْكَ
 كَسْبِ اَيْتَكَانِ بَعْضِ خَطَا اَشْلَرِي سَبِيْلِي ۖ وَلَقَدْ عَفَا اللهُ عَنْهُمْ ۖ نَحْفِيْقِ اللهُ اَلرَّدِيْنَ
 عَفُوْقِلْدِي ۖ اِنَّ اللهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ۞ شَكْسَز اللهُ بَارَقَاغُوْجِي وَمِهْرَبَانَقِ قِبَلْغُوْجِيْدِر ۖ
 ۖ يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا لَا تَسْكُونُوْا كَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۖ اَي مَوْسِر لَر كَاْفِر لَر كِيِي بَوْلْمَا كَز
 ۖ وَقَالُوْا لَاخْوَانِهِمْ ۖ اَوْلِ كَاْفِر لَر مَنَافِقِ فِرْدَانْدَا اَشْلَرِيْنَه اَبِنُوْر لَر ۖ اِذَا ضَرَبُوْا فِي الْاَرْضِ
 قَاجَانِ سِيْر اَبِنُوْجِي مَسَاْفِر لَر شَوْل سَفِر لَر نِدَه اَوْلَسَلَار ۖ اَوْ كَانُوْا غَزَا ۖ يَا كِه غَازِي
 بَوْلُوْب شَوْل غَزَا لَر نِدَه اَوْلَسَلَار ۖ لَوْ كَانُوْا عَدُوْنَا مَا نَاوُوْا ۖ اِكْر بَرِنِيْكَ پَانَزِيْدَه بَوْلَسَلَر
 اَيْدِي سَفِر لَر نِدَه اَوْلَمَاس لَر اَيْدِي ۖ وَمَا قُتِلُوْا ۖ هَم غَزَا لَر نِدَه اَوْتِر لَمَاس لَر اَيْدِي دِيُو
 ۖ لِيَجْعَلَ اللهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِى قُلُوْبِهِمْ ۖ اللهُ تَعَالٰى اَوْلِ مَنَافِقِ لَارِنِيْكَ قَلْب لَرِيْنَه حَسْرَه سَالُوْر
 اَوْچُونِ كَاْفِر لَر دِن بُو سُوْزِنِي اَبِي شُوْنِدِرْدِي ۖ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيْتُ ۖ حَقِيْقَتَه اللهُ تَعَالٰى
 اَوْلْتِرُوْر وَتِرُوْگُزُوْر بِس بَارچَه سِي اللهُ تَقْدِيْرِي اَيْلِدَر ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۞
 اللهُ تَعَالٰى سَزِنِيْكَ بَارچَه عَمَلَكَزِنِي كُوْر كُوْچِيْدِر (بِس تَقْدِيْرِدِن هِيْجِ قُوْتُوْلُوْقِ مَسْكَنِ
 تَوَكَلْدِر ۖ وَكُنْتُمْ فِى سَبِيْلِ اللهِ اَوْثَمٌ ۖ اِكْر اللهُ بَوْلِنْدَه اَوْتُوْر لَسَه كَز يَا كِه
 اَوْلَسَه كَز ۖ لِيَغْفِرَ مِنْ اَللّٰهِ وَرَحْمَةً خَيْرٌ مَّا يَجْمَعُوْنَ ۞ اَلْبَنُه اللهُ تَعَالٰى دِنِ مَغْفِرَه
 وَرَحْمَتِ، سَز جِيْفَانِ دِنِيْمَا لِنْدِيْنَ خِيْرِدِر ۖ اَكْلَاسَا كَز لَا اَي مَنَافِقِ لَار ۖ
 ۖ وَكُنْتُمْ اَوْ قُتِلْتُمْ ۖ اِكْر اَوْلَسَه كَز يَا كِه سُوْغَشْرَه اَوْلْتُوْر لَسَه كَز ۖ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ يُحْشِرُوْنَ ۞
 اَلْبَنُه اللهُ حَضُوْرِيْنَه بَارُوْر سَز، عَمَلَكَز كِه مَوَافِقِ جَزَا اَيْلِنُوْر ۖ قَبْلَمَا رَحْمَةً مِنْ اَللّٰهِ
 نَسْتُ لَهُمْ ۖ اَي مَحْمَدِ اللهُ نِيْكَ رَحْمَتِي سَبِيْلِي اَمِنَكَا شَفَقْتِي لِي بَوْلَاسَك ۖ وَلَوْ كُنْتُمْ نَفْطًا
 غَلِيْظًا لَقَلْب ۖ اِكْر قَاتِي نَلِ وَفِرَانْعُو كُوْكَل لِي بَوْلَسَا اَيْدِيْكَ ۖ لَا اِنْفِصُوْا مِنْ حَوْلِكَ ۖ
 اَلْبَنُه سَنِيْكَ نِيْرَه يَاغَنَكْدِن قَاجَا ر لَر اَيْدِي ۖ قَاعَفْتُ عَنْهُمْ ۖ بِس اَنَلَارِنِيْكَ خَطَا سَنِي
 كِيْجَكَل ۖ وَاسْتَفْرَزْتُمْ لَهُمْ ۖ اَلَار اَوْچُونِ اللهُ دِنِ مَغْفِرَه اسْتَه كَل ۖ وَشَاوَرْتُمْ فِي الْاَمْرِ ۖ
 قِجَانِ بَر اَشْنِي نَلَسَا كَز اَلَار غَه مَشَاوَرَه قِبَلِ چُونَكِه مَشُوْرَه بَر لَانِ اَش قِيْلُوْنَسَه
 دُوْسْتَلِقِ ظَاھِر بَوْلُوْر ۖ رَسُوْلُ اللهُ اَبِنْدِي ۖ « مَشُوْرَه بَر لَانِ اَش قِيْلَسَه هِيْجِ بِنْدَه
 مَحْرُوْمِ اَوْلَمَاسِ وَهِيْجِ بِنْدَه اَوْزِ عَقْبِي بَر لَانِ كَقَابِيْتِ قِيْلَسَه ظَفِر نَابِاس ۖ دِيُو ۖ
 ۖ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلٰى اللّٰهِ ۖ قِجَانِ اَشْكَآ قَصْدِ قِيْلَسَا كِ اللهُ غَه تُوْكَلِ قِيْضَلِ (مَشُوْرِنِيْكَ
 اَوْ شَانُوْبِ غَاْفَلِ بَوْلْمَا غَل) ۖ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِيْنَ ۞ شَكْسَز اللهُ تَعَالٰى تُوْكَلِ لِي
 كَشِي لَر نِي يَارَانُوْر ۖ اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۖ اللهُ تَعَالٰى اِكْر سَز كِه
 نَصْرَتِ وَبَارْدِمِ قِيْلَسَه سَز كِه غَالِبِ بَوْلُوْجِي بَوْلْمَا ز ۖ وَانْ يَخْذُ لَكُمْ ۖ اِكْر سَز نِي

مغلوب فلبسه ﴿فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ﴾ مغلوب بولغانكز صوگنده سزگه
 كم باردم بيروز البته الله تعالى گنه ﴿وَعَلَى اللَّهِ فليتوكل المؤمنون﴾ اشلرنگ اوستون
 بولووبنى مؤمن لر الله تعالى گه تابشرسونلار. بس باردم الله تعالى دن تابارلار.
 ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ﴾ وهيج ييغمبر گه غنيمت مالينه خيانت ايتمك جائز بولماس
 يعنى احد كوتنده صحابه لر مال آلديلار، ظن قلديلر كه اوزمز آلماساق رسول
 الله بولوب بيرماس ديوب. بو ظن لارندين نهى قلوب بو آيت ايندى ﴿وَمَنْ يَغْلُبْ يَأْتِ
 بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ برمن خيانت قلوب بر نرسيه آلسه، قيامت كوتنده آنى آرقاسينه
 كوتاروب كلتورور ﴿ثُمَّ نُوفِي كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ﴾ وهر نفس قيلمش عملى سيبلى جزاء
 قينلور ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وآلارغه كيم جزا قيلونماس بلكه تمام قينلور ﴿أَفَمَنْ اتَّبَعَ
 رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ايا برمن الله تعالى رضا بولمش وجه اوزره آلسه ﴿كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ﴾
 اللهنگ قهرين اوستينه آلمش كشي كشي اولورمى؟ يعنى غنيمتني حلال وجه اوزره
 آلمان كشي، خيانت برلن آلمان كشي برلن برابر بولورمى؟ ﴿وَمَا يُؤْتِيهِمْ جَهَنَّمَ﴾
 اول خيانت ايتكويچى نك اورنى جهنمدر ﴿وَنَسِ الْمَظْهَرِ﴾ نى قباحت اورنندر
 اول جهنم ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ﴾ خيانت قيلماغان كشي لر گه الله حضورنده الوغ
 درجه لر بولور ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ الله قيلغان عمل لر ينى كورگوجيدر
 موافقيچه جزا قيلور ﴿مؤمن لر گه الوغ نعمتني بيان قلوب الله تعالى ايندى:
 ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ تحقيق الله تعالى مؤمن لر گه الوغ نعمت بيردى
 ﴿أَذْبَحَتْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ چونكه آلارغه اوز آرا لارندين ييغمبر يباردى
 ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ اول ييغمبر مؤمن لر گه الله تعالى نك آيت لر ين اوفور ﴿وَيُرِيهِمْ
 آيَاتِهِ﴾ و آلارنى گناه دن پاك قيلور ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ آلارغه قرآننى
 و عمل لر ينى قرآن برلان محكم و ثابت قيلماقتى او گرانور ﴿وَأَنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ نَفِي
 صَلِّ مَبِينٍ﴾ تحقيق اول مؤمن لر قرآن اينماس دن الك آچق ضلالتده بولديلار
 ﴿أَوْ لَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ﴾ ايا سزگا احد كوتنده قايقولر ايرشسه ده ﴿قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلِهَا﴾
 كافر لر گه ايكي او خشاشيني قلدكز سز (چونكه كافر لاردين يتمش باتر لار ينى
 اولنروب يتمشيني اسبر آلمش لار ايدى اما كافر لار يتمش مسلمان نى اوترسه لارده
 لكن بوينده اسبر آلا آلماديلر ﴿قُلْتُمْ أَتَى هَذَا﴾ يا صحابه لار ايتدكز بز مسلمان
 بولا توروب بو قته لر يز گه نجوك ايريشه در ديوب ﴿قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ﴾
 ايت اى محمد آلارغه اول فته ايرشما كى اوز كزدين در. چونكه باتر لر كز
 رسول الله قويغان اورنده تور باديلر ﴿أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ شكسز الله تعالى
 هر شى گه قادر در. ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ ايكي عسكر جماعتى

يولقشقان كونده سزگه ابرشكان بلا وقتنلر ﴿بِأَذْنِ اللَّهِ﴾ الله نك اراده سي ايله
 ﴿وَلْيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وامن نك حقيقي مؤمن لرگه ظاهر بولسون اوچوندر
 ﴿وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ نَاقُوا﴾ و منافق لار كم لار ايدىكى ظاهر بولور اوچوندر . هم
 احده كونده ظاهر بولديلر . ﴿وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ واول منافق لرغه
 اينلدى الله تعالى بولنده الله رضاسى اوچون سوغشكر ﴿أَوْ ادْفَعُوا﴾ يساكه خدا
 رضاسى اوچون بولماسه بزنك باقدان دشمان لارنى دفع ايدشكر ﴿قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ
 قِتَالًا لَّاتَّبَعْنَاكُمْ﴾ اينديلر اگر سوغش بارينى بلساك سز لرگه ابارورمز ديو .
 ﴿هَمْ لِلْكَفْرِ يَوْمًا أَقْرَبُ﴾ آنلر نك ميلي اول كون كفرگه قيريدر .
 ﴿مَنْهُمْ لِلْإِيمَانِ﴾ ايمان غه ميل لرندن . ﴿يَقُولُونَ يَا قَوْمَاهُمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ آغز لرى
 برلن كوكل لر نده بوق نرسنى سويلر لر ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ﴾ الله آلار نك
 ياشرگان كفر و نفاق لرينى بلسگوچيدر ﴿الَّذِينَ قَالُوا لِأَخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا﴾ سوغش فه
 چقماغان منافق لار اوز لر يناك منافق فرداشلرينه اينورلر ﴿لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا﴾
 اگر بزرگه اطاعت قيلول سوغش فه چقماغان بولس لار ايدى اوتورل ماس لر
 ايندى ديو ﴿قُلْ فَادْرُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ﴾ ايت يا محمد: كوچكر ينسه اوز كز دن
 اولمى منع قيلكز ، اولماينچه نور كز ديو ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ اگر بزنك
 برله بولغان ده اولماس لر ايدى ديگان سوز كز ده صادق بولسا كز ﴿وَشَهِدُوا
 خُصُوصًا﴾ الله تعالى ايندى ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا﴾ يا محمد
 البته الله بولنده اوتورلمش كمسه لرنى اولوك لر حساب قيلماغل ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ
 رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾ بلكه آلار نرى لر در الله حضور نده نعمت ده لر در (رسول الله
 ايندى: احد كونده فرداشلر كز شهيد بولغاچ الله تعالى جان لارينى ياشل قوش لار
 اچنه فويدي، جنت يمش لرندن آشاب و جنت چيشمه لرندن اچوب و عرش
 آستونده آلتون قنديل لر ده اوتوروب اينورلر: بزنك فرداشلر مز بو قدر عزتمزنى
 بلسه لر چى ديو . الله تعالى سز نك طرفدين من ابرشدر من ديو ايندى . شونك اوچون
 بو آيتنى ايندردي ﴿فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ الله تعالى فضل و كرمى برلان
 آلارغه بيرگان نعمت لرى سيبلى آلار شادلانورلار ﴿وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ نَزَلَتْ
 عَلَيْهِمْ مِنْ خُلُوفِهِمْ﴾ اوز لر ينه ابرشماينچه آرتلار نده قالمش فرنداش رينه
 سونج برلان خبر بيرورلر ﴿أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ اوز لر يز خوف
 حسرت بولمى سيبلى ﴿يَسْتَبْشِرُونَ نِعْمَةً مِنَ اللَّهِ وَفَضْلًا﴾ الله نك فضل و كرمى برلان
 قيلمش نعمت لرى سيبلى شادلانورلار ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَبْضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ تحقيق
 الله تعالى مؤمن لر نك اجرين ضائع قيلماس ﴿الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ الله تعالى

هم رسولی نك سوزینی قبول قلمش كسه لر ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا أَضَاهَمُ الْقَرْحُ ﴾ اوزلرینه
 جراحت ابرشكان صوكنده ﴿ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾ آلا ر اچنده
 رسول اللهغه مخالفت دن قورقان لارینه آخرنده الوغ اجر بولور (چونكه
 احدثین قایتانده ابو سفیان ندا قلوب ایندی: یا محمد بزنگ ابله ینه بدر سوغشینه
 حاضر بولغل دیو . رسوالله ایندی: انشاء الله دیو . ابوسفیان بو سوزینه او کتوب
 نعیم بن مسعود که ایندی: مدینه گه باروب خبر بیرگل ابوسفیان کامل حاضرلنگان
 دیو . شاید قورقوب چقماسلار بس نعیم کیلوب مشرکلر طیار بولغان لار دیو خبر
 بیردی . صحابه لار بونی ایشدوب آغر سوندیلر . رسول الله بو حال نی کوروب
 ایندی: البته اول کافر لر گه چقماز اگرچه سز دین بر کشتی ده چقماسده دیوب
 حاضرلنوب چقا باشلاغانده یتمش صحابه هم قبول کورب چقیدیلر . شول صحابه لار نی
 مدح ایدوب الذین استجابوا آینی ایندی . رسول الله وعده قلمش اورنده توردی
 اما ابوسفیان چقمادی صحابه لار سلامت فالدیبلر ﴿ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ ﴾ شول
 صحابه لار کی آلا رغه بر کشتی یعنی نعیم خبر بیردی ﴿ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ ﴾
 تحقیق فریش جماعه سی سوغشقه حاضرلنگانلر ﴿ فَأَخَشَوْهُمْ ﴾ بس قورقنر اول
 فریش دن دیو ﴿ قَرَأْتَهُمْ آيْمَانًا ﴾ بس آلا رغه ایمان نی آرتوردی (یعنی نعیم دن بو سوزی
 ایشکاج صحابه لار کامل نوکل برلان سوغشقه حاضرلندیلار ﴿ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
 وَنَعْمَ الْوَكِيلُ ﴾ ایندیبلر که بزگه الله کایدی نی خوش وکیل در اول الله اشمنی
 اللهغه تاپشردق دیو ﴿ فَاتَّقُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ ﴾ بس وعده قیلونمش اورنغه باروب اللهدن
 سالاننگ نمینی برلان قایتدیبلر ﴿ وَقَضَى ﴾ دخی اللهنک رحمتی برلان یولده کوب
 آرزان نرسه آلوب فایده ابله گنه قایتدیبلر ﴿ لَمْ يَمَسَّهُمْ سُوَةٌ ﴾ آلا رغه باوزلق
 یعنی ضرر لی سوغش ابرشمدی ﴿ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ ﴾ الله راضی بولایق اشلر گه
 ایاردیلار ﴿ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴾ الله الوغ فضل اباسی در خبر جزالار برور
 ﴿ إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ ﴾ تحقیق صحابه لر نی قورقتو چی نعیم شیطان در ﴿ يَخَوْفُ أَوْلِيَاءَهُ ﴾
 سزنی اوزینک دوستلاری اولان کافر و منافق لاردن قورقتور ﴿ فَلَا تَخَافُوهُمْ ﴾ آنک
 کبی شیطانلار سوزندین قورقما کز ﴿ وَخَافُونَ ﴾ فقط مندن قور فکر ﴿ إِنْ كُنْتُمْ
 مُؤْمِنِينَ ﴾ اگر حق مؤمن لار بولسا کز ﴿ وَلَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ يَسْرِعُونَ فِي
 الْكُفْرِ ﴾ ای محمد کفر گه آشفغان کثیر سنی حسرت که سالماسون (اهل کتاب
 و فریش ایمان غه کیلمگاج رسول اللهغه آغر بولدی چونکه باشقه خلق آلا رغه
 قاراب ایمان کلتوری توردی . اینلار ایدی اگر محمد حق رسول بولسه اول
 فرند اشلاری و اهل کتاب و فریش ایمان کلتور لر ایدی دیو . شول حق ده آیت

ايندى ﴿ اِنَّهُمْ لَنْ يَصْرُوْا اللّٰهَ شَيْئًا ﴾ تحقيق اول كافر لر الله تلاگان اشكه هبچ
 شى ايله نقصان قبله آلماسلار ﴿ يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ لَا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِى الْاٰخِرَةِ ﴾ الله تعالى
 آلارغه آخرنده الوش قبله ساقه تلبدر شول سببلى آلار كفرگه آشوغالار ﴿ وَاَلَيْسَ
 عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۗ ﴿۱۷۵﴾ آلارغه آخرنده الوغ عذاب بولور ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ اَشْتَرَوْا الْكُفْرَ
 بِالْاِيْمَانِ ﴾ تحقيق ايمان اور بنبه كفرنى اختيار ايتكان كشيبلر ﴿ لَنْ يَصْرُوْا اللّٰهَ شَيْئًا ﴾
 الله غه هبچ نرسه ضرر قبله ساسلار ﴿ وَاَلَيْسَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۗ ﴿۱۷۶﴾ آلارغه آخرنده
 الوغ عذاب بولور ﴿ وَلَا يَخْشَى الَّذِيْنَ كَفَرُوا اِنَّمَا تُمَلِّىْ لَهُمْ خَيْرًا لِّاَنْفُسِهِمْ ﴾ كافر لار
 بز بيريگان مال وباللر آلارغه خيردر ديو حساب قبله ساسونلار ﴿ اِنَّمَا تُمَلِّىْ لَهُمْ
 لِيْزِدُوْا اِيْمًا ﴾ اول نرسه لرنى آلارغه آنك برله ماقتانشوب گناهار لارنى آر ندر-
 سونلار او چون گنه پير مز ﴿ وَاَلَيْسَ عَذَابٌ مُّهِىْنٌ ۗ ﴿۱۷۷﴾ و آلارغه آخرنده بيك حقارت
 تار ندر غوچى عذاب بولاچقدر (عبد الله بن مسعود ايندى: « مؤمن گه هم كافر گه
 اولم خيردر، چونكه مؤمن وفات اولسه آكا تورلى نعمت لر بولاچق. كافر دنباده
 نورغان سايون گناه آر ندر بيره چق» ديو ﴿ مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُذَرَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴾ اى منافق لار
 الله تعالى مؤمن لرنى قالد رماس ﴿ عَلٰى مَا اَنْتُمْ عَلَيْهِ ﴾ سز لرده بولغان نفاق حالى اوزر
 ﴿ حَتّٰى يَمِيْزَ الْخَبِيْثَ مِنَ الطّٰيْبِ ﴾ تاكه الله تعالى بو اشى بر لن منافق لارنى طيب
 مؤمن لر دن آيرور (يعنى منافق لار مؤمن لر دن نفاق لار ين ياشروب بورمكلرى
 سببلى آير بولور بى محبوب كورب الله تعالى بو آيتنى ايندردى ﴿ وَمَا كَانَ اللّٰهُ
 لِيُظْلَمَكُمْ عَلٰى الْغَيْبِ ﴾ اى صحابه لر الله سزنى منافق لارنك ياشرين حال لر بنه خبردار
 قبله مادي ﴿ وَلَكِنَّ اللّٰهَ بِحَسْبٰى مِنْ رُّسُلِهِ مِنْ نِّشْءٍ ﴾ لكن الله تعالى اول منافق لارنك
 ياشرون حال لرون خبر بيورور او چون اوزى تله گان رسولنى اختيار قبولر
 اول سزگه بلونمگان منافق لارنك ياشرين حال لر ين بلدرور شونك ايله رسول
 ايدىكي بلنور ﴿ قَامِنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ ﴾ الله تعالى گه وآنك رسول لر بنه ايمان كلتور كز
 ﴿ وَاِنْ تُوْمِنُوْا وَتَتَّقُوْا ﴾ اگر منافق لقنى ناشلاب راست ايمان كلتوروب ايدگو عملر
 قبله سز كز ﴿ فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ۗ ﴿۱۷۸﴾ سز لر گه آخرنده بيك كوب نواب بولور ﴿
 وَلَا يَخْشَى الَّذِيْنَ يَخْلُوْنَ بِمَا اٰتَيْتُمُ اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ ﴾ الله تعالى نك فضل كرمى بر لن
 بيريگان مالنده صارانلق بيلغان هر كشيبلر حساب قبله ساسونلار ﴿ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴾ اول
 صارانلق لرى اوزلر بنه خيردر ديو ﴿ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ﴾ بلكه اول اشلىرى اوزلر بنه
 ضرردر ﴿ سَيَطُوْقُوْنَ مَا بَخَلُوْا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ اول صارانلق قلوب زكوه بيريگان
 مال لرى قيامت كوندنه موين لار بنه چلغانور. رسول الله ايندى: « الوغ آلا بيلان
 بولوب موين لار بنه چلغانوب چاغار، و ايتور نبوش بولوبده بيريگان زكوتك من، ديو

﴿وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ برده و کوه کده گی نرسه لرنگ مالکی الله
 عالی در (بو دنیا نرسه سی آدم لر فولنده عاریت در. صرف فیلعان قدرندین آخرتده
 فائده کورب یاشقچه قیامت کونده هیچ فائده یوقدر. ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾
 سز فیلعان اش لردن الله تعالی خبردار در موافقچه جزا قبولر ﴿لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ
 قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾ تحقیق الله تعالی؛ الله تعالی فقیر، بزلا
 بای لارمز دیگان کیشلرنگ سوزلرینی ایشندی. چونکه رسول الله ابوبکرنی یهود
 جماعتینه ییاردی آلا رغه اسلام برلان بیورغل، و مال لرندین زکوة بیرمک برلان
 بیورغل دیو. فچان ابوبکر آلا رغه شولارنی ایتدی یهود ایتدیلر: خدا بزدن
 صدقه وزکوة مال لری صوریدر اول بزدن فقیردر دیو. ﴿سَتَكْتَبُ مَا قَالُوا﴾ آلا ر
 ایتکان سوزنی بازارمر ﴿وَقَتْلَهُمُ الْآنبيَاءَ بغيرِ حَقٍّ﴾ حق سز پیغمبرلرین اولتورلرینی
 هم بازارمر ﴿وَتَقُولُ دُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ و آخرتده تانوکز کویدر کوچی
 عذابنی دیو ایتورمز. ﴿ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ آيَاتِكُمْ﴾ اوشبو عذاب اوز کز فیلعان عملر
 سببلی در ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلْمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ الله تعالی بنده لرگه ظلم ایدوچی توگل.
 بس گناهمز عذاب فیلماس ﴿الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ آيَاتِنَا﴾ شول کیشلر که
 ایتورلر الله تعالی بزلا رگه تورانده عهد قیلدی ﴿الَّذِينَ لِرَسُولٍ﴾ هیچ پیغمبر که
 اینانماس فه ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ بَقْرَبَانٍ﴾ اول رسول بر قرباننی کیتورگانچه ﴿تَأْكُلُ التَّارَةَ﴾
 اول قرباننی کوکدین اینگان اوت آشار (ای محمد سن هم قربان قیل اوت
 آشاسه ایمان کتورورمز دیدیلر. ﴿قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّن قِبَلِي بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ایت
 محمد تحقیق سزگه بزدن اول بولغان پیغمبرلر آچق معالی کتاب لرنی کتوردیلر
 ﴿وَبِآيَاتِي فَلْتَمَّ﴾ هم سز صوران قرباننی ﴿فَلَمْ تَقْنُصُوهُمْ﴾ بس نه اوچون اول
 رسول لرنی اولتوردکر ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ اگر قربان کتورساک ایمان
 کتورورمز دیگان سوز کزده راست بولسا کز آلارنی اوتورمگان بولور
 ایدکر ﴿فَإِنْ كَذَّبُوكَ﴾ اگر سنی بالغانه توتسالار فایغورماغل ﴿فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ
 مِّن قِبَلِكِ﴾ سن دن اولگی پیغمبرلرنیده شولای بالغانه توندیلر ﴿جَاؤَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ﴾
 اول رهول لر آچق معالی سوزلار و علامت لر کتوردیلر ﴿وَالْكِتَابَ الْمُنِيرِ﴾
 و کوکل لرنی یافترقوچی کتابنی (بس بولارغه جزالارین کامل بیورورمز) بو آیت
 برلان الله تعالی رسول اللهنگ کوکلنی جواندی. ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ هر نفس
 اولم آچیسون تانغوچی در ﴿وَأَنَّمَا نُوفُونَ أَجُورَ كَمَا نَوْمُ الْقَيْمَةِ﴾ تحقیق قیامت کونده
 اجرلر کزنی کامل قبلتور ﴿فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ﴾ بس بر من جهنم دن بر اق
 قبلونسه ﴿وَأَدْخَلَ الْجَنَّةَ﴾ جنت که کرتولسه ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ تحقیق اول کشی مقصودینه

ایرشور (رسول الله ابتدی بر من جهنم دن یراق بولورغه نلاسه اوزینک سوگان نرسه سون صدقه بیرسون) دیو ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ دینا نرسه لری بولماس مگر آلداتقچ نرسه لر کبی گنادر ﴿تَبْلَوْنَ فِي أَمْوَالِكُمْ﴾ البته مال لرکز هلاک بولماق ایلان بلا و فضا کوررسز ﴿وَأَنْفُسِكُمْ﴾ اوز لرکز سرخامق و آچلق ایله ﴿وَلْتَسْمَعْنَ مِنَ الَّذِينَ آتَوْا الْكُتُبَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ اوز کزدین الک کتاب بیرولگان کشی لر دین ایشتورسز ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ همده مشرکلردن ایشتورسز ﴿أَذَى كَبِيرًا﴾ کوب حقارت لر نی. بو آیت حضرت ابوبکر حقتده ایندی. چونکه کفار ابوبکر گه بیک آرتق حقارت قبلدیلار. ﴿وَأَنْ تَصْبِرُوا﴾ اگر اول حقارتکه صبر اینسا کز ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و آلا رغه فارشوقیج سوزلار اینودن صاقلانسا کز ﴿فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ تحقیق بو اشر لرکز راست اشرلردن اولور ◆ ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ آتَوْا الْكُتُبَ﴾ اهل کتابدین ذریه وفتنده الله عهد و میثاق آفانده. ﴿تَبَيَّنَتِ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ آلا رغه البته کتابینی بیان قبلورسز یا شورمزسز دیوب عهد قبلدی ﴿فَبَدَّوْهُ وَوَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ بس عهد لر نی هم کتاب لر نی آرت لرینه ناشلادیلر ﴿وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ و بو اشر لری سبیلی پادشاه لر دین آز آفجه آلدیلمر ﴿فَقِيَسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾ بس بو آلمش آفجه لاری نی قباحت در چونکه یهودنک رهبان لری پادشاه لرینه ایتور لر ایدی: الله تعالی آخر زمانده بر پیغمبر یاروب پیغمبر لکنی آنک بر لان تمام ایتار دیو. فچان محمد علیه السلام پیغمبر بولغاچ پادشاه لری صورار بولدیلمر. سز کتاب کزدنا تابا تورغان پیغمبر گه بو محمد توغری کیلانی؟ دیو. آلا ر ایسه پادشاهنک آفجه سینه فرغوب بوق اول پیغمبر گه توغری کیلمی دیدیلار. چونکه محمد حق پیغمبر دیوب اینسه لر پادشاه لری محمد علیه السلام غه اباروب، آلا رغه بولغان قائده بار چسی نوقتالاجق ایدی. شول قورقودن پیغمبر لکنی انکار ایتدیلر و عهد لرینی بوزدیلر ﴿لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا﴾ پادشاه لر بیرگان آفجه بر لان شادلانغوجی کشی لار عجب که قالماسون لار ﴿وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا﴾ اوز لر ی قیلماغان اش بر لان ماقتانورغه یاراتالار. بز ابراهیم دینتده دیوب ماقتانالر اما ابراهیم علمینی هبج قیلانلری بوق. ﴿فَلَا تَحْسِبَنَّاهُمْ بِمَقَارَمِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ بس آلا رنی عذابدن قونولغوجی لار دیو ظن قیلماغل ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ آلا رغه بیک رنجنکوجی عذاب بولور ﴿وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بر و کولک ملکی الله تعالی نکدر ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ الله تعالی هر شی گه فدیبرد آبا اطاعت اینمگان کشی لار عذابدن قوتلورغه مجال تابماس لار. رسول الله، الله غه عبادت قیلکز دیوب اوندا گاج

مکه خلقی اللہ نیک بارلقبہ علامت کلتور دیدیلر. بس اللہ تعالیٰ ایندی ﴿ اِنَّ فِي
 خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ تحقیق بر وکوک لرنک یاراتلشنده ﴿ وَاخْتِلَافِ اَيُّلِ وَالنَّهَارِ ﴾
 کبیجه وکوندزنک مختلف بولمقنده ﴿ لَايْتِ لَوْلٰى الْاَبَابِ ﴾ عغل ایسارینه
 اللہ تعالیٰ نیک بارلقبہ ییک کوب علامت لر باردر ﴿ اَلَّذِيْنَ يَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا ﴾
 عغل ایالری دیدکمز شوندا ی کشی لاردر نماز او فورلار ذکر تسبیح ایبورلار،
 سلامت بولسه لر آیاق اوستونده معذور بولسه لار اولترغان حال لرنده ﴿ وَعَلٰى جُنُوْبِهِمْ ﴾
 وقابریغلا ری اوزرنده یعنی هر حال لرنده اللہغه ذکرده آخرت عملنده بولورلر .
 ﴿ وَبَتَّكُرُوْنَ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ واللہ تعالیٰ نیک بر وکوکنی خلقی
 خصوصنده فی قادر اللہدر دیو فکر قیلورلر. رسول اللہ ایندی: «بر ساعت فکر
 بر یل عبادت دن خبردر» دیو ﴿ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا اَيْتورلر یارب بو بر
 کوک لر نی عبت یار انمادک بولار نی یار اتوده البتہ بر حکمت باردر
 گرچه بز آنکا مطلع بولا آلماسافده ﴿ سَبِّحْكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾
 هر کیمچیلکدین سنی پاک دیوب بلامز بس بزنی جهنم عذابندین ساقلاغل
 ﴿ رَبَّنَا اِنَّكَ مَنْ تَدْخُلُ النَّارَ فَقَدْ اَخْرَيْتَهُ ﴾ یارب شکسز بر من فی جهنم گه سالساک
 سین آنی هلاک قیلدک ﴿ وَمَا لِلظَّالِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴾ کافر لر گه یاردم بیروچی بولماس
 ﴿ رَبَّنَا اِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يَّارِب يَّارِب نَدَا قِيلُوْجِيْ قُرْآنِیْ اَيْشْتَمَز ﴿ يٰنَادِي لِّلْاِيْمَانِ اَنْ
 اٰمِنُوْا بِرَبِّكُمْ ﴾ اول قرآن اللہغه ایمان کلتور کز دیو ندا قیلور ﴿ قٰمِنًا ﴾ بس اللہ
 تعالیٰ گه وهم قرآینه ایباندق ﴿ رَبَّنَا فَاعْفُرْ لَنَا ذُنُوْبِنَا ﴾ یارب گناه لر منی یار یلقاغل
 ﴿ وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا ﴾ ویاوز عمل لر منی قابلاغل ﴿ وَتَوَقَّأْ مَعَ الْاَبْرَارِ ﴾ وروح لار منی
 صالح لر روحی برلان بر گه قیلغل ﴿ رَبَّنَا وَاِنَّا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ ﴾ یارب رسول لر
 آر قلی وعده قیلمش ثواب لر نی بز گه بیر گل ﴿ وَاَلْتَّخِزْنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ وقیامت کوننده
 بز لر نی رسوا ی قیلماغل ﴿ اِنَّكَ لَآتُخَلَّفُ الْاٰمِعَادُ ﴾ مؤمن لر گه قیلغان وعده کا تحقیق
 خلاقلق قیلماز سن ﴿ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ ﴾ بس مؤمن لر نیک دعا لر نی اللہ تعالیٰ قبول
 قیلدی. (هر کم مذکور ربنا السخ دعاسی برلان دعا قیلسه اللہ تعالیٰ قبول قیلور
 دیدیلر) ﴿ اَتٰى لَّا اُضْبِعُ عَمَلٌ غٰمِلٌ مِنْكُمْ ﴾ تحقیق سز لردن عمل قیلغوچی لرنک عملنی
 ضائع قیلماز من حضرت ام سلمه رسول اللہغه ایندی: هجرت آیت لرنده ایبر لر
 ذکر ایبدلنگان خاتون لار یوق، خاتون لار نیک حال لر نی نجوک بولور؟ دیو.
 بس بو آیت ایندی ﴿ مَنْ ذَكَرَ اَوْ اُنْتِ ﴾ اول عمل قیلغوچی لار کبرک ایر وکبرک
 خاتون بولسون ﴿ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ﴾ عبادت حقنده بر بر کز گا اوخشار سز یعنی
 حکم لر کز بر بولور ﴿ فَالَّذِيْنَ هَاجَرُوا وَاٰخِرُ جَوٰ مِنْ دِيَارِهِمْ ﴾ وشول صحابه لر که

مکه دین مدینه که کوچدیلر ویور طلرندین چقارلدیلر یعنی مشرکلر سوروب
چقاردیلر ﴿وَأُوذُوا فِي سَبِيلِ﴾ و سبب بولمده حقارت تارندیلر ﴿وَقَاتِلُوا﴾ مشرکلرنی
اولتردیلر ﴿وَقَاتِلُوا﴾ اولزری هم اولترلدیلار ﴿لَا تَقْرَنَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ البته جویارین
آلارنک گناهلرنی ﴿وَلَا دَخَلَتْهُمْ جَنَّتُ﴾ و آلارنی جنت که کورتور من ﴿تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ اول جنت داگی سرای لارنک آستندین چیشملر آغار ﴿ثَوَابًا مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ﴾ اول جنت لر الله طرفندین بخشی عمل لرینه جزاء در ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ
التَّوَابِ﴾ جزانک کور کامی الله قاشنده اولغوجی در ﴿لَا يَغْفِرَنَّ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا
فِي الْبَلَدِ﴾ یا محمد کافر لرنک شهر دین شهر که یوروب سودا قیلماق لری سببی
آلداماسون (یعنی آلارنک اشلاری کوزکا مانور کورنوب اوزکا نیوشلی اشدی
کیچولک کلتورمه. کافر لار کسب کارده توزک بولور. مسلمان لار نارقده
بولدقدین مسلمان لارغه تسلی اوچون ایندی ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ دنیا توز کلگی کافر لارگا
آز منفعت در ﴿ثُمَّ مَأْوِيَهُمْ جَهَنَّمُ﴾ دنبا دین صوگ آلارنک اورن لاری جهنم در
﴿وَبِئْسَ الْمَهَادُ﴾ نی قباحت اورندر اول جهنم بس آلارنک مالی آخرتده فائده
بیرماز هلاک بولور لر ﴿لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ لکن اللهدن قورقوب ایدگو
عمل قیلغوجی لارغه ﴿لَهُمْ جَنَّتُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا﴾ آلا رغه جنت لر
بولور اول جنت لرنک آستندین یلغلار آغار اول جنت لردی منگو فالور لار
﴿ثُرًى لَمْ يَنْبَغِ﴾ اول جنت لر الله تعالی طرفندن مؤمن لار که حاضر لشمش
اورن لردی ﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ﴾ اللهدن بولغان جنت لر ایدگو کسه لر که
خیر در دنیا داغی نارقغه اعتبار بوقدر ﴿وَأَنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾
اهل کتابدن الله تعالی که ایمان کلتورگان کشی لار باردر ﴿وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ وَمَا
أَنْزَلَ إِلَيْهِمْ﴾ و سز که ایندر لشمش قرآغه و اولز رینه ایندر لشمش کتابغه ایمان کلتورگان
کشی لار باردر ﴿خُشَعِينَ لِلَّهِ﴾ الله امرینه نواضع قیلغوجی لاردر ﴿لَا يَشْتَرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ آلا ر بهودلر کبی آیت لر برابرینه آز آفجهنی اختیار
قیلماس لار ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ آلارنک اجری الله تعالی دن جنت در.
اهل کتابدین مسلمان بولغان کشی لر که الله تعالی بشارت بوردی باشقه لارده
کرسون لار اوچون ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ الله تعالی قانی حساب ایاسی در.
کافر لرنک کامل جزاسنی بیورور ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا﴾ ای ایمان لی کشی لار
طاعت و عبادت که صبر اینکز لار ﴿وَاصْبِرُوا﴾ ویغمبرکز ایله صبر قیلوشکز
دشمان غه بر که فارشی تورکز ﴿وَرَابِطُوا﴾ نفس شیطان و دشمان برلان سوغشرغه
بر برکز برلان بر یگوب حاضر لتوب تورکز ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ اللهدن قورفکز

هیج بر امرینه فارشی لی قیلما کز ﴿لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ﴾ تحقیق جهنم دین قونلور سز.

سورة النساء مدنیة مائة وست وسبعون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ ای خلیق ربکزر گه مخالفت قیلما قیدین ساقلانکزر
 ﴿الذی خَلَقَکُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ سزنی بر نفس دن بر اندی یعنی آدم علیه السلام دن
 ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ و اول آدم دن خاتونی حوانی بر اندی. یعنی آدم علیه السلام نی
 یار اتقان سوکنده جنت که بیاروب اویقو صالدی. شول اویقوده حوانی یار اندی
 ﴿وَبَتَّ مِنْهَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنَسَاءً﴾ و بو ابکی سندن کوب ایرلر و خاتون لر بر اندی
 ﴿وَآتَوْا اللّٰهَ الَّذِی نَسَاءتُونَهُ﴾ شول الله دن قور فکزر که بر برکزدن آنک اسمی
 بر لان سور اشرسز. چونکه بر نرسه نی بالونوب سور اغانده الله او چون
 دیوب سور الادر. هم بینه ده الله لفظی بر لان قیلونه در. ایبدی اوز فاشکرده ده
 شوندی حرمت لی ذات دن قور فکزر ﴿وَالْأَرْحَامُ﴾ دخی یقین فردا شلرکزدن قور فکزر
 یعنی آلارنک حق لارنی ضائع اینما کز ﴿إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَیْکُمْ رَقِیْبًا﴾ شکسز الله
 تعالی عملرکزی تیکشر گوچدر. رسول الله ایندی: «هفته اچنده یقین فردا شلرنک
 باروب حالی بلمک نک ثوابی باشقه عمل لر تواندن کامل در» دیوب ﴿وَآتُوا اللّٰهَ
 أَمْوَالَهُمْ﴾ بیتم لرنک مال لرینی اوز لرینه بیر کز ﴿وَلَا تَبَدَّلُوا الْخَبِیْثَ بِالطَّیِّبِ﴾ بیتم لرنک
 بخشنی مال لرینی آلوب، آنک اورنینه اوزکرنک ناچار مال لرکزی بیرمکز ﴿وَلَا تَأْكُلُوا
 أَمْوَالَهُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ﴾ اوز مال لرکزرغه فانشدروب بیتم لر مالینی آشاما کز ﴿إِنَّهُ
 كَانَ حُوبًا كَبِیْرًا﴾ تحقیق اول اشلرکزر الوغ گناه بولور. بو آیت اینکاج صحابه لر
 بیتم لرنک مال لرینی اوز لرینه آیروب بیردیلر ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسُطُوا فِی الْبَیِّنَاتِ﴾
 اگر بیتم لر گه عدالت قیلماودن قورقسا کز ﴿فَاتَّقُوا مَا طَابَ لَکُمْ مِنَ النِّسَاءِ﴾
 بس اوزکزر گه خوش کیلگان بیتم لرینی نکاحلانکزر ﴿مَتًی وَثَلَّثَ وَرُبَاعًا﴾ ابکی شره
 اوچار، و دورنارنی ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً﴾ اگر عدالت قیلا آماودن
 قورقسا کز بر خاتون ده بتار. جاهلیت ده بیتم لرینی یک کوب آلارده - خیانت ایده لر
 ایبدی شونک او چون بو آیت ایندی ﴿أَوْ مَا مَلَکَتْ أَیْمَانُکُمْ﴾ اگر بر خاتونغه ده
 عدالت قیلا آماسا کز سانوب آغان کینه ککزر بتار ﴿ذَلِكُمْ أَذْنٰی أَنْ لَا تَقُولُوا﴾
 مذکور حکم لر حق دن اوتوب کینماس او چون یقین در ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتَهُنَّ نَحْلَةً﴾
 ای ولی لر (یعنی مهرنی بیرمکچی بولوب بو کلگان کشی لر) خاتونلارغه بیروور گه

فرض بولمش مهرلرینی اوز اخبارتیز برله بیرکز ﴿فَأَنْطَلِقُ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا﴾
 ائگر کوکل لرندین رضا اولوب مهرلرندین بر نرسه نی سز گه هه قلوب بیرسلر
 ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيًّا﴾ بس اول نرسه نی آشاگز لذتلی وعاقبتی خیرلو اولور
 یعنی شفا بولور حضرت علی ایتدی: «برمن آورسه خانونی نك ایکی درهم مهرینه
 بال آسون، اول بالنی یغور صوی برلان یووب اچسون بس اول بالده اوج
 نرسه جیولور: هنی، مری، شفا، مبارک. چونکه خانونلار هه قیلغان مالی الله
 تعالی هنی مری دیدی، بالنی شفا دیدی، یغورنی مبارک دیدی. بس بو اوج نرسه
 جیولسه شفا امید ایدلندهر» دیو ﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ﴾ ومال لرگزنی احمق لار
 قولینه بیرمکز صبی لار، خانون لار، کفار، تادان لار؛ سفیه لر در. حضرت عمر
 ایتدی: «برمن حلال حرامنی بلماسه بزنگ بازارلارده سودا اینماسون» دیو. اوشانداق
 کافردن سودا قیلدروب طعام یکنی مکروه دیدیلر ﴿أَلَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا﴾ اول
 مالی الله تعالی ترکلکگزنگ قیامی اوچون قیلدی ﴿وَأَرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ﴾
 اول مال برلان سفیه لرینی اوزگز رزقلاندرگز و کبوملر بیرگز ﴿وَقُولُوا لَهُمْ
 قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ وآلارغه کورکام سوزنی اینگز (فجان سزدن نرسه اولسه ده
 سوراسه لار) ﴿وَاتَّبِعُوا الْيَتِيمَ﴾ ویتیم لرنگ عقلرینی تجربه قیلگز ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ﴾
 بلوغ وقتینه ایرشکانه رینه تیکلی ﴿فَإِنْ أَنْتُمْ مِنْهُمْ رُشِدًا﴾ بس آلارده صلاحیت
 سکورساگز. یعنی اوز ماللارینی ساقلی آلورینه اوشانسکز ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾
 بس فولکزداغی مال لرینی اوز لرینه تابشرگز ﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا﴾ سز ظلم
 ایتوب یتیم لر مالین آشاماگز ﴿وَبَدَارًا أَنْ يَكْفُرُوا﴾ هم زورایفاج آلارنگ اوز
 مال لرینی سزدن طلب ایدمچک لرینی بلوب آلار مالی آشغوب آشاماگز ﴿وَمَنْ
 كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ برمن بای بولسه فقیر مالینی آشامقدن سافلانسون ﴿وَمَنْ كَانَ
 فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ برمن فقیر بولسه اول معروف وجه اوزره (یعنی ضروره
 قدری آشاسون) بوخصوصه علمادن اوج تورلی سوز بار: بعض لری فقیرگه
 ضروره قدری آشامق مباح دیدیلر. چونکه مال آنک قولنده بولغانلقدن اول فقیر،
 مالک نیچه مؤنه لرینی ادا قیلدر دیدیلر. بوسوز صحابه لاردن ده نقل ایدامش در.
 وبعض لار مباح توگل، بلکه فرض بولغان وجه اوزره آلوب آشامق تبوش،
 صبی بالغ بولفاج ادا قیلور دیدیلر. بعض لاری هیچ وجه اوزره جائز کورمدیلر.
 فقیه ابوالبث ایتدی: «وصی فقیر بولغانده یتیم ماللارینی مباح کوروب ضروره
 قدری آشامقده ضرر بولماس دیو امید قیلان، چونکه کوب علما جائز کوردیلر»
 دیدی. ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ اول یتیم لرگه مال لرینی بیرساگز ﴿فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ﴾

يس آلا رعه كواه لاندر و ب نابشر كز گواه لاندر ماني مستحب در نهبت در فونلور
 او چون ﴿ وَكَفَى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ۝﴾ الله تعالى حساب قبلورغه كافي در . كم نك حقي كم ده
 فالغانون حساب قبلوب هر كم كه تيوشلي جزاسني بير اچكدر ﴿ لِلرّٰجَالِ نَصِيبٌ
 مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانُ وَالْأَقْرَبُونَ ﴾ آنا و آناسي و يقين فرداشلري فالدرغان مالدن ايرلر كه
 نصيب بولور . چونكه جاهليت ده خاتونلارغه و سوغشقه باراماغان ايرلر كه
 ميراث بيرمي ايديلر . حضرت رفاعه اولدي . بر اوغلي و بر قزي فالدي . فالغان ميراثيني
 بار چه سيني اوغلي آلدي . قزي رسول اللهغه كيلوب شكاييت قبلدي . شول
 خصوصه آيت ايندي ﴿ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانُ وَالْأَقْرَبُونَ ﴾ خاتونلارغه
 هم ، آنا آنا و يقين فرداشلري فالدرغان مالدن نصيب بولور ﴿ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ
 نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۝﴾ مال آز بولسون كرك كوب بولسون آلا رغه فرض الوش
 بولور ﴿ وَأِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقَرْبَىٰ وَالْيَتَىٰ وَالْمَسْكِينُ ﴾ هر فچان مال بولگان
 وقده فرض اولوشني بولمغان فرداشلر هم يتيم مسكين لر حاضر بولسلر ﴿ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ ﴾
 بس اول مالدن آلا رغه بير كز ﴿ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝﴾ و آلا رغه كور كام سوزلرني
 ايتوكز . اكر وارثلر صبي لار بولسلر زور ايفاج بيرر كه ايتورمز سزني ناشلاماسلار
 ديكر . ﴿ وَيَخْشَىٰ ﴾ ميت لرنك صبي لاريني ضائع قبلماقنن قورفسون ﴿ الَّذِينَ لَوْ
 تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعْفًا ﴾ شونداين كشي لركه ، اوزلري اولوب آرتلارنده
 ياش ضعيف بالالرني فالديراچق بولسلر ﴿ خَافُوا عَلَيْهِمْ ﴾ اول بالالرنك ضائع بولويندن
 قورفالر (بس آورو يابنه كيلوب (ماللر كبي) مالكني وصبت ايت فديه كا نرسه
 ايتسك ديماسونلار . بلكه ياش بالالرك فالادر مالك آلا فائده سينه فالسون
 ديسون لر ﴿ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ ﴾ بس يتيم لر كه جبر اينمكز اللهدن ساقلانكز ﴿ وَيَقُولُوا قَوْلًا
 سَدِيدًا ۝﴾ ولايق بخشي سوزلارني ايتوكز يعني لا اله الا الله كلمه سيني تلقين قبلكز
 ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ يَأْكُلُوْنَ اَمْوَالَ الْيَتٰمٰى ظُلْمًا ﴾ تحقيق يتيم لرنك ماللاريني ظلم برلان آشاغان
 كشي لار ﴿ اِنَّمَا يَأْكُلُوْنَ فِيْ بُطُوْنِهِمْ نَارًا ﴾ آلا اچلرينه اوتني آشارلار (رسول
 الله ايندي : معراج كيچه سنده بر قومني كوردم اچلاري تاو كبي اول اچلرينه يلان
 چجان لار تولغان ، بس سورادم يا جبرائيل بو بندي كشي لردر ديو جبرائيل يتيم لر
 مالون ظلم برلان آشاغان كشي لردر ديو ايندي ﴿ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۝﴾ اول ظالم لر
 جهنم كه تيز كورولار ﴿ يُوْحِيْكُمْ اللّٰهُ فِيْ اَوْلَادِكُمْ ﴾ الله تعالى بالالركز حقنده بولغان
 ميراثيني بيان قبلور فچان اوز كز اولوب بالالركز فالسه ﴿ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ
 الْاُنثٰى ﴾ اير بالانغه خاتونلارغه ميرلگانك ايكي الوشيني بيرلور ﴿ فَاِنْ كُنَّ نِسَاءً
 قَوَّامَاتٍ ۝ اكر بار چلسي خاتونلار ايكي دن آرتق بولسلار ﴿ فَلَهُنَّ ثُلَاثًا مَّا

تَرَكَ ۱ آراغه مالنك اوچدن ابكى الوشى بولور ۲ وَاَنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۱
 اگر برگه قر بولسه آكا يارطى مال بولور ۲ وَلَا يُوَيْهُ بِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشَّدَسُ ۱
 آنا آناسينك هر برسینه آلتى دن بر بولور ۲ مَا تَرَكَ ۱ ميت قالدرغان مال دن
 ۱ اِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۱ اگر ميتنك اوز بالاسى يا كه بالاسى نك بالاسى بولسه ۲ فَاِنْ لَمْ
 يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرَثَةُ اَبُوهُ ۱ اگر بالاسى بولماى آنا آناسى وارث بولوب قالسه
 ۲ فَلَا تَمُوتُ الْاُمْتُ ۱ آناسينه اوچدن بر بولوب قالغانى بارده آناسينه بولور ۲ فَاِنْ كَانَ
 لَهُ اخُوهُ ۱ اگر بر توغان فرداش لرى بولسه ۲ فَلَا تَمُوتُ الشَّدَسُ ۱ بس آناغه آلتى دن
 بر تبار ۲ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا ۱ ميراث بولمك، ميتنك ايئتكان وصيت لارى
 صوكندهدر ۲ اَوْ دَيْنٍ ۱ يا كه بورچى بولسه آنى بيرگان صوكندهدر ۲ اَبَاؤُكُمْ وَابْنَاؤُكُمْ
 لَا تَدْرُونَ اَيْتُهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ۱ آنا و آنا اوغلان لركزنك قابوسى فائده قيلمافده
 سز كه يقين ابكائينى سز بلبيسز. بس قابوسينه كويى مال نيكائينى ده بلبيسز
 ۲ قَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ ۱ مذكور ووشجه مال بولمك الله فرض ايئتكانچه بولور ۲ اِنْ اللَّهُ
 كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۱ تحقيق الله تعالى عليم و حكيم در ۲ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْ وَاَجْكُم ۱
 وسزلرگه خاتون لار كز قالدرغان مالنك يار تيسى تبار ۲ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ ۱
 اگر اول خاتون لار كزنك بالاسى بولماسه ۲ فَاِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ ۱ اگر اول
 خاتون لار كزنك بالاسى بولسه ۲ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مَا تَرَكنَّ ۱ بس اول وقتده سز كه
 خاتون لار كز قالدرغان مالنك دورتدن برى تبار ۲ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا اَوْ دَيْنٍ ۱
 ايئتكان وصيت هم بورچ لار ينى اونا گان صوكنده ۲ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مَا تَرَكنَّ ۱
 سز قالدرغان مالنك دورتدن برى خاتون لار كزغه تبار ۲ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ ۱
 اگر سز نك بالا كز و بالا كزنك بالاسى بولماسه ۲ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ ۱ اگر سز نك
 بالا كز ياكه بالا كزنك بالاسى بولسه ۲ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مَا تَرَكنَّ ۱ اول وقتده
 خاتون لار كزغه سز نك مال كزدين سكزدن برى تبار ۲ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصَىٰ بِهَا
 اَوْ دَيْنٍ ۱ ايئتكان وصيتكز بورچكز بيرلگان صوكنده ۲ وَاِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ
 كَمَلَّةً اَوْ امْرَاةً ۱ اگر ميراث آلاچق اير يا كه خاتون كلاله بولسه لار يعنى آنا
 و آناسز هم بالاسز بولسه لار ۲ وَاَلَهُ اَخٌ اَوْ اُخْتٌ ۱ اول كلاله اير ويا كه خاتون نك
 بر توغان اير فرداشى يا كه فرقداشى بولسه ۲ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشَّدَسُ ۱ بس
 بواير يا كه فرقداشى نك هر برسینه آلتى دن بر تبار ۲ فَاِنْ كَانُوا اَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ ۱
 اگر بو ابكى دن آرتق بولسه لار ۲ فَهَمَّ شَرِكَاؤُهُ فِي الثُّلُثِ ۱ بس آلاز اوچدن برده
 اورناق بولور لار يعنى آلارنك بارينه مالنك اوچدن برى تبار بولور. اما
 بو مذكورلر آنا بر نوغمه بولمق شرط ديديلر ۲ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا اَوْ دَيْنٍ ۱

بو بولش لار و صبت برلان بورچی ادا قیلغان صوکندهدر ﴿غیر مضار﴾ هیچ بر
 طرفه ضرر ایتمایچه بولمک لازمدر ﴿وصیة من الله﴾ اللہک امری برلان فرض
 بولمش شی لر در ﴿والله علیهم حلیم﴾ اللہ تعالی میراث امرینی بلگو جدر و برمان
 ایسی در (رسول الله ابتدی: بر من فرض بولغان میراثی برینه ناپشرمای قطع ایشه،
 اللہ تعالی جنت برایشی اول کسهدن قطع قیلور دیور ﴿فَاِنَّكَ خَدُوْدُ اللّٰهِ﴾ یوقارینه
 مذکور حکم لار اللہک حکم لریدر، بلوب عمل ایضا ککر او چون سرلرگه بیان
 قیلدی ﴿وَمَنْ يَطِيعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ يَدْخُلْهُ جَنَّةٌ﴾ بر من الله تعالی گه ورسولیه اطاعت
 قیلسه، اللہ تعالی اول منی جنت که کرگزرور ﴿شجری من تحتها الاظھر حللین فیها﴾
 اول جنت لرده یلفه لار آغار، آنده کرگان آدم سگو قالور ﴿وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ﴾
 بو جنتده منگو قالباق الوع مقصودقه ایرشمکدر، ﴿ومن بعض الله ورسوله﴾ بر
 من الله تعالی گه وآنک رسولیه اطاعت قیلماسه ﴿وَتَتَدَّ حُلُوْبُهُ﴾ اللہک امر لرمدین
 اوتسه (توتماسه) ﴿يَدْخُلْهُنَّ اَنْهَارٌ خَالِدَاتٌ فِيْهَا﴾ اول من فی جهم گه کرگزرور و آنده اول آدم
 منگو قالور ﴿وَالَّذِيْنَ يَنْبَغِيْ عَلَيْهِمْ﴾ اول من گه بیک حقارت نایترغوچی عتاب بولور ﴿
 وَالَّذِيْنَ يَأْتِيْنَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ﴾ خانون لار کزدن بعض لار بیک زنا قیلغانلاری
 سیزولسه ﴿فَاسْتَشْهَدُوْا عَلَيْهِمْ اَرْبَعَةً مِنْكُمْ﴾ بس آرا کزدن هورت آزاد کشی اول
 خانون نک زنا قیلماقینه گواه قیلورکز ﴿فَاَنْ شَهِدُوْا﴾ بس بو دورت عادل شاهدلر
 گواھلق بیرسه لار ﴿فَاَسْكَوْهُمْ فِي الْبُيُوْتِ﴾ بس آلاری زندان لارغه حس که سالوکز
 ﴿حَتّٰى يَتَوَقَّعْنَ الْمَوْتَ﴾ اول خانون لارغه اولم ایرشکناچه ﴿اَوْ يَحْمِلَ اللّٰهُ لَنْسًا
 سَيِّئًا﴾ یا که آلارغه اللہ تعالی زندان دین قونلورغه بول قیلغانچه (اول زنا قیلغوچی
 خانون لار نک حکمی شول ایدی، بو حکمی رجم آینی نسخ ابتدی ﴿وَالَّذِيْنَ يَأْتِيْهَا
 مِنْكُمْ﴾ و سز لاردن ایکی بکرلی کشی لار رنا قیلسه لار ﴿فَلْيَتَوَقَّعْهَا﴾ آلاری تل
 برلان حقارت قیلورکز نا که اشلگان اشلرینه اوکسون لار، ﴿فَاَنْ تَابَ اَصْلَحًا﴾
 اگر توبه قیلسه لار و حال لرینی توزوک قیلسه لار ﴿فَاعْرِضُوْا عَنْهَا﴾ بس توبه لر
 صوکندین آاردن اعراض قیلکز، ادا قیلماکز ﴿اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا﴾
 شکسر اللہ تعالی توبه قیلغوچی لار نک گناه لارینی یارلقاغوچی در و شفقت قیلغوچی در،
 ﴿اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ﴾ توبه نی قبول قیلماق اللہغه ناپشولمشدر ﴿لِّلَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ
 السُّوْءَ بِجَهَالَةٍ﴾ نادانلق برلان یاوز عمل قیلغان کشی لار او چون ﴿تَمْ تَتُوْبُوْنَ
 مِنْ قَرِيْبٍ﴾ یاوز عمل لاری صوکنده اولماسلین الک توبه قیلسه لار ﴿فَاُولٰٓئِكَ يَتُوْبُ
 اللّٰهُ عَلَيْهِمْ﴾ بس بو توبه قیلغوچی لار نک توبه لارینی الله قبول قیلور ﴿وَكَانَ اللّٰهُ
 عَلِيْمًا حَكِيْمًا﴾ الله توبه قیلغوچی لارینی بلگوچی در، مصلحت چه اش قیلغوچی در

(بو آیت قریشدن بر ایر خصوصنده ایندی. اول ایر ایسروب شعر اینکانده صنم لرینک اسم لارینی یاد ایدوب بعث که انکار قیلدی. آینوغاچ بو سوزلارینی اوزینه ایندیله رده بیک اوکتوب توبه قیلدی. ورسول الله ایندی غرغه حالنه قدر توبه قبول قیلنور دیو. وایلیم علیه اللعنه ایندی. یارب الوغلفک برلان یمین اینمن، آدم بالالرنندن جان لاری بار وقتده آیرلما من دیو. الله تعالی ایندی عزتم و جلالم برلان یمین اینتوب اینمن که آدم لاردن غرغه حالنه قدر توبه لارین قبول قیلورمن دیو بس غرغه حالینه چه توبه قیلوغه ترشق تیوشلیدر ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ توبه سی قبول بولماس شول کشی لارنک که باوزلقنی عمرلری بوینچه قیلورلر ﴿حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ فجان براگوسینه اولم حاضر بولسه یعنی غرغه حالینه بتوب، اولر که بتشکانینی بقینا بولسه ﴿قَالَ أَنَّىٰ يُنْتَبِئُ الَّذِينَ﴾ اول وقتده اینور جمیع گناه لرم دین توبه قیلدم دیو (لکن بو حالده توبه سی قبول بولماس) ﴿وَلَا الَّذِينَ يُمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وهم کافر کوینچه اولگان کشی لارنک توبه سی قبول بولماس ﴿أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بو توبه لری قبول بولغان کشی لار که ریجتکوچی عذابنی حاضرلک ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ ای مؤمن لر سز لر که حلال بولماس ﴿أَنْ تَرَثُوا النِّسَاءَ كُرْهًا﴾ ایرلری اولگان خاتون لارنی کوچلب میراث اینتوب نوتوق. یا که اوزگز مکروه کورگان خاتون لارگزنی، طلاق قیلما بیچه میراث مالی کبی اینتوب نوتوق. چونکه جاهلیت زماننده بر خاتوننک ایری اولسه، اول خاتوننی ایرینک یاقلری باشقه ایر که بارودن نیالار ایندی. ویر کسه خاتونینی پاراتماسده طلاق قیلما بیدر ایدی. مالی و باشقه نرسه لری اوچون همان آسرار ایدی. بو آیت شولارنی تیق اوچون ایندی ﴿وَلَا تَعْضَلُوهُنَّ﴾ اول خاتون لارنی ایکیچی ایر که نکاح لاندین منع قیلما گز ﴿لَتَذَهَبُوا بِبَعْضِ مَا كَسَبْتُمْ﴾ آلاغه اوزگز بیرگان مال و مهر لارنی آلوب کیتولرندن فورقوب (پاراتماسا گز بیرگز ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مَّبِينَةٍ﴾ مگر خاتون لار اوزلری آچق فاحش اش قیلسه لار اول وقتده مال آلوب طلاق قیلسه گزده جائزدر (یعنی پاراتماوچی لق خاتون طرفنده) بولغانده ﴿وَعَاشَرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ آلا ر برلان بخشی معامله قیلگز گرچه پاراتماسا گزده. شریعت قوشقانچه تصرف قیلگز ﴿فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ﴾ بس اگر آلا رنک صحبت لارینی مکروه کورسا گزده همان بخشی معامله قیلسا گز ﴿فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ احتمال که سز بر نرسه نی مکروه کور رسز ﴿وَيَجْعَلُ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ حال بو که الله تعالی اول نرسده کوب خیر قیلما ن بولور. بو سز پاراتماغان خاتون لارده ده احتمال

تله بىندى خىر لار باردى . ﴿وَأَنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ﴾ ائتر
 خاتونكزنى طلاق قىلورغه تلهسه كز ، (خانون مارمىدن مخالفت بولماي نوروب)
 ﴿وَأَيْتَمَّ أَحَدِيهِنَّ فَنُطْرًا﴾ واول خاتون غه كوب مال بىرگان بولسا كز ﴿فَلَا تَأْخُذُوا
 مِنْهُ شَيْئًا﴾ بس اول خاتوندىن هيچ نرسهنى آلما كز بلكه مالى ايلان ييار كز (امام
 قرطبي روايت قىلدى: بر وقت حضرت عمر ايتدى خاتون لارنك مهرى فرى
 اوقىدن آرتق بولسه آرتقىي بيت المال غه آلكز ديو . مونارغه فارشى بر خاتون
 ايتدى: يا امير المؤمنين الله تعالى بزگه ملك اينكان مالى آلورغه امر اينهسكى
 ديدى . حضرت عمر ، قايدى ملك اينكان دىگكاج خاتون يوفارغى آيتنى اوقدى
 . حضرت عمر يغلاب ايتدى كه مىدن باشقه هر كم فقيه اينكان ديو ﴿أَتَأْخُذُونَ
 بَهْتَانًا وَانْمَاءً مَبِينًا﴾ ايا ظلم و ظاهر گناه بولسده آلورموسز اول مالى ؟ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ
 نِيحُوكَ حَلَالَ بُولُورِ اُولِ مَهْرِنِي اَلْمَافِكُزِ﴾ ووقد افضى بعضكم الى بعض حال بوكه
 بر بر كز ايلان حلوة صحيحه قىلد كز ﴿وَإِخْذَنْ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾ ونيكاح سببلى
 اول خاتون لار سز لاردن آغر عهدنى آلدىلار . چونكه الله تعالى اينكجى آيتده
 خاتون لار كزنى شريعت چه تونكز يا كه شريعت چه آير كز ديدى . خاتون لارده
 قصور بولمغانده يخشى وجه ، مال آلمايينچه آيرماق در ﴿وَلَا تَنْكُحُوا مَا نَكَحَ
 آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ﴾ آنالار كز نكاح لانغان خاتوننى ويا كه نكاح سزوطى قىلغان
 خاتوننى نكاح لانما كز ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ جاهليتده قياغاندىن باشقه . يعنى جاهليتده
 شونداين قباحت اش لركز بولدى ، اسلام غه كرگاندىن صوك آندى اش لراشلاما كز
 ﴿أَنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا﴾ اول اش اسلامده فاحش و آچولى اش در ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾
 اول اشنى اشلگان كشى لرنك بولى قباحت بولدر (موندن صوكنى آيت لار نكاحى حرام
 خاتونلارنى بيان قىلدر ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ﴾ سزگه آنالار كز هم آلارنك
 آنالارى حرام بولدى ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ دخى قزلار كز و آلارنك قزلارى حرام بولدى
 ﴿وَأَخَوَاتُكُمْ﴾ وقر نوغان لار كز سىكل ، تونا كسى ﴿وَعَشْرَتُكُمْ﴾ وآنا كز برلان بر
 نوغان فرداش لركز ﴿وَأَخْوَاتُكُمْ﴾ وآنا كز برلان نوغان فرداش لركز ﴿وَبَنَاتُ الْأَخِ﴾
 وبر نوغان اير فرداشكز نك قزلارى ﴿وَبَنَاتُ الْأَخْتِ﴾ قر فرداشكز نك قزلارى
 ﴿وَأُمَّهَاتُكُمْ الَّتِي أَرْضَعْتُمْ﴾ اوز كزنى ايموزگان آنالار كز ﴿وَأَخْوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ﴾
 بر خاتوندىن سوت ايمك سببلى بولمش بر نوغه فرداشلركز ﴿وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ﴾
 و خاتونلار كز نك آنالارى ﴿وَرَبِّبْتُكُمْ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ﴾ آلد كزده تربيه قىلنوب
 اوسمش بالارى ﴿مِنْ نِسَائِكُمُ الَّتِي دَخَلْتُمْ بَهْنَ﴾ اوز كز خلوة صحيحه قىلغان
 خاتونلار كزغه اياروب كىلگان بولسه اول بالار ﴿فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بَهْنَ﴾

اگر اول خاتونلار برلان خلوة صحیحه قیلغان بولماسا کز ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَیْكُمْ﴾
 بس سرگه اول بالائی نکاح لایقده ضرر بولماس. یعنی آناسینی نکاح لای خلوة
 صحیحه دن اول طلاق فیسه کز بالاسنی نکاح لایق حلالدر ﴿وَ حَلَّلْنَا بَیْنَکُمْ﴾
 الذین من اصلیکم ﴿اوز کز نک آرقا کز دین کیلگان بالار کز نک خاتونلاری،
 بولار بارچہسی حرامدر ﴿وَ اِنْ تَجَمَعُوا بَیْنَ الْاَخْتِیْنَ﴾ دخی بر توغان ایکی قزنی
 نکاح کزده جیوب توریق حرامدر. بو اشنی اسلامده قیلما کز ﴿اَلَا مَا قَدْ سَلَفَ﴾
 جاهلیتده قیلغاندن باشقه ﴿اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِیْمًا﴾ شکسن الله تعالی یارلقا غوجیدر
 و شفقت قیلغو جیدر. ﴿وَ اَلْمُحْصَنٰتُ مِنَ النِّسَآءِ﴾ دخی ابری بار خاتونلار حرامدر
 ﴿اَلَا مَا مَلَکَتْ اَیْمَانُکُمْ﴾ مگر ابری بولسه ده سوغشوب دار حرب دن اسیر آغان
 خاتونلار کز حلال بولور. دار حربده گی ابرلرینه اعتبار بوقدر (بو آیت احد
 سوغشونده غی صحابه لر حقده ایندی. چونکه آار سوغشوب خاتونلار آلدیلار
 اما ابرلری بارلقدن یافلق قیلورغه قورقدیلار بس بو آیت ایندی ﴿کَتَبَ اللّٰهُ عَلَیْکُمْ﴾
 یابشکر الله تعالی نک اوز کز گه ایندرلمش کتاینه ﴿وَ اَحَلَّ لَکُمْ مَا وَّرَا ذَٰلَکُمْ﴾
 یوقاریده ذکر ایدلگانگه باشقه خاتونلار حلالدر (بو آیت نک ظاهرندن اوشبو
 اون دورت نوع خاتوندن باشقه لر نک نکاحی حلال دیو آ کلانسه ده رسول الله نک
 حدیثی برلان ثابت بولدی که: نسبا آنا طرفندین حرام بولغان خاتونلار رضاعا آنا
 طرفندین هم حرامدر دیو. بس قرآن ده مذکور بولماسه ده رضاعا فرداش لرده حراملردر
 ﴿اَنْ تَتَّغُوْا بِاَمْوَالِکُمْ﴾ نکاح لاری حلال بولغان خاتونلار درست بولور اگر
 مهر بیروب آلسا کز یا که ساتوب جار به اینتوب آلسا کز ﴿مُحْصَنٰتٍ غَیْرِ مُسْفَحٰتٍ﴾
 زنادن سافلانوجی بولکز ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِنَّ﴾ اول خاتونلار آراسندین برسی
 برلان نکاح موقت برلان فائده نسه کز ﴿فَاتَوْهِنَّ اَحْوَرَهُنَّ﴾ اول خاتونلار غه
 شرط قیلغان اجر لرینی بیر کز (صحابه لر اولده معین وقت برلان نکاح قیلورلار
 ایندی. حضرت ابن مسعود ایندی: «بونکاح اولده رحمت ایدی صوگره منسوح
 بولدی» دیو. و حضرت ابن عباس ایندی: «بونکاح امت که شفقت ایدی، عمر منع
 قیلماغان بولسه شقی دن باشقه کشی زنا قیلماس ایدی» دیو ﴿فَرِیْضَةً﴾ الله تعالی فرض
 قیلمشدر اول اجرنی ﴿وَ لَا جُنَاحَ عَلَیْکُمْ فِیْمَا تَرَاخِشْتُمْ بِهٖ مِنْ بَعْدِ الْفَرِیْضَةِ﴾ اوز کز
 اجر بعین قیلغاندن صوگ ینه رضا بولشوب مدت ارتدرسا کر سرگه گناه بولماس
 ﴿اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِیْمًا حَکِیْمًا﴾ شکسن الله تعالی بلگوجی و مصلحت چه اش قیلغو جی در.
 بونکاح قه رخصت ایدونده هم مصلحت بولغاندر. ﴿وَ مِنْ لَّمْ یَسْتَطِيعْ مِنْکُمْ طَوْلًا اَنْ
 یَسَکِحَ الْمُحْصَنٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ﴾ بر مؤمن نک آزاد مؤمنه خاتونلارنی نکاح لایور غه

طافی یتماسه ﴿فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ اوزلر کز ملک لتگان کبزه کلردن نکاحلانسون
﴿مَنْ تَبِعْتُمْ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ مؤمنه کبزه کلر اچندن ﴿وَاللَّهُ اعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ﴾ الله تعالی
حقیقی ایمان کزنی بلسگوچی در . اما نکاح لانسورغه طاهری ایمان بنه در ﴿بَعْضُكُمْ
مِنْ بَعْضٍ﴾ بر کز بر کز دین توغا کیلگاندن . یعنی فایو کز آزاد و فایو کز قس
بولسه ده حقیقت ده نسل کز بر ، شونک او چون بر بر کز بر لان اویله نمک یار بدر
﴿فَأَنسَحُوا مِنْ بَاطِنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بس اول کبزه کلرنی ولی لرینک اذن لری بر لان
نکاحلانسور ﴿وَأَتَوْهُنَّ أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ آلا رغه مهر لرینی مشروع وجه اوزره
بیر کز ﴿بُحْصَنَتْ﴾ اول کبزه کلر زنا ایتوچی بولماسون ﴿غَيْرِ مُسْفَحَتٍ﴾ واشکاره
زنا قیلوچی بولماسونلار ﴿وَلَا مُتَّخَذَتِ أَحْدَانٌ﴾ ویاشرون دوستلارنی توتوچی
بولماسونلار . چونکه جاهلیت ده بر نورلیسی اشکاره زنا قیلوب ، بر نورلیسی
باشرون زنا قیلالر ایدی . الله تعالی هر ایکسی بر لان نکاحلانونی منع قیلدی
﴿فَإِذَا أَحْصَنَ﴾ اگر اول کبزه کلر محصنه بولسه لار یعنی ایلرلی بولسه ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ
بِفَاحِشَةٍ﴾ یونک صوکنده زنا قیلسه لار ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ﴾ آلا رغه آزاد
محصنه خاتونلارنک یارتی جزاسی واجبدر . یعنی ایلی قامچی ﴿مِنَ الْعَذَابِ﴾ عذابیدن
﴿ذَلِكَ﴾ اوشبو کبزه کلرنی نکاحلانسورنک درست بولماقی ﴿لَمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ﴾
زندان قورقوچی کشی لر کز گه در ﴿وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بو کبزه کلرنی نکاح
قیلماقدن صبر قیلماق کز اوز کز او چون خیردر (حضرت عمر ایتدی: بر کشی
کبزه کنی نکاحلانسور اوزینک یارتیسنی قل قیلدی یعنی بالالری قل بولور دیو . ﴿وَاللَّهُ
عَزُورٌ رَحِيمٌ﴾ الله تعالی مغفرت اباسی در . امرینی یرینه کتور گوچیلر گه شفقت
قیلغوجیدر ﴿يُرِيدُ اللَّهُ تَبْيِينَ لَكُمْ﴾ الله تعالی سز گه طاعت کیفیت لرینی بیان قیلورغه نلار
﴿وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ وسزلر گه اولگی امت لرنک حال لرین بلدرونی نلار
آلارنک حال لرین بلوب عبرت آلماق کز او چون ﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ وجاهلیت ده گئی
گناه لر کزنی کچار ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ الله تعالی توبه قیلغوچی لارنی بلسگوچی در ،
ومصلحت جه اش قیلغوچی دن ﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ لَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ الله تعالی توبه لر کزنی
قبول ایتسگه تلبدر ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهْوَاتِ﴾ وشهو تینه ابارگان احمق لار
اراده قیلورلار ﴿أَنْ تَبْلُغُوا آيَاتًا عَظِيمًا﴾ خطاغه الوغ میل بر لان میل قیلو کزنی
﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ﴾ الله تعالی گناه مشقت لارین سزلر گه یکل قیلورغه نلار
یعنی الله تعالی سز نک گناه قیلوب عذاب کور مک کزنی تلامیدر . شونک او چون
اللهمک هر بر حکمی فرض جزای بنده گه یکل لک او چون در ﴿وَخَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا﴾
آدم ضعیف یار ایلدی آغر حکم لرنی بو کلر گه مجالی یوقدر . گناه قیلوب اوزینه

آغرلق قیلادر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ ای مؤمن لر
 بر بر کزنک مالینی باطل وجه برلان آشاما کز یعنی ظلم ویاغاف یمین لر ایله
 ﴿الْأَنْ تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مگر سودا قیلشو وقتنده ﴿عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ﴾ اوز کزدن
 رضالق برلان بولسه (یعنی طعام بولسه ناتوب قارامق کینی) بوقدر حلالدر
 ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ بعض کز بعض کزنی اولتر مکز ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾
 شکسز الله تعالی سزگه شفقت بیلغوجی در. یعنی اولتر مکنی و مال آلماقنی حرام
 قیلماقنده سزگه شفقت باردز. ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا﴾ برمن بو اشلرنی
 تعدی و ظلم برلان قیلسه ﴿فَسَوْفَ نُضَلِّهِ نَارًا﴾ تحقیق اول کشتنی اوتقه سالورمز
 ﴿وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ بواش الله تعالی گه بیک بکلدر ﴿إِنْ تَجْتَنِبُوا كَثِيرًا
 مِمَّا نَهَوْا عَنْهُ﴾ اگر نهی ایتولمش نوسه لرنک الوغ لار ندین سافلانسا کز ﴿تُكَفَّرْ
 عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ کگیره بولماغان گناه لر کزنی بویارمز. (الله تعالی جهنم برلان
 عذاب قیلور من دیسه اول کیره دیدیلر (حضرت ابن عمر کیره سکزدردیدی:
 ۱) اللهغه شریک قانماق، ۲) وبر مسلماننی فصددا اولتر مک، ۳) وکفار ایله سوغش
 وقتنده عسکر آراسندین چغوب قاچماق، ۴) وزندان پاک خانوننی زنا برلان
 سوکم، ۵) وبنیم مالینی آشامق، ۶) وریبا آشامق، ۷) سحر قیلماق، ۸) آنا آنانی
 رنجکوجی بولماق، ۹) و بیت الحرامده محرمات شی لارنی حلال کورمک
 ﴿وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا﴾ سزنی حرمتلی اورنغه یعنی جنت که کرگزورمز
 ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ والله تعالی دن بر کزدین بر کزگه
 آرتق بیرلگان شی نی آرزو قیلما کز. ابن عباس ایندی: هیچ بر کشتی کشتی گه
 بیرلگان مالنک عیبنی آرزو قیلماسون بلکه ایتسون یارب مینده شونک منلی
 برلان رزقلاندره دیو. بو آیت که قاراب ابرلر ایتدیلاز الله تعالی بزنی خانون
 لاردن آرتق قیلدی فرض عمل لرنی بزگه ایکی الوش خانون لارغه بر الوش
 فرض قیلدی بزنگ البته اجر مزده کوب بولورغه کبرک دیدیلار. ام سلمه ایندی
 شاید بزگده سوغش فرض بولسه بزده سوغشوب کوب ثواب آلور ایسک
 دیدی شول وقت بو آیت ایندی: ﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا﴾ ابرلرگه اوزلری
 قیلغان عمل لرنک اجری نصیب بولور ﴿وَاللِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبْنَ﴾ و خانون لارغه
 هم اوزلری قیلغان عمل لرنک ثوابی بولور ﴿وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ﴾
 الله تعالی نك فضلندن سورا کز ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ الله تعالی
 هر نوسه نی بلیگوجیدر. هر کیمگه نی نوسه مصلحت ایکانینی الله تعالی
 بلور. ﴿وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِي﴾ خلائقنک هر برسینه وارث لار قیلدی ﴿مِمَّا تَرَكَ

الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ ﴿۱﴾ أَنَا وَأَنَا وَيَقِينُ فَرَدَايَ لَارِ قَالِدِرْمَشِ مَالِي آلُورْغِه
 ﴿وَالَّذِينَ عَقَدْتَ أَيْمَانَكُمْ﴾ وَيَمِينُ لِرَكْزِ عَقْدِ ائْتِمَاشِ كَمَسِه لَارِگِه ﴿فَأَنذَرْتَهُمْ نَصِيحَتَهُمْ﴾
 سِ آلَارْغِه الْوَشِ لَارِي نِي بِي رَكْزِ ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمَّانٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ ﷻ اللَّهُ تَعَالَى
 هِر نَرَسِه اوز رِي نِه شَاهِد و حَاضِر دَر. يَمِينِي بَرِ كَمَسِه بَرِ لَانِ دُوسْتِاقِ عَقْدِي قَلْبُوبِ
 قَابُومِزِ اُولَسَدِه مِيرَانِمِزِ آكَآ اُولَسُونِ دِيوِ يَمِينِ قِيلِشْا كُزِ شُولِ وَفْتِ قَابُوكُزِ غِه
 آلَمِقِ تُوغُورِي بُولَسِه اِيكْجِي كُزِ بِي رِمَكِ لَازِمِ. مُونْدَايِ دُوسْتِاقِه آلْتِي دِنِ بَرِ تِيَارِ.
 بَرِ صَحَابِه خَانُونِي نَكْ يَا كَاغِي نِه سُو قُدِي. خَانُونِي رَسُولِ اللَّهِ غِه كِبُلوِبِ شَكَايَتِ
 اِي سَكَاچِ رَسُولِ اللَّهِ نَكْ اَمْرِي بَرِ لَانِ فِصَاصِ آلْمَافِجِي بُولْغَانْدِه اَللَّهِ دِنِ بُو آيْتِ
 اِي نِدِي: ﴿الرَّجَالُ قَوْمُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾ اِي رِلِرِ خَانُونِ لَارْغِه اِدَبِ بِي رِمَكِ اُوچُونِ
 قَائِمِدِر ﴿بِمَا فَعَلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ اللَّهُ تَعَالَى بَعْضِ خَلَايِقِي نِي بَعْضِ لَارِي نِه اَرْتَقِ
 قِبَلْدِي. بَعْنِي اِي رِلِرِي خَانُونِ لَارْغِه عَقْلِ بَرِ لَانِ اَرْتَقِ قِبَلْدِي ﴿وَبِمَا اَنْتَفَقُوا مِنْ اَمْوَالِهِمْ﴾
 دَخِي اوز لِرِي نَكْ مَالِ لِرِنْدِينِ خَانُونِ لَارْغِه اِنْفَاقِ قِبُلو لَارِي اِي سِلَانِ (بِسِ اِي رِلِرِي نَكْ
 خَانُونِ لَارْغِه اِدَبِ بِي رِمَكِ حَقِي بَارِ دَر. (بُو آيْتِ اِي سَكَاچِ رَسُولِ اللَّهِ اِي نِدِي: «بِزِيرِ
 حَكْمِي نَلَا دَك. اَللَّهُ اِيكْجِي حَكْمِي نَلَا دِي. اَلْبَيْتُ لِلَّهِ تَعَالَى تَلَاگَانِ حَكْمِ خَيْرِدِر. اِگَرِ
 اِي رِلِرِ تَادِيْبِ قِيلِسِه خَانُونِ لَارْغِه اِطَاعَتِ لَازِمِدِر. دِيوِ ﴿فَالصَّلَاةُ قُنُوتٌ﴾ اِي دِگُو
 خَانُونِ لَارِ شُونَسَدَايِ خَانُونِ لَارِ دَرِ كِه اَللَّهُ غِه اَمِ اِي رِلِرِي سِه اِطَاعَتِ قِبُلو لَارِ
 ﴿حَفِظْتَ لِلْقَيْبِ﴾ اِي رِلِرِي غَائِبِ بُولْغَانْدِه اوز لِرِي نِي اَمِ مَالِ لِرِي نِي سَا قِلَاغُوچِي لَارِ دَرِ
 ﴿بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾ اَللَّهُ تَعَالَى حَفِظَ اِي نُو سَبِيْلِي ﴿وَأَنِّي تَخَافُونَ نَشُورَةً﴾ شُولِ خَانُونِ
 لَارِ كِه آلِرِنَكْ گِنَاهِ لِرِي نِي نِي سَا كُزِ ﴿فَعَطَّوْهُنَّ﴾ بِسِ آلَارِي اَللَّهُ نَكْ عَذَابِي اِي سِلَانِ
 وَعَظَلَه كُزِ وَ اِي نُو كُزِ تَحْقِيقِ اِي رِلِرِ حَقِي سَزِگِه وَ اِجْبِدِرِ اَنِي ضَائِعِ اِي تُو دِنِ اَللَّهِ دِنِ
 فُورِ قَكُزِ ﴿وَأَعْجَزُوْهُنَّ فِي الْمَضْجِعِ﴾ اِگَرِ وَعَظِي قِبُولِ قِيلِمَاسِه لَارِ آلَارِي
 نُو شَكِ لِرِنْدِه بِالْفَرْ قُو بِي كُزِ ﴿وَاضْرَبُوْهُنَّ﴾ اُولِ خَانُونِ لَارِي نِي گِنَاهِ لِرِي سَبِيْلِي سُو عَكُزِ
 (لَكِنْ جَرَا حَتِ قِبُلو رِدَايِ سُو قَمَا كُزِ ﴿فَإِنْ اَطَعْتُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيْلًا﴾
 گِنَاهِ لَارِنْدِينِ نُو سِه اِي نِه سَزِگِه اِطَاعَتِ قِيلِسِه لَارِ، آلَارِنَكْ ضَرْرِي نِه
 بُولِ اِي سَتَامَكُزِ. بَعْنِي اُولِگِي گِنَاهِ لِرِي اُوچُونِ شَلْتِه قِيلِمَا كُزِ. (رَسُولِ اللَّهِ
 اِي نِدِي: «بَرِ مُسْلِمَانِ اوز رِي نَكْ فَرْدَا شِي نُو سِه قِيلِمَشِ گِنَاهِي سَبِيْلِي حَقَارَتِ
 قِيلِسِه اَللَّهُ تَعَالَى اُولِ مَن نَكْ اوز رِي نِي شُولِ گِنَاهِ بَرِ لَانِ مَبْتَلِي قِبُلو رِ. دِيوِ ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمَّانٌ
 عَلِيمٌ كَبِيْرٌ﴾ ﷻ تَحْقِيقِ اَللَّهُ تَعَالَى بَلِنْدِ وَ الْوَعْدِ. شُولَايِ بُولَا نُو رُو بَدِه گِنَاهِ لِرِ كُزِي
 كِيچِه دَر. سَزِ مِه خَانُونِ لَارِ كُزِي نَكْ گِنَاهِي كِيچِكُزِ. ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا﴾
 اِگَرِ اِي رِلِرِ بَرِ لَانِ خَانُونِ آ رَا سِنْدِه نَزَاعِ چِفُو دِنِ فُورِ قَمَا كُزِ ﴿فَاتَّقُوا حَكْمًا مِنْ اَهْلِهِ﴾

یا حاکم. اول ابرنک یافین لرندین بر حکمنی بیرگز. ﴿وَحَكْمًا مِّنْ أَهْلِهَا﴾ و خاتون
اهلندین اوشاندیق بر حکمنی ییارگز. (بس ابرنک قریبی کبلوب ایردن کوکلنده گی
سرنی سوراسون و اینسون آرزو قیلاموسن؟ یا یوقی؟ هم خاتون دن خاتون
یسا قینی سوراسون، کمدن مخالفت و عصیان بلونسه آنی زجر ایتوب نچو کده
بولسه کبلشدرورگه نرشسونلر ﴿انْزِلْهُنَّ مِنَ الْكِبَرِ﴾ ان بریدآ اضلحًا اگر بو ایکی کشی اصلا حی
نلاسلر ﴿يُوقِفُ اللَّهُ إِلَهُنَّ﴾ ابر ایلان خاتون آراسینه الله اتفاق سالور ﴿انَّ اللَّهَ
كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾ شکسر الله تعالی اول ایکی کشی نك درست نصیحت لارینی
بلگوجی در هم خبرداردر ﴿وَأَعِدُوا لِلَّهِ وَأَلَا تَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ فقط الله غنه
اطاعت فیلکر آکا شربک فانما کر ﴿وَالْوَالِدِينَ إِحْسَانًا﴾ آنا آنا کرغه ایدگولک
فیلکر ﴿وَبِذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و یافین فرداش لار کرگه ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ﴾ و یتیم
مسکین لرگه ﴿وَالْجُلْدِ الَّذِي فِي الْقُرْبَىٰ﴾ فرداش کورشلرگه (رسول الله ابتدی: کورشی
اوج نوع، برسی مسلمان هم فرداش کورشی، ایکنجی مسلمان کورشی لکن
فرداش نوگل، اوجنچی کافر کورشی در. اولگبسی نك اوج حتی، ایکنجیسی نك
ایکی، اوجنچیسی نك فقط کورشی لک حتی باردر. دبو ﴿وَالْجَارِ الْجُنْبِ﴾ و فرداش
نوگل کورشی گده احسان فیلکر ﴿وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ﴾ و سفردا گی اجنی یولداشقا
﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و قویا فرغه. (قویا حتی اوج کوندن آرنقی صدقه در) ﴿وَمَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ و اوز کر ملک لنگان فل لر کرغه، بولارنک هر قایوسینه احسان
فیلکر. (رسول الله ابتدی: قللار کرغه اوز کر آشاغانی آشانکر اوز کر
ایکائی اجر کر، اوز کر کبگائی کبدر کر، کوجلری یتنگان اشر ایله
کوجله مکر چونکه آلرده سونک کبی آدم لردر. دبو ﴿انَّ اللَّهَ لَا يَحِبُّ مَنْ كَانَ
بُخْلًا فُحُورًا﴾ الله تعالی ما فانا نورغان منکبر کشی لرنی یاراتماس ﴿الَّذِينَ
يَبْخُلُونَ﴾ اول منکبر لر اوزلری سارالیق فیلور لار ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾
کشی لرنی هم سارالیق برلان بورور لر، بارجه کشی اوزلری کبی ایدرگه
نرشور لار ﴿وَيَسْتَكْبِرُونَ﴾ ما انعم الله من فضله ﴿الله تعالی فضلی و کرمی برلان یرگان
مالی باشورور لر ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ بز کفران نعمت فیلغو چیلارغه
حقارت نارنوجی عذابنی حاضر لک ﴿وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيَاءَ النَّاسِ﴾ شول
کشبلر که ریاء برلان مال لری اتفاق فیلور لار ﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
الله غنه و آخرت کونیه اینناسلر. بس آلارنک دوست لری شیطان در ﴿وَمَنْ يَكُنْ
الشَّيْطٰنُ لَهُ قَرِيْنًا نَّسَاءً قَرِيْنًا﴾ بر من نك دوستی و یافنی شیطان بولسه، فی قباحت در
اول یافین، آندن هیچ فائده کورماز ﴿وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾

اگر آلا را اللهغه و آخرت کونینه ایمان کلتورسه لر آلا رغه هیچ عذاب بولماس
ایندی ﴿وَأَنْتُمْ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ رَبُّهُمُ اللَّهُ﴾ والله تعالی بیرگان مال لرلرندن انفاق قیلسه لار ایندی
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ بِمِهِمْ عَدِيمًا﴾ آلا ر قیلغان عمل لر نی الله بلگوجیدر نبوشنچه جزاء
بیرور ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ الله تعالی بنسده لر بنه ذره قدرده ظام قیلماس
کورگان جزالاری هر قایوسی اوز لر بیک شوملغندین در ﴿وَإِنَّ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعَفْهَا﴾
اگر ذره قدر شی بخشیلق بولسه الله تعالی فضلی کرمی ایله آنی آرتدورور
﴿وَيُؤْتِي مَنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ واوزینک فضلی برلان اول من گه الوغ اجر نی
یعنی جتنی بیرور (ابن مسعود ایندی: «بو آیت مکا دنیا دین و دنیا داغی اشیا دین
سویکلی در دیو ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ بس نی قیلورلار و نچوک
بولور آلا رنک حال لر ی؟ اگر بز هر امتنک انکارینه فارشی اوز آلا رلرندن
شاهد کلتورساک ﴿وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ وسنی (یا محمد) اوشبو امت لر یکا
شاهد قلوب کلتورساک. (قیامت کوننی الله تعالی هر امتنی سز گه پیغمبر یاردم،
سز آنک شریعتنی تونما دکر دبه عتاب قیلغانده، آلا ر بز گه شریعت او گرانوچی
بولمادی دیوب اینورلر. شول وقت رسول الله شاهد اولور هر پیغمبر اوزینک
شریعتنی ناپشوردی دیو اینور. ﴿يَوْمَئِذٍ يُوَدِّعُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ﴾ شول
کونده کافر لر هم رسول اللهغه مخالفت قیلغان کسه لر تالارلار ﴿لَوْ نَسَوُا فِيهِمُ
الْأَرْضَ﴾ نوقاق بولوب بر آلا ر برلان نسیگز بولماقی ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾
وکاشکه دنیا ده وقتده الله دن کبلگان سوزنی یا شورمگان اولساقچی دیو اینورلر
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَرَىٰ﴾ ای مؤمن لار ایسک حال کزده
نمازغه کرشما کز (چونکه عبد الرحمن بن عوف طعام حاضرلاب ابوبکر، عمر،
علی، عثمان، سعد حضرات لرینی دعوه قیلدی و آلا رغه خمر اچردی. آلا ر ایسروب
نماز او قورغه توندیلار. نمازده امام لر ی قل یا ایها الکافرون سورسینک (لا)
کلمه سنی قالدروب او قودی. شول خصوصده بو آیت ایندی ﴿حَتَّىٰ تَغْتَوَّضُوا
مِنْ قَوْلُونَ﴾ سوبلگان سوز کزنی بلگان مدت کاچه نمازغه کرشما کز (بو وقت
خمر حرام تو گل ایندی) ﴿وَلَا جُنَا﴾ وهم جنب حال کزده نمازغه کرشما کز ﴿الْأُ
غْبَرِي سَبِيلٍ﴾ مگر مسافر بولسا کز نیم برلان او فورسز ﴿حَتَّىٰ تَغْتَسَلُوا﴾ غسل
قیلغان کزده چه نمازغه کرشما کز ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ اگر سز سرخاو
یا که سرده بولسا کز ﴿أَوْ خَاءَ أَحَدٍ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ یا که قضاء حاجت دن
کبلسا کز ﴿أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یا که خانون لار کزنی تونسا کز. ابن عباس ایندی
جماع قیلسا کز ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ طهارت آلورغه صونایماسا کز ﴿تَيَمَّمُوا صَعِيدًا

طَيِّبًا بِسْ بَاكَ تَوْفِرَاقِ اِبْلَه تَبِمَم قَبِلُوْكَز ﴿ فَاَسْحُوْا بُوْجُوْهُكُمْ وَاَبْدِيْكُمْ ﴾ بس يوز كزني
 و قول لر كزني مسح فبلكر ﴿ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴾ شكسز الله تعالى
 فصورلا ركزني عفو فبلغو چيدر ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اٰوْتُوْا نَضِيْبًا مِّنَ الْكُتُبِ ﴾ اى
 محمد كتابدن الوش بيرلگان يهودنى كور مدگى؟ بله نوروب يا گشلفنى اختيار
 قبالر ﴿ يَشْتَرُوْنَ الضَّلٰلَةَ ﴾ ضلالتنى ساتوب آلار ﴿ وَيَرِيْدُوْنَ اَنْ تَضَلُّوْا السَّبِيْلَ ﴾
 هم سز نكده توغرى بولدن آداشو كزنى اسلامدن آبريلو كزنى تلبير ﴿ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ
 بِاَعْدَائِكُمْ ﴾ اى مؤمن لر سز نك دشمانلا ركزنى الله بلگو چير كدر ﴿ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ وِيْلًا ﴾
 الله تعالى معين بولورغه كافى در ﴿ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ نَصِيْرًا ﴾ الله تعالى نصرت بيورورغه
 كافى در ﴿ مِنَ الَّذِيْنَ هَادَوْا ﴾ يهودلردن بعض لرى ﴿ يَحْرَفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوْضِعِهَا ﴾
 الله تعالى نك توراندهغى كلامى اورنندن اوزگار تلىر . يعنى رسول الله نك صفتىنى
 توراندىن ياشرديلر ﴿ وَيَقُوْلُوْنَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا ﴾ ايتورلر اى محمد سوز كنى ايشتامز
 هم مخالفت قىلامز ﴿ وَاَسْمِعْ ﴾ بزلردىن قباحت سوزلرنى ايشكل ﴿ غَيْرَ مَسْمُوعٍ ﴾
 اوز كز رضا بولاچق نوگل سوزنى ﴿ وَرَاعِنَا يَا بٰلَسْتَهُمْ ﴾ يا محمد تيل لرى بىرلان
 راعنا دبورلر بو سوزنى سوكمك اوچون ايتورلر ﴿ وَاَطَعْنَا فِي الدِّينِ ﴾ ودين گه
 استهزا قىلور اوچون (راعنا بزگه التفات ايت ديگان سوز بولسهده يهودلر اول
 سوزنى رسول اللهنى حقارت اوچون ايتلر ايدى ﴿ وَاَوْتُوْا نَضِيْبًا مِّنَ الْكُتُبِ ﴾
 اى محمد قرآننى ايشوتامز واطاعت قىلامز
 ﴿ وَاَسْمِعْ ﴾ بردن رضا بولاچق سوزنى ايشكل ﴿ وَاَنْظُرْنَا ﴾ بزرگه التفات قبل ديو
 ﴿ لَسْنَا خَيْرًا لَّهُمْ وَاَقْوَمُ ﴾ آنلارغه خير و توغرى بولور ايدى ﴿ وَلَسْنَا لَعْنَتَهُمْ
 اللّٰهُ يَكْفُرُهُمْ ﴾ لکن الله آلا رغه كفر لرى سببى لعنت قىلدى ﴿ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴾
 بس قرآنغه ايمان كلتورماسلر، مگر آز كشى گنه ايمان كلتورور ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ
 اٰوْتُوْا الْكُتُبَ ﴾ اى كتاب بيرلمش كشيبلر ﴿ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ ﴾ شول
 قرآن گه ايمان كلتور كز كه اول قول كزداغى تورانقه موافق در ﴿ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَطْلُسَ
 وُجُوْهُكُمْ ﴾ يوزلر كزنى قارا قىلماق دردن مقدم ﴿ فَتَرَدُّهَا عَلٰى اَدْبَارِهَا ﴾ بس اول يوزلرنى
 اولده گى كفر لرى قياتارورمز ﴿ اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا اَصْحٰبَ السَّبْتِ ﴾ يا كه آلا رغه
 لعنت قىلورمز، شنبه كونده دنبا اشى قىلغان اوچون يهودلر گه لعنت قىلغانمز كى
 ﴿ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴾ الله نلاگان اش بولور بس لعنتدن فورقوب قرآنغه
 قايتمكر ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفُرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ ﴾ الله اوزينه شريك قانماقنى عفو قىلماس
 ﴿ وَيَغْفُرُ مَا دُوْنَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ نلاگان كشى سینه شركدين باشقه گناهنى يارلىقار
 ﴿ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ اَفْتَرٰى اِثْمًا عَظِيْمًا ﴾ برمن اللهغه شريك قىلسه، اول اللهغه

قاراماس و نونماس بلكه شھوتى جبولوب تورغانغە كورە جماعغە قوى بولور
 دېدىلەر. ايمدى يېغىمىرلىر تقوى نىڭ چىگىندە شونىڭ اوچون اللە تعالى آلاغە كوب
 خانون آلماقنى درست قىلدى. شھوتە جماع كوكلنى صاف قىلور. شونىڭ اوچون
 يھودلرنىڭ رسول اللەغە طعن لىرى اورنلى توگلدەر ﴿فَمَنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ﴾ يھودنىڭ بعضىسى
 قرآن غە ايناندى ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ﴾ بعضىسى اول قرآن دىن اعراض قىلدى
 ﴿وَكَفَىٰ بِهِمْ سَمِيرًا﴾ بو قرآن نى منكرار گە جھنم يئار ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَايْتَنَا
 سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا﴾ تھتھق كافىلرنى بر آزدن جھنم گە سالورمىز ﴿كَلِمًا نُّصَلِّجُهَا
 جُلُودَهُمْ﴾ هر فچان تىرىلرى اوتقە يانسە ﴿بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا﴾ آلارنىڭ تىرلىرىنە
 يا كادىن تىرى اوسدرمىز ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ فسائى عذابنى تانسونلار اوچون
 ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ شكسىز اللە غالب در، مصلحت چە اش قىلغوجى در
 ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ مؤمن لارى وايدىگو عمل قىلغوجى لارى
 ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ آلارنى جنت لرگە كرتورمىز، اول جنت لردن
 يلغىلار آغار ﴿خُلِدِينَ فِيهَا أُنَادُوا﴾ اول جنت لردە منىگو فالورلار ﴿لَيْسَ فِيهَا زَوْجٌ مَطَهَّرَةٌ﴾
 آلاغە جنت دە پاك خانون لار بولور ﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ آلارنى كامل
 كوله گالرگە كرتورمىز ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ شكسىز اللە
 سز لرگە امانت لرنى اهل لرىنە تاپشورورغە امر قىلادر ﴿وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ﴾
 اگر بندلر آراسندە حكم قىلسا كىز ﴿أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ عدالت برلان حكم
 قىلورغە امر ايندى ﴿إِنَّ اللَّهَ نَعَمًا يَعْظُكُمْ بِهِ﴾ اللە تعالى سز لرگە عدالت برلان حكم
 قىلورغە نى حوش وعظ قىلور ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ اللە تعالى سز قىلغان
 عمل لرنى كورگوجى، ايشىكوجى در. شونىڭ اوچون عدالت برلان حكم قىلكىز
 ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ اى مؤمن لار اللەغە وآنك رسولنە
 اطاعت قىلكىز ﴿وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ اوز كىزدن بولغان امىر لرگە اطاعت قىلكىز
 ﴿فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ﴾ اگر بر مسئله دە نزاع قىلوشسا كىز ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾
 بس اول مسئله نى اللە تعالى نىڭ كىتابىنە ورسول اللەنىڭ سوزىنە قايتار كىز (حضرت
 عمر ايتدى: باطل غە سعى قىلودن حقاغە رجوع خىردر - ديو. بىزنىڭ بو زمان
 علماسى و باشقىسى نىڭ عمل لرى بو آيتنىڭ خلافتىچە در. حاضر دە آيت، حديث گە
 رجوع بوق. مشايخ سوزىنە رجوع در، ولو كانوا على غير الحق. امام خليل بن
 احمد البصرى ايتدى آدم لار دورت تورلى. برسى بلماس هم بلمىگانى دە بلماس،
 بو كىمە احق در، آندان سافلانىكىز. برسى بلماس لىكن بلمىگانى بولور بو
 جاھلدر بونى اوپرىتكىز. برسى بولور اما اوزىنىڭ بلمىگانى بلماس، بو كىمە

یوفلاندر اویغانکز. برسی بلور وبلگانینی هم بلور بو کسه عالمدر ایارکز
 ﴿ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۙ اِغْرُ الْاَلِهَتَا لِي كِه وَاخْرَت كُوْنِيْنِه اِيْمَان
 كلتور ساكز حل ايما كچي بولغان مسئله كزني كتاب اللهغ ورسول الله سوزينه
 قليبار كز ﴿ ذَلِكْ خَيْرٌ وَاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا ۙ ﴾ اشبو كتاب اللهغ فايباريق خيبرد وعافيني
 كور كامدر ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يَزْعُمُوْنَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا بِمَا اَنْزَلَ اَيْلِكَ ۙ اِي مُحَمَّد
 خيبر بيبر شول كشي لرني كه آلا ر سكا ايندرلمش فر آن غه اينانديق ديو زعم قيلالر
 ﴿ وَمَا اَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ وَسَنَدِيْن اَوَّل اَيْندرلمش كدابلرغه ايمان كلتوردك ديورلار
 ﴿ يَرِيْدُوْنَ اَنْ يَتَحَاكَمُوْا اِلَى الطَّاغُوْتِ ۙ اوزلري خدادين باشقيني حاكم قيلورغه
 تلارلار ﴿ وَفَدَّ اَمْرُوْا اَنْ يَكْفُرُوْا بِهِ ۙ حال بو كه آلا ر اللهدن باشقنك حكيمنه
 انكار قيلورغه بيورلديلار. بو اشلرنده شيطان سوزينه آلدانالار ﴿ وَيُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ
 اَنْ يُضِلِّيْكُمْ خَلًا بَعْدًا ۙ شيطان آلا رني آداشتروب نوغري بولدن يرافلاتوني
 تليدر ابر منافق يرلان يهود آراسنده دعوى بولدى: يهود ايندى محمددن حكم
 قيلدرايق. منافق ايندى يهوددن حكم قيلدرايق ديو. چونكه اكر يهوددن حكم
 قيلدرسه لار منافق فاندسينه بولاچق ايندى. اوشونى ايسه حضرت عمر ايشتوب،
 كيلكز اورم حكم قيلاييم ديوب جاقروب كلتوردى، واويندن قليچيني آلوب چغوب
 منافق نك باشيني كيسوب مونه منم حكم ديدى. شول خصوصده بو آيت ايندى.
 يهود، نصارى، فلاسفه، معتزله، منكلم بار چه سى طاغوتدر. كتاب اللهنى تاشلاب آلا ر
 حكيمنه رضا بولماق باراماغان بدعدر ديديلر. ﴿ وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلَىٰ مَا اَنْزَلَ
 اللّٰهُ وَاِلَى الرُّسُوْلِ ۙ فَيَجَان اَوْل كشي لار كه اللهغ ورسول نك سوزينه كيلكز ديو
 اينولسه ﴿ رَاَيْتُ الْمُنٰفِقِيْنَ يَصُدُوْنَ عَنْكَ ضُدُوْدًا ۙ سن منافق لارني كامل اعراض اينله
 سندن اعراض قيلغابيني كور ورسن. بو منافق صفتندين هر مؤمن كه ساقلانمق لازيدر.
 ﴿ فَكَيْفَ اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُّصِيْبَةٌ ۙ بس نچوك اش قيلالر اول منافق لار اكر آلا رغه
 بر مشقت ايرشسه ﴿ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيْهِمْ ۙ قيلغان اشلرى سيبلى ﴿ تَمْ جَاوِكَ يَخْلَفُوْنَ بِاللّٰهِ ۙ
 الله يرلان آنت اينوب سكا كيللر ﴿ اِنْ اَرَدْنَا الْاِحْسَانَ وَتَوْفِيْقًا ۙ بو اشمزدن
 بخشي لقي غنه تلادك ديوايتورلر (چونكه منافق لر مدينهده مسجد ضرار قلوب
 رسول اللهغ كوب ضررلار قياچاج، الله تعالى اوزلرينك مسجدريني خراب قياورغه
 بيوردى. شول اش آغر كيلوب مذكور سوز لارني ايتديلر. ﴿ اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ يَعْلَمُوْنَ
 اللّٰهُ مَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ ۙ بو منافق لارنك كوكل لرنده كي نفاق نى الله تعالى نهدر ﴿ فَاَعْرَضْ عَنْهُمْ ۙ
 بس آلا ردين (اى محمد) اعراض قيل ﴿ وَعَظَّمُوْهُمْ ۙ وَاَلَا رغه تالك يرلان وعظ قبل ﴿ وَقُلْ لِّئِمْنِيْ
 اَنْفُسَهُمْ قَوْلًا بَلِيْغًا ۙ خلوتده نفاق نك يمانلغيني وچن ايمان نك بخشي لغيني آكلاتوده برينه

یتکروب سوزلر سوبله (چونکه خلوةده وعظ اثرلیدر . بو آیتلر سوغش
 آبتی برلان منسوخ بولدی ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
 هیچ رسولنی بیارمدک مگر اللهنک امرینه بنیدهلر اطاعت قلسونلر او چون بیاردک
 ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاؤُكَ﴾ کشیلر اوزلرینه ظلم قیلغان وقتده سکا
 کبلسه لار ایدی ﴿فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ بس اللهدن استغفار قیلسه لار ایدی ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ
 الرَّسُولُ﴾ و آلا ر او چون رسول هم استغفار قیلسه ایدی ﴿لَوْ جَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾
 البته آلا ر اللهنی توبه لرینی قبول قیلغوجی و شفقت قیلغوجی تابارلر ایدی ﴿فَلَا
 وَرَبِّكَ﴾ ای محمد ربک برلان آنت اینوب ایته من ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ﴾ هر
 اشدہ سندین حکم قیلدر تماینجه مؤمن بولماس لار ﴿فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ آرالرنده
 اختلاف قیلوشقان مسئله لرنده ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا﴾ و سنی حاکم قیلغان
 صوتنده کوئل لرنده هیچ شک تابماسه لار ﴿مَا قَضَيْتَ﴾ سن قیلغان حکمده ﴿وَيَسْتَلُوا
 تَسْلِيمًا﴾ و سنک حکمکا کامل انقیاد برلان انقیاد قیلسه لار . بس بو شرطلار تابلاج
 کامل مؤمن بولورلر ﴿وَلَوْ أَنَّا كُنَّا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ اگر اول یهود
 و منافق لارغه اوز کزنی اولتر کزدیو فرض ایساک ایدی ﴿أَوْ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ﴾
 یا که یورنکزنی ناشلاب چفکز دیو ﴿مَا قَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ﴾ اول اشنی قیلماس لر
 مگر آزیغنه قیلور ایدی ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ قَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ اگر آلا ر امر قیلونمش
 اشلرینی قیلسه لار ایدی ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ البته آلا رغه خبر بولور ایدی ﴿وَأَشَدُّ
 تَنبِيْئًا﴾ و دین لرنده ثبات لری او چون قاتی، نق اش بولور ایدی ﴿وَإِذَا لَأَبَيْتَهُمْ
 مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا﴾ شول وقتده آلا رغه اوزمزنک رحمتز ایله الوغ اجرنی یعنی
 جنتنی بیورور ایدک ﴿وَلَهَدَيْتَهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ و آلا رنی توغری بولغه کوندورور
 ایدک ﴿بِسِ اللّٰهِ اَمْرِيْ بِرِلَانِ عَمَلِ اَيْدِيْجِيْ لِرِ تَوْغْرِيْ بَوْلْغِهْ كَوْنِگُوْجِيْ لَارِدِرِ .
 صحابه لر ایندیلا ر : « یا رسول الله جنتده سنک در جهك الوغ بولور ، بز کرسا کده
 توبان بولورمز ، حال بو که سندین آیرلماق بز که بیک آغردر دید کلرنده اوشبو
 آیتلر ایندی : ﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ الله تعالی گه و رسولگه اطاعت قیلغوجی
 کشی لار ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ بو کسه لار جنتده الله انعام قیلمش
 کسه لار برلان در ﴿مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ الله انعام قیلغان
 کسه لار پیغمبرلار ، صدیق لار ، شهیدلر و صالح لاردر ، شولار برلان جنتده
 بر گه بولورلر ﴿وَحَسَنَ أَوْلَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ اول انبیاء و صدیق و شهیدلر نه کورکام
 بولداش لردر . ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ بو فضیلت اللهدن (یعنی جنتده پیغمبرلر برلان
 بر گه بولمق اللهنک رحمتی در) ﴿وَكُنِيْ بِاللّٰهِ عَلِيمًا﴾ آخرت نو اینی بلور گه الله تعالی

کافی در ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخذُوا حذرکم﴾ ای مؤمنان فوراً لبر کزنی آل کز
﴿فَاغْرُوا ثياب﴾ سوغش قه تار الوب چیکز ﴿وَأَنْفِرُوا جَمِيعًا﴾ یا که جبولوب
چیکز. ﴿وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيَبْغِطَنَّ﴾ تحقیق سزنگ آرا کزده (ای مؤمنان) منافق
کمسز لرباردر، آلا سوغش قه بارمازلار ﴿فَإِنْ أَصَابَكُمْ مَصِيبَةٌ﴾ ای مؤمنان
اگر سزگه بر فایغو ابرشسه ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ اول منافق: «تحقیق الله مکا
انعام قیلدی ﴿إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا﴾ چونکه اول مؤمنان بر لان سوغشده
حاضر بولمادم، شونک او چون اول فایغودن فوتلدم» دیو اینور ﴿وَلَكِنْ أَصَابَكُمْ
فُضْلٌ مِنَ اللَّهِ﴾ اگر سزگه اللهنک فضلی بر لان غنیمت لربارشسه ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَنْ
لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ اول منافق گویا سزنگ ایله آنک آراسنده دوستلق
بولمغان کی اینور ﴿بَلِيَّتِي كُنْتُ مَعَهُمْ﴾ کاشکی مؤمنان ایله بولسامچی ﴿فَأَفُوزَ
فُوزًا عَظِيمًا﴾ بولغان مقصودلار بمتار ایدم» دیو ﴿فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ای محمد
اگر کافر لربارشی کبلسز لربار الله یولنده سوغش قیل ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ آخرت بر ابرینه دنیای آلسدرغان کشی لربار بر لان ﴿وَمَنْ يُقَاتِلْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ﴾ بر من الله یولنده سوغش بولده اولترلسه ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یا که
کافر لربار گه غالب کبلسه ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ بس آخرنده آنا رغه الوغ
اجرنی یعنی جنتی بیروزی ﴿وَمَا لَكُمْ لَأْتِقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ مؤمنان لربار سزگه
نی بولدی الله یولنده سوغش قبلایسز ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ﴾
ومکدهه قالفان ضعیف ابر لربار، خانون لربار وباللر یولنده، نیک بولارنی کافر لار دن
سوغشوب فوقار میسز ﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا﴾ اول ضعیفلر کز یارب
چفار بزلرنی دیو دعا قبلوب نورالر ﴿مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَعْمَلُهَا﴾ اشبو بتون
خلقی بزگه ظلم ایته تورغان قریه دن یعنی مکهدن ﴿وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا﴾ یارب
بزلارگه رحمتک برله معین لربار قیل ﴿وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا﴾ وبزلرگه مجرد
رحمتک ایله نصرت بیروچی قیلغل ﴿اللَّهُ رِضَايَ﴾ الله رضاسی او چون سوغش قبلوچی لربار
ماقتاب الله تعالی ایتدی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ مؤمنان لربار الله یولنده
سوغش قبلور لربار اللهه آلا رغه خیر جزا بیروز ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي
سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ کافر لربار شیطان یولنده سوغش قبلور لربار ﴿تَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾
ای مؤمنان لربار شیطان دوست لربار بر لان سوغشکز ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾
تحقیق شیطاننک جلهسی ضعیف بولدی. سز ثابت بولوب سوغش قبلسا کز شیطان
جلهسی بر لان کافر لربار هیچ نرسه قیلا آلماس لار ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾
ای محمد خبر بیرو شول صحابه لار دن که ایتولدی آلا رغه ﴿كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ﴾ سوغشدن

قول لرگزنی تارتکز ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ دائم نماز او فوگز ﴿وَأَتُوا الزَّكَاةَ﴾
 زکاة لارگزنی بیرگز دیو (چونکه مکده وقتده بعض صحابه لار فریش کافر لری برلان
 سوغش قبولورغه اذن سورادیلر رسول الله ابتدی «الله تعالی مکتا سوغش
 بیورغانی یوق، سوغشماگز» دیو. مدینه گه کیلگکاج سوغش فرض بولدیده
 مکروه کوره باشلادیلر ﴿فَلَمَّا كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالَ﴾ بس آلاغه سوغش فرض قبولونعاج
 ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ قابسی لاری کافر لردن قورقه باشلادیلر ﴿كَخَشِيَةِ
 اللَّهِ﴾ اللهدن قورقغان کبی ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشِيَةً﴾ یا که قانیراق قورقار لر ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا
 لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ وایتور لر یارب بزگه نه او چون سوغش فرض قبلدک
 ﴿لَوْلَا آخِرَتُنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ کاشکی بزگه بر آرنه مهلت بیرسا گچی دیو
 ﴿فَلَمَّا تَمَّاعَ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ ای محمد ایت ای مؤمن لر دنیا فائده سی آرز فائده در
 آلدانما کر ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ﴾ اللهدن قورقوچی ایزگو عمل ایالرینه
 آخرت خبردر ﴿وَلَا تُظَلَمُونَ فِتْنًا﴾ وقبل مقداری ظلم قبولونماز سز دیو ﴿إِنَّمَا
 نَسْأَلُكُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ﴾ اگر کوککه ترالمش، محکم قلعه لار اچنده بولسا گزده.
 (بس فایده بولسا گزده اجل یتکاج اوله رسز، فایده بولسا گزده اجل یتمینجه اولماز سز
 شونک او چون فرض بولغان سوغش دن اولم دن قورقوب قالو هیچ معقول توگلدنر
 ﴿وَأَنْ تُصِيبَهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ اگر اول منافق لارغه بر حسنه ایرشسه
 بو اللهدک فضل دیو ایتور لر ﴿وَأَنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ﴾ اگر
 آلاغه بر ضرر ایرشسه، بو ضرر ای محمد سنک شوملغکدن دیو ایتور لر
 ﴿فَلَمَّا سَأَلْنَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ای محمد ایت سین آلاغه خیر شر بارچه سی اللهدن در
 صبر قبلکر ﴿قَالَ هُوَ آيَةُ الْقَوْمِ﴾ نی بولدی بو منافق جماعتینه ﴿لَا يَتَّكِدُونَ يَقْفَهُونَ
 حَدِيثًا﴾ سوز آکلارغه یاقینده کیلملر. ﴿مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ سکا ایرشکان
 حسنه اللهدن در ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ﴾ وسکا ایرشکان سیئه اوز
 شوملغکدن در، دیو ایتور لر. آلا سوز آکلارماغان او چون بوفییح سوزنی
 ایتلر ﴿وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ سنی خلیق غه ایلچی قیلوب یباردک، بس شریعتی
 بنده لرگه ایرشدر، باشقه اش سنده توگلدنر ﴿وَكُنِّي بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ الله تعالی آلاغه
 شاهد بولورغه کافی در. ﴿مَنْ يَطْعِ الرُّسُولَ فَقَدْ اطَّاعَ اللَّهَ﴾ برمن رسول گه اطاعت
 قیلسه تحقیق الله غه اطاعت قیلدی ﴿وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ برمن
 الله ییارگان رسول امرن دین اعراض قیلسه، بس اول کشی لرگه سنی فار اولچی
 قیلوب ییارمدک ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾ واول منافق لر یا محمد سنک امر کا اطاعت

قبل ان ديو ايتور لر ﴿ فاذا برزوا من عندك ﴾ فجان سنك يانكدين چقسالار
 ﴿ يبت طائفة منهم غير الذي تقول ﴾ آلاردن بر طائفه كيج سنك سوزلر كئي
 اوزگارنلر (يعنى كيج برسى برسى برلان مسخره قلوب ايتمز ديو سويلشه لار
 ﴿ واللّه يكتب ما يبتون ﴾ آلا باشقارتقان سوزلرني الله يازار ﴿ فأعرض عنهم ﴾
 بس آلاردن (اي محمد) اعراض قبل ﴿ ونوكل على الله ﴾ واللغه توكل قبل ﴿ وكفى
 بالله وكيلاً ﴾ اشلرني تاپشورغه الله كافيدر ﴿ أفلا يتدبرن القرآن ﴾ ني اوچون
 آلا قرآن معاسني فكر قبلمايلار. فكر قبلسه لار الله سوزي ايدكيني بلورلر
 ايدى ﴿ ولو كان من عند غير الله ﴾ اگر اول قرآن اللدن باشقه بر كسه نك
 سوزي بولسه ايدى ﴿ لو جدوا فيه اختلافاً كثيراً ﴾ البته اول قرآنده برسى ايكنجي سینه
 قارشى كيله نورغان كوب سوزلرني نابار لار ايدى (چونكه بنده نك هر اشى
 ديورنك يا كلش بولادر. ﴿ واذا جاءهم أمر من الأمن أو الخوف ﴾ فجان اول
 منافق لرغه مسلمان عسكرى طرفدين سوغشقه حاضر لاناينجه ننج تورولرى يا كه
 دشماندين فورقان خبرلرى كيلسه ﴿ اذا عوا به ﴾ اول خبرني شادلق برلان فاش
 قبلالر ﴿ ولو ردوه الى الرسول وإلى أولى الأمر منهم ﴾ اگر اول خبرني خلقغه
 فاش ايتماينجه گنه رسولگه اوزلر ندين بولغان حكم صاحب لرينه يعنى امير لرگه
 تاپشورسه لر ايدى ﴿ لعلمة الذين يستنبطونه منهم ﴾ البته اول خبرني ييغبرلر هم
 حاكم لر يگنه بلورلار ايدى اول خبر نامعقول كشي لرگه فاش بولماس ايدى
 ﴿ ولو لا فضل الله عليكم ورحمته ﴾ اى مؤمن لر اگر سزگه اللهنك فضلى ورحمتي
 بولماسه ايدى ﴿ لأبغتم الشيطان الأقبلاً ﴾ البته شيطانغه ابارور ايسدكتر مگر
 آركزغه فالور ايدى. ﴿ فقاتل في سبيل الله ﴾ بس يا محمد الله بولنده سوغش قبل
 ﴿ لا تكلف الأنفس ﴾ مكلف بولماز سنك، مگر اوز اشك ايله گنه ﴿ وحرض المؤمنين ﴾
 مؤمن لرني سوغش وقتنده سوغشقه فزقدرغل ﴿ عسى الله أن يكف بأس الذين كفروا ﴾
 تحقيق الله كافرلرنك ضرريني منع قبلور ﴿ واللّه أشدُّ بأساً ﴾ الله فونده محكم در
 اللغه تاپشورلوب سوغشكز ﴿ وأشدُّ تنكيلاً ﴾ وعذايده محكم در بس دنيساده
 و آخرنده قاتى عذاب قبلور. ﴿ من يشفع شفاعَةً حسنة ﴾ برمن كور كام وجه اوزره
 شفقت قبلسه (مؤمن لرنك الله امرى برله سوغشولرى كبي) ﴿ يكن له نصيب منها ﴾
 آخرنده اول من گنه شفاعتدين نصيب بولور ﴿ ومن يشفع شفاعَةً سيئة ﴾ و برمن باوز
 شفاعت قبلسه (منافق لارنك مؤمن لردا گي باشرون سرنى كافر لرگه ايرشدر مكلورى كبي)
 ﴿ يكن له كفلٌ منها ﴾ اول من گنه، اوزى قبلغان باوز شفاعت كبي باوزدن
 نصيب بولور. ﴿ وكان الله على كل شيء مقبلاً ﴾ الله تعالى هر نرسه گه قادر در. ﴿ واذا

حَيْتُمْ بِنَحِيَّةٍ ﴿ فَبِحَانِ سِزَلِرْگِهْ بَرِ هِدِيهِنِي هِدِيهْ قِيلْسِهْ ﴿ فَنَحُوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا ﴿ اُولُ
 عَدِيهْگِهْ فَارْشُوْ اَنْدَنِ بَخْشِي نَرْسَهِنِي هِدِيهْ قِيلْکَزْ ﴿ بُوْ اَيْتِ سَلَامِ خُصُوصَنْدِهْ اِيْنْدِي
 بَرَاگُوْ سَلَامِ عَلَيْکُمْ دِيْسِهْ اَنَارَغِهْ فَارْشِي سَلَامِ عَلَيْکُمْ وَرَحْمَةِ اللّٰهِ وَبِرْکَاثِهْ دِيْکَزْ
 ﴿ اَوْرُدُوْهَا ﴿ يَا کِهْ اُولُ هِدِيهِنِي فَايْتَارْکَزْ ﴿ اِگَرِ ذِيْ بِيْرَسِهْ وَعَلَيْکُمْ دِيْوُکَزْ ﴿ لَکِنِ هَرِ
 هِدِيهْدِهْ اَيْتِنْکْ حَکْمِي جَارِيْدِرْ ﴿ اِنَّ اللّٰهَ سَاَنْ عَلٰی شَيْءٍ حَسِيْبًا ﴿ ﴿ نَحْقِيْقُ اللّٰهَ
 تَعَالٰی هَرِ شَيْءِيْ حِسَابِ قِيْلْفُوْجِيْدِرْ ﴿ ﴿ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ﴿ اللّٰهُدِنِ بَاشْقِهْ هِيْجِ اِطَاعَتِ
 قِيْلنُورَلِقِ نَرْسِهْ يُوْقَدِرْ ﴿ ﴿ لِيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰی يَوْمِ الْقِيَمَةِ ﴿ الْبِنْتِهْ اللّٰهُ تَعَالٰی سِزْنِيْ قِيَامَتِ
 کُوْنِيْنِهْ جِيَارِ ﴿ اَلرَّيْبَ فِيْهِ ﴿ قِيَامَتِنْکْ بُوْلَاجَنْدِهْ هِيْجِ شَکِ يُوْقَدِرْ ﴿ وَمَنْ اَصْدَقُ
 مِنَ اللّٰهِ حَدِيْثًا ﴿ ﴿ اللّٰهُ تَعَالٰی دِنِ رَاسْتِ سُوْزَلِيْ بَارِيْ؟ اللّٰهُنْکْ قِيَامَتِ کُوْنِيْ حَقِ دِيْگَانِي
 اِيْشَانْجَلِيْ خَبِرْدِرْ ﴿ ﴿ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِيْنَ فِتْنَةً ﴿ بَسْ نِيْ بُوْلَسْدِيْ اِيْ صَحَابِهْ لَارِ؟
 مَنَاقِقْ لَارِ حَقَنْدِهْ اِيْکِيْ فَرْقِهْ بُوْلَاسَزْ ﴿ چُوْنِکِهْ تُوْفَرْ اَدَمِ مَرْتِدِ بُوْلُوْبِ مَکِهْگِهْ کِيْتَدِيْلِرْ ﴿
 صُوْکُرِهْ شُوْلُوْقِ اَدَمْلِرْ سُوْدَا بَرَلَانِ شَامَغِهْ بَارُوْرَغِهْ چَقْدِيْلِرْ بَسْ قَابُوْلِرِيْ اِيْتَدِي
 فَارْشِي چَغُوْبِ اُوْزَلِرِيْنِ اَوْتُرُوْبِ مَالِ لِرِيْنِيْ اَلُوْرَغِهْ کَرِکِ دِيْوِ، قَابُوْلِرِيْ اِيْتَدِي
 کَافِرِ بُوْلَسَدِهْ اُولُ اَشْ يَارَامَاسِ دِيْدِيْلِرْ شُوْلَايِ اِيْکِيْ فَرْقِهْ بُوْلَدِيْلِرْ ﴿ وَاللّٰهُ اَرَّ كَسَمَهُمْ
 بَمَا كَسَبُوا ﴿ اَلَا رِنِيْ اللّٰهُ تَعَالٰی اُوْزَلِرِيْنِکْ فَيَسِيْحُ كَسْبَلِرِيْ سِيْبِلِيْ کَفَرَلِرِيْنِهْ کِيْرِي
 فَايْتَارِدِيْ ﴿ اَتْرِيْدُوْنَ اَنْ يَّهْتَدُوْا مِنْ اَصْلِ اللّٰهِ ﴿ اِيْ مُؤْمِنْلِرْ اِيَا تَلَارْمُوْسَزْ؟ اللّٰهُ تَعَالٰی
 اَزْدِرْغَانِ کَافِرَلِرِيْ نُوْغَرِيْ بُوْلَغِهْ کُوْنْدِرْمَکِنِيْ ﴿ وَمَنْ يُّضِلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ يَّجِدَ لَهُ سَبِيْلًا ﴿ ﴿
 بَرِ مَنِيْ اللّٰهُ تَعَالٰی اَزْدِرْسِهْ اِيْ مَحْمَدِ اُولُ مَنِگِهْ فَاَنْدِهْ لِيْ بُوْلِنِيْ تَابَازَسِنِ ﴿ وَدُوْا لَوْ
 تَكْفُرُوْنَ كَمَا كَفَرُوا ﴿ اُولُ مَنَاقِقْلِرْ اُوْزَلِرِيْ كَبِيْ سِزْنِکْدِهْ کَافِرِ بُوْلَمَافَکْرَنِيْ
 اَزْرُوْ قِيْلَالِرْ ﴿ فَتَكُوْنُوْنَ سَوَاءً ﴿ بَسْ اَلَا بَرَلِهْ کُفْرِدِهْ بُوَابِرِ بُوْلُوْرِ اِيْدِکَزْ
 ﴿ فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ اَوْلِيَاءَ ﴿ بَسْ اُولُ کَافِرَلِرِيْ دُوْسْتِ تُوْنِمَاکَزْ ﴿ حَتّٰی يَهَاجَرُوْا فِيْ
 سَبِيْلِ اللّٰهِ ﴿ اللّٰهُ يُوْلِيْنِهْ هِجْرَتِ قِيْلغَانَلَارِيْنِهْ چِهْ، يَعْنِيْ مَکِهْ دِيْنِ مَدِيْنِهْگِهْ مُسْلِمَانِ بُوْلُوْبِ
 کِيْلْگَانَلِرِيْنِهْ چِهْ ﴿ فَاَنْ تَوَلَّوْا ﴿ اِگَرِ مُسْلِمَانِ بُوْلُوْبِ کِيْلْمَا کَدِيْنِ اِعْرَاضِ قِيْلْسِهْ لَارِ
 ﴿ فَخُدُوْهُمْ وَاَقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوْهُمْ ﴿ شُوْلُ وَقْتِ قَايِدِهْ تَابَسَاکَزْ تُوْتُوْکَزْدِهْ اَوْلْتُرُوْکَزْ
 چُوْنِکِهْ اَلَا اُوْزَلِرِيْ سِزْنِيْ شُوْلَايِ اِيْتِهْ چِکَلْدِرْ ﴿ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيْرًا ﴿ ﴿
 وَاُولُ اِيْمَانَسِزْ لَارْدِيْنِ دُوْسْتِ هَمِ يَارْدِمِچِيْ لَارِ قِيْلْمَاکَزْ ﴿ اِلَّا الَّذِيْنَ يَصِلُوْنَ اِلٰی قَوْمِ
 بَيْنِكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيْثَاقٌ ﴿ مَگَرِ شُوْلُ کَافِرَلِرِيْ اَوْلْتِرْمَاکَزْ کِهْ اَلَا بَرَلَانِ سِزْنِکْ
 اَرَاکَزْدِهْ صِلْحِ بُوْلغَانِ بُوْلُوْرِ ﴿ اَوْ جَاوْتُمْ حَصْرَتِ صُدُوْرَهُمْ ﴿ يَا کِهْ اُولُ کَافِرَلَارِ
 سِزْگِهْ کُوْکُلْ لِرِيْ طَارْغُوْبِ کِيْلْسِهْ لَارِ ﴿ اَنْ يَّقَاتِلُوْكُمْ ﴿ سِزْنِکْ بَرَلَانِ سُوْغَشْمَافَدِيْنِ
 ﴿ اَوْ يَّقَاتِلُوْا قَوْمَهُمْ ﴿ يَا کِهْ فُوْمَلِرِيْ طَرْفِدِيْنِ سُوْغَشْمَافَدِيْنِ يَعْنِيْ بَرِ طَرْفَقْدِهْ فَاَنْشَاْمَايِنِچِهْ

سوغمایبچه نورمق بولسه لار (اشته دین اسلام سوغش برلان بیورا دیوچی اوشبو
آیت دن غافل کمسه در . ﴿ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَطْنَاهُمْ عَلَيْكُمْ ﴾ اگر الله تعالی تالاسه ایدی
اول کافر لرنی سزگه اختیار لی قیلور ایدی ﴿ فَلَقَتْلُوهُمْ ﴾ بس اول کافر لر سزنگ
برلان سوغش قیلور لر ایدی ﴿ فَاِنْ اعْتَزَلُوْكُمْ فَلَمْ يَفْتَلُوْكُمْ ﴾ بس اول کافر لر سز دین
آبرولسه لر و سزنگ ایله سوغماسه لر ﴿ وَالْقَوَا اِلَيْكُمْ السَّلَام ﴾ و سزنگ ایله صلح
قیلسه لار ﴿ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيْلًا ﴾ الله تعالی اول کافر لر ضررینه
یورورگه سزگه هیچ یول آچمادی . (بزنگ قرآنمزه شول آیت بولوبده ینه
دین اسلام سوغش برلان بیورا دیمک عجب اوستونه عجب در) ﴿ سَتَجِدُوْنَ اٰخِرِيْنَ ﴾
ای مؤمن لر ایکنچی تورلی کافر لرنی تابارسز ﴿ يَرِيْدُوْنَ اَنْ يَّامُنُوْكُمْ ﴾ سزگه
اوشانچلی کورنوب سزنگ یاقدین تنچلانونی تالار لار ﴿ وَيَّامُنُوْا قَوْمَهُمْ ﴾ هم اوز ایداشلرینده
اوشانچلی کورنوب آلا رنده تنچ بولونی ﴿ كَلِمًا رَّذُوْا اِلَى النَّفْتَةِ ﴾ هر قچان آلا ر
کفرگه چافرولسه لار ﴿ اُرْكُسُوْا فِيْهَا ﴾ اول کفرگه قایتوب توشلر ﴿ فَاِنْ لَمْ
يَعْتَرُ لَوْ كُمْ ﴾ اگر سز دین آبرولماسه لر یعنی سوغشدین توقناماسه لر ﴿ وَيَلْقَوْا اِلَيْكُمْ
السَّلَام ﴾ و سزنگ ایله صلح قیلماسه لر ﴿ وَيَكْفُوْا اَيْدِيَهُمْ ﴾ و قول لرنی سوغشدین منع
قیلماسه لار ﴿ فَخَذَرُوْهُمْ ﴾ بس آلا رنی توتوب اسیر قیلکز ﴿ وَاَقْتَلُوْهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوْهُمْ ﴾
شول وقتده آلا رنی هر قایدده تابسا کزده اولترکز ﴿ وَاَوْلَتْكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ
سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ﴾ اوشبو صفتلی کافر لرنک یعنی اوزکز برلان دائم سوغماسقچی بولغان
کافر لرنک ضررینه یورورگه سزگه کامل اخبیار بیردک آلا رنی تالاسا کز نی
اشلا کز ﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَّقْتَلَ مُؤْمِنًا ﴾ بر مؤمن ایکنچی مؤمننی قصدا
اولترمک درست بولماس ﴿ اِلَّا خَطَا ﴾ مگر خطالق برله اولترسه اول وقتده کفاره لازم
بولور ﴿ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَا ﴾ و برکمه خطاء مؤمننی اولترسه ﴿ فَتَحْرِيْرُ رَقِيْبَةٍ
مُؤْمِنَةٍ ﴾ بس جزاسی مسلمان قل آزاد ایتمک ﴿ وَدِيَّةٌ مُّسَلَّمَةٌ اِلَى اَهْلِهِ ﴾ و میت ننگ
وارنلارینه تاپشورلاچق دیه در . ﴿ اِلَّا اَنْ يَّصَدَّقُوْا ﴾ مگر وارنلار عفو قیلسه لار
بو جزالار بولماس (بو آیت حضرت عیاش ابن ابی ربهه خصوصنده ایندی حارث
بن زیدنگ مسلمانغینی بلمای خطالق برلان اولترگان وقتنده ﴿ فَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ
لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ ﴾ اگر اول میت سزنگ دشمانکز آراسنده بولوبده مؤمن حالنده
اولترسه ﴿ فَتَحْرِيْرُ رَقِيْبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ ﴾ جزاسی مسلمان قل آزاد ایتمکدر اما دیه لازم
بولماس چونکه اول دیه دار حریده لازم بولغانغه کوره مال آلورغه وارنلاری
یوقدر ﴿ وَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيْثَاقٌ ﴾ اگر اول میت سزنگ برلان آلا ر
آراسنده عهد بولغان قوم آراسنده بولسه ﴿ فَدِيَّةٌ مُّسَلَّمَةٌ اِلَى اَهْلِهِ ﴾ جزاسی اهلینه

تایشور لاجق دیندر ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ و مسلمان قل آزاد اینکدر ﴿فَمَنْ لَمْ
 يَجِدْ﴾ اولترگوچی کشی قل آزاد قبلورغه قادر بولماسه ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾
 بس آنک جزاسی نونوش ایکی آی روزه نونمقدر ﴿ثَوَابُهُ مِنَ اللَّهِ﴾ الله
 تعالی آنک گناہینی کبچوی اوچون ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ الله تعالی
 بلگوچیلر، مصلحتجه کفارہ برله بیورغوچی در ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا﴾
 بزمن مؤمننی قصد ایله هیچ خطاسز اولترسه ﴿فَجَزَاءُ لَهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا﴾
 بس اول اولتروچی نك جزاسی جهنمدر اول جهنمده منگو فالور (بو آیت مقبس
 بن ضبابه اوچون ایندی که بنی نجار قبیلہ سنده فرنیاشی هشامنی اولگان تابدی .
 ولکن اولتروچی سی ظاهر بولمادی، بس رسول الله اول قبیلہ که دین برلان بیوردی .
 هشام نك دیننی تابشردیلر . دیننی آلوب کینکاندہ مقبس جاهلیت غیرتبه کلوب
 فرنداشم نك فانی مالغه ساتماق حقارت دیو یولداشینی اولتروب، مرتد بولوب
 مکہ که قاچدی . بو آیت مقبس کبی مؤمننی حلال دیوب اولترمش کسه حقندہ
 دیدیلر ﴿وَوَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ الله تعالی اول اولتروچی که آجیبلانندی ﴿وَوَلَعَنَهُ﴾
 و آنارغه لعنت قیلدی ﴿وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و آنارغه الوغ عذابنی حاضر قیلدی ﴿
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ای مؤمن لار اگر الله بولسندہ
 سوغشقه سیر قیلساگز ﴿فَتَبَتُّوْا﴾ آقرنلق اوزرندہ آتیق لاگز ﴿وَلَا تَقُولُوا لَنْ
 آتِيَ الْبَيْتُ الْكُوفِيِّ﴾ اوزگز که سلام بیروب اطاعت قیلش کسهلره اینماگز
 ﴿لَسْتُمْ مُؤْمِنًا﴾ سن مؤمن توگل دیو . (صحابه لار فذک اهلبنه سوغشقه چقدیلر .
 فذک خلقی قاچدی اما مرداس اسمنی مسلمان مسلمانغینه اوشانوب قالدی . اسلام
 عسکری کباگجاج مرداسنی ده اولتروب مالینی آلوب کیندیلار . اولتروچی اسامہ
 ایدی . رسول الله اسامہ که : نیک اولتردک دیگجاج ، اسامہ ایستدی لا اله الا اللهنی
 اوفوماغنی مالینی ساقلار اوچوننگنه دیو اولتردم دیدی . رسول الله : قلیینی باروب
 فارادگی نلله ؟ دیو شلنه قیلدی شول خصوصده بو آیت ایندی ﴿تَتَّبِعُونَ عَرَضَ
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ اسلانی عرض اینکان کشینی اولتروده آنک مالینی قصد قیلساز ،
 والا اولتروده آشفماس ایدگز ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ مَغْزَىٰ كَبِيرَةٌ﴾ الله فاشنده الله دن قورقوچی لارغه
 غیبت لار یعنی کوب نوابلر باردر . بس آنک قوشونجه اش قیلماق لازمدر
 ﴿كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾ اوزگزده اولده شول روشلی بولدگز ﴿فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾
 بس الله سزلار که انعام قیلدی هجرت قلوب آچق مسلمان بولدگز ﴿فَتَبَتُّوْا﴾
 بس تبکشرگز آشفوب مسلماننی اولترمگز ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾
 سز قیامان اشلردین الله تعالی خبرداردر ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِلُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ

أُولَى الضَّرَرِ ۖ عذر دَن باشقه سوغش دن قالغان كشي لار مؤمن لار برلان بر ابر
 بولماس ۖ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۖ اللَّهُ يُولِئُهُمْ جَان لَرى مال لَرى
 ايله سوغش قىلغان مؤمن لَر ايله ۖ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۖ جَان لَرى
 مال لَرى ايله سوغشقان كشي لارنى الله تعالى آرتق قىلدى ۖ عَلَى الْمُتَعَمِّدِينَ ۖ عذر سز
 سوغشقه بارماغان كشي لاردن ۖ دَرَجَةٌ ۖ درجه ۖ آرتق قىلدى ۖ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى ۖ
 وهر برسینه (يعنى مجاهد وقاعد و معذور لارنك بار چه سينه) الله تعالى ثواب و جنت نى
 محض ايمان لَرى سببلى وعده قىلدى ۖ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ ۖ الله تعالى سوغش و چى لارنى
 آرتق قىلدى ۖ عَلَى الْمُتَعَمِّدِينَ ۖ عذر سز سوغشما و چى لارغه ۖ أَجْرًا عَظِيمًا ۖ الوغ
 اجر بوزندن ۖ دَرَجَتٍ مِنْهُ ۖ الله تعالى نك اوزينك فضلى برلان سوغش و چى لارغه كوب
 درجه لرنى بىردى ۖ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۖ گناه لرنى مغفرت و اوز لرينه رحمت قىلدى
 ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۖ الله يارلقا و چى در، اخلاص برلان سوغش قىلغو چى لارغه
 شفقت قىلغو چى در ۖ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمُ الْمَلَائِكَةَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ۖ شول كشي لار كه
 اوز لرينه اوز لرى ظالم حال لرنده عزرائيل جان لارنى آلور (بو آيت مدينه گه
 هجرت واجب بولغاچ عذر سز هجرة قىلماينچه مكاده قالغان لار حقنده ايندى .
 اول گناچ آلا رغه اينوله چك ۖ قَالُوا فِيهِ كُنْتُمْ ۖ نى سبب بولدى سز لر گه كه قباحت
 اشده بولدكز ؟ يعنى هجرت قىلما دكز ۖ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ۖ عذر
 كورساتوب اينور لار كفار بىرنده عاجز بولدى شول سببلى دينمزده ككوب
 كىمچىلك لار قىلدى ديو ۖ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً ۖ فرشته لار عتاب قىلوب
 اينور لار: ايا الله نك بىرى كىك تو گل ايدىمى ؟ ۖ فَتَهَاجَرُوا فِيهَا ۖ بس سز گه اسلام
 بىر لرينه كوچمك لازم ايدى ته كه صحابه لار كوچدىلار ديو ۖ فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمَ ۖ
 شول كوچمگان آدم لارنك اورنلرى جهنم در ۖ وَأَسَاءَتْ مَصِيرًا ۖ نى قباحت
 اورنلر اول جهنم (بو آيت نيندى اورنده دين گه كىمچىلك كىلسه اول اورندن
 ايركون و دين گه ضرر كىلماي تورغان بىر گه كوچمك لازم بولوينه دلالت قىلادر
 ۖ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ ۖ مگر ضعيف لر گه بو جزا بولماس ۖ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ ۖ
 ايرلردن و خاتون لاردن، بالالردن بولغان ضعيف لر گه ۖ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً ۖ بو مذكور لر
 كفاردان قوتلورغه حيله تابماس لر ۖ وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۖ وهم دارا سلام غه يول
 تابماس لر ۖ فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ ۖ اوشبو ضعيف و راست معذور لرنى
 الله تعالى نك عفو قىلوى ايدىلدر ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۖ وچن عذر ايله فصور
 قىلغان لارنى الله عفو قىلور و يارلىقار ۖ وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ برمن الله بولنده
 هجرت قىلسه يعنى دار حربدن دار اسلام غه چىسه ۖ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مَرْغَمًا كَثِيرًا ۖ

اسلام برنده کوب بخشی خلق لارغه دونما کنی نابار ﴿وَسَعَةً﴾ دین و دنیا سنده
 کبکلی کنی نابار . هجرت قیلماغان کسه لرگه کوب حقارت آیتلری اینگانده
 حضرت جنذب آورو ابدی شول حالنده ایندی واللہ منم مرغدن باشقه
 عذرم یوق بایلغم بار مدینه گه ایلتکز دیدی . حمال لر کوتاروب کیتدی لر
 تنیم دیگان یرگه یتکاج جان تسلیم قیلدی شول حقدہ اوشبو آیت ایندی :
 ﴿وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ بِرِّمَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ أَوْ جَوْنِ
 أَوْدَيْنِ كَوْجُوبٍ جِقْسَهُ ﴿ثُمَّ يَدْرِكُهُ الْمَوْتُ﴾ صوکره یولده آنارغه اولم ایرشسه
 ﴿قَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ تحقیق اول مننک اجری الله حضورنده ثابت بولدی
 ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ هجره قیلغوجی لارنک اولده بولغان گناهلرینی الله
 یارلقاغوجی ورحمت قیلغوجی در ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ فچان سز یرده
 سیر قیلسا کز یعنی سفرگا چقسا کز ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ بس سزگا گناه بولماس
 ﴿أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾ نمازنی فسقه اوقوما فکزده ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتَنَكُمُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا﴾ اگر کافر لر سزنی اوتر مکدین قورقسا کز ﴿إِنَّ الْكُفْرِينَ كَانُوا لَكُمْ
 عَدُوًّا مُبِينًا﴾ تحقیق کافر لر سزگا آچق دشمن بولدی لر . قورقنچلی یولده نمازنی
 قصار تمق رخصت بولدی ﴿فَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ﴾ ای محمد اگر سفرده صحابه لار
 آراسنده بولسا ک ﴿فَاقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ هم امام بولوب آلا رغه نماز اوقونسا ک
 ﴿فَلَتَمَنَّيَنَّ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ﴾ بس صحابه لار ایکی گه آیریلوب بر فرقه سی نماز اوقور
 اوچون صفقه کیلوب نورسون ﴿وَلْيَأْخُذُوا بِسَلْحَتِهِمْ﴾ بو طائفه قورال لرینی
 ییلسون لر ﴿فَإِذْ سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ﴾ بس بر رکعتنک سجده سینی
 قیلسه لار آرتو کزغه دشمن قارشوسینه کیلسون لر ﴿وَلَتَنَّتْ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا﴾
 نمازغه کوشمگان کشی لار کیلسون ﴿فَلْيَصَلُّوا مَعَكَ﴾ اول طائفه سنک برلان بر
 رکعت اوقسون لار ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ بو طائفهده قورال لرینی
 ییلانوب اوقسون لار (خوف نمازنی ننگ اولگی رکعتلری قرآن ده بیان قیلونغانچه ،
 ایکنچی رکعتنی رسول الله ننگ فعلی بیان قیلادر که روایت ایئدی لر : ایکنچی طائفه
 ایلان رسول الله نمازنی تمام قیلوب سلام یرگاج بو طائفهنی دشمن غه قارشوی یاروب
 اولگی بر رکعتی قالغان طائفهنی تمام قیلدردی بولارنی ینه دشمن غه یاروب
 ایکنچی طائفهنی قایتاروب قالغان بر رکعتلرینی تمام قیلدردی دیو ﴿وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا لَوْ تَغَفَّلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْعَتِكُمْ﴾ کافر لر کایشکه سز قورال لر کز دین
 ونرسلر کز دین غافل بولسا کز دیو آرزو قیلادر ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً﴾
 آکسزدن سز ننگ اوستکز گه بر بولی حمله قیلماقچی بولورلار (کافر لر کبکاش

قیلیدیلار: مسلمان لارغه نماز او قوغان وقت لارنده جمله فیلابیق اول وقتده هیچ
 قورال لری بولمیدر دیو شونک او چون الله تعالی نماز وقت بده قورالانوب
 نورورغه فوشدی. ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّنْ مَّطَرٍ﴾ سزگا اگر
 یغمور دن اذا بولسه گناه بولماس ﴿أَوْ كُنْتُمْ مَرَضَى﴾ یا که رنجور بولسا کز ﴿إِن
 تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ قورال لار کزنی قوبناقده (بو آیت رسول الله او چون ایندی
 بر وقت سو غشیدن فایقانده بیک قاتی یغمور یاودی. رسول الله صحابه لار بر لان
 بر بولون غه آغاج آستنه اشقلانیدیلر رسول الله فلیچ لاریز، قویوب بولون ننگ
 ایکنجی یاغینه چقغاج بیک قاتی ناشو کیلوب رسول الله فی بولدی. مونی تاو
 باشندن مشرکلر کوروب رسول الله فی اولتره مز دیو کلدیلار. و دیلیر که یا محمد
 ایندی سنی بزدن کم فوتقارور. رسول الله دیدی که، الله کافی در. برسی فلیچنی
 کوناردی. رسول الله کو کره گینه بهروب بیار دیده فلیچی قولندن توشدی. آنی
 رسول الله آلدی و ایندی. یا مشرک سنی من دن کم فوتقار ؟ مسلمان بول فوتقارور من
 دیدی. مشرک ایندی مسلمان بولیمین، لکن عهد قیلام سنک ضررکا هم فائده کا
 اش قیلام دیو. صو کره رسول الله فلیچنی فایتاروب بیردی. مشرک ایندی یا محمد
 سن من دن صبر ایکانسک قادر بولانروب منی اوترمادک دیو. فایتوب ایداشیلرینه
 سویلیدی بعضی مسلمان بولیدیلار ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ فلیچ لار کزنی بیلا کز
 ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِمًّا﴾ تحقیق الله تعالی کافر لار که بیک حقارت که
 توشر گوچی عذابنی حاضر لدی ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ﴾ فچان سفرده نماز لار کزنی
 تمام قیلسا کز ﴿فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ بس الله فی تورغان
 و اوتورغان و یاتقان حال لار کزده ذکر اینکز ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ﴾ فچان فرار نایسا کز
 یعنی مقیم بولسا کز ﴿فَاقْبِئُوا الصَّلَاةَ﴾ بس نماز کزنی تمام قیلو کز. ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ
 كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْفُوتًا﴾ تحقیق مؤمن لار کا نماز وقتلغان فرض
 بولدی ﴿وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ ضعیف لانا کز یعنی اوز کزنی مشرکلر فی حراب
 ایونی استه مکده ضعیف کورستما کز ﴿إِن تَكُونُوا تَالِهُونَ﴾ اگر سز جراحتلی
 بولسا کز ﴿فَإِنَّهُمْ يَالِهُونَ كَمَا تَالِهُونَ﴾ اول کافر لارده سز ننگ کبی جراحتلی درلر.
 اما سز صبر قیلسه کز آخرنده امید کز الوغدر ﴿وَتَرَجُوعَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ﴾
 سز الله دن شول جزانی امید ایته سز که آلا ر آندان محروم لاردر ﴿وَكَانَ اللَّهُ
 عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ الله تعالی بار چه عمل لار کزنی بلگوچی در، مصلحت چه اش قیلغوچی در
 ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ تحقیق ای محمد سکا قر آنی حق لقی بر لان
 ایندر دک ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ سن بنده لار آرا سنده حکم قیلور او چون ﴿بِمَا آزَيْكَ

اللَّهُ سَكَا اللَّهُ بِلِدْر كَان حَكْم لِر اِبِلِه ﴿ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيًّا ﴾ اى محمد
 خائن كشي لار فائده سینه دعواچى بولماغل (خائن لار فائده سینه حکم قیاماغل). چونکه
 طعمه بن ایرفی دیگان منافق بر یهودینک کوبه سینی اوغر لادی بس یهودیلر اوینه
 آرندین کیلگاج کوبه نی انصارنک برسینک یور تینه ناشلادی ، او زى ناشلاغانینی
 انکار قیلدی. شول وقت طعمه نك سنوزى رسول الله غه مقبول ره کور نوب
 نورادر ایدی ، مذکور آیت ایندی ﴿ وَاسْتَغْفِرَ اللَّهُ ﴾ اى محمد طعمه نك بالغانینه
 مبلکدین استغفار قیل ﴿ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيْمًا ﴾ شکسن الله قصورکنی کیچکوجی
 وشغقت قیلغوجی در ﴿ وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الدِّينِ يَخْتَانُونَ اَنْفُسَهُمْ ﴾ اى محمد شول منافق لار
 طرفندین سوز ایتما گل که آلا اوز لرینه خیانت قیلدی طعمه و آنک اییداشلری کبی
 ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَاتًا اٰثِمًا ﴾ الله تعالی خیانت و گناه قیلغوجی لارنی
 سویماس ﴿ يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ ﴾ اوغریلق لارینی آدم لاردن یاشور لار
 ﴿ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللّٰهِ ﴾ والله تعالی دن یاشره آماز لار ﴿ وَهُوَ مَعَهُمْ ﴾ حال بوکه الله
 تعالی آلا بولان برگدر ﴿ اِذْ يَبْتَئُونَ مَا لَا يَرْضٰی مِنَ الْقَوْلِ ﴾ کیچ خلوتده الله رضا
 بولماسدای سوز لر سوبله گان و قتلرنده ﴿ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴾ الله تعالی
 اول منافق لارنک قیلغان خیانت لرینی بلگوجیدر ﴿ هَاۗءَ تَمَّ هٰۗؤُلَآءِ ﴾ اى اوشبو
 طعمه نك یولداشلاری اگاه بولکز ﴿ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ ﴾ اول طعمه کبی منافق لار طرفندین
 سوز ایلان تقویه قیلاسز ﴿ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ﴾ دنیاده و قشکزدہ ﴿ فَمَنْ يُجَادِلِ اللّٰهَ عَنْهُمْ
 يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ آلا اوچون قیامت کوننده الله حضورنده کم مجادله قیلور
 ﴿ اَمْ مَنْ يَّكُوْنُ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ﴾ یا که آلا رغه قیامت کوننده کم وکیل بولور ،
 آلارنی حمایه ایندوب فائده ایندوجی هیچ کم بولما یا بقدر ﴿ حضرت حمزه بنی
 وحشی اولتور گاج رسول الله غه کیلوب ایندی: یا رسول الله مکا توبه بولورمی؟
 دیو. الله تعالی ایندی: ﴿ وَمَنْ يَعْمَلْ سُوْٓءًا اَوْ يَظْلَمْ نَفْسًا ﴾ برمن یاوز عمل قیلسه یا که
 اوزینه ظلم قیلسه ﴿ ثُمَّ يَسْتَعْفِرُ اللّٰهَ ﴾ مونک صوکنده اللهدن مغفرة استمهس ﴿ يَجِدِ اللّٰهُ
 غَفُورًا رَّحِيْمًا ﴾ اول، الله نی یارلقاچوی وشغقت قیلوجی تابار ﴿ وَمَنْ يَّكْسِبْ
 اٰثِمًا فَاٰثِمًا يَّكْسِبْهُ عَلٰی نَفْسِهٖ ﴾ برکشی گناه قیلسه اوز ضررینه قیلور ﴿ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴾
 الله تعالی بلگوجیدر و مصلحت چه اش قیلغوجیدر ﴿ وَمَنْ يَّكْسِبْ خَطِيْئَةً اَوْ اٰثِمًا ﴾
 برمن خطا و گناه اش لرنی قیلسه ﴿ ثُمَّ يَرْمُ بِهٖ رِيًّا ﴾ مونک صوکنده اول اشدن پاک
 کشی نی نهمت قیلسه (طعمه کبی نتاک اول کوبه سون انصار یور تینه ناشلادی .
 و منافق لار حضرت عائشه حقنده الوغ افترا لار بهتان لار سوبلا دیلر ﴿ قَدْ اَحْتَلَّ
 بَهْتَانًا وَاٰثِمًا مِّبْنًا ﴾ تحقیق آلا بالغاننی و ظاهر معصبت لرنی قیلدی لار . ﴿ وَاُولَآءِ فُضِّلَ

اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ ﴿ اى محمد سکا اگر الله نك فضل و كرمى بولماسه ايدى (وحى
 يبارماو كى) ﴿ لَهْمَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضَلُّوكَ ﴾ البته منافق لاردن بر جماعت سنى آزد رما فغه
 و خطا حكم قيلد رما فغه قصد قيلور ايدى ﴿ وَمَا يُضَلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ ﴾ آلا ر آزد رما سلا ر
 مگر اوز لر بى، يعنى اشلر نك شوملغى اوز لر بىه قايتور ﴿ وَمَا يَصْرُوكَ مِنْ شَيْءٍ ﴾
 هيچ نر سه اينه سكا ضرر قىلا آلا سلا ر ﴿ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ ﴾ الله سكا
 قرآن فى ايندردى ﴿ وَالْحِكْمَةَ ﴾ و قرآن علمبى ﴿ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ﴾ سكا اولده
 بلىگان نر سه لر كنى او گر اندى ﴿ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴾ الله نك سكا فضلى
 و كرمى اولوغ در. بس كفار و منافق لار سنى آزد رما آلا سلا ر. ﴿ لِأَخِيرِ فِي كَثِيرٍ
 مِنْ نَجْوَاهُمْ ﴾ منافق لار نك و باشقه خلق لار نك اوز آلا ر انده كوب سويله شورلنده خير
 يوقدر ﴿ إِلَّا مَنْ آمَرَ بَصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ ﴾ مگر شورل كسه لر نك سوزنده خير بولور ا گر
 باى لارنى فقير لر كه صدقه يبر و ايله يا كه باشقه مشروع اش بر لان امر قيلسه
 ﴿ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ﴾ يا كه خلايق آلا سنده اصلاح ايله ﴿ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ
 مَرْضَاتِ اللَّهِ ﴾ بر من بو اشلر نى الله نك رضالقبنى استاب قيلسه ﴿ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴾
 بس اول كشيگه الوغ اجر نى يبر و رومز. ﴿ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ ﴾ بر من رسول
 سوزينه مخالفت قيلسه ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى ﴾ اول من كه قرآن ايله يا كه
 باشقه معجزه لر ايله توغرى يول ظاهر بولغان صوكنده ﴿ وَتَبِعَ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾
 مؤمل لر بولندين غير بولغه تابع بولسه لر ﴿ نُؤْتِيهِ مَا تَوَلَّى ﴾ آكا اوزى اختيار اينكان
 كفر و ضاللى اختيار اينارمز ﴿ وَنُضَلِّهِ جَهَنَّمَ ﴾ و آنى جهنم كه سالورمز ﴿ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾
 نى قباحت اورنذر اول جهنم (بو آيت دلالت قيلدر عالمانك اجماعى حجت ايد كينه
 چونكه رسول كه مخالفت بر لان مؤمن لر كه مخالفت كه بر حكم بوردى .
 ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ ﴾ شكسز الله اوزينه شريك قيلماقنى بارلقاماز
 ﴿ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ شريك قيلودن يكلرك گناهنى اوزى تلاگان كسه كه
 بارلقار (اعرايدن بر قارت ايندى: يا رسول الله هيچ من قيلماغان گناه يوق
 لكن ايمانم دن صوك اللهغه شريك قايقانم يوق ، منم حالم نچوك بولور ديد كنده
 (ان الله لا يغفر) آينى ايندى ﴿ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا بَعِيدًا ﴾ بر من اللهغه
 شريك قيلسه اول تحقيق حقدن يراق بولغان آرزوغونلقد در ﴿ أَنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ
 الْإِلَهِ ﴾ اول كافولر عبادت قيلماس مگر جانسز نر سه كه عبادت قيلور لر (اناث
 ديوب جانسز نر سه كه ايتور لر ﴿ وَأَنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴾ اطاعت قيلماسلا ر
 مگر فسادچى شيطان سوزينه اطاعت قيلور لر ﴿ لَعَنَهُ اللَّهُ ﴾ الله اول شيطان لارنى
 يراق قيلدى ﴿ وَقَالَ لَا تَخْذَنْ مِنْ عِبَادِكِ نَصِيْبًا مَقْرُوضًا ﴾ شيطان ايندى البته

بندہ لرکدین اوزیمہ معین الوش آلورمن ﴿وَلَا ضَلَّةَ لَهُمْ﴾ آلارنی البتہ آذرورمن
﴿وَلَا مَنِيئَهُمْ﴾ وآلارغہ باطل خبرلرنی ایرشدرورمن (جنت، توغ، بعث یوق دیمک
کی) ﴿وَلَا مَرْتَمٌ فَلَيْتَكُنْ اِذَا نِ الْاَنْعَامُ﴾ وآلارغہ امر قیلورمن بس حیوان لاربنک
قولقلرینی یارورلار (چونکہ جاهلیتہ عربلر بر قوی بشنچی بالانوغدرسه
فلاغن یاروب اوزلرینہ حرام قیلالر ایدی. وبر قوی بی بحیر دیوب آتی ایدیلر
تفصیلی ایسه سورۃ مائدہ کلور ﴿وَلَا مَرْتَمٌ فَلْيَغَيِّرَنَّ خَلْقَ اللّٰهِ﴾ دخی امر ایثارمن
بس اللہ نك خلق ایسکان شی لرینی اوزگارنورلر (مثلا: اللہ تعالیٰ آی قویاشنی
حساب اوچون یاراتمش ایدی. لکن شیطان غہ آلدانہ ب اول آی قویاشغہ
عبادت قیلدیلار. بولار البتہ مخلوقاتنی اوز درجہ سندن اوزگارنور
﴿وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطٰنَ وَلِيًّا مِّنْ دُونِ اللّٰهِ﴾ بر من اللہنی دوست تو تمانیچہ شیطاننی
دوست نوتسه ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرًا مَّيْنًا﴾ تحقیق آچیق هلاکت ایله هلاک بولدی
﴿يَعْدُهُمْ﴾ آنلارنی شیطان فقیرلکدین قورفتور بس فقیرلرگہ ایزگولیک قیلا آلماس لار
﴿وَيَسْتَنِيهِمْ﴾ هو آلارنی باطل خبرلر ایله آلدار ﴿وَمَا يَعْدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُورًا﴾
شیطان آلارغہ قورفو سالماس مگر غرور ایله قورفو سالور. ﴿اُولٰٓئِكَ مَا يُؤْمِنُ بِهِمْ جَهَنَّمَ﴾
بو شیطانغہ اطاعت قیلغان آدم لر نك اورنی جهنمدر ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾
اول جهنمدن قچار اورن تابماس لار ﴿وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ﴾ شول کیشلرکہ
قرآن گہ اوشانوب ایذگو عمل قیلدیلر ﴿سَنَدْخُلُهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ﴾
آلارنی جنت لرگہ کرتورمزکہ اول جنت لر نك آستندین بلغلار آغار ﴿خُلِدِينَ
فِيهَا اَبَدًا﴾ اول جنت لردہ منگو فالورلار ﴿وَعَدَ اللّٰهُ حَقًّا﴾ اللہ حق وعدہ ایله وعدہ
قیلدی ﴿وَمَنْ اٰصَدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيْلًا﴾ اللہ سوزندن کم سوزی راستراق بولور?
﴿لَيْسَ بِاٰمِيْنِكُمْ﴾ ای مؤمن لر سز نلاگان نرسه لر بولماس ﴿وَلَا اٰمِيْنِ اَهْلُ الْكُتُبِ﴾
اهل کتاب نلاگان نرسه لردہ بولماس (چونکہ مؤمن لر ایندیلر: بز مؤمن لر بزگہ
گناه ضرر قیلماس دیو. اهل کتاب ابتدی جنت کہ کرماس مگر یہود نصاری غہ کرور
دیو. آلائی نوگل اعتبار عمل گہدر ﴿مَنْ يَعْمَلْ سُوًّا يَجْزِ بِهِ﴾ برمن یاوز عمل قیلسه
آنك اوچون اول جزا قیلور کرک کم گنہ بولسون. ﴿وَلَا يَجِدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيْرًا﴾ اول من اللہدن غیر یارده چی نی ودوست نی تابماس ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ
مِنَ الصَّالِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰی﴾ برمن کرک ایر وکرک خاتون بولسون ایزگو عمل
قیلسه ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ مؤمن حالده ﴿فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ﴾ بس اول کیشلر جنت کہ
کرورلر ﴿وَلَا يَظْلَمُوْنَ تَفِيْرًا﴾ عمل لر نك ثوابنہ تقیر قدریدہ ظلم قیلونماس
﴿وَمَنْ اَحْسَنُ دِيْنًا﴾ کم نك دینی کورکام بولور ﴿مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ﴾ اوزینی اللہغہ

تابش رغان کشتی دن ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ اول من ایزگو عمل لر قیلسه ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهٖمَ﴾
 ابراهیم ملتینه تابع بولسه (یعنی دینی ابراهیم دینینه موافق کیلسه ﴿حَقِيقًا﴾ اول کسه
 حقغه مانل بولسه. بس بو کسه ننگ دینی درست و کور کام دیندر ﴿وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهٖمَ
 خَلِيْلًا﴾ ابراهیمی نی الله تعالی اوزینه دوست قیلدی (ابراهیم علیه السلام قراغه اتفاق
 قیلور ایدی. بروقت طعامغه محتاج اولدغندین مصر داغی دوستینه غلمانلرنی یاردی.
 دوستی ایتدی اوزینه بولسه بیروور ابدک، لکن اتفاق اوچون بیرساک اوزمز
 محتاج بولورمز دیه قورقامز دیو. شولایده غلمانلری بوش قایتورغه اویالوب
 قاپچقلمینه قوم توتروب قایتدیله. ابراهیم علیه السلام آورو ایدی هم بوقوغه کیندی
 جاریه لری شول اوننی آلوب طعام لر حاضرله دیله. تورغاچ بونی نیندی اوندن
 یاسادگر دیوب سوراغاج، دوستنگ بیرگان اوندن دیدیله. ابراهیم علیه السلام ایتدی
 بلکه دوستم الله تعالی ییارگان دیو. شوندن صوگ الله تعالی ابراهیم علیه السلام نی
 دوستم دیمشدر. والله اعلم ﴿وَاللّٰهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ﴾ بیرده و کوه کده گی
 اشیا الله تعالی ننگ ملکدر ﴿وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَیْءٍ مُّحِيطًا﴾ الله تعالی هر نرسه نی
 بلگوچیدر و حکمی بورگوچیدر ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِی النِّسَاءِ﴾ ای محمد سندی
 خاتونلارنگ میراتی حقنده فتوا سورارلار (جاهلیتده خاتونلارغه میراث بیرماس لر
 ایدی ﴿قُلِ اللّٰهُ يَفْتِيكُمْ فِیْهٖنَّ﴾ ای محمد آلاغه ایت الله تعالی خاتونلارنگ میراثلری
 حقنده فتوی بیردر ﴿وَمَا يَتْلٰی عَلَیْكُمْ فِی الْكِتٰبِ﴾ وهم قرآنده سزگه او قولمش
 آیات لرفتوی بیردر ﴿فِی بَیْتِ النِّسَاءِ﴾ خاتونلارنگ یتیم لری حقنده ﴿الَّتِی لَا تُؤْتُوْنَهُنَّ
 مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ شوندا این خاتونلار که آلاغه سز فرض اولوشلرینی بیرمیسز
 ﴿وَتَرْتَبِوْنَ اَنْ تَكُوْنُوْهُنَّ﴾ واول یتیم لرنی نکاح لاندیرمقدین اعراض قیلاسر.
 (ایلاسر بولدغی اوچون اوزگر آللی سز، مالی بولدغی اوچون کشتی گه بیرمیسز
 الله تعالی هم قرآن بویله قیلاسه فتوی بیردر ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِیْنَ مِنَ الْوُلْدٰنِ﴾ دخی
 ضعیف بالار حقنده آلا رنگ میرانده و باشقه توغروده حق لارینی بیرمک برله قرآن
 فتوی بیردر (تفسیر جلالین دن آلدی) ﴿وَاَنْ تَقُوْمُوْا لِلّٰتِیْ بِالْقِسْطِ﴾ ویتیم لر که
 عدالت برلان تورمقکز ایله فتوی بیردر ﴿وَمَا تَقْعَلُوْا مِنْ خَیْرٍ﴾ هر نه خیر اش
 قیلسا گر ﴿فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهِ عَلِیْمًا﴾ سکسر الله تعالی اول اشنی بلگوچیدر خیر
 جزالر قیلور ﴿وَ اِنَّ اِمْرَاَةً خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوْرًا﴾ بر خاتون ایرینک یراق
 کوروندن قورقسه ﴿اَوْ اَعْرَاضًا﴾ یا که ناشلامقدین قورقسه ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَیْهَ اَنْ
 یُّصَلِّحَا بَیْنَهُمَا صُلْحًا﴾ بس بو ایر برلان خاتونغه آرا لارنده صلح ایدشوده گناه
 بولماس ﴿وَالصُّلْحُ خَیْرٌ﴾ صلح آیرلشودن خیردر (چونکه سعد بن زبیر، خاتونی

فارنا بیاج جماعندن اعراض قیلوب بر یاش خاتون آلدی. قارت خاتونینه بو آور
 بولوب رسول الله یابینه شکایت که کلدی شول وقت آیت ایندی. صلح قیلوشماق
 شول روشحه: سن فارنا بیدک، من یاش خاتون الورغه تلیم، بالالیک برلان تور،
 سکا نوبت قیلام دیور. خاتون شونارغه رضا بولسه خیردر. یا که خاتونی ایرینه
 بر نرسه هبه قیلسه وایتسه منی ده ناشلامه دیوب ایریده قبول ایتسه بو هم خیردر.
 ﴿وَأَحْضَرْتَ الْأَنْفُسَ بِالشَّحِّ﴾ کوکل لر سارانلقغه حاضر لتوب تورور.
 (خاتون مال بیرسی کیلماس. ایر یاش خاتون فی ناشلیسی کیلماس. لکن آایده
 احسان قیلوشکنز. ﴿وَأَنْ تَحْسَبُوا وَتَقُولُوا﴾ اگر سز یاخشی بولوب بر برکزگه
 جفا و ظلم قیلودن سافلانساکز ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ۱۱۱ الله تعالی
 شکسن سزنگ عمل لرکز دین خبرداردر ﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النَّسَاءِ﴾
 قارت خاتون ایلان یاش خاتون آراسنده عدالت قیلورغه طاقتکز یتماس
 ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ اگرچه عدالت قیلورغه بیک حرص بولسا کزده ﴿فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ
 الْمِيلِ﴾ بس یاش خاتونکزغه بالکل میل قیلماکز ﴿تَدْرُوهَا كَالْمَعْلُوقَةِ﴾ قارت
 خاتونکزنی ایرسز خاتون لار کبی قویماکز گناهلی بولورسز (رسول الله
 خاتونلری آراسنده نطقه و جماعلرنده عدالت قیلوب ایتدر ایدی :
 یارب طاقتدن کیلگان عدالت قیلوم شول ایندی دیو (خاتون لارنگ
 کیوم، آشاو، اچو، اولرنده عدالت قیلماق لازمدر ﴿وَأَنْ تُضَلَّحُوا﴾ اگر
 خاتون لارکز آراسنده اصلاح اوزررنده تورساکز ﴿وَتَقُولُوا﴾ آلاغه ظلم
 قیلودن سافلانساکز ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ ۱۱۲ کامل لرگه طاقتکز یتمگانی
 الله تعالی یارلقاغوجی در هم شفقت مرحمت قیلغوجی در ﴿وَأَنْ يَتَّقُوا﴾ اگر صلح فی
 قبول قیلماینچه آیریلوشسالر ﴿يُغْنِ اللَّهُ كُلَّ مَنْ سَعَتَهُ﴾ الله هر برسینی اوزبنک
 فضل و کرمی برلان موکسز قیلور ﴿وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا﴾ ۱۱۳ اللهنگ رحمتی
 کیک، مصلحت چه اش قیلغوجی در ﴿وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ بیرده
 وکوکده گی نرسه لر اللهنگدر، تلاگانچه تصرف قیلور ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا
 الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ تحقیق بز سزدن اولگی اهل کتابه امر قیلدق ﴿وَأَيُّكُمْ﴾
 دخی سز لرگه امر قیلدق ای مؤمن لر ﴿أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ اللهدن قور فکنز! و ظلم
 قیلماکز! دیو ﴿وَأَنْ تَكْفُرُوا﴾ اگر انکار قیلساکز ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا
 فِي الْأَرْضِ﴾ شکسنز بیرده وکوکده گی شی لر بارچه سی اللهتی در. اول هیچ سزنگ
 عملکزگه محتاج توگل. ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا﴾ ۱۱۴ الله تعالی بای و ماقتاولی در
 ﴿وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ بیرده وکوکده گی مخلوقنگ بارچه سی اللهنگدر

﴿وَكُنْفِي بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ الله تعالى هر اشئی تابش و ورغنه کافدر ﴿ان یشأ یدعکم ایها
 الناس﴾ ای خلائق اگر تلاسه الله تعالى سزنی قیلغان گناهکر سبیلی هلاک قیلور.
 ﴿وَبَيِّنَاتٍ بآخِرِينَ﴾ وایکنجی یخشی کشی لارنی کیتورور ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾
 الله تعالى یواش اوزرینه قادر در ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ برمن آخرت
 عملینی دنیا فائدهسی اوچون قیلسه ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ الله تعالى بلکهده
 دنیا و آخره فائدهسی هر ایکیسی باردر، کم نرسه اوچون عمل قیلسه شونی بیورور
 ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ الله تعالى هر کمنک فی نیت برلان قیلوینی کورگوچی،
 ایشکوچیدر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُونُوا قَوْمِي بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ﴾ ای مؤمن لر
 دائم عدالت ایله تورغوچی بولکمز شهادتی خدا اوچون ادا قیلکمز ﴿وَلَوْ عَلَىٰ
 أَنْفُسِكُمْ﴾ اگرچه اوز کزنک ضرر لر کزغه بولسهده ﴿أَوَالُو الدِّينِ وَالْآفِرِينَ﴾ ان
 یکن غنی اوقیرا ﴿باکه آنا و یاقین فردا شلر کز ضررینه بولسهده هم شهادت کز
 بای اوچون فقیر اوچون بولسهده همان حقلق برلان بیرکمز ﴿قَالَ اللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا﴾
 بو غنی، فقیرگه الله تعالى سزدن اولی در، شهادت سبیلی الله تعالى حکم قیلور،
 سز توغری شهادت بیرکمز ﴿فَلَاتَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ﴾ هوا کزغه ابارمکز ﴿أَنْ تَعْدُوا﴾
 حق دن اونوب کینما کزده الله دن فورق کز ﴿وَأَنْ تَلُوْا﴾ اگر حقنی اوز گارتسا کز
 ﴿أَوْ تُعْرَضُوا﴾ باکه حقدین اعراض قیلسا کز ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾
 تحقیق الله تعالى قیلغان اشلر کز دین خبر داردر، جزا قیلور ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ای مؤمن لر الله و آنک رسولینه ایمان کتور کز ﴿وَالْكِتَابِ
 الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ ورسولینه ایندر لگان قرآن غه ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ
 مِنْ قَبْلُ﴾ وقرآندین بورون ایندر لگان کتاب لر غه ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
 مِنْ اللَّهِ غَاوًا﴾ وآنک فرشته لرینه انکار قیلسه ﴿وَكَذَّبَهُ وَرَسُولَهُ﴾ وکتاب لرینه ورسول لرینه
 ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وقیامت کونینه ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بس اول آدم حقدین
 یراق ضلال گه توشدی (عبدالله بن سلام رسول الله غه ایندی. یا رسول الله سکا و کتابکا
 و موسی کتابینه و عزیزگه ایمان کتوردمز باشقه لرینه انکار قیلساق یاریمی؟ دیو.
 شونده بو آیت ایندی ﴿أَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا﴾ تحقیق شول کشلار که موسی
 علیه السلام غه ایمان کتور دیلر و موسی دین صوگ کافر بولدیلار ﴿ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا﴾
 بو کفر لری صوگنده ینه عیسی علیه السلام غه ایمان کتور دیلر و عیسی صوگنده
 ینه کافر بولدیلار ﴿ثُمَّ آذَنُوا قَفْرًا﴾ عیسی دن صوگ محمد علیه السلام کیل گجاج
 آنا رغه انکار ایلان کفر لارینی آرتدر دیلر ﴿ثُمَّ يَكُنَّ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا يَهْدِيَهُمْ
 سَبِيلًا﴾ الله آنلرنی یارلقاغوچی وازلده آنلرنی توغری بولغه کوندرگوچی

بولمادی ﴿ بَشِّرِ الْمُتَّقِينَ بَأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴾ ای محمد منافق لار غاسونج بیر تحقیق
 آلا رغه رنجکوجی عذاب بولور ﴿ الَّذِينَ يَتَخَدَّوْنَ الْكُفْرَ بَيْنَ أَوْلِيَاءٍ مِنْ دُونِ
 الْمُؤْمِنِينَ ﴾ منافق لار شول کشیلار در که مؤمن لار دن باشقه کافر لار نی دوست
 تونار لر ﴿ آيْتَتُونِ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ ﴾ ایا کافر لار دین غلبه نی استار لاری (یعنی کافر لار
 بر لان دوست لاشوب محمد که غالب بولور مز دیوب ایتور لاری؟ ﴿ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
 لِلَّهِ جَمِيعًا ﴾ غلبه بار چه سی الله تعالی ننگ در کافر لر عاجز لادر ﴿ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي
 الْكِتَابِ أَنْ اذْ سَمِعْتُمْ آيَةَ اللَّهِ ﴾ تحقیق الله تعالی نیچه اورنده سز لر که ایندر دی
 اگر ایشون ساگز الله ننگ آیات لر نی ﴿ يُكْفَرُ بِهَا ﴾ اول آیات لر که انکار ایتلور
 حالده ﴿ وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا ﴾ واستهزاء قیلنغانده ایشون ساگز اول آیت لر نی. یعنی
 بر مجلسده الله تعالی ننگ آیت لرینه انکار قیلسلر واستهزاء قیلسلار
 ﴿ فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ ﴾ بس اول مجلس خلقی ایله اوتور ساگز ﴿ حَتَّى يَخُوضُوا
 فِي حَدِيثِ غَيْرِهِ ﴾ باشقه سوز که کرشکانچه ﴿ اِنَّكُمْ اِذَا مَثَلْتُمْ ﴾ اگر سز ده بر که
 اوتور ساگز شولار شکللی بولور سز (بو آیت دلالت قیلادر منکر مجلس دن
 اعراض قیلونک تبوشلکینه ﴿ اِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُتَّقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴾
 شکسز الله تعالی منافق لار بر لان کافر لر ننگ بار چه سنی جهنمه یفاچقیر .
 ﴿ الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ ﴾ ای مؤمن لر شول منافق لار که سز ننگ حالکز اوز گار مکنی
 کونار لر ﴿ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْنَةٌ مِنَ اللَّهِ ﴾ اگر الله دن سز که نصرت بولوب
 غنیمت لر آلساگز ﴿ قَالُوا اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ﴾ ایا سز که یاردمچی بولمادقمی دیو
 ایتور لر (بزگه هم الوش بیر کز دیور لر ﴿ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ ﴾ اگر کافر لر ننگ
 نصیبی بولسه یعنی آلا ر سز که غالب بولسلر ﴿ قَالُوا اَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ ﴾
 کافر لار که ایا بز سز که مؤمن لار ننگ حال لر نی خبر بیره تورمادقمی؟ دیو ایتور لر
 ﴿ وَنَمْنَعُكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ سز لار نی مسلمان لار دین منع قیلور بولمادقمی؟ (یعنی سز که
 کوب فائده مز اولدی بزگه هم الوش بیر کز ﴿ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾
 بس قیامت کونده الله تعالی منافق لار ایله آرا کزده حکم قیلور ﴿ وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
 لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴾ البته الله تعالی دنیاده هم آخرنده کافر لر که
 مؤمن لر ضررینه یولنی قیلماس (چونکه کافر لر دنیاده مؤمن لر که غالب بولوب
 بر نیچه ضرر قیلسه لارده نیز بنسه کونک ﴿ اِنَّ الْمُتَّقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ ﴾ منافق لار
 الله نی آلدیمز دیوب ظن قیلالر ﴿ وَهُوَ خَادِعُهُمْ ﴾ الله تعالی آلا رنی آخرنده جزا
 قیلغوجیدر ﴿ وَاِذَا قَامُوا اِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَلِيٍّ ﴾ فچان اول منافق لار نماز غه
 نورسلر، بالقاولانوب نورور لر ﴿ يَرَاؤُنَ النَّاسَ ﴾ بنده لر که ریا اوچون قیلور لر

﴿وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ اللہنی ایسیرینہ تو شورماس لار مگر آز وفندہ غنہ
 توشور وور لار (یعنی دنیا فاندہ سی او چونگنہ) ﴿مُذَبِّدِينَ بَيْنَ ذَلِكَ﴾ اول منافق لار
 لیمان برلان کفر آراسندہ متحیر (آبدراو) لار ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ آلا حقیقتہ مؤمن لار گہ
 قوشولماس لار ﴿وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ ہم کافر لار گدہ قوشولماس لار ﴿وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ
 فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا﴾ ای محمد بر من بی اللہ آذر سہ آنی قویقاروغہ یول تاباس سن.
 بس منافق لار او چون فایغورما ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكُفْرَانَ أَوْلِيَاءَ
 مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ای مؤمنلر، مؤمن لاردن باشقہ کافر لارنی دوست تو تما کز
 ﴿أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا اللَّهَ عَدُوًّا لَكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا﴾ ایا اللہ تعالیٰ جزاسی ایر شو گہ
 آچیق حجت اولماقینی نلار بلسز؟ (یعنی کافر لارنی دوست تو تما کز، اللہنک عذابی
 ایر شور گہ حجت بولور) ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ﴾ شکسز منافقلر
 جہنمک تو بانگی فانتلاوندہ بولور ﴿وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ و آلا ر غہ یاردم
 بیروجی نی تاباس سن (موندن آکلا شولہ در کہ خلائقنک ایک یمانی منافق ایسکان
 ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا﴾ مگر نفاق لارندن توبہ ایتسہ لار ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ عملرینی اصلاح
 قلسہ لار ﴿وَأَعْتَصَمُوا بِاللَّهِ﴾ اللہنک دینینہ یابوشسہ لار ﴿وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ﴾ و خدا
 رضاسی او چون دین لارینی حالص قلسہ لار ﴿قَالُوا لَكَ مَعِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بو کسہ لار
 مؤمن لار ایلہ در ﴿وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ اللہ تعالیٰ مؤمن
 کشی لار گہ اوز افلاما بونچہ الوغ اجرنی یعنی جنتنی بیروور ﴿مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ﴾
 اللہ سزنی عذاب ایلہ نی فیلسون ﴿إِنْ شَكَرْتُمْ وَأَمْتُمْ﴾ اگر سز اللہنک نعمت لارینہ
 شکر ایدوب فر آغہ ایمان کینور سا کز ﴿وَكُلَّ مَن لَّهِ شَاكِرًا عَلِيمًا﴾ اللہ تعالیٰ
 ایز گو عمل لار کزنی بلوب خیر جزالر قیلغوچی در ﴿لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالشُّوْءِ
 مِنَ الْقَوْلِ﴾ اللہ تعالیٰ قییح سوزلرنی یاد ایما کنی قبول کورماس ﴿إِلَّا مَنْ ظَلَمَ﴾
 مگر بر من ظلم قیلنوب ظالمنک اوزی کبی قییح سوزلار ایلہ رد قلسہ جائزدر
 ﴿وَكُلَّ مَن لَّهِ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ اللہ تعالیٰ مظلومنک دعاسینی قبول قیلغوچی و ظالمنک
 قباحت اید کینی بلسگوچی در ﴿إِنْ تَبَدُّوا خَيْرًا﴾ اگر ظالم غہ شول ظلم حالندہ
 اید گولیک اظهار قلسا کز ﴿أَوْ تَخَفَوْهُ﴾ یا کہ آکار غہ اید گولیکنی یاشرون
 قلسا کز ﴿أَوْ تَعَفَّوْا عَنْ سُوءٍ﴾ یا کہ ظالمنک ظلمینی کیچسا کز . بو اشلر کز
 کور کام خلقنددر ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ چونکہ اللہ تعالیٰ نیچہ ظالملرنک
 ظامینی عفو قیلغوچی در ، سز نک اوج آلماینچہ عفو ایتو کز یخشی اشدر ﴿
 إِنْ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ شول کشی لار کہ اللہ غہ ورسولینہ انکار
 قیلور لار ﴿وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ اللہ برلان رسول لرنک آراسنی

آیورماقی اراده فیلورلار ﴿وَيَقُولُونَ نَحْنُ الْمُنِيبُونَ﴾ وَيَكْفُرُ بَعْضُ الْمُنِيبِينَ بِبَعْضِ الْمُنِيبِينَ وَكُفْرًا كَبِيرًا ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُتَّخَذُوا مِن دُونِكَ آلًا مِّثْلَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وَإِيمَانًا أَن يَكْفُرُوا بِهِ لِمَنِ الْكُفْرُ ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ مُّهِينًا﴾ وَكَافِرِينَ كَثِيرًا أُولَئِكَ سِوَى اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ شَوْل كشيلا رك اللهغه هم يغمبرلرینه ایمان كتورهلر ﴿وَلَمْ يَفِرُّوْا بَيْنَ يَدَيْهِمْ لِيُنَاجِئَهُمْ﴾ بَرَاءُ كوسبني آیورماس لار بارچاسينه ایمان كتورهلر ﴿أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمُ اللَّهُ أَجْرًا كَثِيرًا﴾ اللَّهُ تَعَالَى يُؤْتِي الْأَمْثَالَ حِكْمًا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ اللَّهُ تَعَالَى يَارْلَقَاغوجيدر وشفقت قلفوجيدر ﴿يَسْتَلِكُ أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ای محمد اهل كتاب سندن سورار ﴿أَن نُّزَلَ عَلَيْهِمْ كِتَابٌ مِنَ السَّمَاءِ﴾ آلا رغه كوكدين كتاب ايندرمككئي (يعنى كعب بن الاشرف ايداشلري برلان كلوب اينديلار: ای محمد ایمان كتورمز اگر كوكدين كتاب ايندرساك و آني فرشته لار كتاروب كتورسه لار، ديو ﴿فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ﴾ تحقبق آلا رنك بابالارى، موسى دن، موندن زور راقئ ده سوراديلر: ﴿قَالُوا أَرَأَاكَ إِذْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكُتُبَ﴾ موسى عليه السلامغه، اللهنى آب آچق كورسات ديو اينديلر (چونكه موسى عليه السلام طور ناغنده سويلشكانيني قايتوب اينسكاج، قومي ايتوشديلر بوسوزكه انسانوريزا اگر اللهنى بزگده كورسانساك ديو ﴿فَأَخَذْتَهُمُ الصَّاعِقَةَ﴾ بس آلا رنى ظلم لرى سببلى اوت كويدردى ﴿ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ صوكره بز او ياساب بز اوغه تابنديلر ﴿مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ﴾ اوزلرینه آچق معنالى آيتلر كيلگان صوكنده ﴿فَعَقَوْا عَنْ ذَلِكَ﴾ بس آلا رنك اول گناهلرینی عفو قیلدق (يعنى شول ساعت هلاك قيلمادق ﴿وَأَتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُّبِينًا﴾ موسى غه آچق دليل لرنى يعنى معجزه لرنى ببردك ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ﴾ و آلا رنك اوستينه طور تاوينى كتاردك ﴿بِإِثْمِهِمْ﴾ آلا رنك عهد آلامق اوچون ﴿وَقَلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ و آلا رغه ايندك شهرنك بابندن تواضع ايله كر كز ديو (اريجا شهرينه كر گانده تواضع برلان كرورگه قوشدى ﴿وَقَلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ﴾ و آلا رغه شنبه كون حفته اللهنك امرندين تجاوز قيلمكز ديو ايندك ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ و آلا رنك بواشدر اوچون آغر عهدنى آلدق (چونكه طور تاونده، بو امرلر مژنى يرينه كتورهك ايله عهد قیلدیلر ﴿فَبِمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ﴾ بس مونك صوكنده عهدلرینی سندرماقلرى سببلى ﴿وَكُفْرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ وَاللَّهِ نَكَّرَ آيَاتِ لَرِي نَكَّرَ لَرِي سَبَبِلَى ﴿وَقَتْلَهُمُ الْآيَاتِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ﴾

وحقر ظلم قلوب یغمبرلرنی اولتورولری سببلی ﴿ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ﴾ وکوکول لرمز
 بردهلی، معنی آ کفاریمی دیگان سوزلری سببلی، آلاغه لعنت قیلدی. شونک اوچون
 سکاذه انکار قیلار ﴿ بَلْ طَعَّ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ ﴾ بلکه الله تعالی آلارنک کوکوللرینه
 کفرلری سببلی مهر باسدی ﴿ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ شوکار کوره آلا ایمان
 کنورمالار مگر آزی غنه ایمان کنورورلار ﴿ وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا
 عَظِيمًا ﴾ الله تعالی آلاغه کفرلری هم حضرت مریم گه یالغان یالار یابقانلاری
 سببلی لعنت قیلدی (چونکه مریم حضرت عیسی نی تودرغاج یوسف بن مازان ایله زنا
 قیلدی دیدیلر ﴿ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ ﴾ آلاغه اللهنک
 یغمبری عیسی بن مریمی اولتوردک دیمکلری سببلی لعنت قیلدی (بس ای محمد بر
 سکاغه نوگل آلا کوبدین شول انکارده کبلر. یهودلار عیسی علیه السلامنی
 اولتورورگه حاضرلنگاج، عیسی علیه السلام بر اویگه کروب فاجدی. آرتدین
 قوروب کبلنگاج توتار اوچون بر ایر کردی لکن عیسی علیه السلامنی اوی
 اچنده نابادی اول وقت عیسی نی جبرائیل علیه السلام کوک گه کوتارگان ایدی.
 سوگره اول ایر عیسی علیه السلام نوسنده بولوب چقدی. هم عیسی دیوب اولتورورگه
 تونفاج من عیسی نوگل، ایداشکز دیه نه قدر یالوارسده یالغانلاما دیه اولتردیلر.
 سوگره اختلاف کیندی. بو عیسی بولسه بزنگ کرتکان کشیمز قاید، بو ایداشمز
 بولسه عیسی قاید دیدیلر ﴿ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ ﴾ عیسی علیه السلامنی اولتومدیلر
 و آسمادیلر ﴿ وَلَكِنْ شَبَّهُ لَهُمْ ﴾ لکن یولداشلرینی عیسی غه اوخشاشلی قیلنیدیه شونی
 توروب اولتردیلر ﴿ وَأَنَّ الَّذِينَ اٰخْتَلَفُوا فِيهِ ﴾ شول یهودلرکه عیسی نی اولتوردک دیوب
 اختلاف قیلوشورلار ﴿ لَقَدْ شَكَّ مِنْهُ ﴾ البته آلا شک اچندهدر ﴿ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ ﴾
 بو اولتورگانلکلری بلیگانلری یوق ﴿ الْاٰتِیَاعِ الظَّنِّ ﴾ ظن غه ایارمکلر نندین باشقه
 ﴿ وَمَا قَتَلُوْهُ يَقِيْنًا ﴾ بیک آجیق معلومدرکه آنی اولتورمدیلر ﴿ بَلْ رَفَعَهُ اللّٰهُ اِلَيْهِ ﴾ بلکه
 الله تعالی عیسی علیه السلامنی اوزی قاتینه کوتاردی ﴿ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِیْزًا ﴾ الله تعالی
 یهودلرنی منع قیلورغه غالبدر ﴿ حَکِیْمًا ﴾ مصلحت چه اش قیلغوجیدر. عیسی علیه
 السلامنی کوتورمکدهده مصلحتلر باردر ﴿ وَأَنَّ مِنْ اَهْلِ الْکِتٰبِ الْاٰلِیُّوْمِنِّ بِهِ قَبْلَ
 مَوْتِهِ ﴾ اهل کتابدن بارچهسی اولورلرندین الک البته عیسی غه ایمان کیتورولار.
 ﴿ وَیَوْمَ الْقِیٰمَةِ یَكُوْنُ عَلَيْهِمْ شَهِدًا ﴾ قیامت کوننده عیسی آلارنک ضررلارینه
 شهادت یرور و اوزمنک رسول ایدکنی بلدردم انکار قیلدیلار دیو اینور
 ﴿ فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِیْنَ هَادَوْا حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ طٰیِّبٰتٍ اٰحَلَّتْ لَهُمْ ﴾ یهودلارنک اوز ظلملری
 سببلی آلاغه اول حلال ایدلنگان نرسه لرنی حرام قیلدی ﴿ وَبَصَدَّھُمْ عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ

كَبِيرًا ۖ وَكُوبَ آدَمَ لَرَنِی اللّٰه بولندن منع قیلولاری سببلی ۖ وَأَخَذَهُمُ الرَّبُّوا وَقَدَّ
نُهَا عَنْهُ ۖ اللّٰه طرفندیبن تبولغانلاری حالده ربا آلولاری سببلی ۖ وَأَسْكَلَهُمُ آمُوالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۖ وآدم لرنك ماللرینی باطل وجه اوزره آشاولاری سببلی حرام قیلدق.
(یعنی اوزلرینك جانیلاری سببلی جزاء اللّٰه تعالیٰ كُوب تارلق قیلدی ۖ وَأَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۖ) اول یهودنك كافرلرینه رنجتكوچی عذابینی
حاضرلدك (چونككه یهودكه تویافلی حیوان، صغر، قوی مایلری حرام بولماج اییدیلر
بزنگ شوملغزدن نوگل بلكه بولار كوبدن حرام بولوب كیلگان دیو ۖ لکن
الرَّاسُخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ لکن آنلردن حقیقت علمكه ایرشكان كشیلر و
مؤمنلر ۖ يُؤْمِنُونَ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ ۖ ای محمد سكا ایندرلگان قرآنغه ایانورلر
ۖ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ ۖ وسندیبن اول ایندرلمش كتابلرغه ۖ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ ۖ ونمازینی
دائم قیلغوچی پیغمبرلرگه ۖ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ ۖ هم زكوة بیرگوچی كمسه لر
ۖ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ ۖ واللّٰهغه ایمان كتورگان كشیلر ۖ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ ۖ وقیامت كونینه
اینانغان كشیلر ۖ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ۖ بو كشیلرگه الوغ اجرینی بیروریز
ۖ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ۖ ای محمد تحقبق بز لر سكا جبرائیلینی ییاردك ۖ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ
نُوحٍ ۖ نوحغه ییارگانمز كبی ۖ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ ۖ نوح صوكتندهغی پیغمبرلرگه
ییارگانمز كبی ۖ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۖ وایبراهیمگه هم ییاردك ۖ وَأِسْمَاعِيلَ وَأِسْحَاقَ ۖ
ایبراهیمنك ایکی اوغلی اسماعیل واسحاقغه ییاردك ۖ وَيَعْقُوبَ ۖ اسحاق اوغلی یعقوبغه
ییاردك ۖ وَالْأَسْبَاطَ ۖ وبعقوب بالالربینه ییاردك ۖ وَعِيسَىٰ وَيُحْيَىٰ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ
وَسُلَيْمَانَ ۖ هم بو مذكورلرگه ییاردك ۖ وَإِنَّا دَاوُدَ زَبُورًا ۖ ییردك بز داودغه
زبورینی ۖ وَرَسُولًا قَدْ قَضَيْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۖ هم بو سورهدن مقدم سكا بز لر
حكایت ایتكانمز پیغمبرلرگه ییاردك ۖ وَرَسُولًا لَمْ نَقْضِصْهُمْ عَلَيْكَ ۖ سكا حكایت ایتكان
پیغمبرلرگه هم ییاردك ۖ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ۖ اللّٰه تعالیٰ موسی برلان كامل
سویلشمك برلان سویلشدی ۖ رَسُولًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۖ بو رسوللرینی، بندهلرینی
جهنمدن فورقتوب جنت برلان سوبندرگوچی ایتوب ییاردك ۖ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرِّسَالِ ۖ رسوللر صوكتنده آدم لرنك اللّٰه اوزرینه حجةلری
بولماسون اوچون (یعنی كافرلر و عابیلر قیامت كون ایتور اییدیلر بزگه دین
اوگروهوچی بولمادق، بولسه مؤمن بولور ایلك دیو ۖ وَسَمَّا اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۖ
اللّٰه تعالیٰ غالبدر، مسكرلرگه جزا قیلغوچیدر. و حكیمدر رسوللر بیرمكده حكمتی
باردر * مكه مشركلری همانده اوشانمادیلار شونك اوچون اللّٰه تعالیٰ ایئدی :
ۖ لَكِنَّ اللّٰهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ ۖ ای محمد سكا ایندرگان قرآنك حقلنی ایله

الله تعالى شهاده پرور ﴿ اَنْزَلَهُ بِعَلْمِهِ ﴾ الله تعالى اول قرآن فی کامل علمی ایلان
 ایندردی (چونکه قرآن کبی باشقه نظم لی کتابنی هیچ کم نك اوز اوز ندین
 او قورغه طاقی یوقدر . شونك او چون قرآن معجزه بولدی ﴿ وَالْمَلٰئِكَةُ يَسْمَعُونَ ﴾
 وفرشته لر اول قرآن حق دیوب شهاده پرور لر ﴿ وَكَفَى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ﴾ الله شاهد
 بولورغه بتاریکدر ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ﴾ تحقیق کافر بولوب
 الله بولندن بنده لر نی نیوجیلار ﴿ قَدْ ضَلُّوْا ضَلٰلًا مُّبِيْدًا ﴾ تحقیق حق دن براف
 کتوب آدشدیلر ، ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَظَلَمُوْا ﴾ تحقیق ظالم و کافر کشی لر ﴿ تَمْ
 يَسْكُنُ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ ﴾ الله تعالی آلا رنی بارلیق باجق توگلدن ﴿ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيْقًا ﴾
 هم توغری یولغه کوندرو چکده توگلدن ﴿ اِلَّا طَرِيْقَ جَهَنَّمَ ﴾ مگر آلا رنی جهنم
 بولینه کوندرو ﴿ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا اٰنَدًا ﴾ اول جهنمده منگو فالورلار ﴿ وَسَاْنَ ذٰلِكَ عَلٰی
 اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴾ کافر لر نی جهنمده منگو عذاب قیلو اللهغه یکلدر ﴿ يَاۤ اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ
 جَاۤءَكُمْ الرَّسُوْلُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ ای بنده لر تحقیق سزگه اللهدن حلق برلان
 پیغمبر کلدی ﴿ فَاٰمِنُوْا خَيْرًا لَّكُمْ ﴾ بس اوز کزگه خبر لی اشکه ایمان کلتور کز
 ﴿ وَاِنْ تَكْفُرُوْا ﴾ اگر انکار قیلسا کز ﴿ فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ بس
 شکسز هر شی الله تعالی نکدر سز اوز کزده آتی سز ﴿ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴾
 الله تعالی انکار کزنی بلگو چیدر ، مصلحت حه اش قیلو چیدر ﴿ يَاۤ اَهْلَ الْكِتٰبِ لَا
 تَغْلُوْا فِی دِيْنِكُمْ ﴾ ای اهل کتاب دین کزده غلو قیلسا کز یعنی حقدین باشقنی اعتقاد
 قیلسا کز (بو آیت نك سبب نزولی : نصاری اوج قسم ایدی ، بری یعقوبیه که عیسی الله
 دیدیلر . ایکنچیسى نسطوریه که عیسی الله نك اوغلی دیدیلر . او چونچیسى ملکانبه در که
 انه او چدر عیسی شولاردن بریدر دیدیلر . بولار بارچه سی باطل بولغانلقدن الله
 تعالی دین کزده غلو قیلسا کز دیدی ﴿ وَلَا تَقُوْلُوْا عَلٰی اللّٰهِ الْاِلْحٰقَ ﴾ الله تعالی که حقدین
 باشقنی اثبات قیلسا کز (یعنی اللهنی کتاب ، سنه ده یوق نرسه لر برلان صفت لاما کز
 ﴿ اِنَّمَا الْمَسِيْحُ عِيسٰى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﴾ تحقیق مریم اوغلی عیسی الله نك رسولی در
 ﴿ وَكَلِمَةٌ ﴾ الله نك کلمه سن دین بولمش در . ﴿ اَلْقِيْهَا اِلٰی مَرْيَمَ ﴾ الله تعالی اول کلمه نی
 مریم اوزرینه توناشدردی ﴿ وَّرُوْحٌ مِّنْهُ ﴾ اول عیسی شوندا بر روح در که الله نك
 امری ایلن جبرائیل سولوشدن چقدی و مریم یو کلی بولدی ﴿ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ﴾
 بس اللهغه و آنک رسولرینه ایمان کلتور کز ﴿ وَلَا تَقُوْلُوْا ثُلٰثَةٌ ﴾ والله اوج دیو
 ایما کز ﴿ اِنَّهُمْ اَوْ ﴾ بوزوق اعتقاددن توفنا کز ﴿ خَيْرًا لَّكُمْ ﴾ نوقما فکز سزگه
 خیردر ﴿ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ﴾ تحقیق الله تعالی شریکی یوق بر اللهدر ﴿ سَبِيْحَةٌ اَنْ
 يَّكُوْنَ لَهُ وَلَدٌ ﴾ اول الله بالاسنی بولودین پاک دیو اعتقاد ایدمن ﴿ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ

وَمَا فِي الْأَرْضِ هَر شَى يَرِدُهٗ وَكَوَكِدُهٗ اللَّهُنَّكَ مَخْلُوفِيْدِر . باشقَه شَى گَه هِيْج اِحْتِياجِي
 يَوْفِدِر ﴿ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝﴾ اللهُ تَعَالَى وَكِيْل بُولُوْر غَه كَافِي دَر بَس هِر اَشْنَى اللّٰهْ غَه
 تَابَشْرَمَق لَازِمْدِر ﴿ لَنْ يَسْتَكْفَ الْمَسِيْحُ اَنْ يَكُوْنَ عَبْدَ اللّٰهِ ۝﴾ الْبِنْتَه عِيْسَى اللّٰهْ غَه بِنْدَه
 بُولُوْدن باش تَارْتِمَاس وَتَكْبِرْلِك قِيْلِمَاس ﴿ وَلَا اِلٰهَ اِلَّا كُنَّةُ الْمُقْرَبُوْنَ ۝﴾ وَمَقْرَب فَرِشْتَه لِر
 هِم باش تَارْتِمَاس (بَر وَفْت نَجْران قِيْلَه سِي كَلُوْب عِيْسَى حَقْنَدَه مَنَاطِرَه قِيْلَشُوْب .
 اَوْل بِنْدَه بُولُوْدن باش تَارْتُوْر هِم رَسُوْدَه تُوْگَل دِيْدَكَلِرِنْدَه اِنْ يَسْتَكْفَ آيْتِي اِيْنْدِي
 ﴿ وَمَنْ يَسْتَكْفَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَيَسْتَكْبِرْ ۝﴾ بَر مَن اللّٰهْ نَكْ عِبَادَتْنَدَن باش تَارْتُوْب
 تَكْبِرْلِك قِيْلَه ﴿ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهٖ جِيْمًا ۝﴾ بَس اللّٰهْ تَعَالَى اَلْاَرْنَكْ بَارِنْدَه اَوْز
 حَضُوْرِنْدَه جَمْع قِيْلُوْر وَهَر بَر سِيْنِي جَزَا قِيْلُوْر . ﴿ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 وَعَمِلُوْا الصّٰلِحٰتِ ۝﴾ اَمَا شُوْل كَمَسَلِرْ كَه اِيْمَان كَلْتَرُوْب اِيْزْگُوْ عَمَل قِيْلَه لَار
 ﴿ فَيُوَفِّيهِمْ اُجُوْرَهُمْ ۝﴾ بَس اللّٰهْ اَلْاَرْنَكْ عَمَلْ لِرِي اَوْچُوْن اَجْر لِرِيْنِي تَمَام قِيْلُوْر
 ﴿ وَيَزِيْدُهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ ۝﴾ وَآلَاغَه اللّٰهْ تَعَالَى اَوْزِيْنَكْ فَضْلِي وَكِرْمِي بَر لَان تَبُوْشَلِيْسِنْدِنْدَه
 آرِنْدِرُوْر ﴿ وَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْتَكْفَوْا وَاَسْتَكْبَرُوْا ۝﴾ اَمَا شُوْل كَشِي لَار كَه تَكْبِرْلِك
 قِيْلَه لِر ﴿ فَيَعَذِّبُهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ۝﴾ بَس اَلْاَرْنِي فَاتِي عَذَاب بِرْلَه عَذَاب قِيْلُوْر ﴿ وَلَا يَجِدُوْنَ
 لَهُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيْرًا ۝﴾ وَاللّٰهْ تَعَالَى دِن باشقَه خَواجَه هِم يَارْدِمَجِي تَابِمَاس لَار ﴿
 يَا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بَرِّهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ ۝﴾ اِي آدَم لَار تَحْقِيْق سَزْگَه اللّٰهْ دِن بِيَان
 كِيْلْدِي ﴿ وَاَنْزَلْنَا الْبِكْرَ نُوْرًا مِيْنًا ۝﴾ وَسَزْگَه آچُق نُوْر . يَعْنِي قُرْآنِي اِيْنْدِرْدَك
 ﴿ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوْا بِهٖ ۝﴾ اَمَا اللّٰهْ غَه اِيْمَان كَلْتَرُوْب اَوْل قُرْآن نَكْ
 قُوْشْقَان لَارِيْنَه يَابُوْشَسَالَار ﴿ فَسَيَدْخُلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ ۝﴾ بَس اَلْاَرْنِي اَوْزِيْنَكْ
 فَضْل وَرَحْمِيْنَه (يَعْنِي جَسْگَه) كَرْگُور ﴿ وَيَهْدِيْهِمْ اِلَيْهٖ صِرَاطًا مُسْتَقِيْمًا ۝﴾ وَآلَاَرْنِي
 اَوْزِيْنَكْ تُوْغَرِي بُوْلِيْنَه كُوْنْدِرُوْر ﴿ يَسْتَفْتُوْنَكَ ۝﴾ يَا مُحَمَّد مِيْرَاث حَكْم لِرِنْدَه سِنْدِيْن
 قُتُوِي اسْتَارَلَار ﴿ قُلِ اللّٰهُ يَفْتِيْكُمْ فِي الْكَلٰلَةِ ۝﴾ اِيْت اِي مُحَمَّد اللّٰهْ تَعَالَى سَزْگَه كَلَالَه
 حَقْنَدَه قُتُوِي بِيروْر ﴿ اِنْ اَمْرُوْهُ هَلْكَ لَيْسَ لَهُ وَكْدٌ وَلَهٗ اُخْتٌ ۝﴾ كَلَالَه شُوْلْدِرْ كَه .
 بَر اِيْدِر اِگَر اَوْل اِيْر اَوْلَسَه وَهِيْج بِالَاسِي قَالَمَايْنِچَه ، بَر تُوْغَمَه قَز فَرْدَاشِي
 قَالَسَه ﴿ فَلَهَا نَصْفٌ مَّا تَرَكَ ۝﴾ بَس اَوْل قَزْغَه اِيْر نَكْ مَالِي نَكْ يَارْتِيْسِي تَبُوْشَلِي دَر
 ﴿ وَهُوَ بِرْتُهُا اِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَكْدٌ ۝﴾ مَذْكَوْر اِيْر اَوْزِي تَرَكَ قَالَسَه اَوْل قَز
 فَرْدَاشِيْدِيْن مِيْرَاث اَلُوْر اِگَر اَنَكْ هِيْج بِالَاسِي قَالَمَاسَه (اَمَا اِيْر اَوْلُوْب قَزِي ،
 وَبَر تُوْغَمَه قَز فَرْدَاشِي قَالَسَه قَزْغَه يَارْتِيْسِي ، قَالْغَانِي قَز فَرْدَشِيْنَه بُولُوْر . اِگَر قَز
 فَرْدَاشِي اَوْلُوْب اَنَكْ قَزِي اِيْلَه اِيْر تُوْغَمَه سِي قَالَسَه قَزْغَه نَصْف بُولُوْب قَالْغَانِي
 اِيْر گَه بُولُوْر . بُو اِيْسَه حَدِيْث بَر لَان بِيَان اِيْدَلْمَش دَر . ﴿ فَاِنْ كُنَّا اِثْنَيْنِ ۝﴾ اِگَر

ایکی فرزنداشی قالغان بولسه ﴿فَلَهُمَا الثَّمَنُ مِمَّا تَرَكَ﴾ بس اول ایکی فرزنداش که
ایر قالدرغان مالنک اوچدن ایکی الوشی تیار ﴿وَأَنْ كُنُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً﴾
اگر بر توغمه فرنداشلری ایرلر و خاتونلر بولسه ﴿فَلَلذَّكَرُ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ﴾
بس ایرگه ایکی خاتوننک الوشی تیار (بو حکم آنا و آنا یا که بر توغمه
بولغان لاردهدر . اما آنا بر توغمه غنه بولسه لار بارچهسی مالنک اوچدن بر
الوشنده شریک بولورلار . بویله اولماقی اجماع ایله ثابتدر ﴿يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضَلُّوا﴾
میراث حکم لارینی الله تعالی سز لار ضلالغه توشماسون دیو بیان قیلور
﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ الله تعالی هر شیئی بلگوچی در . بس الله بیان
قیلغان حکم لرگه تابع بولکوز .

سورة المائدة مدنية مئة وعشرون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ ای مؤمن لار عهدلرگزنی وفا قیلکوز (عهد اوج
تورلی در : برسی الله تعالی نك بندلرینه عهدیدر امر ونهی ایله . ایکنچی سی بنده نك
خداغه عهدی در نذر ویمین لار کبی . او چونچی سی بنده ایله بنده عهدی در ،
سانعق ، آلماق کبی ﴿أَحَلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةَ الْأَنْعَامِ﴾ سزگه حیوان لار حلال بولدی
﴿الْأَمَا بَتَلَى عَلَيْكُمْ﴾ مگر اوشبو سورده حرام دیوب یازولاچق شیلرگنه
حرام قیلندی ﴿غَيْرِ مُحَلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ﴾ حیوان لار حلال بولدی ، احرام
خالسکرده کبوکئی حلال کورمککزدن باشقه یعنی احرام باغلاساکوز حلال
کبوکلر هم حوام بولور . ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ الله تعالی اوزی تلاگانچه
حکم قیلور ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعْرَ اللَّهِ﴾ ای مؤمن لار الله تعالی حجده
ادا قیلورغه تبوشلی قیلغان شی لارینی حلال کورمه کوز . الله تعالی حجده عبادت لار
بر لان بیوردی بارچهسینی قیلکوز (انصار جماعهسی صفا ایله مروه آراسنده سعی
قیلماس ایدیلر ، اهل مکه عرفاتغه چقماس ایدیلر . شونک اوچون الله تعالی حج
عمل لرینی برسنیه . قالدیرما کزدیو بیوردی ﴿وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ﴾ وشهر حرامده سوغشنی
حلال کورما کوز ﴿وَلَا الْهَيْدَى﴾ راکعبه قربان لارینی حلال کورما کوز ﴿وَلَا الْقَلْبَدَ﴾
وقربانغه علامت اوچون موین لارینه بر نرسه باغلاونی حلال کورما کوز .
(چونکه قربان ایدکی بلسون اوچون قابوسی آغاچ قابوغی بلان باغلی ایدیلار .
الله موندن نهی قیلدی ﴿وَلَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ﴾ ومکه گه زیارت اوچون
بارغوچی لارینی اوترمکنی حلال کورما کوز ﴿يَتَّبِعُونَ فُضُلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا﴾

اول كهبه نبي زيارت ايدوچي لار الله دن رحمت و رضاسيني آرزو فيلار
﴿وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا﴾ هر فجان احراملر كزدين چقسا كز سزگه كيوك آولامق
مباحدر ﴿وَلَا يَجْرُ مَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ﴾ و سزگه بر قوم گه آيجلانمق باعث
بولماسون ﴿اَنْ تُصَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ اول قوم سزني كهبه دن منع
قبولوري سبيلي ﴿اَنْ نُّعْتَدُوا﴾ حقدين تجاوز قيلماق كزغه (يعني حديسه بلنده اهل
مكه نك سزني كهبه دن منع قبولوري اوچون آيجلانوب ايكنچي گناهي بوق
قوم گه جنابت و ضرر اينما كز. بس بو آيت دلالت قيله : قابو قومدن جنابت
بولسه آندن انتقام جائز اما شول جنس دن ايكنچي قوم گه ضرر نيكرو جائز
بولماس ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى﴾ بر بر كزني ايزگو عملار گه و بوزق
اشلردن سافلانمق غه اونداشكز، ياردم بيرشكز ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ
وَالتُّعَدَاةِ﴾ اما گناه و ظلم قبولور غه ياردم بيرشما كز ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ الله دن
فورفكر ﴿اِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ شكسز الله تعالى قاني عذاب فيلغوچي در
﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَالْخَزِيرَ﴾ سزگه اوله كسه، بوغاز قاني
و دوغز ايبي حرام بولدي ﴿وَمَا اهلٌ لغير الله به﴾ و شول حيوان نبي آشامق حرام
بولور كه آني سويغانده الله دن باشقه اسم ذكر ايدلور ﴿وَالْمُنْحَنَةَ﴾ بوغوب
اولترلگان حيواني آشامق حرام ﴿وَالْمُتَرَدِّبَةَ﴾ يوقار بدن يغلوب توشوب هلاك بولغان
حيوان حرام ﴿وَالنَّطِيجَةَ﴾ و سوزشوب اولگان حيوان حرام ﴿وَمَا اَكَلَ السَّبُعُ﴾
و برفقوچي حيوان اولترگان نرسه حرام ﴿اَلَا مَا ذَكَّيْتُمْ﴾ مگر ترك حالنده ايرشوب
بوغاز لاغان حيوانكز حلال بولور ﴿وَمَا ذَبَحَ عَلَى النَّصَبِ﴾ و شول حيوان
حرامدر كه صنملار اوچون بوغاز لانور ﴿وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْمِ﴾ و اوقلار
برله قسمت طلب اينما كز حرامدر (چونكه جاهليت زمانه سنده برمن سفر گه
چقماق بولسه، ايكي اوق آلوب برسينه امرني ربي و برسينه نهاني ربي ديو بازوب
قويار و بر آزدان صوك آلوب قارار ايدى، اگر امرني ربي ديه يازلغان
چقسه، مكا سفر گه چقماق واجب ايكان، اگر نهاني ربي ديگاني چقسه بوق مكا
سفر خير سز ايكان ديه اعتقاد ايدوب شونك بوينجه عمل ايدر ايدى بولار نك
باز چه سبني الله منع قيلدى ﴿ذَلِكُمْ فَسُق﴾ بواشلفسق در ﴿اَلْيَوْمَ يَسُّسُ الَّذِيْنَ كَفَرُوا
مِنْ دِيْنِكُمْ﴾ اوشبو مكه فتح ايدلنگان كون دن صوك كافر لار سزني ضعيف
لندر مكدين اميدسز بولديلر. چونكه فتح مكه صونكده اسلام غالب بولدى ﴿قَالَ
تَخْشَوْنَهُمْ﴾ بس كافر لر دين فور قما كز ﴿وَاحْسُونَ﴾ مندين گنه فورفكر ﴿اَلْيَوْمَ

﴿ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ ﴾ اوشبو كون (يعنى رسول الله نك آخو غى حجنده عرفه كون)
 سز لر كه دينكزنى كامل قبلدم (يعنى نصرت ايله باشقه دين لار كه اظهار ايله
 ﴿ وَآمَمْتُ عَلَيْكُمْ نَعْتِي ﴾ وسز لر كه نعمتى تمام قبلدم (جاهليت علامت لرىنى خراب
 اينك ايله ﴿ وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْاسْلَمَ دِينًا ﴾ وسز كه اسلام دينى اختيار قبلدم ﴿ فَمَنْ
 اضْطُرَّ فِي مَخْصَصَةٍ ﴾ بر من بر كون آخلق حالنده مضطر بولسه يعنى مذكور حرام
 شى لار دين غيرنى تابماسه ﴿ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِأَنَّهُ ﴾ گناهى قصد قىلودن باشقه (يعنى لذت
 او چون آشاماي بلكه اولم دن فونلور لى غنه آشاسه ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾
 بس شكسز الله تعالى بو ضرورت حاللرنده گى كه بچيلك لرنى بارلقاغوچى در ◆
 ﴿ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ ﴾ يا محمد سندين ، بز كه نى نرسه آولامق حلالدر ديو
 سور ايلار ﴿ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ ﴾ ايت يا محمد: سز كه ذبيحه لى حلالدر ﴿ وَمَا
 عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ ﴾ اوز كز او گر نكان حيو انلرنك توتقان نرسه لرى ﴿ مُكَلِّبِينَ ﴾
 اول حيو ان لارنى كامل او گرتو ايله او گر نمش ايدكز ﴿ تَعَلَّمُوا نَهْنُ مَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ﴾
 اول حيو ان لارغه الله اوز كز كه بيرگان ادب دين ادب بيرسز ﴿ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ
 عَلَيْكُمْ ﴾ بس سز نك او چون توتقان نرسه لرىنى آشا كز (فجان توتوبده آشاماسالار
 او گر انكان بولور لار ، والا فلا ﴿ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ ﴾ والله اسمىنى ياد ايتكز
 ﴿ عَلَيْهِ ﴾ اول او گر نكان حيو ان لار كزغه (كيوك كه يبارگان وقتكزده) ﴿ وَاتَّقُوا اللَّهَ ﴾
 الله دن فورقكز اوله كه آشاماكز ﴿ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴾ شكسز الله تعالى
 قانلى ايله حساب قىلغوجيدر ﴿ الْيَوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ ﴾ بو كونده سز كه مذبوح
 حيو ان لار حلالدر ﴿ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَلٌ لَكُمْ ﴾ هم سز كه اهل كتاب
 ذبح اينكان ده حلالدر ﴿ وَطَعَامُكُمْ حَلَلٌ لَهُمْ ﴾ وسز نك طعامكز اهل كتابغه حلالدر
 ﴿ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ ﴾ وسز كه مؤمنه عفيفه لارنى نكاح لانمق حلالدر
 ﴿ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ وسز دين بورونمق كتاب
 بير لكانلرنك عفيفه لرى هم حلالدر (يعنى تورات وانجيل اهلى نك ﴿ إِذَا اتَّيَمُّوْهُنَّ
 أُجُورَهُنَّ ﴾ ا گر مهر لرىنى بير ساكز ﴿ مُحْصَنِينَ ﴾ اول نكاحكزده زنادن ياك لكنى
 قصد قىلغوچى بولوكز ﴿ غَيْرِ مُسْفَحِينَ ﴾ ظاهر زنا قصد قىلغوچى بولماقكز دين
 غيرى ﴿ وَلَا يَتَّخِذِي أَخْدَانًا ﴾ وباشرون دوست توتوب زنا قىلماقكز دين باشقه
 ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ ﴾ بر من توحيد كلمه سینه انكار قىلسه ﴿ قَدْ حِطَّ عَمَلُهُ ﴾ بس
 قىلغان عمل لرى بارچهسى باطل بولور ﴿ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخُسْرَيْنِ ﴾ وآخرنده
 اول من هلاك لار دن بولور ◆ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
 وُجُوهَكُمْ ﴾ اى مؤمن لار ا گر طهارتسز حالكزده نماز او قورغه تالاساكز بس

یوزلر کزنی یوزکر ﴿وَأَيَّدِيكُمْ إِلَى التَّرَاقِقِ﴾ و ترساک لری ایلان قوللر کزنی یوزکر
 ﴿وَأَمْسَحُوا برؤسکم﴾ و باشلار کزغه مسح قیلکز ﴿وَأَرْحَلْكُمْ إِلَى التَّكْمِينِ﴾
 و توبق لاری ایلان ایاقلر کزنی یوزکر ﴿وَأَنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا﴾ اگر جنب
 بولسا کز غسل قیلوب پاکلانوز ﴿وَأَنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ اگر آورو یا که
 سفرده بولسا کز ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ یا که براو کز قضا، حاجندن
 کلسه ﴿أَوْ لِمَسْتَمِ النَّسَاءِ﴾ یا که خانون لار کزنی شهوة ایله نونسا کز ﴿فَلَمْ تَجِدُوا
 مَاءً﴾ اوشبو وشت لارده صورتاباسا کز ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ بس پاک برگه تبیم
 قیلکز ﴿فَامْسَحُوا برؤسکم﴾ یوزلر کزنی مسح قیلکز ﴿وَأَيَّدِيكُمْ مِنْهُ﴾ و اول پاک
 برگه نول لار کزنی مسح ایدکز ﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ﴾ الله سز لرگه
 مشقتی اراده قیلماس ﴿وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهَّرَكُمْ﴾ لکن سز لارنی پاک قیلورغه نلار ﴿وَلِيَمِّتَ
 نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ سز لرگه نعمتی تمام قیلورغه نلار ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ سز لار اول
 نعمت که شکر قیلماق کز او چون (چونکه الله نك رخصت لری اولوغ نعمت در) و اذکر و
 نعمة الله علیکم ﴿ای مؤمن لار الله نك نعمت لارینی یاد کزغه کلتور کز ﴿وَمِثْلَ مَا
 اللَّهُ يُنَزِّلُ﴾ و هم الله تعالی نك اوز کز نك جان کزغه، یار اتلغان و قنده
 قیلغان عهدینی یاد کزغه کلتور کز ﴿أَذْفَلْتُمْ سَمْعَنَا وَأَطَعْنَا﴾ اول میثاق و قنده یارب
 سوزگی ایشونامز و امرگه اطاعت قیلماز دیو ایتدکز ﴿وَأَتَقُوا اللَّهَ﴾ الله دن فورق کز
 میثاق کونده گی عهد کزنی بوزما کز ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ شکسز الله
 تعالی کو کلدگه شیلرینی بلگوچیدر بس فاسد اعتقاد لار دین سافلان کز ﴿بِآيَاتِهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ﴾ ای مؤمنلار حق سوزنی ایتکوچی
 بولکز ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نِ قَوْمٍ عَلَىٰ أَنْ لَا تَعْدِلُوا﴾ سزنی بر قومغه آچولنامق
 عدالت دن باشقه اشکه تونورغه قردر ماسون (یعنی مکه نی فتح ایتکانده الله تعالی
 ایندی: اولگی آچولار کز او چون عدالت سز اش قیلما کز دیو ﴿اعْدِلُوا﴾ هر
 حال کزده عدالت قیلو کز ﴿هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ عدالت تقوی غه یقینر اقدر (بس الله
 تعالی کفارغه هم عدالت برلان اش قیلورغه بیوردی ﴿وَأَتَقُوا اللَّهَ﴾ الله دن فورق کز
 ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ شکسز الله تعالی سز قیلغان اشلردن خبرداردر
 ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ الله تعالی مؤمن لارگه رایدگو عمل
 قیلغوچی لارغه وعده قیلدی ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ آلا نك گناهلرینه مغفرة
 و آخرتده الوغ اجر بولور ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ شول کشیلار که کافر
 بولدیلر، قرآن نی یالغانغه نوندیلر ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ آلا ر جهنم ایالریدر ﴿
 بِآيَاتِهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ای مؤمن لار الله تعالی نك سز گه

بیرگان نعمت لارینی یاد اینکیز (یعنی کافر لر رسول اللهنی اولترمکهکە نلادیلر برسی
 رسول اکرم دن قلیچینی سوراب اولترمک بولغان ایدی الله فورفو سالدی ده اولتره
 آلمادی رسول الله ینه سلامت قالدی بو ایسه مؤمنلرگه الوغ نعمت در شول حفته
 بو آیت ایندی ﴿ اذْعَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَّسْطُوا الْيَسْكَمُ اَيْدِيَهُمْ ﴾ الله سزگه کاتر بولغان قوم
 رسول اللهنی اولترورگه قوللارین سوزغان وقتده انعام قیلدی ﴿ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ﴾
 بس الله آلارنک قوللارینی سزدن منع قیلدی ﴿ وَاَتَقُوا اللَّهَ ﴾ اللهدن خوف ایدکیز ﴿ وَعَلَى
 اللَّهِ فَاَيْتُوهُنَّ ﴾ مؤمن لر فقط الله غنه توکل قیلسونلر ﴿ وَلَقَدْ اخَذَ اللَّهُ
 مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴾ تحقیق الله تعالی بنی اسرائیلدن عهدنی آلدی ﴿ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ
 عَشَرَ نَبِيًّا ﴾ واول بنی اسرائیلدن اون ایکی کفیلنی ییاردک ﴿ وَقَالَ اللَّهُ اِنِّي مَعَكُمْ ﴾
 الله تعالی آلاغه ایتدی فورقما کیز من یاردمچیکیز من . چونکه بنی اسرائیل
 غرعون لاردن قوتولماچ مصرده اورنلاشقانلار ایدی. صوکره الله تعالی شام یرنده
 اریحا شهرینه بارورغه بیوردی، اریحاده کنعان خلقی تورا ایدی. بار کیز اریحانی
 سوغشوب آلکیز من سزنگ یاردمچیکیز من دیدی. موسی علیه السلام غه هر اروغدن
 بر کفیل قبل تا که اشلارن قارارلار دیو بیوردی و موسی علیه السلام شولای قیلدی .
 سوغشور او چون بنی اسرائیلدن عهدده آلدی. قچان اریحا شهرینه یقین کیلگکچ
 موسی علیه السلام اون ایکی کفیلنی جاسوس ایدوب شهرگه حال بلوب قایتورغه
 ییاردی آندک کورگان حاللارنی قومغه قایتوب سویلما کیز دیدی باریدلر و کوردیلر که
 آلار بیک الوغ گودهلی، حتی برسی ننگ جیکینه ایکی بنی اسرائیل سبارلق ایش
 بونی کوروب بیک فورقیدیلر و قایتوب قومنی سوغشدن قیدیلار مگر ایکیسی
 سویلمادی بلکه سوغشقه تحریض ایتدیلر برسی یوشع بن نون و برسی کالوب بن
 یوحنا ایدی ﴿ لَنْ اَقْتَمَّ الصَّلٰوةَ ﴾ آلاغه الله تعالی ایتدی اگر دائم نماز قیلسا کیز
 ﴿ وَاَتَيْتُمُ الرِّكْوَةَ ﴾ وز کونکیزی بیرسه کیز ﴿ وَاَمْتَمَّ بِرُسُلِي ﴾ و بیغمبرلریمه ایمان
 کنورسه کیز ﴿ وَعَزَّزْتُوَهُمْ ﴾ و آلارنی تقویه قیلسا کیز ﴿ وَاَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ﴾
 و خدا رضاسی او چون قرض حسنه لار بیرسا کیز یعنی قعیرلرگه اعانت قیلسه کیز
 ﴿ لَأَكْفُرَنَّ تَسْكُمُ سَيِّئَاتِكُمْ ﴾ البته گناهلار کیزی جویارمن ﴿ وَاَدْخَلْتُمْ جَنَّتَ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ و سز لرنی جنت لرگه کرتورمن که آلارنک آستلارن دین بلغه لار
 آغادیر ﴿ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ ﴾ مذکور عهد صوکنده سزدن بر کسه کافر
 بولسه ﴿ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴾ بس تحقیق اول کشی توغری بولدان آداشدی
 بنی اسرائیل عهدلرینی بوزوب سوغشقه بارمادیلر بس الله تعالی ایتدی ﴿ قَبِيْا نَقَضَهُمْ
 مِيثَاقَهُمْ لَعَانَهُمْ ﴾ عهدلرینی سندرولاری سبیلی آلاغه لعنت قیلدی یعنی صورتلرینی

آلشدردق و جزیه بیره تورغان قوم قیلدی ﴿ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً ﴾ و کوللارینی ایمان دن بوش، فارا قیلدی ﴿ يَحْرُفُونَ الْكَلِمَ ﴾ شونک سبیلی ایننگان آیت لارینی اوز گارتیلر ﴿ عَنْ مَوْضِعِهِ ﴾ اورنلارندین ﴿ وَتَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ﴾ و کتابلرنده امر ایننگان نصیب لارینی اونوتورلار (شونک او چون ابن مسعود حضرتلری « ایر کشی گناه سبیلی علمینی اونوتور دیدی. بس کتاب الله حکم لارینی اونوتوب مجرد فقه فتوی کتابلرینه نوتونوق قاب قارالغاندندر ﴿ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ ﴾ یامحمد عمیشه خبردار بولورسن آنارداغی خیانت آنا بابالارندین کیلنگان خیانت در عاندلری رسوللرگه جنایت در ﴿ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ﴾ مگر بیک آز لاری خیانتسز بولور ﴿ فَاعْتَفِ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ﴾ بس آلا دین عفو قبل و اعراض قبل ﴿ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴾ الله تعالی محسن لارینی دوست کورور، یاراتور ﴿ وَمَنْ اَتَىٰ اَنَا نَصْرِيْ اَخَذْنَا مِنْهُمُ ﴾ بز لار الله تعالی طرفندین نصرت ایالری دیه ماقتانغان نصاری قومندن ده عهد آلدق ﴿ فَتَسُوا حَظًّا ﴾ بونصاری نصیب لارینی اونوتدیلر ﴿ مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ﴾ کتابلرنده یاد ایدلنگان امر لارندین (یعنی رسوللرگه اینانکنز محمد که اطاعت قیلکز دیه انجیل لرنده یازلغان ایدی آنی اوز گارتدیلر ﴿ فَاعْرِضْنَا عَلَيْهِمُ الْعِدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ ﴾ کتاب لارینه مخالفت لری سبیلی بر بوسی آراسینه دشمنانلق و اورشنی سالدق ﴿ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴾ قیامت کاجه ﴿ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴾ نیز کوندن الله تعالی آلا رغه دینساده قیلغان اشارینگ قیامت ایسکانینی خبر بیورور (روایت ایدلدی که، نصاری آراسینه دشمنانلق سالغان بولص اسملی کشیدر. بو کسه اوزی بهوددن اولوب اولده نصاری برلان کوب سوغش قیلمش در. صوگره جیکودن عاجز بولغاچ حیلگه کرشوب اولای ایسکی کوزینی آغولاب نصاری یانیه باروب ایته در ای نصاری منی نانیسزمی؟ نصاری ایتدیلار نانیس سن بزگه قیلماغان قیاحتنی قالدیرمادک. بولص ایتدی بو کون کیسج عیسی نی کوردم منم قومسه نه او چون تیهسک دیه یا کاغیمه سوغوب ایسکی کوزمنی کورماس قیلدی. شونک او چون من توبه ایتدم. مکار اولای اورن بیرکز عبادت قیلامن دیدی. آنلر اورن بیردیلر. وقت وقت جیوب و عظ ایته در ایدی و بعض وقت منکر سوزلر ایتوب نفسیر قیلوب هر کیشینی حیرانغه قالدیرا ایدی. شول حیله برلان هر قایوسینی اوزینه اوشاندردی. صوگره بیک کوب یالغان لارنی دین عیسی غه قوشدی. کوب حرامنی حلال قیلدی. و بیک کوب قومنی آزدردی. کونلرنک برنده جماعتنی جیوب: آی برلان قویاشنی مشرقدن نودرغوجی الله بولسه الله مشرقده ایسکان آنده قاراب عبادت قیلکز دیو ایتدی. صوگره کوزلرینی سلامتلیدی و خلقنی جیوب ایتدی: بو کون توشمده

عیسیٰ فی کوردم ابتدیکه ای بولص سندین رضا بولدیم دیوب، کوزلارنی سیادی
 سلامتلندیم، ابدی اوزمی قربان قیلان دیدی. سزگه ایته چک سوزم شول اعتقاد کزنی
 نازارن سوکتر کوز سز لرگه کوز قویوچی، اولک لرنی ترلر گوجی البته الله
 تعالیٰ گنه در، شولای ایسه عیسیٰ اللهدر، چونکه اول بو اشلرنی قیلدی دیدی. شوندان
 صوگ نصاریٰ نك اعتقادی بوزلوب دین لاری تحریف ایدلوب ضلالت که توشدیلر
 انا لله وانا الیه راجعون ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ ای کتاب اهللری تحقیق
 سزگه بزم رسول مز کلدی یعنی محمد علیه السلام ﴿بَيْنَ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ
 تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ اول محمد بز ایندرگان کتابدین یاشرگان مسئله کز نك
 کوبسینی بیان قیلور (چونکه یهود رجم وخمر آبت لرینی یاشرگان لار ابدی
 رسول الله بیان قیلدی ﴿وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ﴾ وهم کوبسینی بیانده قیلماس ایدی ﴿قَدْ
 جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ﴾ تحقیق الله دین سزگه نور یعنی محمد علیه السلام کلدی
 ﴿وَكُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقُرْآنُ لِقِرَاءَتِهِ﴾ وحق برلان باطل آراسینی اظهار قیلغوچی قرآن اسلی کتاب
 کلدی ﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ﴾ خدا رضاسینی استاب قرآنه توتونغان
 کشی لرنی الله تعالیٰ اول قرآن ایلان کوندورور ﴿سَبِّحْ اسْمَ اللَّهِ﴾ سلامتلیک یولینه
 ﴿وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ﴾ الله تعالیٰ اوزینک اراده سی برله اول
 کشیلرنی کفر، بدعت قارانغولغندین ایمان نورینه چارورور ﴿وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ﴾ و آلارنی توغری بولغه کوندورور ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
 الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسیٰ الله دیگان کشیلر تحقیق کافر لادرور ﴿قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ
 اللَّهِ شَيْئًا﴾ یا محمد ایت الله تعالیٰ دن قیلونغان اراده و قدرتکه فارشی کیلورگه اقتدارنی
 کم مالک بولورور؟ ﴿إِنْ أَرَادَ أَنْ يَهْلِكَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ﴾ اگر الله تعالیٰ
 عیسیٰ فی و آناسینی هلاک قیلورغه تالاسه ﴿وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و برده گی نرسه لرنک
 بارجه سینی هلاک قیلورغه تالاسه (یعنی الله تعالیٰ بر یوزنده گی بارجه نرسه فی و عیسیٰ فی
 هلاک قیلورغه تالاسه، عیسیٰ اوزینی فوتقارورغه ده حالندین کیلماس. بس نچوک اول
 اله بولسون العباد بالله ﴿وَكُلُّهُ مَلِكٌ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ برده کوکده
 و آرارلنده فی بارجه مخلوق الله تعالیٰ نك در ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ اوزی تلاگان
 نرسه فی خلق ایثار ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ الله تعالیٰ هر شیگه قادر در (نجران
 نصاریٰ سی عیسیٰ بنده بولسه آناسی بولور ایدی دیو ایند کورنده الله تعالیٰ ابدی
 آناسز خلق ایثارگه قادر من دیو. ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصْرِيُّ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاءُهُ﴾
 یهود برلان نصاریٰ ایتدیلر بز لار الله نك دوستلری هم اوغللری منزلنده مز بزنی
 عذاب قیلماس دیو ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ﴾ ایت ای محمد آلائی ایسه نه ایچون

گناه لارگز سببى الله سزنى عذاب قبلادر . آنا اوغلىنى اوتقه هبج وقت سالماس حال بوکه يهود اوزلرى عذاب بولاچقى چاماليلر (لن تمسنا النار الا ايام معدوده الخ آبتنده اقرار ايندیلر) ﴿ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ ﴾ بلکه الله ياراتقان آدم لار جمله سندن سزده آدم سز ﴿ يَغْفِرْ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾ الله تعالى اوزى تلاگان كشىنى يارلقار ﴿ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ﴾ وتلاگان كشىنى عذاب قبلور يهود نصارى بولو برلان فوتلور حال بولماز ﴿ وَلِلَّهِ الْمُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴾ ير كوك هم آرالارنداغى هر نرسه الله نك مخلوقيدر ﴿ وَاللَّهُ الْمُبْدِي ﴾ قايتاچق يرگز الله تعالى در شوگا كوره اشلكلرلر ﴿

﴿ يَأْتِهِلُ الْكِتَابَ قَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا ﴾ اى اهل كتاب تحقيق سزگه برنگ رسولمز يعنى محمد عليه السلام كبلدى ﴿ بَيِّنَاتٍ لَكُمْ عَلَى قَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ ﴾ اول سزگه ييغمبرگز بولماغان وقتده دينى بيان قبلور (چونكه رسوللردن قالغان دين كيسولگان، صوكره ييغمبرلر كبلماگانگه كوب وقت اوتكان ايدى ﴿ اِنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ ﴾ رسول يباردك تا كه بزرگه بشير و نذير كيلگانى بوق ديوب ايتورگه اورن بولماسون اوچون ﴿ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ ﴾ تحقيق سزگه بشير هم نذير يعنى محمد عليه السلام كبلدى ﴿ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ الله تعالى هر شىگه قديردر ﴿

﴿ وَادَّ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ ﴾ اى محمد امتكا عبرت اوچون خبر بير موسى اوزينك قومينه ايتدى ﴿ يَقَوْمِ ادُّكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ﴾ اى قوم الله تعالى نك سزگه بولغان نعمتيني ايسكه نوشورگز ﴿ اِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ ﴾ چونكه سزنگ اچكزده نيجه ييغمبرلر قبلدى ﴿ وَجَعَلَكُمْ مَلُوكًا ﴾ فرعونگه قل ايدگز پادشاهلار قبلدى ﴿ وَأَتَيْتُكُمْ مَا لَمْ يَأْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴾ وسزگه عالم اهليتك بيرا گوسينهده بيرمگان نعمت لرنى بيردى (كوكدن من ايله سلوى ياغدرمق كى ﴿ يَقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ ﴾ اى قوم كركز شول شهرگه كه آنى الله سزگه بولور ديه حكيم ايتدى آنده كرساگز گناهلارگز دين باك بولور سز ﴿ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ ﴾ آرنلارگزغه قايتماگز يعنى بيورلمش اشلرنى ترك ايتماگز ﴿ فَتَقَلَّبُوا خُسْرِينَ ﴾ بيزنگ طرفدن ايتولگان سوزلرگه فولاق سالماساگز، هر ثوابدن محروم بولور سز ﴿ قَالُوا يَا مُوسَى انِّ فِيهَا قَوْمًا جَبْرِينَ ﴾ ايندیلر اى موسى تحقيق اول برده جبر ايدوچى قوم لر باردر ﴿ وَأَنَا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا ﴾ بز اول شهرگه اول جبر ايتوچى قوم لر آندن چقماينچى كرمييز ﴿ فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَأَنَا دَاخِلُونَ ﴾ آلاز اول بردن چقسالار بز كورويز ﴿ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ ﴾ الله دن فورقا تورغان ايسكى يهود ايتدى ﴿ اَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ﴾ الله آلازغه كامل ايمان نعمتيني بيردى، آلاز يوشع ايله كالوب ايندیلر ﴿ ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ ﴾ اول جبارلونك شهر قايقاسندن كركز

آلار سزنىڭ كوپ جماعت ايكانگىزنى كورسونلر ﴿فَاذْاَدْخَلْتُمُوهُ فَانْتَحَمْتُمْ غُلْبُونَ﴾
 فچان شهر قاباسندن كرساگز تحقيق غالب بولورسز چونكه الله وعده قىلدى
 ﴿وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوا﴾ اللهغه توكل قىلگىز ﴿ان كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر الله ياردم
 بیره چكىنه اوشانسازگىز ﴿قَالُوا يٰمُوسَىٰ اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا اَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا﴾ ايندىلر اى
 موسى بىز فچان جبار قوم آنده تورغان وقتده اريحاغه كرماسز ﴿فَاذْهَبْ اَنْتَ
 وَرَبُّكَ فَتَانَالَا﴾ بس ربك برلان اوزك بارگىزه آلار برلان سوغىگىز ﴿اِنَّا هُنَا
 مُعْتَدُونَ﴾ بىز شونده اوتروب قاراب تورامز ﴿قَالَ رَبِّ اِنِّى لَآ اَمْلِكُ اِلَّا نَفْسِى وَآخِى﴾
 موسى عليه السلام آيولانوب ايندى: يارب اوزم برلان قوداشم دن باشقغه انابت
 فىلمايمن، قوم فاسق بولدىلار ﴿فَاَفْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفٰسِقِينَ﴾ يارب بىزنىڭ
 ايله فاسق قوم آراسىنى آيورغل. ﴿قَالَ فَاَنهَا مُحْرَمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ الله تعالى
 ايندى تحقيق آلارغه حرام قىلدم اريحا بىرىنى فرق يلقهجه، شول وقت ينماينچه
 آنده كره آلامس لار ﴿يَتِيهُونَ فِى الْاَرْضِ﴾ حيران بولوب صحراده آداشوب
 يورورلر (هم در واقع شول اش بولدى، شهرگه كره آلامدىلر) ﴿فَلَا تَسْأَلْ عَلَى
 الْقَوْمِ الْفٰسِقِينَ﴾ بس فايغورما فاسق قوم اوچون انكار قىلسه لارده جزاسى اوزلرىنه
 بولاچق ﴿وَآتِلْ عَلَيْهِمْ بَا اِنِّى اَدَمٌ بِالْحَقِّ﴾ اى محمد آلارغه آدمنىڭ ايكى اوغلى
 حقدىغى خبرنى اوفوغل (حضرت حوا هر فورساقده ايكى ايگىز بالا نودرادر ايدى،
 وىر فورساقدين توغاننى ايكنچى فورساقداغىسى برلان نكاح لاندرا لار ايدى، قابل
 برلان توغان اقليله اسملى قىزنى ايكنچى فورساقدين توغان هابلگه بىرمك بولغانده
 قابل انكار قىلدى. آدم عليه السلام قربان چالورغه قوشدى، فايوگىزنىڭ قربانى
 قبول بولسه قىز آگا بولور ديدى، قربان چالدىلار ينه هابلگه چقدى. چونكه
 اول زمانده قبول ايدلنگان قرباننى كوكدن اوت نوشوب ياندرا ايدى هابلنكى
 ياندى. همان قابلنىڭ حسدى آرتدى انكار قىلدى. اشته الله تعالى شول خبرنى
 قومكا سويله ديوب بيوردى ﴿اِذْ قَرَّبَا قُرْبٰنًا فَتَقَبَّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا﴾ اول ايكى اوغل
 قربان چالدىلار بىرىنىڭ قربانى قبول ايدلندى ﴿وَتَمَّ يَتَقَبَّلُ مِنَ الْاٰخَرِ﴾ وايكنچى سىنىڭ
 مقبول بولمادى ﴿قَالَ لَا تَنْتَبِهْ﴾ قربانى قبول بولمغان قابل، هابلگه ايندى: من سنى
 البته اولتورورمىن ديو ﴿قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ هابل ايندى: الله تعالى تقوى
 كىسهلردن گنه قبول قىلور (من اخلاص برلان بخشى حيوان چالدم قبول بولدى،
 سن اخلاص سىز نچار حيوان سايلاب چالدىڭ، قبول بولمادى شونىڭ اوچونى مېنى
 اولتورورگه تلامى سىڭ؟ ﴿لَنْ يَسْطُرَ اِلَيْكَ لَتَقْتُلَنِي﴾ مېنى اولتورورگه قولىگىنى
 اوزاناچق بولساڭده ﴿مَا اَنَا بِبٰسِطِ يَدَى الْاَيْتِكَ لِأَقْتُلَكَ﴾ اما من سنى اولتورورگه قولىمى

اوزانچق نوگلمن ﴿ اِنِّيْ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ ﴾ تحقيق من جميع عالمى تريبه
 قيلغوچى اللهنك عذابدين فورقامن ﴿ اِنِّيْ اُرِيْدُ اَنْ تَبُوْا بَايْتِيْ وَاثْمَكَ ﴾ من تلاميذ ،
 اوزنك و منم گناه لارمى يوكلاب الله حضورينه قايتمافكنى ﴿ فَتَكُوْنُ مِنْ اَصْحٰبِ
 النَّارِ ﴾ اگر مى اوترساڭ جهنم ايله لرندين بولورسڭ ﴿ وَذٰلِكَ جَزَاُ الظّٰلِمِيْنَ ﴾ اول
 جهنم ظالم لار جزاسى در ﴿ فَطَوَّعَتْ لَهٗ نَفْسُهٗ قَتْلَ اَخِيْهِ ﴾ بس قابل گه قرداشى هابيلنى
 اولترمك گه نفسى غلبه قيلدى ﴿ فَقَتَلَهُ ﴾ هم اولتردى ﴿ فَاصْبَحَ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴾ بس
 بخت سز لر جمله سندن بولوب اولردى (موندن صوك قابل، نى قيلورغه بلماي
 هابيلنى نيچه كون كوتاروب يوردى كومارگه بلمدى، فارغا اوله كسه كومگانى
 كور بكنه كومارگه اوگراندى) ﴿ فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا ﴾ بس الله بر فارغانى يباردى
 ﴿ يَبْحَثُ فِي الْاَرْضِ ﴾ اول فارغا برنى فازور ﴿ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سُوْءَهٗ
 اَخِيْهِ ﴾ قابل گه خاق كوزندين قرداشىنك اوله كسه سبتى نيچوك باشورورگه
 كيكرك ايكانينى كورسانور اوچون ﴿ قَالِ يٰوَيْلَتِيْ ﴾ فارغنى كور گاج قابل
 ايتدى اى هلاكت ﴿ اَعْجَزْتَ اَنْ اَكُوْنَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ ﴾ من عاجزى بوفارغا كى
 بولماقدين ﴿ فَاَوَارَى سُوْءَهٗ اَخِيْ ﴾ بس قرداشمڭ ميته سون اورتور ايدم ﴿ فَاصْبَحَ
 مِنَ التّٰدِمِيْنَ ﴾ بس قابل او كنجوچى لاردن بولدى ﴿ مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِي
 اِسْرٰئِيْلَ ﴾ شول روشچه آدم لار بر برسينه ظلم ايكانى اوچون بنى اسرائيل گه
 حكم قيلدق ﴿ اِنَّهٗ مِنْ قَتْلِ نَفْسًا ﴾ اگر بر كشى براونى اوترسه ﴿ بِغَيْرِ نَفْسٍ ﴾ فصاص سز
 حق سز ﴿ اَوْ فُسَادٍ فِي الْاَرْضِ ﴾ يا كه فساد قيلمادين غيرى ﴿ فَكَانَ مَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا ﴾
 گويا كه اول كشى بتون خلقى اوترگان كى ﴿ وَمَنْ اَحْيَاهَا ﴾ بر من براونى اولمدين
 فوقارسه ﴿ فَكَانَ مَا اَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا ﴾ گويا كه بارچه آدمنى فوتقاردى ﴿ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ
 رُسُلُنَا بِالْبَيِّنٰتِ ﴾ تحقيق اول بنى اسرائيل گه رسول لرمز آچق بيان لرنى كلتوردى
 ﴿ ثُمَّ اَنْ كَثِيْرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ لَمُسْرِفُوْنَ ﴾ اشبو بيان لار صوكده البته
 آلارنك كوبراگى سوز لارنده هم فعل لارنده مسرف لاردر ﴿ اِنَّمَا جَزَاُ الَّذِيْنَ
 يُحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ﴾ اللهغه ورسولنه فارشو سوغش قيلغوچى لار يعنى اطاعت
 ايتپاوچى لارنك جزاسى ﴿ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا ﴾ ويرده فساد قيلغوچى لارنك
 جزاسى ﴿ اِنْ يُقْتَلُوْا اَوْ يُصَلَّبُوْا ﴾ اوترلو، يا كه آسلودر ﴿ اَوْ تَقَطَّعَ اَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ ﴾
 يا كه قول و آياق لارنى كيسمكدر ﴿ مِنْ خِلَافٍ ﴾ خلاف طرفندين (يعنى اوڭ قولى
 صول آياغى) ﴿ اَوْ يُنْفَخُوْا مِنَ الْاَرْضِ ﴾ يا كه بر شهردين ايكنچى شهر گه سورلودر
 (يواش امام لار رايته مفوضدر) ﴿ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا ﴾ اشبو جزا آلارغه
 دنيا عذابى در ﴿ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴾ آلارغه آخرنده الوغ عذاب

بولور ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ مگر توبه قیلسه لار ﴿مَنْ قَبْلَ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ﴾ سز لار
 آلا رغه فادر بولوب جزا بورتکدین الک ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بس
 شکسز بلکزر اولگی گنا لاری الله یارلقاغوجی ورحمت قیلغوجی در ﴿
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ﴾ ای مؤمن لار الله نك عذابندین فور فکزر ﴿وَاتَّقُوا
 إِلَهَ الْوَسِيلَةَ﴾ اللهغه یاقن لقی ایذگو عمل لر ایله استا کز ﴿وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ﴾
 الله یولنده سوغش فیلکزر ﴿لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ﴾ شولای قیلسا کز شاید عذابندین
 فوتولورسز ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ یردا گی مالسک
 بار چسی کافر لرتقی بولسه ایدی ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ و آنک قدرینه بولسه ایدی ﴿لَيَقْتُلُوا
 بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ اوز لرینی اول مال ایلن قیامت کون عذابندین بولماق
 اوچون ﴿مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ﴾ آلا ردن قبول قیلونماس ایدی (یعنی شول قدر فاتی عذابده
 بولور لرکه، دینداغی مالنک ایکی الوشینی بیروب فوتولماق بولور لر لکن ممکن
 بولماس ﴿وَلَوْ أَنَّ عَذَابَ الْيَوْمِ﴾ آلا رغه آخرنده رنجسکوجی عذاب بولور
 ﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ الثَّرِّ﴾ اول کافر لار اوتدن چغارغه نالار لار ﴿وَمَا عُمْ
 يُخْرِجِينَ مِنْهَا﴾ لکن چغا آلامس لار ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِمٌ﴾ آلا رغه دائم عذاب
 بولور (چغار اوچون جهنم ایشوگی نه کیلگاج اوتدن بولغان چوقمار لار برلن
 قیناب بیارور لار ﴿وَالسَّاقِي وَالسَّارِقَةَ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا﴾ اوغرا لوجی ایرنک هم
 خانون نك قوللارینی کیسوز کز ﴿جَزَاءً بِمَا كَسَبُوا﴾ کسب اینکان یاوز عمل لرینه
 جزا اوچون ﴿نَسْكَالًا مِنَ اللَّهِ﴾ اللهدن عقوبت اوچون ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ الله
 اوغریدن اوج آلا رغه غالبدر، مصلحت چه جزاسینی قیلغوجی در ﴿فَمَنْ تَابَ مِنْ
 بَعْدِ ظُلْمِهِ﴾ بر من اوغریلق قیلغان سوکنده توبه قیلسه آلمان نر سه سینی ایاسینه
 قایتار سه ﴿وَاصْلِحْ﴾ و عمل لرینی صالح قیلسه ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ شکسز الله تعالی
 اول آدم نك توبه سنی قبول قیلغوجی در ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ شکسز الله تعالی
 غفور رحیمدر ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ای محمدن تحقیق بله سک
 یرده کوکده پادشاهلق اللهغه خاسدر ﴿يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ﴾ تله گان کشی نی عذاب
 قیلور ﴿وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ وتله گانی کشی سنی یار لبقار ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
 الله تعالی هر شی گه قادردر ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزَنْكَ الَّذِينَ يُسْرِعُونَ فِي الْكُفْرِ﴾
 ای محمد سنی کفر گه آشفغوجی کشی لار قایغوغه سالماسون ﴿وَلَمْ تَكُنْ مِنْ قَلْبِهِمْ﴾
 اما قلب لرنده ایمان یوقدر ﴿وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ و یهود سنی قایغرتماسن ﴿سَمِعُونَ
 لَيْسَ كَذِبٌ﴾ آلا ر یالغان نی یعنی کفرنی قبول قیلور لار ﴿سَمِعُونَ لِقَوْمٍ آخِرِينَ
 لَمْ يَأْتُواكَ﴾ سنک سوز گنی مجلسکه حاضر بولغان یهودلر فائده سینه بولسه قبول

قیلورلر (چونکه خیر یهودلرندین بر این ایله خانون زبا قیلغان ایدی تورات حکمی ز تاجیلارغه رجم ایدی، خیر یهودلری بنی قریظه یهودلرینه ایندیبلر، محمد (علیه السلام) دن سوزا اگر اگر رجم بولما اینجه قامچی غنه بولسه قبول ایدرمن چونکه لول بسکل اگور رجم دیسه قبول فیلما کزدیو، رسول اللهغه کبلگاج سور ایدی تور انکرده نه حکم دیو، ایندیبلر قامچی، عبدالله بن سلام ایندی بالفانیلار رجم دیو، تورات اوفولدی، رجم چقدی صو کوره رجم ایندیبلر ﴿بِحَرَمُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ﴾ تورات کلمه لارینی الله قویغان اورنارندین اورنگار نلر ﴿بِقَوْلُونَ اِنْ اَوْتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ﴾ اول یهودلر ایندیبلر اگر سزگه قامچی بولان امر اینسه نونکرز و عمل قیلکرز ﴿وَ اِنْ لَمْ يُوْتُوْهُ فَاُحْذَرُوْا﴾ اگر قامچی بولان امر اینما اینجه رجم بولان امر اینسه آندان سافلانکرز عمل اینما کز ﴿وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَةً﴾ بر من گه الله فتنه نلسه ﴿فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا﴾ بس ای محمد اول کمسه او چون الله نك عذابندین هیچ نرسه نی منع قیلورغه قادر بولما سن، بس آلا او چون او ز کئی قایغوغه سالماغل ﴿اُولٰٓئِكَ الَّذِیْنَ لَمْ یُرِدِ اللّٰهُ اَنْ یُّضَلُّوْا فَلَوْ یَتَمَّبَعُوْا اَوْ شَبَّوْا مَنَافِقٍ وَّ کَافِرٍ لَّرِ شُوْنِدٰیْنِ کَمَسَلٰر دِر کله الله تعالی آلا نیک کو کفر بنی پاک قیلوب ایمان لذینی سالورغه نلمدی ﴿لَهُمْ فِی الدُّنْیَا حِزْبٌ﴾ آلا رغه دنیاده رسواییق بولور (اوتز مک اسپر آلاماق اوستلرینه جزبه سالماق کی ﴿وَلَهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِیْمٌ﴾ و آلا رغه آخرنده الوغ عذاب بولور ﴿سَمْعُوْنَ لِلْکَذِبِ﴾ اول یهودلر بالفاننی سویله گوچی هم قبول اینکوچی فییح جماعت در ﴿اَکَلُوْنَ لِلسَّحْتِ﴾ حرامنی آشاغوچی لادر ﴿فَاِنْ جَاوَزْ فَاحْکُمْ بَیْنَهُمْ﴾ ای محمد اگر سکا کیلسلر آلا رازنده حکم قیل ﴿اَوْ اَعْرَضْ عَنْهُمْ﴾ یا که آلا رذن اعراض قیل هر ایکسی جائزدر ﴿وَ اِنْ تَعْرَضْ عَنْهُمْ فَلَنْ یُّضْرَوْکَ شَیْئًا﴾ اگر آلا رذن اعراض قیل ساک سکا هیچ ضرر قیله آلا سالار ﴿وَ اِنْ حَکَمْتَ فَاحْکُمْ بَیْنَهُمْ بِالْقِسْطِ﴾ اگر آلا آرا سنده حکم قیل ساک عدالت بولان حکم قیل ﴿اِنَّ اللّٰهَ یُحِبُّ الْمُقْسِطِْنَ﴾ البته الله تعالی عدالت بولان حکم ایدوچی لر نی دوست کورور (اهل کتاب بز دن حکم قیلدرسلر کتاب بولن حکم قیلنور) ﴿وَ کَیْفَ یَحْکُمُوْنَکَ﴾ ای محمد نچوک سنی یهودلر حاکم قیلورلر ﴿وَ عِنْدَهُمُ التَّوْرٰیةُ﴾ و حال آنکه آلا فاشنده تورات باردر ﴿فَیْهَا حُکْمُ اللّٰهِ﴾ الله نیک حکمی اول تورات اچنده در ﴿ثُمَّ یَقُولُوْنَ مَنْ یُعَدِّلُکَ﴾ تورات حکمی ظاهر بو افاج آلا ر اعراض قیلار باش تارنالر ﴿وَ مَا اُوْتِیْتَکَ بِالْحُکْمِ مِنْ رَبِّکَ﴾ آلا نورافته راست ایمان کتر گوچی نو گللر (چونکه آنداغی حکم که راضی بولما اینجه سندیبن حکم سوزادیلار ﴿اِنَّا اَنْزَلْنَا التَّوْرٰیةَ فِیْهَا هُدًی وَّ نُوْرٌ﴾ تحقیق

بز توراتنی ایندردک اول تورانده نوغری بولغه کوندرد گوجی وحقی آجغوجی نور
 ایسی آیتلر باردر ﴿يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْمَوا﴾ اول تورات ایله الله تعالیٰ گه
 جن اطاعت فیلا نورغان ییغمبرلر حکم قیلور ﴿لَّذِينَ عَادُوا﴾ یهودلر گه ﴿وَالرَّسُولُونَ﴾
 الله تعالیٰ گه کاملا تابشرلفان زاهدلر ﴿وَالْأَخْبَارُ﴾ وعاملر هم حکم قیلا کیلدیلر
 ﴿يَا اسْتَحْفُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ﴾ تورات دین حفظ ایسکان حکم لر ایله ﴿وَكَانُوا عَلَيْهِ
 شُهَدَاءَ﴾ وتوراتده اول حکم لر نك بارلغینه شاهد بولا کیلدیلر ﴿فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ﴾
 بس بیودلردن فورقما کتر رجم آیتنی آجق بیان قیلکز ﴿وَإِخْشَوُا﴾ من دن
 فورق کتر ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ آیت لارم برابرینه آرزغه آفجانی اخبار
 قیلما کتر ﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بر من الله ایندردگان کتاب ایله حکم
 قیلماسه ﴿قَوْلُكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ﴾ بس اول من لر کافرلردر (ابن عباس ایندی :
 بر من فر آن برلن ثابت حکمی افکار ایسه کافر ، فر آن برلن حکم
 قیلماسه فاسق) دیو ﴿وَكُنْتُمْ عَلَيْهِمْ فِيهَا﴾ بنی اسرائیلگه تورانده فرض قیلدق
 ﴿أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ﴾ تحقیق نفس سیلی نفس اوترلور ﴿وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ﴾ وکوز
 برابرینه کوز چغارلور ﴿وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ﴾ وبورون برابرینه بورون یمرلور
 ﴿وَالْأَذْنَ بِالْأَذْنِ﴾ وفلاق برابرینه فلاق کیسلور ﴿وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ﴾ تش برابرینه
 تش سورلور ﴿وَالْجُرُوحَ قِصَاصًا﴾ باشقه جراحت لار برابرینه هم قصاص آنور
 ﴿فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ﴾ بر من قصاصنی عفو قیلسه ﴿وَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ﴾ اوزی نك حقی بولغان
 قصاصنی عفو اینوروی گناهلر نك عفو بولووینه سبدر ﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾
 بر من الله ایندردگان کتاب ایله حکم ایتماسه ﴿قَوْلُكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ بس اول
 من لر ظالم لوردر ﴿وَفَقِينًا عَلَيَّ أَنَا هُمْ﴾ اول ییغمبرلر نك اثرلرینه تابع قیلدق ﴿بِعِيسَى
 ابْنِ مَرْيَمَ﴾ مریم اوغلی عیسی نی ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ﴾ اول عیسی آلدنده
 بولغان توراتنی تصدیق قیاعوجی ﴿وَأَتَيْنَهُ الْاِنْجِيلَ﴾ واول عیسی غه انجیل نی بوردک
 ﴿فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ اول انجیل اچنده هدی ونور باردر ﴿وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
 مِنَ التَّوْرَةِ﴾ هم اول انجیل آلدنده بولغان تورانغه موافق در ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾
 اهل تقوی غه هدایت هم وعظدر ﴿وَلِيَحْكُمَ اَهْلُ الْاِنْجِيلِ﴾ اهل انجیل گه حکم قیلماق
 لازمدر ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ الله تعالیٰ انجیل اچنده ایندردگان آیتلر ایله
 ﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ اگر هر کم الله ایندردگان آیتلر ایله حکم قیلماسه
 ﴿قَوْلُكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ﴾ بس بو کسه لار فاسقلاردر ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾
 ای محمد سکا فر آنی حقاقرلن ایندردک ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ﴾
 اول قرآن لوزندین اولسکی کتاب لر نی راست لاغوجی بولغانی حالده

«وَمُؤْمِنًا عَلَيْهِ» و اولگي كتابلر نك راست ائمه شهادت بير گاني حالده «فَأَحْكُم بَيْنَهُمْ»
 بس آدم لر آراسنده حكم ايت «بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ» الله ايندرگان قرآن ايله
 «وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ» آلار نك هواسينه و آلار نك مرادينه ابار ما گل «عَمَّا جَاءَكَ
 مِنَ الْحَقِّ» سكا كبلرگان حق قرآندين تجاوز فيلوب «لِكُلِّ حَمَلْنَا سُبْحَانَ شَرَعًا
 وَمِنْهَا جَاءَ» ير بوز نداگي نورلي خلق لار نك هر فايوسينه زمانينه كوره آيرم
 شريعت و آيق دين بوللري فيلديق «وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً» اگر
 الله تعالی نلاسه ایدی بارچه کزنی بر جماعت فيلور ایدی «وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ» لکن
 سزنی امتحان ایدرگه نلادیده نورلی شريعت فيلدی «فِي مَا آتَيْتُمْ» سز لرگه
 بيرگان كتاب حقدنه امتحان فی اراده فيلدی «فَأَسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ» بس ایزگو عمل لرگه
 آشفکز «إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا» بارچه کز نك فاينا چاقالاری الله تعالی گدر
 «فَيَنْبِئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ» بس الله تعالی سزگه، اختلاف فيلغان مسئله لر کزده
 حق وجه اوزره خبر بيردر «وَأَنْ أَحْكُم بَيْنَهُمْ» قرآنی ايندر دك سن خلايق
 آراسنده حكم فيلورغه «بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ» الله ايندرگان آيت لر ايله «وَلَا تَتَّبِعْ
 أَهْوَاءَهُمْ» خلق نلاوينه ابار مگل بلکه حقغه ابار گل «وَإِخْذَرْتُمْ» آلار دين
 ساقلاقل «أَنْ يَفْتَنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ» الله تعالی ايندرگان آيتلر نك
 بعض سندين سنی دوندر مكدین (يعنی آلار هواسينه ايار ساك قرآن دين سنی
 دوندر لر «فَإِنْ تَوَلَّوْا» اگر سنك حكمدین باش نارسالر «فَاعْلَمُ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
 أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ نُوهُبِهِمْ» بلگلكه الله تعالی بعض گناهلری سببلی آلارنی عذاب
 فيلغانی نلايدر «وَأَنْ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ» تحقيق خلقنك كوبراگی
 فاسق لادر. فاسق او چون فايغروب اوز اشبكا كيمچيك كلتورمه «فَأَحْكُمُوا لِحُجَابَةِ
 يَبْعُونَ» ايا جاهليت حكمنی استارلاری؟ (يعنی اوزلری كبی نه نلاسه شونك ايله
 حكم قياما في نالارلاری؟ «وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا» الله تعالی دنده توغريراق
 حكم فيلورچی بارمی؟ «لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ» قرآن غه اوشانغان كشي لر فاشنده
 (بو آيت يهوديلر سببلی ايندی. ايتديلر محمد بز نك كبی آدم، آنك دينينه برر فتنه
 سالورغه كبرك، شايد قبول فيلور ديوب. كبلديلر و ايتديلر: ای محمد بزنی بلاسنك يهود
 علماسی مز، بز سنك دينكا كرساك بارچه يهود كره چكدر لکن بز نك برله قومز
 آراسنده تراع بار شونارغه سندين حكم فيلدرمز اگر بز نك فائدمزغه حكم فيلساك
 دينكا كرورمز بارچه يهودده كرور. رسول الله ايندی قرآن دن باشقه ایده
 آلهمين ديوب «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ» ای مؤمن لار
 يهود برلان نصاری فی باردمچی توتما كز (چونكه احد كونده كافرلار نك جگوبنی

ڪور گاج مؤمن لار اولگي يهود و نصارى دن بولغان دوست لار يني بنه دوست
 كوره باشلا ديلار ، بو آيت شولارني منع فيلدى ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ اول
 كافرلرنگ بعضى بعضينه دوست در آلار دن سرگه هيچ فائده حاصل بولماس
 ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ﴾ وسزلار دن بر من آلارني دوست كورسه ﴿فَأَنَّهُ مِنْهُمْ﴾ اول
 كشي آلار جماعه سندين در ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ شكسر الله تعالى
 ظالم قومني هدايت كه سالماس ﴿فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ بس كوره سن اي
 محمد كو گلر نده شك و نفاق اولغانلرني ﴿يُسْرِعُونَ فِيهِمْ﴾ كافرلر اينه دوست بولور غه
 آشوغالار ﴿يَقُولُونَ نَحْنُ أَنْ نَصِيحًا دَائِرَةً﴾ ايلانوب كيله تورغان بلا قضا
 اير شمكدين فور قامز ديو ايتلر (يعنى مسلمان لار غه فتنه كيلسه كافرلار غالب بولسه ،
 كافرلار برله دوست بولماق ضرر بولماس ديلر ﴿فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنَّ بِالْفَتْحِ﴾
 اميدكه ، الله تعالى دشمن لارني مغلوب ايتوب آلارنگ شهر و قلعلرى مؤمن لرى
 اوچون آچق بولوى ﴿أَوْ أَمْرٌ مِنْ عِنْدِهِ﴾ يا كه الله دن بر امر بولوى (مؤمن لر
 آنى ادا قيلغان ده منافق لار غه جزا بولور . هم موندای اشلر بولويده : بنو نظير
 يهودلر بنگ شهرلر دن چغارلوى . شولاي بولسه يارنى ايمان لى كافرلار گه دوست
 بولوب بورمك تيوش توگلدر ﴿فَيَضْحَكُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا نُدْمِينَ﴾ بس اول
 منافق لار اچلر ندين مؤمن لر گه دشمن بولوب كافرلر گه دوست بولوب منافق لق
 قيلورينه اوكونورلر ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ أَمَنُوا﴾ منافق لارنگ نفاقلى ظاهر بولغاچ ،
 مؤمن لار عجب سنوب ايتورلر ﴿أَهْوَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَكُمْ﴾
 ايا اوشبو منافق لارى الله تعالى اسمى ايلان بزلر سزنگ دينكر دهمز ديو چنلاب
 آنت ايتكان كشي لر؟ ديو ﴿حَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَاصْبَحُوا خُسْرِينَ﴾ اول منافق لارنگ
 عمل لرى جويلدى ، هر سعادتدين بخت سز بولديلر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ﴾
 عَنْ دِينِهِ ﴿أَيُّ مَوْءِنٍ لِرِ سِزْنِكْ آرادن بر كشي مسلمان لعدن قايتوب مرتد بولسه
 ﴿فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ﴾ بس الله تعالى شونداى بر قومنى كلنرور ﴿يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ﴾
 الله تعالى اول قومنى سوكلو كورر هم آلار اللهنى سوكلى كوررلر (بو آيت
 رسول الله سوكلده عرب نك مرتد بولاچاغنى بيان ايتوب ايندى . ابوبكر رضى
 الله عنه زماننده عرب مرتد بولا باشلادى . صوكره ابو بكر كيسكاش اينه سوغش
 آچوب مرتد بولودن توفتاندى ﴿أَذَلَّةً عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ اول قوم مؤمن لار گه رحيملى
 بولور ﴿أَعَزَّةً عَلَى الْكُفْرِينَ﴾ كافرلر گه قاتى معامللى بولور ﴿يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ﴾
 اللَّهُ ﴿أُولَ قَوْمِ اللَّهِ يَوْلندة جهاد قيلور ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمَةٍ﴾ وشلته لاوچى نك
 شلته سندين فور فاس لار ﴿ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ مذكور قومنى كلنورمك و آلارنگ

دینده ثباتی اللہک فضل ایلدر ﴿بُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ فضلنی تلاجان کشی سینہ
 بیرر ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ اللہک فضل کبکدر وصالحت لی اشارنی بلگوچی در
 (بنو اسد دیگان صحابہ لر مدینہ گہ کو چوب کبلگاج رسول اللہ غہ ابتدبلر
 غریب بولدق، دوست ایشدن آیرلدق، بزگہ کم بلردم اینار ایکان؟ دیو. اللہ
 تعالی ابتدی ﴿إِنَّا وَلِيُّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ سرگہ یاردیمی اللہ تعالی
 وآنک رسولی و مؤمن لارگنددر ﴿الَّذِينَ يُعْمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾
 راست مؤمن لار شولار که آار دانسا نماز او فورلار زکوة بیرورلار، گرچه
 رکوع حال لرندہ بولسا لارده (چونکه حضرت علی رکوعده وقتده بر سائل
 مسجدده سؤل فیلغانده فولنداغی یوزگینی آکز دیو اشار فیلغان ایندی ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ
 اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ بر من اللہنی و آنک رسولینی و مؤمن لرنی دوست تونسا
 اللہ آکا یاردم فیلغوچیدر ﴿فَأَن حَزَبَ اللَّهُ هُمَ الْفَلْبُونَ﴾ زبیرا اللہ غہ اطاعت فیلغان
 جماعت شکسر غلبه تابوچی لادر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ
 هُزُؤًا وَعِبَاءً﴾ ای مؤمن لر دینکرنی مسخره نوتقان کشیلرنی دوست تونما کز
 ﴿مِنَ الَّذِينَ آوَتْهُمُ الْكُتُبُ مِن قَبْلِكُمْ﴾ آار سزدن اول کتاب بیرلگان و قرآن غہ
 ایمان کلتورمگان کشی لدر ﴿وَالكُفْرَ أُولِيَاءَ﴾ دخی کافرلرنی دوست تونما کز
 ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر مؤمن بولسا کز اللہدن فور فکر ﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ
 إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُؤًا وَعِبَاءً﴾ اول کافر لر اذان اینکانکرنی ایشوتسلر
 مسخره فیلار ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ﴾ آارنک بو اشلری حقیقت حالی
 ایمان قوم بولدقلاری او چوندر (آار آخرنده گی ثوابی ده بلما بلر. ﴿قُلْ يَا أَهْلَ
 الْكِتَابِ هَلْ تَتَّقُونَ﴾ ای محمد اهل کتابه ایت بز اشلی تورغان اشلرنی عیب
 ایتماسیز ﴿إِلَّا أَنْ أَمَّا بِاللَّهِ﴾ مگر اللہ تعالی گہ ایمان کلتورمزنی عیبلسیز ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا
 وَأَوْزَمْنَا إِيذًا لَكُمْ قُرْآنًا﴾ ای محمد ایمان کلتورمزنی عیبلسیز ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلُ
 وَأُولَدَهُ إِيذًا لَكُمْ قُرْآنًا﴾ ای محمد ایمان کلتورمزنی عیبلسیز ﴿وَأَن كُفْرَكُمْ فَتَمُوتُونَ﴾
 حال بو که اوز کزک کوبرا کز فاسقلار سز (فاسق بولا توروب بوزک یخشی
 اشلرمزنی عیبلسیز اوز کز شکللی فاسق بولساق عیبلس ایدکز ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ
 بِشَرِّ مِمَّنْ ذَلِكُمْ﴾ ای محمد ایت: ای یهود جماعه سی سرگہ سز بله تورغان مؤملردن
 کیمراک جماعتی خبر بیردیمی ﴿مُتَوَلِّئِينَ عِبْدَ اللَّهِ﴾ اللہدن ثواب آلوده؟ یهود ابتدبلر
 خبر بیر دیو ﴿مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ آار شول یهودلردر که اللہ تعالی آار غہ
 لعنت فیلدی و آجیلانندی ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفِرْدُ وَالْخَرِيرَ﴾ و آارنک بعض لارینی
 دو کفر و بیمنون صورینه آشدردی ﴿وَعِبَادَ الطَّاغُوتِ﴾ و آار شیطان غہ عبادت

قلدیلار ﴿ اُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَّانًا ﴾ بو كشیلر ایلك ایمان اورنده درلر ﴿ وَأَصْلٌ عَنِ سُبُلٍ ﴾
 نوغری بولدن ییگرمك چیمده درلر ﴿ وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا إِنَّا ﴾ اگر منافق لار سزگه
 کلسلر ایمان کلتوردك دیوب اینتلر ﴿ وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ ﴾ سکا کافر کوبیگه
 کرگان وقلرنده ﴿ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ﴾ وشول کفرلرن دین آیرلما بیچه جفغان
 وقلرنده (یعنی هیچ وقنده کفردن آیرلما دفلا ری حالده سزنگ حضور کزغه کرگاند،
 ایمان کلتوردك دیوب اینتلر ﴿ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴾ الله تعالی آلا ر
 یاشرگان کفرنی بلگو چی رکدر ﴿ وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَسْرِعُونَ فِي الْأَثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾
 ای محمد آلا رنگ کوبسینی کوره سگ گناه وظلم لارغه آشوغه لار ﴿ وَأَكْلِهِمُ السَّحْتِ ﴾
 وحرامنی آشوغه ﴿ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ آلا رنگ قیلغان اشلری نی فباحندر
 ﴿ لَوْلَا يَهْتَمُّهُمْ الرِّبْيُونُ وَالْأَجَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْأَثْمُ وَأَكْلِهِمُ السَّحْتِ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴾
 آلا رنگ اللهغه تابشر لغانلری هم عالمری آنلارنی بوزوق سوز سویلاودن
 دخیده حرام اشلردن نه ایچون تیمایلار. اول عالم لرینک آلا رنی تیماری
 قباحت ریاوز اش بولدی ﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ﴾ یهودلر ایندی لر الله
 تعالی نك فولی باغلانغان دیو (چونکه اولده الله تعالی آلا رغه رزقنی کبک قیلغان
 ایدی، گناه لاری کوبایگکچ رزقلارنی نار قیلدی. شول سبیلی اللهغه شول سوزنی
 ایندی لر. الله تعالی ایدی : ﴿ غَلَّتْ أَيْدِيهِمْ ﴾ اوز لرینک قوللری باغلاندى یعنی یخشی
 اورنغه مال صرف قیلما س بولدی لر ﴿ وَأَلْعَنُوا بِمَا قَالُوا ﴾ بو سوزلری سبیلی الله نك
 رحمتدین یراق بولدی لر ﴿ بَلْ يَدُهُ مَبْسُوطَةٌ ﴾ بلکه الله تعالی نك قوللری آچق
 وکبکدر امرینه اطاعت ایدوچی لر گه دنیا آخرت مالینی وبختینی بیرو ر (قول
 باغلانوی، وکیکیوی سارانلق برلان جو مردلکدن کنایه در. فلان کشی نار فولی
 فلان کشی کبک فولی دیب سارانلق برلان جو مردلکدین کنایه قیلالر ﴿ يَنْفِقُ كَيْفَ
 يَشَاءُ ﴾ تلاگان روشچه انفاق قیلور ﴿ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ ﴾ وآلا ردن البته کوبینه
 آرندی روز ﴿ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴾ ربکدین ایندی لرگان قرآن،
 طغیان وکفرنی ﴿ وَاللَّيْنَةُ يَنْهَمُّ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴾ وآلا ر آراسینه قیلمه که چه
 عداوة و آچیغنی سالدق یعنی دین لرنده مختلف قیلدق ﴿ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ ﴾
 هر وقت سوغش اوچون حیله اونلارنی باند رسلر ﴿ أَطْفَأَهَا اللَّهُ ﴾ الله اول اوننی
 سوندردی یعنی حیله لرینی بتردی ﴿ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ﴾ وآلا ر یرده بوزوق
 عمل لر قیلور لار ﴿ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُتْسِدِينَ ﴾ الله تعالی بوزوق عمل اینکانلرنی
 یاراتمیدر. ﴿ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا ﴾ اگر اهل کتاب فرآنغه ایمان کلتورسلر
 ایدی ﴿ وَاتَّقَوْا ﴾ وشرك وگناه لاردن ساقلانسه لار ایدی ﴿ لَنُكَفِّرَنَّهُمْ عَنْهُمْ سَيِّئَهُمْ ﴾ آلا رنگ

گناه لاریبی عفو قیلور ایدک ﴿وَلَا دَخَلْنَاهُمْ جَنَّتِ النَّعِيمِ﴾ البته آلا رنی نعمت اباسی
 بولغان جنت لرگه کرگورور ایدک ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْبَةَ وَالْأَنْجِيلَ﴾ واکر
 آلا توراہ وانجیل ایله یوروب توغریلق قیلسه لار ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِمْ مِنْ رَّبِّهِمْ
 وَالْآرَاغَةَ اللَّهُ تَعَالَىٰ دِنِ ابْنِدِرلِگَانِ قِرْآنِ ایله عمل قیلسه لار ﴿لَا تَكُونُوا
 مِنْ قَوْمِهِمْ﴾ البته اوستارندن یاوغان یاغوردن طعام آشارلار ایدی
 ﴿وَمَنْ نَحْنُ أَرْحَمُهُمْ﴾ وایاقلاری آستنده اوسکان ایگونلردن
 آشارلار ایدی. یعنی الله تعالیٰ آلا رغه رزقه صییکک لک قیلور ایدی
 ﴿مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ﴾ اول اهل کتابدین عدالت برلان نورغوچی لار باردر (یعنی
 مؤمن لری) ﴿وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ مَا يَعْمَلُونَ﴾ آلا ردان کوربر اگی نیک قیلغانی نی
 فباحتر (آلا ر کفر ایالریدر) ﴿رسول الله یهودنی اسلام غه دعوه قیلغانده ایندی لری:
 ای محمد سین بو اشکنی قویغل بز سکا اطاعت قیلماز دیوب. رسول الله آلا رغه
 قارشی هیچ بر نرسه ایتمادی وشول خصوصده ایندی ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ
 إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ای محمد قومسکا ربکدین ایندرلگان قِرْآنِنی ایرشدرگل
 ﴿وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ اگر بو اشنی قیلما سکا، الله دن سکا تابشور لغان
 رسول لیک اشینی تمام قیلغوچی بولما سکا، بس یهوددن فورقماغل ﴿وَاللَّهُ يَبْصُرُ
 مَنْ النَّاسِ﴾ الله تعالیٰ سنی خلیق شرندین ساقلا ر (روایت ایدلدیکه اصحاب
 کرام بو آیت اینگانجه رسول اللهنی ساقلی ایدیلر، بو آیت اینگاج رسول الله
 ساقلامسغه قوشدی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ شکسز الله تعالیٰ کافرلرنی
 هدایت که سالماز (یهودلر رسول الله غه ایندی لری: ابراهیم دینی حق، توراہ حق
 دیوب اینه سن، نه اوچون بزنی اسلام غه اوندی سکا؟ رسول الله ایندی: سز نیک
 نور اتکر اوزگارگان دیوب. الله تعالیٰ ایندی: ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾
 آیت ای محمد: ای اهل کتاب سز هیچ حق دین ده ایما سز ﴿حَتَّىٰ تَقِيمُوا التَّوْبَةَ
 وَالْأَنْجِيلَ﴾ تورات وانجیل حکمنده توغریلق برلان عمل قیلغانکر غه چاقلی ﴿وَمَا
 أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ وربکز دن سز گه ایندرلگان قِرْآنِ ایله عمل قیلغانکر غه
 چاقلی ﴿وَلِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ البته آلا ر نیک کوربر اگنه آرتدورور ﴿مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ
 مِنْ رَبِّكَ﴾ سکا ربکدین ایندرلگان قِرْآنِ ﴿طُفْيَانًا وَكُفْرًا﴾ چیکدین شس
 اوسالقینی و کفرنی ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ کافر قوم لرنک اوشانماولری
 اوچون قایلغورماغل (آلا ر جزالارینی کوررلر ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تحقیق چن
 مؤمنلار ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ دخی یهودیلر ﴿وَالصَّبُّونَ﴾ فسو باش،
 آی و بولدلر لار غه عبادت قیلغوچیلار ﴿وَالنَّصْرِيُّ﴾ دخی نصاریلار ﴿مَنْ آمَنَ

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ الْآرِدَانِ اللَّهُغَ ۖ وَ آخِرَتِ كُونِنِه اِيْمَانِ كَلْتَرِ گُوچِي لَار ۖ وَعَمَلِ
 صَالِحًا ۖ دَخِيَ اِيْدِگُو عَمَلِ قِيلْفُوچِي لَار ۖ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۖ بِسِ
 الْآرَاغَةِ فُوْر فَنَجِ يُوْفِدِرْ هَمِ اُو كُوْنِجِ يُوْقِدِرْ ۖ لَقَدْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي اِسْرَائِيلَ ۖ تَحْقِيقِ
 بَنِي اِسْرَائِيلَ تُوْرَاتِ اِيْلِهِ عَمَلِ قِيلُوْرغِه عَهْدِ اَلْدَقِ ۖ وَ اَرْسَلْنَا اِلَيْهِمْ رُسُلًا ۖ
 الْآرَاغَةَ رَسُوْلَ الرَّبِّي يِيَارِدِكِ ۖ كَلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُوْلٌ مِمَّا لَا تَهْوَى اَنْفُسُهُمْ ۖ فَجَانِ الْآرَاغَةَ
 بِرِ رَسُوْلِ كُوْثَلَّرِي يَارَاتِمَاغَانِ حِكْمَلَرِنِي كَلْتُوْرْسِه ۖ قَرِيْبًا كَدُّبُوْا ۖ رَسُوْلِنَكَ بِرِ
 فَرَفَهَ سَبِي بِالغَاغَه تُوْتِدِي لَرِ (عِيْسَى كَبِي) ۖ وَ قَرِيْبًا يَقْتُلُوْنَ ۖ وَ بِرِ طَافَهَ سَبِي اُو نُوْدِي لَرِ
 (يَحْيَى وَ زَكَرِيَا كَبِي) ۖ وَ حَسِبُوْا اَنْ لَا تَكُوْنَ فِتْنَةٌ ۖ بُو اَشْمَزِ سَبِيْلِي هِيچِ بِرِ فِتْنَه
 اِيْرَشْمَاسِ دِيُو اُو يِلَادِي لَرِ فَعَمُوْا وَ صَمُوْا ۖ بِسِ بِيغْبِرِ لَرِي كَلْتُوْرگَانِ كِتَابَلَرِنِي كُوْررِگِه
 كُوْزَلَرِي سُوْقِرِ بُوْلَدِي وَ اُوْزَلَرِي نِيْكَ فَاَنْدَهَ سَبِيْنِه بُوْلَغَانِ نَصِيْحَتَلَرِنِي اِيْشْتُوْرگِه
 فُوْلَاقَلَرِي سَا كُفْرَاو بُوْلَدِي ۖ ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَ دَخِيَ اللّٰهُ تَعَالَى الْآرَاغَةَ رَحْمَتِ
 قِيْلَدِي (مُحَمَّدِ عَلَيْهِ السَّلَامِ نِي يِيَارُوْبِ حَقِ دِيْنِگِه دَعْوَه قِيْلَدِي ۖ ثُمَّ عَمُوْا وَ صَمُوْا كَبِيْرَ
 مَنِيْمٍ ۖ بِنَدَه كُوْبِرَاكِي كُوْزَسَزِ وَ سَا كُفْرَاو بُوْلَدِي لَرِ (قُرْآنِ بَرِ لَانِ هِدَايَتِ تَابَا
 اَلْمَادِي لَرِ ۖ وَ اللّٰهُ بَصِيْرٌ مِّمَّا يَعْمَلُوْنَ ۖ اللّٰهُ تَعَالَى اَلْاَرَنَكَ قِيْلَغَانِ قِيْصِحِ عَمَلَلَرِنِي
 كُوْرگُوچِي دِر ۖ نَجْرَانِ نَصَارِي سِي اِيْتَدِي لَرِ؛ عِيْسَى غِه بَزِ مُؤْمِنَلَرِ مَزِ عِيْسَى اِيْسِه
 اللّٰهُ دِر دِيُو، شُوْنِي تَكْذِيْبِ اُوچُوْنِ بُوْ اَيْتِ اِيْنَدِي: ۖ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْا اِنَّ اللّٰهَ
 هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۖ مَرْيَمِ اُوغَلِي مَسِيْحِ اللّٰهُ دِر دِيْگَانِ كَشِيْلَارِ شَكْسِزِ كَاْفِرَلَارِ دِر
 ۖ وَ قَالَ الْمَسِيْحُ بَنِيْ اِسْرَائِيْلَ اَعْبُدُوْا اللّٰهَ رَبِّي وَ رَبَّكُمْ ۖ مَسِيْحِ نِچُوْكَ اللّٰهُ بُوْلَسُوْنِ
 حَالِ بُو كِه اُوْلِ بَنِي اِسْرَائِيْلِگِه اِيْتَدِي: اِي بَنِي اِسْرَائِيْلِ مَنِمِ مَرْيَمِ وَ سَزَنَكَ رِبَكْزِ
 بُوْلَغَانِ اللّٰهُغِه عِبَادَتِ قِيْلَكْزِ دِيُو ۖ اِنَّهُ مِنْ يُّشْرِكِ اللّٰهُ قَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ ۖ شَكْسِزِ
 بِرِ كَشِي اللّٰهُغِه شَرِيْكَ قَاتَسِه اللّٰهُ تَعَالَى اُو كَشِيْگِه جَنَّتِ نِي حِرَامِ قِيْلَدِي ۖ وَ مَا وَ يَه النَّارُ ۖ
 وَ اَنْتَ اُوْر نَاشَاقِ اُوْر نِي دِه اُوْتِ بُوْلَهْچِي دِر ۖ وَ مَا لِلظَّالِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ۖ وَ ظَالِمَلَرِغِه
 هِيچِ يَار دِيْجِي يُوْفِدِرْ ۖ اِيْمَدِي عِيْسَى اُوْزِي شُوْلَايِ اِيْنِكَاچِ اَنِي اللّٰهُ دِيُو اُوْزِي
 رَضَا بُوْلِمَاغَانِ اَشِ بَرِ لَانِ اَسْمَلَاو بُوْلَادِرِ سَبْحَانَ اللّٰهِ ۖ اللّٰهُ اُوچِدِرْ مَسِيْحِ شُوْلَارِدِنِ
 بِرِ سِي دِر دِيْگَانِ سُوْزِنِي تَكْذِيْبِ اُوچُوْنِ اللّٰهُ تَعَالَى اِيْتَدِي: ۖ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْا
 اِنَّ اللّٰهَ ثَلَاثَةٌ ۖ شَكْسِزِ اللّٰهُ تَعَالَى اُوچُنْكَ بِرِ سِي دِر دِيْگَانِ كَشِي لَارِ كَاْفِرَلَارِ دِر
 ۖ وَ مَا مِنْ اِلَهٍ اِلَّا اِلَهٌ وَّاحِدٌ ۖ شَرِيْكَي وَ مِثْلِي بُوْلِمَاغَانِ اللّٰهُغِه اَشْفَهَ هِيچِ اِلِهِ يُوْفِدِرْ
 بِسِ مَرْيَمِ وَ عِيْسَى حَقْسِدَه سُوْزَلَرِي بِالغَاغَانِ دِر ۖ وَ اَنْ لَمْ يَنْتَهُوْا عَمَّا يَقُوْلُوْنَ ۖ اِگُرْ
 بُو اِيْتَكَانِ سُوْزَلَرِنِدِيْنِ تِيُوْلِمَا سَلَرِ ۖ لِيْمَسِّنِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَمْنِيْمَ عَذَابِ اَلِيْمٍ ۖ اللّٰهُ
 اُوْلِ كَاْفِرَلَرِگِه نِيْكَ رِنَجْتِكُوچِي عَذَابِ اِيْرَشُوْر ۖ اَفَلَا يَتُوْبُوْنَ اِلَى اللّٰهِ وَ يَسْتَغْفِرُوْنَ ۖ

اللغه توبه ايتوب، قباغان گناھلرينك عفو ايتلور بتي سور اما سلمي ايبكانتي ؟
 ﴿ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ الله گناه لارني بارلقاغوجي، رحمت ايدوجيدر • حضرت
 عيسى نك كم ايبكانتي بيان : ﴿ مَا الْمَسِيحُ اَبْنُ مَرْيَمَ الْارْسُولُ ﴾ عيسى بن مريم رسول
 بولودن آرتق هبج نرسه نوگلددر ﴿ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ﴾ عيسى دن اول نبجه
 رسول لر اوتدي (عيسى ده آراكبي رسول گندهدر ﴿ وَاُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ﴾ وعيسى نك
 آناسي يغمبر گه اوشانو چيدر) ننه كه جبرائيل كيلوب عيسى غه بو كلي بولاجيني
 خير بير گاج اوشاندي ﴿ كَانَا يَأْكُلْنَ الطَّعَامَ ﴾ عيسى هم آناسي طعام آشاي ايديلر
 (شولاي بولماچ الله بولوروي صوك ؟ عجب ! ﴿ أَنْظِرْ كَيْفَ يُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ﴾
 قاراغل اي محمد نچوك آلا رغه آيت لارني بيان قبالمز (يعني عيسى نك
 بنده ايبكانيه علامت لارني) ﴿ ثُمَّ أَنْظِرْ أَتَى يُؤْفِكُونَ ﴾ ينه فكر قيل، حقدن باشقه غه
 نرسه گه ميل قبالر يعني كفر وضلالتني اختيار قبالر. آلا نادان لاردر • آلا رنك
 نادانلقدن وعقللرينك كيملگندن خبر بيرو اوچون الله تعالي ايتدي : ﴿ قُلْ أَعْبُدُونَ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴾ ايت اي محمد اوز كز اوچون فائده
 وضرر غه قادر بولماغان نرسه لر گه عبادت قلوب، الله غه عبادتي ترك ايدمهوسز ؟
 ﴿ وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ الله تعالي بوفيسح عمللر كزني بلغوجي هم ايشكوجيدر
 (جرا سيني بيرو) ﴿ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ ﴾ ايت اي محمد
 اي اهل كتاب ديكزده حق دين تجاوز قيلمأ كز (يعني حق فرآندن غيريگه)
 ﴿ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ ﴾ وشول قومك تلاوينه ابارمكز كه آلا ر
 موندن لك حق بولدان آداشقانلار ايدى ﴿ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا ﴾ هم اوز لر ندن باشقه
 كوب خلقني آزدرديلر ﴿ وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴾ ونوغري بولدن بارچه سي
 آداشديلر ﴿ لَعْنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴾ بني اسرائيلدن كافر بولغان جماعت
 لعنت قيلندي ﴿ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ﴾ داود وعيسى عليهما السلام نك نللي
 ايله (يعني بو ايكي يغمبر بد دعا قلوب ميمون هم دوگفر بولديلر) ﴿ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا
 وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴾ بو فيسح جزالر گناھلري ونوغري بولدن چقغانلاري سببلي
 اولدى ﴿ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ ﴾ اوزلري قيلغان فيسح فعل لر ندن برسي
 برسبني منع قيلوشماديلر ﴿ لَيْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ ني قباحث آلا رنك قيلغان فعللري
 (يعني اوز آرا امر بالمعروف ونهى عن المنكر قيلمأ ولري) ﴿ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا ﴾ كوروسك اي محمد اول اهل كتابنك كوبرا گي مشركلرني دوست تونالار
 ﴿ لَيْسَ مَا قَدَسَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ ﴾ اوزلري فائده لنور اوچون آلا رينه يينارگان عمللري
 ني قباحتر (يعني آخر نده بولوقاچاق عمللري) ﴿ أَنْ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ﴾ اول عمللر بده :

الله تعالى نك آلاغه آچولانويدير ﴿ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴾ آلا عذابده
 منگو فالاجلاردر ﴿ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ ﴾ واگر اللهغه وآنك رسولنه
 حق ايمان كلتورسه لر ایدی ﴿ وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِ ﴾ واول رسولگه ايندرلگان فرآغه
 ﴿ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ ﴾ اول مشركلرني دوست توتماسلار ایدی. ﴿ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ
 لَسُفُونَ ﴾ لكن آلارنك كو براگی فاسقلاردر آلا اوچون كوكل
 تشوبسلندرما گل ﴿ تَتَجَدَّنْ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ ﴾ ای محمد يهودلرني
 خلائق اجنده مؤمن لرگه ايك دشمان تابارسك ﴿ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ﴾ ومشركلرني هم
 قاتی دشمان تابارسك ﴿ وَتَتَجَدَّنْ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا ﴾ مؤمن لارگه دوست راق
 يافتراق تابارسك شول كشي لرنی كه ﴿ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي ﴾ آلا بز نصاری
 ديوب ايتلر ﴿ ذَلِكَ بَأَنَّ مِنْهُمْ قَسِيصِينَ وَرُهْبَانًا ﴾ اوشبو نصارينك مؤمن لرگه يافتراق
 بولماقی آلا آراسنده علما وعابدلار بارلقی اوچوندر (چونكه نجاشی محمدنی
 كورگز بلگز ديوب اون ايكي ايرنی حبش دن رسول اللهغه يياردی يديسی علمان
 ایدی وبشی عابدلاردين ایدی. كلوب قرآن ايشوتكاج يغلاشدیلار وایمان
 كتوردیلر. قايتوب نجاشیغه ماقتاب سويلب، آنی هم مسلمان بولورلق ياسادیلر.
 نجاشیده كلورگه چيقوب بولده وفات اولدی. رسول الله چنوب جنازه نمازی
 اوقومشدر. ايشته اصلده بو نصاری دن مرادمؤمن لار بولالر. مرادنی آگفارماينچه
 بعض كشي لار بو آيتده ييك ايركون سويللر. يوقسه بو كونده دين اسلامنی ير
 بوزندن دفعغه چالشوچی : نصرانيت برلان افتخار ايدوچی، ظالم، جابر ومشكر
 آوروپالی لر ايدكى معلومدر. ﴿ وَأَنْتُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴾ اول علمالار آكلاغاچ
 دين اسلامدين باش تارمايلر. ﴿ وَإِذَا سَمِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَى الرَّسُولِ ﴾ فجان ايشوتسه لر
 رسولگه ايندرلگان قرآنی ﴿ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ ﴾ آلارنك كوزلاری
 ياش نوگار كوررسك ﴿ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ ﴾ محمدنك حق رسول ايسكانینی بلولری
 سبیلی ﴿ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّهُ يَأْرَبُ ﴾ فرآغه اشاندىق ديوب ايتورلار ﴿ فَأَكْتَبْنَا مَعَ
 الشَّاهِدِينَ ﴾ بس بزلرنی آخرنده شاهد بولاچق امة ايله يازغل يعنى امت محمددن
 حسابلاغل. اول كسه لرگه ايتديلر : عيسى دينینی تاشلاب يا گآ ديننی اختيار فيلدگرمو؟
 ديوب. آلا ايتديلر ﴿ وَمَا نَنَا لَأَنْؤُمِنُ بِاللَّهِ ﴾ نی بولغان بزگه خداغه ايمان كورمسكه
 ﴿ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ ﴾ وكندمزگه كلگان حق فرآغه اينانماسقه ﴿ وَنَطْمَعُ أَنْ يَدْخُلَنَا
 رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴾ الله تعالى بزلرنی صالح مؤمنلر ايله جنت كه كرنا كینی
 اميد ايتهمز ﴿ فَأَتَانَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا ﴾ بس الله تعالى آلاغه شونداين يخشی جوابلری
 سبیلی جزا بوردی ﴿ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ آست لارندين يلغلر آغا تورغان

با فحشاء برلہ ﴿خُلِدِينَ فِيهَا﴾ اول جنت لردہ منگو قالور لر ﴿وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾
 اول جنت لر ایزگولیک قیلغو چیلارنک جزاسیدر ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾
 شول کسه لر که کافر بولدیلر وقر آن آیتلرینی یالغانه توندیلر ﴿أَمْ لَيْسَ لَكَ صَاحِبٌ﴾
 الْجَحِيمِ ﴿اول کسه لر جهنم ایله ریدر﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرَمُوا طَيِّبَاتِ مَا
 أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ای مؤمن لر الله تعالی سز گه حلال قیلغان نرسه لرنک
 خوش لارینی حرام قیلما کز (اصحاب کرام مشاوره قیلوب مباح بولغان
 نرسه لرنک بعض سینی اوزلرینه ممنوع قیلدیلار بو آیت شول حقه
 ایندی. عثمان بن مظعون رضی الله عنه ایندی: یا رسول الله کوکلم بیک کوب
 نرسه برلان بیورا حتی حصبه لر منی آلدورورغه بیورا، سکا مشاوره قیلام دیدی.
 رسول الله ایندی: یا عثمان صبر قیل؛ امته، حصبه آلدورمق، اشتھانی کیونتمک
 اورند، روزه تونمق فرضدر، روزه توتقل دیدی. عثمان ایندی یا رسول الله
 کوکلم خلائق دین آیرلوب تاو باشلارنده عبادت قیلوب تورورغه تلیدر دیو.
 رسول الله ایندی: یا عثمان منم امتنک عبادت قیلانورغان اورنی مسجدلاردر.
 عثمان ایندی: کوکلمه سیاح اولمق آرزوسی کیلدر. رسول الله ایندی: صبر قیل
 منم امتنک سیاحتی جهاددر دیو. عثمان ایندی: کوکلم، خاتونم خولنی طلاق
 قیلورغه وهجرت قیلورغه ایتدر دیو. رسول الله ایندی: امتدین برکسه حرام
 لاردن هجرت قیلسه یا خود حیسانده زیارتمه کلسه یا که اولگانم دین صوگ
 قیریمه زیارتمه کلسه یا که برمن اولوب بالالری وخاتون لاری قالسه، مونداغ
 آدملره هجرت توایی باردر دیو. عثمان ایندی: یا رسول الله، طلاق دین نهی قیلدک،
 کوکلم کیچ خاتونم یانیه بارماسقه تلیدر. رسول الله ایندی: ای عثمان صبر ایت،
 اگرده بر ابر کیچ خاتونیمه یافلق قیلسه اول حالده بولغان بالا قیامتمده شفاعتی
 بولور دیدی. عثمان ایندی: یا رسول الله کوکلم ایت آشاماسقه بیورادر. رسول الله
 ایندی: صبر ایت ای عثمان من ایتنی سوومن. عثمان ایندی: کوکلم خوش بویدن
 تیار دیو. رسول الله ایندی: جبرائیل مکا خوش بوی برله امر قیلادر، یا عثمان
 سنتمدیر اعراض قیلماغل، برمن منم طریقمدین اعراض قیلسه وتوبه قیلماقدین
 بورون اولسه فرشته لر آنک بوزینی منم حوضمدن ایلاندر لر دیدی. بس
 شوندا ی واقع لر صوکنده مذکور آیت ایندی ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ الله امر دین تجاوز
 قیلما کز ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ الله تعالی تجاوز قیلوچیلرغه رضا توگل
 ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلالًا طَيِّبًا﴾ والله تعالی رزقلاندرغان حلال وخوش
 نرسه لرنی طعاملانکر. الله حلال قیلغاننی اوزگرگه حرام قیلما کز ﴿وَأَنقُوا اللَّهَ

الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿۱۰﴾ اوزکز ایمان کنورگان اللہ تعالیٰ دین فور فکر، بس
 اللہ تعالیٰ حلال قیلسه حلال دیو، حرام قیلسه حرام دیو اعتقاد ایتکز. (اگر حلال
 نرسه لر دین برینی برکشی «بو مکا حرام بولسون» دیسه، یمین در. ﴿لَا يُؤْخَذُكُمْ
 اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ اللہ تعالیٰ سزلارنی لغو طریقہ برلان ایتکان یمین لرگزده
 نوتقون قیلماس (یمین لغوئی: یمین قیلوغه صالح توگل اشدہ یمین اینمکدر دیو
 تقسیر ایتدیلر. برکسه حلالنی حرام قیلسه اول یمین لغو در. آنی بوزو ابله
 اللہ تعالیٰ مؤاخذه قیلماس ﴿وَلَكِنْ يُؤْخَذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ﴾ لکن سزلارنی
 قصدکز برلان قیلغان یمین لرگزده نوتقون قیلور (یعنی قصدی برلان: من فلان
 اشنی قیلما دیو یمین قیلورده سوکره اول اشنی قیلور. حضرت عائشہ دین روایت
 قیلدیلار: یمین لغو مجرد واللہ، بلی واللہ دیمکدر دیو. بویمین لغو برلان مؤاخذه
 بولماس. یمین عقد: قصدی ابله یمین قیلوب خلافتہ اش قیلماقدر مونک برلان
 مؤاخذه قیلنور ﴿فَكَفَّارَتُهُ أَطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ﴾ بس اول یمین نك کفارتی: اون
 مسکین گه طعام بیرمکدر ﴿مَنْ أَوْسَطَ مَا نَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ اهلکزگه بیرگان طعام
 لازکز نك اور تاجاسندین ﴿أَوْ كَسْوَتَهُمْ﴾ یا که اون مسکین گه کیوم بیرمکدر
 (مونک آزی بر نوند، آرتقیمه چیک یوقدر دبدیلر ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا که قل
 آزاد ایتمکدر. یمین ایتوچی بو اوج اشدہ اختیارلی در ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ برمن
 مذکور نرسه لارنی تابماسه ﴿فَصِيَامُ تِلْكَ أَيَّامٍ﴾ توناش اوج کون روزه توتناقدر
 ﴿ذَلِكَ كَفَّارَةٌ لِّأَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ شوشی ایتلگان اشلر، آنت ایتوبده بوزسا کز،
 ادا قیلورغه توشلی کفار در ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ و یمین لرگزده حکمینی یاد کزغه
 توش کز ﴿كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ اللہ تعالیٰ سزگا اوزی نك حکم لرینی شولای
 بیان قیلور ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ شاید سزده شکر قیلور سز ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ﴾ ای مؤمن لار خمر برله اونوش اویونی ﴿وَالْأَنْصَابُ
 وَالْأَزْلَمُ﴾ صنملار ہم اونوش اویونی اوچون یاسالغان اوقلر (سوره اولندہ
 بیان ایدلدی) ﴿رَجْسٍ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ شیطان عملندین بولغان حرام عمل لر در
 ﴿فَاجْتَنِبُوا لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ﴾ بس اول عمل لر دن ساقلانکز بلکہ هلاکت دن
 فوتاور سز ﴿إِنَّمَا يَرِيذُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ تحقیق شیطان
 آرا کزغه دشمن لق توشر مکنی اراده قیلور ﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ خمر اچوب
 اونوش اویونی اوینا کز برلان ﴿وَيُضِدُّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ وسزنی اللہ تعالیٰ
 ذکرندین تیارغه اراده قیلور ﴿وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وهم نماز دن تیارغه ﴿فَقَوْلَ آتُمْ مَتَّهُونَ﴾
 شولای بولغاچ بو اشلردن نیولاسز می؟ (بوروشچه ایتو، خمر دن و اونوش اویوندن

نبولکز دیگاندن آرتق در؛ هیچ کم ایما اینچه ده. خمر بر لان او یوندن نبولو
 نبوشلکینی بلو کرک دیگانی آکلاندر ﴿وَاطِعُوا اللَّهَ وَاطِعُوا الرَّسُولَ﴾ اللهغه
 وآنک رسولینه اطاعت قبلکز ﴿وَاحْذَرُوا﴾ خمر اجمکدین سافلانسکز ﴿فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ﴾
 اگر الله تعالی دین ورسول امرندین اعراض قلسا کز ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا﴾
 البَلِّغُ النَّبِيُّ ﷺ بس بلکز رسوله زگه آچق ایرشدرمک کنه لازمدر. رسول
 ایرشدرگان صوکنده اعراضکز سبیلی فاتی جزا کوررتسز ﴿خمر حرام
 بولفاچ کافر لر: اول ده گی کشی لارنک حالی نجوک بولور؟ دبو ایندی لر
 وشول حفته بو آیت ایندی: ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ﴾
 ایمان کلتروب ایزگو عمل قیلغان کشی لارگه گناه یوقدر ﴿فِيمَا طَعَمُوا﴾ اولده
 اچکان خمر لری اوچون ﴿إِذَا مَا اتَّقَوْا﴾ اگر شرکدین سافلانسه لار ﴿وَأَمِنُوا﴾
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴿وایمان کلتروب ایزگو عمل لر قلسه لار ﴿ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمِنُوا﴾
 دخی گنادن سافلانوب خمرنک حرام لقبنه اوشانسه لار ﴿ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَخْسِنُوا﴾ ینه
 خمر اجمکدین سافلانسه لار وایزگو عمل قلسه لار ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾
 الله تعالی ایزگو عمل قیلوچی لارنی دوست کورر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَلْوَنَكُمْ﴾
 الله بَشِيءٌ مِنَ الصِّدْقِ ﴿ای مؤمن لار البته الله تعالی سزنی کچکنه گنه بولغان کیوک
 اشی بر لان امتحان قیلور ﴿تَنَالَهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَا حُكْمٍ﴾ اول کیوک لرنی قوللرکز
 وقورال لرنکز بر لان آلورسز ﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ امتحان نی الله تعالی،
 هیچ کورمگان گه ایمان کلتروب هم قورقوب امری بوینچه اش قیلغوچی لارنی
 آبرور اوچون قیلور ﴿فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ﴾ بس بر من الله امرندین چبنکه
 چخسه (یعنی احرامده کبونه حرام بولغان کیوک لرنی توتسه ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ اول
 من گه آخرتده بیک رنجتکوچی عذاب باردر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصِّدْقَ﴾
 وَأَنْتُمْ حُرْمٌ ﴿ای مؤمن لر احرام بیلاگان حالکزده صیدنی اوتورمکز ﴿وَمَنْ قَتَلَهُ﴾
 مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا ﴿وسزلردن بر کسه اول صیدنی قصدی بر لان اوتورسه
 ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ﴾ بس اوترگان حیوانی اوخشاشندین جزا لازمدر
 ﴿يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ اول اوخشاشی ایله سزلردن ایکی عدل کشی حکم قیلور.
 (یعنی اوترگان صیدنک قیمتی فلان قدر دیسه لر شول حق بر لان قربان آلنور
 ﴿هَدْيًا. بِالْعِزَّةِ﴾ اول قرباننی کعبه گه ایرشدرور یعنی مکده بوغنازلاب
 قوراغه صدقه قیلور ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعْمُ مَسْكِينٍ﴾ یا که مسکین لرگه طعام کفارددر
 (یعنی مذکور قیمت برله طعام آلوب مسکین گه اوله شور، هر مسکین گه یارم
 صاع یورور ﴿أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا﴾ یا که بو مسکین گه بیره چک یارم صاع برابرینه

روزہ نوتماقی کفارہ در. اوشبو اوج اشده اختبار لی در ﴿لَيَذُوقَنَّ وَبَالَ أَمْرِ﴾ سو
کفارہ تا کہ عای گناه اشئی ننگ جزاسینی بلسون او چون لازم اولدی ﴿عَنَّا اللَّهُ
عَمَّا سَلَفَ﴾ اللہ تعالیٰ اوتکان گناه لرکزنی یعنی حرام بولماس دن مقدم قبلان گناه لرکزنی
عنو قلدی ﴿وَمَنْ عَادَ فَيَسْتَقِمْ اللَّهُ مِنْهُ﴾ بر من حرام بولغان صوکنده به اولاسه بس
آلی اللہ تعالیٰ عذاب قبلور ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ﴾ اللہ تعالیٰ غالب، کامل انتقام
ایسی در ﴿أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ﴾ سزگه دریاداغی کیوکلر و دریاداغی
طعام لر بار چه کزغه هر حالده حلال ایندی (حضرت ابو هریره ایندی: بحرین گه
امیر بولغانم صوکنده اهلی سورادیلر: دریا آنتقان بالقی لارنی آتاساق بارارمی؟
دیو. جواب بیردم: آشا کز دیو. و مدینه گه کیلگاج عمر دن سورادم. عمر ایندی
اوزک نچوک حکم فیدارک دیو. ایندم آشا کز دیو. عمر ایندی اگرده باشقچه
حکم فیاساک البتہ قامچی برلان اورور ایدم. چونکه اللہ تعالیٰ ایندی احل لکم
صید البحر و طعامه دیوب دیدی. ﴿مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلنَّاسِ﴾ سز لر گه و سیر
ایدوچی لار گه فائده نور لیک طعام بولسون او چون حلال اینولدی ﴿وَحَرَّمَ عَلَیْكُمْ
صَيْدَ الْبَرِّ مَا دُمَّتْ حُرْمَتُهُ﴾ سز لر گه صحرا کیوکلری احرامده حال کزده حرام
اینولدی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ اللہ دن فورق کز که آنک حضورینه
فوبارلوب بار اچق سز ﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكُفْرَ الْبُيُوتَ الْحَرَامَ لِلنَّاسِ﴾ بیت الحرامنی
اللہ تعالیٰ خلابق فائده سینه قائم قلدی (مثلا بر گناہلی کشی کعبه گه باروب سبوسه
آندین چقما نیچه حکم بورتک بوقدر. مونک کبی آدم لار گه فالدہ سی کو بدر
﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقُلْدَةَ﴾ و سوغش حرام بولغان آی لر نی، و قربان لر نی
خلابق فائده سینه قلدی ﴿ذَلِكَ﴾ اوشبو پیغمبر گه ایندر لگان حکم لر ﴿تَعَلَّمُوا أَنَّ
اللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ اللہ تعالیٰ ننگ برده و کو کده همه نرسه نی
بلگنلینی و آلوداغی باشرون لر آکا آچق ایکانینی بسلوو کز او چون.
﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ دخی تحقیق اللہ تعالیٰ اش ننگ بار چه سنی بلگوچی در
﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بلکز اللہ تعالیٰ قانی عذاب ایسی در ﴿وَإِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ رَحِيمٌ﴾ یار لقاوچی و شفقتلی در. ﴿مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ﴾ رسول گه،
ایر شد رمکدین باشقہ اش لازم تو گلدر. رسول کو کلر کزنی نیکشرماس
﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْنُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ اللہ تعالیٰ اظهار قبلغان و بلشرگان اش لر کزنی
بلدر ﴿فَلَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ ایت ای محید البتہ حرام ایله حلال
برابر بولماس حرامدین سافلانکز ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ حرام مال ننگ
کو بلگی سنی عجب لندر سده آندہ حیر بوقدر ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾

بس ای عقل ابله‌ری الله‌دن قورفکمز حلال نرسه‌نی حرام کورمکز ﴿لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ﴾ شولای بولسا کز شاید عذاب‌دین قوتلورسز ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَن أَسْمَاءَ﴾ ای ؤمن لر شونداين کوب نرسه‌لرني سؤال قیلما کز که ﴿أَن تَبْدَلَکُمْ تَسْؤُکُمْ﴾ اگر سوراغان کزغه جواب ایتولسه سزنی فایغوغه سالور (قرآن ایندرگان حکم‌گه قناعت برلان نور کز) چونکه اصحاب کرام بر کون بیک کوب حکم‌لر سورا دیلر، برسی سورا دی، آتام قایو اورنده دیو، رسول الله ایندی: جهنم‌ده دیو، بس سورا وچی قایغوردی بو آیت شول حفته ایندی ﴿وَأَن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنزَلُ الْقُرْآنُ تَبْدَلَکُمْ﴾ اگر اول شیلرني قرآن ایندر لگان وقتده سورا سا کز البته سزگه جواب ظاهر بولور ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْهَا﴾ الله تعالی اول شیلردن عفو قیلدی یعنی آلا رنی بلونی اوستو کزگه واجب قیلما دی بس شول روشجه قالسون ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ الله تعالی اوتکنان گناه کزنی غفور در و مهر بانلودر ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلُکُمْ﴾ تحقیق اول شیلرني سزدن اولگی خلفده سورا دیلر پیغمبر لری شرافتنده سوراغان نرسه‌لری ظاهر بولدیده ﴿ثُمَّ اصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ﴾ صوگره اول شیلارگه انکار قیلورغه کرشدیلر، سؤل لری اوز لرینه فتنه بولدی ﴿مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ﴾ الله تعالی بحیره، سائبه، وصله، حام، دیگان حیوان لرنی حرام قیلما دی ﴿وَلَسَكُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ﴾ ولكن کافر لر مجرد هو الری ابله الله تعالی گه بالغان حکم لرنی نسبت قیلورلار (یعنی مذکور حیوان لرنی الله تعالی حرام قیلدی دید کلری بانغاندر، و آلا ردان کیلگان تورلی فائده لردن فائده لنماو نادانلر ندین کیلگان یمان بر عادتدر ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ آلا رنک کوبرا گی حلال قیلغوچی ذات الله تعالی ایدکینی آ کغار ماس، اوز هو الری ابله بر شینی حلال و بر شینی حرام دیوب شریعت سز حکم قیلور لر (بو آیت عربنک مشر کلری حفته ایندی چونکه آلا رنوه پیشنچی بالا تودر سه، بالاسی ایرکاک بولسه فلاغون یاروب شول کویگه صحراغه یارور لر ایدی، هیچ کم آنی آتلا نماس سوتینی اچماز ایدی، بحیره فلاغی یار لغان دیمکدر، سائبه دید کلری: شول درکه، نوه سنی اللهغه قربان اینکان بولوب بار اشدن آزاد اینوب چغار اده یارا وشونی سائبه دیلر ایدی، وصله دید کلری: قچان فوی بالا تودر سه بالاسی ایرکاک بولسه بوغاز لار لار ایدی، اگر ساو لبق بولسه بوغاز لاسلر ایدی، اما ایگز بولوب برسی ایرکاک بولسه بو ایر کاکنی ساو لبقه توناشدروب بوغاز لامای قالدرو لر ایدی، وحام دید کلری شولدر که: عمرنده اون بالانک نوغوبنه سبب بولغان توهنی عرب لر هر مشقت دن آزاد قیلوب صحراغه

جفار ورلرده یبارور لر ایدی. بو آیت بر لان الله تعالی شول اشارینک بار اما غاناغبین بلدردی. ﴿وَأَذِقَلْ لَهُمْ مَعَالُوا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ فچان اول جاهالر گه اینولسه الله تعالی ایندرگان فر آنغه ورسول سوزینه کبلیکر یعنی مجرد عقلکر ایله بر ترسه نی حرام دیو حکم قبلما کتر ﴿قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَانَا﴾ اینلر بزلر گه شول دین کفایت ایندر که اول دینده آنا و بابالرمزنی نابدیق. مجرد شریعت سز آنالرینه تابع بولور لر ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ ایا آنالریه ابارور لر می گرچه آلاز هیچ نرسه آکلاماغان بلسگان بولسه لرده عم توغری و کونلگان بولماسه لرده ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ﴾ ای مؤمنلر سزلر گه اوز عملر کزنی نیکشومک لازمدر ﴿لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ خَلَّ إِذْ أَعْتَدْتُمْ﴾ اگر اوز کز عدایت ده بولسه کز سز گه اهل ضلالنک آز غلنی ضرر بیوماس ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ بار کز نکلده فایتاچق یر کز الله غدر ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ قیغان عملر کز نکل هر قایوسنی اوز کز گه بلدرور و خبر بیورر (اصحاب کرام ایتدیلر: بو آیت نکل تاویلی، فچان امت اچنده بدعتلر ظاهر بولسه شول وقتده امر بالمعروف ونهی عن المنکر نی ترک ایدوب اوز عملک بر لان شغلنمکدر. تنا که رسول الله دن روایت قیلدیلر: فچان خلاقی اچنده سار انلق و تکبرلکنی کورسکز سز گه اوز عملکز ایله مشغول بولماق لازمدر. اگر اول کونلرده بر کسه سز قیلغان عملردن برسنی قیلسه آکا ایلی عاملنک ثوابی بولور دیو. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ ای مؤمنلر فچان بر کز گه اولوم حاضر بولسه وصیت وقتنده آرا کزده شهادة قائم قیلکز ﴿اثنان ذُوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ اوز کزدن عدالت ایالری بولغان ایکی کشی ﴿أَوْ آخَرَيْنِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یا که اوز ملنکر دین باشقه دین ایکی کشی شاهد بولور ﴿إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ اگرده برده سیر قیلسا کز یعنی مسافر بولسا کز ﴿فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ شول وقت سز گه اولوم قایغوسی ایرشسه (روایت قیلدیلر: تمیم داری و عدی بن زید ساتو ایله شامغه چقدیلر اول وقت نصارا ایدیلر. آلاز بر لان بر گه بدیلده بار ایدی بدیل مسلمان ایدی. شامغه کیلگان صوکنده بدیل سرخاواندی، یاننده بولغان تاوارنی بر کاغده یازوب تاواری اچینه سالدی و ایداشلرینه خط بارینی ایتماینچه تابشروب جماعتنه بیورلرینی اوتندی. ایداشلری اوج یوز مقال آغرلقنده اولان بر کموش ساوتنی یوغالتدیلر. جماعتنه فایتاروب یرگاج جماعتی مکتوب تابوب مذکور کموش ساوتنی تابمادی رسول الله غه شکایت قیلدی شول حقه آیت ایندی ﴿تَجَسَّوْهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ نماز صوکنده اول شاهدلرنی

شهادة او چون حبس فيلور سز ﴿فَيَقْسِنُ بِاللَّهِ ان اَرْتَبْتُمْ﴾ بس اول ايكي شاهد الله
 تعالى اسمي برلان يمين فيلور اگر سز خيانتلر ندين شك توتسا كز نسا كه نميم
 برلان عدی دن شك تونديلر ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ نَسِيًا﴾ بيمينز برلان اختيار قيلمابمز
 دنبا مالبنی ديو يمين فيلور لار ﴿وَلَوْ كُنَّا ذَا قُرْبَىٰ﴾ اگر چه حق ابالری فرداشلر
 بولسده ﴿وَلَا نَسْتَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ الله تعالى اداسبنی لازم قیلغان شهادتی باشر مایمز
 ﴿أَنَا أَذْ لَمِنَ الْأَمِينِ﴾ اگر بالغان يمين فيلساقی اللهغه گناهلی لاردن بولور سز
 ﴿فَإِنْ عُرِيَ عَلَيَّ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ صوكره اگر بو ايكي شاهدك گناهغه مستحق كشيبردن
 ايكانی بلونسه (يعني شهادتلر نده خيانت قیلغان بولسدر عدی برله نميم كبی ﴿فَأَخْرَانِ
 ﴿بِقَوْمٍ مَّتَّامَهُمَا﴾ اولگی شاهدلر اوريننه شهادة او چون باشقه ايكي كشي كرك
 بولور ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَايَةَ﴾ جنابت فيلنمش كشيبردن تبوشليدر اول
 ايكي شاهد ﴿فَيَقْسِنُ بِاللَّهِ﴾ بس اللهك اسمي برلان يمين فيلور لار: ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ
 مِنْ شَهَادَتِهِمَا﴾ البته بزنگ شهادتمز اولگی ايكي شاهدك شهادتدن درسترا كدر
 چونكه بز لر ميتك وليلر يمز ﴿وَمَا اعتدینآ﴾ شهادتمز ده حقدن تجاوز قيلمابمز
 ﴿أَنَا أَذْ لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ اگر حقدین تجاوز فيلساق تحقيق ظالمردین بولور مز ديو
 ﴿ذَلِكَ أَذْيَبِي أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِنَا﴾ بزنگ ميتك وصیتی حقدنغه في شهادتده
 كورسكان حكممز شاهدلرنگ توغريلق اوزره شهاتی او چون ابك ياقين بر
 يولدر ﴿أَوْ يَخْفُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ آيْمَانِهِمْ﴾ ويمن لر نده خيانت بعدننه، يمين
 ايكنچی شاهدلر كه قايتار لوب خيانتلری ظاهر بولوب رسواي بولمقدين فورقار
 او چون ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ اللهدن فور فكز و امرو نهی لر يني قبول ايد كز
 ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ امر، نهی كه اطاعت قيلمغان فاسقلرني الله تعالى
 هدايت كه سالماس ﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ شول كونی حاطر كز كه كلتروب
 فور فكز كه اول كونده الله تعالى يغمبرلرني جبار ﴿يَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ﴾ وابتور يا
 رسوللر! سز كه امتر كزدين ني جواب بيرلدي؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا﴾ يارب بز بليمز
 ديو ايتور لر ﴿أَنْتَ أَنْتَ عِلْمُ الْغُيُوبِ﴾ تحقيق غيبلرني بلگوچی اوز كسك
 (جهنم آرغرغان وقتنده فورقودن بو جوانی بيرور لر ﴿أَذْ قَالَ اللَّهُ يُعِيسَىٰ ابْنُ
 مَرْيَمَ إِذْ نَسَرَ نَعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾ شول قيامت كوندن الله تعالى ندا فيلور ای
 عیسی ابن مریم! سكا و آنا كا بيرگان نعمتار منی ياد ايتكل ﴿أَذْ اَيْدُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾
 سكا جبرائیل ايله قوه بيردم ﴿سَكَّوْا النَّاسَ فِي الْهَدْيِ وَكَهْلًا﴾ سويله شور ايدك
 خلائق برلان بيشكده هم الوغ بولعاج ﴿وَأَذْ عَلِمْتُكَ الْكُتُبَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وسكا
 خط باز ماقتی وحكمتني او كرتدم ﴿وَالْتَوْرِيَةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ توراة هم انجيلني ده

او گزیدم ﴿وَاذْخُلْنِي مِنَ الطَّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِأَذْنِي﴾ ومنم ارادم ايله فوش شكلی
 صورة فلور ایدک ﴿فَتَفْتَحْ فِيهَا فَتَسْكُونَ طَبْرًا بِأَذْنِي﴾ بس اول صورنکه اورور
 ایدک ومنم اذقم برله فوش بولور ایدی ﴿وَتَبْرِئِي الْأَكْمَةَ وَالْأَرْحَمَ بِأَذْنِي﴾ ومنم
 اذقم ايله کوزسز و آقایلرینی سلامت فلور ایدک ﴿وَاذْخُرْجِ الْهُوْنِي بِأَذْنِي﴾
 ومنم اذقم ايله مینلرینی فرگزور ایدک ﴿وَاذْكَفْتُ نَبِيَّ إِسْرَائِيلَ عَنْكَ﴾ وشول رفنکه
 من سندن نبی اسرائیل جماعه سینی منع قیلدم (چونکه آلارسی او نورمکی فصد
 قیلانار ایدی) ﴿إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سین آلارغه آچق معجزه لر کیتوردک . شول
 معجزه لرینی کور گاج ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ آلارنک کافر لری ایدی ﴿إِنْ هَذَا
 إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ بو اشلرنک برسیده، هر کمنگه آچق بلنگان سحر دن باشقه
 برسه نو گلدر دیوب ﴿وَاذْأَوْ حَيْثُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمَنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾ شول
 رفنکه حواریین گه سکا ورسولیمه ایمان کلتور کز دیوب وحی قیلدم ﴿فَالْوَالِيانَا
 وَاشْهَدْنَا بِنَا مُسْلِمُونَ﴾ ایتدیلمر ایمان کلتوردک ای عیسی شاهد بولغلسکه بز
 مسلمانلاریم ﴿إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ یاد اینکل ای محمد حواریون ایتدیلمر
 ﴿يَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ ای عیسی
 دسترخان ايله کوکدن بز گه طعام ایتدرر گه سنک ربک ننگ حالندن کیله می ؟ دیوب
 (حضرت عیسی صحراغه چقسه آنک برلان بش آلتی مک کشی چقا ایدی، برکون
 صحراده نوقادیلر، هیچ بیر آزلاری یوق ایدی، آرا لرن دین شمعون غه ایتدیلمر که
 عیسی دن اوتن ریسینه دعا فیلسون بز گه آش یا ولق برلان کوکدن طعام ایتدرسون
 دیوب، شمعون عیسی غه ایدی ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ عیسی ایدی: اگر
 راست مؤمنردن بولسا کز اللهدن قورق کز اوز کز گه بلانی سوراما کز دیوب
 ﴿فَالْوَالِيانَا أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا﴾ اول مائده دن طعام آشاونی تلامیز دیدیلر ﴿وَنُظَمِّنَ قُلُوبَنَا﴾
 و سکو کلریمز قرار تاباقنی تلامیز ﴿وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ ویغمبر لسنکی دعوا کده
 راست ایدکنکی بلمکچی بولامز ﴿وَنَسْكَونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ و اول مائده گه
 بزلر شاهد بولور او چون دیدیلر. ﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا
 مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ عیسی ایدی یارب بزلر گه کوکدین مائده نی ایتدر گل ﴿تَسْكَونَ
 لَنَا عِبَادًا لَأَوْلَانَا وَأَخْرَجْنَا﴾ اول مائده اینگان کون بزلرنک اول لرمز گه و آخ لرمز گه
 عبد کونی بولسون (مائده یکشنبه کون ایدی، شونک او چون نصاری یکشنبه
 سکونینی عبد کونی یاسادیلر ﴿وَآيَةٌ مِنْكَ﴾ ومنم نبوتیمه سندن بر علامت بولسون
 ﴿وَأَرْزُقْنَا﴾ بزنی رزقلاندر، نماغزنی نویدر ﴿وَإِنَّ خَيْرَ الرِّزْقِ﴾ تحقیق سن
 اوز کدین باشقه رزق بیر گوچلاردین کاملسک ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنَزَّلْتُهَا عَلَيْكُمْ﴾

اللہ تعالیٰ ابتدٰی تحقیق سوراغان مائدہ کزنی ایندرو رین ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ يَعدُ مِنْكُمْ﴾
 اول مائدہ ایسگان سوکنده براوگز کافر بولسه ﴿فَاتَىٰ اَعْدَابُهُ عَذَابًا﴾ تحقیق آئی
 شول عذاب ایله عذاب قبولور من کہ ﴿لَا اَعْدَابَهُ اَحَدًا مِنَ الْعٰلَمِیْنَ﴾ اهل عالمین
 هیچ براگونی اول عذاب ایله عذاب قیلماس من (روایت فلندیکه کوکدین
 مائدہ ابتدٰی اوستنبه دستمال یابلغان ایدی. خلیق قاراب نوردی. حضرت
 عیسیٰ بسم الله دیوب آچدی مائدہ اچنده کباب قبولومش بالقی، قلیجفی بوق،
 مایلاری آغوب تورادر، باشنده سرکهسی وفویر غنده سرکهسی، سبزواتدن
 هم هر تورلیسی حاضر ایدی. حضرت عیسیٰ ابتدٰی آشاگز دیوب. بش مک کشی
 آشادیلر. هیچ کیمواینجه مائدہ ینده کوکگه آشدی. صوکره ینه کافر بولوب
 قالدیلر. صوکره الله تعالیٰ آلا رنی دوکغز صورینه آوشنوردی ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ
 بِعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ﴾ ای محمد شولوقتی یاد اینکل (کافرلرنی رسوای قیلماق اوچون)
 الله تعالیٰ اینور ای عیسیٰ ابن مریم ﴿أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأَيَّ الْآلِهِيْنَ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ﴾ خاتمه سن ایندکمی آنام برلان منی اللذن باشقه اله قیلکز دیوب. حضرت عیسیٰ
 جواب برور: ﴿قَالَ سُبْحٰنَكَ﴾ یارب سنی نقایصدن پاک دیوب اعتقاد قیلامن
 ﴿مَا يَكُوْنُ لِيْ أَنْ اَقُوْلَ مَا لَيْسَ لِيْ بِحَقِّ﴾ مکا اوزمه موافق توگل سوزنی سوبلمک
 لایق توگلدر ﴿اِنْ كُنْتُ قٰنِتًا فَقَدْ عَلِمْتَهُ﴾ اگر آندای سوز اینکان بولسام، تحقیق
 سین بلگانسک ﴿تَعَلَّمْ مَا فِيْ نَفْسِيْ﴾ منم کوکلمداگی نرسه منی سن بلاسک ﴿وَلَا اَعْلَمُ
 مَا فِيْ نَفْسِكَ﴾ وسنده گی نرسه منی من بلمایمن ﴿اِنَّكَ اَنْتَ عَلَمُ الْغُیُوْبِ﴾ تحقیق سن
 غیرنی ینک بلگوچی سن ﴿مَا قُلْتَ لَهُمْ اِلَّا مَا اَمَرْتَنِيْ بِهٖ﴾ آلا رغه امر قیلغانکدین
 باشقنی اینمادم ﴿اَنْ اَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ﴾ منم ریم وسزنک ربکز اولغان
 اللهغه عبادۀ قیلکز دیدم. ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِدًا﴾ آلا ر اوزرنده حاضر وناظر
 بولدم ﴿مَا دُمْتُ فِيْهِمْ﴾ آلا ر اچنده بولغان وقتمده ﴿فَلَمَّا تَوَقَّيْتِيْ﴾ فجان منی کوکگه
 کوتاردک ﴿كُنْتُ اَنْتَ الرَّقِیْبُ عَلَيْهِمْ﴾ سن آلا رغه سافچی بولدک ﴿وَاَنْتَ عَلٰی كُلِّ
 شَيْءٍ شَهِدٌ﴾ هر شیکه سن حاضر سن (بلمایمن موندین صوگ نیندی بدعتلر
 قیلغانلارد) ﴿اِنْ نَعَدْتَهُمْ فَاَنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ اگر قیلساک آلا ر اوز بنده لرکدر،
 قیلورسک ﴿وَاِنْ تَقَفَّرْ لَهُمْ﴾ اگر آلا رنی عنو قیلساک ﴿فَاِنَّكَ اَنْتَ الْفَرِیْزُ الْحَكِیْمُ﴾
 شکسز غالب سن ومصلحتجه ام قیلغوچی سن ﴿قَالَ لِلَّهِ هٰذَا یَوْمَ یَنْفَعُ الصَّٰدِقِیْنَ
 صِدْقُهُمْ﴾ الله تعالیٰ ابتدٰی اوشبو قیامت کونی شونداین کوندرکه؛ راست مؤمنلرگه
 راست ایمان کلتورمکلری فائده برور ﴿لَوْمْ جُنْتُ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِیْنَ
 فِيْهَا اَبَدًا﴾ اول مؤمنلرگه جنتلر باردرکه، اول جنتلر آسنندین یلغلر آغار آلا ر

آنده منگو فالورلار ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ الله تعالى آلاردين راضي بولدى ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾
 آلا الله دين راضي بولديلر ﴿ذَلِكَ أَفْوَزٌ لِّلْعَظِيمِ﴾ اوشبو جنتلرگه كرووالله رضالى الوغ
 بختلر كدر ﴿لِلَّهِ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ كوكلرده و برده گى خزينه لر الله تعالى نك
 ملكيدر ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و كوك و برلر اچنده گى مخلوقلر ﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
 الله تعالى هر شى گه قادردر (بس كوكده گى عيسى الله تعالى نك مخلوقيدر ايكنجى
 بر اله نوگلددر. بو آيت لر كافرلر نى خورلاودر.

سورة الانعام مكبة وهى مائه وخمس وستون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿أُحْمَدُ لِلَّهِ﴾ جن ماقتاو اللهغه خاصدر (بسندهده نى قدر اوز بنى ماقتارداى اشلر
 بولسهده بارده نافصدر و اولده حقیقتده الله تعالى نكدر. ﴿الَّذِی خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ﴾ اول شونداى اللهدر كه كوكلر نى و بر نى باراندى ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ
 وَالنُّورَ﴾ ونور برلان ظلماتنى براندى ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ الله تعالى
 شونداى اشلر نى فیلغانك صوكنده كافرلر اللهدين چينكه كيتوب صنملارغه عبادت
 قیلورلر. ﴿هُوَ الَّذِی خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ الله تعالى سز لر نى بالچقدين براندى ﴿ثُمَّ
 فَضَىٰ آجَالًا﴾ ينه سزگه ديباده تركك مدینى حكم قیلدى ﴿وَاجَلٌ مُّسَيِّئٌ عِنْدَهُ﴾ وممین
 مدنه الله تعالى نك اوز عندندهدر (يعنى قیامت بولاچق وقت اللهك اوز عندندهدر)
 ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ ينه سز اللهك شونداى اشلر نى كورگانكز صوكنده اول
 قیامت كونينه شك فیلاسز (بو چنلاب نادانقدر) ﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾
 اول الله تعالى بر و كوكلر نى تصرف فیلغویجى الدير. ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ﴾
 سز نك آچق و یاشرین عملر كز نى بلهدر ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُكْسِبُونَ﴾ بلهدر هم سز لر
 فیلغان خیر و شر عملر نى ﴿وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾
 اول مكه كافرلر ينه اللهدن معجزه و آيتلر كیلهچك بولسه اعراض غه قیللر باشقنى
 بلمايلر (مكه مشركلرى رسول اللهغه اينديلر، معجزه اينتوب بزگه آبنى توغدر و ب
 ايكبگه ياروب كورسات پيغمبرلككده اوشانورمز ديديلر. در واقع رسول الله
 دعا فیلغان صوكنده آى ايكبگه يارلوب، بار نيسى حراناو بنك بر ياغنده، بار نيسى ايكنجى
 ياغنده توردى. شونى كورگاج ينه انكار ايدوب بو برسحر در ديديلر ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا
 بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ شولاى اينتوب كافرلر اوزلر ينه حق كیلگان وقتده آكا
 اوشاناديلر ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ آيَاتُنا مَا كَانُوا بِه يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تيز كوندن آلا رغه استهزاء

قیلغان شیلر ینک خبر لری ظاهر بولور (یعنی عذابنی کورگاج رسول اللهنک حق ،
 قسامت کونینک حق ایدکینی بلورلر ﴿ اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ ﴾
 کورمیلری ؟ آلاردین بورون بولغان کافر لرنی کوبی هلاک قیلدق ﴿ مَسْجِدَهُمْ
 فِي الْاَرْضِ ﴾ آلارنی برده مالک، ابر کلی قیلدق ﴿ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ ﴾ سزنی
 ابر کلی، مالک قیلماغانمز نرسه لرگه ﴿ وَاَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا ﴾ و آلارغه بعمورنی
 حاجه وفتلرنده توناش ایتوب بیردک ﴿ وَجَعَلْنَا الْاَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ ﴾ و آست لرندن
 بلغلر بورگوچی قیلدق آلار همیشه ایمان کلتور مدیلر ﴿ فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ ﴾
 بس آلارنی گناه لاری سبیلی هلاک قیلدق ﴿ وَاَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ ﴿ ﴿
 و آلار صوکنده ایکنچی خلیقنی یاراتدق. بس شونی کوروب عبرتله نسونلر !!!
 (مشر کلر محمد علیه السلامغه ایتدیلر: حق پیغمبر بولساک کتابک کاغده گه یازلوب
 کلسون دیو. الله تعالی ایتدی: ﴿ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قُرْطَاسٍ ﴾ ای محمد اگر
 سکا کتابنی کاغده یازلغان یازو ایتوب ایندرساک ﴿ فَلَمَّسُوْهُ بِاَيْدِيْهِمْ ﴾ مشر کلر
 اول کتابنی قوللری برلان توتسه لار ﴿ تَقَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ﴾ البته کافر لر حاضرده
 اینکالری کبی ایتور لر ایدی ﴿ اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿ ﴿ بو کتاب ایس مگر
 آچق سحر در دیو ﴿ وَاَقَالُوْا تَوَلّٰ اَنْزَلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ﴾ و ایتدیلر که کاشکه اول محمد که
 فرشته اینسه چی تا که آنک پیغمبر ایدکینی بزگه ایتور ایدی ﴿ وَاَنْزَلْنَا مَلَكًا
 لِقَضِي الْاَمْرِ ﴾ اگر فرشته ایندرساک اش تمام بولور ایدی (یعنی آلارنی هلاک لازم
 بولور ایدی. چونکه اللهنک عادتی فرشته ایندروب همان انکار قیلسه لار هلاک
 قیلما قدر ﴿ ثُمَّ لَا يَنْظُرُوْنَ ﴿ ﴿ فرشته اینگان صوکنده آلارغه مهلت بیرلماس
 ﴿ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ مَلَكًا لِّجَعْلَنَّهُ رَاجِلًا ﴾ اگر اول پیغمبرنی فرشته دن قیلساق همیشه بر
 ابر صورتنده قیلور ایدک ﴿ وَاَلْبَسْنَا عَلَيْهِمْ ﴾ البته قاتشدرور ایدک آلارغه
 ﴿ مَا يَلْبَسُوْنَ ﴿ ﴿ کندلری قاتوشدرغان وسوسه نی (یعنی همان بو ابر باری
 بر بزنگ کبیر کاشکه بر فرشته یار ساچی؟ دیو ایتور لر ایدی. ﴿ وَاَلْقَدْ اسْتَهْزِئُ
 بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ سندی اؤلگی پیغمبر لرده حقارت و مسخره قیلدی (رسول الله
 مسجد حرامده ضعیفلر برلن او تورغان زمانده، ابو جهل کوب کشی برلان رسول اللهنی
 مسخره قیلوب اوندی و ایتدی: محمد بو حقیر بولد اش لرنی ملوک جنت دیوب زعم
 قیلادیو. بس بو آیت ایدی ﴿ فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ سَخَّرُوْا مِنْهُمْ ﴾ بس رسول لرنی مسخره
 قیلغان کشیلردن احاطه قیلدی ﴿ مَا كَانُوْا بِهِ يَسْتَهْزِئُوْنَ ﴿ ﴿ شول شیلر که آنک ایله
 رسول لرنی استهزا قیلور ایدیلر (یعنی نی ایله حقارت قیلسه لار شول نرسه اوزلرینه
 قایتور ﴿ قُلْ سَبُّوا فِي الْاَرْضِ ﴾ آیت ای محمد: بیرده سبر قیلکمز ﴿ ثُمَّ اَنْظُرُوا كَيْفَ

كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ ﴿١٠٠﴾ بونك صوگنده اعتبار فيلكر رسوللرني تكذيب قىلغانلرنك
 آخري نچوك بولغاندر (مكه كافرلرني اينديلر. اى محمد اگر سنك بودعواك مال
 اوچون بولسه، مال جيوب بيرهمز بواشكني تاشلاغل باي بواورساك ديوب. الله ايندى:
 ﴿قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ اى محمد ايت بر وكوكده گي مال كمنكدر؟
 (اگر جواب بيرسه لر فيها واگر انكار ايتسه لر ﴿قُلْ لِلَّهِ﴾ اينكل بارجهسى الله
 تعالى تكدر (تلاگان كشيبلر يته بيرور. ﴿كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ اوزينك بنده لر يته
 رحمت قىلوني اختيار قىلدى (بس سزگده قيامت كونيته قدر مهات قىلور ﴿لِيَجْزِيَكُمْ
 إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ البته سزني قيامت كوندده جبار ﴿لَارَيْبَ فِيهِ﴾ قيامت كوني بولاچغنده
 شك يوقدر ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ قيامت كون اوزلر يني هلاكتكه سالغان
 كشيبلر شولاردركه ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ آلا رسوللرگه ايمان كلتورماس لر
 ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالنَّهَارِ﴾ كيجه وكوندزده قرارلانمش مخلوقك همهسى اللهك
 ملكيدر ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ واول الله تعالى ايشنكوجي وبلگوجيدر (اهل
 ضالغه كامل جزا قىلور) * مشركلر اينديلر: اى محمد آناك بزك دينده ايندى،
 سينده بزك دينگه فايقل كوب مال جيوب بيرورمز ديوب. الله تعالى ايندى:
 ﴿قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ اتَّخَذَ وَيًّا﴾ ايت اى محمد: الله دن باشقني ياردمجي ديوب ايتورمنو؟
 ﴿فَأَطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ اول الله بر وكوكلرني ياراتقوجيدر ﴿وَهُوَ يُطْعَمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾
 اول الله تعالى رزق بيرور، كندى هيچ رزق فلانماس (ايمدى شول اللهني تاشلاب
 سزك كسي يوق بار نرسه كه عبادت قىلايمى؟ العباد بالله ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
 أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ ايت اى محمد تحقيق من مكده مسلمان بولغانلرنك اولي بولورغه
 بيورلدم ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ مكا الله تعالى البته مشركلردن بولماغل
 ديوب ايندى ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ يا محمد اينكل تحقيق فورقانم اگر
 ربه گناه فيلسام ﴿عَذَابِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ الوغ فورقچلي قيامت كونيته عذابدين
 ﴿مَنْ يُضْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ اول كوندده بر من دن عذاب آلونسه تحقيق
 اول كشيگه خدا رحمت قىلدى ﴿وَذَلِكَ الْقَوْمُ الْأَمِينُ﴾ اول كون عذابدين قوتلماق
 مقصودفه بيك آچق ايرشودر ﴿وَإِنْ يَسْأَلُكَ اللَّهُ بَضْرًا﴾ اگر الله سكا بر ضرورني
 ايرشدرسه ﴿فَلَا تَكْشِفْ لَهُ﴾ بس هيچ بر كشي اول ضرورني دفع قىلورغه قادر
 بولماس ﴿الْأَهْوَى﴾ الله تعالى اوزيگه قادردر ﴿وَإِنْ يَسْأَلُكَ بِخَيْرٍ﴾ اگر سكا بر
 خيرني ايرشدرسه ﴿فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بس الله تعالى هر شيگه قادردر
 (كافرلرنك ياردينه سنك احتياجك بوقدر. بس مال ايله ياردم قىلامز ديدكلر يته
 فلاق سالماغل ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ اول الله بنده لر يته غالبدر ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ﴾

الْخَبِيرُ ﴿۱﴾ واول الله تعالى مصلحنجه اش قیلغوچیدر وهر شی دن خبرداردر (مکه
 کافر لری ایندی لر: «الله تعالی رسول اینارگه سندن باشقنی تابادیبی؟ اهل
 کتابدین هیچ بر کسی سکا اوشانغانلری یوق. بس رسول ایدکگه
 بز لرگه کم شهادة بیردر؟» دیو. الله تعالی ایندی: ﴿فَلْأَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾
 ایت ای محمد: شهادتی الوغراق و اعتبار قبلورغه تبوشلی اولان نبندای
 نرسه باردر؟ (بو سؤالگه جوابده البته هر کمنک کوکلی هیچ بر وقت
 خطا قیلی نورغان، آندان تماما پاک بولغان بر ذاتقه کیتدر آنی اقرار قیلماو
 باری عنادد نغته بولادر. شونک اوچون الله تعالی ایندی: ﴿قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ
 بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ اینکل بزنگ آرزده منم رسول ای کاتبه الله تعالی شاهددر هم
 منم رسالتمنی اثبات ایدرگه الله تعالی قادردر ﴿وَأُوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ﴾ مکا اوشبو
 قرآن وحی ایندی ﴿لَا نُنزِّلُكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَّغَ﴾ سز لر نی، هم قرآن ایرشکان باشقه
 کشیلارنی فوز قتما قلغم اوچون (بس قرآنی امتکه ایرشدرمک تبوشدر ﴿أَتُنْكُمُ
 لَتَشْهَدُونَ﴾ ایا سز لر شهادة بیروموسز؟ دیگل ﴿أَنْ مَعَ اللَّهِ آهَةٌ أُخْرَى﴾ تحقیق
 الله ایله ایکنچی ال لر باردر دیو. اگر باردر دیو ایتسلر ﴿قُلْ لَا أَشْهَدُ﴾ ای
 محمد اینکل من شهادة بیرمایمن سزنگ کبی ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ اینکل تحقیق
 الله تعالی شریکی یوق بر گنه اللهدر ﴿وَأَنْتَ بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ تحقیق بین
 سز شریک دیوب اعتقاد قیاغان صنم ارگز دین بیزه من ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْآرَاءَ
 كِتَابًا يَرِثُونَ﴾ ایدرگه کما یعرفون آباءهم﴾ بله لر محمدنک حق رسول
 ای کاتبینی، بالالرینی بلگانلری کبی (چونکه آخز زمان پیغمبری شوندای صفتلی دیو
 کتابلر نده یازغاندر. عبدالله بن سلام ایندی رسولنی اوغلمدن آرتق بلا من،
 چونکه محمد پیغمبر دیوب قطعا شهادة بیر چکمن اما اوغلم قطعا منکی دیو شهادة
 بیر. آلمایمن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ اهل کتابدن اوز لر نی هلاک قیاغان کشیلر
 ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ آلا ر: حقی بله توروب دنیا غرضی اوچون ایمان کلتور ماسلر.
 (تتا که یهود علماسی اگر محمدکه ایا رسا ک باشچیلیق کینه دیو ایمان کلتور مدیلر
 ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ الله تعالی گه بالغان نرسلر نی افترا قیلغان
 کشیلار ندنه ظالم یوقدر ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا که آنک آیتینی تکذیب اینکل
 کشیدنده ظالم یوقدر ﴿إِنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ﴾ ظالم لر شکسز اللهنک عذابندین
 فونولا آلماسلر ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ قیامت کوننده آلا رنک بارچه سنی جبار من
 ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ صوگره مشر کلرگه ایتور من ﴿إِنِ شَرِكَاؤُكُمْ الَّذِينَ كُنتُمْ
 تَزْعُمُونَ﴾ شریکلرگز فایده که اللهنک شریکلری دیو زعم قیلا ایدرگز حاضر

کورساتکز ایندی؟ ﴿ ثُمَّ لَمْ يَكُنْ فَتَنَّهُمْ ﴾ شونیدن صوگ آلاز جواب نایا آلماسلار
 ﴿ الْآنَ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴾ مگر اینورلر: الله برلان آنت اینتوب
 اینمز که بز مشرکلر دین بولمادیق (مشرکلر اوزلرینک هلاک بولغانلار بنی بلوب
 اینوشورلر: بزگه فوتولماق یوق کبلسکز بز مشرک توگل ایسک دیو یسین
 اینک بس الله تعالی آغزلار بنی مهرلر و اینور: ﴿ انْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ ﴾ فاراغل
 اوزلر بنی بالغانچیفه چفاروب نچوک یسین قیلالر (یعنی دنیا داغی اعتقادلرینک بالغانقبنی
 اثبات اینلر دیکدر ﴿ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴾ آلاز دنیا ده وقده افترا
 قیلوب اللهنک شریگی دیوب بورگان نرسه لری حاضرده آلاز دان آداشقان،
 (قاید دیوب سورالسه انکاردن باشقنی بلیلر ﴿ وَمِنْهُمْ مَن يَسْمَعُ أَلَيْكَ ﴾ اول
 کافرلردن بعضی، سنک سوزکا قولاق سالادر (لکن آکارغه قاید بیرمایدنر
 ﴿ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ ﴾ و آلازینک کوکلرینه پردلر قیلدیق، شول
 سبیلی سنک سوزکنی آکلی آلیلر ﴿ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ﴾ و قولافلرینه سانغراولق
 قیلدیق بس معناسنی آکلارلق ایشوتیلایلر ﴿ وَأَنْ يَرَوْا كَلِمًا إِلَهًا لِأَبْنَائِهِمْ لَا بِأَبْنَائِهِمْ ﴾ اگر
 آلاز هر بر آیه و دلبللرنی کورسه لرده اول دلیل و آیتلرگه ایمان کلتورماسلار
 ﴿ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ ﴾ قجان سکا کلسه لر سنک برله باطل سوزلر اینتوب
 مخاصمه قیللر و قرآنغه انکار قیلالر ﴿ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ کافر بولغان آدملر
 اینورلر ﴿ إِنَّ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأُولِينَ ﴾ محمدنک قرآن دیگان سوزی بور و قیللردان
 فالغان حکایتلر گنهدر باشقه نرسه توگل ﴿ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ عْتَهُ ﴾ آلاز قرآندن خلاقینی
 نهی قیلورلر ﴿ وَيَتَّبِعُونَ عْتَهُ ﴾ و اوزلریده آندن یراق بولورلار ﴿ وَأَنْ يَهْلِكُونَ
 إِلَّا أَنفُسَهُمْ ﴾ آلاز اوزلرندین باشقنی هلاک قیلماسلار ﴿ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴾ هلاک
 بولغانلر بنی بلما بیچه ﴿ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ ﴾ ای محمد اگر کافرلرینک
 جهنم اوزرنده محبوس و قتلر بنی کورساک ﴿ قَالُوا يَلَيْتُنَا نَرُدُّ ﴾ اینورلر کاشکی
 دنیاغه قایتارلساقچی ﴿ وَلَا نَكْذِبَ بَابِت رَبَّنَا ﴾ در بوزنک آیتلر بنی تکذیب قیلماساقچی
 ﴿ وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ و مؤمنلردن بولساقچی ﴿ بَلْ بَدَّلْنَاهُمْ مَا كَانُوا يَخْفَوْنَ مِنْ
 قَبْلُ ﴾ بلکه آلازینک بورونقی یا شروب قیلغان گناهلری ظاهر بولور ﴿ وَتَوَرَّدُوا
 لِعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ ﴾ اگر دنیاغه قایتارلسالر ایدی البته نهی ایدلگان کفرلرینه
 قایتورلر ایدی ﴿ وَأَنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ﴾ شکسز آلاز، آیتلرگه انکار اینماس ایدک
 دیگان سوزلرنده بالغانچیلردن ﴿ وَقَالُوا إِنَّمَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا ﴾ اینورلر دنیا
 تر کلکمزدن باشقه تر کلک یوقدر ﴿ وَمَا نَحْنُ بِمَعْبُوثِينَ ﴾ اولسگانمز صوگنده
 قوبارلامز ﴿ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ﴾ ای محمد اگر الله حضورنده

مجوس و قتلرینی کور ساك ﴿ قَالَ اَيَسْ هَذَا بِالْحَقِّ ﴾ الله تعالى . فوبار لمانق حق
 بولماديبي؟ دبو اينور ﴿ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ﴾ اينور لر بلي حقدر يارب ﴿ قَالَ فَذُوقُوا
 الْعَذَابَ ﴾ اينور الله تعالى آلاي ايسه عذابكنرني تانكز ﴿ بَمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴾
 انكار كز سيبلي ﴿ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ ﴾ تحقيق الله حضورينه بارماقني
 انكار فيلمان كشلر هلاك بولدى ﴿ حَتَّىٰ اِذَا جَاءَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً ﴾ قچان آلارغه
 آكسزدن قيامت كيلسه ﴿ قَالُوا اِيْحَسْرَتًا ﴾ اينور لر وای بزلر گه حسوه كيلدى
 بيت ﴿ عَلَىٰ مَا قَرَرْنَا فِيهَا ﴾ دنياده عمرمزني ضائع ايتكا نيز سيبلي ﴿ وَهُمْ يَحْمِلُونَ
 اَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ﴾ و آلار گناهلريني آر فالارينه يوكلار لر ﴿ الْاَسْمَاءُ
 يَرْوُونَ ﴾ آگاه بولغسل اى ني فباحسد آرلارك يوكلار گان شيلري!
 ﴿ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا لَعِبٌ وَهَوًى ﴾ و دنيا تر كلگي صيبلر فعلي كيدر (صييلار بنا
 قيلور لر و خراب قيلور لر اوزلري تورماسلار . شونك كبي دنيا خلقيك بنالري
 اولوب كيدرلار ، اوزلري تورماسلار ، مال جمع قيلورلار ، يتماس ديوب آرتدور و غه
 نر و شورلار . لكن بو آيتدن مال جيارغه ياراي ايكان ديوب آكلاشلماسون
 يارى لكن فقط مال جيوغه غنه بيرلوب آخرتني اونونماسقه كرك . ﴿ وَلِلْآخِرَةِ
 خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ ﴾ الله دن فورقغو چيلارغه البته آخره يورقي يعنى جنت خبردر
 ﴿ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ ايا فهلامبسزى؟ آخرتنك آرتقغيني فهلامكز (ابو جهل ايتدى .
 محمد عليه السلامه نهمت قيلمايمز بلكه كلنورگان كايينه نهمت قيلامز ديوب . صوكره
 رسول الله فايغوره باشلادى . موندن صوكره الله تعالى ايتدى . ﴿ قَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُ لِيَخْرُنَكَ
 الَّذِي بَقُولُونَ ﴾ تحقيق بله مز كافولار ايتكان سوز سنى فايغولى قيلادر . لكن
 سن فايغورماغل ﴿ فَاَنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُوْنَكَ ﴾ چونكه آلارسنى تكذيب ايتمايلر . خلوتده
 سنى تصديق ايتلر ﴿ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ ﴾ لكن اول ظالم لر ﴿ بَايْتُ اللّٰهَ يَجْحَدُونَ ﴾
 الله نك آيتلرينه انكار قيلالر (الله تعالى آلارنك جزالريني بيرور ﴿ وَ لَقَدْ كُذِّبَتْ
 رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا ﴾ تحقيق سندين اولگي پيغمبر لر تكذيب قيلندى
 شولايده آلار صبر قيلدیلر ﴿ عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَاُوذُوا ﴾ تكذيب وحقارت قيلولرينه
 توزديلر ﴿ حَتَّىٰ اَنِيَهُمْ نَصْرُنَا ﴾ تا كه آلارغه بزدين نصرت كيلگانگه چاقلي
 ﴿ وَلَا يُبَدِّلُ لَكُمُ اللّٰهَ ﴾ الله نك وعدهلريني اوزگار توجي بو قدر وقي برلان
 كيلور ﴿ وَ لَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبَاِ الْمُرْسَلِينَ ﴾ تحقيق سكا آلارنك خبرلري كلدى
 (آلارنى تكذيب فيلمان فوملر نچوك هلاك بولدى و كندلري نچوك نصرت نابديلر .
 بس صبر قيل سگاده الله دن نصرت بولور * اوشبو نصرت برلان وعده صوكنده
 اصحاب كرام كفارنى هلاك قيلورغه آشوقديلر بس الله تعالى ايتدى : ﴿ وَاِنْ سَأَلْتُمْ

كَبُرَ عَذَابُ اعْرَاضِهِمْ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 قَبْلَهُ اَلْمَاسَاكُ ۚ اِنَّمَا اسْتَخْلَفْتُمْ اَنْ تَنْتَهِيَنَّ فِى الْاَرْضِ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 كَوْجُكُ يَنْسَى ۚ اَوْ سَلْمَا فِي السَّمَاءِ ۚ يَا كَا كُو كَا ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 بِسِ اَلْاَرْضِ ۚ بِرِ عِلْمَتِي كَبُرُورَسِن (بعضی یسر آسنبه کروب یا که کوککه
 منوب بولسه ده بر علامت کتوروب پیغمبر لسیککه اشاندروب آلارنی سعادنکه
 ایرشدر ما کجی بولاسک لکن بو اشر بنده طاقتنده نوگل ۚ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلْنَاهُمْ
 عَلٰى الْاُفُقِ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 اِنَّمَا اسْتَخْلَفْتُمْ اَنْ تَنْتَهِيَنَّ فِى الْاَرْضِ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 اَتَذٰىنِ يَسْمَعُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 جَوَابِ بِيْرُوْرِهِمْ اَلْاَرْضِ اِبَارُوْرُلِر ۚ وَالْمَوْتِ يَعْظَمُهُمُ اللّٰهُ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 اَوَّلِيْكَ كَبِيْرِ كَافِرِلِرْنِي نَرُكُزُوْر (جوانلردن هیچ فائده اولمان اوچون
 کافر لرنی موتی دیدی) ۚ ثُمَّ اِلَيْهِ يَرْجَعُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 (شونده الله تعالی فیان عملرندن خردار قیلور ۚ وَقَالُوا لَوْلَا نَزَّلَ عَلَيْنَا اٰيَةٌ مِنْ رَّبِّهِ ۚ
 ۚ کافرلار اینلر کاشکی محمدگه ربسی طرفندن بر علامت ایندرلسجی دیو
 ۚ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ فَادِرٌ عَلٰى اَنْ يَنْزِلَ اٰيَةٌ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 علامت ایندرورگه تحقیق قادردر ۚ وَلٰكِنْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۚ لٰكِنْ اَلَا تَرَ كَوْبِي
 آیت کبلگاج بلا بولما فینی فهملما سار (چونکه آیت اینوبده ایمانغه کبلما سار
 ایننه عذابغه مستحق بولار ۚ وَمَا مِنْ دَآءٍ فِى الْاَرْضِ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 ۚ وَلَا طٰثِرٌ يَطْرُقُ بِجَنَاحِهِ ۚ وَاَبْكِي فَنَاتِي بَرَلَانَ اَوْ جَارِ قَوْشَلَارِ اِبِس ۚ اَلَا اِنَّكُمْ
 مگر سزنگ کبی بر جماعتدر ۚ مَا قَرَطْنَا فِى السِّكِّبِ مِنْ شَيْءٍ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 هیچ بر نرسنی قویماق (بعضی هر نرسه آنده بار دیکدر) ۚ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُخْشَرُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 مونگ صوکنده هر مخلوق الله تعالی گه فوبارلوب بارورلار ۚ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بَايْتًا ۚ
 شول کبیلر که بزنگ آیتلر مزی نكذیب قیلورلار ۚ صُمْ وَبِسْمِ ۚ سَانْفَرَاو
 ونلسزلردر (بعضی حق آیت لرنی ایشتمادیلر ونلرینه آلوب سویله مادیلر) ۚ فِى الظُّلُمٰتِ ۚ
 بدعه وضلال فرانفولقنده باشلار ۚ مَنْ يَشَا اللّٰهُ يَضَلُّهُ ۚ اللّٰهُ تَعَالٰى نَلَاگان کشی سنی
 ضلالنسه سالور ۚ وَمَنْ يَشَا يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ ۚ وَنَلَاگان کشی سنی توغری
 یولغه کبرنور ۚ قُلْ اَرَايْتُمْ اِنْ اَنْتُمْ عَذَابُ اللّٰهِ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 اگر الله تعالی دن سزگه عذاب کبلسه ۚ اَوْ اَنْتُمْ السَّاعَةُ ۚ يَا كَا كُو كَا ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 اَغْيِرَ اللّٰهُ تَدْعُوْنَ ۚ اللّٰهُن بَاشغه صنملر کزغه تضرع قیلاموسز ۚ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۚ اِذَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُوْنَ ۚ
 اگر ایکنجی الله بار دیگان سوز کزده راست بولسا کز (بعضی عذاب و قیامت

کبلگان و قندهه الله دن باشغه عبادت قلوب، هم شولاردن یاردم ایستنا کز
 ﴿بَلْ آيَاهُ تَدْعُونَ﴾ بلکه اول خطرلی وقتلر کزده اللهغه تضرع قیلورسز ﴿فَيَكْشِفُ
 مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ﴾ اگر نلاسه سزگه تضرع قیلوب سورانغان نرسه لر کزنی
 آجار ﴿وَتَسْتَوُونَ مَا تُنْشَرُونَ﴾ واول وقتلرده اللهغه شریک دیگان نرسه لر کزنی
 اونونورسز فقط اللهغه غنه فایترسز باشقه وقتلردهه اللهغه غنه عبادت قیلکز
 اونکان امتلرنک حاللرینی بیان ایئوب الله تعالی ایدی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ
 نَحْبِقُ يَا مُحَمَّد سِنْدِينَ أَوْلَٰغِي يَبْغِمِر لِرْنِكْ اِمْتَلِرِنِه يِبَارْدِكْ (آلار رسوللرگه
 اوشانمادیلر ﴿فَأَخَذْنَهُمْ بِالْبِئْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ شوندان صوگ آلارنی عذاب قیلدق،
 فقیرلک و باشقه نورلی آور آفتلر برله ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ الله تعالی گه
 ایولماسلری؟ توبه ایئوب، ایمان اعتقادلر ندینن فایتماسلری؟ دیوب.
 ﴿قُلْ لَا إِدْعَاءَ لَهُمْ مَا سَنَّا تَضَرَّعُوا﴾ کاشکه عذابیز کبلگان و قندهه تضرع
 ایله ایمان کتورسه لر ایدی، آلردان عذاب بترلور ایدی ﴿وَلَسَكُنَّ قَسَتْ
 قُلُوبِهِمْ﴾ لکن کوکللری معنادن خالیدر ﴿وَزَيْنَ لَّهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ آلارغه شیطان
 زینتلی ایئوب کورساندی ﴿مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ آلار قیله تورغان فییح عمللرینی
 (مثلا: صنملارغه عبادت قیلولاری کبی) ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ بس آلار فورقتو
 آبتلرینی کوکللر ندینن جفار غاچ ﴿فَتَحْنًا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ آلارغه هر
 نعمت لرنگه ایشکلرینی آچدق. (اگر الله تعالی کافر لرگه نعمت بیرسه استدرج
 بولور. مالعه آلدانوب قیلماغان نرسه لرینی فالدرماسلار ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرَّجْنَا مَا أَنزَلْنَا
 فِجَانِ بَرَاكِنِ مَالِرِي ایله شادلانسلار ﴿أَخَذْنَهُمْ بَعْتَةً﴾ آلارغه آکسزدین عذاب
 ایرشدرورسز ﴿فَإِذَا هُمْ مَبْلُغُونَ﴾ شول وقت آلار هر خبردینن امیدسز اولورلار
 ﴿فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ شونندن صوگ ظالم قومنگ آخریده کیسلور بر
 کمسده فالماز ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ چنلاب ماقتاولی بولمق اللهغه خاصدر
 اول جمیع عالمینی تریبه قیلغوجیدر (ظالم لرینی هلاک ایئوبنه حمد اینمک لایقدر.
 ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ اینکل ای محمد: ای اهل مکه نچوک اویلیسز؟ ﴿أَنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ
 وَأَبْصَارَكُمْ﴾ اگر الله تعالی فلاق و کوزار کزنی آلسه ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ و کوکللر کزنگه
 مهر اورسه ﴿مَنْ أَلَا غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾ الله دن باشقه، شولارینی یا کادن قیلا تورغان
 ذات بارسی؟ ﴿انظُرْ كَيْفَ تُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ فاراغل محمد. دلیل لرینی نچوک بیان قیلامز
 ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْذَفُونَ﴾ شونندن صوگ آلارینه اعراض قیلار ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَنْ أَنِيكُمْ
 عَذَابَ اللَّهِ بَعْتَةً﴾ اینکل محمد: بی دیسز اگر الله دن سزگه کیناتدن گنه عذاب کیلسه
 ﴿أَوْ جَهْرَةً﴾ یا که اوز کزنگه بلنوب کیلسه ﴿هَلْ يَهْلِكُ الْإِنْفِقُ الظَّالِمُونَ﴾ ظالم

كشي لردین باشقلار هلا بولورمی؟ (بس ظلمدن سافلانكز) ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ
 الْأَمْسِرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ پیغمبرلرنی، جهنم برلان فورقوب، جنت برلان سوبنچ
 بیرگوچی ایدوبکنه یباردک (شونك اوچون آلار هولاری برلان بر سوزده
 سوبله مسلر ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ بس کم لر رسوللرگه ایمان کنروب ایزگو عمل
 قیلسه لار ﴿فَلَا حَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ آلاغه فورفو وکوبونو بولماس
 ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا﴾ بزنگ آیتلر مننی تکذیب ایدوچی فاسقلاردیر ﴿يَسْتَهْتَمُونَ
 الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ آلاغه فسقلری سبیلی عذاب ایرشور * کافرلر
 فرشته اینساجی، آیات اینساجی دیگانلرنده الله تعالی جواب اوچون ایتدی :
 ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ اینکل یا محمد: الله تعالی نك خزینه لری منم
 قولمه دیوب ایتما یمن ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ و غیب نی ده بلما یمن ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ أَنِّي مُلْكٌ﴾
 هم مین سزگه فرشته من دیوب ده ایتیم ﴿إِنْ أَتَيْعَ﴾ من ابارمین ﴿الْأَمْأُ بُوْحِي إِلَى﴾
 مگر مكا الله تعالی طرفدین وحی ایدلنگان نرسه گه گنه اباره من ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
 الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ اینکل برابر بولورمی قر آننی کورگوچی مؤمن لر برلان
 کورماوچی کافرلر ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ قر آن معنی لرینی فهم لساگزچی .
 ﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ و فورفوچی کشیلرینی الله تعالی
 حضورینه بارمقدین قر آن ایله فورفقل ﴿لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ آلاغه
 اللهدن باشقه یاردمچی و شفاعت چی بولماس ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ آلارشاید گناه لاردین
 سافلانورلار * ابو جهل و آنك اصحابی رسول الله نك آبروینی یبارورگه جله قیلدی لار
 بس ایتدی لر محمد که ضعیف کشیلردن باشقلار ابارماس، اگر آلارنی یبارسه بزده
 ابارور ایدک دیو . بو سوز رسول الله غه ایشتلوب یانندنین ضعیف لرینی یبارورگه
 قصد قیلغان ایدی بو آیت ایتدی : ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾
 ایرنه کیسچ رب لرینه عبادت قیلان نورغان کشیلرینی مجلسکدین یبارما ، قوما
 ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ آلا ر الله رضاسنی استاب عبادة قیلالر ﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾
 آلا ر عملندین هیچ شینی حساب قیلماق سکا تیوش توگل ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾
 وسنك عملکدین هیچ شینی حساب قیلماق آلا رغه تیوش توگل (بس نادان لار
 سوزی برلان قرائی مجلسکدین چیقارماغل ﴿فَقَطْرُدْهُمْ﴾ اگر آلا رنی مجلسکدین
 کینار سرك ﴿فَتَكُونُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ اول وقت ظالم لردن بولورسك ﴿وَكَذَلِكَ﴾
 اشبو ابو جهل نی قرا برلان سنامق مز کبی یعنی فقرلردن فقرلنگان بولوب کفرده
 قالغانلاری کبی ﴿فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ بعض خلائقینی فقیرلری سبیلی فتنه گه سالدق
 ﴿لِيَقُولُوا أَهْلُوا مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا﴾ شریفلر اینسونلر اوچون : اباشول فقیرلرمو

بزنگ آرمزدن الله تعالى جنت برلان انعام قیلغان کشیلر؟ دیو. ﴿ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ
 بِالشَّاكِرِيْنَ ﴾ شکر فیلوجی کم ار ایدکینی الله تعالی بلغو چیرهک نو گلکی؟ کم
 ایسه آنک نعمتینه شکر فیلسه آنارغه انعام فیلور ﴿ وَاِذَا جَاءَكَ الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِاٰتِنَا
 فِجَانٍ سَكَتًا اٰتِ لَمْ يَزِدْكَ اِيْمَانًا كَثْرًا وَجِيْ مَوْمِنٍ لَّرِ كَلْسِهٖ ﴿ قُلْ سَلِّمْ عَلٰيْكُمْ ۙ اَلَا رَغَۤهٗ
 اٰتِ ۙ السَّلَامُ عَلٰيْكُمْ ۙ دِيُو ۙ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰی نَفْسِهٖ الرَّحْمَةَ ۙ رِبَكْرًا اَوْزَيْنَهٗ ۙ سَزِگَهٗ
 رَحْمَةً ۙ لَّا رَمَّ قَيْلِدِيْ ۙ گناملی بولسا کزده امبد اوزما کز توبه فیلسا کز گناملر کزنی
 جویار ﴿ اِنَّهُ مِنْ عَمَلٍ مِنْكُمْ سُوٓءٌ بِجَهَالَةٍ ۙ تَحْقِيْقٌ نَّادَانْلغِيْ سَبِيْلِيْ سَزِلْرْدَن بَرْمَن يَاوَز
 عَمَلٍ فَيْلِسِهٖ ۙ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهٖ ۙ مَوْنٰكُ سَوَكْنْدِهٖ رَاسْت تَوْبَهٗ فَيْلِسِهٖ ۙ وَاَصْلَحَ ۙ وَعَمَلْلِرْبِيْ
 نُوْرَانِسِهٖ ۙ فَاَلَهٗ غُفُوْرٌ رَحِيْمٌ ۙ شَكْسَز اللّٰهُ تَعَالٰی غُفُوْرٌ رَحِيْمٌ ۙ ﴿ وَكَذٰلِكَ نَقْصَلُ الْاٰیٰتِ ۙ
 اَوْشَانْدَاقِ دَلِيْلِ لِرْنِيْ ۙ سَزِلْر فِهْم لِب عَمَلٍ فَيْلِمَاقِ اَوْچُون ۙ تَفْصِيْلُ فَيْلُوْرِيْز ۙ وَاتَسْتَحِيْنَ
 سَبِيْلَ الْمُجْرِمِيْنَ ۙ ﴿ وَمَشْرُكْلِرْنٰكُ يَا كَلَش يَوْلَلْرِيْ بِلُوْنَسُوْن اَوْچُون ۙ قُلْ اِنِّيْ
 مُبِيْنٌ اَنْ اَعْبُدُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۙ اٰیْتِ اٰی مُحَمَّد: مَكَا مِنْهِيْ دَرِ اللّٰهَدَن
 بَاشَقَهٗ سَز عِبَادَتِ فَيْلَا نُوْر غَان صَنْمَلْر غَهٗ عِبَادَتِ فَيْلِمَقِ ۙ ﴿ قُلْ لَا اَتَّبِعُ اَهْوَآءَكُمْ ۙ
 اَيْتِكَل سَزْنٰكُ نَفْسِ هُوَالرْکَز غَهٗ اِبَارِسْمِن ۙ (یعنی سَزْنٰكُ هُوَا كَز سَبِيْلِيْ قُرْآَنِيْ رَدِ فَيْلِمَامِ
 ﴿ قَدْ ضَلَلْتُ اِذَا ۙ اِگَر سَزِگَهٗ اِبَارَسَامِ تَحْقِيْقِ اَهْلِ ضَالَالِدِيْنِ بُولُوْرْمِن ۙ وَمَا اَنَا مِنَ
 الْمُهْتَدِيْنَ ۙ ﴿ اَوْلِ وَقْتَدِهٖ اَهْلِ هِدَايْتِدِيْنِ بَوْلَامِن ۙ ﴿ قُلْ اِنِّيْ عَلٰی بِيْنَةٍ مِنْ رَبِّيْ ۙ
 اٰیْتِ سَحْمَدِ تَحْقِيْقِ مِنْ اللّٰهَدَن كَيْلِگَاْنِ دَلِيْلِ بَرْلَانِ عَمَلِ فَيْلُوْرْمِن ۙ ﴿ وَكَذَّبْتُمْ بِهٖ ۙ
 سَزِلَارِ اَوْلِ حَجْتِيْ يَالغَانِ دِيُوْبِ اَيْتَسَز ۙ (نَضْرُ بِنِ الْحَارِثِ اَيْنْدِي: اٰی مُحَمَّد اِگَر
 سَنِ حَقِ يِفْهَمِرِ بَوْلَسَاكُ ۙ بَزِگَهٗ عَذَابِ اَيْنْدِر ۙ دِيُو ۙ شَوْلِ وَقْتِ اَوْشَبُوْ اٰیْتِ اَيْنْدِي
 ﴿ مَا عِنْدِيْ مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ ۙ سَزِ اَشْغُوْبِ سُوْرَاغَانِ عَذَابِ مِنْمِ اَخْتِيَارْمَدِهٖ نُوْگَلِ
 ﴿ اِنَّ الْحَكْمَ اَللّٰهُ ۙ عَذَابِ بَرْلَانِ حَكْمِ اللّٰهُ تَعَالٰی دِنِ بَاشَقَهٗ نَكُ فِدْرْتَنْدِهٖ نُوْگَلْدِرِ
 ﴿ يَقُصُّ الْحَقُّ ۙ اللّٰهُ تَعَالٰی حَقِّيْ بِيَانِ فَيْلُوْر ۙ وَهُوَ خَيْرُ الْفَصْلِيْنَ ۙ ﴿ اللّٰهُ تَعَالٰی هَر كَمْدَن
 خَيْرِدِهٖ كَامَلْدِر ۙ ﴿ قُلْ لَوْ اَنْ عِنْدِيْ مَا تَسْتَعْجِلُوْنَ بِهٖ ۙ اٰیْتِ اِگَر سَزِ اَشْغُوْبِ سُوْرَاغَانِ
 عَذَابِ مِنْمِ فَاشْمَدِهٖ ۙ (اَخْتِيَارْمَدِهٖ) بَوْلَسِهٖ اَيْدِي ۙ لَقَضٰی الْاَمْرَ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۙ الْبِنَهٗ اَرَامَزْدِهٖ
 عَذَابِ اَمْرِيْ حَكْمِ فَيْلُوْر اَيْدِي ۙ ﴿ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظَّالِمِيْنَ ۙ ﴿ اللّٰهُ تَعَالٰی ظَالْمَلِرْنِيْ بِلَهْدَرِ
 جَزَا لِرْبِيْ يِرُوْر ۙ ﴿ وَعِنْدَهٗ مَفْتَحُ الْغَيْبِ ۙ غَيْبِ خَزِيْنَهٗ لِرْبِنِكَ اٰجِيْحِي اللّٰهُ فَاشْمَدِهٖ
 ﴿ لَا يَعْلَمُهَا اِلَّا هُوَ ۙ ﴿ اَوْلِ شَيْلِرْنِي اللّٰهُ تَعَالٰی دِنِ بَاشَقَهٗ هَيْچِ كَم بِلْمَايْدِر ۙ ﴿ وَيَعْلَمُ مَا فِيْ الْبُرْ
 وَالْبَحْرِ ۙ ﴿ اللّٰهُ تَعَالٰی صَحْرَادِهٖ وَدَرِ يَادَهٗ غِي نَرَسَهٗ لِرْنِيْ بِلَهْدَرِ ۙ ﴿ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا ۙ
 اَغَاجِ لَارْدَنِ بُو يَافِرَاقِ تَوْشَسِهٖ الْبِنَهٗ اللّٰهُ تَعَالٰی اَنِّيْ يَاوُر ۙ ﴿ وَلَا حَبَّةٌ فِيْ ظَلْمَتِ الْاَرْضِ ۙ
 وَيَرِ اَسْتَوْنْدَهٗ غِي فِرَانْغُو اچْنْدِهٖ هَيْچِ حَبِهٖ يُوْفِدِر ۙ ﴿ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابَسٌ ۙ يُوْوَشِ

وفوری بوقدر ﴿الْأَنفِ كُتِبَ مُبِينٌ﴾ مگر بارچەسى لوح المحفوظده بازلمشدر
 ﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّىكُم بِاللَّيْلِ﴾ واول الله تعالى كىچ يوفوكرده جانلر كزنى آلور
 ﴿وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ﴾ وكوندوزده كسب قىلغانلر كزنى بلور ﴿ثُمَّ يَبْعَثْكُمْ فِيهِ﴾
 صوكره سزنى اول كوندوزده ترگزور ﴿لِيُقَضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ عمر كزنى مدنى تمام
 بولور اوچون (مفسرلر ايندیلر: بوقلاغاچ كشيگك جاني چغار. ته كه رسول الله
 ايندى: جانلار بر الوغ عسكردر، جمعيت زمانلرنده بر برسى برله فاتشقان بولسلر
 بدنلرى آراسنده هم الفت بولور. بر برسى هيجده كورشمگان بولسلار نلرى
 هم باط بولورلار ديو ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ عمر كز تمام بولغاچ اللهغه قايتور سز
 ﴿ثُمَّ يَبْعَثْكُمْ فِيهِ لِيُقَضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ وسزلارنى قىلغان عمللر كزدين خبردار قىلور
 ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ واول الله تعالى بنده لرينه غالبدر ﴿وَيُرْسِلْ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً﴾
 وسزگه الله تعالى ساقچى فرشته لرنى يارور. (بنده گه كوندز ايكي، كىچ ايكي
 فرشته مؤكل بواوب برسى يخشى عملنى، برسى ياوز عملنى بازارلار آلارنى
 كرام كانين ديورلر ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ فجان بر كزگه اولم كبلسه
 ﴿تَوَفَّاهُ رُسُلُنَا﴾ بزنك رسوللرمز (يعنى ملك الموت وآنك عسكرى) آنك جانينى آلور
 ﴿وَهُمْ لَا يُقْرَظُونَ﴾ اول رسوللر كىلگياج هيج مهلت بيرماسلار. كوز يوموب
 آچارغه مجال قالماز (فجان ملك الموت مؤمن جانينى آلسه رحمت فرشته لرينه
 بيورر، آلار بشارت قىلوب جانينى كو ككه آشورولار. وكافر جانينى آلسه
 عذاب فرشته لرينه بيورور، حقارنلار برلان كو ككا آشروب سجينگه قايتارورلر
 ديديلر ﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ مونك بعدنده اول بنده لرنيك امرى حق
 خواجه بولغان الله تعالى گه قايتارلور ﴿أَلَا لَهُ الْإِحْكَامُ﴾ اگاه بولكز هر حكملر
 الله تعالى گه ناپشرلغاندر (قيامت كوننده بنده لرينه تلاگانچه اش قىلور ﴿وَهُوَ
 أَسْرَعُ الْحُسَيْنِ﴾ واول الله تعالى حساب آلفوچيلارنيك اكمليدر (قاتلىق ايله
 حساب قىلور بس آنك امرينه اطاعت قىلماق لازمدر ﴿قُلْ مَنْ يُجِيبُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ
 النَّوْمِ وَالْبَحْرِ﴾ ايت اى محمد سزنى صحرا ودر يالرداغى فور قىچ لاردين كم قوتقارور
 ﴿تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ اول ذاندين آچقده واولافده دعا قىلوب ياردم طلب
 ايدر سز ﴿لَئِنْ أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ﴾ اگر بزلرگه اشبو خوفلردين نجاه بيرسه
 ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ البته مطيع لاردين بولورمز ديوب ايتسهز (اگر
 جواب بيرسلر اللهدن استارمز ديو فيها والا: ﴿قُلْ اللَّهُ يُجِيبُكُمْ مِنْهَا﴾ ايت: سزنى
 اول فور قىچ لاردين فقط اللهغه قوتقارور ﴿وَمَنْ كُلَّ كَرْبٍ﴾ وهم هر مشقت دين
 الله تعالى نجاه بيورر ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ نُشْرَكُونَ﴾ الله تعالى سزگه نجاه بيرگان صوكنده

سز همان مشرك بولاسز ﴿ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ قَوْسِكُمْ ﴾
 ای محمد اینکله الله تعالى سزگا اوستکز دین عذاب بیارورگه قادردر (تته که
 لوط قومینه ناش، نوح قومینه بغمور بیاردی ﴿ اَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ ﴾ یا که آباق
 آستکز دین عذاب بیارورگه قادردر (تته که فارون فی بر یوندی ﴿ اَوْ يَلْبَسَكُمْ شِعَابًا ﴾
 یا که سزگه نورلی هوالی خلاق فی آرا لاشدورورغه قادر ﴿ وَبَدِيقَ بَعْضِكُمْ نَاسٌ
 بَعْضٌ ﴾ اول مختلف هوالری ایله نزاع قبلدروب برندن برینی اولتورتوگه قادردر
 (بو آیت اینگاج رسول الله ایندی: ای جبرائیل بو عذاب اینسه اتم دین بر
 کمسده، فالمیچه هلاک بولور دیو. جبرائیل ایندی: من ده باری بر بنده، نه اشلاز
 حالنده یوق، ربکا دعا قبل فوتقارونی سورا دیو. صوکره رسول الله طهارت آلوب
 نماز اوفوب بالواردی بس جبرائیل ایندی ایکی عذاب دین فوتولدیلار: اوست لارندین
 هم آدم لار طرفدین کیله تورغان عذاب دین دیدی. ینه رسول الله ایندی: اتم نورلی
 آرزولر اچنده فالسه لار همان فوتولماس لار دیو. شول وقت بو آیت ایندی:
 (احسب الناس ان یترکوا) الخ یعنی آدم فتنه سز فالاچق مز دیوب ظن قیلابی؟ هیچ
 ظن قبلداسون فتنه بولور. بس بزنگ اتم دهده مختلف هوا فتنه سی فالدی شریعتن
 مجرد هوالری ایلان دینلارندین آد اشقانلاریده بولا. رسول الله ایندی: بنی اسرائیل
 (۷۲) فرقهغه آیرلدیلار. منم اتم (۷۳) گه آیرلوب کلسی اوتده بولور، مگر
 برسینگه فوتلور. یا رسول الله اول کلمر؟ دیو سوراغانده رسول الله ایندی: منم
 یولمده وهم صحابه لرم یولنده یورگان کشبیلار دیدی. ﴿ اَنْظُرْ كَيْفَ نَصَرَفَ الْاٰیٰتِ ﴾
 قاراغل حق یولنی کورساته تورغان دلبللرنی نیچوک بیان قیلامز ﴿ لَمَلَهُمْ يَفْقَهُوْنَ ۝۱۱۱
 شاید آکلاسه لر کرک اویلاسه لر آکلای قالورلق توگل. ﴿ وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ
 وَهُوَ الْحَقُّ ﴾ وسنگ قومك اول فرآنی بالغان دیدیلر حال بوکه اول حقدر
 ﴿ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيْلٍ ۝۱۱۲ ﴾ آلا رغه ایت من سز لرگه مسلط توگل من تا که
 جبر برلان فرآنغه اوشانورغه اوندار ایدم ﴿ لَسْتُ نَبَا مُسْتَقَرٍّ ﴾ قرآن خبر
 بیرگان نرسه لرنگ هر برسینگ ثابت بولاچق وقتی باردر ﴿ وَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۝۱۱۳
 اوز افلامیچه سزده بلورسز ﴿ وَاِذَا رَاٰتِ الَّذِيْنَ يَخُوْضُوْنَ فِیْ اٰیٰتِنَا ۝۱۱۴ ﴾ فجان بزنگ
 آیتلر مز حقنده نا معقول سوزلر سویلگان کشبیلر نی کورساک ﴿ فَاَعْرَضَ عَنْهُمْ ۝۱۱۵
 بس آلا ر دین اعراض قبل ﴿ حَتّٰی يَخُوْضُوْا فِیْ حَدِيْثٍ غَيْرِہٖ ﴾ فر آندین باشقه نرسه
 حقنده سویلرگه تونوغا نلر ینه چه ﴿ وَاَمَّا يَنْتَشِبُكَ الشَّيْطٰنُ ﴾ اگر شیطان اعراض ایلمکنی
 سکا اونوندرسه ﴿ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِیْ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ ۝۱۱۶ ﴾ بس اول ظالملر
 برلان من بیورغان اش یادگا کبلگاج اوتراغل (بس آیات اللهنی یکلگه سایوماق

استهزا قبلما ظلمدر . ﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ اهل تقواغه بوقدر ﴿من حسابهم
 من شيء﴾ اهل ضلالدين هيج شىنى حساب قبلماق ﴿اوز لر ينگنه اصلاح قلسونلر﴾
 ﴿وَلَكِنْ ذَكَّرُوا لَهُمْ بِتَقْوَانِ﴾ لکن فر آنى فهم لئمک لارمدر احتمال که آدملر
 قبيح اشلرندين سافلانورلر . صحابهلرله اهل ضلالدين باشقه مجلس بولمى ، فر آنى
 استهزا قبلوجيلار باننده اونورورغه يارامى ديسگان وقت لارنده بوقارغى آيت
 ايندى ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ يا محمد شول کسه لرنگ مجلسيني
 قوبيلر که آلاز ديلر ينى لهو ولعب ايتوب نوتارلار (يعنى فر آننگ امر ونهى لر ينى
 يککگه سايلارلر تا که اهل کلام : فر آندين علفمز آر تقدر ديو ايتور .
 ﴿وَعَرَّيْتُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وشول خلايقنگ مجلسيني قوبيلر آلارنى دنيا ترکلىگى مغرور
 قىلدى (ديلر ينى صمئلندردي) ﴿وَذَكَّرَ بِهِ﴾ فر آن برله وعظ قيل ﴿أَنْ يُسَلِّ نَفْسًا
 بِمَا كَسَبَتْ﴾ هيج برا گو . قىلغان عملرينگ يمانلغى سببلى هلاک بولماسون اوچون
 ﴿لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ آلارغه الله تعالى دين باشقه ناصر وشفيع
 بوقدر بس الله غه فايتمسونلر ﴿وَأَنْ يُعَدَلَ كُلَّ قَدْرٍ﴾ اگر فر آننگ امر ونهى لر ينى
 يککگه سايلوغان کشىلر جميع اشبانى فدا بيرسه ﴿لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا﴾ قبول قيلونماس
 اول قديه . (جهنم گه مستحق بولورلار) ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ أُبْسُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ کسب
 ايتکان فييح عملرى سببلى آلار هلاک بولغان کشىلاردر ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ﴾
 آلارغه جهنمده اسى اچمکلر بولور ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ همد رنجشکوچى عذابلار
 ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ کافر بولورلى سببلى ﴿قُلْ أَدْعُوا مَنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا
 وَلَا يَضُرُّنَا﴾ دىگل محمد : اللهغه عبادت قىلماينچه ، بزگه فايده وضرر بيره آللى
 نورغان صنلرغه عبادت قىلماينقى؟ ﴿وَتُرَدُّ عَلَيَّ آعْقَابًا﴾ کبرى آر نورغه فايثارلو
 لايقمى؟ ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ﴾ الله تعالى بزنى توغرى بولغه سالغان صوگنده
 ﴿كَأَلَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ حَبْرَانَ﴾ شيطانلار اوزلرينه ابارنوب ير
 يوزنده آداشدروب يورنکان کشى کبى ﴿لَهُ أَصْحَابٌ﴾ اول کشىنگ آداشماغان
 ايداشلرى باردر ﴿يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى اثْنًا﴾ آنى اول بولداشلرى بزنگ طرفه کيل
 يول مونده ديو چافرور ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى﴾ ايتکل الله کور سنکان
 يول ، طوغرى بولدر ﴿وَأْمُرْنَا لِنُسَامِرَ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بزلاز بارچه عالمى نربيه
 قيلغوجى اللهغه اتقياد قيلورغه مأمور بولدى ﴿وَأَنْ أَيْمُوا الصَّلَاةَ﴾ ودائم نماز
 اوقورغه مأمور اولدى ﴿وَأَتَّقُوهُ﴾ واللهدن خوف ايدگر ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْخَشَرُونَ﴾
 اول الله شونداى ذاتدر که همه گز آنک حضورينه جبولور سر ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ اول الله تعالى ير وکوکارنى حقى کوستروچى ايتوب

ياراندی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ﴾ بعث کونده الله تعالی اینور ﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ بولکنز یعنی
 چغوکنز دیو بس قیرلرن دین چغارلر ﴿قَوْلَهُ الْحَقُّ﴾ الله تعالی نك کلامی حق و نابندر
 بس بولغل دیگانی بولور ﴿وَلَوْ أَنَّ الْمَلِكُ يَوْمَ يَنْفَعُ فِي الصُّورِ﴾ اسرافیل صوری
 اولر گان کونده پادشاهلق الله تعالی نکدر ﴿عَلَّمَ الْغَيْبَ وَالشَّهَادَةَ﴾ غایب و حاضر
 نرسه لر نی بلر گوجیدر ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ مصلحتجه اش فیافوجیدر، جمیع
 نرسدن خبر داردر ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَأَيْتَ إِذْ رَأَيْتَ مَا كُنَّا نَعْبُدُ
 أَوْ تَرَىٰ إِبْرَاهِيمَ يَكْفُرُ بِالْآلِهَةِ﴾ صنملار نی اله لار دیو
 عبادت فیلاموسن؟ ﴿إِنِّي أَرِيكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ تحقیق اوز کئی هم قوم کئی
 آجق ضالده دیوب بله من ﴿وَكَذَلِكَ﴾ ابراهیم، آناسی دیندن آبراهانی کئی
 ﴿تَرَىٰ إِبْرَاهِيمَ يَكْفُرُ بِالْآلِهَةِ وَالْأَرْضِ﴾ ابراهیم گه یرده و کونده گئی عجایب اش لر نی
 کورسته من ﴿وَالْيَكْفُرُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ اهل یقیندن بولسون دیو (روایت
 قبلدیلر که نرود نوش کور دی) ﴿شَدِيدٌ نَحْتَنِي بِرِ قَوِي سوزدی. یورا و جبار: یور
 بو سنه بر بالا نوار اول مهنک برلان نزاع قیلاوشور دیدیلر صو کره
 نرود اول یلده توغان بالایی نی بوغاز لارغه قوشدی. ابراهیم نك آناسی نك
 قور ساعی بارینی بر کمده بلندی. تاو نیشو گینه کروب بالاسن تابدی هم شونده
 قالدرو بده کندی. جبرائیل علیه السلام بار ماغینی ایزوب تریبه قیلدی. الله اعلم.
 ﴿فَلَمَّا حَنَّ عَلَيْهِ الْبَلُّ رَأَوْا كَوْكَبًا﴾ کیچ قارانی بولغاچ ابراهیم بولدنی کوردی ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾
 ایندی بو بولدز منم ربمدر (چونکه قومی آی غه، فویاشقه و بولدز لارغه عبادت
 قیلور لار ایندی. حبله قلوب یوشیلر نك معبود بولور غه یار ماغان لغینی آکلانور
 او چون بو سوز لر نی ایندی ﴿فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ﴾ قچان بولدز غائب
 بولدی، ابراهیم ایندی: اوز گاره نورغان نرسه نی اله دیور گه راضی تو گل من
 ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا﴾ آی توغان نی کور گاج ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ بودر منم ربم دیو ایندی
 ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ آی بابو غاج ﴿قَالَ لَنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ایندی اگر منی الله تعالی
 هدایت که سالماسه ﴿لَا كُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ البته بولدز غه عبادت قیلانور غانلر
 کئی آرزون قوم دن بولایق من ﴿فَلَمَّا رَأَى النَّجْمَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ فویاش
 چغتانی کور گاج بودر منم ربم دیو ایندی ﴿هَذَا أَكْبَرُ﴾ اشو قیاش یگره ک الوغ
 بو اله بولسه کیرک دیدی ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ بس فویاش بابو غاج ﴿قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا
 تَعْبُدُونَ﴾ ایندی آی قوم من سر قباغان شریکلردن یراق من (ابراهیم علیه السلام
 آناسینه ایندی: منم ربم کمدر؟ دیو. آناسی: من دیدی. ابراهیم: سنک کم؟ دیگاج
 آناسی آنالک دیدی. ابراهیم آنام نك ربی کم؟ دیدی. آناسی: نرود دیدی. ابراهیم:

نمروندك رېسى كم؟ دېدى. آناسى نيك تورغل اول اوزى اله دېدى. ابراهيم: اول
آشى اچەدر فضا' حاجت قبله اول اله بولورغه صالح نوگل دېدى. صوكره آناسى
آناسېنه ايندى. آناسى ده كيلوب شول سوزلرني ايشوندى. ينه ايندى اي آنا كبل
شول ذاته عبادە فيلايق كه اول سنى ومى ونمرودى ياراندى دېدى. صوكره آناسى
تەر يلرگه عبادە قبله تورغان قوم يانېنه آلوب باردى. شول وقت ابراهيم ايندى:
(اى برى!) الخ ديؤ. ﴿ اَتَى وَجْهَتْ وَجْهَى ﴾ تحقيق يوزمى بونلدرم ﴿ لَلَّذَى فَطَرَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ ير وكوكلرني ياراتقان الله تعالى كه ﴿ حَيْفًا ﴾ حقغه آوشقان
حالمده ﴿ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ مشركلردين نوگل من ﴿ وَحَاجَّهُ قَوْمَهُ ﴾ ابراهيم برلن
قوى نوحيد حقنده نزاع قبلدیلار ﴿ قَالَ أَتَحَاجُّونِي فِي اللَّهِ ﴾ ابراهيم ايندى الله حقنده
منم ايله منازعه قبله موسز؟ ﴿ وَقَدْ هَدِينِ ﴾ حال بوكه الله تعالى منى توغرى بولغه
كوندردى ﴿ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ ﴾ اللهغه سز شريك قبلغان صنلاردن فورقيمىن
(چونكه آلا ربنده اشلاى آلبیلار ﴿ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا ﴾ مگر اللهك مكا بر
ضالنتى اراده قبلوندن فورقامن ﴿ وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴾ رېمك على هر شىنى
احاطه قبلغاندر ﴿ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴾ وعظمنسا كزچى ايمان كتورر ابدكز ﴿ وَكَيْفَ
أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ ﴾ سز اللهغه شريك ايتمكان صنلاردين نچوك فورقيمىن ﴿ وَلَا
تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ ﴾ سز اللهغه شريك قبله توروبده فورقېمسز ﴿ مَا تَمَّ
يُنزَّلُ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا ﴾ شونداى صنلرغه عبادت فيلورغه ياراغانى ايتوب الله تعالى
سزگه دليل ايندرمادى ﴿ فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ﴾ بس ايكي فورقك قابوسى
عذابدين امين بولورغه تيوشلېدر ﴿ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ اگر سز بلسا كز
﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ ﴾ ايمان كلتروبدە شرك فاتوشدرماغان كشيلىر
﴿ أُولَئِكَ لَهُمُ الْاَمْنُ ﴾ اشبولارغهدر عذابدين امين بولمق ﴿ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴾ وآلاردر
نوغرى بولغه كونلگان كشيلىر ﴿ وَتِلْكَ حُجَّتُنَا ﴾ مذكور دليللر بزتك اظهار قبلغان
دليللرمزدر ﴿ أَتَيْنَاهَا اِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ ﴾ اول دليللرني ابراهيمغه قومېنه غلبه تابار اوچون
يىردك ﴿ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ ﴾ اوزير تله گان كشيلىرنك درجه لرېنى دنيا و آخرت
بيوك فيلامز ﴿ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴾ اى محمد شكسز ربك مصلحت چه اش
فيلغوچى ويغمبرلكگه كم تيوش ايدكېنى بلسگوچېدر ﴿ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ﴾
ابراهيم عليه السلامغه اسحاقنى و آنك اوغلى يعقوبنى يىردك ﴿ كَلَّا هَدَيْنَا ﴾ هر برسنى
هدايت كه سالدى ﴿ وَنُوْحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ ﴾ آندانده الك نوحنى هدايت كه سالدى
﴿ وَمِنْ مَرْيَمَ ذَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ ﴾ ابراهيم نسلندين
مذكور ييغمبرلرني هدايت كه سالدى ﴿ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴾ اوشانداق

ايد گوليك قبلغو جيلارنى شولاي هدايت كه سالاجقمز ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِيلَاسَ﴾
 و ابراهيم نسلندن زكريا ويحي و عيسى والياس عليهم السلامنى هدايت كه سالدق
 ﴿كُلِّ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ بولارنىك بارچەسى صالحلردندى ﴿وَأَسْمِعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ﴾
 و لوطا ﴿وَمَذْكَورَ يَغْمِبِرْلَرْنِي هَدَايْتِكە سالدق﴾ و كالا ﴿فَصَلَّنَا عَلَي الْعَلَمِينَ﴾
 و بارچەسىنى اوز زمانه لرينك خلقدين آرتق فيلدق ﴿وَمِنَ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ﴾ و اول
 يغمبىرلرنىك آنالريندين و بالالريندين بعضلرنى ﴿وَأَخْوَانِهِمْ﴾ و فرنداشرلردين بعضلرنى
 هدايت كه سالدق ﴿وَأَجَبْتَهُمْ﴾ و آلارنى يغمبىرلرگه اختيار فيلدق ﴿وَهَدَيْتَهُمْ إِلَىٰ﴾
 صراط مستقيم ﴿وَأَلَّارْنِي نُوغْرِي بولغه كوندردك ﴿ذَلِكَ﴾ اشبو يغمبىرلرنىك بولى
 ﴿عُدَى اللَّهِ﴾ الله تعالى اظهار قىلغان بولدر ﴿يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ اول بول برلان تله گان
 كشيلىرىنى هدايت كه سالور ﴿مَنْ عِبَادِهِ﴾ اوز بندهلردين ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا﴾ اگربو
 يغمبىرلر اللهغه شريك فيلسه لار ايدى ﴿لَحَبِطُ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ الله قىلغان
 عمللرى بارچەسى باطل بولور ايدى ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْتَهُمُ الْكُتُبُ﴾ اشبو
 يغمبىرلرگه بز كتاب يباردك ﴿وَالْحُكْمُ﴾ هم ياوزلىق برله ايز گولك آراسن آيرو
 علمينى ﴿وَالنَّبِيُّوَّةُ﴾ و يغمبىرلكنى ﴿فَان يَكْفُرْ بِهَا هُوَ لِوَايَ﴾ اگربو اشبو كافىرلر
 اول يغمبىرلرگه انكارده بولسه لار ﴿فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا﴾ تحقيق اول انبايغه
 ايمان ايله شونداي قومنى اختيارلى فيلورمز ﴿لَيَسُوا بِهَا بِكْفَرِينَ﴾ اول قوم
 مذكور يغمبىرلرگه انكار ايتماسلار مثلا انصار جماعهسى كىي چونكه آلار رسولگه
 وغير انبياءنك بارچەسىنه ايمان كلنوردىلر ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ اشبو
 يغمبىرلردر كه الله تعالى آلارنى هدايت كه سالدق ﴿فِيهِدِيهِمْ أَقْدَهُ﴾ بس آلار
 بولسنا ايار گل ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ ايت اى محمد: قرآن اوگر انك كانم
 اوچون سزدن اجر سورامايمن. تا كه اجر دن فور قوب قرآنف كىلماس
 ايدكز ﴿أَنْ هُوَ الْأَذْكَرَى لِلْعَلَمِينَ﴾ اول قرآن جميع عالمگه وعظ بولودن
 باشقه نرسه نوگلدلر ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ اللهنى راست تعظيم ايله تعظيم
 قىلمايلر ﴿أَذْفَلُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ﴾ چونكه ايتدىلر الله آدم اوغلىنه
 هيج كتاب ايندرمدى ديو ﴿قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ﴾ ايت اى محمد:
 موسى كلنورگان توراتنى كم ايندردى؟ ﴿نُورًا وَهَدَىٰ لِلنَّاسِ﴾ اول تورات
 نور دز و نوغرى بولغه دلالت فيلغوچيدر ﴿تَجْعَلُونَهُ قُرْطُبِسَ﴾ آنى كاغدىلرگه
 يازاسز ﴿يُبْدُونَهَا﴾ بعض حكملرنى اظهار فيلسز ﴿وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ و كوبرا گىنى
 ياشوراسز (تسا كه محمد حقيدهنى سوزلرنى ياشردكز ﴿وَعَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَعْمَلُوا أَنْتُمْ﴾
 وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ و اوزكز هم آنالركز بلسگان نرسه لرنى اوگر انلدكز ﴿قُلْ اللَّهُ﴾

آلا رِغِه اِبْت: موسىٰ كِنُورِگان كِتابِنِی اللہ اِیْندِر دِی دِیو ﴿ ثُمَّ ذَرَهُمْ ﴾ صو كِرِه
 آلا رِی تَرْك فِیْل ﴿ فِی حَوْضِهِمْ یَلْعَبُونَ ﴾ ﴿ اوزلر نِیْكَ باطل سوزلر ی ایله لَعِبُوا
 وَلِهَب ایله یور سونلر ﴿ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ ﴾ اِشبو قرآن بز اِیْندِر گان كِتابِدر
 ﴿ مِبَارَكٌ ﴾ بركات اِیْهسِدر ﴿ مُصَدِّقُ الَّذِی بَیْنَ یَدَیْهِ ﴾ اَلدِنْداغِی كِتابِنِی تَصْدِیْق
 فِیْلغو چِدر ﴿ وَتَنْذِرُ اُمَّ الْقُرَى ﴾ اِی محمد سن آنك بر لان مكه خَلِقِنِی حق بولغه
 كوندرك او چون اِیْندِر ك ﴿ وَمَنْ حَوْلَهَا ﴾ ومكه اطراف نِداغِی خَلِیْقَه اِعلام او چون
 ﴿ وَالَّذِیْنَ یُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ﴾ وَاخِرَةُ كَوْنِیْه اِیمان كِنُورِگان كِشِیلار ﴿ یُؤْمِنُونَ بِهِ ﴾
 اول قرآنغه اوشانور لار ﴿ وَهُمْ عَلٰی صَلَاتِهِمْ یُحَافِظُونَ ﴾ ﴿ آلا رِ نَمَاز لَرِیْه مَدَاوِمَتْ
 فِیْلور لار ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرٰی عَلٰی اللّٰهِ كَذِبًا ﴾ اللہ تعالیٰ اوزر یه با لغان حَكْم نِی
 افتر اء فِیْلغو چِیدنده ظالم كِشِی بولور ی؟ البتہ یوق ﴿ اَوْ قَالَ اُوْحٰی اِلٰی ﴾ یا كه مكّا
 وحی كِیْلدی دِیو اِیْتور ﴿ وَلَمْ یُوحِ اِلَیْهِ شَیْءٌ ﴾ حال بوكه آنا رِغه هِیچ نر سه وحی
 فِیْندِغِی بولماس (مِثْلًا مَسِیْلَةً الْكُذَّابِ كِیْی با لغان یِغْمبر لك دعوا اِیدو چِیلار كِیْی)
 ﴿ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلْ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ ﴾ وشول من ظالم در اِیْتور اللہ اِیْندِر گان آیت لَر
 كِیْی نِی من هم اِیْندِر من ﴿ وَلَوْ تَرٰی اِذِ الظّٰلِمُونَ فِی غَمْرٰتِ الْمَوْتِ ﴾ اِی محمد ا گر
 ظالم لَر نِك اول گان و قتلر یی كور ساك البتہ قاتِی عذابده كورر اِیدك ﴿ وَالْمَلَائِكَةُ
 بَسَطُوا اَیْدِیْهِمْ ﴾ فرشته لَر قوللر یی سوزوب اورور لار ﴿ اَخْرَجُوا اَنْفُسَهُمْ ﴾ اِیْتور لَر
 جانلار كِز نِی چِهار كِز دِیو ﴿ اَلْیَوْمَ نُجْزِیْهِمْ عَذَابَ الْهُونِ ﴾ آلا رِغه بعث كوندده
 اِیْتور لَر بوكون فِباحث جزالر ایله جزالانور سز دِیو ﴿ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلٰی اللّٰهِ
 غَیْرَ الْحَقِّ ﴾ اللہ اوزر یه حق بولماغان سوزلار نِی اِیْتكانكُز او چون ﴿ وَكُنْتُمْ
 عَنِ اٰیٰتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴾ ﴿ و دِنِیْاده اللہ تعالیٰ نِك آیتلر نِدیْن تِكبر لك فِیْلغانكُز او چون
 ﴿ وَلَقَدْ جِئْتُمُوْنَا فِرَادٰی ﴾ تَحْقِیْق حَضُور مَزْغَه بِالغَز (آنا، آنا وباللر كِز دِیْن باشقه)
 كِیْلدكُز ﴿ كَمَا خَلَقْنٰكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ ﴾ تِنَا كه دِنِیْاده اوّل مرتبه بِالغَز یار اِنقان اِیدك
 ﴿ وَتَرَكْنٰكُمْ مَا خَوَّلْنٰكُمْ وِرَاءَ ظَهْرِكُمْ ﴾ و بز ییار گان مال وباللر كِز نِی آر نكُز ده
 یعنی دِنِیْاده قالدردكُز ﴿ وَمَا تَرٰی مَعَكُمْ شَفَعًا كُمْ ﴾ وسزلار ایله شَفَاعَه چِیلر كِز نِی
 كور مِیْز ﴿ الَّذِیْنَ زَعَمْتُمْ ﴾ كه آلا رِی سز دِنِیْاده زعم فِیْلغان اِیدكُز ﴿ اِنَّهُمْ فِیْكُمْ
 شُرَكَاءُ ﴾ تَحْقِیْق آلا رِ سز نِك حَق كِز ده شَرِیْكار در دِیو. (یعنی اللہ تعالیٰ كه شَرِكْت
 اِیلان بزلر كه فائده اِیْتارلار دِیو) ﴿ لَقَدْ نَقَطَعْ یَنْكُم ﴾ تَحْقِیْق آرا كِز دِاغِی الفتلر
 كِیْلدی ﴿ وَصَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴾ ﴿ وسز دِیْن ظن فِیْلور بولغان شِیلر كِز
 غائب بولدی ﴿ اِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوٰی ﴾ شَكْسز اللہ كِیْسكان اور لغلار نِك
 نوشلار یی یارور یافراقلار اوسدرور ﴿ یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمِیْتِ ﴾ اولسكدن

ترکني جيقارور ﴿ وَمَخْرَجَ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ﴾ وترکدن اولسکني چقار غوجيدر
 ﴿ ذَلِكُمْ اللَّهُ ﴾ اوشبو اشلرني قيلغوجي اللهدر ﴿ فَأَنْتَ تُؤَفِّكُونَ ﴾ بس بالغان
 سوزلارني نجوك نسبت قيلاسز ﴿ فَالْقَالِقُ الْأَصْبَاحِ ﴾ ناکني بارانقوجيدر ﴿ وَجَعَلَ
 الْقَبْلَ سَكَنًا ﴾ کيجني تنيچلق زماني قيلدي ﴿ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا ﴾ قوباش و آيني
 حساب بلور اوچون قيلدي ﴿ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴾ بواشله الله تعالی نكدر
 (صنلرگز اشئ توگلدلر) ﴿ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ ﴾ والله تعالی شول ذاتدرکه
 بولدزلارني سز نك فايده كزغه خلق ايتدي ﴿ لَتَهْتَدُوا بِهَا ﴾ اول بولدزلار ايله
 يول نابار اوچون ﴿ فِي ظِلْمَتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ﴾ صحرا ودر ياده کيج قارا گنولارنده
 ﴿ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴾ تحقيق علم اهلرينه برلكمز و قادرلكمزگه
 دليللرني بيان قيايق ﴿ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ﴾ اول الله شول ذاتدرکه
 سزلرني بر نفسدين خلق ايتدي (يعني آدم عليه السلامدين) ﴿ فَاسْتَقْرَّ ﴾ بس دنياده
 بر فرار اورنكز بولور ﴿ وَمَسْتَوْدَعٌ ﴾ وايکنجی قرار كز قيرده بولور ﴿ قَدْ
 فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴾ تحقيق فهم ايلارينه دليللرني بيان قيايق ﴿ وَهُوَ الَّذِي
 أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ﴾ اول الله كوكدين ياغورني ايندردي ﴿ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ نَبَاتٍ كَثْرًا
 شَيْءٌ ﴾ بس اول يغمور ايله هر نوع اوللرني اوستردك ﴿ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا ﴾ اول
 اوللردن باشلرني چقاردق ﴿ نُخْرَجُ مِنْهُ حَبًّا مَاتَرًا كَبَابًا ﴾ اول باشلردين برسي اوستينه
 برسي اوسكان اولرقلرني چقارمز ﴿ وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا ﴾ وخرمه آغاچينك ياكًا
 چغوب كيلگان خرملرندين باردر ﴿ فَتَوَّانٌ دَانِيَةٌ ﴾ هر كميگه ياقن بولغان نلكاشلر
 (يعني آياقده تورغان و اونورغان كمسه لار هر قايبوسي آلورلار) ﴿ وَجِثَّتْ مِنْ
 أَعْنَابٍ ﴾ بوزم باقچه لاري اوسدردي ﴿ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّبَانَ ﴾ وزينون آغاچيني
 ورماني ﴿ مُشْتَبِهًا ﴾ برسي برسينه اوخشاشلي ايتوب ﴿ وَغَيْرَ مُشَابِهٍ ﴾ طعلمرنده آيرم
 ايتوب ياراتدق ﴿ انظروا الى ثمره اذا اثمر ﴾ بمش بيرگان وقتده اول آغاچلر نك
 بمشلرينه قارا كز ﴿ وَيَتَعَهُ ﴾ واول بمشلر نك يشما كينه قارا كز (واعتبار قيلكز بو
 عجب شيلرني بر خالق باردر اول خالق اولكلرني ترگزورگه قادردر ﴿ ان في
 ذَلِكُمْ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ تحقيق بو بمشلر نك عجيب حاللرنده مؤمنلر اوچون
 دليللر باردر ﴿ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ ﴾ الله تعالی گه جنلارني شريك قيلديلر ﴿ وَخَلَقَهُمْ ﴾
 حال بوكه اول جنلارني الله تعالی ياراتدي ﴿ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ ﴾ الله غه اوغل هم
 قزلارني بالغان نسبت قيلديلار (نتا كه يهود عزيز ابن الله ديو، نصاري عيسي ابن
 الله ديو، عربلار فرشته لر الله نك قزي ديو اينديلر ﴿ بغير علم ﴾ هيچ نرسه بلماينچه
 اينديلر ﴿ سُبْحٰنَهُ ﴾ اللهني ياراماغان صفتلاردين پاك ديو اعتقاد قيلامن ﴿ وَتَعَلَىٰ عَمَّا

يَصْنُونَ ﴿۱۰﴾ اللَّهُ تَعَالَى كَفَارَتِكَ مَجْرَدِ عَقْلِي بِرِلاَنِ صَفَلَاغَانِ صَفَلَاغَانِ نَدِينِ بَا كَسِرِ
 ﴿بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ اُولِ اللّٰهِ تَعَالَى كَو كَلْرِنِي وَيِرْلَرِنِي كَو چو گچ دین باشغه
 بِرَاتِقُو چیدر ﴿أَنْتَ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ﴾ فایسدان بولسون اللهنك بالاسی ﴿وَلَمْ تَكُنْ لَهُ
 صَاحِبَةً﴾ اُولِ اللّٰهِ تَعَالَى خَاتُونِ بولمادی ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وهر شینی اللهنعالی براندی
 (فرشته و عیسی بارچه سی اللهنك مخلوق لریدر ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ و اول هر
 شینی بلسگو چیدر ﴿ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ اشبو شیلارنی قیلغان ذات سزنگ ربكردر
 ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ آن دین باشغه عبادت فیلورغه یارارق اله بوقدر ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
 فَاعْبُدُوهُ﴾ وهر شینی خالق در بس آنارغه غنا عبادت فیلکز ﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
 وَكِيلٌ﴾ اُولِ اللّٰهِ تَعَالَى هر شینك زقینه کفیلدر ﴿لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ اللهنعالی فی
 کوزلر احاطه قبله آلامز ﴿وَهُوَ بِدْرِكِ الْأَبْصَارِ﴾ و کوزلر فی اللهنعالی اوزی
 بلور ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ بسنده لرینه مهر بانلودر و عمللرندین خبرداردر ﴿قَدْ
 جَاءَكُمْ بَصِيرَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ تحقیق سزگه اللهن طرفندین دلیللر کیلیدی (یعنی قرآن
 آیتلری) ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ﴾ بر من حقی کورسه اوز فائده سینهدر ﴿وَمَنْ عَمِيَ
 فَعَلَيْهَا﴾ و بر من حقدین سو فر بولسه یعنی فر آن دین اعراض قبلسه بنه اوز ضررینه در
 ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ﴾ اینکل ای محمد من سزنگ عمللر کزگه سابقی تو گل من
 (قط یخشبلغه اونداب یمانلقدین تیغوچی من) ﴿وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ اوشانداق
 دلیللر فی بیان قیلانمز (الله بلسگان بر سبب او چون) ﴿وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ و منکر لر
 ای محمد بو سوزلر فی باشغه دین در من آلرب سویلی سگ دیسونلر او چون (یعنی
 آلارنگ شولای دیه چکلری اللغه معلوم) ﴿وَلَنُبَيِّنَنَّ﴾ و بز لر اول قرآنی بیان فیلویمز
 او چون ﴿لَقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ علم اهللرینه (یعنی اصحاب کرامگه. بس اصحاب کرام
 ایمان کلتروب عمل فیلدیلار و کفار انکار قبلدی قرآن اللهن سوزی تو گل سن
 باشغه دین او گرانوب بزگه اوقیسك دیدیلر) ﴿اتَّبِعْ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ اوزگا
 اللهدین انگان قرآن ابله عمل قبل ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ اللهدین باشغه اطاعت فیلور
 ذات یوقر ﴿وَاعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾ و مشرکلر دین اعراض قبل ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
 مَا أَشْرَكُوا﴾ اگر اللهنعالی نلاسه مشرک بولماسلار ایدی ﴿وَمَا جَعَلْنَا عَلَيْهِمْ حَظِيظًا﴾
 آلارغه سنی اختیار لی قیلانداق ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ سز آلارغه وکیل تو گل سگ
 بس آلارنی اللغه ناپشر * رسول اللهن هم اصحاب کرام صنملر فی قییح سوزلار
 برلان ذکر ایثار ایدیلر شول خصوصده اللهنعالی ایتدی ﴿وَلَا تَسْبُوا الَّذِينَ
 يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ کافر لر عبادت قبله تورغان صنملار فی سو کما کز ﴿فَسَبُّوا
 اللَّهَ عَنَّا﴾ سو کزه سزگه دشمنانق سیلی اللهنی سوگه باشلارلار ﴿بَغْيٌ عِلْمٌ﴾

بلنگانلری سببى ﴿ كَذَلِكَ زَيْنًا لِّكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ﴾ كافرلرگه صنملار عبادتىنى زىنتلى
 قىلغانىز كىبى دىناده مغرور بولسونلر اوچون هر امىكه اوزلرىنىك عمللرىنى زىنتلى
 قىلدىق ﴿ ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ ﴾ صوكتنده آلارنىك قايتاچق اورىلرى الله تعالى گه در
 ﴿ قَيِّبَهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ آلارغه الله تعالى دىناده قىلغان قىيخ عمللرىنى خبر
 بىرور ﴿ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ وَكَفَارًا لِّفِظَةِ اللَّهِ بَرَلَانَ بَيْنَ قَلْبِهِمْ يَمِينًا لِّرَبِّكَ
 رَاسِتَ ايدىكىنى كورساتورگه ترشوب. (جهد الايمان ديوب قايتلىق اوزرىنده
 قىلدىرلغان بىمىنى ديورلر) ﴿ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ ﴾ اگر الارغه بر علامت كىبلسه
 ﴿ لَيُؤْمِنَنَّ بِهَا ﴾ اول علامت سببلى ايمان كلتورمكىچى بولوب بىمىن ايتلر ﴿ قُلْ إِنَّمَا
 الْآيَةُ عِنْدَ اللَّهِ ﴾ ايت اى محمد سز سوراعان آيتلر الله حضورنده در اوزى
 تلاگانچه اش قىلور. (مؤمنلار، علامت كىبله چك كافرلر ايمان كلتورولار ديوب
 كوتوب نورغاج بو آيت ايتدى: ﴿ وَمَا يُشْعُرُكُمْ ﴾ اى مؤمنلر بلماسىز ﴿ أَنَّهُ إِذَا
 جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾ اول علامت كىلسه كافرلر آنك سببلى ايمان كلتورمسىلر
 ﴿ وَتَقَلَّبُ أَعْقَابَهُمْ وَأَنْصَرَهُمْ ﴾ بىلر آلارنىك كوكللرىبى هم كوزلرىنى اول علامتى
 كورمك هم فهلامسكىدىن اعراض قىلدىرهمز ﴿ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوْلَ مَرَّةٍ ﴾ تا كه اول
 مرتبه ايمان كلتورمىدىلر (بىنى آى بارلغان كونده) ﴿ وَنَذَرَهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴾
 آلارنى ضلاللرئنده قالدىرهمز حىران بولوب بورورلر ﴿ وَكُوِّنَا لِيَوْمِ الْمَلْئِكَةِ ﴾
 اگر بىز آلارغه فرستىلرنى ايندرساك ﴿ وَكَلَّمَهُمُ النَّوْفَى ﴾ وآلار ايله بىتلر
 سويلشسه ﴿ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا ﴾ وآلارنىك حضورينه هر شىبى فارسى
 قويساق (واول شىبلر قرآن حق ديوب شهادت بىروب نورسلر ﴿ مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ﴾
 آلار ايمان كلتوره چكلر توگل ﴿ إِلَّا أَنْ يَشَأَ اللَّهُ ﴾ مگر الله تلاگان كىسه ايمان
 كلتورور ﴿ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ بِجَهْلُونٌ ﴾ لكن آلارنىك كو براگى نادانلاردر علامت
 سوروده فائده يوقى بلمايلر ﴿ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا ﴾ شولا يوق هر پىغمبرگه
 دشمنلر قىلدىق (سكا ابو جهل ابو لهبلر دشمن بولغان كىبى) ﴿ شَيْطَانِ الْإِنْسِ
 وَالْجِنِّ ﴾ آدم وبرى شيطانلارئدىن ﴿ يُوحَى بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ﴾ جن شيطانلارى آدم
 شيطانلارىنه وسوسه قىلسور ﴿ زُخْرُفِ الْقَوْلِ غَرُورًا ﴾ ظاهرده زىنتلى، بالغان
 سوزلرنى اول آدم شيطانلارىن مغرور قىلماق اوچون (شيطانلار نادان كشىلرگه
 گناه اشنى عبادت ايتوب زىنتلى كورساتوب وسوسه قىلورلار شونك اوچون
 وسوسه دن سافلانق كىرك) ﴿ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ ﴾ اگر الله تعالى تلاسه ايدى
 شيطانلار وسوسه قىلماسلار ايدى (لكن الله تعالى آدملارنىك قايبوسى بخشى قايبوسى
 بىمان ايسكانى ظاهر بولسون اوچون منع قىلمادى ﴿ فَذَرَهُمْ وَمَا يَقْتَرُونَ ﴾ بس اول

شيطانلاردن و آلاړنك افترا لړندين اعراض قبل ﴿وَلَتَصْفِيَّ إِلَيْهِ﴾ اول جن شيطانلارى
 وسوسه فيلور اول وسوسه گه ميل فيلور اوچون ﴿أَفْتَدُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾
 آخره كونه ايمان كلتورمگان كشيلىرنك كوكللى ﴿وَلِيَبْرِضُوهُ﴾ و آلاړ اول
 وسوسه گه راضى بولسونلار دبو ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ﴾ اول آدملر اولده
 جن شيطانلارنك اوزلرى كسب ايتكان نرسه لرنى كسب ايدر اوچون ﴿آلاړنك
 غرضلارى آدم اوغلبده بزم كى اولسون ديمكدر﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتغَىٰ حَكْمًا﴾ ايت
 اى محمد: اللهدن باشقه حكمنى آبرا نورغان حكم فيلغوچينى استامايمن (يعنى حق
 برلان باطل آراسينى آبرغوچينى) ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا﴾ والله
 تعالى سزگه قرآن نى اچنده حق باطل آيرلغان بولوب ايندردى (بس آرا كرده
 قرآن بار وفتده، ايكنچى علامت سورامق سزگه حاجت توگلدر) ﴿وَالَّذِينَ أَنْتَهُمُ
 الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ اهل كتاب اول قرآن تحقيق الله تعالى دن
 خلق ايله ايندرلگاندر دبو بله لى (لكن بله نوروب انكار فيله لى ﴿فَلَا تَكُونُوا
 مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ بس آلاړ انكار فيلغانلقدن، قرآنك الله دن بولوونده، كوگليكه
 شك كبله كوريسون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ ربكك سوزى تمام بولدى ﴿صَدَقَا
 وَعَدْلًا﴾ كلتورگان خبر لرنده راستلقده و لازم ايتكان حكملرنده عدالتده ﴿لَا يُبَدَّلُ
 لِكَلِمَتِهِ﴾ اللهك كلامينى تغير فيلغوچى بوقدر (يعنى نصوصينى ظاهر ندين اوزگارتمك
 جائز توگلدر) ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ الله تعالى ايشكوچيدر وقرآنه منكرلرنك
 عمللرينى بلگوچيدر ﴿وَأَنْ تُطْعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ اى محمد اكر برده گى
 خلايقك كو برا گينه اطاعت فيلساك ﴿يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ سنى الله تعالى بولندين
 آداشدورلر (بس كو بلكگه آلدانمه) ﴿أَنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ حقه فارسى
 طرفده غى كوب خلق ظندن باشقه غه تابع بولماسلار (يعنى آنا آنالارمز حق بولده
 دبو ظن فيلورلار آلاړغه اباروب كتاب سندنين آداشورلار) ﴿وَأَنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾
 آلاړ توگل لى مگر بالغانچيلاردى (ظنلارى خطا، سوزلرى يالغان، اشلىرى يماندر
 ﴿أَنْ رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ شكسز ربك عالمدر اوز بولندين كم
 آداشقانى (يعنى قرآنه مخالف بورو گاننى) ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وهم توغرى
 بولغه كونلگوچى كشيلىرنى ده عالمدر ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ بس
 بوغاز لاغانده الله اسمى ايتولگان حيوانلرنى آشا كز ﴿أَنْ كُنْتُمْ بآئِهِ مُؤْمِنِينَ﴾
 اكر الله ايندرگان آيتلر گه ايمانكز بولسه ﴿وَمَا لَكُمْ إِلَّا أَنْ تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ
 عَلَيْهِ﴾ سزگه نى مانعدر الله اسمى ياد ايتولگان حيوانلارنى آشاماسقه ﴿وَقَدْ فَصَّلَ
 لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ تحقيق (مانده سورهنده) حرام بولغان حيوانلارنى بيان فيلدى.

﴿الْأَمَّا اضْطُرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ مگر اول حرام بولغان حیوانلارغه محتاج بولسا کز (یعنی
 آجلق ایرشسه) آشارسز ﴿وَأَنْ كَثِيرًا لَّيْضُلُونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ تحقیق کوب
 خلایق آدملرنی ضالافه سالور اوزلرنده علم بولماینچه نفس که اباروب مجرد
 هوالری ایله مینه حلال دیورلر ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ تحقیق ربك توغری
 بولدین چینکه چفوجیلارنی بلگوچیدر (موافقچه اش قیلور) ﴿وَدَرُوا ظَاهِرَ الْأَثْمِ
 وَبَاطِنَهُ﴾ گناهك ظاهر و باطنلرینی تاشلاکز (یعنی نشقی اعضاءالرداغی وکوکلدگی
 گناهلارنی) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْأَثْمَ﴾ تحقیق گناه کسب ایته نورغان کشیلار
 ﴿سَيَجْزُونَ بِمَا كَانُوا يَفْعَرُونَ﴾ کسب ایتمکان عمللری اوچون تیزدن جزاء
 قیلورلار ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ ذبح وقتنده الله اسمی ذکر
 ایتمگان حیوانلارنی آشاما کز ﴿وَأَنَّهُ لَفَسَقٌ﴾ تحقیق الله اسمی یاد ایتمگان حیوان
 ایتمی آشاکز فسقدر ﴿وَأَنَّ الشَّيْطَانَ لِيُوحِيَ إِلَىٰ آوِيَاتِهِمْ﴾ شیطانلار اوز
 دوستلرینه نامعقول سوزنی وسوسه قیلورلار ﴿لِيُجِدُوا كَيْدًا﴾ اکل مینه حقدنه سزك
 ایله منازعه قیلور اوچون (تاکه وسوسه که مغرور بولوب بعض کافرلر ایتمدی:
 الله تعالی اوترگان حیوانی آشامیسز: اوزکز اوترگانی آشامیسز دیو) ﴿وَأَنْ
 أَطَعْتُوهُمْ﴾ اگر اول فاسقلاردین عبارة شیطانلارغه اباروب مینهنی حلال
 کورساکز ﴿انَّكُمْ لَشُرُكُونَ﴾ البته مشرک بولورسز چونکه حرامنی
 حلال ساباق کفدر ﴿أَوْ مِنْ كُنَّ مِتًّا فَاحْيِيتهُ﴾ ویرمن میت کبی جاهل
 بولوب بز آنی علم ایله ترگزساک ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا﴾ اول کشیگه علم
 نورینی بیرساک ﴿يُنشئ به فی الناس﴾ اول نور ایله خلایق آراسنده بورسه
 ﴿كَمَنْ مَلَأَهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ کفر و جهالت قارانغولغنده قالغان کشیلر کبی اولورمی؟
 ﴿لَيْسَ بخارج منها﴾ اول قالغان کشی اول قارانغولردین هیچ چقماسه (بس قرآن
 نوری برلان یاقنورغان محمد و آنک اصحابی، کفر و جهالت قارانغی برلان
 قارانغان ابوجهلر برلان برابر توگلددر ﴿كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلشَّافِرِينَ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ﴾ مؤمنلرگه ایمان زینتلی کورنگان کبی کافرلرگه قیلغان قبیح عمللری
 زینتلی کورندی ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مُجْرِمِيها﴾ شوندای مکده گی
 کبی هر قریده جابر و ظالم الوغلارنی قیلدی ﴿لِيَتُكْرَوا فِيها﴾ آلاز اول قریده
 ظلم و تکبرک قیلور اوچون ﴿وَمَا يَتُكْرَوا إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ تکبرک قیلمازلار مگر
 اوز ضررلرینه. وبالی اوزلرینه قایتاچقدر ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ اول ضررنك
 بولاجاغینی بلمیجه ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا إِنَّا أَنُومٌ﴾ قایجان آلازغه آیت کیلسه
 ایمان ککنورمایمز دیو ایتورلار ﴿حَتَّىٰ نُؤْتِي مَثَلًا مَّا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ الله نك

رسول لرینه بیر لگان اوخاشی اوز مزگه بیر لگانجه (تا که ابوجهل وولید بن
الغیره لر ایتدیلر بز اوز مزده محمد دین کیم نوگل وحی اوز مزگه اینارگه کرم
ایدی دیو ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رُسُلَهُ﴾ الله تعالی کندی رسالتنی قایو اورنغه
قیلورغه بلگوچیر کدر (بس محمد علیه السلام نك مصلحت ایکانینی الله تعالی بله در
﴿سَيَصِيبُ الَّذِينَ آجَرُوا﴾ تکبر لک قیلغان کشیلرگه اوز افلاما نیچه ابرشور
﴿صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ﴾ الله حضورنده خوار ورسوایلی ﴿وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وهم قاتی
عذاب ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ قیلغان مکر لری اوچون ﴿فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ﴾
برمن گه الله تعالی هدایتنی تلاسه ﴿يُشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ﴾ آنک کو کلبنی اسلامنی
قبول اوچون آچار (اصحاب سور ادی لار یار رسول الله کو کل نك آچلمانی نچوک؟
دیو. رسول الله ایتدی قچان الله دین نور کیسه کو کل آچلور و اسلام حکم لرینی
قبول ایدر دیو ﴿وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ﴾ والله تعالی برمننی ضالانکه سالورغه تلاسه
﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ الله تعالی آنک کو کلبنی ناروشک ایاسی قیلور ﴿كَانُوا
يَصْعَدُونَ فِي السَّمَاءِ﴾ گویا که کوجلا شوب کو ککا آشادر (ایمان دین و ایدگو عمل لری
قاچوی شول درجه در ﴿كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ﴾ اوشانداق الله تعالی رسوایلینی
قیلور ﴿عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ایمان کلتور مگان کسه لرگه ﴿وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ
مُسْتَقِيمًا﴾ اوشبو قرآن بیان قیلغان حکم لری الله نك توغری یولدر ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ تحقیق آیت لری فمهلر و عظه لنگان کشیلرگه تفصیل قیلدیق
﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ اول مؤمن لرگه الله حضورنده سلامتک یورنی (یعنی
جنت) باردر ﴿وَهُوَ وَلِيُّهُمْ﴾ الله آلارنی حافظدر ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ قیلغان
ایدگو عمل لری بولغان قدین ﴿وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ جَمِيعًا﴾ قیامت کوننده الله تعالی آدمی
و برینک بارچه سنی جبار ﴿يُعْشَرُ الْجَنِّ﴾ اله ایتور ای جن جماعه سی ﴿قَدْ اسْتَكْبَرْتُمْ
مِنَ الْإِنْسِ﴾ تحقیق آدمیلر دین نابهار گزنی کوب قیلدگز (یعنی کوبنی آزدردگز)
﴿وَقَالَ أُولِيَانَهُمْ مِنَ الْإِنْسِ﴾ و شیطان لر نك آدمیلر دین بولغان دوست لری ایتور
﴿رَبَّنَا اسْتَمِعْ بَعْضًا مِمَّا نَدْعُ﴾ یارب بر بر مز دین فائده آلدق (چونکه شیطان لر
بزنی شهوات که دعوت قیلدی شهوت لذتی بر لان بز فائده لندک و بز لر نك اطاعتنر
سیبلی آنلر مراد لارینی نابوب بز دین فائده کور دیلر ﴿وَبَلَّغْنَا آجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتِ
نَا﴾ و اولم مدینه ابر شدک که آنی سن بز گه تعیین قیلغان ایدک ﴿قَالَ النَّارُ مَثْوِيكُمْ﴾
الله تعالی ایتور بارچه گز نك اورنی جهنم در دیو ﴿خُلِدِينَ فِيهَا﴾ اول جهنم ده منگو
قالور سز ﴿الْأَمْشَاءُ اللَّهُ﴾ مگر الله تعالی تلاگان گناهلی مؤمن لر منگو قالماس
﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ تحقیق ربك مصلحتنجه اش قیلوچنی در بنده لرینک عملینه

مطلع در ﴿وَكَذَلِكَ نُؤْتِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا﴾ اوشانداق بعض ظالمونك برسني برسینه اختبارلی قیلامز (یعنی ظالم شیطانلرنی ظالم آدملرنی آزدررغه اختیاری قیلامز). ابن عباس ابتدی: «بر قومگه الله راضی بولسه آلاونک امیرلرنی صالح قیلور، آجیفلانسه آلاونک امیرلرنی ظالم قیلور. بس امیرکز ظالم بولسه امیرنی سوکما بیجه اوزکزنی عیبله کز دیو ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ اول ظالملرنی برسینی برسینه کسب اینکان قبیح عمللری سبیلی اختیاری قیلورمز ﴿يَمْعَشَرُ الْجَنَّةَ وَالْأَنْسُ﴾ ای آدم وبری جماعتلری ﴿أَلَمْ يَذُكُّكُمْ رَسُولٌ مِنْكُمْ﴾ سزگه اوز آراکز دین پیغمبرلر کبلما دیمو ﴿يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ اول رسوللر سزگه منم آیتلرنی اوفورلر ﴿وَيَنْذِرُوكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا﴾ وسزگه اوشبو قیامت کونینه یولوقما کزنی اعلام قیلورلر ﴿قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا﴾ شول وقت اینورلر: اوز ضرر مزغه شهادت بیرمز (رسوللر کبلدیلر اعلام قیلدیلر لکن بز انکار قیلدی) ﴿وَعَرَّوهُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ آلاونی دنیا ترکلگی مغرور قیلدی ﴿وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾ وقامت کوننده اوز ضررلرنه شهادت بیردیلر ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ﴾ تحقیق دنباده بز لر کافر بولدی دیو (بولارغه فارسو الله تعالی مکان کز جهنم در دیو ابتدی) ﴿ذَلِكَ﴾ اوشبو رسوللر یارمک ﴿أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى﴾ بلما ککز اوچوندرکه تحقیق الله تعالی هیچ قریهنی هلاک ایدوچی تو گل ﴿بِظُلْمٍ﴾ ظلم برلان ﴿وَأَهْلُهَا غُلُوبٌ﴾ اهلی آلاوغه عذاب کبلاچگنندن غافل بولا توروب (یعنی اول الله تعالی رسول یساروب فورفتور، بواشنی اشله سا کز الله دین عذاب کیلور دبه اینور، صوگرده فارسوب شول اشنی اشله سلر عذاب ایدر ﴿وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا﴾ مؤمن و کافرونک بارجه سینه عمللری اوچون درجه باردر مؤمنگه جنتده بلند درجه لر بولور و کافرگه جهنمده قات قات توبان درجه لر بولور ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ ربك بنده لری قیلغان عمل دین غافل تو گلدر ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ وربك بنده لرنک عمللرنه محتاج تو گل و آلاوغه رحیملی در ﴿أَنْ يَشَاءَ يَذُوبَكُمْ﴾ اگر تلهسه سز لرنی هلاک قیلور ﴿وَيَسْتَخَفُّ مِنْ بَيْدَتِكُمْ مَا يَشَاءُ﴾ سز دن صوگ تله گان خلقنی سز نك اورنغه قویار ﴿كَمَا أَنْشَأَكُمْ﴾ نتا که سزنی خلق ابتدی ﴿مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ﴾ باشغه قوملرنک نسلندن (بس هلاک قیلماوی فقط رحمتدیندر ونوبه ایدو کز اوچوندر ﴿أَنْ مَا تُوعَدُونَ لَاتُ﴾ تحقیق سزگه وعده قیلغان عذاب قیامت کوننده کبلگوچیدر ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ وسزلار اللهنی عذاب قیلماقدن عاجز اینه آلامازس ﴿قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَاتِكُمْ﴾ ایت ای محمد: ای قوم سز تله گان اورنکزه عمل قیلکز ﴿أَتَى عَامِلٌ﴾ تحقیق من اسلام کویمه

عمل قیلغوجی من ﴿فَسَوْفَ نَعْلَمُونَ﴾ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ﴿آخِرْتِدِه جنت
 یورنی کیمگه بولور صوکندن بلورسز ﴿أَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ تحقیق ظالملر
 جهنم عذابندین فوتولا آلماسلار ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مَا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾
 ومشرکلر الله تعالی گه اوزی خلق ایسکان ایگونلر و حیوانلردن الوشی قیلدی
 ﴿قَالُوا هَذَا لِلَّهِ﴾ بس بو ایگون یا که حیوان الله اوچون بولسون دیوب ایندیبلار
 ﴿بِرَعْمِهِمْ﴾ اوز بلدکلری برلان ﴿وَهَذَا لَشُرْكَائِنَا﴾ و بو ایگون و بو حیوان
 شریکلر مزگه اولسون دیوب ایندیبلر (مشرکلر اللهغهده هم صنملرینهده الوش
 یلگولیلر ایدی. کیمگه یلگولانسه شونک اوچون صرف ایدهلر ایدی. فقط
 اللهغه دیگان یخشی بولسه صنمغه آلسدرورلار ایدی. ﴿فَمَا كَانَ لَشُرْكَائِهِمْ﴾
 شریکلرینه نصب گه یلگولنگان ایگون و حیوانلر ﴿فَلَا يَصُلُّ إِلَى اللَّهِ﴾ اللهغه
 صرف ایدنماس (گرچه کورکام بولسهده آلسدرماسلر) ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصُلُّ
 إِلَى شُرْكَائِهِمْ﴾ والله اوچون یلگولنگان الوش کورکام بولسه آلسدرورلارده
 صنملارغه ایرشور ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ قیلغان حکملری نی قباحندر (یعنی
 الله تعالی گه شریک اثبات قیلوب اوزی خلق اینکان اشبانی اول شریکلرگه صرف
 قیلولری) ﴿وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ اوشبو نذرلرینی الله برلان
 صنملری آراستنده اورطلق قیلونی زینتی ایدلکان کبی کوب مشرکلرگه زینتی
 قیلدی ﴿قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ﴾ بالالربنی اولترمکنی ﴿شُرْكَاءَهُمْ﴾ اییداشلری (یعنی شیطانلار
 زینتی قیلدی) ﴿لِيُرَدُّوهُمْ﴾ بو فییح عمللری سبیلی آلارنی هلاک قیلماق اوچون
 ﴿وَلِيَأْسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ و آلارغه دینلرینی شبهه لی قیلور اوچون (یعنی ابراهیم
 علیه السلامدن قالغان دینینی) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ اگر الله تعالی نسله اول
 اشنی قیلماسلر ایدی ﴿فَدَرَّوهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ بس یا محمد آلارنی و آلارنک
 افترا لرینی قوبغل (الله تعالی اوزی حکم قیلور) ﴿وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾
 و ایندیبلار بو حیوانلر یعنی بحیره و سانبه و ایگندین بر نوع، بزلرگه حرامدر
 ﴿لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ﴾ آشاب فایده لنماس اول نرسه لردن مگر اوزمز نله گان
 کسه لرگنه (یعنی صنملارغه حرمت ایدوچیلر و خاتونلارغه. یعنی مقیلری مالک بن
 عوف ایدی، مانده سورسندده مذکور بحیره و سانبه نی خاتونلارکزغه حرام دیوب
 فتوی یردی) ﴿بِرَعْمِهِمْ﴾ فقط اوز بلدکلری برله حرام قیلدیبلار ﴿وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ
 ظُهُورُهَا﴾ و بعض حیوانلرنک آرقاسی حرام اولدی (یعنی حام دید کلری حیوانغه
 آنالونی حرام دیدیلر) ﴿وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ و بعض حیوانلرینی
 ذبح وقتنده الله اسمنی یاد قیلماسلار ﴿افْتَرَاءٌ عَلَيْهِ﴾ و بو حکمنی الله حکمی دیوب

اللهغه افتراء فيلالر ﴿سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ۞ الله تعالى آلا رني افترا فيلغان
 اشلري اوچون جزا فيلور ﴿وَ قَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا﴾
 اينديلر اوشبو حيوانلر قارنداغى بالاخالص ابرگه گنه حالدر ديو ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَيَّ
 أَزْوَاجِنَا﴾ و خاتونلارمىزه حرامدر ﴿وَ إِنْ يَكُنْ مِثَّةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ﴾ اكر اول حيوانلر
 اوله كسه بولسه ابرلر و خاتونلر اول حيواننى آشا مقده شريك لدر ديو ﴿سَيَجْزِيهِمْ
 وَ صَفَّهُمْ﴾ الله تعالى آلا رني بالغان حكملرني صفتلامقلى اوچون جزا فيلور
 ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ ۞ شكسز الله تعالى افترا فيلوچيلارني بلگوجيدر و مصلحتجه
 اش فيلغوچيدر ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَهْوًا﴾ تحقيق جهالت واحمقلى برله
 بالالرينى اوترگان كشيلىر هلاك بولدى ﴿بَغْيِرَ عِلْمٍ﴾ هيچ نرسه بلمكان كويلرينه
 (عربلر قزلاريني كياوگه يبروگه خورلارنوب اوتورلر ايدى. بر كسه رسول اللهغه
 شول روشجه سوبله مشدر: يا رسول الله من شونداى الوغ و قباحت گناه اشله دم، كه
 مؤمن بولسامده عفو فيلنور ديبيم. چونكه بر قزم بار ايدى، آناسينه ايندم قزگنى
 كيوندر فلان يرگه قونا فقه آلوب بارام ديو. آناسى شادلانه، شادلانه كيوندردى.
 منده آلوب كيندم و بر قيوغه سالوب قالدرماقچى بولدم. قيوغه سالا باشلاغاچ
 قزمنك آه زارلارى شفتمنى كتوردى، سالا آلامدم. ينه شيطان و سوسه سى غالب
 بولدى، باش توبان فوبوغه ارغندم. اتكام هلاك ايندك ديه توشوب كيندى ديدى.
 بس موني ايشونكاج صحابه لر يغلاشديلر. رسول الله ايتدى اكر من جاهليت داگى
 گناه اوچون عذاب ايدوچى اولسام بو اشك اوچون البته سنى عذاب ايدر
 ايدم ديدى. ﴿وَ حَرِّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ و اول كافرلر اوزلرينه الله رزق ايتكان
 حيواننى حرام فيلدى لر ﴿افتراء على الله﴾ الله تعالى اوزرينه افتراء فيلوب امدليل لرى
 يوقدر ﴿قَدْ ضَلُّوا﴾ تحقيق بو كافرلر ضلالغه توشديلر ﴿وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ ۞
 وهم كونلگوچى دن ده بولماديلر ﴿وَ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ﴾ و اول الله
 شونداين قادر دركه يوقارى اوسدرلگان باقجه لرنى خلق ايتدى ﴿وَ غَيْرَ مَّعْرُوشَاتٍ﴾
 و يوقارى اوسماينجه برده گنه اوسكان باقجه لرنى ياراندى ﴿وَ النَّخْلَ وَ الزَّرْعَ﴾ وهم خرما
 و ايبگون لرنى ياراندى ﴿مُخْتَلَفًا أَكْلُهُ﴾ آشالانورغان يمشرى تمده وهم نوسده
 نورلى تورلى ايتوب ﴿وَ الزَّيْتُونَ وَ الرِّثْمَانَ﴾ و زيتون و رماننى ياراندى ﴿مُشَاهِبًا﴾
 برسينه ايكنجيسى اوخشاغان ايتوب ﴿وَ غَيْرَ مُشَاهِبٍ﴾ هم بر جهندين آيريمده ايتوب
 ياراندى ﴿كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ﴾ هر برسينك يمشندين آشا كز ﴿إِذَا أَثْمَرَ﴾ فايچان يمشى
 اولگورسه ﴿وَ اتُّوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ و اول يمشرلردن اولچاب آلمان كونلرنده
 نيوشلى زكوةنى بيركز ﴿وَ لَا تُسْرِفُوا﴾ و اسراف قيلما كز ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ ۞

تحقیق الله تعالی اسراف ایدو چیلرینی سو بیبدر ﴿ وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَقرشا ﴾ و حیوانلردن
 بو کلائی تور غانلرینی و بولنلر ندین توشاک باسالا نور غانلرینی بار اتدی ﴿ کُلُوا مِمَّا
 رَزَقَكُمُ اللَّهُ ﴾ سز گه الله تعالی رزقلاندرغان حیوانلرینی آشا کز ﴿ وَلَا تَبِعُوا
 خَطَوَاتِ الشَّيْطَانِ ﴾ و شیطان از لرینه ایاریکز ﴿ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴾ تحقیق اول
 شیطان سز گه بیک آجق دشماندر ﴿ ثَمَنِيَّةٌ از و اج ﴾ سکز افرادنی آشا کز هر بر
 فردی بر ابرنده اتی سی بولور ﴿ مِنَ الضَّانِّ اثْنَيْنِ ﴾ قوبدن ایکینی یعنی مذکر و مؤنثنی
 ﴿ وَمِنَ الْعِزِّ اثْنَيْنِ ﴾ و کجه دین دخی ایکینی ﴿ قُلْ أَلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ ﴾ دیگل
 ای محمد: ای کافر لر! الله تعالی، قوی و کجه دن مذکر لرینی حرام قیلور می؟ یا که
 مؤنثلرینی حرام قیلور می؟ ﴿ أَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ﴾ یا که مؤنث حیوانلرنک
 قارنداغی بالانی حرام قیلور می؟ ﴿ نَبَوُّنِي بِعَلْمٍ ﴾ بیکا بر معلوم امر ایله خبر بیر کز
 (الله فلان اش اوچون حرام قیلدی دیو) ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ اگر الله حرام
 قیلدی دیگان سوز کزده صادقلردن بولسا کز ﴿ وَمِنَ الْأَبِلِ اثْنَيْنِ ﴾ و نوهدن ایکینی
 ﴿ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ﴾ و سفردن ایکینی آشا کز ﴿ قُلْ أَلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ ﴾ ایت
 ای محمد: مذکر لرینی حرام قیلور می، یا که مؤنثلرینی می؟ ﴿ أَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
 الْأُنثَيَيْنِ ﴾ یا که مؤنث حیوانلرنک قارنداغی بالانی حرام قیلور می؟ یعنی نجوک
 اینسه لرده سوزلری فاسددر حرام بولور غه مؤنثلکده هم مذکر لکده سبب
 توکل. و الابارجه حیوان حرام بولسه کرک ایدی) ﴿ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ ﴾ ایت محمد
 یا که سز حاضر بولد کز می؟ ﴿ اذْوَصِيكُمُ اللَّهُ بِهَذَا ﴾ الله تعالی اوشبو حراملق برلن
 امر قیلغان وقتده (رسول الله شولای اینکاج مالک بن عوف عاجز اولدی ای محمد
 سن سویله بز نکلاب تور امز دیدی. الله تعالی ایتدی: ﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى
 عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴾ الله تعالی گه افترا قیلوب سوز سویلوچیدنده آرتق ظالم کشی
 بولور می؟ ﴿ لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ﴾ آدملرینی برده بلکسز توغری بولدن آداشدر
 اوچون افترا قیلور ﴿ إِنْ اللَّهُ لَأَبْهَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ تحقیق الله تعالی ظالملرینی
 هدایت گه سالماس ﴿ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ بِطَعمَةٍ ﴾ ایت ای
 محمد من اوزمه وحی ایتولگان فرآنده آشاغوچی غه حرام ایتولگان نرسه لرینی
 تابیمن ﴿ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مِيتَةً ﴾ مگر مینه بولسه حرام تابامن ﴿ أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا ﴾ یا که
 بوغازدن آفغان قان بولسه ﴿ أَوْ لَحْمَ خنزِيرٍ ﴾ یا که دوگنز اینی بولسه ﴿ فَأَنْتُمْ رَجَسٌ ﴾
 زیرا اول دوگنز نجسدر ﴿ أَوْ فُسْقًا أَهْلَ لغيرِ اللَّهِ به ﴾ یا که الله اسمندین باشقهنی
 یاد ایدلوب آنک برلان الله دن باشقغه یاقلقنی قصد قیلوب بوغازلانغان بولسه،
 بوهم حرامدر ﴿ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ ﴾ برمن باغی بولودن باشقغه بو نرسه لرینی

آشارغه محتاج بولسه ﴿وَلَا عَاد﴾ و ضروره مقدارى غنه آشاودان تجاوز فيلماشه
﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ شكسز ربك ضروره قدر يگنه آشاغان او چون غفور
ور حيسم در جزا قبلماش ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ﴾ ويهود بيلر گه
هر تر نافيلى حيوان لرنى حرام قيلدق ﴿وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا﴾
وسفر وفوبدن آلا رغه مابيلر بى حرام قيلدق ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا﴾ مگر سفر
وفوى نك آرقسى يو كلاگان مابى (يعنى آرقه مابى) حرام قيلما دق ﴿أَوِ الْحَوَايَا﴾
يا كه سفر وهوى نك ايجه گوسى اوستندا گى مابى ﴿أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ يا كه
سويا كه گه آرا لاشقان مابى (متلاجلك كى) ﴿ذَلِكَ جَزَاؤُنَا لَهُمْ يَبْغِيهِمْ﴾ اوشبو كوب
نرسنى حرام فيلوب آلا رغه جزا قيلدق، اللهغه اطاعت دين باش تار نولرى
سبلى ﴿وَأَنَّا لَصَدُوقُونَ﴾ تحقيق بز بو خبر مزده صادق لارمز ﴿فَإِنَّ كَذِبُوكَ قُلُّ
رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ اى محمد اكر سنى تكذيب اينس لرايتكل: ربكز كامل
رحمه اياسيدر دنباده سز لر گه عذاب يسار مابنجه بر آز مهلت بيرور ﴿وَلَا يَرُدُّ
بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ الله تعالى نك عذابى قيامت كوننده ظالم قوم لردن
قايتار لماش ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا﴾ مشركلر ايتور اكر الله
تعالى تالاسه بز مشركلر بولماس ايدك ﴿وَلَا آبَاءُنَا﴾ و آتالرمز هم مشرك بولماسلر
ايدى. ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ﴾ هيچ شى نى اوزمز گه حرام ده قبلماش ايدك بار چه سى
الله امسرى ايله در ﴿كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ اوشانسدق آلا ردان بور نفى
امت لرده بيغبر لرنى تكذيب قبلدبلر ﴿حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ تا كه عذابمى ناناودبلر
﴿قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ﴾ ايت اى محمد: سز نك فاشكزده علم بار ميدر (يعنى الله دين
بيان بارى؟) ﴿فَتُخْرِجُوهُنَا﴾ بولسه اول علمنى بز گه چغارور ايدكز ﴿إِنْ تَبْعُونِ
إِلَّا الظَّنَّ﴾ ظن دن باشقهغه ايارميسز ﴿وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ سز يالغانجى دن
باشقه لار نوگل (الله ايتمگانى ايتدى ديوب يالغانليسز) ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾
ديگل: كمال اوشانچلى دليل الله تعالى نك در ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَيْتُكُمْ أَجْمَعِينَ﴾
اگر تله سه بار چه كزنى هدايتكه سالور ايدى (لكن سز گه رسوايلقى اراده
قيلدى) ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَ كُمُ الَّذِينَ﴾ ايتكل شويله شاهد لر كزنى حاضر فيلكز
﴿يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا﴾ تحقيق الله اوشبو شيلرنى حرام قيلدى ديو شهادت
بيرور لر ﴿فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ اكر حراملق بر لان شهاده بيرسه لر آلا ر
ابله شهاده بيرمگل (چونكه آلا رنك شهادتلى باطل در) ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ و بز نك آيتلرنى يالغانه نونوچى كشيرنك هولربنه ايارمگل
﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ و قيامت كونينك حقلغينه ايمان كلتورمگان كشيرنك

هو الریبه ﴿وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَـٰعْدُونَ﴾ ۞ و آلا اوز لرینی تریه اینکوچی الله بر لان
 صنلرینی برابر کور لر ﴿قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّكُمْ عَلَیْكُمْ﴾ ایتکل کبلکتر
 ربکتر حرام قیلغان شبلرینی وهم امر قیلغان نرسه لرینی یسان قیلایم ﴿اَلَا تَشْرُکُوا
 بِهِ شَیْءًا﴾ الله تعالی نك اوزینه شریک فیلماسلفکتر بر لان امر قیلدی ﴿وَبِالْوَالِدَیْنِ اِحْسَانًا﴾
 و آنا و آنا کرغه ایز گولیک قیلوو کتر بر لان ﴿وَلَا تَقْتُلُوا وَاَوْلَادَکُمْ مِنْ اَمْلَکٍ﴾ و آچلقدین
 فور قوب بالالر کترینی اولتورماسکه امر قیلدی ﴿نَحْنُ نَرِزُقُکُمْ وَاَبَاهُمْ﴾ سزلا
 و اول بالالر کترینی بز رزقلاندر ریز دیدی ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوْحِشَ﴾ و فاحش عملرکه
 یاقن بارمکتر ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَا مَا بَطَّنَ﴾ اول فاحش عملر نك ظاهرینه ده باطنینه ده
 ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِی حَرَّمَ اللهُ﴾ الله حرام قیلغان کشبیلرینی اولتورما کتر ﴿اَلَا بِالْحَقِّ﴾
 مگر حلقق بر لان بولسه غنه مثلا قصاص کبی ﴿ذَلَّکُمْ وَصَّیْکُمْ بِهِ لَعَلَّکُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ۞
 بو اشلر بر لان الله سزگه وصیت، و امر قیلدی آ کفاروب عمل قیلسا کتر هر
 عذابدن فونلو و کتر امیددر ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْیَتِیْمِ﴾ و یتیملر مالنی تصرف قیلما کتر
 ﴿اَلَا بِالْحَقِّ هِیَ اَحْسَنُ﴾ مگر کور کام وجه اوزرنده و یتیملرگه فائده لی طریق
 بر لان تصرف قیلکتر ﴿حَتّٰی یَبْلُغَ اَشُدَّهُ﴾ تا که یتیم بلوغینه و قوتینه ایرشکانچه
 (اون سکر یاش دیدیلر) ﴿وَاَوْفُوا الْکَیْلَ وَالْمِیزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ سودا و قنلر کترده کبل
 و میزانلر کترینی تمام قیلوو کتر ، عدالت ایله اولجا کتر ﴿لَا تُکَلِّفْ نَفْسًا وَا لَوْ سَعَهَا﴾
 هیچ آدمینی کویله میسر مگر طاقی قدر یکنه (مکن قدر عدلک قیلسه تکلیف قیلما میسر خطا لق
 بر لان بولغان یا گلشلق معفودر) ﴿وَ اِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا﴾ فجان حکم ایسا کتر عدالت
 بر لان اینوو کتر ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰی﴾ اگر حکم ایده چک کشبیلر یاقنلر کتر بولسه ده
 ﴿وَبِعَهْدِ اللهِ اَوْفُوا﴾ و الله نك عهد لرینه وفا قیلکتر (یعنی امر و نهیلرینی تونکتر
 ﴿ذَلَّکُمْ وَصَّیْکُمْ بِهِ لَعَلَّکُمْ تَذَّکَّرُونَ﴾ ۱۵۲ بو اشلر ایله الله امر قیلدی سز فهلمب
 و عطله نسا کتر کرک ﴿وَ اِنَّ هٰذَا صِرَاطِی مُسْتَقِیْمًا﴾ تحقیق اوشبو بیان قیلغانم یول
 منم توغری یولمدر ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ بس اول یولغه ایار کتر ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السَّبِیْلَ﴾ و آندین
 باشقه یوللرغه ایارمکتر ﴿تَفَرَّقَ بِکُمْ عَنْ سَبِیْلِهِ﴾ بس اول یوللر سزنی توغری
 یولدن آبرور ﴿ذَلَّکُمْ وَصَّیْکُمْ بِهِ لَعَلَّکُمْ تَتَّقُونَ﴾ ۱۵۳ الله تعالی سزگا اوشوفر آن
 حکملرینه ایارمک برله امر قیلدی سزده اوز فائده کترینی اویلاب شرک و ضلالدن
 سافلانساز کرک ﴿ثُمَّ اٰتٰنَا مُوسٰی الْکِتٰبَ﴾ و صوکره موسی غه توراتنی بیردک
 ﴿تَمَامًا عَلٰی الَّذِیْ اَحْسَنَ﴾ ایز گولک قیلغو چیلارغه نعمت و رحمتنی تمام اینتوب
 ﴿وَتَفْصِیْلًا لِّکُلِّ شَیْءٍ﴾ و هر شینی بیان اینتوب ﴿وَهَدٰی وَرَحْمَةً﴾ و توغری یولغه
 هدایت و رحمت ایله (چونکه کتاب اینما کده بنده لرگه الوغ رحمت باردر)

﴿لَعَلَّكُمْ بَلَاءًا رَبَّهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ كتابلر ايندروب آكلانولغان فولرده اللهغه بولغاچق
 كون بولويونه اوشانسدر كرك. ﴿وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبْرُكٌ﴾ اوشبو بز ايندركان
 قرآن ايمان كلتورگان كشيبرگه بر كندر ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ بس اول فرآنغه تابع بولكز
 ﴿وَاتَّقُوا﴾ وفرآندين باشقهغه ابارمكدين سافلانكز ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ اگر
 فرآنغه ابارساكز تحقيق رحمت فيلنورسز ﴿أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ﴾
 سز لرگه فرآني ايندردك ايتماوكز اوچون: «كتاب ايندرلدی» ﴿عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ﴾
 قَبَلْنَا ﴿بِزْنِ أُولَئِكَ ابْكِي طَائِفَةٌ﴾ يعني يهود ايله نصارىغه ﴿وَأَنْ كُنَّا عَنْ دُرَاهِمٍ﴾
 لَعَلَّيْنِ ﴿نَحْقِيقُ آلَارَنْكُ﴾ كتاب اوفولارندين غافل بولدىق «ديو» ﴿أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا﴾
 أَنْزَلْنَا عَلَيْنَا الْكِتَابَ ﴿يا كه ايتماوكز اوچون» «اگر بزگه كتاب ايندرلسه ايدى
 ﴿لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ﴾ البته يهود و نصارىدن كونلگوچيرك بولور ايدك «ديو
 ﴿فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ تحقيق سز لرگه اللهدن حكملرني آچق بيان قبلوچى
 قرآن كبلدى ﴿وَهُدَىٰ وَرَحْمَةً﴾ وتوغريلقغه كوندرگوچى وينده لرگه رحمة
 قبلوچى قرآن (اگر آكلاب عمل قلسا كز) «اى شول آخر زمان علماسينه قرآنلرني
 آر تيرينه فويوب هدايتنى فلاسفه واهل كلام كتابلر ندين استمكلرينه. بيت: (اى كه
 ديرسك گر بلاى سر نوجدددين خبر * نى كم شرع دين تجاوز ايلادى الحادى بيل)
 ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بَيِّنَاتٍ مِنَ اللَّهِ﴾ شول كشيدين ظالم كشى بارى؟ كه اول من اللهنك
 آيتلرني تكذيب قبلور ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾ واول آيتلردن اعراض قبلور ﴿سَنَجْزِي
 الَّذِينَ يَصْدَفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ﴾ نيزدن، آيتمزدن اعراض قبلوچيلارني
 قباحت جزالرايله جزا قبلورمز ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدَفُونَ﴾ اعراض قبلغانلرني اوچون
 ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ اول اهل مكه كوتماسلر مگر اوزلرينه
 عذاب فرشتهلرني كيلما كنى كونارلر و الا آلا رغه دليل لر ثابت بولدى ﴿أَوْ يَأْتِي رَبُّكَ﴾
 يا كه اللهنك امرى كيلونى كونارلر ﴿أَوْ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ﴾ يا كه الله تعالى نك
 بعض علامتلرني كيلونى كونارلر (يعنى آخر زمان علامتلرني مثلا فوياش مغربدين
 چقماق كى) ﴿يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ﴾ ربكدين بعض علامتلر
 كيلگان كونده ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا﴾ هيج كسه نك ايمانى فائده بيرماس
 ﴿لَمْ تَكُنْ أُمَّتٌ مِنْ قَبْلُ﴾ اول كسه اولرلهك ايمان كلتورمگان بولسه
 بلکه قيامت علامتلرني كورگاج كنه ايمان كلتورسه ﴿أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾
 يا كه ايماننده خير كسب ايتكان اولماسه (يعنى قورى ايمان كلتروب برده ايزگو
 عمل فيلماسه) * بو آيت عمل صالح ايمانندن جزء بولوغه دليل بولادر كما ذهب اليه
 الشافعى وهو الحق الله اعلم ﴿قُلْ أَنْتُمْظَرُونَ﴾ ايت اى محمد مذكور اوج شى نك

برمی کلبما کینی کونکتر ﴿ اَنَا مُنْتَظَرُونَ ﴾ تحقیق بزلر هم منتظر لرمز، اول وقت
 کم حق یولمه ایدکی آجیق بلنور ﴿ اِنَّ الَّذِیْنَ فَرَقُوا دِیْنَهُمْ ﴾ تحقیق شول کشیلر که
 دینلرینی تورلیگه آیردیلر ﴿ وَكَانُوا شِیعَا ﴾ ونورلی یول صاحبلری بولوب
 اولدیلار (مثلا یهود ینمش برگه، نصاری ینمش ایکی گه، بزنگ امت ینمش او چ که
 بولندیلار) ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِی شَیْءٍ ﴾ آلا او چون هیچ بر اشدہ سوال غه قالماس سن
 ﴿ اِنَّمَا اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ ﴾ آلا رنک اشی الله غه تاپشولمشدر ﴿ ثُمَّ یَبْیْئُهُمْ بِمَا كَانُوا
 یَفْعَلُونَ ﴾ مونک صوکنده الله تعالی آلا رنی قیلغان قبیح عملرندن خبردار قیلور
 ﴿ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ ﴾ برمن ایزگو عملنی کلتورسه ﴿ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا ﴾ اول کشیگه
 اول عملنک اون اوخشاشی بولور ﴿ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّیِّئَةِ ﴾ وبرمن یاوز عمل کلتورسه
 ﴿ فَلَا یُجْزِیْ اِلَّا مِثْلَهَا ﴾ اول عملگه آرتدروب عذاب قیلنماس ﴿ وَهُمْ لَا یُظَلُّونَ ﴾
 و آلا هیچ نچوک ظلم قیلونماسلر. نیوشلی جزالارنغه قیلنور * مکه کافرلری رسول
 الله غه ایندیلار: بو فضیلتلر سکا قایدن کلسون سن ده بزنگ کبی بنده اگر مال
 او چون قیلونساک بو اشکنی تاشلا مال جیوب بیرمز دیدیلار شول حقه ایندی:
 ﴿ فُرِ اِنِّیْ هَدِیْنِیْ رَبِّیْ ﴾ اینکل ای محمد تحقیق منی ربم کوندردی ﴿ اِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِیْمٍ ﴾ توغری یولغه ﴿ دِیْنًا قِیْمًا ﴾ کامل توغری دینگه کوندردی ﴿ مِلَّةَ اِبْرَاهِیْمَ حَنِیْفًا ﴾
 حق غه مسائل ابراهیم ملتینه کوندردی ﴿ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِکِیْنَ ﴾ اول ابراهیم
 مشرکلردن بولمادی (سزده توغری دین ده بولکتر) ﴿ قُلْ اِنَّ صَلَاتِیْ وَنُسُکِیْ ﴾ اینکل
 محمد: تحقیق نمازم و قربانم ﴿ وَمَخِیْاِیْ وَمَمَاتِیْ ﴾ وتر کلسکم واولما کم حقنده غی عملرم
 ﴿ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴾ خالص جمیع عالمنی تربیه قیلوچی الله تعالی او چوندر یعنی
 سز دیگانچه مال طلب او چون توگل الله رضاسی او چوندر ﴿ لَا شَرِیْکَ لَهُ ﴾ الله
 تعالی نک شریکی یوقدر ﴿ وَبِذٰلِكَ اَمَرْتُ ﴾ اشبونک ایله یعنی خالص الله غه عبادت ایله
 بیورلدم سزگه البته اطاعت قیلما یمن ﴿ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِیْنَ ﴾ اوزم مسلمانلردن
 اولگی مسلمانمن (چونکه هر پیغمبر، امتندین اول مسلمان بولور ﴿ قُلْ اَغَیْرَ اللّٰهِ
 اَبِیْ رَبًّا ﴾ ایت ای محمد: الله دن باشقه تربیه ایدوچی استایمو؟! ﴿ وَعُوْرَبُّ كُلِّ
 شَیْءٍ ﴾ الله تعالی هر شینک تربیه جیسی ورب سی بوله توروب (سزنگ اله لر کتر
 بارچه سی الله مخلوقلاریدر) * کافرلر ایندیلر: اگر ربک عذاب قیلسه اوزمز
 کونازورمز بو دعوا کئی قوی دیو. شوکارغه فارشو الله تعالی ایندی: ﴿ وَلَا تَتَّخِذْ
 كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَیْهَا ﴾ هیچ کسه یاوز عملنی کسب قیلماز مگر اوز ضررینه قیلور
 (کشی عذابی کشیگه بو کلا نماس) ﴿ وَلَا تَرُرْ وَاِزْرَةً وَاِخْرٰی ﴾ گناه
 بو کلا وچیلر باشقه نک گناه سنی بو کلا ماسلر ﴿ ثُمَّ اِلٰی رَبِّکُمْ مَرْجِعُكُمْ ﴾ دخی قایتاچق

پرگز الله تعالی در بس هر برگز اوز گناهی بی یو کلاب بارور) ﴿فَبَشِّرْهُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْلِفُونَ﴾ ﴿۱۵﴾ اَنَّا كَفَعْنَا لَعْنَتَنَا ذَلَّتْ اَبْلُهٗ سَزْنٰی قِبَامَتِ كُوْنَتِهٖ خَبْرِدَارِ قَبْلُورِ ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ اَلْاَرْضِ﴾ اول الله تعالی شول ذاندنر، كه سز لرنی برده اولگی امتلر كه قائم مقام قیلدی ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ﴾ بعضكزنی بعضكز كه درجه لرده كوئاردی (علم مال و باشقه لرده) ﴿لِيَلْبِؤْكُمْ فِي مَا اٰتَيْتُمْ﴾ سز كه بیرگان نعمتلری حقنده سز لرنی سنامق اوچون (بس الله بیرگان مالنی نبوشلی فقیرلر كه بیرسا كز، علمكزنی نبوشلی روشقه اوگر انسا كز ایزگولردن اولور سز. و اگر مالكزنی بیرمای، علمكزنی اوگر انمای یانسا كز ایزگولردن اولور سز) ﴿اِنَّ رَبَّكَ سَرِیْعُ الْعُقَابِ﴾ گناهی لر اوچون ربك فاتی عذاب ایاسیدر ﴿وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِیْمٌ﴾ و شكسز توبه فیلفوجی لارغه غفور و رحیم در.

سورة الاعراف مكیة مائتان وست آیه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿التَّحَصُّ﴾ منشا به در. معناسی الله تعالی كه مفوضدر ﴿كُتِبَ اَنْزَلَ اِلَيْكَ﴾ اوشبو قرآن سكا ایندرلگان كتابدر ﴿فَلَا يَكُنْ فِيْ صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ اول قرآن حقنده كوكلدكه شك بولماسون ﴿تَتَذَكَّرَ بِهِ وَذِكْرُیْ لِلْمُؤْمِنِیْنَ﴾ اول قرآنی گناهی لرنی فورقونق. و مؤملر كه وعظ بولماق اوچون ایندردك ﴿اَتَّبِعُوا مَا اَنْزَلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَّبِّكُمْ﴾ بارجه كز ربكزدن ایندرلگان قرآنه ابار كز ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهٖ اَوْلِیَاةً﴾ اول قرآن دین باشقه و لیلر كه ابارمكز ﴿قَلِیْلًا مَّا تَذَكَّرُوْنَ﴾ بیک آز وعظله نه سز (یعنی كوب حكملرن دین اعراض قیلد سز الله دن فورقیسز) ﴿وَكَمْ مِنْ قَرْیَةٍ اَهْلَكْنَاهَا﴾ معلومكز كوب قریه لرنی (كتابلر مزغه ابارمگانلكلری سبیلی) ﴿هَلَاكٌ قَبْلُوقِ﴾ ﴿فَجَاءَهَا بَأْسُنَا نِبَاتًا﴾ بس اول قریه كه عذابمز کیسچ اچنده کیلدی ﴿اَوْهُمْ قَاتِلُوْنَ﴾ یا كه آلا ر توش وفتنده قیلوله یوفوسی یو فلاغان زمانلرنده ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ اِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا﴾ بزنگ عذابمز کیلگان و قنده آلا رنگ دعواسی بولمادی ﴿اَلَا اَنْ قَالُوْا اِنَّا كُنَّا ظَلَمِیْنَ﴾ مگر اینولریگنه بولدی: تحقیق اوزمز كه ظالم بولدیق شول سبیلی بز كه عذاب ابرشدی دیو ﴿فَلَنَسْتَلْنَ الَّذِیْنَ اُرْسِلَ اِلَيْهِمْ﴾ البته اوزلرینه بزنگ طرفدن رسوللر ییارلگان قومیدن سورارمز. (رسوللر كز كتاب ابرشدر دیمو؟ سز اطاعت قیلدگزمو؟ دیو) ﴿وَلَنَسْتَلْنَ الْمُرْسَلِیْنَ﴾ و رسوللردن هم البته سورارمز: (بیغمبرلر كزنی ابرشدر دگزمو؟ قومكز قبول ایتدیمی؟

ديو ب) ﴿ فَلَقَضْنَا عَلَيْهِمْ بَعْلُمْ ﴾ بس البته اول امتلرگه قىلغان عمللرینی بلوب سوبلارمز
 ﴿ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴾ و بز آلاردن غائب بولماقدق هر وقت حاضر بولسقدق هر
 عمللرینی بله مز ﴿ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ﴾ بوكونده بعضى قىامت كوندده ميزان حقدر
 ﴿ فَمَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ ﴾ برمن نك ايزگو عمللرى آغر كىلسه ﴿ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾
 آلار قوتولغوجىلاردر ﴿ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴾ بر كسه نك ايزگو عمللرى يگىل
 بولسه ﴿ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ ﴾ شولار اولرینی هلاك قىلغان آدملردر
 ﴿ بَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْمُونَ ﴾ بز نك آيتلر مز حكيمنه ظلم قىلورلى اوچون ﴿ وَقَدْ
 مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ ﴾ تحقىق بز سزنى برده اور نلاشدر دق. نيجه تورلى تصرفه
 سزنى قادر قىلدىق ﴿ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعِيشَ ﴾ و اول برده سزگه تركلكگه كر كلى
 نرسه لرنى قىلدىق ﴿ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴾ بيك آز وقتده شكر قىله سز (شول قدر
 نعمت بيرگاج سزگه دائم شكر كر ك ابدى) ﴿ وَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ﴾ تحقىق سزنى باليقتدن
 يار اتدىق (يعنى آنا كر آدمى) ﴿ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ﴾ يسه سز لرنى كور كام صور تلى
 قىلدىق ﴿ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ ﴾ مونك صو كنده فرشته لرگه « آدم گه قار اب
 سجده قىلكر » ديو ايندك ﴿ فَسَجَدُوا ﴾ بس بار چه فرشته آدمنى حر متلب سجده
 قىلدىلار ﴿ إِلَّا إِبْلِيسَ ﴾ مگر ابليس سجده قىلمادى ﴿ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴾ ابليس
 سجده قىلغو جىلاردن بولمادى ﴿ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ﴾ الله تعالى ايندى
 اى ابليس سجده قىلودن سنى نى نرسه تىدى؟ من سنى آدمگه سجده قىلورغه قوشقان
 ايدم ﴿ قَالَ إِبْلِيسَ ابْتَدَى ﴾ انا خير منه ﴿ مِمَّنْ نَبِّئَكَ آكَارَ غَةَ سَجْدَةَ قَلِيمٍ مِّنْ آكَارِ دَانِ
 آر تفرق ﴿ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ ﴾ چونكه مى اوندن يار اتدك ﴿ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴾ اما
 آدمنى باليقتدين يار اتدك ﴿ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا ﴾ الله تعالى ايندى: آلاى ايسه جتندن
 چق ﴿ فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا ﴾ مكا اول جتنده الله نك قوشقانيه قار شوب
 نكبر لك قىلماق يار ايدر ﴿ أَخْرَجْنَاكَ مِنَ الضَّرْفَيْنِ ﴾ جتنددين چق، خور
 ورسو ايلار جمله سندن سىك ﴿ قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ يُعْتَبُونَ ﴾ ابليس ايندى يارب
 مى اولتورمه، خلايق فبرلر ندين قوبار لغانچه مكا مهلت بير گل ﴿ قَالَ إِنَّكَ مِنَ
 الْمُنظَرِينَ ﴾ الله تعالى ايندى: معلوم وقتغه چه مهلت بيرلگان كشيبردن سىك سن
 ﴿ قَالَ بِمَا أَغْوَيْتَنِي ﴾ آلارنى قار اب آزد رغه كوز اتوب اولتورور من ﴿ حَرَّ طَائِفَةٍ
 الْمُسْتَقِيمِ ﴾ سىك نوغرى بولك اوزرينه ﴿ ثُمَّ لَأَنبِتَهُمْ مِنْ مِّينِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ ﴾ يسه
 آلارنى آزد رر اوچون آللر ندين هم آر تلر ندين كيلور من ﴿ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ
 شَمَائِلِهِمْ ﴾ اوكلر ندين وصولر ندين ﴿ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴾ آلار نك

کوبرا گینی شکر ایدو جیلاردن ناباسسن ﴿فَالْاٰخِرُحُ مِنْهَا مَذْمُوْمًا مَذْحُوْرًا﴾ الله
 تعالیٰ ایندی جتندین مذموم وسورلگان خالکده چقفل ﴿لَمَنْ نَبَعَكَ مِنْهُمْ﴾ آدملردن
 برکشی سکا اطاعت قبلسه ﴿لَاْمَلْنٰ جِيْتَمَ مِنْكُمْ اَجْمِيْنَ﴾ البته سزنگ بارچه کزنی
 سالوب جهنمی توترورمن ﴿وَيَادَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ الله تعالیٰ ایندی
 ای آدم اوزک و خاتونک حوا جتده تورگز ﴿فَكَلَّا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ نسلگان
 اورنگزدن آشاگز ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ واوشبو آغاچه یاقن بارماگز
 ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِيْنَ﴾ بس بارساگز ظالمردن بولورسز ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا
 الشَّيْطٰنُ﴾ بس آلاغه شیطان وسوسه قبلدی ﴿لِيَبْدِيَ لَهُمَا مَآوِیَ عَنْهُمَا مِنْ سَوَآئِهِمَا﴾
 آلارنگ یاق عورتلری اظہار قبولور اوچون کیلوب ایندی ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا
 رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ ربکز سزنی اوشبو آغاچدن نیمادی ﴿اَلَا اِنَّ تَكُوْنَا
 مَلَآئِكَةً﴾ مگر سزنگ فرشته بولوگزنی نلاماگانی اوچون تیدی ﴿اَوْ تَكُوْنَا مِنْ
 الْخٰلِدِيْنَ﴾ یا که جتده سگو فالوگزنی نلاماگانی اوچون ﴿اگر آشاساگز
 بافرشته بولاسز یا که مگو جتده فالاسز﴾ ﴿وَفَاسَمَهُمَا اَنِيْ لَنْكُمَا لَمِنَ النَّصٰحِيْنَ﴾
 ونحقیق من سزگه یخشی لقی تلاین دیه یمین قبلدی ﴿فَدَلَّیْمَا بِفُرُوْرٍ﴾ بس آلداب
 آلارنی آغاچه یقین کلتوردی ﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ فجان آلا آغاچدن آشادیلر
 ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوَآئِهِمَا﴾ آلارنگ عورتلری آچلدی (آدم فاجوب باروب بر آغاچه
 سیوندی. الله ندا قبلدی: ای آدم مندین فاجاموسن؟! آدم ایندی یارب اویاتمدن
 فاجام دیو ﴿وَطَفِقَا يَخْضَعْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ شول آغاچنگ یافراق لاری
 اوستلرینه یبارغه باشلادیلر ﴿وَنَادِيَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ آلاغه رب لری فچتردی ﴿اَلَمْ
 اَنْهٰكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةَ﴾ ایا من سزنی اوشبو آغاچدن نیمادمی؟ ﴿وَاَقْلَسَكُمَا
 اِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمْ اَعْدُوٌّ مَبِيْنٌ﴾ سولرگه: تحقیق شیطان سزگه آچق دشمان
 سافلانکز دیو اینمادمی؟ ﴿فَاَلَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا﴾ ایندیلر یارب اوزمگه ظلم
 قبلدی ﴿وَ اِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ بزرگه مغفرت قلوب رحمت قبلما ساک ﴿لَنْكُوْنَنَّ
 مِنَ الْخٰسِرِيْنَ﴾ البته بخسزلردن بولاچموز ﴿قَالَ اَطِیْعُوْا﴾ الله تعالیٰ ایندی جتندین
 نوشوگز ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ بربرگزگه دشمان لارسز یعنی شیطان آدم گه، آدم
 شیطان غه دشماندر ﴿وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ نور اچق اورن سزگه برده بولور ﴿وَمَتَاعٌ
 اِلٰی حِيْنٍ﴾ و اجل وقتکز غه چه فائده لئق اولور ﴿قَالَ فِيْهَا تَجِبُوْنَ﴾ ایندی الله تعالیٰ برده
 ترکک قبولورسز ﴿وَفِيْهَا مَوْتُوْنَ﴾ و برده اولورسز ﴿وَمِنْهَا نَخْرَجُوْنَ﴾ و برده جفار لورسز
 ﴿يٰۤاٰدَمُ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لُبَآءًا﴾ ای آدم اوغللری تحقیق سزگه کیوملر یاراتدیق
 ﴿بُوَاۤیِ سَوَآئِكُمْ﴾ اول کیوملر عورتلر کزنی قبالار ﴿وَرِيْشًا﴾ دخی مال خلق

ایتدک ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَى﴾ اللهدن ساقلانو کبوی ﴿ذَلِكْ خَيْرٌ﴾ بو ساقلانو کبوی
 خبردر (تقوی نی کبوم دیونک سببی تقوی ده کشبئی کوب گناهلردن ساقلبدر)
 ﴿ذَلِكْ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ اوشبو کبوملر اللهنک علامتلرندندر ﴿لَعَلَّكُمْ يَذَكَّرُونَ﴾ شاید
 بونک برلان وعظله نورلر ﴿يَبْنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكَ الشَّيْطَانُ﴾ ای آدم بالالری
 سز لر نی شیطان فتنه گه نوشور مهسون ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكَ مِنَ الْجَنَّةِ﴾ تنا که
 آنا کز آدم برلان حوانی جنتدین چغاردی ﴿يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ کبوملرن
 سالدروب بالانچاق کویلرنجه فالدرروب ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِمَهُمَا﴾ عورتلرینی اوزلرینه
 کورساتور اوچون (شیطانتک مقصودی عورت کور سنمکدر . مشرکلرده
 کعبه گه طواف قبلغانده بالانچاق کویگه طواف قبلور لار ایدی شول خصوصده
 آیت ابدی . یعنی اغوا ایدوب آنا کز آدمک عورتینی آچقان شیطان سز گه هم
 بو فتنی سالماسون ﴿إِنَّهُ بَرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ تحقیق اول شیطان اوزی وهم
 عسکری سزنی کورر لر ﴿مَنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ سز لر آنی کورمگان اورندن
 ﴿أَنَا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ﴾ تحقیق شیطانلر نی دوست قبلدق ﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾
 ایمانسز کافر لر گه (آلار شیطان وسوسه سی برلان مغرور بولور لار . واذأ فعلوا
 فاحشة﴾ فچان آلا ریمان عمل لر قبله لر مثلا بالانچاق طواف قبلو کبی ﴿قَالُوا
 وَجَدْنَا عَلَيْهَا آيَاتِنَا﴾ ایتور لر آنالرمزنی شول عمل اوزره تابدی ﴿وَاللَّهُ أَمَرْنَا بِهَا﴾
 الله اول عمل لر ابله امر قبلدی (یوقسه آنالرمز قبلماز ایدی) ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ
 بِالْفَحْشَاءِ﴾ اینکل یا محمد : تحقیق الله تعالی آنداين بوزوق عملر ابله امر قبلماز
 ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ بلمگان نرسه لر کزنی اللهغه اقرا قبلورغه
 اوبالعی سزنی ؟ ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ اینکل ربیم عدالت برلان امر قبلدی
 ﴿وَأَقِيمُوا وَجوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ویوزلر کزنی هر مسجدده قبلهغه ایلاندر کز
 ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ واللهغه دینکزنی خالص قبلغان حاللر کزده عبادت
 قبلکز ﴿كَمَا بَدَأْتُمْ تَعْوَدُونَ﴾ اولده یوقدین یار اتلغانکز کبی اولگاندن
 صورته نرلور سز . ﴿قَرِيبًا هُدًى﴾ الله تعالی بر طائفه نی توغری بولغه سالدی
 (یعنی مؤمنلر نی) ﴿وَقَرِيبًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ وبر طائفه نی رسوای ایتوب آلا رغه
 ضلالت ثابت بولدی ﴿أَنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ چونکه اول
 طائفه اللهدن باشقه شیطانلر نی دوست کوردیلر ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ آلا ر
 بز توغری کونلگان خلق دیوب ظن ایدلر ﴿يَبْنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ
 كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ای آدم اوغللری هر سجده قبل تورغان اورنده عورت قایلار اوچون
 زینتی کبوملر کزنی آلوب کبکز ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ وآشا کز ، اچکز ﴿وَلَا تُسْرِفُوا﴾

اسراف قبلما كثر ﴿ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴾ تحقيق الله تعالى اسراف ايدوچيلرني
سوماس (روایت قبلندی مشرککلر بالانفاج طواف قبلورلر، احرام وقتنده اوپز لرينه
حيوان ايتيني حرام قبلورلار ايدى. شول خصوصده مذکور آيت ايدى. مؤمنلر
كجوم برلان طواف اينكانده مشرککلر غيرتله نوب حقايرة ايتنه باشلاغاچ ايدى:
﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ﴾ اينكل اى محمد الله تعالى بنده لرينه
اظهار قينغان زينتلرني كم حرام قبلادر ﴿ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ﴾ ورزقندن لذتلرني
شيلرني؟ (بخشى كجوم بخشى رزق هر فايوسى مباح، بولارني هيچ كم حرام اينماسون
﴿ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ﴾ اينكل اى محمد اول زينتلرني كجوم وخوش
طعاملر ديناده وقت ايمان كلتورگان آدملرگدر ﴿ خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ قيامت كوينده
خالص مؤمنلرگدر كافرلر محروملردر ﴿ كَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴾
اوشانداق بله تورغان آدملرگه تفصيل قبلورمز دليللرني. ﴿ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ ﴾
ايت محمد! تحقيق ريم فاحش عمللرني حرام قبلدى ﴿ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ﴾ اول
فاحش عمللردن ظاهريني هم باطنيني ﴿ وَالْأَنفَ ﴾ گناهلرني ﴿ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ﴾ هيچ
بر حتمسز ظلم ونكبرني ﴿ وَأَنْ تَشْرَكُوا بِاللَّهِ ﴾ واللغه شريك اعتقاد قبلو كزني حرام
قبلدى ﴿ مَا لَمْ يَنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا ﴾ الله تعالى اوزى شريكك بارلقيني آكلانا تورغان
دليلني ايندرمگان كويگه ﴿ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ الله، بلماينجه
اللغه يوق بار نرسهني انبات قبلماقكزني حرام قبلدى (صفات غه هم ذاته بر نرسهني
انبات قبلماق حرامدر). ﴿ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ﴾ هر امسگه عذاب كيلورگه مخصوص
وقت باردر ﴿ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ ﴾ فجان آلاغه عذاب وقتلرني كيلسه ﴿ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ﴾
بولاجق عذاب بر ساعتده كيجو كدرلماس ﴿ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴾ هم برده الك عذاب
قبلونماس ﴿ يَبْنِي أَدَمَ أُمَّةً بِأَنفُسِكُمْ رُسُلَ مِنْكُمْ ﴾ اى آدم اوغللرني هر فجان
سزگه منم رسوللرم كيلسه ﴿ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي ﴾ سزگه منم آياتلرني او قوسلر
﴿ فَمَنْ آتَى وَأَصْلَحَ ﴾ بس فايو كز مندن فورقوب ايزگو عمللر قبلسه ﴿ فَلَا خَوْفَ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ آلاغه هيچ فايغو بولماس هم كويندج حسرت بولماس.
﴿ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا ﴾ فايو كشيلر بزنگ آيتلرني بالغان ديسلر ﴿ وَاسْتَكْبَرُوا
عَنْهَا ﴾ وزورلانوب اول آيتلردن باش تارسلر ﴿ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ﴾ اول
كشيلر جهنملكدر ﴿ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾ آلا اول جهنمده منگو فالورلار.
﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴾ اللغه بالغانني افترا قبلغان كشدن
ظالمراق كشي بارى؟ هيچ يوق ﴿ أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ﴾ ياكه اللهك آيتلرني
بالغان ديگان كشدن ظالمراق كشي بارى؟ يوق ﴿ أُولَئِكَ يَتْلُونَ

نَصِيْبُهُمْ مِنَ الْكُتُبِ ۚ اَوْشِبُو كَشِيْلِرْ گِه فر آنده مذ كور الوشلىرى يعنى عذاب ايرشور
 ۛ حَتَّىٰ اِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا ۛ نَا كِه آلا رغه بزنگ رسوللر مز كبلسه (ملك الموت وآنك
 اعوانى كى) ۛ يَتَوَقَّوْنَهُمْ ۛ آلارنگ جانلر ينى آلورلار ۛ قَالُوا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ
 مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۛ اول رسوللر ايتورلر: اللهدن باشقه آلا رغه عبادة قىلا تورغان
 صنملار كز فايده كبتدى؟ ديو ۛ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا ۛ ايتورلر اول صنملر بزدن غائب
 بولدى ۛ وَشَهِدُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كٰفِرِيْنَ ۞ تحقىق كافر بولدىق ديو اوزلر ينگ
 ضررينه شهادة يورورلر ۛ قَالَ ادْخُلُوا فِىْ اُمَّمٍ قَدْ خَلَتْ ۛ قىامت كوننده الله تعالى
 آلا رغه ۛ اوز كز كى آزغون بولوب اونكان كشىلر اچنه كر كزه ديو ايتور
 ۛ مِنْ قَبْلِكُمْ ۛ آلار سزدن بورون اوندى ۛ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۛ آدم وپريلردن
 ۛ فِى النَّارِ ۛ بارچه كز اوقه كر كز ۛ كُلَّمَا دَخَلَتْ اُمَّةٌ لَعْنَتْ اَخْتَهَا ۛ هر قچان جهنگه
 بر جماعت كرسه اوز ينگ آنداغى ايسداسينه لعنت فيلور ۛ حَتَّىٰ اِذَا اِدْرَسُوا فِيْهَا
 جَمِيْعًا ۛ نَا كِه اول جهنگه بارچه سى جبولسلر ۛ قَالَتْ اٰخِرِيْهُمْ لَٰوِيْهِمْ ۛ آخريلر
 اؤلگىلرينه يعنى آلدن بورگان باشقلىرينه ايتور ۛ رَبَّنَا هٰؤُلَاءِ اَصْلُونَا ۛ اى ريمز
 بزنى مونه شولار آزدردى ۛ فَاَنهَمُ عَذَابًا ضَعِيفًا مِنَ النَّارِ ۛ آلا رغه اوت عذابى بزگه
 فاراغانده ايكى الوش آرتق بير ۛ قَالَ لِكُلِّ ضَعْفٍ ۛ الله تعالى ايتور بارچه كزغه
 ايكى الوش باردر ۛ وَلَسَكُنْ لَّا تَعْلَمُوْنَ ۞ لکن بر بر كزگه نى عذاب بولغانىنى
 بلما ريمز ۛ وَقَالَتْ اُولٰٓئِهِمْ لَٰخِرِيْهُمْ ۛ واولگىلرى يعنى باشقلىرى اوزلرينه ابارگان
 كشىلرينه ايتورلر ۛ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ ۛ سزنگ بزدن آرتق فضيلت كز
 بولمادى (يعنى بارچه مز كفرده برابر يمز) ۛ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۞
 بس كفرنى كسب ايتور كز سبلى عذابى نانو كز (بو آيت اعتقادده خطا قىلغوچى
 كشى فلان كشىگه اباروب خطاغه نوشدم ديو آخرنده فونولا آلماس سز لغينه
 دلالت قىلادر: هر كىگه دليل برلان اعتقاد لازمدر) ۛ اِنَّ الدّٰىنَ كَذَبُوْا بِاٰتِنَا ۛ تحقىق
 آينمىنى يالغان ديويچى كشىلر ۛ وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا ۛ اول ايتلردن باش كوتارگان
 كشىلر ۛ لَّا تَفْتَحْ لَهُمْ اَبْوَابُ السَّمَآءِ ۛ آلا رغه كوك ايشكلرى آچلماس يعنى عمللىرى
 قبولقغه آشماس ۛ وَلَا يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ ۛ وهم جنتكه كرماسلر ۛ حَتَّىٰ يَلِيْجَ الْجَحْمُ فِى
 سَمِّ الْخِيَاطِ ۛ اينه كوزينه دوه كرگانچه (يعنى دونهك اينه كوزينه كرماگى هسچ
 بولاچق اش توگلدلر شونك كى آلا رده جنتكه كرچك توگلدلر حتى كر مكلرى
 محالدر) ۛ وَكَذٰلِكَ نَجْزِ الْمُجْرِمِيْنَ ۞ ظالملىرى اوشانداق جزالار ايله جزا
 فيلور يمز ۛ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ ۛ آلا رغه جهنده اوتدن بولغان نوشاك باردر ۛ وَمِنْ
 قَوْعِهِمْ غَوَاشٍ ۛ واوستلرنده برده لر بار ۛ وَكَذٰلِكَ نَجْزِ الظّٰلِمِيْنَ ۞ ظالملىرى شولای

جزا قبلورمز ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ فايو كشيلىر ايمان كلتروب ايزرگو
 عملر قىلسه لر ﴿لَا نَكْفُفُ نَفْسًا اِلَّا وَسْعَهَا﴾ هيچ كمنى طاقتدين كىلمسگان برلان
 نكليف قىلماييزو ﴿اُولَٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ آلار جنت ايله ريدر ﴿هَمَّ فِيهَا خَالِدُونَ﴾
 آلار اول جتده منگو فالاجقلا درو ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ﴾ بز آلارنك
 كوكللرنده بولغان حسدىنى سووروب آلدق يعنى جنت اهلى بر برسینه هيچ حسد
 قىلوشماسلا ر ﴿تَجْرَى مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ﴾ آلارنك آياق آستلرندين يلفه لر آغار
 ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هَدَىٰنَا لِهٰذَا﴾ واي نور لر حمد شول اللهغه بولسون كه اول
 بزنى اوشبو جنتكه كوندردى ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا اَنْ هَدَىٰنَا اللّٰهُ﴾ اگر الله تعالى
 اوزى بزنى كوندرماسه اوزمز بلوب كونلگوچى بولماس ايدك ﴿لَقَدْ جَاءَتْ رَسُلٌ
 رَبَّنَا بِالْحَقِّ﴾ تحقىق دنباده ربمرنك رسوللرى حق آيتلرنى كلتوردى وبز لر اللهنك
 عاينى ايلان تصديق ايتدك ﴿وَنُودُوا اَنْ تَكْفُرُوا بِالْجَنَّةِ﴾ وآلارغه ندا قىلنور: تحقىق
 اوشبو جنتلر ﴿اُورْتَمُوْهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُوْنَ﴾ اول جنتلرنى قىلغان عمللر كتر بر ابرنده
 بيرلدكر ﴿وَنَادَىٰ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابَ النَّارِ﴾ واصحاب جنت اصحاب نارغه ندا
 قىلور ﴿اَنْ قَدْ جِئْنَاكُمْ بِمَا وَعَدْنَا رَبَّنَا حَقًّا﴾ تحقىق بز لر الله وعده قىلغان جنتى راست
 نايدق ﴿فَقَبِلْ وَجَدْنَاهُ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا﴾ سزده ربكز وعده قىلغان جهننى راست
 نايد كرمى؟ ﴿قَالُوا نَعَمْ﴾ جهنم كشيلىرى ايتور لر نعم درست نايدق ﴿فَاَذِنَ مُؤَدَّبٌ بَيْنَهُمْ﴾
 آلار آراسنده براو ندا قىلور: ﴿اَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِيْنَ﴾ تحقىق اللهنك لعنتى
 ظالملرغه اولدى ديو ﴿الَّذِيْنَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ آلار خلقى الله تعالى نك
 حق بولندين نيالار ايدى ﴿وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا﴾ واسلام ملتىنك اوزگارلويى تىلير ايدى
 ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كٰفِرُوْنَ﴾ وآخرت كوينه منكر ايديلر ﴿وَيَبْتَغِيْنَ حِجَابًا﴾ جهنم
 برلان جنت آراسنده برده باردر ﴿وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ﴾ واول برده نك اوستلرنده
 اير لر باردر. (اول ايرلرنك كم ايدىكى حفته نورلى چه سوز بار: ملائكة،
 يا كه ايزرگولگى وياوزلغى تىگزر بولغان كشى، يا كه علمالردر ديديلر) ﴿يَعْرِفُوْنَ
 كُلًّا بِسِيْمَتِهِمْ﴾ اول اير لر جنت وجهنم اهلىنى علامتلىرى برلان تانور لر (اهل
 جتده گى آلق برلان، جهنمك نك يوزىنك قارالغى برلان) ﴿وَنَادُوا اَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾
 اول اعرافده غى ايرلز جنت كشيلىرى ندا قىلور لر ﴿اَنْ سَلَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ تحقىق
 هلاكتدين فوتولماق سزگه بولغوچيدر ﴿لَمْ يَدْخُلُوْهَا﴾ اوزلرى هميشه جنتكه
 كرمىگان اولورلار ﴿وَهُمْ يَطْمَعُوْنَ﴾ اوزلرى جنتكه كرورگه آرزو قىلورلار
 ﴿وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ﴾ قىجان اعرافده غى كشيلىرنك كوزلرى نوشسه ﴿تَلَقَّاهُ اَصْحَابُ
 النَّارِ﴾ اهل جهنم طرفينه ﴿قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ﴾ ايتور لر يارب

بز لر نی ظالم لر ایله جهنمه قیلماغل دیو ﴿وَنَادَىٰ اصْحَابُ الْأَعْرَافِ رَجَالًا﴾ اصحاب
 اعراف بعض ایر لر گه (ابو جهل کبی کفار نك باشقلرینه) ندا قیلور ﴿يَعْرِفُوهُمْ بِسْمِهِمْ﴾
 اصحاب اعراف اول رئیس لر نی اوز لر نده گی علامت لر ی ایله تانور ﴿قَالُوا مَا أَغْنَىٰ
 عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ﴾ اصحاب اعراف اینور لر سز گه دینا ده فی جیونلر کز (یعنی مال
 وباللر نك و دوستلر نك بار چه سی) هیچ فائده بیر مادی ﴿وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ﴾
 و سز نك تکبر لک قیلور کز ده فائده بیر مادی ﴿أَهْوَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَئِن آتَاهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ﴾
 ای سز دینا ده الله اوشبو بلال و صهب لر کبی حقیر نرسلر گه رحمت ایرشدر ماس
 دیو بیمن اینا اید کز (حال بوکه آلا ر جتنده درلر سز خوار و ذلیل و رسوا یلار سز
 صو کره الله تعالی اصحاب اعراف نه اینور: ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ جتسکه کرو کز ﴿لَا خَوْفٌ
 عَلَيْكُمْ﴾ سز لر گه هیچ خوف بولماس ﴿وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ و هیچ فایغو کور ماس سز
 ﴿وَنَادَىٰ اصْحَابُ النَّارِ اصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ تموغ اهلی، جنت کشیلرینه ندا قیلور: ﴿أَنْ
 أَقْبِضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ بز لر گه جتندین صو فو کز ﴿أَوْ مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ یا که
 الله تعالی سز گه رز قیلاندر غان یمشلر نی بیر کز دیو ﴿قَالُوا﴾ جنت اهلی جو ابده
 اینور لر: ﴿إِنَّ اللَّهَ حَرَمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ تحقیق الله تعالی تموغ اهلینه، جنت
 یمشی بر لان جنت صوبنی حرام قیلدی ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا﴾ اول
 کافر لر دینا ده دیلر ن لهو و لهب نو تدیلر الله نك راست دیننی یکلگه سایدیلر
 ﴿وَعَزَّزْنَاهُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ و آلا رنی دنیا تر کلگنده گی زینتار آلا ددی ﴿قَالُوا لَوْ نَسِينَهُمْ﴾
 بو کون بز ده آلا رنی جهنمه قالدرومز ﴿كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا﴾ تا که اوز لر ی
 بو کون گه بولو فاقلرین او نو تدیلر ﴿وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ همده بز نك
 آیتلر مز گه انکار ایندیلر و قارشیدیلر ﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ﴾ تحقیق آلا رنه فر آتی
 کلتوردک ﴿فَصَلَّنَاهُ﴾ اول فر آنده هر نر سه فی آیرم آچق سو بیلدک ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ اوز
 علمز ایله ﴿مُدَىٰ وَرَحْمَةٍ﴾ اول قرآن هدایت و رحمتدر ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾
 مؤمن کشیلر گه ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ﴾ کونماسلر مگر قرآن نك تاویلن کونارلر
 (یعنی قرآن وعده قیلغان عذاب فجان کیلور دیوب کونارلر) ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ﴾
 فر آتک تاویبی کیلگان کون (قیامت) ده ﴿يَقُولُ الَّذِينَ نَسَوْهُ مِنْ قَبْلُ﴾ دینا ده
 قرآن نی اوتوب یور گان کشیلر اینور لر: ﴿قَدْ جَاءَتْ رُسُلًا بِالْحَقِّ﴾
 تحقیق رب بز نك پیغمبر لر ی حقی کلتور گانلر ایسکان اوشانما ینچه هلاک بولغان
 ایسکانمز ﴿قَهْلَ لَنَا مِنْ شَفَعَاءِ﴾ ای بز گه شفاعت قیلغو چیلار بولور می ﴿فَيَشْفَعُوا لَنَا﴾
 تا که بز گه شفاعت قیلور ایدیلر ﴿أَوْ نُرَدُّ﴾ یا که دیناغه قایتار لور مز می؟ ﴿فَعَمَلٌ
 غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ اول ده قیلغان بوزوق عملگه باشقه یخشی عمللر قیلور

ایدک ﴿قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ تحقیق عمر لرن کفرده صرف ایدوب اوز اوز لرین
 هلاک قیلدیلر ﴿وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ و اول کون، اللهغه شریکلر دیوب
 افترا قیلغان صنلری غائب بولور ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾
 تحقیق ربکز شوندا ی قادر اللهدر اول یر و کولکرنی یراندی ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾
 آلتی کون مقدارنده ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ ینه عرش اوزرینه قصد قیلدی.
 (موگار باشقه معناده بولماق احتمال چونکه متشابهدر) ﴿يَفْشَى الْيَلَّ النَّهَارَ﴾ الله
 تعالی کیچ قارانغوسی برلن کوننی قابلار ﴿يَطْلُبُهُ حَيْثَ﴾ اول کیچ، کوننی آشغوب
 استار (یعنی برسی آرتندین برسی اوزلکما ینچه کیلوب تورورلار) ﴿وَالشَّمْسُ
 وَالْقَمَرُ وَالنَّجُومُ مَسْحُورَاتٌ آمْرَةً﴾ الله تعالی قوباش، آی، یولدزلارنی یراندی که
 آلا اول اللهغه مسخرو منطیعلاردر ﴿إِلَّا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ اگاه بولبار چه اش
 هم بار چه خلقی الله تعالی تصرفندهدر ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بار چه عالمی
 تریه ایدوچی الله تعالی برکات ایاسی بولدی (بس البته آکاغنه انقیاد لازمدر)
 ﴿أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُضُّعًا﴾ الله تعالی که زاریلق قیلوب یاشرون دعالر قیلکز
 ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ تحقیق الله تعالی دعالر نده چیکدن اوتوجبلرنی سوبماس
 (مثلا یغمبر درجه سنی یرگل دیمک کبی یا که هر اشنی سبینه کرشیمیجی دعا برلانگنه
 کونوب تورو کبی) ﴿وَلَا تَقْسُدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ برده بوز و قلق قیلما کز ﴿بَعْدَ صَلَاحِهَا﴾
 الله تعالی یغمبرلر یباروب اول یرنی اصلاح قیلغان صوکنده ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾
 عذابندین قورقوب، رحمتی ابد ایتوب دعا و عبادت قیلکز ﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ
 قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ایزگو عمل قیلغو چیلارغه الله نک رحمتی یقیندر ﴿وَهُوَ
 الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ﴾ اول الله تعالی بللرنی یبارور ﴿بَشْرًا﴾ شادلق اوچون ﴿بَيْنَ
 يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ اوزینک رحمتی اولغان یغمور آلدندن (ییل ایسکانه رسول الله؛
 یبارب بوینی ییل قبل، اما ايس قیلماغل، ديه دعا قبلدر ایدی ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا
 نَفَالًا﴾ حتی که اول ییل، یغموری سبیلی آغر بولوطنی یوکلاسه ﴿سُقْنَةً لِّبَدْمِيَّتٍ﴾
 اول بولوطنی اولنسز قوری شهر اوستینه یادور ورغه یباروروز ﴿فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ﴾
 بس اول شهرکه یغمور صووی ایدوروز ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ و اول
 یغمور برلان توری توری یمشلرنی چغاروز - اوسدروز ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ﴾
 اوشانداق یمشلرنی قیلرندین چغاروز ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ مذکور اشلرنی
 اعتبار قیلوب و عظلمنه ککز اوچون قیلدی ﴿وَالْبَلَدِ الطَّيِّبِ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ﴾ اول
 یغمور سبیلی یرلری یخشی شهرنک اولنلری چغار ﴿بِأذن رَبِّهِ﴾ ربینک
 اذنی برلان (یغمور ایله یر فائده لندغی کبی قرآن ایله مؤمن ککو کلی

فائده نور ﴿ وَالَّذِي خَبِيَ ﴾ يرى نساچار شهرتك ﴿ لَا يَخْرُجُ ﴾ اولانى جقماس
﴿ الْأَنْكَدَا ﴾ مگر مشقت برله يك آز چفار (اوشانداق كافرده قرآنى ايشونماس
و عمل قيلماس، مگر آز وقتده غنه ايشونسه ده كوجله نوب ايشتور فائده سز اولور
﴿ كَذَلِكَ نَصْرَفُ الْأَبْتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴾ اوشانداق نعمتلمز حقنده غنى آينلرنى
قدرين بلوب شكر قباغوجى قومگه بيان قبلورمز ﴿ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ ﴾
تحقيق نوحنى قومنه رسول ايتوب يياردك ﴿ فَقَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ ﴾ بس اول نوح
ايندى اى قوم فقط الله غنه عبادت قيلكز ﴿ مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ غَيْرُهُ ﴾ اللهدن باشقه
سزلك اله كز يوقدر ﴿ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ ﴾ من سزگه فورقامن ﴿ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴾
قهري زور بولغان كونك عذابدين (يعنى طوفان كوننده غرق بولماق كز دين)
﴿ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ ﴾ نوحنك آق ساقاللى ايندى: ﴿ أَنَا لَتَرِيكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴾
اي نوح تحقيق سنى آجبق ضلالده كورمز دبو ﴿ قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ ﴾ نوح
ايندى اى قوم منده ضلال يوقدر ﴿ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ لكن بارجه
عالمى تريبه قباغوجى اللهنك ييغمبرى من ﴿ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي ﴾ سز لرگه ربمنك
فوشقان حكلمرين ابرشدر من ﴿ وَأَنْصَحُ لَكُمْ ﴾ وسز لرگه خير خواهلق قبلور من
﴿ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ واللهدن شول نرسه لرنى بلور من كه سز آنى بلمايسز
﴿ أَوْ عَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ ابا سز! اللهدن كتاب كيلوگه عجبله نه سزى؟
﴿ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ ﴾ آرا كز دن بر ابرگه ﴿ لَيُنذِرَكُمْ ﴾ سز لرنى يمانلقدن قورقور
اوجون ﴿ وَاتَّقُوا ﴾ واول ابرگه ايتانوب سز لر كفر وگناه لردن ساقلان افاكز
اوجون ﴿ وَلَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ ﴾ وتقوى كز اوجون سز لرگه رحمت ابرشور
اوجون ﴿ فَكَذَّبُوهُ ﴾ بس نوحنى بالغانجى ديديلر ﴿ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ ﴾ بس نوحنى
وآنك برلان بولغان كشيرنى عذابدين قوتقاردق ﴿ فِي الْفُلْكِ ﴾ كيسده ﴿ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ﴾ و آينلرمزنى بالغان ديگان كشيرنى غرق قيلدق ﴿ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
عَمِينَ ﴾ تحقيق آلاز حقنى كورنى نورغان سوغر بولديلر ﴿ وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا ﴾
وعاد قومنه قرداشلرى هودنى يياردك ﴿ قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ ﴾ هود ايندى اى قوم
فقط الله غنه عبادت قيلكز ﴿ مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ غَيْرُهُ ﴾ اللهدن باشقه اله كز يوقدر
﴿ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴾ اللهنك عذابدين فورقميسزى ﴿ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ ﴾
هودنك قومندن كافر بولغان لرى ايندى: ﴿ أَنَا لَتَرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ ﴾ بز سنى نادانلقده
واحق لقده دبو بلمز ﴿ وَأَنَا لَنْظُوكَ مِنَ الْكَذِبِينَ ﴾ همده سنى بالغانجى ديوب ظنى
قيله مز ييغمبر من ديدك كه اوشانميسز ﴿ قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ ﴾ هود ايندى اى
قوم منده نادانلق يوقدر ﴿ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ لكن من جميع عالمى

توبه اينكوجى اللهنك رسولى من ﴿ اَبْلَغْكُمْ رُسُلْتَ رَبِّى ﴾ سز لرگه ربىنك رسالتين
 ايرشدر من ﴿ وَاَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِيْنٌ ﴾ ومن سز لرگه بخشيلقى تله گوجى، سوزمه
 شانجلى بر ييغبر من ﴿ اَوْعَجَبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَبِّكُمْ ﴾ ايا سز اللهن سزگه
 كساب كيلوگه عجلنه سزى؟ ﴿ عَلٰى رَجُلٍ مِّنْكُمْ ﴾ اوز آرا كز دن بر ايرگه
 ﴿ لَيُنذِرْكُمْ ﴾ سزنى قور قونماق اوچون ﴿ وَاذْكُرُوا ﴾ اللهنك نعمتلرين ياد كز غه
 كيتروكز ﴿ اِذْ جَعَلْتُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ ﴾ چونكه سزنى نوح قوى هلاك
 بولغان صوگنده آلا ر اورنده قيلدى ﴿ وَاذْكُرْكُمْ فِى الْخَلْقِ بَصۜطَةً ﴾ وخافكرده فضيلتى
 آرتق قيلدى ﴿ فَاذْكُرُوا اِلَّا اللَّهَ ﴾ بس اللهنك نعمتلرين ياد كز غه كيتوروكز ﴿ لَعَلَّكُمْ
 تَتَّقُوْنَ ﴾ شولاى اولسا كز عذابدين فوتلووكز اميدلبر ﴿ قَالُوا اَجْتَنَّا لِنَعْبُدَ اللَّهَ
 وَحْدَهُ ﴾ اينديلر اى هود بزلرنى سين بر الله غه عبادت قيلكز ديو بيورور غه
 كيلدكمى؟! ﴿ وَنَدَّرْ مَا كَانَ بَعْدَ اَبَاؤُنَا ﴾ وآنالرمز عبادت قيلغان صنملرنى تاشلا كز
 ديوب اينورگه كيلدكمى؟ ﴿ قَاتِلْنَا بِمَا نَعُدُّنَا ﴾ بس بزرگه وعده قيلغان عذابى كيتوروكل
 ﴿ اِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِيْنَ ﴾ اگر سوز كده صادقلردن بولساك ﴿ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ
 مِّنْ رَبِّكُمْ رَجْسٌ وَغَشِيْبٌ ﴾ هود ايندى: تحقيق سزگه ربكز دين عذاب و آچونك
 كيلماگى واجب بولدى ﴿ اَنْجَادِلُوْنِىْ فِىْ اَسْمَاءِ سَيِّئُوْهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ ﴾ ايا سز مكأ
 آنالركز واوزكز الله ديوب آناغان صنملركز حقنده نزاع قيلوشاسزى؟ ﴿ مَا نَزَّلَ
 اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ﴾ كه الله تعالى اول صنملرغه عبادت قيلونك درستلگى حقنده هيچ
 بر دليل ايدرمدى ﴿ فَاَنْتَظِرُوا ﴾ بس باشكز غه كيله چك هلاكنى كوتوكز ﴿ اِنِّىْ مَعَكُمْ
 مِنَ النَّظَّارِيْنَ ﴾ منده اوزمه بولاچق درجه لرنى كونامن ﴿ فَاْتَجِبْتُمْ وَاَلَّذِيْنَ مَعَهُ ﴾
 بس بز هودنى وآنك برلان بولغان كشيرلى قوتقارق ﴿ بَرَحْمَةً مَّثًا ﴾ اوز رحمنز
 ابلان ﴿ وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوا بِآيٰتِنَا ﴾ آيتلرمنى يالغان ديوبچلرنك اصلينى ونسلينى
 كيسدك هلاك قلوب بتردك ﴿ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِيْنَ ﴾ هلاك وقتنده هيچ برسى مؤمن
 بولماديلار ايمانسز كيتديلر (آلا رغه هود عليه السلام ايندى: سزگه عذاب اوچون
 ييل كيله چك ديو. آلا ر مسخره قيلديلار اوشانماديلر لكن هودنك سوزى درست
 بولوب بارچه سنى ربيع عقيم هلاك ايندى ﴿ وَاَلِىْ نُؤَدٍ اَخَاهُمْ صُلْحًا ﴾ ونمود قويمنه
 ييغبر ايتوب فرداشلرى صالحنى يياردك ﴿ قَالَ يَقُوْمُ اَعْبُدُوا اللَّهَ ﴾ ايتدى اى
 قوم فقط الله غه عبادت قيلكز ﴿ مَا لَكُمْ مِنْ اٰلِهٍ غَيْرُهُ ﴾ سزنىك اللهن
 باشقه اله كز بوقدر (نمود قوى بر وقت صالح عليه السلامن، معجزه ايتوب
 اوشبو تاشدن دوه چغار ديو. سوراديلر. صالح عليه السلام دعا قيلدى دوه
 چقى لكن همان اوشانماديلر ﴿ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ ﴾ تحقيق سزگه

اللهن من یغیر لکبمه آجفی علامت کبلدی ﴿هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ نَسِئْتُمْ أَبَةً﴾ اوشبو دوه
 سزگه علامت او چون بیار لگان دوه در ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ آکارغه
 اخبار بیر کتر اللهنگ برنده آشاسون ﴿وَلَا تَمْسُوهَا بَسْوَةً﴾ باوزلق برلان آکارغه
 قول نیگور سکز ﴿فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یوقسه سزگه رنجکوچی عذاب
 ابرشور ﴿وَأَذْكُرُوا﴾ واللهنگ نعمترین یاد کزغه توشر کز ﴿أَذْجَلَكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ
 عَادٍ﴾ چونکه سز لرنی عاد قوی هلاک بولغان صوکنده خلیفه قیلدی ﴿وَبَوَّأْتُمْ
 فِي الْأَرْضِ﴾ وسزلارنی حجاز برلان شام آراسنده غی بر لرگه ابدردی یعنی شونده
 اور ناشردی ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْ سَهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْتَحُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا﴾ بمشاق
 بالحقلارندین سزایلر وناولرنی نشوب اویلر یاسبسز ﴿فَأَذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ بس اللهنگ
 نعمترین یاد کزغه کترو کز ﴿وَلَا تَعْتَدُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ اللهنگ امرینه قارشوب بر
 یوزنده بوز وقلق قلوب یورما کز ﴿قَالَ الَّذِينَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ صالح
 قومندین تکبرلنوجی الوغلاری ابتدی: ﴿لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ﴾ صالحه
 ایمان کتیرگان ضعیف مؤمنلرگه ﴿أَنْظَلُونَ أَنْ صُلِحَ مِنْ رَبِّهِ﴾ صالح اللهنگ
 یغمبری دیوب اوشاناسزمی؟ ﴿قَالُوا إِنَّا بِنَا أَرْسَلْنَا بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ ایمانلیری ابتدیلر
 تحقیق صالح برلان بیر لگان معجزه لرگه اوشانامز دیوب ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾
 تکبرلنوب ایمان کتورمگانلیری ابتدیلر ﴿إِنَّا بَالِغِي أَمْتِكُمْ بِهِ كُفْرُونَ﴾ سز ایمان
 کتورگان نوسه لرگه بز انکار ایدوچیلر مز دیوب ﴿آلَارَنكَ سَوْرَابِ الْغُلَانِ
 دوه لری اوز لرینه فته گه بولدی. صولرون بر کون دوه بر کون اوز لری
 اجادر ابدی: صوکره دوه صو اچار گه کبلگان صوکنده دوهنی اولتورورگه
 کیکاش ابتدیلر ﴿فَقَرُّوا الثَّاقَةَ﴾ دوهنی هلاک قیلدیلر ﴿وَعَتُوا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾
 اللهنگ امرینه تکبرک قیلدیلر ﴿وَقَالُوا﴾ آلا ر ابتدیلر ﴿يُضِلُّحِ اثْنَا بِنَا تَعْدَانَا﴾ ای
 صالح بزگه وعده قیلغان عذابکنی کتور ابدی دوه کنبده اولتوردک ﴿إِنْ كُنْتُمْ
 مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ اگر یغمبرلردن بولساک! (بو سوراو لری صالحنی مسخره
 او چونکنه ابدی. ﴿فَأَخَذْتَهُمُ الرَّجْفَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعًا﴾ بس آلا رنی زلزله
 توندی یورنلرنندین چعهده آلمابجه شونده هلاک بولدیلر. ﴿فَتَوَلَّى عَنْهُمْ﴾ صوکره
 صالح علیه السلام آلا ر دین اعراض قیلدی آلا ر باندین کتندی ﴿وَقَالَ﴾ هم ابتدی
 ﴿يَقَوْمِ﴾ ای قوم ﴿لَقَدْ أَنْفَلْتُمْ رَسُولَ رَبِّي﴾ تحقیق مین یغمبر لگمنی سزگه
 ابرشدردم ﴿وَأَنْصَحْتُ لَكُمْ﴾ هم سزگه نصیحت قیلدم (سزنگ او چون بخشیلقمه
 یوردم) ﴿وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ التَّصْحِيحَ﴾ لیکن سز نصیحت ایدوچیلر نی سویمسز
 ایسکان! (شوندن صو ک صالح علیه السلام مکه گه کتوب، وفات بولغانجه آنده

نوردی ﴿وَلَوْ طَا اذْ قَالَ لَقَوْمَةٍ﴾ ولوطنی اوز قومینه ییغمبر ایئوب ییاردک هم لوله
 ایندی ﴿اَنَّا تَوَوَّنَ الْفَاحِشَةَ﴾ عجب سز فاحش عملر قیلاموسز؟! (یعنی ایرلرگه یافنلق
 قیلاموسز؟) ﴿مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ اول فاحش عملی سزدن اول
 هیچ کمده قیلامدی ﴿اِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ﴾ نخب سز
 خانولرنی ناشلاب ایرلرگه شهوه برلان جصاع قیلاسز ﴿بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾
 بلکه سز حقدن اوتسکان شهوه کزنی اسراف قیلفوچیلارسز ﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾
 لوط قومسک جوابی بولمادی ﴿اَلَا اَنْ قَالُوا اٰخِرُ جَوْهَرٍ مِنْ قَرِيْنِكُمْ﴾ مگر ایندیلر
 شول لوطنی هم آنک اییداشلرون فریه کزدن چغار کز ﴿اِنَّهُمْ اِنْسٌ يَنْظَهُرُونَ﴾
 چونکه آلاز اوزلرین پاک دیوب بزدن جیرانسکان بولالر ﴿فَانجِبْنَا وَاَهْلَهُ﴾ بس
 لوطنی واهلی عذابدین فوتقاردق ﴿اَلَا امْرَاَةٌ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ مگر خانونینی
 فوتقارمدق خانونی هلاکنده قالفوچیلاردن بولدی ﴿وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ و آلاز
 اوستینه ناش باودردق ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ بس عبرت کوزک
 برلان قارا کافرلرنک آخری نجوک بولدی ﴿وَالِي مَدْيَنَ اٰخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ ومدین
 شهرینه ییغمبر ایدوب فرداشلری شعبینی ییاردک ﴿قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ﴾ ایندی ای
 قوم اللهغه غنه عبادت قیلکز ﴿مَا لَكُمْ مِنْ اٰلِهٍ غَيْرِهِ﴾ آنیدین باشقه اله کز بوقدر
 دیوب ﴿قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ تحقیق سزگه اللهدن آچق معجزه لر کلدی ﴿فَاَوْفُوا
 الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ﴾ بس اولچاولر کزده وفا قیلکز (یعنی تیسگز اولچا کز)
 ﴿وَلَا يَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَاءَهُمْ﴾ آدملرگه نرسه ساتقاندن کم اولچامکز ﴿وَلَا تَقْسُدُوا
 فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اضْلَحِهَا﴾ الله تعالی برنی رسوللر ییاروب نوزانسکانی صوکنده
 سز اول برده بوز و قفلار قیلماکز ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ اوشبو حکملر سزگه
 خبردر ﴿اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر راست مؤمن بولسا کز ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ
 ثُوغُوْنَ﴾ و هر بول باشده فورقتمای اوچون اونورما کز ﴿وَتَصْلُوْنَ عَنِ
 سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ والله بولندین تبار اوچون ﴿مَنْ اٰمَنَ بِهِ﴾ اول اللهغه ایمان کبیرسکان
 کشبیلرنی ﴿وَتَبَوَّءُوهَا عَوْجًا﴾ و اسلام ملنینه نغبرنی (اوزگارونی) استبسز ﴿وَاذْكُرُوا
 وَاللّٰهَ نَكْمَلِرْبِن يَاد كَز غه کبتور کز ﴿اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا فَكَثَرَ كُمْ﴾ چونکه اولده
 آزاید کز الله سز لرنی کوب قیلدی ﴿وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ قاراب
 عبرت آلکز ییغمبرلرینه فارشوب بوز و قلق قیلغان کشبیلرنک آخری نجوک بولدی
 (یعنی نوح، عاد، هود و صالح قوملری نجوک هلاک بولدیلر) ﴿وَاَنْ سَمَانَ طَافَتْهُ مِنْكُمْ﴾ اگر
 سز لردن برطائفه بولسه ﴿اَنْتَوَا بِالَّذِي اَرْسَلْتُمْ بِهِ﴾ منم برلان ییارلسکان حکملرگه ایمان
 کبیرگوجی ﴿وَطَافَتْهُ لَمَّ يَوْمًا﴾ ایکنجی ایمان کبتورسکان طائفه لرده بولسه ﴿فَاصْبِرْ وَا

بس صبرلق برلان کوتکز ﴿ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ﴾ تا که الله تعالی آramزده حکم بیلغانبچه
 ﴿ وَهُوَ خَيْرُ الْحَكَمِينَ ﴾ اول، حاکماریک ایگ خبریدر ﴿ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
 مِنْ قَوْمِهِ ﴾ شعبنک ایمان کینور مگانلرندن تکبرلنوجیلری ایتدی ﴿ لَنُخْرِجَنَّكَ
 يَشْعِيبُ ﴾ ای شعب البته اوزکئی چقارورمز ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ ﴾ وسنک ایلان
 ایمان کینر گوجیلرینی ﴿ مِنْ قَرِينَتِنَا ﴾ قریبمزدن ﴿ أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ﴾ یا که بزنگ
 ملنزرگه قاینورسز (یعنی بزنگ ملتگه قاینماسا کز قریبمزدن بارچه کزنی قووب
 چقارامز ﴿ قَالَ أَوْ كُنتُمْ كَاهِنِينَ ﴾ شعب ایتدی جبر و فھر برلان دینمزدن
 قاینارورسز می؟ گرچه بز سزنگ دینتی مکروه کورسا کده ﴿ قَدْ أَفْرَيْنَا عَلَى اللَّهِ
 كَذِبًا إِنَّ عِدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّيْنَا اللَّهُ مِنْهَا ﴾ الله تعالی رحمتی برلان سزنگ بوزوق
 ملنکزدن فوتقارغانی صوکنده بنهده بز سزنگ ملنکزرگه قایتساق، بزده اللهغه
 نللہنی لر افتراء قیلغان بولورمز ﴿ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا ﴾ بزگ سزنگ ملنکزرگه
 قایتساق لایق بولماس ﴿ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا ﴾ مگر ربمز اولان الله تعالی تلامسه گه
 قاینورمز (لکن اللهنگ بوزوق ملتگه قاینونی تلامکی ممکن توگلدنر ﴿ وَسِعَ رَبُّنَا
 كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴾ الله تعالی هر شینی علم برلان احاطه قیلدی هیچ بلمگان نر ساهی
 یوق ﴿ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا ﴾ اللهغه نوکل قیلدی (سزدن قور قیمز) ﴿ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا
 وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ ﴾ ای ربمز بزنگ برلان قوممز آراسنده حلقی بولان حکم قیلغل
 ﴿ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴾ سن حاکماریک خبرلوسی سن ﴿ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 مِنْ قَوْمِهِ ﴾ شعب قومینگ الوغ کافرلری ایتدی لر: ﴿ لئنِ اتَّبَعْتُمْ شَعْيِبًا ﴾ اگر شعبیگه
 ابارسا کز ﴿ أَنْتُمْ إِذَا لُخْسِرُونَ ﴾ تحقیق سز لر شول ساعت هلاک بولورسز
 ﴿ فَأَخَذْتَهُمُ الرَّجْفَةُ ﴾ بس آلارنگ باشغه زلزله قوبدی ﴿ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جثَمِينَ ﴾
 بس آلار بورنلارندن چغهده آلماینجه شونده هلاک بولدی لر (جثوم دیوبوب
 هلاک بولوب بقلوب نوشونی ایتور لر) ﴿ الَّذِينَ كَذَّبُوا شَعْيِبًا كَانُوا يَفْقَهُوا ﴾ شعبیگه
 شعبیگه یالغانچی دیوچیلر گویا که شهرلرنده بر ساعتده فائده لئمادی لر ﴿ الَّذِينَ
 كَذَّبُوا شَعْيِبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴾ شعبینی یالغان دیوچی کیشیلر آنلار هلاک
 بولغوجیلردر ﴿ قَوْلِي عَنْهُمْ ﴾ بس آلاردن شعب اعراض قیلدی (آلاردن آیورلدی)
 ﴿ وَقَالَ يَقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِي ﴾ شعب ایتدی ای قوم من سزگه الله تعالی
 قوشوب ییارگان پیغمبر لکنی ایرشدردم ﴿ وَنَصَحْتُ لَكُمْ ﴾ وعم سزگه نصیحت
 ایتدم (بخشلق کورساتورگه بیوردم) ﴿ فَكَيْفَ أَنْسِي عَلَى قَوْمِ كَفَرِينَ ﴾ ایتدی
 من نچو ک بیر کافر قوم اوچون اوکونیم (حال بوکه آلار اوز اوزلرین ساقلی
 بلمادی لر ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ ﴾ قریبلرگه هیچ پیغمبر ییارمدک ﴿ إِلَّا أَخَذْنَا

أَهْلَهَا بِالْبَاسِ وَالضَّرَّاءِ ﴿۱﴾ مگر بیارسا کده اول فریه خلقی بیارگان پیغمبر لرمنی
 یالغانچی دیگاناری او چون بلا وقتنه برله مبتلا قیلدق ﴿لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ﴾ ﴿۲﴾ شولارنی
 بلسلر شاید اول ناچار اشلرندن طوفنالورلار ﴿ثُمَّ بَدَّلْنَا مَقَانِ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ﴾
 اللهغه فایقانلاری صوکنده قاتلیق اوزرنده بولغان حاللرین یخشلیق برلن آلماشدریق
 یارلی ایدیلر بای بولدیلار ﴿حَتَّىٰ عَفْوًا﴾ حتی که اوزلری وماللری کوبایدی لکن
 ینه شکر قیلما دیلر ﴿وَقَالُوا قَدَسْنَا أَبَاءَنَا الضَّرَّاءِ وَالسَّرَّاءِ﴾ ایدیلر که بلا وقتنه ناک
 کیلماگی پیغمبر لرگه فارشودن توگل اولدن شولای بولا کیلگان آنا آنالرمزغده
 ایرشکان ﴿فَأَخَذْنَهُمْ بَغْتَةً﴾ بس آلا رنی ایسکارسدن توندق ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ﴿۳﴾
 اوزلری بلسگان حالده (یعنی عذاب کیندی بلما یینجهده قالدیلر) ﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ
 آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ اگر فریه خلقی ایمان کیتروب اللهدن فورسه لار ایدی ﴿فَتَخُنَّا
 عَلَيْهِمُ بَرَكَتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ آلا رغه بردن وکوکدین برکاتلر آچار ایدک
 ﴿وَلَكِنْ كَذَّبُوا﴾ لکن پیغمبر لرنی یالغانچی دیدیلر ایمان کیتورمیدیلر ﴿فَأَخَذْنَهُمْ
 بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ﴿۴﴾ بس آلا رغه فییح عمللر قیلغانلری سبیلی عذاب یسار دک
 ﴿أَفَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ ایا پیغمبر لارنی یالغانچی دیوچی فریه خلقی امین بولورلاری؟
 ﴿أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسًا بَيِّنًا وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ ﴿۵﴾ کبیج یوقلاغان حاللرنده بزنگ عذابیز
 کیلما کندین ﴿أَوْ آمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ یا که اول فریه خلقی امین بولورمی؟ ﴿أَنْ يَأْتِيَهُمْ
 بَأْسًا ضَعِيفًا﴾ آلا رغه عذابیز کوندز کیلما کندین ﴿وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ﴿۶﴾ آلا ر اوین
 کولکیده و قتلارنده ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ یا که اللهنگ مکرندین امین بولورلاری؟
 ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ﴿۷﴾ لکن هلاک بولغوچی قومگه باشقه
 ککشی اللهنگ مکرندین امین بولماس ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرْتُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ
 أَهْلِهَا﴾ خلایقی هلاک بولغاج وارث بولوب فالغان کشیلرگه الله تعالی بیان قیلما دیمی؟
 ﴿أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ اگر نلاساک گناهلری سبیلی هلاک قیلورمز دیو
 ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وهم کوشلرین بیجانلر مزده هبج نرسه آکلمازلر دیو
 ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ﴿۸﴾ بس ایندی آلا ر حقی ایشونمازلر دیو (ایمدی شول اشلرنی
 قیلغوچی اللهنگ مکرندین امین بولورغه یاریمی) ﴿تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقِصُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا﴾
 ای محمد اوشبو اوزمز هلاک اینکان فریه لرنگ خیرلرین سکا قصه قیلماز
 ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ تحقیق آلا رغه اللهنگ رسوللری حق و آچیسق
 دیلبلرنی کینوردی ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بس ایمان کیتورور بولما دیلر ﴿بِمَا كَذَّبُوا
 مِنْ قَبْلُ﴾ رسوللر کیلگانجه یالغان دیوب تورغان آیتلرگه ﴿كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ
 الْكَافِرِينَ﴾ ﴿۹﴾ اوشانداق الله تعالی کافر لرنگ کوشلینی بیجانلار هبج نرسه

آ كَلَامًا سَلَامًا ﴿ وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۖ ﴿ اُولَ كَافِرِيكَ كُوْبِرَ اِكْبِي عَهْدِ بَرَلِن
 تَابَادِقْ بِلِسْكَ عَهْدِسْز و و عدهسز تَابِدِق ﴿ وَاَنْ وَجَدْنَا اَكْثَرَهُمْ لَفْسِقِيْنَ ﴿ تَحْقِيْق
 اَلَارْنِكْ كُوْبِرَ اِكْبِي كَامِلْ فَاَسْقَلُرْ تَابِدِق ﴿ اَللَهْنِكْ اَيْتَلِرْبِهْ فَاَرْشُوْ نُرُوْدِنْ بُوْرده
 چِيْر كَانِيْلِر ﴿ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى بَايْتَنَا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَوَمَلَايْنَهْ ۖ وَمَذْكُوْر يِيْغْمِبِر
 لِرِدْنِ صُوْكَ فِرْعُوْنِ اَيْلَانِ اَبْنِكْ الْوُغْلَارُوْنِ حَقْفَهْ اُوْنْدَارِ اُوچُوْنِ ۖ مَعْجَزَهْلِرْ
 بَرَلَانِ حَضْرَتِ مُوسٰى نِيْ يِيْغْمِبِرِ اَيْتُوْبِ يِيَارْدِكْ ﴿ فَظَلَمُوْا بِهَا ۖ بَسْ اُولَ اَيْتَلِرْگِهْ
 ظَلَمْ قِبَلْدِيْلِرْ بَعْنِيْ اُوْشَانِمَادِيْلَارْ ﴿ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿ بَسْ عِبْرَتِ
 بَرَلِنِ فَاَرْغِشْلِ بُوْزُوْفَلِقْ قِبَلْغُوچِيْلَارْنِكْ اَخْرٰى نِيچُوْكَ بُوْلُوْر ۖ ﴿ وَقَالَ مُوسٰى
 يُفِرْعَوْنَ اِنِّيْ رَسُوْلٌ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿ ﴿ مُوسٰى فِرْعُوْنِگِهْ اِبْتِدٰى ۖ تَحْقِيْقِ مِيْنِ جَمِيْعِ
 عَالَمِيْ نَرِيْهْ اَيْدُوچِيْ اَللَهْنِكْ يِيْغْمِبِرِيْ مِنْ ﴿ حَقِيْقِيْ عَلٰى اَنْ لَا اَقُوْلُ عَلٰى اَللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ۖ
 مَسْكَ اَللّٰهُ اُوْزُرِيْهْ حَقْدِنِ بَاشَقْنِيْ اَيْتِمَاسْكَهْ وَاجْبِدِرْ ﴿ قَدْ جِئْتَكُمْ بِيْنَتًا مِنْ رَبِّكُمْ ۖ
 رِيكْنَزْ طِرْفَنْدِيْنِ مِيْنِ سَزْگِهْ اَچِيْقْ مَعْجَزَهْلِرْ كِيْتُوْرْدِمْ ﴿ فَاَرْسَلْ مَعِيَ بَنِيْ اِسْرَآئِيْلَ ﴿ ﴿
 بَسْ مِمِ بَرَلِنِ بَنِيْ اِسْرَآئِيْلِيْ يِيَارْگِلْ (فِرْعُوْنِ بَنِيْ اِسْرَآئِيْلِيْ قَاتِيْ خِدْمَتِ اَيْتِنْدُرُوْبِ
 اُوْزُرِيْهْ عِبَادَتِ قِبَلْدِرَنُوْبِ تُوْرَا اَبْدِيْ ۖ مُوسٰى عَلَيْهِ السَّلَامُ شُوْلِرْنِيْ يِيَارُوْرْگِهْ سُوْرَادِيْ
 ﴿ قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ ۖ فِرْعَوْنَ اِبْتِدٰى ۖ اِكْرْمَعْجَزَهْ كِيْتُوْرْگَانِ بُوْلَسَاكْ ﴿ قَاتِ بِهَا ۖ
 بَسْ اِنِّيْ حَاضِرْ كِيْتُوْرْ كُوْرِبِكْ ﴿ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿ ﴿ اِكْرْمِنْ يِيْغْمِبِرْدِيْگَانِ
 سُوْرْگِهْ رَاسْتِ بُوْلَسَاكْ بِالْفَاغِيْچِيْ بُوْلِمَاسَاكْ ﴿ قَاتَلْتِيْ عَصَا ۖ بَسْ مُوسٰى تَابَاقِيْنِيْ
 يِرْگِهْ سَالْدِيْ ﴿ فَاَذَا هِيَ تَعْبَانُ مِيْنِيْ ﴿ ﴿ شُوْلِ وَفْتِ اُولِ تَابَاقِ طُوْرِ اَلَا اَيْلَانِ بُوْلِدِيْ ۖ
 يَارْچِهْ سِيْ فَاچِدِيْلِرْ ۖ فِرْعُوْنِ اُوْتَسْگَاچِ حَضْرَتِ مُوسٰى قُوْلِيْنِهْ تُوْنْدِيْ يِنِهْ تَابَاقِ بُوْلِدِيْ
 ﴿ وَتَرَاعَ بَدَهْ ۖ دَخِيْ مُوسٰى عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيْزُوْوْنْدِنِ قُوْلِيْنِ چِقَارْدِيْ ﴿ فَاَذَا هِيَ يِيْضَاةٌ
 لِّلنَّظْرِيْنَ ﴿ ﴿ شُوْلِ وَفْتِ حَضْرَتِ مُوسٰى نَكْ قُوْلِيْ قِيَاشِ نُوْرِيْ كِيْبِيْ يَالْتُوْرِيْ نُوْرِيْغَانِ
 كُوْرْدِيْلِرْ ﴿ قَالَ اَلَمْ لَأَمِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ ۖ فِرْعُوْنِ فُوْمِيْنِكْ الْوُغْلَارِيْ اَيْتِدِيْلِرْ ۖ ﴿ اِنْ
 هٰذَا لَسِحْرٌ عَلِيْمٌ ﴿ ﴿ تَحْقِيْقِ بُوْ مُوسٰى يِيْكَ مَآهَرِ سِحْرِچِيْدِرْ ﴿ يُرِيْدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ
 اَرْضِكُمْ ۖ سَزْنِيْ مَصْرِدِنِ قُوُوْبِ چِقَارْمُجِيْ بُوْلَادِرْ ﴿ فَمَاذَا تَأْمُرُوْنَ ﴿ ﴿ بَسْ مُوْنِكْ
 حَقْفَهْ نِيْ مَشُوْرَتِ قِبَلْهَسْز ﴿ قَالُوْا اَرْجِهْ وَاَخَاهْ ۖ فِرْعُوْنِگِهْ اَيْتِدِيْلِرْ بُوْلَارْنِكْ اَشِيْنِيْ
 اَشْتَدِرْ مَآغْلِ نَلِيْ كِيچُوْكَدِرْ ﴿ وَاَرْسَلْ فِي الْمَدِيْنَتَيْنِ حٰشِرِيْنَ ﴿ ﴿ وِشْهَرْلِرْگِهْ كَشِيْلِرْ يِيَارِ
 مُوسٰى يَانِيْنِهْ جِيُوْلُسُوْنِلِرْ ﴿ يَأْتُوْكَ بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيْمٌ ﴿ ﴿ سَكَا هَرْمَآهَرِ سِحْرِچِيْنِيْ كِيْتُوْرُوْلِرْ
 (شُوْلَايِ اَيْتُوْبِ بُوْ مُوسٰى نِيْ چِيكُوْبِ بُوْلِمَاسِيْ) ﴿ وَجَاةُ السِّحْرَةِ فِرْعَوْنَ ۖ سِحْرِچِيْ لَارِ
 فِرْعُوْنِگِهْ جِيُوْلُوْشُوْبِ كِيْلْدِيْلِرْ ﴿ قَالُوْا اِنَّ لَنَا لَآخْرًا ۖ اَيْتِدِيْلِرْ اَلْبَنِيْ بَزْگِهْ زُوْرِ
 اِحْرْ كِيْبِرَهْ ﴿ اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿ ﴿ اِكْرْمِنْ بَزْلِرْ مُوسٰى غِهْ غَالِبِ بُوْلَسَاقِ ﴿ قَالَ

نَمَّ وَأَنكُم مِّنَ الْمُفْرِينَ ﴿۱۰۰﴾ فرعون ایتدی: البته چکسا کتر سزگه اجر بولور
 هم سز اول وقتسه البته منم یافسلا رمدن بولور سز ﴿قَالُوا يَمُوسَىٰ أَمَا أَنْ تُنْفِيَ﴾
 سحر چیلر ایتدیلر ای موسی سنی اول نایاغکنی تاشلیسک؟ ﴿وَأَمَا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ
 الْمُلْكَيْنِ ﴿۱۰۱﴾ یا که بز اول تاشلیقمی؟ ﴿قَالَ أَلْقُوا﴾ موسی ایتدی سز تاشلا کتر ﴿فَلَمَّا
 أَلْقُوا سَعَوْا وَأَعْيَنَ النَّاسُ﴾ تاشلاغانلاری زمانده آدملر نك کوزلرین سحرلدیلر
 ﴿وَأَسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ و خلافتی فورقتدیلر ﴿وَجَاءُوا بِسَحَرٍ عَظِيمٍ ﴿۱۰۲﴾ کوچلری بشکانچه
 الوغ سحر کورساندیلر که تاشلاغان اوزون آغاج و آرقانلاری بارچهسی یلان
 بولوب کورندی ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ موسی غه نایاغکنی برگه
 تاشلا دیووحی قیلدی ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿۱۰۳﴾ شول ساعت اول تابیاق آلارنك
 سحر لب یلان چایان کورسانتکان آرقان و آغاجلارین یونادر (روایت ایدلدی که
 بارچهسی یونوب بئرگاج آدملرگه تعرض ایته باشلادی وشول وقت خلق آرتلرینه
 چیگوب فاجقاند، نغزلدن بیک کوب کیشلر هلاک بولغان ایمش ﴿فَوَقَعَ الْحَقُّ
 وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۰۴﴾ حق اوستنگه چغوب آلارنك سحر برلان یاساغان
 نرسه لری باطل بولدی بالغانافی بلندی ﴿فَقَالُوا هَذَا كَذِبٌ أَفْكٌ لِّمُوسَىٰ وَسِحْرٌ
 أُورِنْدَه اول سحر چیلر جیکلدیلر وخور بولوب فایتدیلر ﴿وَأَلْفَىٰ السَّحْرَةَ سَاجِدِينَ ﴿۱۰۵﴾
 هم شول (سحر چیلر اللهغه سجده گه یاتدیلار (زیرا بلدیلر که موسی نك نایاغی سحر
 نوگل معجزه در) ﴿قَالُوا إِنَّا بَرَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۰۶﴾ ایتدیلر که بارچه عالمی تریه ایدوچی
 اللهغه ایمان کینوردک. (فرعون ایتدی مکا ایته سزی؟ سحر چیلر ایتدیلر: ﴿رَبِّ
 مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿۱۰۷﴾ موسی برلان هاروننك ربسینه ایمان کینوردک ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ
 إِنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ فرعون ایتدی من اذن بیرماینچه موسی غه ایمان
 کینور سزی؟ ﴿إِنَّ هَذَا لَكُم مَكْرٌ مُّؤَمَّوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ﴾ تحقیق بواشکتر شهرده فوروب
 چقغان حبله و مکر کزدر ﴿لَتَخْرِجُوا مَنِيَّ أَهْلَهَا﴾ اول شهردن جماعتینی چقارور
 اوچون ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿۱۰۸﴾ بس من سزگه نی فیلور من نیز بلور سز ﴿لَأَقْطَعَنَّ
 أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِّنْ خَلْفٍ﴾ البته من سز نك اوک قول سول آیافلار کزنی یا که
 بالعکس کيسار من ایکیسی بر یافدن بولماس ﴿ثُمَّ لَأَصْلِبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿۱۰۹﴾ صوکره
 بارچه کزنی آسارمن ﴿قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿۱۱۰﴾ ایتدیلر آسساك اللهغه فایتامز
 سنك آسما فکدن برده فورقیمز ﴿وَمَا نُنْقِمُ مَنَّا إِلَّا أَنْ إِنَّا بِأَيْتِ رَبِّنَا﴾ سن بز لرنی هیچ
 نی اوچون شلته فیلمایسک مگر ربمزنك آیتلرینه ایمان کیتر گانمز او چونگنه شلته قبله سن
 ﴿لَمَّا جَاءَتْهَا﴾ اول آیتلر بزگه کیلگان صوکنده ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ سحر چیلار
 ایتدیلر یارب فرعون فیغان عذابغه چیدارغه بزگه صبر بیرگل ﴿وَتَوَقَّأْمُسْلِمِينَ ﴿۱۱۱﴾ و بز لرنی

مسلمان کو بیز چہ اونر گل دیو (روایت اولندی که شول کون شهید اولدی بلار) وَقَالَ الْمَلَأَمِنْ
 قَوْمِ فِرْعَوْنَ فِرْعَوْنُ قَوْمِنْدَن زور لری ایتدی بلار: اَنْدَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا
 فِي الْاَرْضِ بو موسی برلن آنک قومینی برده فساد و بوز و قلق قیلور او چونی
 قالدراسک ۹! ﴿وَيَذَرَكْ وَالْهَتَكَ﴾ و هم اوز کئی و صنملر کئی تاشلار او چون
 قالدراسکی؟! (فرعون اینه ایدی: بو صنملر کچک الیر، اوزم الوغلا ری دیو
 ﴿قَالَ﴾ فرعون ایدی: ﴿سَنَقْتَلِ اَبْنَاءَهُمْ﴾ موسی قومینک اوغللرینی البته اونر رمز
 ﴿وَنَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ﴾ و قزلارینی ترک قالدرورمز ﴿وَاِنَّا قَوْمُهُمْ فِهْرُونَ﴾ البته بز
 آلاردن اوستون و کوجیلر رمز ﴿قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ﴾ موسی اوزینک قومینه ایدی:
 ﴿اسْتَعِينُوا بِاللّٰهِ﴾ اللهدن یاردم استا کز ﴿وَاَصْبِرُوا﴾ و آلارنک ادا لرینه صبرلق
 فیلکز ﴿اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ﴾ تحقیق بر اللهنک ملکیدر ﴿بُورُنْهَا مِّنْ يَّسَاءِ﴾ اولدی رگه
 اوزی تلگان کشتینی خواجه قیلور ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ اوزینک بنده لرندن ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾
 عاقبت، تقوی (سافلانوچان) کشیلر گه در (بس سزده ایمان اشلردن سافلانس کز
 صوکندن البته فاتر بولاچقسز ﴿قَالُوا اُوذِنَا مِنْ قَبْلِ اَنْ نَّاتِيَنَا﴾ موسی نك قوی
 ایتدی بر سن پیغمبر بولوب کیلماسدن اولده بو فرعون طرفدن یک اذا و جفا
 قیلندی (ایر بالالرمزنی بوغازلی ایدی اوزم زنی یک فاتی خدمت ایتدو ایدی)
 ﴿وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا﴾ و هم سن کیلگان صوکنده کوب اذا قیلندی ﴿قَالَ عَسَى
 رَبُّكُمْ اَنْ يُّهْلِكَ عَذُوْكُمْ﴾ موسی علیه السلام ایدی امیددر که اللهنعالی دوشمانک زنی
 هلاک ایتار ﴿وَيَسْتَخْلِفْكُمْ فِي الْاَرْضِ﴾ آلا تورغان برده سزنی خلیفه قیلور
 ﴿فَيَنْظُرْ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ بس الله کورر نچوک عمل قیلور سز ایکان! (ایدی
 شولای بولسه صبر ایدکز) ﴿وَلَقَدْ اَخَذْنَا الْفِرْعَوْنَ بِالسِّنِّينِ﴾ تحقیق فرعون قومینی
 آجلق برلان بلالندردک ﴿وَنَقَصَ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و بمشارن کیسومک ایلان بلالندردک
 ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و عطله نوب ایمان کینورسونلر او چون ﴿فَاِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ﴾
 فجان آلا رغه یخشلیق یعنی کیکلک کیلسه ﴿قَالُوا لَنَا هَذِهِ﴾ بو ایر صکنک بز نك
 یخشلیقمز او چون دیوب ایتورلر ﴿وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ اگر آلا رغه بر یاوزلق
 ایزسه ﴿يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ﴾ موسی و آکارغه ایمان کینورگان کشی لر برلن
 شوملانورلار (ایتورلر که بو یاوزلق موسی و مؤمنلر سبیلی دیو) ﴿اَلَا اِنَّمَا طَّأْتُرُهُمْ
 عِنْدَ اللّٰهِ﴾ اگاه اولغل آلا رغه کیلگان شوملق اللهنعالی دندر یعنی اول یاوزلقنی
 ابر شدر کوچی اللهنعالی در ﴿وَلَكِنْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لکن کوبسی اللهدن
 دیو بلماسلار ﴿وَقَالُوا مَهْمَا تَاْتَا بِهٖ مِنْ اٰيَةٍ﴾ کافرلار ایتورلار هر فجان بز گه بر بر
 علامت کینورسک ﴿لَتَسْحَرْنَا بِهَا﴾ اول علامت برلان بز لرنی سحرلار او چون

﴿فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۗ﴾ بز سکا ایمان کینور گوجی کشیلر نو گلمز ﴿فَأَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ﴾ بس آلاغه طوفانی بیاردک ﴿وَالْجُرَادَ وَالْقُمَّلَ﴾ وهم چکونسکه
 وبتنی بیاردک ﴿وَالصَّفْصَفَ وَالذَّمَّ﴾ بافالارنی وهم فانی بیاردک ﴿آيَتٍ مُّفَصَّلَةٍ﴾
 بولارنی آیرم - آیرم علامتلا ایتوب بیاردک (بو عذابلا آلاغه وقت - وقت
 کجلیگان ایش) ﴿فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ۗ﴾ بس کیلیگان آیت
 صوکنده تکبرک قلوب کافر قوم بولدیلر ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ﴾ فجان آلاغه
 مذکور عذابلا اینسه ﴿قَالُوا يَا مَوْسَى اذْعُ لَنَا رَبِّكَ﴾ ای موسی بزنگ اوچون
 ربکا دعا قبل دبو ایتور لر ﴿بِمَا عَاهَدْتَنَّاكَ﴾ الله تعالی سکا دعا قبل دیوب امر
 اینکانی سبیلی ﴿لَنْ نَكْشِفَ عَنْكَ الرِّجْزَ﴾ اگر بزنگ اوستمزداگی عذابنی ییاره آلساک
 ﴿لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ﴾ البته سکا ایمان کینور رمز ﴿وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۗ﴾ وهم سنک
 ایلان نبی اسرائیلیده یارورمز ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ﴾ بس موسی دعاسی صوکنده
 آلاردن عذابنی بیاردک ایسه ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بَلَّغُوهُ﴾ آلاغه ابروشه چک عذابغه
 قدر ﴿إِذَا هُمْ يَسْكُنُونَ ۗ﴾ شول وقت آلا عهدلرین صندرالار ایمان کینور مایلر
 ﴿فَاتَّقَمْنَا مِنْهُمُ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ بس آلارنی صوغه باتروب آلاردن اوچمزنی
 آلدق (یعنی باوزلفلرینک جزاسن بیدک) ﴿بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ۗ﴾
 غرق قیلماقمز: آیتلر مزنی بالغان دیوب شول آیتلر مزدن اوزلری غافل بولولری
 سبیلی در (روایت قیلندی که موسی علیه السلام بر کیچی نبی اسرائیل که حاضرلنکمز
 بو کون جغارمز دیوب امر قیلدی وشول کیچی چقدیلر. فرعون سیزوب
 آرتلردن فووا چقدی. موسی علیه السلام بر صوغه باروب اللهنگ فوشووی بوینچه
 صوغه تاباغی برلان صوفجاج اون ابکی بول آچادی وشول بوللردن چقدیلر.
 فرعونلرده قومی بران شول یولغه کرگانلر ایدی صوغه غرق بولوب هلاک
 اولدیلار. ﴿وَأَرْسَلْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشْرِقَ الْأَرْضِ وَمِغْرِبَهَا﴾ فرعون
 زمانه سنده ضعیف سابلغان نبی اسرائیل قومنی مشرق طرفنده اولغان شام شریفگه
 ومغرب طرفنده اولان اردن وفلسطین برلرینه مالک وخواجه قیلدی ﴿إِنِّي بِرَبِّكَمَا فِيهَا﴾
 اول شهرلارنی بز برکتلی قیلدی ﴿وَوَدَّعْتَنَّاكَ عَلَىٰ الْحُسْنَىٰ عَلَيَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا
 صَبَرُوا﴾ نبی اسرائیلنگ صبر قیلغانلاری اوچون الله تعالی طرفندین وعده قیلنمش
 بخشی سوزلری یعنی یاردم بیروی تمام بولدی. (وعده قیلغانچه کیلوب چقدی)
 ﴿وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ﴾ فرعون اوزی وآنک قومی قیلغان عمارتلرینی
 بز هلاک وخراب قیلدی ﴿وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ۗ﴾ وآلارنک کوزاروب اوسترگان
 بافچه لارینی هلاک ایتدک (لکن صوگره نبی اسرائیل بالغش یولغه کر دیلر که

كبله چك آيتلرده بيان ايدلور) ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ بني اسرائيلنى
 ديكر (ياكه بلغه) آرقلى اونكار دك ﴿فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَفْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ
 لَهُمْ﴾ بس اوزلرينك صنملىرینه عبادت قبله نورغان قومگه بارديلر ﴿قَالُوا
 يُمُوسَى اجْعَلْ لَنَا آلِهَةً كَمَا لَهُم آلِهَةٌ﴾ اى موسى بو قومنگ معبودلى كى
 سنده بزرگه بر معبود ياساب بير ديو اينديلر ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ موسى
 آلارغه ايندى تحقيق سز ييك نادان قوملر سز نادانلغكز اوچون بو سوزنى
 سويليسز ﴿أَنْ هَؤُلَاءِ مَثَبٌ مَّا مَعَهُمْ فِيهِ﴾ اى جماعت آلاز هلاك قوملردر الله تعالى
 آلارى صنملارى برلن بارچه سون هلاك ايدمچكدر ﴿وَبَطُلْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
 وهم قيلغان عمللى بارچه سى باطل-فائده سزدر ﴿قَالَ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَبْيَكُمْ آلِهَةً﴾ موسى
 ايندى اللهدن باشقنى سزگه الله قيلورغه استارمنى؟ البته باشقنى استنم ﴿وَهُوَ
 فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وحال آنكه اول سزنى زمانه كز كشيرلینه آرتق قيلدى
 ﴿وَأَذَانُكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ اى بنى اسرائيل ايساب ايتوكز بز سزنى فرعون
 قومندن ده فوتقارق ﴿يَسْمُومُوكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ آلاز سزگه ييك قانى عذاب
 قيلورلار ايندى ﴿يَعْتَلُونَ آثَانَكُمْ﴾ اير بالارگزنى اوترلر ايندى ﴿وَيَسْتَجِيبُونَ
 نَسَاءَكُمْ﴾ قزلارگزنى ترك قالدردلر ايندى ﴿وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾
 اوشبو اشلرده الله طرفندن سزگه الوغ بلا بار ايندى ﴿وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلثِينَ لَيْلَةً
 مُوسَى غه اونوز كيجه وكوندزنى مناجت اوچون وعده قيلدى ﴿وَأَتَمَمْنَا بِعَشْرِ
 وَأُولِ ابْنِ كَوْثَى اُون برلان تمام ايندكده فرق بولدى ﴿فَمَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ
 لَيْلَةً﴾ بس ربسبك وعدهسى فرق تولدكده تمام بولدى ﴿وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ
 مُوسَى شول وعدهلى فرق ككونگه كيتكان زماننده قوداشى هارونگه ايندى
 ﴿اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ﴾ قوم آراسنده منم اورننده قال واصلاح ايله ﴿وَلَا تَتَّبِعْ
 سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ مسد وبوزوقل قينهوچيلار يولينه ايارمه! ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى
 لِمِيقَاتِهِ﴾ موسى وعده قيلغان اورنمزه كبلگانى زماننده ﴿وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾ الله تعالى اول
 موسى غه سويلدى (موسى الله تعالىنى كوررگه نلاب: ﴿قَالَ رَبِّ ارْنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ﴾
 موسى عليه السلام ايندى اى ريم مكا كورن، من سكا قاريم؟! ﴿قَالَ لَنْ تَرِيَنِي﴾
 الله تعالى ايندى يوق منى كوره آلامزك ﴿وَلَكِنْ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ﴾ لكن ناوغه
 قاراغل ﴿فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ﴾ اگر ناو اورننده تورا آلسه ﴿فَسَوْفَ تَرِيَنِي﴾ بس
 منى كورورسك ﴿فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ﴾ فچان موسى نك ريسى ناوغه هيبت نورينى
 سالغاج ﴿جَمَلَهُ دَكًّا﴾ اول ناونى كيساك قيلدى ﴿وَوَحَّرَ مُوسَى صَعْقًا﴾ موسى ده هوشى
 كتوب يغلدى ﴿فَلَمَّا أَتَقَ﴾ موسى آينوغانى زماننده ﴿قَالَ﴾ ايندى ﴿سُبْحَانَكَ﴾ اى ريم

سنی هر کیمچیلکدن یاک دیو اشانمن ﴿ تَبَّتْ أَلْيُكُ ﴾ ای ربم نوبه ایتمم سکا فایندم
 ﴿ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ من امم آراسنده ابک اولگی مؤمن من ﴿ قَالَ يُوسَىٰ أَنِي
 اضْطَفَيْتَكَ عَلَى الثَّمَسِ بَرَسْتِي ﴾ الله تعالی ایتمدی ای موسی من سنی آدم لرگه بیغمبرم
 ایوب ییاررگه اختیار قیلدم ﴿ وَبَكَتْنِي ﴾ واوزم برلان سویله شورگه اختیار قیلدم
 ﴿ فَخُذْ مَا آتَيْتَكَ ﴾ بس سکا بیرگان کتابنی اجتهاد برلان نوتقل ﴿ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴾
 ویرگان نعمت لریمه شکر ایبوچیلردن بولغل ﴿ وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ﴾
 موسی غه نورات نافتالارنده هر شینی یازدق ﴿ مَوْعِظَةً وَوَعْدًا لِكُلِّ
 شَيْءٍ ﴾ وهر شینگه بیاننی یازدق ﴿ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ ﴾ بس اول تورانی قوت ایله نوتقل
 ﴿ وَأْمُرْ قَوْمَكَ ﴾ وهم قومکاده تورات برلان عمل ایدرگه بیورغل ﴿ بِأَخْذِهَا بِحَسَنِهَا ﴾
 تورانتک کورکام حکملری ایله عمل فیلسونلار ﴿ سَاوِرْ بِكُمْ دَارَ الْفٰسِقِينَ ﴾ تیزلکده
 سزگه فاسقلار بورتنی یعنی جهنمنی کورسانورمن سز ایتمدی تورانغه قارشوب
 فاسق بولماکز ﴿ سَاخِرْفُ عَنْ آئِنِّي الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ﴾
 برده هیچ حقسز الوغلانوب نکبرلنوب یوروچیلرنی اوزمنک آیتلرمدن
 دوندرورمن، کوگللرین فایتارورمن ﴿ وَأَنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا ﴾ اگر اول
 نکبرلنویچیلر هر دبلل و آبتنی کورسهرده ایمان کینورمز لر ﴿ وَأَنْ يَرَوْا سَبِيلَ
 الرُّشْدِ ﴾ اگر حق ونوغری بولنی کورسهر ﴿ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ﴾ آنی بول نونماسلار
 یعنی آنک بوینجه یورماسلر ﴿ وَأَنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ﴾ اگر ایتمدی
 ضلالت و آزغونلق بولنی کورسهر آنی بول توتارلر شونک بوینجه غنه یورورلر
 ﴿ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ﴾ بو قدر خلقسزلقغه نوشولری شونک اوچوندرکه بزنگ
 آیت رمنی یالغان دیدیلر ﴿ وَكَانُوا عَنْهَا غٰفِلِينَ ﴾ وهم اول آیتلردن اوزلری غافل
 بولدیلر عمل قیلما دیلر آلا ایلان عبرت لئما دیلر ﴿ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ ﴾
 شول کشبلرکه بزنگ آیتلرمنی هم آخره کونیه باراچقلارنی یالغان دیدیلر
 ﴿ حَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ ﴾ آلا رنک عمللرینک نوانی جو بولور باطل بولور ﴿ هَلْ يُجْزَوْنَ
 الْأَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ آلا رغه قیلغان فییح عمللری برابرینه گنه جزا قیلنور آرتق
 جزا قیلونماس ﴿ وَأَتَّخِذُ قَوْمٌ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حٰلِيهِمْ عَجَلًا جَسَدًا ﴾ موسی مناجاتکده
 کبتکاج قوی اوزلرینک آلتونلارندن بز او یاسادیلار ﴿ لَهُ خُورٌ ﴾ آنک ناوشی
 بار ایتمدی (ناریخلرده فصه سی مشهوردر) ﴿ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ ﴾ کورمیلری ۱۹
 اول بز او آلا ر برلان سویلشه آلی ﴿ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ﴾ وهم آلا رنی توغری
 بولغه کوندررگه قادر توگل ﴿ اتَّخَذُوهُ ﴾ عجب شول عاجز بزاونی اله توتالار
 ﴿ وَكَانُوا ظٰلِمِينَ ﴾ آلا رغه عبادت قیلولری سبیلی اوز اوزلرینه ظالم بولالر

﴿وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ﴾ و فوللرینه آغز لری توشكان زمانده (بعنی فایغوغه فالغانلری
 زمانده ﴿وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا﴾ وهم حقیقه ضالغه توشكانلرین کورگانلری زمانده
 ﴿قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا﴾ ایندیلر اگر بزگه ربیز رحمت ایتماسه ﴿وَيَغْفِرَ لَنَا﴾
 دخی گناهلر منی یار لفا مسه ﴿لَتَسْكُوتَنَّ مِنَ الْخُسْرَيْنِ﴾ البته بز هلاکلردن بولامز
 ﴿وَلَتَأْرَجَّعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ موسی علیه السلام قومی یانینه آچو وفا بغو
 برلان قایتقانی زمانده ﴿قَالَ بِسْمَا حَفَّتْ مَوْبِي مِنْ بَعْدِي﴾ موسی علیه السلام ایندی: من
 کینکاج نی قباحت اشلر اشلسگانسز! ﴿اعَجَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ اللهنک امرنده آشقدگز مو؟
 یعنی الله وعده قیلعان فرق کوننی اونکارورگه کوبسوندگز می؟ ﴿وَأَتَى الْأَنْوَاحَ﴾
 آچووندن قولنداغی نورات تافنالرینی ناشلادی ﴿وَآخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ﴾ و فرداشی
 هارون علیه السلام تک ساقالندن توندی ﴿بِجُرَّةِ آلِهِ﴾ آنی اوزینه تارتندی ﴿قَالَ ابْنُ أُمِّ﴾
 هارون ایندی ای آنام اوغلی فرداشم ﴿إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعَفُونِي﴾ تحقیق بو قوم منی
 ضعیفکه سایدی ﴿وَسَكَدُوا يُقْتَلُونِي﴾ و منی امر بالمعروف قیلدغم سبیلی اوتورورگه
 یقین بولدیلار ﴿فَلَا تَشْمِتْ بِي الْأَعْدَاءُ﴾ دشمنانلارنی منم اوزریمه شادلاندر ماغل
 ﴿وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ و منی ظالم قوملر جمله سندن ساناماغل (من آلارنک
 اول اشلرینه هیچ راضی بولمادم) ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِأَخِي﴾ موسی علیه السلام
 ایندی بارب منی و فرداشم هاروننی یار لفا غل ﴿وَآذَخْنَا فِي رَحْمَتِكَ﴾ و بز لرنی
 رحمته یعنی جنسه کرسکل ﴿وَإِنَّتِ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ﴾ سن رحیم قیلغوچی لارنک
 کاسل رحیم لیمی سن ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سِبْطًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ بزاونی
 الله توتقانلارغه اللهنک آجوی ابرشور ﴿وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ و دنیاده خوارلق
 ابرشور ﴿وَبِمِثْلِكَ نَجْرِي الْمُتَغَبِّينَ﴾ اوشانداق اللهنک شریگی بار دیوب افترا
 قیلغوچیلارغه جزا فیلورمز ﴿وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ شوندا این کیشلرکه یاوز
 عمل لر قیلدیلار ﴿فَمُتَابِعُوا مِنْ بَعْدِهَا وَأَسْوَأُ﴾ بنه اول یاوز عمل لر صوکنده توبه
 اینوب ایمان کینورسه لر ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ اول توبه لری صوکنده
 شکسز ربک یار لفا غوچیدر چونکه اول الله تعالی بیک رحیمی و یار لفا غوچیدر
 ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَىٰ الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَنْوَاحَ﴾ و فی نسخها هدی و رحمة للذین هم لر ربهم
 برهبون ﴿مُوسَىٰ نَكَ آجُورِي﴾ باسلغانی زمانده اولده آتوب ناشلاغان نورات
 تافنالرینی یا گادن فولینه آلدی اول تافناده الله تعالی دن فورفغان کیشلرکه حق
 بولغه کونلده هم رحمت یار لمس ایندی ﴿وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ موسی
 اوزینک قومندین یتمش ابرنی آلدی ﴿لَمِيقَاتِنَا﴾ بز نك وعده مزگه بارماق اوچون
 ﴿فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ فجان اول یتمش ابرنی زلزله توتقاج ﴿قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ

أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَآئِي ۚ موسى ایندی ای ربم اگر مینی و اول ابر لر نی هلاک
 ایتماکنی نلاسک سین البتہ مکا ایداش بولماقلرندن اول هلاک ایثار ایدک ﴿ أَتَهْلِكُنَا ۙ
 ایا بزنی هلاک قیلور موسن؟ ﴾ یعنی بنی اسرائیل شلت سینہ فالدرور موسن؟ ﴿ بِمَا فَعَلَ
 السُّفَهَاءُ مِنَّا ۙ بز لردن احمق کیشلر قیلغان اشلر سببی ﴾ شول ینمش کشی طور تاغندہ
 بز لر گہ اللہنی کورسات دیو سور ادیلر، بو ایسہ، هلاکت گہ سبب اولوردای گناہ
 بولدی هلاک قبلدر ماس اوچون موسی علیہ السلام مذکور سوز لر نی سو بولدی
 ﴿ اِنَّ هِيَ الْاَشْتَكُ ۙ اللہنی کورور گہ سور اولری، اوزک تلہ گان بر فتنہ در ﴿ نُضَلُّ
 بِهَا مِنْ تَشَا ۙ اول فتنہک ایلان تلہ گان کیشکنی ضلالت گہ سالاسن ﴿ وَتَهْدِي مَنْ تَشَا ۙ
 وتلہ گان کیشکنی هدایت گہ سالاسن ﴿ اَنْتَ وَبَيْنَا ۙ فقط سنگہ بز نک یاردم جیمز سک
 ﴿ فَاغْوَيْنَا وَارْحَمْنَا ۙ بس بزنی یارلقاغل و بز لر گہ رحمت قیلغل ﴿ وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿
 ومن گناہلار نی کیچکوچلر نک حبر لوسی سن ﴿ وَاَنْتَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۙ
 یارب بز لر گہ اوشبو دنیاہ علم و عبادت و کور کام رزق و یار دمی بیر گل ﴿ وَاِنِّي
 الْاٰخِرَةُ ۙ و آخرندہ ہم ایدگو لکنی بیر گل ﴿ اِنَّا هُدْنَا اَيْلَكَ ۙ نحقیق بز لر سنک رحمتکا
 قایتیق بارچہ مزنی یارلقاغل ﴿ قَالَ عَذَابِيْ اَصِيْبُ بِهِ مَنْ اَشَا ۙ اللہ تعالی ایندی
 عذابنی تلہ گان کسہ گہ ابر شدورور من بعضلرندن کیچسام قادر من ﴿ وَاَرَحَمْتِي
 وَسَعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۙ ورحمت کیکدر هر شئی صبرور دنیاہ کافریندہ رزق لاندیر من
 ﴿ اَبِيسْ اِبْتَدِي ۙ مندہ منی، مکادہ رحمت ابر شما کی ابدلی دیو ۙ اللہ تعالی ایتدی:
 ﴿ فَمَا كُتِبَ لَآلِئِن يَتَّبِعُونَ ۙ اول رحمتی البتہ کفردن سافلانوجی کیشلر گہ بیروز
 ﴿ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ ۙ وھالردن زکوٰۃ بیرگان کیشلر گہ ﴿ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِاٰتِنَا يَوْمُنُوْنَ ﴿
 وھم بز نک آیتلر مر گہ ایمان کیتورگان کسہ لر گہ ﴿ بس یہود و نصاری ایتدیلر:
 بز دہ نور ات وانجیل آیتلرینہ اوشانامز بو آیت گہ بز دہ کر ۙ دیو ۙ اللہ تعالی
 آلار نی رد اوچون ایندی: ﴿ الَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ ۙ امی بولغان
 رسولیمہ ابارگان کیشلر گہ رحمت ابر شور ﴿ الَّذِيْ يَجِدُوْنَ مَكْتُوْبًا عِنْدَهُمْ فِي
 التَّوْرَةِ وَالْاِنْجِيْلِ ۙ اوز لر بنگ قولندہ بولغان تورہ و انجیلدہ اول نبی امی ﴿ مُحَمَّدٌ
 نَكَ صِفَاتِلَارِن بَاز لغان نابارلار ﴿ يٰمُرُّهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ ۙ اول محمد
 آلارغہ امر بالمعروف ونہی عن المنکر قیلور ﴿ وَاِيْحُلُّ لَّهُمْ الطَّيِّبَاتُ ۙ حلال و خوش
 نرسہلر نی آلارغہ حلال قیلور ﴿ وَاِيْحَرَّمْ عَلَيْهِمُ الْخَبِيْثَ ۙ قبیح و حیث نرسہلر نی
 آلارغہ حرام قیلور ﴿ فَاَنْ وَدُوْكَرْ كَيْبِي ۙ ﴿ وَاِيْبَضُّ عَنْهُمْ اَصْرُهُمْ ۙ و آلودہ
 بولغان آور لقلار نی برور ﴿ متلا حلال نرسہلر نی حرام قیلو كیبی ﴾ ﴿ وَاِيْغْلَلْ
 اِنِّيْ كُنْتُ عَلَيْهِمْ ۙ و آلارنگ شریعتلرندہ گی فانی و آغر حکملر نی برور ﴿ آلارنگ

شريفتمده بر كسمه نك كويمينه نجاست نيسه كيبوب آلمق كبرك، بوبوب يا كلاني
 ايدى. رسول الله شرافتمده اول حكملر بندى ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ﴾ بس محمد گه
 ايمان كيتروب آتى الوغلاغان كيشلر ﴿وَوَصَّوهُ﴾ و آكارغه ياردم بيرسالر
 ﴿وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾ و آنك ايله ايندرلمش قر آغه ابارسالر ﴿أَوْشَكَ
 هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ شول كيشلردر آخونده فونلغوچيلار ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي
 رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ ايت اى محمد: نحقيق من بارچه كزغه الله طرفدين
 يبارلگان رسول من ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ اويله اللهدر كه بر
 وكوك بارچه سى آنك ملكبدر ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ اللهدن باشقه اله يوقدر ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾
 اول الله اونورور هم نرگزور ﴿فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ﴾ بس اللهغه
 و آنك اى بولغان رسولينه ايمان كيتروكز ﴿الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ﴾ اويله
 رسولدر كه اللهغه و آنك آيتلرینه ايمان كيتروور ﴿وَأَتَّبِعُوا لَمَلَكُمُ تَهْتَدُونَ﴾ اول
 رسول گه اباركز شابد نوغرى بولغه ككونارسز ﴿وَمَنْ قَوْمَ مُوسَىٰ أُمَّةٍ
 يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ﴾ موسى قومدين بر جماعت باردر كه حقلغه اوندارلر ﴿وَبِهِ
 يَهْتَدُونَ﴾ وهم حق برلان عدالة فيلورلار (آلار ايسه ايمانلى كسهلردر)
 ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَّةً﴾ بز اول بنى اسرائيلنى اون ايكي اروغغه
 بولدك ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وهم موسى غه وحى قلدق ﴿إِذِ اسْتَسْقَىٰ قَوْمُهُ﴾ قوسى
 صو استاگان وفده (بعى آلار در يادن فونولغاج صحراده صوغه عاجز بولغاج
 موسى دن صو سوراديلر) ﴿أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ ناباغكنى تاشقه سو قفل
 دبو وحى قلدق ﴿فَانجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ بس اول تاشدين اون ايكي چشمه
 آقدى ﴿فَدَعَلِمَ كُلُّ أَنَسٍ مَشْرِبِهِمْ﴾ نجق هر اروغ اوزلربنك اجهك چشمه سن
 بلدى ﴿وَوَضَعْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ و آلارنى بولده فوياش قزدر ماسون اوچون بولوط
 ايله كوله گلدك ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّانَ وَالسَّلْوَىٰ﴾ و آلارغه شكر كسى نرسه برلان
 بر نورلى قوشى ايندردك ﴿كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ و ايندك بز بيرگان
 حلال و بىخسى طعام لرنى آشاكز دبو ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ آلار كوب آشاو لرى سببلى
 بز لار گه ظلم قبلما ديلر ﴿وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ لكن اوزلربنه ظلم قبلديلر
 ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ يادكزغه كيتركز شول وقتنى كه آلارغه ايتولدى
 اشبو بيت المقدس ده نوركز ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ و اول فريده تله گانكزچه
 آشاكز ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ و اينوكز بارب خطالرمزنى بارليقا دبوب ﴿وَإِذْ خَلُّوا أَيْدِيَهُمْ
 سُبْحَاتٍ﴾ و شهر قايقاشندن نواضعاق ايله كركز ﴿تَنفَرْنَاكُمْ خَطِيئَتِكُمْ﴾ شولاى
 بولساكز خطالركزنى يارلقارمز ﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ و محسن لر گه آرتق

نعمت لرده برورمز ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ بس آلاړنك ظالملى آلتوردى
 ﴿قَوْلًا﴾ آلاړغه اينولگان سوزنى ﴿غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ آلاړغه اينولگان سوزدن
 باشقهغه كه حطه اورينه حطه ديديلر ﴿فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ بس آلاړغه
 كوكدن عذابى يباردك ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلَمُونَ﴾ ظلم قبلغانلى سببى (بولارنك
 فصللى بفرده اوتدى) ﴿وَسَلَّمْنَا عَنْ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾ اى محمد
 دريا بانده اوتورمش قريه خالقنك حالندن سوراغل ﴿اِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ﴾
 آلاړ شنبه كونده اللهنك امرندن اونديلر ﴿اِذْ تَأْتِيهِمْ حِثَابُنَا﴾ بالقلى كيلگان
 زمانده ﴿يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ شنبه كونده ظاهر بولوب (يعنى شنبه كون آلاړنك
 بالقلى صو توبندن اوستگه چقادر ايدى) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْتَوُونَ لَأْتَأْتِيهِمْ﴾ اما شنبه
 كوندن باشقه كونرده بالقلى صو اوستيه كيلابلر ايدى (شنبه كون ايسه
 آلاړغه عبادتگنه فرض بولوب بالقلى توتوق حرام ايدى بس آلاړ حبله برلان
 شنبه كونكى بالقلى حبس ايتوب باشقه كون آلور بولديلر ﴿كَذَلِكَ نَبَلَّوهُمْ بِمَا
 كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ آلاړشكلى لربى قباغان فسقلى سببى شولاى سنايمز ﴿وَاذْقَالَتْ
 أَنَّهُ مِنْهُمْ﴾ تجاوز قباغان وقتلرند آلاړلرندن بخشى كشيلى اينديلر ﴿لَمْ نَعْطُونَ
 قَوْمًا اللَّهُ مَالِكُهُمْ﴾ الله تعالى هلاك قلاچق قومى نيسگه وعظ قلاسر؟ ﴿أَوْ مَعَدَّيْنَهُمْ
 عَذَابًا شَدِيدًا﴾ يا كه آلاړنى قانى عذاب ايله عذاب قلاچق (بس بوسونلر تماغز!
 ﴿قَالُوا مَعذَرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ بهى قبلوچلى اينديلر اللهغه عذر كورگازمك اوچون
 نيامز ديديلر (يعنى تندق اما نكلاماديلر ديور اوچون) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾
 احتمال كه شول نهى سببى بالقلى تونودن توفالورلارده ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾
 ظالملى اينولمش وعظنى نكلامايئجه بالقلى توفالورلى زمانده ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ
 يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ باوزلقدن نغوچلرلى توفالورلى ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ
 بَئِيسٍ﴾ وظالملى بك قانى عذاب برلان توندق ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ قباغان
 فسقلى سببى ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ﴾ قباغان نرسه لربى ناسلاودن
 تكبرلك قلديلر ﴿فَلَمَّا لَهُمْ كُتِبَتْ فَرْدَةٌ حَسِينٌ﴾ بزده آلاړغه هلاك بولغان
 حال كرده مايون بولسكز! دبو ايندك ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ شول وقتنى ايسكز كه
 توشركز كه ربك ايتدى ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ البته قيامت كوننه قدر
 بنى اسرايل اوستيه يسارورمن ﴿مَنْ يَسُوهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ آلاړنى قانى
 عذاب برله عذاب ايدوچينى ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ تحقيق ربك
 تيز عذاب ايدوچيدر ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ هم اول الله تعالى توبه ايتوچى
 لر كه رحمتلى ويسارلقاغوچيدر ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّمًا﴾ بنى اسرايلى

كُوبِ جَمَاعَتِ لِرَگِ نَارَاتِدِقِ بِعِنِي تَوْرَلِي جَمَاعَتِ قَبْلِدِقِ ﴿مَنْهُمْ الصَّالِحُونَ﴾ آلَار
 آرَاسِنْدِه اَبِرِ گُورَلِي بَارِ ﴿وَمَنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ﴾ هَم بَاشِقِه چَه لَارِيدِه بِعِنِي بَاوَزَلَرِي دِه
 بَارِ ﴿وَبَلَوْنَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ﴾ وَ آلَارِغِه كُوبِ نَعْمَتَلَرِنِي بِيرِدِكِ ﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ وَ هَم كُوبِ
 سَبِيه لَرِنِي ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ شَائِدِ كَفَرْدِنِ اِيْمَانِه فَايْتَوْرَلِرِ دِيوُبِ ﴿فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ
 خَلْفٌ﴾ بَسِ آلَارِ اَوْرَبِنِه اَوَزَلَرِنِدِنِ صِيوِكِ بَرِ تَوْرَلِي خَلْقِ قَالِدِي (رَسُولِ اللّٰهِ
 وَفَتَنَدِه غِي بِهَوْدَلِرِ) ﴿وَرَأَوْا الْكُتُبَ﴾ آلَارِ تَوْرَاتِغِه وَارِثِ بُولْدِيلِرِ ﴿يَأْخُذُونَ
 عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى﴾ اَوَّلِ كِتَابِ اَيْلِه حَكْمَلَرِي بَرِ اَبِرَبِنِه اَوَشْبُو دُنْيَا مَالُونِ اَوْرَلَارِ
 ﴿وَيَقُولُونَ سَبَّغْنَا وَ بَزَنَّا بِيوْگَنَاهُ لِرِمَزِ بَارِقَانَوْرِ چُونِكِه بَزَنَّا اِيْمَانِمَزِ بَارِدِرِ
 دِيوُبِ اَبِتَوْرَلِرِ ﴿وَ اِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهُ﴾ اِگَرِ آلَارِغِه اَوَّلِدِه اَلْفَانِ مَالَلَرِي كَبِي
 مَالِ كَيْلِسِه ﴿يَأْخُذُوهُ﴾ اَبِنِدِه اَوْرَلِرِ رِشَوْنِدِنِ هَبِجِ نُوْفَنَامَا زَلِرِ ﴿اَلَمْ يَأْخُذْ عَلَيْهِمْ
 سِنَانُ الْكُتُبِ﴾ اَبَا اَلْرَدِنِ عَهْدِ اَلْمَادِيْمُو؟ ﴿اَنْ لَا يَقُولُوا عَلَيَّ اللّٰهُ اِلَّا الْحَقُّ﴾ اللّٰهُ
 اَوَزَرَبِنِه حَفَسِدِنِ بَاشِقِه حَكْمِي اِيْتِمَاسِكِه ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ اَوَّلِ تَوْرَاتِ حَكْمَلَرِنِي
 اَوْقُوبِ بَلْدِيلِرِ ﴿وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ شَرِكِ وَ گَنَاهَلَرِدِنِ سَافَلَانُوچِي
 كَشِبَلِرِگِه اٰخِرَه خَيْرِلَوْدِرِ ﴿اَقْلًا تَعْمَلُونَ﴾ اَبَا شَوْنِي اَگْلا بَسِرْمِي؟ ﴿وَالَّذِينَ
 يَسْكُونُونَ بِالْكُتُبِ وَ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ﴾ شَوْلِ كَشِبَلِرِكِه كِتَابِ بَرَلَانِ عَمَلِ قِيْلُوبِ دَائِمِ
 نَمَازِ قِيْلَالِرِ آلَارِ بَخْشِي كَشِي لَرِدِرِ ﴿اَنَا لَأُنْضِيعَ اَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ شَكْسَزِ بَخْشِي
 كَشِبَلِرِنَكِ نُو اَبِلَرَبِنِي بَرِ ضَابِعِ قِيْلِمَا بَمَزِ ﴿وَ اِذْ تَقِفْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ شَوْنِي يَادِ قِيْلِ كِه
 بَرِ نَاوْنِي اَوْرِنُوْنِدِنِ سُوْرُوبِ اَوَّلِ بِنِي اِسْرَائِيْلِ اَوْسَتِنِه كُوْتَارِدِكِ ﴿كَانَ ظُلْمًا﴾
 گُوبَا كِه آلَارِ اَوْسُنُوْنِدِه بُولُوْتِ بُولْدِي ﴿وَظَنُّوا اَنَّهُ وَاَفَعِ بِهِمْ﴾ بَلْدِيلِرِكِه اِگَرِ
 نُوْرَاتِنِي قِيْبُولِ قِيْلِمَاسِه لِرِ نَحْفِيقِ آلَارِ اَوْسَتِنِه نُو شَادِرِ ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَكُم بِقُوَّةٍ﴾
 آلَارِغِه اَبِنِدِكِ نُوْرَاتِنِي نُو نُوگَزِرِ (بِعِنِي اَنْدِه بِوَرِاْعَانِ اَشَلَرِنِي قِيْلُوبِ بِيغَانْدِنِ تِيوَلِكَزِرِ
 ﴿وَ اِذْ كُرُوا مَا فِيهِ﴾ اَنْدَاغِي حَكْمَلَرِنِي خَلْقِغِه سُوْبِلِه كَزِرِ بَاشِرْمِه كَزِرِ ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾
 گَاهَدِنِ كَفَرْدِنِ سَافَلَا مَافَكَزِرِ اَوچُونِ ﴿وَ اِذْ اَخَذَرْنَا مِنْ بَنِي اٰدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ
 ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ اَيِ مَحْمَدِ يَادِ اَبِنِكَلِ شَوْلِ وَفْتِنِي كِه سَنَكِ رِيكِ اَدَمِ بِالآلَارِبِنِكِ اَرَفَسَنْدِنِ
 فَرِيهَلَرُونِ اَلْدِي. وَ بَارِجِه سُونِ اَدَمِ اَرَفَسَنْدِنِ اَلْدِي ﴿وَ اَشْهَدَعْمُ عَلَيَّ اَنْفُسَهُمْ﴾
 وَ اَلَارِنَكِ اَوَزَلَرَبِنِ گُوَاهِ قِيْلُوبِ اَبِنِدِي ﴿اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ مَنِ سَزَنَكِ رِيكَزِرِ تُو گُلِي؟
 دِيوُبِ ﴿قَالُوا بَلَى﴾ اَيْتَدِيلِرِ بِلِي بَزَنَّا رِيْمَزِ سِنِ (بُو اَيْتِي ظَاهِرِنِه مَحْمُولِ دِيْدِيلِرِ
 حَتِي ظَاهِرِنِه مَحْمُولِ اَبِدِكِنِه حَضْرَتِ عَمْرِدِنِ بَرِ حَدِيثِدِه رَوَايَتِ اَبِدِلِرِ. وَ اللّٰهُ اَعْلَمُ)
 ﴿شَهِدْنَا اَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ﴾ بَرِ گُوَاهِ بُولْدِقِ قِيَامَتِ كُوْنِدِه سَزِ اِيْتِمَاسِ اَوچُونِ
 ﴿اَنَا كُنَّا عَنْ هَذَا غٰفِلِيْنَ﴾ نَحْفِيقِ بَزَلِرِ غَافِلِ بُولْدِقِ سَنَكِ رَبِ اَيْكَانَكُدِنِ دِيوُبِ

﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ يا كه سز اينمسلک او چون ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ﴾ تحقيق بزدن
 اول آتالارمز مشرک بولدیلر ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ بزرلر آلاردن صوگ بالالر
 بولوب آلار بولنجه بوردک ﴿أَفَهَلْ كُنَّا بِمَا فَعَلَ النَّبِيطُونَ﴾ ابا بزنی آتالارمزنگ
 بيان فضلری سببلی هلاک ایدمهوسن؟ دیو. (رسوللر بيارمک شول عهدلرنی با گارتمق
 او چوندر) ﴿وَكَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَّاتِ﴾ اوشانداق آیتلرنی تفصیل و بیان قیلورمز
 ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ الله تعالی گه قاينسونلر او چون ﴿وَإِنَّا عَلَيْهِمْ بِبِئَاتِنَةٍ
 آتِنَا﴾ بنی اسراييلگه شول کشينگ خبرینی اوقوغل که آکا اوزمزنک آیتلرمزنی
 بياردک ﴿فَأَنسَلَخْنَا مِنْهَا﴾ بس اول آیتلرمزدن آيورلدی ﴿فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ بس آنی
 شيطان اوزينه ايارندی ﴿فَسَكَّانَ مِنَ الْغَوِينَ﴾ بس ظالم و آزغونسلاردن بولوب
 کيتدی (بو نوغروده اوزون حکایتلر يازسه لرده لکن اسراييلياندن ماخوذ اولدنی
 راجح بولمقدین يازودن اعراض قیلوندی) ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ﴾ اگر تلسه
 ايدک اول آیتلرمز برلان کوناروب زور درجه لرگه ابرشدرور ايدک اول
 کشينی ﴿وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ لکن اول کشي دنياغه ميل قیلدی ﴿وَإَتَّبَعَ
 هَوَاهُ﴾ نفس هواينه اياردی (بو کشينی- بر بلمق اسملی عابد بولوب صوگره فرعوننگ
 هديه سينه آلدانوب سحرچی بولوب فرعونگه خدمت ايتکان کشي ديلر والله
 اعلم) ﴿فَمَلَأَهُ كَمَلًا الْأَكْبَابِ﴾ بس آنک مثالی ات کيدر که ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾
 آنارغه يله نساک اورشسا گنده تلتن سالندورور ﴿أَوْ تَرْتَرُهُ يَلْهَثْ﴾ يا که اختيارينه
 قوی هميشه تلتن سالندورور. (يعنی آنی اورشمقده فايده يوقسر اوشانداق اول
 ابر و آنک مثالی کافر لرده قرآن برلان وعظله سا گنده وعظله سا گنده فائده يوق)
 ﴿ذَلِكَ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بآئِنَا﴾ اوشبو مثال بزنگ آیتلرمزنی يالغان ديوچی
 کشيرلرنگ مثاليدر ﴿فَأَقْصَصَ الْقَصَصَ﴾ بس قرآنداغی قصه لرنی اوقوغل ﴿لَعَلَّهُمْ
 يَتَفَكَّرُونَ﴾ شايد فکرلری بولسه اويلا ب فکرلر لر ﴿سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمِ الَّذِينَ
 كَذَبُوا بآئِنَا﴾ آیتلرمزنی يالغان ديوچی کشيرلرنگ مثالی نی قباحندر که (ات کبی
 ديولدی) ﴿وَأَنفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلَمُونَ﴾ اوزلرينه اوزلری يالغان ديولری سببلی ظلم
 قیلور بولدیلر ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ کمنی الله توغری بولغه سالسه شول کشي
 هدايت ددر ﴿وَمَنْ يَضَلَّ﴾ کملرنی الله تعالی ضالانکه سالسه ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ﴾
 بس آلار هلاک لدر ﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ﴾ تحقيق آدم برلان
 جندن کوب خلقتی جهنم بار ايتدک ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ چونکه
 آلارنگ قلبلری بولسه ده حقلتی آکلاميلر ﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ﴾ هم کوزلری
 بولسه ده حقی کور ميلر ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ﴾ وقولقلری بولسه ده حقی

ايشونىمىلر ﴿ اُولَئِكَ كَالْاَنْعَامِ ﴾ آلا ر حيوانلر كىدىر ﴿ بَلْ هُمْ آخِلٌ ﴾ بلكه حيواندنده
 آزرغون ويمانلردر. چونكه حيوان اوزينه فائدهلى، زىيانلى نرسهنى بله، اوتقه كرمى
 بولار اوتقه حاضرلنلر ﴿ اُولَئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ﴾ آلا ر كامل غافلردر هيج نرسه
 فهملمسلر ﴿ وَاللّٰهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ﴾ واللّه نك كور كام اسملى باردر ﴿ فَاذْعُوْهُ بِهَا ﴾
 بس شول اسملى برلان دعا قبلكز) بر كشى الله، رحمن، رحيم اسملى برلان
 دعا قيلغانده ابوجهل بو كشى مشرك ايكان، اوج نرسه گه دعا قبله ديدى. شول
 وقت مذكور آيت ايندى هم رسول اللهه ايندى الله نك اسملى برلان دعا
 قيلكز ديو ﴿ وَذَرُّوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِىْ اَسْمَائِهِ ﴾ فاجكز شول كشىلر دنكه آلا ر
 اوزلكلرينه اياروب. اللهغه اسملر قوشارلار آينده يا حديثه اول اسم كيلمگان
 بولور ﴿ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴾ اول قيلغان اسملى اوچون آلا ر البته
 جزا قيلنورلار ﴿ وَمِمَّنْ خَلَقْنَا اُمَّةً يَّهْتَدُوْنَ بِالْحَقِّ ﴾ بز بار قيلغان كشىلردن بر جماعت
 باردر كه حقلغه اوندارلار ﴿ وَوَهَّ يَدْعُوْنَ ﴾ وهم حق ايله عمل قبلورلر ﴿ وَالَّذِيْنَ
 كَذَّبُوْا بَايْتَنَا ﴾ بز نك آيتلرمنى يالغان ديوجى كشىلر ﴿ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ ﴾ آقرنلق ابلان
 آلا رنى عذابقه تارتورمز ﴿ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُوْنَ ﴾ آلا ر بلمگان جهندن ﴿ وَاُمَلِيْ
 لَهُمْ ﴾ وآلا رغه مهلت بيرورمن آلدانوب همان گناهده بولورلار ﴿ اِنْ كَيْدِيْ مَتِيْنٌ ﴾
 تحقيق منم نونماقم محكم وتازادر ﴿ اَوْلَمْ يَتَفَكَّرُوْا مَا بَضَّاحَهُمْ مِنْ حَنْٔةٍ ﴾ ابا اويلاب
 قارامبلار موكه ايداشلرى محمدده جنون يوقلغنى ﴿ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ مِّبِيْنٌ ﴾ اول
 محمد جزا و نواب وعقابى نبوشلبلرينه معلوم اينوجيگه باشقه توگلدلر ﴿ اَوْلَمْ يَنْظُرُوْا
 فِى مَلَكُوْتِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ آلا ر قارامبلارمى؟ بر وكوكلر نك ياراتلويينه
 (قاراسالر البته بو اشلر نك بر صانعى بار ديوب بلورلر ايدى ﴿ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ
 شَيْءٍ ؕ دَخٰى يَرِدُهٗ بَارِئًا نَّرْسَه لِرَّگَدَهٗ قَارَامْبَلَارِمِ؟ تَاوَلِرْ دَرِيَالِرْ كَسْبِيْ ؕ وَاَنْ عَسٰى
 اَنْ يَّكُوْنَ قَدْ اَقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ ﴾ وقاراماسلرمى؟ اجللرينك ياقين بولماقينه ﴿ قَبَائِ حَدِيْثٍ
 بَعْدَهٗ يُّؤْمِنُوْنَ ﴾ ايدى فر آنغه ايمان كيتورمسالر آندن صوك نرسه گه ايمان
 كيتورورلر؟ (آندنده فصيح برسوزنك بولوى مكن توگلدلر ﴿ مَنْ يُّضَلَّ اللّٰهُ
 فَلَا هَادِيَ لَهٗ ﴾ الله تعالى بر كشىنى ضلالنگه سالسه آنى توغرى يولغه سالوجى
 بولماس ﴿ وَيَذَرُهُمْ فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴾ الله تعالى آلا رنى طغيان وضاللت اجنده
 قالدلر ننده اشلى آلماييچه حيزان بولوب يورورلر ﴿ يَسْتَلُوْكَ عَنِ السَّاعَةِ
 اَيَّانَ مَّرْسِيْهَا ﴾ اى محمد قچان قيامت كوني بولادر ديو سن دن صورارلر ﴿ قُلْ اِنَّمَا
 عِلْمُهٗا عِنْدَ رَبِّيْ ﴾ آلا رغه ايت سين محمد: آنى فقط اللهغه بلهدر ﴿ لَا يُجَلِّيهٗا لَوْ قَتَبَهَا
 اِلَّا هُوَ ﴾ اللهدن باشقه كمسه آنك وقتبى اظهار قيلماس ﴿ ثَقُلَتْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾

بر وکوک خلقیده آنی بلمک آغردر ﴿لَا تَأْتِيَكُمْ الْبَغْتَةُ﴾ اول قیامت سرگه آکسزدن
 کبلور ﴿بَسْتَلُّوْكَ كَمَا نَكَ حَفِيَّ عَنْهَا﴾ گویا کوب سوال ایله سن آندن خبردار
 بولوب نوراسک دیو سندیبن سورار لر ﴿قُلْ إِنَّمَا عَلَّمَهَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ آلاغه ایت قیامت
 وقتیبی بلمک اللهغه خاصدر ﴿وَأَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لکن اللهغه خاص
 ایدیکنی کوب کشی بلمیلر مکه خلقی یوری ایندی لر ای محمد بز نرسه بر لان
 سودا اینساک فائده ایتارمز؟ دیو بس الله تعالی ایندی ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا
 ضَرًّا﴾ ایت محمد من اوزمه فائده و ضرر فی مالک تو گلمن ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مگر
 اللهنی نلاسه شول نرسه مکا ایرشور ﴿وَلَوْ كُنْتُمْ عَلَّمُ الْغُيْبِ﴾ اگر من غیدای
 فائده لر فی بلسام ایدی ﴿لَأَسْتَكْبَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ﴾ کوب فائده قیلور ایدم ﴿وَمَا مَسْنِي السُّوءُ﴾
 و مکا هیچ ضرر ایرشماز ایدی ﴿إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ مین ایدگو کشبیلرگه
 سو بیج خبر بیروچی ، یاوز عملی کشبیلر فی قور قو بیجغه باشقه تو گلمن ﴿لِقَوْمٍ
 يُؤْمِنُونَ﴾ ایمان کینوره تورغان قوم او چون ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾
 اول الله تعالی در سز لر فی بر نفسدن خلق ایندی یعنی آدم علیه السلامدن ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا
 زَوْجَهَا﴾ وهم آدمک اوزندن (صول فابریغاسندن) خاتونی حوانی یارانندی ﴿لِيَسْكُنَ
 إِلَيْهَا﴾ اول حوا ایله آدمک کوکلی قرار تابسون او چون ﴿فَلَمَّا تَغَشَّيْهَا﴾ فجان آدم
 حواغه جماع قیلدی ایسه ﴿حَمَلَتْ حَمَلًا خَفِيًّا﴾ حوا منی صوی بر لان بوکلی بولدی
 ﴿فَمَرَّتْ بِهِ﴾ حوا اول یوک بر لان نیچه وقتلر او تکاردی ﴿فَلَمَّا أَثَقَلَتْ﴾ بوگی آغرا-
 بیجاج ﴿دَعَا اللَّهَ رَبِّهَا﴾ آدم و حوا هر ایکسی تریه چی لری اولان اللهغه دعا
 قیلدی لر ﴿لَنْ أَيْتِنَا صَالِحًا﴾ ای ربمز اگر بزگه بر یخشی بالا بیرساک ﴿لَنَسْكُونَنَّ
 مِنَ الشُّكْرَيْنِ﴾ البته بز شکر ایدو چیلردن بولور ایدک شکر قیلور ایدک
 ﴿فَلَمَّا أَتَيْتُمَا صَالِحًا﴾ الله تعالی آلاغه یخشی بالا بیرگانی زمانده ﴿جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ
 فِيمَا أُتِيَهُمَا﴾ آلاغه بیرگان بالاده اللهغه باشقه بر نرسه فی شریک قیلدی لر (یعنی عبد الحارث
 دیو اسم فوشدی لر شیطان قوی دیمکدر حوانک بالاسی طرفغان بر وقتنده ابلیس اچراب
 سن بالا کا عبد الحارث فوش شولای فوشساک بالاک طرر دیب اینکان شوندین
 عبد الحارث فوشمش) ﴿فَقَعَلَى اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ الله تعالی مشرکلر قیلغان شریکلردن
 پاک و منزدر ﴿أُبَشِّرُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا﴾ اول مشرکلر ، هیچ نرسه فی بار قیلورغه
 حال لرندن کیلمگان نرسه لاری اللهغه شریک قیلار می؟! ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بلکه
 اول نرسه لر اوزلری الله ناک خلق اینکان نرسه لر یدر ﴿وَلَا يَسْتَطِعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾
 و آلا مشرکلرگه نصره قیلورغه قادر تو گللر ﴿وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ﴾ وهمده
 اوزلرینه ده یاردم فیلا آلماسلر ﴿وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى﴾ ای مؤمنلر اگر اول

مشرکلرنی هدایت گه اونداسا کز ﴿ لَا يَتَّبِعُوهُمْ ﴾ آلا سز گه ابارماسلر ﴿ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
 أَدَعَوْهُمْ ﴾ سز گه برابرر کبرک اول مشرکلرنی هدیت گه اونداسا کز ﴿ أَمْ أَنْتُمْ
 صُمُونَ ﴾ کبرک اوبندما کز تبک تور کز ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ عِبَادَ أَمْثَالِكُمْ ﴾ تحقیق اللهدن باشقه سز عبادت قیلا تورغان صنملر، سز نک
 کبگوک مخلوقلاردر ﴿ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ ﴾ بس اول صنملرغه دعوا
 قیلکز سز گه جواب بیرسونلر دعالر کزنی قبول ایتسونلر ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾
 اگر سوز کزده راست بولسا کز ﴿ أَلَمْ يَأْتِكُمْ آيَاتُنَا بِرُءُوسِ بَابِ وَأَنْتُمْ
 آيَافُلْرِي بَارِي؟ ﴾ اَمْ لَهْمْ اَبْدَ يَبْطِشُونَ بَهَا؟ یا که تونارغه قوللری باری؟ ﴿ أَمْ لَهْمْ
 أَعْيُنٌ يَصْرُونَ بَهَا؟ ﴾ یا که آلا رنک کورور گه کوزلری باری ﴿ أَمْ لَهْمْ أذَانٌ
 يَسْمَعُونَ بَهَا؟ ﴾ یا که آلا رنک ایشور گه قوللری باری؟ (البته برسی بر یوق
 ایمدی نچوک آلا رنک بولسونلر آلا رنک البتہ الہ توکلر) ﴿ قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ
 ایت محمد: شریکلر کزنی چاقر کز ﴿ ثُمَّ كَيْدُونَ ﴾ صوگره میکا مکر وجبله لر کزنی
 قیلکز (نی ضرر ایتکیچی بولاتورغانسز) ﴿ فَلَا تُنظَرُونَ ﴾ مکا هیچ بر مینونده
 مهلت بیرما کز ﴿ إِنَّ وَلِيَّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ﴾ تحقیق منم یاردمچم مکا قرآن
 ایندروچی اللہ تعالی در ﴿ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴾ اول اللہ تعالی هر صالحنی ساقلار
 ﴿ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ ﴾ اللهدن باشقه سز عبادت قیلاتورغان صنملر ﴿ لَا يَسْتَطِيعُونَ
 نَصْرَكُمْ ﴾ سز گه یاردم ایتار گه قادر توکلر ﴿ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴾ وهم اوزلرینه ده
 یاردم ایتہ آلماسلار ﴿ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا ﴾ اگر اول مشرکلرنی
 قرآنغه اونداسا کز آنی ایشوتماسلار ﴿ وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ ﴾ کورورسک که
 آلا رنک سکا فارار ﴿ وَهُمْ لَا يَصْرُونَ ﴾ لکن آلا رنک حقنی کورماسلار ﴿ خذِ الْعَفْوَ
 ای محمد سنک اشنک عفو بولسون ﴿ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ ﴾ یخشلیق برلان امر قیل
 ﴿ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴾ وجاهل نادانلاردن اعراض قیل آلا رنک برلان بولوشمه!
 ﴿ وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ ﴾ اگر سکا شیطان دن بر وسوسه کیلسه (مثلا
 آچولانساک) ﴿ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ﴾ بس اللهغه سغونغل ﴿ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ شکسز اللہ تعالی
 هر نرسه نی بلگوچی هم ایشتکوچیدر ﴿ إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ
 اگر تقوا الارغه شیطاندن وسوسه ایرشسه ﴿ تَذَكَّرُوا ﴾ اللہنی ایسلرینه توشورولار
 ﴿ فَأَذا هُمْ مَبْصُرُونَ ﴾ شول وقت آلا رنک بصیرت برلان اش قیلغوچیلاردر (شولای
 کرکده ایدی) ﴿ وَأَخْوَانَهُمْ يَمْدُونَهُمْ فِي النَّفْيِ ﴾ شیطانلر نادانلارنی ضالاننگه اوندادیلر
 ﴿ ثُمَّ لَا يَفْقَرُونَ ﴾ اونداولرنده هیچ کیمچیلک قیلیلر ﴿ وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بَآيَةٌ
 اگر سن آلا رنک وحی برلان آیت کیتورمه سنک ﴿ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا ﴾ ایتورلر

اوز کو کلاکدن چغاروب بیر ننا که باشقه وقلرده شولای قیلاسلک (بو ایسه کافر لر سوزیدر فر آنغه انکارلریدر) ﴿قُلْ إِنَّمَا اتَّبَعْتُ مَا بُوْحِيَ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي﴾ ایت سین آلارغه ریمدن مکا ایندرلنگان فر آنغه غه اباره من مین اور لگمدن هبیچ سوز سویله مبین ﴿هَذَا بَصُرٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ بو فر آن ربکزدن کیلنگان بیاندر ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ ایمان کبیر گوچی فومگه هدایت ورحمتدر ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾ فچان فر آن اوفولسه آنی نکلا کز! ﴿وَأَنْصَتُوا﴾ سوز سویله بیچه، اشله بیچه نیک تور کز ﴿لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ﴾ شاید رحمت ایدلور سز. ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ﴾ اوز اچکدننگه ربکی ذکر ایت ﴿تَضَرَّعًا﴾ کامل تضرع ابله ﴿وَخِيفَةً﴾ فور فو بر لان ﴿وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ هم سویله شوده فچقرودن توبه نراک ذکر ایت ﴿بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ﴾ ایرنه وکیچ لرده ﴿وَلَاتَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾ غافلردن بولما غل ﴿إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ﴾ تحقیق ربک حضور نده غی فر شتلر ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ اللهغه عباده قیلودن زور لانمیلار، باش تارنمیلار ﴿وَيَسْبِخُونَ﴾ اول اللهغه تسبیح ایتلر ﴿وَلَهُ يَسْجُدُونَ﴾ واول اللهغه سجده قیلالر بس سزده اللهغه سجده قیلکر. بو آیاتی اوقوچی غه سجده قیلقی واجبدر، سجده قیلغاج شیطان یغلاب آیریلور ایمش.

سورة الانفال خمس وسبعون آية مدينة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿وَيَسْتَلُوْكَ عَنِ الْاَنْفَالِ﴾ ای محمد سندن غنیمت حکملرینی صور ادرلر (رسول الله بدر سوغشنده کافر لرنی جیکوب کافر لر فاجا باشلاغاج مسلمانلردن بر طائفه کافر لرنی فووب کیتدی، بر طائفه رسول اللهنی ساقلاب قالدی، بر طائفه مال آلو بر لان مشغول بولدی صوکره بارچه سی مال بزگه دیو نزاع حقاریدلر شول وقت بو آیت ایندی) ﴿قُلْ الْاَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ آلارغه ایت غنیمت مالی اللهغه وآنک رسولینه در. تلاسملر قایدله فویارلار ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ بس اللهدن نزاع چغارودن فور فکز ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ آر الار کزنی نوز اتکز تاتولاشکز! ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ اللهغه ورسولینه اطاعت قیلکز ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ اگر راست مؤمنلر بولسا کز ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ﴾ راست مؤمنلر شولاردر که فچان الله تعالی ذکر ایدلسه آلارنک کو کللری بمشاروب اللهدن فور فار ﴿وَإِذْ أَنْتَبِيتُ عَلَيْهِمْ آيَةً﴾ وهر فچان آلارغه اللهنک آیتلری

او فوله ﴿ زَادْتُمْ اِيْمَانًا ﴾ اول آيتلر آلاغه ايمانلارون آرتدورور ﴿ وَعَلَى رَبِّهِمْ
 يَتَوَكَّلُونَ ﴾ واللّهغه ئوكل قيلولر ﴿ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الصَّلَاةَ ﴾ اول مؤمنلردر كه
 نمازلارنى اوفورلر ﴿ وَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴾ آلاغه بز بيرگان مالدن
 قبيلر كه يرورلر ﴿ اُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ﴾ شولاردر حق مؤمنلر
 ﴿ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ ﴾ اللّهتعالى حضورنده آلار اوچون الوغ درجتلر باردر
 ﴿ وَمَغْفِرَةٌ ﴾ همده مغفرت باردر كه آلارنك گناهلرى بارلقانور ﴿ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴾ وهم
 كوركام رزق يعنى آلاغه جنت بار (صوگره رسول الله مالنى اوزى بولوب
 يردى لكن مكروه كوردلر شونك اوچون الله تعالى ابدى ﴿ كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ
 مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ ﴾ بو بولونى مكروه كورولرى، بدر سوغشینه سنى ربك چغارونى
 مكروه كورگانلرى كيدير (اللهغه هر قچان اطاعت كبرك ابدى) ﴿ وَاِنَّ قَرِيْبًا
 مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ لَشُرْهُوْنَ ﴾ تحقيق مؤمنلردن بر جماعت سوغشغه چغونى مكروه
 كورلر ﴿ يَجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ ﴾ سكا حق وثابت اش حقنده نزاع قباللر ﴿ بَعْدَ مَا
 تَبَيَّنَ ﴾ آلاغه آچق بلنگان صوكنده (تحقيق سين اللهنك امرندين باشقه اش
 قلملازسك) ﴿ كَانْنَا يَسْأَفُونَ اِلَى الْمَوْتِ ﴾ سوغشنى مكروه كورولرى شول درجاده كه
 گويا توب توغرى اولر كه فووللر (رسول الله بدر سوغشینه اوج بوز اون
 اوج صحابه برلن چغدى. مكدن مشركلر بر توش بوينچه فورقوب چغديلر.
 توش اوشبودر: عاتكه بنت عبدالمطلب كوردر گويا بر فرشته ابوقيس تاوندن
 مكه اوستينه تاش آتوب تاش بارلوب كيتوب مكه خلقينك بار چه سينده كيسا كلرى
 نيدى. سوغش فوراللرى آلاينچه فقط كروانغه فارشى چغدلرندين سوغشورغه
 صحابهلر آغرفسونديلر ابو بكر الصديق سعد بن معاذ رضى الله عنهم لر كى الوغ
 صحابهلر سوغشورغه راضى بولدلر ﴿ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴾ گويا كه آلار اولمنى
 كوروب نورالر ﴿ وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطّٰفَتَيْنِ اَنْهَا لَكُمْ ﴾ ياد قىلغل كه الله
 تعالى سزگه ايكى طائفه نك برسبى وعده قبالدر يعنى كروانى ويا كه عسكرنى
 ايكى سينك برسون آلورسز ﴿ وَتَوَدُّوْنَ اَنْ غَيَّرَ دَاثَ الشُّوْكَهٖ تَكُوْنُ لَكُمْ ﴾ وسز
 شوكتسز طائفه نك يعنى كروانك سزگه بولماقنى آرزو قبالسز ﴿ وَيُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ
 يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ ﴾ الله تعالى اوزينك آيتلرى برلان حق اسلامنى آچماقنى وغالب
 قىلماقنى تلبدر ﴿ وَيَقْلَعُ دَابِرَ الْكٰفِرِيْنَ ﴾ ومشركلرنك اصلبى كيسارگه تلبدر
 ﴿ لِيُحِقَّ الْحَقَّ ﴾ حقلقى يعنى اسلامنى اظهار ايدر اوچون ﴿ وَيُظِلُّ الْبَاطِلَ ﴾ وباطللقنى
 باطل قيلولر اوچون (بناء عليه سوغش قيلولرسز) ﴿ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴾ اگرچه
 مشركلر مكروه كورسه لرده (صوگره صحابهلر بلديلر كه سوغش فرض بولدى.

مشرکلر مئکن آرتق مسلمانلر اوج یوز اون اوج، شونک اوچون اللهغه دعا
 قیلدیلر ﴿ اذْ تَسْتَفِيسُونَ رَبِّكُمْ ﴾ شول وقت که الله تعالی دن یاردم طلب ایتمسز
 ﴿ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ ﴾ بس سزنگ دعا کزنی قبول قیلدی وایتدی ﴿ اَتَىٰ مُدْثَمًّا بِآلِفٍ مِنَ
 الْمَثَلِکَةِ مُرَدِّفٍ ﴾ تحقیق من سزگه آل آرتلی باروب توناشوچی مک فرشته
 برلان یاردم ایده چکمن دیو ﴿ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرًا ﴾ الله تعالی نیک اول فرشته لرنی
 ایندرما کی مؤمنلرگه بشارت اوچوندی ﴿ وَتَطْمَئِنُّ بِهٖ قُلُوبُكُمْ ﴾ وهم اول فرشته لر
 بیرنه کوکلر کز فرار تابار اوچوندی ﴿ وَمَا اتَّخَذُ اللَّهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ﴾ اللهدن باشقه دن
 یاردم یوقدر ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ﴾ شکسز الله تعالی غالبدر مصلحتجه اش
 قیلغوچیدر. بو خبر سوکنده مسلمانلرنک کوکلرلی تنجلا ب یاتوب یوقیغه کیتدیلر،
 و یوقولرنده احتلام بولدیلر، حال بوکه آلا صوسز برده اییدیلر شول حالنی
 بلدروب آیت ایندی ﴿ اذْ يَفْشِكُمُ النَّعَاسَ اٰمَنَةً مِنْهُ ﴾ الله تعالی اوز رحمتی برلان
 سزگه اویقو سالور ﴿ وَيَنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءٌ ﴾ وسزگه کوکدن یغور صوی
 ایندرور ﴿ لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ ﴾ اول صو ایله سزلرنی جنبلکدن پاکلامک اوچون
 ﴿ وَيَذْهَبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطٰنِ ﴾ وهم سزدن شیطان وسوسه سینی کیتارور اوچون.
 (چونکه « اوز کز الله نیک سویگان بندهی دیوب ایتمسز حالبوکه صولی برده ده
 بولا آلامد کز بلکه آنده مشرکلر ایدی» دیو شیطان وسوسه قیلغان ایدی)
 ﴿ وَلِيُزَيِّطَ عَلٰی قُلُوبِكُمْ ﴾ و اوزینک یاردم بیره چگینی کوکلر کزگه محکم قیلور
 اوچون ﴿ وَوَيْبِطَ بِهٖ الْاَقْدَامَ ﴾ و اول یغور سبیلی آیاقلر کزنی قویلی برگه ثابت
 قیلور اوچون (چونکه یغور ایله قوم ناقفالانوب کیتار. هم شول کیچ یغور
 یادی عسل قیلدیلر راحتلدیلر) ﴿ اذْ يُوحٰی رَبُّكَ اِلٰی الْمَلٰٓئِكَةِ اَتٰی مَعَكُمْ ﴾ ربک
 فرشته لرگه وحی قیلور تحقیق من سزنگ برلان یاردمچی من دیو ﴿ فَتَبٰٓءُوا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا
 بِسِ مٰؤْمِنٰٓرِنِیْ ثَابِتٌ فِیْکُمْ غَالِبٌ بُولَاجِقْلَرِنِیْ بِلِسُوْنَلَرِیْ ﴿ سَاَلْتِنِیْ فِیْ قُلُوْبِ الَّذِیْنَ
 کَفَرُوْا الرَّغْبَ ﴾ و مشرکلرنک کوکلینه قورقو سالورمن ﴿ فَاَضْرِبُوْا فَوْقَ الْاَعْتٰقِ
 بِسِ اٰی مٰؤْمِنٰٓرِنِیْ مِشْر کَارِنِک موبیلرینه سوغکز ﴿ وَاَضْرِبُوْا مِنْهُمْ کُلَّ بَنَانٍ ﴾ همده
 آلا رنک هر بوونلارینه سوغکز (یعنی هیچ فزغانمیچه سوغکز اولتر کز دیمکدر.
 موندن آکلاشلامسون؛ اسلام دینی هر وقت سوغشورغه فوشا دیوب، بو حکم
 سوغش وقتنده در) ﴿ ذٰلِکَ ﴾ اوشبو روشجه مشرکلرنک هلاک بولماقی ﴿ بَاَنَّهُمْ شَاقُوْا
 اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ﴾ الله تعالی برلان رسولینه قارشدق لری اوچوندی ﴿ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ
 وَرَسُوْلَهٗ ﴾ کم ایسه اللهغه و آنک رسولینه مخالفت قیلسه - قارشسه ﴿ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِیْدُ
 الْعِقَابِ ﴾ البته الله تعالی فاتی عذاب ایاسیدر ایله کشیلرنی کامل جزا قیلور

﴿ذَلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ اوشبو اوتولمك سزگه جزادر ای مشرکلر تانوگزر اول عذابنی
 ﴿وَآنَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ اَثَرٌ﴾ اولغنه نوگل مشرکلرگه آخرنده اوت عذابده
 اولاجقدر ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا﴾ ای ایمانلی
 کیشلر هر فجان بر بر کزگه یاقین کیلوب مشرکلر برلان یولقاسا کز ﴿فَلَا
 تُولُوهُمْ الْآدْبَارَ﴾ بس اول مشرکلردن آرتقه تابا فاجما کز ﴿وَمَنْ يُولُوهُمْ
 يَوْمَئِذٍ دَبِيرُهُ﴾ کمده بولسه اول کونده مشرکلردن آرتقه تابا فاجسه ﴿الْأَمْحَرَفًا لِقِتَالٍ﴾
 کبری سوغشفه ایلانوب کرمک نیتندن باشقه ﴿أَوْ مَحْجِرًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ﴾ یا که ایکیجی
 مسلمان عسکرینه باروب قوشلو نیتندن باشقه ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ تحقیق اول
 کشی الله نك عذابنی اوزینه لازم قبولور ﴿وَمَا يُوبِئُ بِهِمْ﴾ و آنك اورنی جهنمدر
 ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ فی قباحت اورندر اول جهنم! ﴿قریش عسکری کورندیکه
 یك تکبرک برلان کیلالر. رسول الله ایتدی: یارب یاردم بیر، وعده گده صادق سگ.
 جبرائیل علیه السلام ایتدی: بر اوج توفراق آلوب مشرکلرگه آت! رسول الله
 آتجاج هر مشرکک کوزینه توفراق تولدی، هیچ سوغشورغه مجاللری بولمادی
 مسلمانلر شول وقت غیرت برلان توتنوب قایوسنی اوتروب قایوسنی اسیر آلدیلر
 قایتقاندہ من فلان قدر اوتردم فلان اشلام دبه ماقتانشوب قایتقاندہ الله تعالی ایتدی
 ﴿قَلَمٌ يَتْلُوهُمْ﴾ آلارنی سز اوترماد کز ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ لکن آلارنی الله
 اوتردی ﴿وَمَا رَبِّمَتْ اذْرَبَّتْ﴾ توفراق آتقان وقتکده سین آتامدك ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ
 رَبِّي﴾ لکن الله تعالی آندی ﴿وَلِيْلِي الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءٌ حَسَنًا﴾ الله نك آتامنی،
 مؤمنلرنی بخشی بلن سنامق اوچوندر چونکه سنار ایکی تورلی اولوب، قایتلیق،
 آغرقلر بیروب اولور، یا که ایذگولکلر. نعمتلر ایله اولور) ﴿إِنَّ اللَّهَ
 سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ تحقیق الله تعالی سنك دعا کنی ایشکوچی نچوک کبرا گونی بلگوچیدر
 ﴿ذَلِكُمْ﴾ اوشبو هلاکت مشرکلرگه در ﴿وَآنَ اللَّهُ مَوْهِنٌ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ والله تعالی
 مشرکلرنك حبله ومکرلرین یوگوچیدر ﴿أَنْ تَسْتَفْتَحُوا﴾ قَدَّ جَاءَ كُمْ الْفَتْحُ ﴿
 ای مشرکلر اگر قایو طائفه اوزگا سویکلو دیو سوراسا کز تحقیق جواب
 بولوب مؤمنلرنك جیکما کی کبلدی (یعنی مشرکلر بدر سوغشینه چقاندہ
 کعبه کسوه سینه یابشوب ایتدیلر: یارب قایو طائفه نی یاراتساک آکارغه یاردم
 بیرگل * دیو. الله تعالی مسلمانلارغه یاردم بیروب مسلمانلارنی یاراتام دبه بو آیتنی
 ایندردی ﴿وَآنَ تَنَّهُوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ اگرده محمد برلان سوغشودن توفقالسا کز
 البته اوز کزگه خبردر ﴿وَآنَ تَعُوذُوا نَعْدُ﴾ اگر سز قایتنوب سوغشسا کز بز هم
 سوغشاقمز ﴿وَلَسَنُ نُنْفِي عَنْكُمْ فِتْنَتَكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ جماعتکز، فی قدر

کوب بولسده البته سزگه فائده بیرمسلمر ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکه
 الله تعالی مؤمنلر برلان در . بس بچوک سز مؤمنلارنی جبکما کچی بولاسز ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ ای مؤمنلر الله تعالی و آنک رسولینه اطاعت فیلکز !
 ﴿وَلَا تُولُوا غَنَةً﴾ الله امرندن فاجما کز ﴿وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ حال بوکه الله تک
 امرلرنی ایشتوب نوراسز ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ شول مناقلار کچی
 بولما کز که آلا ر ایتورلار بز قرآنی ایشوئه مز ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ و حال آنکه
 آلا ر ایشتوب قبول اینماسلر ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ﴾ نحقیق الله تعالی فاشنده
 مخلوقلرنک باوزراغی ﴿الضَّمَّةُ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يُعْقِلُونَ﴾ هیچ نرسه آکلای تورغان
 وحقی سوبلرگه تلسز و ایشتورگه قولاقسز بولغان کشیلدر ﴿وَلَوْ عَلَّمَ اللَّهُ فِئْمَ
 خَيْرًا لَأَسْمَعْتَهُمْ﴾ اگر الله تعالی آلا رده خبر باردر دیو بلسه ایدی البته آلا رغه
 ایشتورب آکلانور ایدی لکن الله تعالی بلدیکه ﴿وَلَوْ أَسْمَعْتَهُمْ﴾ اگر آلا رغه
 حقیق ایشتدرسه ﴿تَوَلَّوْاوَهُمْ مَعْرُضُونَ﴾ البته آلا ر اعراض قبول فاجاجقلاردر
 ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ای مؤمنلر سز الله برلان رسول
 سوزینی قبول ایدکز ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ فجان سزنی کو کللر کزنی
 نرگز گوچی قرآغه جافرسلر ﴿وَأَعْمَلُوا إِنَّ اللَّهَ يُحَوِّلُ بَيْنَ الزَّوْجِ وَقَلْبِهِ﴾ بک
 بلکز که نحقیق الله تعالی ابر برلان کوکلی آراسون منع قبولر (یعنی اگر الله
 تعالی اولم بیارسه ابر کوکلی تله گان نرسلرنی قبله آلامز شونک اوچون قرآن
 برلان عمل فیلکز) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ نُحْشَرُونَ﴾ دخی بلکز شکسز الله حضورینه
 قوبارلوب باراجقسز ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ شول فتنه دن سافلانو کز که ﴿لَا تُصِيبُ الَّذِينَ
 ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾ اول ظالملرکز نك اوزلرینه گه ابرشماس بلکه آلا ر شومولغنده
 هر قابو کزغده بولور ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بلکز که الله تعالی قاتی
 عذاب ابا سدر ﴿وَأَذْكُرُوا﴾ یاد کزغه کینرکز ﴿إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ﴾
 شول وقتنی که سز مکه برنده مشرکلر اچنده آز بولغان کز دن ضعیف ایدکز
 ﴿تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَلَّفَكُمْ النَّاسُ﴾ ايسکر مسدن مشرکلر آلوب کینار و کبلوب
 باسارلار دیو فورفا ایدکز ﴿قَاوَيْكُمْ﴾ بس سزنی الله تعالی مدینه گه فوبدی
 ﴿وَأَيْدِيكُمْ بِنَصْرِهِ﴾ وسزنی اوزینک یاردی برلن قوتلدی ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
 و حلال نعمت برلان سزنی رزقلاندردی ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ شاید بولارنی
 اویلاب سزده شکر فیلسا کز کرک ﴿اصحاب کرام رسول الله دن اشتکان سوزنی
 برده یاشرماینچه سوبیلار ایدی شول حقه ایدی : ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا
 اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ ای ایمانلی کشیلر اللهغه ورسولینه خیانت فیلما کز ﴿وَتَخُونُوا

اَمْتِكُمْ ۝ وَهَم امانت سوز لر گه حبانث فلما كز ۝ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ حال بوكه آنك
 حبانث ايدكنى اوز كز بله سز ۝ وَاَعْلَمُوا اَنَّا اَمْوَالِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ فَتَنَّا ۝ بلكز كه
 ماللكز وبالار كز اوز كز گه فتنه در (بس مشر كلر اچنده گى بالار كز غه سوز
 سوبله مسكز ۝ وَاِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ اَجْرٌ عَظِيمٌ ۝ بلكز كه الله تعالى حضورنده الوغ اجر
 باردر ۝ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ ۝ اى مؤمنلر اگر الله دن قورفا كز
 ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا ۝ سز گه حق برلان باطل آراسنى آبورلر بلكنى بيورر
 ﴿وَيُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ ۝ وگناهلر كزنى بتورر ۝ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ۝ و هم سزنى مغفوره قبلور
 ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝ الله تعالى اولوغ فضل اياسيدر ۝ ﴿وَأَذِّنْكُمْ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۝
 اى محمد مشر كلر سكا حيله ومكر فياغان وقتلارون يادكا كينور ۝ لِيَبْتَلِيَ سِنِي
 باغلاب زندانغه سالور اوچون ۝ ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ ۝ يا كه سنى اوتورر اوچون
 ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ ۝ يا كه سنى مكه دن چضاروب يبارمك اوچون (يعنى مكه خلقى بر
 يورنقه جبولوب رسول الله حفته كبكاش ايتديلر . عمر بن هاشم : محمدنى بريورنقه
 حبس اينوب عمر بوينه چغارماسقه تبوش ديدنده يارانماديلر . ابو البخترى ايندى بر
 نوه گه بيلاب شهردن چغارور غه كبرك تلاسه فايده كبتسون ديور . همان يارانماديلر .
 ابو جهل ايندى هر فيله دن برر كشى سوغوب محمدنى اوترمك كبر كه كه آنك
 قوبى كمگده سن اوتردك دبه بيله نه آلماسلر ديور . بس موبنى يارانديلر ۝ ﴿وَيَسْكَرُونَ ۝
 آلا ر مكر قبللر ۝ ﴿وَيَسْكَرُ اللَّهُ ۝ الله تعالى آلا رنك خلافيه مكر قبلور صوكره
 جبرائيل خبر بيرديده محمد عليه السلام اوز اوربته على بنى قالدروب ابو بكر
 برلان مكه دن فاجوب چقديلر . كيچ اوتورور گه كيلگياج على دن باشقنى تابماديلر
 آكاردن سورا دقلرنده بلمايين ديور جواب بيردى ۝ ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَسْكُرِينَ ۝ الله
 تعالى بارچه مكر قبلور چيلردن خيرلى وكاملدر ۝ ﴿وَإِذَا تَلَّيْ عَلَيْهِمْ آتَيْنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا ۝
 قچان آلا رغه بزنگ آينلر مز او قولسه ايشتمز ديوب اينورلر ۝ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مَثَلًا
 هَذَا ۝ اگر تله ساك ايدى بزده بوتك كى سوزلر نى اوقور ايدك ؟ ۝ ﴿إِن هَذَا إِلَّا
 أَسْطُرٌ الْأَوَّلِينَ ۝ بوسوزلر بورونفيلردن قالغان نه كيه نلر گه باشقه سوزلر نوكلدر
 ﴿وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِن كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ ۝ ياد قيل شول وقتبكه اينورلر :
 اى ربمز اگر محمد اوقى تورغان سوزلر درستده سنك عندك دن بولسه ۝ ﴿فَأَمْطُرْ
 عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ ۝ بزنگ اوستمز گه كوكدن ناش ياودرغل ۝ ﴿أَوْ آتِنَا بِعَذَابِ
 آيْمٍ ۝ يا كه بز گه رنجتكوچى عذاب يبار ديور . ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ ۝ الله تعالى
 آلا رنى عذاب قبلماس ۝ ﴿وَأَنْتَ فِيهِمْ ۝ سن آلا رنك اچنده يولغان وقتكده (يعنى سين
 مكه ده وقتده آلا رنى عذاب قبلماس ۝ ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۝ همده

آلا نوبه واستغفار فبلسه لده الله تعالى هيج آلا رنی عذاب قبلما س ایدی ﴿وَمَا لَهُمْ
 إِلَّا بَعْدَهُمُ اللَّهُ﴾ آلا رنی عذاب قبلودن اللہنی نرسه منع قبلادر؟ ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ حال بوکه آلا ر مؤمنلرنی کعبه دن منع قبلالار ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾
 اوزلری کعبه گه لایق بولمادیلار ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤَهُ إِلَّا الْكَافِرُونَ﴾ اول کعبه گه لایق وحق
 کشی تقوالر گنادر ﴿وَلَسَنَ أَعْتَرَهُمْ لِأَيُّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لکن آلا رنک کوبراگی آنی
 آ کلامیلر ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وکعبه فاشنده آلا رنک نماز دیگانلری
 هيج شی بولمادی ﴿الْأَمْكَاةَ وَتَضْيَعَةَ﴾ مگر سز غرق و قول چاپیق بولدی (بس
 اللہ تعالی آلا رنی هلاک قبلور وایتور: ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ عذابنی ناتوکز ﴿بِمَا كُنْتُمْ
 تَكْفُرُونَ﴾ مشرک بولغانکز سبیلی ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَنْقُوتُ أَمْوَالَهُمْ﴾ تحقیق
 ماللارون انفاق قبلغان مشرکلر ﴿لِيَصُدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ الله بولندین خاتنی منع
 قبلور اوچون ﴿فَسَيَنْفِقُونَهَا﴾ آلهه هم انفاق قبلورلر ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾
 صوگره شول انفاقلری اوزلرینه حسره بولور (چونکه قزدلرولوب تئلرینه باسبلور
 دیدیلر) ﴿ثُمَّ يَفْلُتُونَ﴾ هم دنیادهه مغلوب بولورلر- جگولورلر ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
 مشرک بولغان کشلر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يَخْشَرُونَ﴾ جهنم گه بارور اوچون قوبارلورلر
 ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ الله- خبیث مشرکلرنی خوش مؤمنلر دن آبرور
 اوچون ﴿وَيَجْعَلُ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وهم بعض خبیث نرسه نی خبیث بولغان
 مشرکلر اوستینه قبلور اوچون ﴿فَبَرِّكُمَا﴾ بس اول خبیثی مشرکلر جبار ﴿جَنِيحًا﴾
 بارچه سون ﴿فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ بس آلا رنی جهنم گه سالور ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ﴾
 شول کافرلر خسرنده وهلاک کلددرلر ﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَنْتَهُوا﴾ ای محمد
 آلا رغه ایت اگر کفر وشرک دن توقالسلر ﴿يَغْفِرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ اوتسکان
 گناهلری بارلقانور ﴿وَأَنْ يَّعُودُوا﴾ اگر شرک و سوغشوغه بندهه قایتسلر ﴿فَقَدْ
 مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ بس تحقیق آندای مشرکلرنک عادتی اوندی یعنی آندای
 مشرکلرنی هلاک ایتک الله نک عادتی ایدی بولارغه ده شول بولور ﴿وَقَاتَلُوهُمْ حَتَّىٰ
 لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ ای مؤمنلر سوغش باشلانغاج سوغش قبلکز تا که فتنه قالماسون
 باسلسون ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ دیننک بارچه سی الله دینی بولسون ﴿فَإِنْ ائْتَهُوا﴾
 اگر کفرلر ندین توقالسلر ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ شکسر الله تعالی آلا ر
 قبلغان عمللرنی کورگوچیدر تبوشلی جزالارنی بیورر ﴿وَأَنْ تَوَلَّوْا﴾ اگر ایماندن
 باش نارتسلر ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلِيكُمْ﴾ بس بلکز ای مؤمنلر تحقیق الله تعالی
 سزنک ساقچیکزدر آلا ر دن فورقماکز ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ اول الله
 تعالی- نی کامل باردمچی و نی کامل ساقلاغوچیدر ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنَّمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾

وبلکنز تحقیق غنیمت آلمان نرسالر کز ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ﴾ بس آنسک
 بشدن برسی اللهغه وآنک رسولیندر ﴿وَلَدَى الْقُرْبَىٰ وَالْيَتْمَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْإِن
 السَّيْلِ﴾ وقالغان دورنسی بیغمبرگه یاقینلغی بولغان کشیلرگه در وهم یتیملرگه،
 و مسکین لرگه و مسافر لرگه صرف فیانور لار (اما رسول الله صوکنده - ابوبکر،
 عمر، عثمان وعلی غنیمتی اوچکه بولدیلر: یتیم، مسکین، ابن سیلگه. ابوحنیفه ده
 یونی اختیار فیلدی ﴿إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ﴾ اگر اللهغه ایمان کیتورگان
 بولسا کز ﴿وَمَا آتَرْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ﴾ وحق برلان باطلنی آیرغوچی
 بدر کوننده بندمز محمدکه ایندرگان قرآنغه ایمان کیتورگان بولسا کز ﴿يَوْمَ
 اتَّقَى الْجِبْنَ﴾ اول بدر کوننده مشرک جماعتی برلان مؤمنلر جماعتی بولقشدیلر
 ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ الله تعالی هر شیگه قادردر ﴿إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا﴾
 ای محمد شول کوننی باد اینکل که سز چقرنک مدینه گه یقین طرفنده بولدکز
 ﴿وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ﴾ اما مشرکلر چقرنک مکه طرفنده بولدیلر ﴿وَالرَّشْبِ
 اسْتَقْلَمْتُمْ﴾ کروان سزدن توبان ایدی ﴿وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ﴾ اگر سوغش برلن
 وعده قیلوشسا کز ﴿لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ﴾ البته وعده لر کزده نورلی تورلی بولور
 ایدکز (مشرکلرنک کوبلگی سیلی) ﴿وَلَسْنَا﴾ لکن وعده قیلوشماسا کزده
 الله تعالی جیدی سز لرنی ﴿لَيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا﴾ ازلده حکم قیلونغان اشنی
 تمام ایدر اوچون ﴿لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَن بَيْتِنَا﴾ هلاک بولغان کشیلرنک
 هلاکتی بیان صوکنده بولسون اوچون ﴿وَيُخَيِّ مِنْ حَىٰ عَن بَيْتِنَا﴾ ایمان برلان
 نورکلک تابمش کشیلرنک ترکلگبده بیان صوکنده بولسون اوچون یعنی بدر
 کوننده اللهنک کامل قدرنی ظاهر بولغاچ وحقق مسلمانلر طرفنده بولغاچ
 مشرکلرنک قارشافی البته بر عتادغه بولدر ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ شکسز
 الله تعالی سز نک سوز لر کزنی ایشنکوچی وحوالکزنی بلگوچیدر ﴿أَذِيرُ بِيَهُمْ
 اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا﴾ باد اینکل که اول مشرکلرنی الله تعالی سکا نوشکنده یک آز
 کورسانور. در واقع شولای بولدی یعنی الله تعالی رسول اللهغه نوشنده مشرکلرنی
 یک آز کورساندی ﴿وَلَوْ أَرَادْتُمْ كَثِيرًا﴾ اگر سکا آلارنی کوب کورسانسه
 ﴿لَفَسَلْتُمْ﴾ البته قورقار ایدکز ﴿وَوَتَنَزَّ عَنَّمْ فِي الْأَمْرِ﴾ واوز آرا نزاع قیلشور
 ایدکز یا که رسول الله آز دیوب آلدای دیو بناء علیه الله تعالی سوغش وقتنده ده
 آلارنی آز کورساندی ﴿وَلَسَنَّ اللَّهُ سَلَمٌ﴾ ولسکن الله تعالی سزنی نزاع دن
 فوقاردی ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ تحقیق الله تعالی کو کللرده گی نرسالرنی
 بلگوچیدر نزاع قیلوشاچقکزنی بادیده مشرکلرنی سزگه آز کورساندی ﴿وَإِذْ

يُرِيكُوهُمْ اِذَا لَقَيْتَهُمْ فِي اَعْيُنِكُمْ قَلِيْلًا مُّشْرِكِيْنَ بِرِلاَنِ اَوْ جَرِاشْفَانِ كُوْنِكُوْهُ اَلارَنِ
سَزْنِكُ كُوْزِكُوْزِكُوْهٖ يَبِكُ اَز كُوْرَسَانَدِيْ ﴿وَيَقْلُلْكُمُ فِيْ اَعْيُنِهِمْ﴾ وَنَسْكِرْلُوْبُ
مَكْبَلَسُوْلُرِ اَوْ جُوْنِ سَزْنِيْ اَلارِ كُوْزِيْنِهٖ اَز كُوْرَسَانَدِيْ دِرِوَاغِ اَز كُوْرِنَدِيْ
حَتّٰى يَنْمُسُ يٰا كِهٖ بُوْزِ چَامَاسِيْ دِيُوْبِ بَلَدِيْلِرِ حَالِبُوْكَ مَشْرِكِلِرِ مَكْدِيْنِ اَرْتَقِ اِيْدِيْ
﴿لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُوْلًا﴾ اللّٰهُ تَعَالٰى اَزْلَدِهٖ يٰا رِدْمِ بِيْرُوْرِمِنْ دِيَهٖ حَكْمِ قِيْلِمَشِ اَشْنِيْ نَمَامِ
اِيْدِرِ اَوْ جُوْنِ شُوْلَايِ قِيْلَدِيْ ﴿وَالِى اللّٰهُ تَرْجِعُ الْاُمُوْرَ﴾ اَشْلُرْنِكُ بَارِچِهٖ سِي اللّٰهُغِهٖ
فَايْنُوْرُ ﴿يٰا يٰهٰٓئِهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا لَقِيْتُمْ قُوَّةً فَاقْتَبُوْا﴾ اِيْ مُؤْمِنِلِرِ فِجَانِ سَزْ سُوْغَشْدِهٖ
مَشْرِكِلِرِ جَمَاعَتِيْنِهٖ يُوْلُوْفَسَا كُوْزِ اَوْ رِنَكُوْزِدِهٖ نَابِتِ بُوْلِكُوْزِ فَاچِمَا كُوْزِ ﴿وَاذْكُرُوْا اللّٰهَ
كَبِيْرًا﴾ اللّٰهُغِهٖ كُوْبِ ذِكْرِ اِيْتُوْكُوْزِ ﴿تَعَلَّمْكُمُ فُقُحُوْنَ﴾ شُوْلَايِ بُوْلَسَا كُوْزِ اَوْ سَتُوْنِ
چِفَارَسَزِ جِيْكَارَسَزِ ﴿وَاَطِيعُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ﴾ اللّٰهُغِهٖ وَآنَكُ رَسُوْلِيْهٖ اِطَاعَتِ قِيْلِكُوْزِ
﴿وَلَا تَنَازَعُوْا﴾ سُوْغَشِ اَشْلُرِنَدِهٖ اَلارِ بِرِلَانِ نَزَاعِ قِيْلُوْشْمَا كُوْزِ ﴿تَتَفَشَلُوْا﴾ اِگِرِ
نَزَاعِ قِيْلُوْشْمَا كُوْزِ نَارِالُوْرَسَزِ ﴿وَتَذْهَبَ رِيْحُكُمْ﴾ بَسِ شُوْلِ سِيْبِلِيْ قُوَّةٖ وَكُوْچِكُوْزِ
وَشُوْكُنِكُوْزِ كِيْتَارِ ﴿وَاَصْبِرُوْا﴾ صَبِرِ قِيْلِكُوْزِ ﴿اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ﴾ شَكْسَزِ اللّٰهُ
تَعَالٰى صَابِرِلِرِغِهٖ يٰا رِدْمِ اِيْدِهٖ چِكْدِرِ ﴿وَلَا تَسْكُوْنُوْا كَمَا الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا﴾
بُوْرَطِلِرِ نَدِيْنِ تَسْكِرِكِ بِرِلَانِ چِفْقَانِ فِرِيْشِلِرِ كِيْبِيْ بُوْلِمَا كُوْزِ ﴿وَرِثَاۃُ النَّاسِ﴾ دَخِيْ
اَدْمِلِرِگِهٖ رِيَالِقِ بِرِلَانِ چِفْقَانِلِرِ كِيْبِيْ بُوْلِمَا كُوْزِ ! يِعْنِيْ فِرِيْشِ تَسْكِرِكِ بِرِلَانِ دَخِيْ
شِهْرِنَمِزِ اَرْنَسُوْنِ دِيَهٖ سُوْغَشْفِهٖ چِفْدِيْلِرِ سَزِ اَلارِ كِيْبِيْ بُوْلِمَا كُوْزِ ! ﴿وَيَصْطُوْنُ عَنْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ دَخِيْ اَلارِ بَاشْقِهٖ لَارِنِيْ اللّٰهُ يُوْلِنْدِيْنِ طِيَالَارِ ﴿وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ﴾
اللّٰهُ تَعَالٰى اَلارِ قِيْلِقَانِ عَمَلِنِيْ بِلَهْدِرِ بِنَاءِ عَلَيْهِ جَزَا لِرِنْدِهٖ بِيْرُوْرِ ﴿وَاذْكُرِيْنَ لَهُمُ الشّٰيْطٰنُ
اَعْمَالَهُمْ﴾ شَيْطَانِ اَلارِنِكُ اَوْزِ اَشْلُرِنِيْ يِعْنِيْ رَسُوْلِ اللّٰهِ بِرِلَانِ سُوْغَشُوْلَارِنِيْ اَلَارِغِهٖ
زِيْتَلِيْ قِيْلَدِيْ جُوْنِكِهٖ اَلارِ فَايْنُوْرِغِهٖ نَبِتِ اِيْتِكَاچِ شَيْطَانِ: بِيُوْقِ سَزِ مَحْمَدِدِنْ
اَوْچِكُوْزِنِيْ اَلْمَايِيْچِهٖ فَايْتِمَا كُوْزِ اَلارِ يَبِكُ اَزْدِرِ . . . . . دِيَهٖ وَسُوْسِهٖ قِيْلَدِيْ
﴿وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ اَيُّوْمَ مِنَ النَّاسِ﴾ شَيْطَانِ اِيْتَدِيْ: بُوْ كُوْنِ اَدْمِلِرِدِنْ سَزْنِيْ
جِيْجِهٖ چِكُ كَشِيْ هِيْچِ بُوْفِدِرِ ﴿وَاِنِّيْ جَارٌ لَّكُمْ﴾ وَمِيْنِ سَزْگِهٖ يٰا رِدْمِچِيْ مِنْ ﴿قَلَمًا
تَرَاۤءَتِ الْفِتْنٰنِ﴾ بَسِ اِيْكِيْ عَسْكَرِ جَمَاعَهٗ سِيْ بَرَسِيْنِ بَرَسِيْ كُوْرِگَاچِ ﴿نَكَصَ عَلٰى
عَقْبِيْهٖ﴾ اَوْلِ شَيْطَانِ اَرْتِيْنِهٖ فَايْتُوْبِ كِيْتَدِيْ ﴿وَقَالَ اِنِّيْ بَرِيٌّ مِّنْكُمْ﴾ وَاِيْتَدِيْ نَحْقِيْقِ
مِيْنِ سَزْدِنْ بِيْزَامِنْ ﴿اِنِّيْ اَرِيْ مَا لَا تَرُوْنَ﴾ تَحْقِيْقِ مِيْنِ سَزْ كُوْرِيْ تُوْزِغَانِ
خَطِرِلَارِنِيْ كُوْرِهْمِنْ ﴿اِنِّيْ اَخَافُ اللّٰهَ﴾ مِيْنِ بَارِچِهٖ عَالَمِنِيْ تَرِيْپِهٖ اِيْدُوْچِيْ اللّٰهَدِنْ
فُوْرَقَامِنْ ﴿وَاللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ﴾ اللّٰهُ تَعَالٰى قَاتِيْ عَذَابِ قِيْلُوْچِيْدِرِ ﴿اِذْ يَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ
مُسْلِمٰنِلِرْنِكُ اَزْلَفْنِيْ كُوْرِگَاچِ مَنَاقِلِرِ اِيْتَدِيْلِرِ ﴿وَالَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ﴾ دَخِيْ

قلبلرنده آورو بولغان یعنی ایمانلری ضعیف کیشلر ایتمیلر: ﴿غَرَّ قَوْلُآءِ دِينِهِمْ﴾
 بومحمدنک اصحابینی دینلری آلدادی بیتمدیو ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ برکشی اللهغه
 نوکل فیلسه ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بس الله تعالی غالب ومصلحتچاش فیلنو چیدر
 ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ﴾ ای محمدا گوسن فرشتهلر مشرکلرنک
 جانلارین آلمان وقتنی کورساک ایدی البته بر الوغ فور قسج اش کورر ایدک
 ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهُهُمْ﴾ اول مشرکلرنک یوزلرینه اورورلر ﴿وَأَذْبَارُهُمْ﴾ دخی
 آرقالرینه سوغارلر واپتورلر که ﴿وَنُوفُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ کوبلر گویچی
 عذابنی نانوگزدیو ﴿ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَبْدَانِكُمْ﴾ اوشبو عذابلانوگزر اوزگزر قیلغان یاوز
 عملر گزر سییلدر ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ در سئلکده الله تعالی گناهسز
 حالسده قللرینه ظلم ایدمچک توگللر ﴿كَذَّابٌ أَلْ فِرْعَوْنُ﴾ بو مشرکلرنک صفنی
 فرعون قومینک صفنی کییدر ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ و آلاردن اولکی امتلرنک صفنی
 کییدر ﴿كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ اللهنک آیاتینه اوشانمایدلر ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾
 بس الله تعالی آلارنی گناهلری سبیلی عذاب فیلدی ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾
 تحقیق الله تعالی قوتلی وگناهیلرغه عسذامی قاتیلدر ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكْ مُغَيِّرًا﴾
 آلارغه کیلگان هلاکت شول سییلدر که الله تعالی اوزگار تیلدر ﴿نِعْمَةٌ﴾
 انعمها علی قوم ﴿بِر قومیگه بسیرگان نعمتی ﴿حَتَّىٰ يَفِيَرُوا مَا بَانَقَسَهُمْ﴾
 اول قوم اوزلرینک حاللرینی اوزگار تمایبجه. مثلا بسر امت یغشیلر
 ایکان ایمانلار الله تعالی ده آلارغه بیرگان نعمتی نچارغه الماشدور. تاکه
 بزم نانا ملتی دین فوشقانیجه یورمد کمزدن فی حاللر که نوشدک؟! ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ﴾
 عَلِيمٌ ﴿شَكَرَ اللَّهُ تَعَالَىٰ بِنَدْوَلَرِنک سوزلرین ایشتکویچی و نطلرین بلگو چیدر
 ﴿كَذَّابٌ أَلْ فِرْعَوْنُ﴾ بو مشرکلرنک هلاکتی فرعون قومینک هلاکتی کییدر ﴿وَالَّذِينَ﴾
 مِنْ قَبْلِهِمْ ﴿دَخَىٰ آلَآرْدَنَ اَوَّلَ بولغان قومینک هلاکتی کییدر ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾
 آلار رب لارینک آیتلرینی بارچه صفنی بالغان دیدیلر ﴿فَأَهْلَكْنَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بس
 بزده آلارنی گناهلری سبیلی هلاک ایدنک ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وفرعون قومینی
 صوغه غرق فیلدی باطردق ﴿وَكُلٌّ سَكُنُوا ظُلْمِینَ﴾ چونکه آلار بارچه صفنی ظالم
 ایدیلر ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ﴾ برده یورویچی حیوانلارنک الله قاشنده ایگ
 قباحنی ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مشرک بولغان کیشلورد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بس آلار
 ایمان کیتورچکلر توگل ﴿الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنْهُمْ﴾ اول مشرکلردن بر نورلی جماعت
 باردر اگر سین آلارغه عهد فیلساک ﴿ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ﴾ سوگره
 آلار عهد فیلوشقان سایون عهدلرن سندرالر ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ آلار عهدلرن

سندرو دن فور فاسلر ﴿ فَأَمَّا تَفَفَّتْهُمْ فِي الْخَرْبِ ﴾ بس سین اگر آلاغه سو غشده
جیکساک ﴿ فَشَرَّدَ بِهِمْ ﴾ بس آلا رنی آبور فور فوغه سال ﴿ مِنْ خَلْفَهُمْ ﴾ آلا رنک
آرنلار ندغی خلقغه فور فو سالغل ، یعنی بوندا غبارنی جیکسا کز آرنندن کیله
نور غانلری ایشنوب فور فولار نندن کیلماسلر ﴿ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴾ احتمال که
آرنلار ندغبار و عطله نور لر ﴿ وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً ﴾ اگر سین بر فومنک
خیانتندن فور فساک ﴿ فَأَنْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ﴾ اول وقتده سین آلا رغه اوز کنگ عهد گئی
کاشلا غانکئی بلگور تکل ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَأُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴾ تحقیق الله تعالی خیانت ایدو جیلرنی
سویماس ﴿ وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سِعْيُوا ﴾ مشرکلر اوز اولر بیی آلفه کیندی لر
دیبه حساب قیلمه سونلر ﴿ أَنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴾ تحقیق آلا رالنی عاجز قیلا آلماسلر ﴿ وَأَعْدُوا
لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ ﴾ مشرکلر بر لان سو غشورغ ، کو چکز یکان قدر لی فوتلر
بر لان حاضر لنکر ﴿ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ ﴾ وهم آطلار باغلاما قلق بر لان ﴿ تَرْهَبُونَ
بِهَ عَنِ اللَّهِ وَعَدُوِّكُمْ ﴾ اول حاضر لنو کز بر لان سز اللهمک دشمانی و اوز کز نک
دشمانکزی یعنی مشرکلرنی فور فوتور سز ﴿ وَأَخْرَيْنَ مِنْ دُونِهِمْ ﴾ ودخی عرب
مشرکلر نندن باشقه لرنی فور فوتور سز ﴿ لَأَتَعَلَّبُونَهُمْ ﴾ اول ایکنچی مشرکلرنی سز
بلجیسز ﴿ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ﴾ آلا رنی الله غنه بله در ﴿ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ سز نک
الله یولنده اتفاق قیلغان نرسه کز ، اط ، و باشقه فور اللرکی ﴿ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ ﴾ سز که
آنک ثوابی کامل بیر لور ﴿ وَأَنْتُمْ لَا تَظْلُمُونَ ﴾ آنک ثوابی کیمتلوب سز که ظلم
قیلونماس ﴿ وَأَنْ جَحَّجُوا لِلسَّلَامِ ﴾ اگر کافر لر صلح قیلور غه میل قیلسلر ﴿ فَاجْتَنَحْ
لَهَا ﴾ بس سینده صاحقه میل قیل ﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ﴾ والله غه توکل قیل ﴿ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴾ تحقیق اول الله تعالی هر سوزنی ایشنکوچی و هر اشکزی بلگو چیلر
﴿ وَأَنْ يَرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ ﴾ اگر آلا ر صلح قیلغان بولوب سنی آلامقغه نلاسلر
سین آلابده فور قمه ﴿ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ ﴾ بس شکسز سکا یار دم ایتار که الله تعالی
ینکلکلیدر ﴿ هُوَ الَّذِي آيَدُكَ بِنُصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴾ شول الله تعالی در که اوس و خزر ج
قیله لرن ایمانغه کیتروب وهم اوزینک خاص یار دی بر لان سنی قولنلدری ،
ایندی شول اللهغه اوشانغاج نچوک آلا ردن فور فرغه کبرک ﴿ وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ﴾
اول ایکی قیلنه ک کو کللرینه الله تعالی الفت سالوب دوستلاندری ، آلا ر شول
قدر برسی برسینه دشمان ایدیلر که ﴿ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ﴾ اگر سین
آلا رنی دوستلاندریق اوچون بر یوزنده گی نرسه لر نک بار چه سنی اتفاق قیلساک
﴿ مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ﴾ کو کللرینی الفتلدره آلامس ایدک ﴿ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ ﴾
لکن الله تعالی آلا رنک کو کللرینه الفت سالیدده بس جیلشوب سکا یار دمه

بولدیلار ﴿ اِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ شكسز الله تعالى غالبدر و حكيمدر . ايدى شول
الله سنك ياردمچك بولسه آلاردن قور فمق هبچ يارارنى ؟ ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
حَسْبُكَ اللَّهُ ﴾ اى محمد سكا ياردم ايتارگه الله تعالى يتار ﴿ وَمَنْ آتَيْكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾
وهم سكا ابارگان مؤنلر دخى كافيدر ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ ﴾
اى يبضبر مؤنلرنى سوغشورغه قز قدر غل ﴿ اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبْرُونَ ﴾
اگر سزدن يكرى صبرلى ابرلر بولسلر ﴿ يَغْلِبُوا مَائَتِينَ ﴾ ايكى يوز مشرك گه
غالب بولورلار ﴿ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ ﴾ اگر سزدن يوز ابر بولسه ﴿ يَغْلِبُوا أَلْفًا ﴾
مك كشيگه غالب بولورلار ﴿ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ مشرك بولغان قومدن مك گه غالب
بولورلر ﴿ بَانَهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴾ اول مشركلرنك جيكلما كى شول سبيدنلر كه آلا
ياردم اللهدن ايكازلكنى آكلاميلر ، شونك اوچون تر و شمبلر ثابت بولا آلبيلار
﴿ اَلَّذِينَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ ﴾ حاضر الله تعالى سزگه جيكلما قيلدى ﴿ وَعَلَّمَ أَنْ فَيْكُمْ ضَعْفًا ﴾ والله
تعالى بلدى تحقيق سزنگ آرا كرده ضعيفلر باردر ﴿ فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ ﴾ بس اگر سزدن
يوز صبرلى كشى بولسه ﴿ يَغْلِبُوا مَائَتِينَ ﴾ ايكى يوزگه غالب بولورلر ﴿ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنَ بِإِذْنِ اللَّهِ ﴾ اگر سزدن مك صبرلى كشيرلر بولسه اللهنك ياردمى
ايله ايكى مك مشرك گه غالب بولورلر ﴿ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ الله تعالى صبرليلار
برلاندر ﴿ مَا مَكَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ آسْرَى ﴾ هبچ ييغمبرگه آغان اسبرلرنى فديه
آلوب ييارمك درست نوگل ﴿ حَتَّى يَبْخُنَ فِي الْأَرْضِ ﴾ نساكه يرده غلبه تابانچه
بدر كوننده يتمش كافرنى اسبر آغانلر ايدى . رسول الله اصحابغه مشاوره قيللاج
ابو بكر الصديق : يا رسول الله آفچه آلوب آزاد قيلايق ، وحضرت عمر :
آفچه لرينه محتاج نوگلمز قولمزغه نوشكان الله دشمانلارن باشن چابوب اوزامز
ديدى . رسول الله ابو بكر الصديق سوزى برلان عمل ايدوب آفچه آلوب
آزاد قيلدى شول حقه آيت نازل بولوب آفچه آلونى طيدى ﴿ تُرِيدُونَ عَرَصَ
الدُّنْيَا ﴾ اى صحابه لر سز دنيا مالينى تليسز ﴿ وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ﴾ اسا الله تعالى
آخرنى يعنى دين اسلامنك قوزلى بولماقن تسليدر ﴿ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ الله تعالى
غالب و مصلحتجه اش قيلهوچيدر . حضرت عمر ايدى : بروقت كيلسام رسول
الله برلان ابو بكر بغلاشوب اونورالار ، ايتهلر اسبرلرنى آفچه آلوب آزاد
قيلماقز ياراماغان ايكاز . . . . . ديو ﴿ لَوْ لَا كَتَبَ مِنَ اللَّهِ سَبَقٌ ﴾ اگر لوح
المحفوظلده اجتهاد ايدوبده خطا ايدوچيلر عفو ايدلندر ديو اللهنك حكى بولماسه
ايدى ﴿ لَسْتُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ اسبر برابرينه آغان مالسكز اوچون
سزگه الوغ عذاب ابرشكان بولور ايدى . لسن سوگرده فديه آلنو حلال

قیلونغان چونکه اللہ تعالیٰ ایستکان: ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا﴾ آغان غنیمتلر کز
 حلال و طیب اولدغی حالده آندن سز آشا کز دیو . فدیده غنیمتگه کره در
 ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ اللهدن فور فوکز ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ شکسز اللہ تعالیٰ غفور
 رحیمدر ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى﴾ ای بیغهیر! فوللر کزده
 بولغان اسبرلرگه ایت! ﴿إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا﴾ اگر اللہ سز نك قلبکوزده
 یخشی نیت بار ایدکنی بلسه ﴿يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ﴾ سزدن آغان فدیده دن
 بخشینی سزگه بیورور، مالکزینی آغانغه هبجده فایغور ما کز فقط قلبکوزنیگنه
 بخشیلاتوکز! ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ دخی سز نك گناهلار کزنی بارلقار ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ﴾ اللہ تعالیٰ غفور رحیمدر ﴿وَأَنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ﴾ اگر اول اسبرلر سکا
 بر خیانت قیلونی تلاسالر ﴿فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ﴾ تحقیق آار موندن الک
 اللہغهده خیانت قیلدیلر ﴿فَأَمَكَنَّ مِنْهُمْ﴾ شونك او چون بدر کوننده سنی آارغه
 قادر قیلدی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ آارنك خیانتینی اللہ تعالیٰ بلگوجیدر و مصلحتیجه
 اش قیلغوجیدر ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا﴾ تحقیق ایمان کیتروب مکه دن مدینه گه
 هجرة قیلغان کشیلر ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ دخی ماللری تنلری بر لان ملت
 او چون جهاد قیلغوجیلر ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ یعنی اللہ یولنده سوغش قیلغان کشیلر
 ﴿وَالَّذِينَ آوَأُ وَانصَرُوا﴾ دخی هجرة قیلوب کیلگان صحابه لرنی قارشو آلوب
 ایولرینه کرتوب یاردم ایستکان کشیلر ﴿أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَا بَعْضٍ﴾ آار برسی
 برسینه دوست و فردشلر حتی وارنلاردر که برسی برسندن میراث آالشورلار
 ایسدی ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا﴾ شول کشیلر که ایمان کیتوربد مکه دن
 مدینه گه کوچماسالر ﴿مَا لَكُمْ مِنْ وَلَا يَتَهُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ سز نك اول مسلمانلارغه
 ولبلککز هیچ یوق، وارنده بولمبسز صافلامبسزده ﴿حَتَّى يُهَاجِرُوا﴾
 تا کوچکانلرینه چه. مؤمنلر ایتدیلر: اگر بزدن یاردم استهسالر بزنی اشلمز
 دیو؟ اللہ تعالیٰ ایتدی: ﴿وَأَنْ اسْتَنْصَرْتُمْ فِي الدِّينِ﴾ اگر دین حقنده سزدن یاردم
 استهسالر ﴿فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ﴾ بس سزگه آارغه یاردم بیرمک لازمدر ﴿أَلَا عَلَى قَوْمٍ
 يَبِيِّنْكُمْ وَيُنْفِخُ فِي أَعْقَابِكُمْ﴾ مگر سزدن شونداي کافرلار اوستینه بارورغه یاردم
 استهسالر اول کافرلر بر لان سز نك آرا کزده عهد بولور اول وقتده البته یاردم
 بیرماز سز ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ اللہ تعالیٰ سز قیلغان عمللرنی کورگوجیدر
 ضایع قیلماس ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَا بَعْضٍ﴾ مشرکلرنك بعضسی بعضی سینه
 ولی و دوستلردر ﴿أَلَا تَعْلَمُونَ أَنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَدًا كَثِيرًا﴾ اگر شول
 ایتولگان یاردملرنی قیلماسا کز برده قتللر چقار والوغ فسادلر بولور یعنی ایمان

ياغي ضعيفله نوب كفر ياغي قوتلنور ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
 ايمان كيترو بده اسلام بربنه كوچكان كشيلىر، ودخى الله بولنده سوغش اينكان
 كشيلىر ﴿وَالَّذِينَ آوَا وَنَصَرُوا﴾ ودخى كوچوب كبلگان كشيلىرى ابولر ينه
 ايندروب ياردم اينكان كشيلىر ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ شولاردى حق مؤمنلر
 ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ آلارغه مغفوره بولور ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و كوركام رزق بولور
 ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَجَرُوا﴾ شول كشيلىر كه كوچوب كينكان كشيلىر سوكنده
 ايمان كيتروب ينه آلارده كوچوب كبلسلر ﴿وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ﴾ وسزنىك برلان
 بر گه سوغش قيلسلر ﴿فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ﴾ بس اول كيشلر سزنىك جماعه كزردن
 يعنى مؤمنلردر ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ آرالارنده قرداشلك
 ياقينلى بولغان كشيلىر اللهنىك حكمنده برسى برسينه وارنلاردى، آلار بولغانده باشقه
 كشي ميراث آلماس ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ تحقيق الله تعالى هر شينى
 بلدر بو حكمنده باوبدر .

سورة التوبة مدينة مائة وتسع وعشرون آية

حضرت على كرم الله وجهه دن سورامشلردر كه اوشبو توبه سورهنده نه اوچون
 بسم الله يازلمادى؟ ديوب. جواب بيرگان: بو سوره مشركلر كه قهر و قلع ايله سوغش
 امرنده نازل اولدى قلجده ايسه امان يوقدر بسم الله رحمت و امان آياتى در، شونىك
 اوچون يازلمادى ديوب. . . . . ﴿بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ مشركلر برلن بولغان عهدكز الله دن و آنىك رسولى طرفندن
 سندر لادر ﴿قَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ﴾ اى مشركلر سز گه مهلت بر
 يوزنده ايركونلاب دورت آى يور كز ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾
 بلكز كه سز الله تعالىنى عاجز قىلا آلماسز ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ﴾
 دخى بلكز كه البته الله تعالى كافرلرنى رسواى قىلاچقدر ﴿وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرِسُولِهِ
 إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَشْبَرِ﴾ الله برلان رسولندين آدملر گه حج اكبر كوننده
 اعلاملر ﴿أَنَّ اللَّهَ بَرِيٌّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرِسُولُهُ﴾ تحقيق الله تعالى هم آنىك رسولى
 مشركلر دين بيزادر. تبوك سوغشندن صوك رسول الله حج غه بارور غه نلادى
 مشركلر بالانفاج طواف قىلالر ايدى، رسول الله بالانفاج طوافنى يارنماينجه حضرت
 على برلان ابوبكر الصديقنى بالانفاج طواف قىلماسونلر ديوب يياردى. شول كون
 مسلمانلار و باشقه لار كوب جبولدقنلردين حج اكبر ديولدى ﴿فَإِنْ نَبِهْتُمْ فَبِئْسَ خَيْرٌ
 لَكُمْ﴾ كفر كزردن توبه ايتسا كز البته اوزكز اوچون خبردر ﴿وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا

أَنْتُمْ غَيْرَ مُعْجِزِي اللَّهِ، اگَر توبه دن باش تارتوب همان کفرده بولسا کُز، بلکترکه
 سز اللهی عاجز قیلا آلماز سز، الله تعالی سزنی نیچوک اشلا رکه بلور و بَشَرِ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِعَذَابِ آيَمٍ ۖ كَافِرًا رَکَه قاتی رنجکوجی عذاب ابله بشارت بیر ۖ اِلَّا الَّذِينَ
 عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۖ مگر مشرکلر بر لان مصلحتجه نور ورغه عهد قیلوشقان
 بولسا کُز ۖ ثُمَّ لَمْ يَنْفُصُوهُمْ شَيْئًا ۖ سو کُره اول مشرکلرده عهدلرین بوز ماسه لر
 ۖ وَلَمْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا ۖ وسز نك ضرر کُز غه هیچ کسگه یار دم اینماسه لر
 ۖ فَأَتَمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مِذَّتِهِمْ ۖ بس آلار نك عهدلرین وقینه قدر تمام اید کُز!
 ۖ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۖ چونکه الله تعالی عهد بوز ودن صافلانو چیلارنی سوبه لر
 ۖ فَأَذًا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحَرَّمَ ۖ فجان سوغش حرام بولغان آیلر اوتسه ۖ فَأَقْتُلُوا
 الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ ۖ مشرکلرنی قایدنه نابسا کُز شونده اوتور کُز ۖ وَخُدُّوهُمْ
 وَالْآرَافِي تَوْتُوبِ يَلْبَسِ اسِيرَ الْكُز ۖ وَاخْضَرُوهُمْ ۖ اگَر فولغه نوشوره آلماسا کُز
 شهرلرین محاصره قیلوب یعنی جولقاب نور و کُز ۖ وَأَقْعُدُوا إِلَيْهِمْ كُلَّ مَرَّصِدٍ ۖ هر اونه
 نورغان برلرده آرافنی صافلاب اوتور کُز ۖ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۖ اگَر مشرک
 و کفرلر ندین توبه ایدوب نماز اوقسالر ۖ وَأَتُوا الزَّكَاةَ ۖ وز کانلرین بیر سه لر
 ۖ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ ۖ بس فوتقار کُز یوللرینه ایرک بیر کُز ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۖ
 شکسز: الله تعالی غفور رحیم یعنی مشرکلر ندین فایتوب نماز اوقوب زکاة بیر سه لر
 و اسلام حکملرن قبول اینسه لر شکسز الله تعالی آلار نك اولده بولغان گناهلرن
 کبچرر ۖ وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ ۖ اگَر مشرکلردن بر کسه
 کیلوب سندن امان سوراسه آ کُز غه امان بیر گل ۖ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ۖ تا که
 اللهنک سوزنی ایشنسون ۖ ثُمَّ أَبْلغُهُ مَأْمَنَهُ ۖ اگَر الله تعالی سوز ندین باش تارنسه
 اورنینه یار ۖ ذَلِكَ ۖ اوشبو حکمنی سکا قوشما قلمز ۖ بَانَہُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ۖ
 آلا اللهنک حکمنی بلمگانلکلری سبیلدر بس سنک حضور کا کیلوب ایشونسونلر
 ۖ كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ ۖ الله تعالی قاشنده و آنک
 رسولی قاشنده مشرکلر نك نیچوک عهدی بولسون، حالبوکه مشرکلر نك اوزلر نده
 هیچ بر عهدیوق سوزلر نده تورمیلر، یعنی آلا رغه الله دن عهد بولماس ۖ اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
 عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ مگر مسجد حرام حضور نده سزگه عهد قیلغان مشرکلر گه گنه
 اللهنک عهدی بارد ۖ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ ۖ سزگه قایسی اورلرده سوزلر نده تور سه لر
 ۖ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۖ شول اورنلارده سزده سوز کُزده تور کُز ۖ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۖ
 اللهنک قوشقانیبه مخالفت قیلودن صافلانکُز الله تعالی تقوالارنی یارانادر ۖ كَيْفَ ۖ
 نیچوک اول مشرکلر گه اوشانچ عهد بولسون ۖ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ ۖ اگَر سزگه

غالب بولسا لارايدى، لا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً، سزىڭ قرداشلىك كىزنى وعهد كىزنى
 البته قاراماسلار ايدى، يَرْضَوْنَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ، آلا سزىلرنى فقط آوزلرى
 برلان رضا قىلورلار، وَتَأْتِي قُلُوبُهُمْ، اما كوكللىرى اول سوزلردن ابا قىلور
 قاچار خلاقى اشلىر، وَأَشْكُرْهُمْ فُسْقُونُ، آلا رىڭ كو براگى فاسقلردى، اَشْتَرُوا
 بَايْتَ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا، اللهنىڭ آيتلىرى بىر ابرينه آزغنه آفجهنى اخيار قىلار
 فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ، الله بولدىن كىشلىرىنى طىبالار، اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ،
 تحقيق قىلغان اشلىرىنى قىباحتىر، لا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً، آلام مؤمنلر
 حقنى قرداشلىكنى هم عهدنى ساقلاماسلار، وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ، مونه شول
 كىشلىردى حقدىن اوتكان كىشلىر، فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ، اگر
 كىرلردن قايتوب نماز او قوب زكوتلرنى بىرسىلر، فَأَخْوَأْنَاكُمْ فِي الدِّينِ، بس
 سزىڭ دىن قرداشلىق اولورلر، وَنُقِصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ، بىز عالم و بىلكلى
 كىشلىرگه آيتلرمنى بيان قىلامىز، وَإِنْ نَكَرْتُمْ آيَاتِنَا مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ، اگر عهد قىلغان
 صوگىندە بىسلىرىنى سىندىرسىلر، وَطَعْنَا فِي دِينِكُمْ، وهم سزىڭ دىنىڭگه طەن قىلسالر
 فَقَاتِلُوا أُمَّةَ الْكُفْرِ، اول وقت مشركلرنىڭ باشلىقلىرىنى اوتىر كىز، اِنَّهُمْ لَا آيَاتَانَ لَهُمْ،
 تحقيق آلا رىڭ عهدلىرى بوقدىر بولسەدە تونجىلار، لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ، شول وقت
 احتمال كىرلردن تويولورلر، الْأَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَرْتُمْ آيَاتِنَا، بىسلىرن بوزغان
 مشرك قوم برلان صوغىسا كىزچى، وَهُمْ أَوَّاعٌ بِالْأَجْرِ الرُّسُولِ، وهم رسول اللهنى
 چىقارورغە قىصد قىلدىلر بىنى نىت لىدىلر، وَهُمْ يَدْعُونَكُمْ أَوْلَ مَرَّةً، عهد بوزونى
 اول مرتبه آلا رىڭ باشلىقلىرى، اَتَخَشَّوْنَهُمْ، ابا آلا ردىن قورقاسىزى؟، قَالَهُ أَحقُّ أَنْ
 تَخْشَوْهُ، سزىڭە قورقار اوچون الله تعالى لانتقىر، أَنْتَ أَمْرِيه قارىشلىق
 قىلما كىز، اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ، اگر كامىل مؤمنلر بولسا كىز، قَاتِلُوهُمْ
 يَعْذِبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ، مشركلر ابلە سوغىش كىز الله تعالى آلا رىڭ سزىڭ قول كىز
 ابلە عذابە سالور، وَيَخْزِهِمْ، و آلا رىڭ رسواى قىلور، وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ،
 آلا اوستىنە بارورغە سزىڭە ياردەم قىلور، وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ،
 و آلا ردىن اذا وجفا كورگان مؤمنلرنىڭ كوكللىرىنى شفا بىرور، وَيَذْهَبُ
 غَيْظُ قُلُوبِهِمْ، واول مؤمنلرنىڭ كوكللىرىنىڭ آچولارنى بىجارور، وَيَتُوبُ
 اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ، والله تعالى نلاگان كىشىسون نوبە قىلدىر نوب توبەسون قبول
 قىلور، وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ، الله تعالى هر نرسەنى بىلگىچى وەر اشىندە حكمنى
 رعايە قىلغوجىدىر بو اشلىرىندەدە البته بىز بىلگان كوب حكمتلر باردر، اَمْ حَسِبْتُمْ
 أَنْ تُتْرَكُوا، اياسىز حساب اىنەسىزى؟ هېچ سؤالسىز جوابسىز قالدورنى، وَتِلْكَ

يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ ۖ دُخِيَ سِرُّكَ آرَاكَ زِدْنِ مَتَى أَوْ جُونِ تَرَوْشِقَانِ
 وَحَتَّى سَوْغَشَ قَيْلِقَانِ كَشِيلِرْنِي اللَّهُ تَعَالَى بِلْمَايْدِرْ؟ آلا رَنْكَ اجْتِهَادْلِرِي بَوْشَقَه كَيْتَه
 دِيوَبِ أُوَيْلِسْزِمِي؟ ۖ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَبِجَهَّةٍ ۖ دُخِيَ
 اللَّهُدَنْ وَآنْكَ رَسُولَنْدَنْ وَهَمْ مُؤْمَلِرْدَنْ بِاشْفَهْنِي دُوسْتِ تَوْتَمَاوَجِيلِرْنِي بِلْمَايْدِرْ
 دِيوَبِ أُوَيْلِسْزِمِي؟ يَوْقِ آلايِ أُوَيْلَا مَا كَزَّ اللَّهُ تَعَالَى هَرِ قَايُوسِنِي بِلَادِرْ، هَمْ شَوْكَآ
 كُورَه آلا رَغَه هِيچِ شَكْسْزِ دِرْ جَهْلِرِ بِيِرَه چَكْدِرْ ۖ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۞ اللَّهُ
 تَعَالَى سَزِ قَيْلِقَانِ اَشْلِرْدَنْ بَارْ چَه سَنْدَنْ خَبِرْ دَارِ دِرْ بُوشِ قَالُورْمِزِ دِيوَبِ هِيچِ ظَنْ
 اَيْتَمَا كَزَّ ۖ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْبُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ ۖ كَا فِرْلِرْگَه كَعْبَهْنِي تُوَزِ اَنْوَلَارِنْدَه
 ثَوَابِ بُولْمَاسِ ۖ شَهْدِيْنَ عَلَيَّ اَنْفُسَهُمْ بِالْكَفْرِ ۖ اَوْزِ اَوْزَلِرِنِسَه كَفْرِ بِرْلَانِ شَهَادَه
 بِيُرُوبِ تُوْرَغَانِ حَالِلِرْنِدَه، بَسِ بَزْنِكَ يَخْشِيْ عَمَلِلِرْمِزِ بَارِ كَعْبَهْنِي بِنَا قَيْلَا مِزِ دِيوِ
 مَاقْتَسَانِمَا سُوْنَلِرْ ۖ اَوْ لَنْكَ حَبَطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۖ اَوْلِ كَشِيلِرْنِكَ عَمَلِلِرْيَنْكَ ثَوَابِي جُوَيْلِدِي
 ۖ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۞ وَآلَارِ جَهَنْمِدَه مَنگُو قَالَاچُقِلِرْدِرْ ۖ اِنَّمَا يَعْبُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ
 مِنْ اَمْنٍ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ مَسْجِدِلِرِ يَاصَابِ ثَوَابِ اَلْفُوجِي قَطْعِ اللّٰهَغَه وَآخِرَه
 كُوْبِنِه اِيْمَانِ كِيْتُوْرْگَانِ كَشِيلِرْ ۖ وَاقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ ۖ دُخِيَ نَمَازِ لَارِنْ دَائِمِ
 اَوْقُوبِ زَكُوْتَلِرْنِدَه بِيِرْگَانِ كَشِيلِرْ ۖ وَلَمْ يَخْشِ اِلَّا اللَّهَ ۖ وَاللَّهُدَنْ بِاشْفَهْدَنْ فُورْقَاوَجِي
 كَشِيلِرْگَه دِرْ ۖ فَفَسَى اَوْلَيْكَ اَنْ يَكُوْنُوْا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ۞ بَسِ شَوْلِ وَصْفَلِرْ تَابَلِقَانِ كَشِيلِرْ
 هِدَايْتِدَه بُولْسَهْلِرِ بُولُورْ لَارِ ۖ اَجَعَلْتُمْ سَفَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اَمِنَ
 بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ اِيَا سِزِ مَسْجِدِ حَرَامِنِي تُوَزِ اَنْوَبِ حَاجِي لَارِنِي اچِرُوبِ يُوْرْگَانِ
 مُشْرِكَلِرْنِي اللَّهُ تَعَالَى وَآخِرْتِ كُوْبِنِه اِيْمَانِ كِيْتُوْرْگَانِ مُؤْمَلِرْ كِيِيِ بِرْ دِرْ جَهْدَه
 قَيْلَا سِزِمِي؟ ۖ وَجَاهَدْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ دُخِيَ شُوْنِكَ اَوْسُتُوْنَه اللّٰه بُولِنْدَه مَلْتِي اَوْجُونِ
 اجْتِهَادِدَه قَيْلِدِي شُولَارْ كِيِيِ قَيْلَا سِزِمِي؟ ۖ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ ۖ يَوْقِ آلا رِ اللَّهُ حَضُورِنْدَه
 بِرْ دِرْ جَهْدَه بُولْمَاسَلَارِ ۖ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِيْنَ ۞ اللَّهُ تَعَالَى ظَالِمِ فُوْمِنِي
 تُوغُرِي يُولْفَه كُوْنِدِرْمَاسِ ۖ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِاَمْوَالِهِمْ
 وَاَنْفُسِهِمْ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ ۖ اِيْمَانِ كِيْتُوْرْبِدَه دَارِ اسْلَاغَه كُوچُوبِ مَالِلِرِي وَاَوْزَلِرِي
 بِرْلَانِ اللّٰه بُولِنْدَه مَلْتِ حَقْنِدَه اجْتِهَادِ اَيْنِسْكَانِ وَسُوغَشَلَارِ قَيْلِقَانِ كَشِيلَارِنِكَ اللَّهُ تَعَالَى
 حَضُورِنْدَه دِرْ جَهْلِرِي بِيَكِ الْوُغْدِرْ ۖ وَاَوْلَيْكَ هُمْ الْفَاقِزُونَ ۞ وَهَمْ كَامِلِ مَقْصُودَلِرِنِه
 اِيْرِشْكَانِ كَشِيلِرْ شُولَارِدِرْ ۖ يَبْسُرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ ۖ اَلَا رِنِي اللَّهُ تَعَالَى
 اَوْزِ طَرَفَنْدِيْنِ آلا رَغَه بُولَاقِ رَحْمَتِي اَيْلَه شَادَلَانْدِرَه ۖ وَرِضْوَانِ وَجْنَتْ ۖ وَدُخِيَ
 اَوْزِيْنِكَ رِضَا سِي وَجَنْتَلِرْ بِرْلَانِ شَادَلِقِ خَبِرِ بِيِرَه دِرْ ۖ لَهْمُ فِيهَا نَعِيْمٌ مُّقِيْمٌ ۞ آلا رَغَه
 اَوْلِ جَنْتَلِرْدَه دَائِمِ نَعْمَتَلِرِ بُولُورِ ۖ خَلْدِيْنَ فِيهَا اَبَدًا ۖ آلا رِ اَوْلِ جَنْتَلِرْدَه مَنگُو

قالوا لار ان الله عنده اجر عظيم ﴿ شكسز الله تعالى حضورنده الوغ اجر لار
 باردر ﴿ يا ايها الذين امنوا لاتخذوا اباؤكم وَاخوانكم اولياء اى مؤمنلر آنالركزنى
 و فرداشلركزنى ده دوست تو نماكز ﴿ ان استحبوا الكفر على الايمان اكر ايماننى
 ناشلاب كفرننى اخبار قيلسلر (مدينه گ هجره فرض بولفاج صحابه لار كوچه
 باشلادلر نده كتر اوزرنده قالغان فايوسى نك آناسى، فايوسينك فرداشنى، بالالرى
 موين لارينه اصلوب كوچماز گه اوتنديلر، صحابه لارنك كوكللرى نچكردى
 شول حقدده بو آيت ايندى) ﴿ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ ﴾ بر كشى آلار بر لان دوست
 بولسه، آلارنى فرغانوب هجره قيلماسه ﴿ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾ آلار ظالم لاردر
 ﴿ قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَأَخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا
 وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا ﴾ آيت اى محمد اى مؤمنلر اكر سز نك
 آنالركز، و فرداشلركز، خاتون قيله لركز، و كسب اينكان ماللركز، و آرزان
 بولودن فورقان سودالركز، و راضى بولوب نورغان بورتلركز ﴿ أَحَبَّ إِلَيْكُمْ
 مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ ﴾ الله تعالى دن و آنك رسولندين و الله بولننده
 اجتهاد بر لان سوغش قلوبدين سوكلى بولسه ﴿ قَرَّبُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ﴾ بس سز
 الله تعالى نك عذابى كيلونى كو تو كز ا ﴿ وَاللَّهُ لَإِيْهِدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴾ الله تعالى امرينه
 قارشولق قلوب فاسق بولغان كشيرنى هدايت گه كرتماس ﴿ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ
 فِي مَوْطِنٍ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ﴾ الله تعالى سز گه كوب اورنلارده همه حنين كوننده
 باردم بيردى ﴿ إِذْ أَعْجَبْتُمْ كَيْفَ نَزَّلْنَا كُوفًا ﴾ اول حنين كوننده سزنى اوزكز نك كوبلككز
 عجبله ندردى، يعنى مشركلر گه قاراغانده بز يك كوب جيگولمامز ديدكز ﴿ قَلِمٌ مِّنْ
 عِنْتِكُمْ شَيْءٌ ﴾ حال بو كه كوبلككز سز گه هيچ فائده بيرمادى ﴿ وَضَافَتْ عَلَيْكُمْ
 الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ﴾ كيك بر سز گه نار بولدى ﴿ ثُمَّ وَايْتِمُّ مَذْبِرِينَ ﴾ سوكره آرقه
 نابا فاجدكز، حتى رسول الله دن باشغه كشى ده قالمادى هم دعا قيلدى و اى مسلمانلار
 كيلكز دبو فجقردى ﴿ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴾ سوكره
 رسول الله غه و مؤمن لر گه الله تعالى رحمنى بر لان طنجلق و باطراق بيردى ﴿ وَأَنْزَلَ
 جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا ﴾ و سز كورى نورغان عسكر، يعنى پيش مك فرشته ايندردى
 ﴿ وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ و مشركلرنى سز نك فلچكز بر لان عذاب قيلدى ﴿ وَذَلِكَ جَزَاءُ
 الْكَافِرِينَ ﴾ مشركلرنك جزاسى ده شولدر ﴿ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ﴾
 سوكره مغلوب بولغان كشيردن تلاگان كشيرلر ينه الله تعالى رحمت قيلور
 و قاجقان دن قيلمان توبه لرين قبول قيلور ﴿ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾ الله تعالى غفور
 و رحيمدر ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ ﴾ اى مؤمنلر نحقيق مشركلر

نجس لر در ﴿ فَلَا يَفْرَبُوا التَّسْحِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَاهِهِمْ هَذَا ﴾ بو یلدن سوک مسجد حرامغه
یقین بار ماسونلر. بو یل هجرتنک توفرنچی یسلی ایدی. اصحاب ایندی مشر کلر
کینکاج کلر برلان سودا قیلوروز دیو، اللہ تعالی ایندی: ﴿ وَأَنْ خِفْتُمْ عَلَيَّ ﴾ اگر
سز قیبرلکدن قورفسا کز ﴿ فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ ﴾ نلاسه اللہ تعالی
اوزینک فضل ورحمتی برلان سز لر نی بای قیلور، واقعا بین وصفا خلقی مسلمان
بولعاج آلا ر برلان سودا آچلوب بخشی ساتو ایندی لر ﴿ إِنْ اللَّهُ عَلَيْهِ حَكِيمٌ ۞ ﴾
اللہ تعالی سز گه نی کبرا کنی بلدر، وشویله اشلوندن ده حکمتی رعایه ایندر
﴿ قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ اللہ تعالی گه و آخرت کوبینه ایمان
کینورسگان کشی لر برلان سوغش قیلکز ﴿ وَلَا يُحْرَمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ﴾
وهم اللہ تعالی وآنک رسولی حرام قیلغان نرسنه حرام قیلماوجی لار برلان سوغشکز
﴿ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ ﴾ وحق دین نی، دین تونماغانلار برلان سوغش قیلکز
﴿ مِنَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ ﴾ اول کشی لر کتاب بیرلگان کشیلاردر ﴿ حَتَّى بَطَّوْا
الْجُزْيَةَ عَنْ يَدِهِمْ صَفْرُونَ ۞ ﴾ کیچلک برلان فوللرندین جزیه بیر گانچه گه قدر
سوغش قیلوگر ﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزِّيٌّ أَيْنَ اللَّهُ ﴾ بهودلر عزیر اللہنک اوغلی دیوب
ایندی لر. بخت نصر بیت المقدسی حراب قلب نورات نسخه لار بین باندروب بترگاج، بهود
بیک قایغوروب تورغانده، عزیر نورات نی کوکل دن اوقوب چغا بلدیگی اوچون
عزیر الله اوغلی بولورغه کبرک والا اوقی بلماس ایدی دیوشدی لر ﴿ وَقَالَتِ النَّصْرِيُّ
الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ﴾ اما نصاری ایندی لر: عیسی اللہنک اوغلی دیو ﴿ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ
يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِ ﴾ آلا رنک اوشبو آغزلاری برلان اینکان
سوزلری السبکی مشر کلرنک سوز لرینه اوخشیدر. هیچ بر سینک دلیلی یوق
﴿ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ ﴾ اللہ تعالی آلا رغه لعنت فیلسون ﴿ آتَى يُؤْفَكُونَ ۞ ﴾ حقدن قاجوب
قایده بار الار؟! ﴿ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾ آلا راوزلرینک
عالم وعابد لر نی اللهدن باشقه تکرری قیلدی لار. یعنی عالم لری وعابد لری اللہ تعالی
حلال قیلغان نرسنه حرام دیسلر، واللہ حرام دیگان نرسنه حلال دیسه لر خلق آلا رغه
اطاعت فلانز دیب حلالنی حرام وحرانی حلال ایندی لر، بو اشلر حاضرده یوق دگل
شرعان آچق درست بولغان نرسنه اوزینک زور کورگان کشی سنه ابارب انکار
اینوی کبی در ﴿ وَالْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ﴾ وهم مریم اوغلی عیسی نی ده اوزلرینه اللہ
توتدی لر ﴿ وَمَا أَمْرُوا إِلَّا ليعْبُدُوا اللَّهَ وَاحِدًا ﴾ حال بوکه عالم لر بولسون عیسی بولسون
لوزلریده بر اللہ غنه عبادت قیلو برلان بیورولمشلار ایدی ﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ﴾ اول
اللهدن باشقه هیچ الله یوقدر، مگر اولغندر ﴿ سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۞ ﴾ مشر کلر

فیلغان شریک لردن اول اللهنى پساك دیوب بله من هم اینه من ﴿یُریدُونَ اَنْ یُظْفَرُوا
 نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ﴾ یهود و نصاری آغزلاری برلان الله نك نوری نی سوندر رگه
 تلبیر ﴿وَبِآیِ اللّٰهِ﴾ حالبوکه الله تعالی راضی اولماز ﴿اَلَا اَنْ یَّم نُّورَهُ﴾ مگر الله
 تعالی اوزینك نورین تمام قبولر ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ گرجه مشرکلر مکروه
 کورسه لرده ﴿هُوَ الَّذِیْ اَرْسَلَ رَسُوْلَهُ بِالْهُدٰی وَدِیْنِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَ عَلٰی الدِّیْنِ كُلِّهِ
 بِاَرْحَمَ دِیْنٍ لِّرَگه اوستون قبولر اوچون هدایت وحق دین برلان پیغمبر یار وچی ده
 اول الله تعالی در ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ گرجه مشرکلر مکروه کورسه لرده
 دین اسلامنی غالب قیلاچق در ﴿بِآیٰتِهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اِنَّ كَثِیْرًا مِّنَ الْاَخْبَارِ وَالرُّهٰنِ﴾
 ای مؤمنلر بله سزی یهود و نصاری عالم لرینك مال لارین آشیلار ﴿وَبِصُدُوْنَ عَنِ سَبِیْلِ اللّٰهِ﴾
 والله تعالی بولندین کشیلرنی طیلار ﴿وَالَّذِیْنَ یَكْتُمُوْنَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا یُبْفِقُوْنَهَا
 فِی سَبِیْلِ اللّٰهِ﴾ شول کشیلار که آلتون کموشنی جیلار آصری لار الله بولنه
 هیچ ده بیرمی لر ﴿فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِیْمٍ﴾ بس آلا رغه رنجگوچی عذاب برلان
 شادلقی خبر بئر ﴿یَوْمَ یُخْطِیْ عَلَیْهَا فِی نَارٍ جَهَنَّمَ فُتُكُوْیْ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوْبُهُمْ
 وَظُهُورُهُمْ﴾ قیامت کوننده اول جیغان آلتون ککشلری جهنم اوتنده
 قزدرلوب آنك برلان ما کلابلرینه وقابرغالارینه و آرقالارینه باصارلر، وابتورلر:
 ﴿هٰذَا مَا كَسَبْتُمْ لَانَفْسِكُمْ﴾ اوشولار دنیاده وقتده اوزگز اوچون آصرغان
 آلتون و کموش لرگز در ﴿فَذُوْقُوا مَا كَسَبْتُمْ تَكْتُرُوْنَ﴾ بس ایندی جوب یانوب
 اورینه صرف ایستگان آقجه لرگز نك عذابنی تاتکز ﴿اِنَّ عَذَابَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ
 اِنَّا عَشَرَ شَهْرًا فِیْ كِتَابِ اللّٰهِ﴾ الله تعالی نك فاشنده غی لوح المحفوظده آیلارنك حسابی
 اون ایکیدر ﴿یَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ﴾ یرلرنی و کولکرلنی یار اتقان کونندن
 بیرلی ﴿مِنْهَا اَرْبَعَةٌ حُرْمٌ﴾ اول اون ایکی دن دورتسی سوغش حرام بولغان آیلاردر
 یعنی رجب، ذوالقعدة، و ذالحجه، و محرم ﴿ذٰلِكَ الدِّیْنُ الْقَیْمُ﴾ اوشبو حکم لر توغری
 دیندر ﴿فَلَا تَظْلَمُوْا فِیْهِمْ اَنفُسَكُمْ﴾ اول ذورت آیده اوزگز که ظلم قیلما کز ﴿وَقَاتِلُوْا
 الْمُشْرِكِیْنَ کِتَابَةً﴾ بارچه کز بر بولوب مشرکلر برله سوغش قبولونکز، هه کز بر
 بر تکز که باردمه بولنکز، طاشلاشانکز ﴿کَمَا یَقَاتِلُوْنَکُمْ کِتَابَةً﴾ تا که آلا بار چه بی
 بر بولوب سز نك ایله سوغش قیلر، یعنی اگر مشرکلر سز که یامان
 بنده اولوب سز که حمله اینمکچی بولسه لر، سز لر هه کز بر بولنکز. آبرلشما کز
 شویله اولسا کز جینکار سز دیمکدر (بو آیت لرنك حکمی بار چه سی سوغش وقتده لادر
 یوقسه صلح وقتده بر کشینك جانینه قصد قیلو توگل ترناق برله چیرنار که ده بار ابئدر

﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ ﴿بَلَّغْتُمْ كَلِمَةَ اللَّهِ تَعَالَى مُتْقِنِينَ بِرِوَايَةِ بَرِوَالَانَ، أَلَا رَغَبٌ هَر
 دَائِمٌ يَارِدُهُ دَر﴾ ﴿أَمَّا النَّسْبُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾ سَوْغَشْ حَرَامٌ بَوْلَانِ آيِ تَوْغَرِي
 كَيْلَسَه، اُولِ آيِي كَيْجُو كَدْرَمَكْ كَفْرَهْ كَفْرَكُنِي آرَنْدُو دَر. بَعْنِي مَشْرَكْلَرَنْكْ
 سَوْغَشْلَرِي حَرَامٌ بَوْلَانِ آيِ غَه تَوْغَرِي كَيْلَسَه، تَوْقَامِيچَه سَوْغُو شَالِرِ اِبْدِيدَه
 أَنْكْ يَرِينَه اِيكْنِيچِي آيِي تَوَالِرِ اِيْدِي ﴿يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ كَيْجَكْنَرُو اِيْلَه
 مَشْرَكْلَرِنِي آرَنْدِيرُو ر ﴿يَحْلُوْنَهُ عَامًا﴾ كَيْجَكْنَرُو يَرِيْلِ حَلَالِ كُوْرُو ر لِرِ
 اُوْر لِرِنِيكْ سَوْغَشْلَرِي يَلِي ﴿وَيَحْرَمُوْنَهُ عَامًا﴾ وَايَكْنِيچِي بِلِ حَرَامِ كُوْرُو ر لِرِ
 ﴿لِبُؤْطُوْا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ اِيكْنِيچِي آيِ دِنِ حَرَامِ قِيْلُو ر لِرِي، اَللَّهُ تَعَالَى حَرَامِ قِيْلَانِ
 آيِ لَارِغَه مُوَافِقِ بُوْلَسُوْنِ اُوچُوْنِ ﴿فِيْحَلُوْا مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ بِسِ اَللَّهُ تَعَالَى حَرَامِ
 قِيْلَانِ آيِ لَارِنِي حَلَالِ كُوْرُو ر لِرِ ﴿زَيْنٌ لَيْمٌ سَوَةٌ اَعْمَالُهُمْ﴾ اَلَا رَغَبٌ شُوْلِ يَاوُزِ
 عَمَلِ لِرِي زَيْنَتِي قِيْلِي دِي ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ ﴿مَشْرَكْلَرِنِي اَللَّهُ تَعَالَى
 هِدَايَتِيكْ سَالِمَاسِ﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ افْعَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتُونَ
 الْقَتْلَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ اِي مُؤْمِنِرِ سَزْگَه نِي بُوْلْدِي؟ اَللَّهُ رِضَا سِي اُوچُوْنِ مِلْتِ اُوچُوْنِ
 سَوْغَشَقَه چَفَكْرِ دِيُوْبِ اِيْتُوْلْگَاجِ اُوْر اِيُوْبِ يَزْگَه سَالُوْنَا سَز، بَعْنِي نَبُوْكْ سَوْغَشِينَه
 چِفَارِغَه اِمْرِ بَوْلَانِدَه جَايِ نِيكْ اِسْمِي وَفْتِي بَوْلَانِقَلْدِنِ. صَحَابَه لِرِ اَغْرَقَسُوْنْدِي لِرِ
 ﴿ارْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ بُوْفَسَه اَخْرَهْتِي نَاشَلَابِ دُنْيَا نَرَكْلِكْنِهْ گَه
 رِضَا بُوْلَا سَزْمِي؟ ﴿فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ اَلْاَقِيْلُ﴾ ﴿بُوْقِ دُنْيَا غَه غَه
 اَلْدَانِيَا كُرْ، چُوْنِكَه اَخْرَهْتِي رِسَالِرِي فَا شِنْدَه دُنْيَا نَرَسَه لِرِنِيكْ فَا نْدِه سِي يِيكْ اَزْدِرِ
 ﴿اَلْاَشْكُرُوْا يُعْذِبْكُمْ عَذَابًا اَلْيَسًا﴾ اِكْر اَللَّهُ تَعَالَى فُوْشَقَانِ سَوْغَشَقَه چِفَمَا سَا كُرْ
 رِنَجْگُوچِي عَذَابِ اِيْلَه عَذَابِ اِيْتَارِ ﴿وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وَاوْرِنِكْرِغَه سَزْدِنِ
 بَاشَقَه اِطَاعَتِي قَوْمِنِي اَلْمَاشْدُرُو ر ﴿وَلَا تُضْرُوْا شَيْئًا﴾ اَللَّهُ تَعَالَى گَه هِيچِ نَرَسَه
 ضَرُوْرِ قِيْلَا اَلْمَازِسُ ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ﴾ ﴿اَللَّهُ تَعَالَى هَر شَيْ گَه قَا دِرْدِرِ
 مَزْدِنِ بَاشَقَه دَه اُوْر دِيگَانُوْنِ بُوْلْدِرِ ﴿اَلْاَنْضُرُوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ﴾ اِكْر سَز
 اُولِ مَحْدِگَه يَارْدَمِ بِيْرَمَا سَا كُرْ. تَحْقِيْقِ اَللَّهُ تَعَالَى اَكْرَا غَه يَارْدَمِ بِيْرْدِي ﴿اِذَا خَرَجْتُمْ
 اِلَى الدِّيْنِ كَفَرُوْا ثَانِي اَثْنِيْنِ﴾ چُوْنِكَه آيِي مَشْرَكْلَرِ اِيكِي كَشِي نِيكْ بَرِسِي بَوْلَانِي حَالِدَه
 چِفَارْدِي لِرِ. بَعْنِي اَبُو بَكْرِ بَرِوَالَانَ چِفْدِيْلِرِ، شُوْلِ وَفْتِدَه اَكْنَا يَارْدَمِ بِيْرْدِي ﴿اِذْهَبَانِي
 اِنْفَارِ﴾ شُوْلِ وَفْتِكَه اَلَا رِ اِيكْبِي سِي دَه نُورِ اِسْمَلِي طَاوِ تَبِيْشُو گَنْدَه لِرِ اِيْدِي ﴿اِذَا يَقُوْلُ
 لِمَا حَبِه لَا تَخْزَنُ اِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾ مَشْرَكْلَرِ اَزْ لَهَبِ نَاوِ بَاشِيْنَه مَنگَاجِ اَبُو بَكْرِ فُوْر قُوْبِ
 تَوَالِرِ اَبْنِدِي دِيگَانِدَه مُحَمَّدِ عَلَيْهِ السَّلَامِ اَبْتِيْدِي: اِي اَبُو بَكْرِ قَايْفُوْر مَه اَللَّهُ تَعَالَى
 بَرَنْكْ بَرِوَالَانَ دَر. ضَرُوْرِ نِيْدِرْتَمَا سِ دِيُو ﴿فَاَنْزَلَ اللَّهُ سَكِيْنَةً عَلَيْهِ﴾ بِسِ مُحَمَّدِ عَلَيْهِ السَّلَامِ غَه

الله تعالى قرار وثبات ایندردی. برده قاوشامادی ﴿وَأَيَّدَهُ بِجُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ دخی
 سز کورمگان عسکر برلان محمدنی فونلدی، بدر، احزاب، وحنین سوغش لرند
 فرشته لر ایندردی ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى﴾ الله تعالی مشرک لر سوزینی
 نوبان قیلدی ﴿وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا﴾ الله تعالی سوزی بلند و یوقاریدر ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ
 حَكِيمٌ﴾ الله تعالی غالب و حکمیدر. فوشقانجه یوروکز ﴿انفروا خِفَافًا وَثِقَالًا﴾
 یکل کور ساگزده و آغر کور ساگزده سوغشفه چغکز ﴿وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ
 وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ الله تعالی یولنده جانلرکز و ماللارکز برلان سوغش قبلکز
 ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ اگر بلساگز بو سوغش حقیقته سزگه
 خیردر ﴿لَوْ كُنَّا عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَّاتَّبَعُوكَ﴾ اگر سوغشده غیبت
 آلوری بیلگولی بولوب بار اچق سفرده براق بولماینجه اورطه چاغنه بولسه
 البته آلا رسکا اباروب بارورلر ایدی ﴿وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السُّعْيَةُ﴾ لکن آلا رغه
 مشقتلی سفر براق بولدی، شونک او چون منافقلر قالدی لر ﴿وَسَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾
 الله نك اسمی برلان یمین ایئوب سکا عذرلر کور ساتورلر ﴿لَوْ اسْتَفْطَنَّا لَخَرَجْنَا
 مَعَكُمْ﴾ ایئورلر که اگر ممکن بولسه البته سز نك ایله سوغشفه چغار ایدک دیو
 ﴿يَهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ﴾ اول سوزلری برلان اوزلرین هلاک اینالر ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أُنْمُومَهُمْ
 لَسْكَذِبُونَ﴾ الله تعالی بله در که آلا ر یالغانچی لر عذرلری ده یوق ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْكَ
 لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ﴾ الله تعالی سندی غفو قیلدی، نه او چون سین آلا رغه عذر کور ساتولری ایله
 سوغشدن قالورغه اذن بیردک؟ ﴿حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ سکا راست کشیلر
 معلوم بولماینجه نی او چون سین کوتما دك؟! ﴿وَتَعْلَمُ السَّكَذِبِينَ﴾ اول وقت کملر
 یالغانچی ایدکلر نی بلور ایدک ﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
 الله تعالی گه و آخرت گه ایمان کیتورگان کشیلر اذن سوراماسلر ﴿أَنْ يُّجَاهِدُوا
 بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ جانلاری و ماللاری برلان سوغش قیلو حقیقته ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 بِالْمُتَّقِينَ﴾ الله تعالی نفاق دین صافلانر چیلار نی بلسگو چیلر ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ
 لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ الله تعالی گه و آخرت کونینه ایمان کیتورمگان
 کشیلر سوغش دن قالورغه سندی اذن سورارلر ﴿وَأَرْبَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و کوللرند
 شک بار کشی لر ﴿فَهَمُّ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾ بس آلا ر شکلری برلان حیران
 بولوب یورورلر ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ﴾ اگر سنک ایله سوغشفه چغارغه
 تلاس لر ایدی ﴿لَأَعْتَوَا لَهُ عُدَّةً﴾ البته چغو سیلرینی حاضرلر ایدی لر، نیک یانولری
 چغا ولارینه علامت در ﴿وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ﴾ لکن الله تعالی آلا ر نك چغولار نی
 مکروه کوردی ﴿فَبَطَّوهُمْ﴾ بس آلا رنی فور قافلوق و یالفاولق برلان حبس قیلدی

﴿وَقِيلَ افْعَدُوا مَعَ الْمُعَدِّينَ ۖ﴾ آراغه شيطان طرفندن وسوسه اينولدى، او طروب
 قالغو چيلار برلان فالكزديو ﴿لَوْ خَرَجُوا فِئَكُمْ مَأْزَادُوكُمْ إِلَّا خَالًا﴾ اگر آلا
 سزنگ آرا كزده چقسالارده فساد وبوز وقلقغه باشغه بر نرسه آرتدر ماس لار
 ايدى ﴿وَلَا وَضَعُوا خَلْدَكُمْ﴾ آرا كزده آشغوب بورورلر ايدى ﴿يَفْقُونَكُمْ الْفِتْنَةَ﴾
 سزگه فتنه استاب يعنى عييلر كزنى تيكشروب گنه بورورلر ايدى ﴿وَفِيكُمْ سَمْعُونَ
 لَهُمْ﴾ هم سزنگ آرا كزده آلا سوزينى ابشكوجيلرده باردر، يعنى سوز
 بورونكوجيلر. بس آلا رنگ چقاوى بخشى بولدى ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۖ﴾
 الله تعالى ظالم لرني بلكوجى در. جزا قبلور غده بولور ﴿لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ﴾
 تحقيق اوشبو نبوك سوغشندن اولده فتنه استهديلر ﴿وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ﴾ وسنى
 فتنه گه سالور او چون هر اشده سكا خلاف (نيسكارى) سويلدى لار ﴿حَتَّى جَاءَ
 الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ الله تعالى دين ياردم كيلوب الله تعالى نك دينى ظاهر بولدى
 ﴿وَهُمْ شُرَهُونَ ۖ﴾ گرچه مشركلر بواشنى يار اتماسه لرده ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْتِنَّا لِي
 وَلَا تَفْتِنَّا﴾ اى محمد آلا ردى قايلولارى اينورلر مگا اذن بير گل. ومنى فتنه گه
 سالماغل، يعنى من خاتون لارنى يك بار اتماسوغشغه چقسام خاتون لارغه بيلانور من
 ديو فور قام. رسول الله بوندى لارغه اذن بيردى ﴿إِنِّي الْفِتْنَةَ سَقَطُوا﴾ اگاه بول
 محمد آلا ردى نفاق لرى سيبلى فتنه گه نوشديلر ﴿وَأَنْ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ۖ﴾
 جهنم مشركلرني چلقاب آلا ردى در. جزا لارين شونده كورلر ﴿إِنْ نُصَبِكَ حَسَنَةً
 تَسُوْنَعْمُ﴾ اگر سسكا غنيمت ياردم كى نرسه ايرشسه آلا رنى قايقوغه سالادر
 ﴿وَأِنْ نُصَبِكَ مُصِيبَةً يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ﴾ واگر سكا بربر قايقو ومشقت
 كيلسه آلا ر: «ئالده يارى بز آلدان اوزمزه كبركللى اشنى توندق، اگر سوغشغه
 چقساق بز گده بو قايقو ومشقت ايرشكان بولور ايدى، دبه شادلان شور لار
 ﴿وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ۖ﴾ وسويله سكان اورن لرندن شادلانوب كينارلر ﴿قُلْ
 لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ اى محمد آلا رغه ايت بزگه الله تعالى تقدير قيلغان
 نرسه گه باشغه هيسچ نرسه ايرشماس ﴿هُوَ مَوْلَانَا﴾ اول الله بزنگ حواجه مز
 وياردمچى مزدر ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۖ﴾ مؤمنلر اشلر بى الله غنه
 تابشرسونلار ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا أَخَذِيَ الْحَسَنِينَ﴾ اى محمد سن آلا رغه
 ايت بزنگ باشمزه ايكى خير كيلودن باشقهنى كونه كز! باشهد بولورمز، ويا كه
 غنيمت آلورمز، بزنگ او چون هر ايكسى خيردر ﴿وَنَحْنُ تَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ ويزده
 سزنگ باشكزغه ايكى يمانقنك بر سبنك كيلرن كوتامز: ﴿أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ
 مِنْ عِنْدِهِ أَوْ يَأْتِيَنَا﴾ الله تعالى سزگه اوزندن، يا كه بزنگ قول لارمز آرقلى سزگه

عذاب ايرشدرماكن كونه من ﴿ قَرَّبُوا ﴾ بزگه نلاساگز نرسه كو نكز ﴿ اَتَانَكُمْ مَرْبُوصُونَ ﴾ بزده سزنگ هلاكگزني كونه من ﴿ قُلْ اَنْفِقُوا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا ﴾ اى محمد آلارغه ايت اى منافق لارسز كبرك اختياركز برله و كبرك اختيارسز ماللرگزني اتفاق قبلكز ﴿ لَنْ يُقْبَلَ مِنْكُمْ ﴾ البته سز دن قبول بولما باجق ﴿ اَنْتُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَسِقِينَ ﴾ چونكه سز حقيقه فاسق قوم لاردن بولدگز ﴿ وَمَا مَعَهُمْ اَنْ يُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ ﴾ آلارنك اتفاقنيك قبول بولون هيچ نرسه منع قيلميدر ﴿ اَلَا اَنْتُمْ كَفَرْتُمْ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ﴾ مگر آلار اللهغه ورسولينه مشرك لردر ﴿ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلٰوةَ اَوْ هُمْ كَسَالِي ﴾ و نمازغه كيلماس لركيلس لرده يالقاولق برلان گنه كيلور لركيلور ﴿ وَلَا يُنْفِقُونَ اَوْ هُمْ كَرْهُونَ ﴾ قيلغان اتفاق لارنده بيك آورا يوب غنه قبلور لركيلور ﴿ فَلَا تُجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ ﴾ اى محمد آلارنك ماللرينك و بالالرينك كويلدگي سني عجيلندرماسون ﴿ اِنَّا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ﴾ الله تعالى آلارنى اول ماللرى سببى مشقتلر ايله دنباده عذاب قيلولنى تلى در ﴿ وَتَزَهَّقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُونَ ﴾ مشرك بولغان حال لارنده آلارنك جان لارى چغار، آخرنده تاغنده قاني عذابده اولور لار ﴿ وَيَخْلَفُونَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمَنْكُم ﴾ والله بالله بز مؤمن لرديو انط ايتار لركيلور ﴿ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ ﴾ حال بوكه آلار سزنگ كيبى مؤمن لردن توگل لركيلور ﴿ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَّفْرُقُونَ ﴾ لكن آلار سز دن قورقالار، شول سببى نل لرى برلان سزنى جواتالار ﴿ لَوْ يَجِدُونَ مَلٰجًا اَوْ مَغْرَبًا ﴾ اگر سافلانورلق يلمه با كه طاووتيشوكلر ينى تابسه لرايدى ﴿ اَوْ مَدْخَلًا ﴾ با كه برده كررك بر اورنى ﴿ لَوْ لَوْ اَتَيْتَهُ ﴾ البته اول اورنغه بارور لرايدى ﴿ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴾ يوكرشكانلرى حالده، شول قدر سز دن قورقالار ﴿ وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقٰتِ ﴾ آلارنك بعض سى سكا صدقه لرحقده طعن قبلور، نل نيدر، يعنى اولده رسول الله منافق لارغه غنيمت دن الوش بيردر ايدى. سوكره بيرماس بولدى، شول حقد رسول اللهغه ايتدى لركيلور ﴿ فَاِنْ اَعْطَوْا مِنْهَا رِضْوَانًا ﴾ اگر آلارغه صدقاني بيرلسه رضا بولور لار ﴿ وَاِنْ لَمْ يَعْطَوْا مِنْهَا اِذَا هُمْ يَسْتَعْجِلُونَ ﴾ اگر بيرلماسه اول وقت آلار آچولانور لركيلور ﴿ وَلَوْ اَنْتُمْ رِضْوَانًا اَتَيْتُمُ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ﴾ اگر آلار الله تعالى وآنك رسولى بيرگان نرسه لرگه رضا بولسه لرايدى ﴿ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ سُبُوْتِنَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ اَوْ بَزُلْ رِغْمًا ﴾ الله تعالى يتادر، آنك حكيمه بزراضى لارمز، البته الله تعالى وآنك رسولى اوز رحمتدن بزگه بيرور ﴿ اِنَّا اِلَى اللّٰهِ رٰغِبُونَ ﴾ بز لرايدى الله تعالى دن اميد ايتمه زديسه لركيلور، البته آلارغه شول خير بولور ايدى ﴿ اِنَّا الصَّدَقٰتُ لِلْفُقَرٰءِ وَالْمَسْكِيْنَ ﴾ صدقه لرقبيلرگه و مسكين لرگه ﴿ وَالْعَمِلِيْنَ عَلَيْهَا ﴾ و امير طرفندن قويلوب زكوة جيوجى لارغه ﴿ وَالْمَوْلٰتِ قُلُوْبُهُمْ ﴾ و زكوة اوچون كوكل لرى

اسلامغه الفت حاصل اینکان کشی لر گه ﴿وَفِي الرَّقَابِ﴾ دخی مکانبلزنی
 فوتقاروغه بیرلور ﴿وَالْفَرَمِينَ﴾ و بورجلی کشی لر گه ﴿وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ والله
 تعالی بولینه، الله بولنده جهاد ایدوچی قبری گه بیرو، مسجد مدرسه بنا اینو، و علم
 اوسنی تورغان شاگردلر گه باردن اینو، و مدرسه لر ننگ کبرک یارانغی اچون آفجه
 نونو کبی ﴿وَأَيْنِ السَّبِيلِ﴾ و مال سز قالغان مسافرلر گه ﴿فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ﴾ شول
 اینولگان اورن لارغه بیرمک اللهدن فرض اینلندی، و الله عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿اللَّهُ تَعَالَى
 كَمْ صَدَقَهُ نَبِيُّ شَلِي لَكِنِّي بِلِسْغُوجِي. هم حکمتنی رعایه ایدوچی در ﴿وَمِنْهُمْ
 الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ اول منافق لاردن رسول اللهنی اذا قیلغوچی لار باردر
 ﴿وَيَقُولُونَ هُوَ أَدْنَىٰ﴾ و اینلر اول محمدنی ایشوتسه شوکا اوشانوچان در، باروب
 تلاساک نلر سویلشساک شوکا اوشانوب بزگه صدقلر بیروب ییاره در دبلر
 ﴿قُلْ أَدْنَىٰ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ آلا رغه ایت سز ننگ خیر کزنی گنه ایشتوب اوشانغوچی در
 اما سز دیگانچه نه ایشتسه آنکا اوشانغوچی توگل ﴿يَوْمِنَ بِاللَّهِ﴾ اللهغه اوشانور
 ﴿وَيَوْمِنَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و مؤمن لر سوزینه اوشانور ﴿وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ﴾ و سز ننگ
 آرا کزدن مؤمن بولغان لار اوجون رحمت در ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ اما رسول اللهنی اذا قیلغوچی کشی لر گه رنجکوجی عذاب بولاچق در
 ﴿يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضَوْكُمْ﴾ الله لفظی برلان سزنی اوشاندر اوجون آنط
 ایدرلر ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ﴾ رضا قیلور اوجون الله تعالی و آنک
 رسولی لایق و نبوشلی در ﴿أَنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ اگر راست مؤمن بولسه لر
 ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُخَادِدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ ایا آلا ر بلی لر بی؟ بر کشی اللهغه و آنک
 رسولینه مخالفت قیلسه یعنی فارشسه ﴿فَأَنْ لَهُ نَارٌ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا﴾ تحقیق آکارغه
 جهنم او طی بولور، و اول او طده منگو قالور ﴿ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ﴾ بو او طده
 قالو الوغ رسوایلق در ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ نَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةً﴾ منافق لر آلا ر
 ضررینه برر سوره اینودن فورقالار ﴿تَنْبِئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ اول سوره برلان سن
 آلا رغه کو کللرنده گی بوزوق نیت لر نی خبر بیوروسن، بو سوزنی آلا ر مسخره
 واستهزا قیلوب اینلر ﴿قُلْ اسْتَهْزِؤْا﴾ آلا رغه ایت ای محمد سز استهزا
 قیلکز ﴿إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ﴾ تحقیق الله تعالی سز فورقوب تورغان
 نرسه لارنی آچقن آچق کورسته چک، بس آلا ر ننگ نفاقلارین بیان ایدوب برات
 سوره سی ایندی، رسول الله عمار بن یاسرنی منافق لارغه ییاروب نفاقلارین بر بر
 سو بیلندی. عمار باروب نه سو بلی سز دیگاج. آلا ر او یناشوب سویله شه مز دیدی لر
 شول حقه الله تعالی ایندی ﴿وَلَوْ لَنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ اگر

آلاردن سوراساڭ سزنى اشليسز دبوب؟ ايتور لر: لهو و لعب برلان شغللندرد
ايدك. باشقه اشز بوق دبو ﴿ قُلْ اَبَاللهِ وَاَيْتِه وَرَسُولِه كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤْنَ ﴾ آلا رغه
ايت ايا سز الله تعالى. و آنك رسولى. و اللهك آياتلرني استهزا؟ فيلا سزى؟ بو
سوزنى ايشونكاج منافق لر رسول اللهغه عذر استاب كيلدیلر ﴿ لَا تَعْتَدُوا قَدْ
كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ ﴾ بوق عذر سوراما كز، ايمانغه كيلگان سو كنده مشرك
بولد كز ﴿ اِنْ نَعَفَ عَنْ طَآئِفَةٍ مِنْكُمْ ﴾ اكر سزدن بعض طائفه نى يعنى توبه فيلغو چيلرني
عفو ايتسا كدهم ﴿ نَعَذَّبْ طَآئِفَةً بِاَنْهَمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴾ كافر بولدقلى سبيلى بر طائفه نى
عذاب فيلا چق مز ﴿ الْمُتَّقُونَ وَالتَّنْفِثُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ ﴾ منافق ايرلر و منافقه خاتون لر
دينده برسى برسينا او خشاغانلار ﴿ يَأْمُرُونَ بِالْمَنكِرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ ﴾
آلا ر كفر و گناه برلان بيورور لر، و يخشى لقدن طبار لر ﴿ وَيَقْبِضُونَ اَيْدِيَهُمْ ﴾
وقوللرين صدقه و انفاق دن طبار لر ﴿ نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ ﴾ آلا ر الله نى اونونديلر
بس اللهه آلا رنى جهنم كه سالعاج چفار ورغه اونور ﴿ اِنَّ الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴾
تحقيق منافق لر فاسق لر ﴿ وَاَعَدَّ اللّٰهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكٰفِرَاتِ نَارَ جَهَنَّمَ ﴾ منافق
اير لر كه، و منافقه خاتونلارغه، و هم كافر لر كه الله تعالى جهنم او طى نى وعده قىلدى
﴿ خَلِدْنَ فِيهَا ﴾ اول جهنمه منگو فالورلار ﴿ هِيَ حَسْبُهُمْ ﴾ اول جهنم آلا رنى عذاب
ايدر كه يئار ﴿ وَاَلَعَيْنَهُمُ اللّٰهُ ﴾ و الله تعالى آلا رغه لعنت قىلدى ﴿ وَاَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴾
آلا رغه دائم عذاب بولور ﴿ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴾ سزدن اولكى امتلر كه بولغان كى
﴿ كَانُوا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً ﴾ اول اولكى امتلر سزدن نازا، و قوت ايلارى بولديلر ﴿ وَاَشْرَكَ
اَمْوَالًا وَاَوْلَادًا ﴾ و آلا رنك ماللارى و بالالارى كوب بولدى ﴿ فَاَسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ ﴾
بس آلا ر آخرنده گى الوشلى برلان دنباده فائده لندیلر ﴿ فَاَسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ ﴾ بس
سزده شولاى آخرنده گى الوشكز برلان دنباده فائده لئكز ﴿ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ ﴾ سزدن اولگيلر الوشلى برلان فائده لئقلى كى ﴿ وَخَصَّمْتُمْ
كَآلِدِيْ خَاصُّوْا ﴾ و اولگى لر چومغان كى باطل عمللر كه چومدكز ﴿ وَاَوْلٰئِكَ
حَبَطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَاَلْآخِرَةِ ﴾ بونداى كشيرنك عمللى دنبا و آخرت باطل
و فائده سز اولدى ﴿ وَاَوْلٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴾ هلاك بولاچاق كشير شوللارد
﴿ اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَثَمُوْدٍ ﴾ اول منافقلارغه اولكى
امتلر دن نوح، عاد، ثمود قومى نك خبرلارى كيلمادىمو؟ باوزلقلى اوچون
آلا رنى نچوك هلاك ايتدك! ﴿ وَّقَوْمِ اِبْرٰهِيْمَ وَاَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَاَلْوَقٰفِكُمْ ﴾ دخى
آلا رغه ثمود، و ابراهيم قومى نك خبرى، و مدين شهرنده گى شيب عليه السلام قومى نك
خبرى، و نيسكارى ايلانوب نوشكان لوط قومى نك خبرى كيلمادىمو؟ ﴿ اَتَيْتَهُمْ

رُسُلَهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۚ آلارنك رسوللری آچق دلایلر ایله کلدیلر. فولری اوشانمادیلر
 مؤنده الله تعالی آلارنی هلاک ایتدی ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ يَظْلَمَهُمْ﴾ آلاغه الله تعالی ظلم
 قیلمادی ﴿وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ لکن اوزلرینه اوزلری ظلم ایتیر
 بولدیلر ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ مسلمان و مؤمن ابرلر
 هم مؤمنه خاتونلار برسی برسینه دوست و یاردمچی لادر ﴿يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
 وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ برسی برسینه بخشیلق برلان بیوروب. ناچار لقلاردن
 طیارلار ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ دائما نمازلارینی اوقوب وزکاتلرین
 برورلار ﴿وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ واللغه و آنک رسولینه اطاعت قیلورلر
 ﴿أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ﴾ اوشبوندای کشی لرگه الله تعالی مرحمت قیلور ﴿إِنَّ اللَّهَ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ تحقیق الله تعالی غالب و حکیمدر ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٌ طَيِّبَةٌ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ﴾ الله تعالی
 مؤمنلرگه. و مؤمنه خاتونلارغه اچنده منگو فالایق. و آستلارندن یلغه و چشمه لر
 آغا نورغان جنتلر وعده قیلدی، دخی عدن جنتلاری اچنده کواکللری خوشلانه
 نورغان اورنلار وعده قیلدی ﴿وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ واللله نك رضایی هر
 نعمتدن الوغدر ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ اوشبو جنتلر. واللله نك رضایی الوغ
 مقصودغه ابرشمکدر ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ ای
 یغمبر، مشرکلر. هم منافقلر برلان سوغش قیل و آنلارغه فاطیلق قیل ﴿وَمَا لَهُمْ حِزْبُهُمْ﴾
 آلارنك اورنلاری جهنمدر ﴿وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾ فی قباحت اورنلدر! اول جهنم
 ﴿يَعْلَمُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا﴾ منافقلار اوزلرینك ایسکان سوزلرن ایتمادک دیوب الله
 برلان آنط ایقارلار، یعنی نبوک سوغشنده رسول الله منافقلارنی نجسلر دیوب
 اینکاج. منافقلاردن حلاب اسلمی سی، محمد درست سویله می دیدی، سوگره شول
 سوزنی انکار ایتدی ﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ﴾ حال بوکه اوزلری کفر سوز
 سویله دیلر ﴿وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ واسلاملری سوکنده مشرک بولدیلر ﴿وَهُمْ أَيْمَانًا
 تَمَّ بَتَّالُوا﴾ و اوزلری ایرشه آلمی تررغان نرسه نی فصد قیلدیلر، مثلا رسول الله نی
 مدینه دن چقارونی فصد قیلق کبی ﴿وَمَا تَقْوُوا إِلَّا أَنْ أَعْتَبَهُمُ اللَّهُ وَرَسُولَهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾
 بولمگرگه دشمانقلاری: مؤمنلرنی الله تعالی اوزی نك فضلی ورحمتی برلان بسای
 ایتدیکی اوچوندر. چونکه رسول الله کیلماسدن اول مدینه خلقی فقیر ایدیلر
 رسول الله کیلگاج بابودیلر ﴿فَإِنْ يَتُوبَايْكَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ اگر نفاقلارندن توبه
 قیلسلر ایدی، آلا اوچون خیر بولور ایدی ﴿وَإِنْ يَتُوبَا يَعْتَبَهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ اگر آلا توبه دن فاجسالر. دنیا آخرت آلارنی الله تعالی

رنجنگوچی عذاب برلان عذاب قبلور ﴿ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴾
 بر بوزنده آلاغه یاردم بیروب عذاب دن قوتولدر غوچی هیچ کسه بولماس
 ﴿ وَمِنْهُمْ مَنْ عَادَ اللَّهَ تَنْبَأً مِنْ فَضْلِهِ كَصِدْقٍ وَنَسَكُونَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴾ اول
 منافقاردن بعضی: اگر الله تعالی اوزینک فضلندن بزگه کوب مال بیرسه. صدقه
 بیروب ایدک. والبنه صالح لاردنده بولور ایدک دیوب عهد فیماوجیلده بار. نعلبه
 اسملی کشی رسول الله دن دعا قیلدر توب بابوغاندن سوگره فاسقلانان ﴿ فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ
 مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ ﴾ فجان آلاغه الله رحمتی برلان مال بیرسه سارانلانلر
 ﴿ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مَرْضُونَ ﴾ واول مالنک حقیبی بیرون اعراض قبلورلر ﴿ فَأَعْقَبَهُمْ نِقَافًا
 فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَقُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴾ بالفانلان لاری
 واللهغه بیرگان وعدهلرنده تورمادق لری سیلی، الله تعالی آلارنک کوکل لرینه الله
 تعالی گه بولوقاچق کونلرینه قدر نفاق سالدی ﴿ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
 سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ﴾ ایا آلار بلی لاری، الله تعالی آلارنک ظاهر لرین وباطن لارین
 بلدر ﴿ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّمَهُ الْغُيُوبَ ﴾ تحقیق الله تعالی غیب لرینده بلدر. هیچ آکارغه
 یاشرن نرسه بوقدر ﴿ الَّذِينَ يَلْمُزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ ﴾ شول
 منافق لارکه، اطاعت و انقیاد برلان صدقه بیرگان مؤمن لرنی تبرگارلر. نبوک
 سوغشینه چقغانده رسول الله صدقه بیروب سوبله دی، شول وقت
 عبدالرحمن بن عوف، الله اوچون دورت مک درهم صدقه قیلدی، رسول الله ایندی
 با عبدالرحمن، بو بیک کوب خانون بالارنکا فالدرنکمه دیوب، عبدالرحمن ایندی
 باری سکر مک ایدی دورت مکنی فالدرم دیدی، رسول الله آکارغه الله مالک
 برکات و بیرون دبه دعا قیلدی، در واقع اوزی اولگاج خانونی سکر دن بر الوشینی
 آلدقنده سکسان مک درهم آلدی. منافق لار ايسه عبدالرحمن ربا برلان صدقه
 فیلا دبه عیب لیدلر (صحابه لر شویله بای اولغاج مال بخشینی نرسه ایکان) ﴿ وَالَّذِينَ
 لَا يَجِدُونَ الْأَجْرَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ﴾ دخی شول منافق لارکه. آزابولسه ده حالنده
 بارنجه صدقه قبلوچی مؤمن لرنی عیب لب، آلردن مسخره قیلدیلر، اول وقت حتی
 آزرغه خرما سی بار کشی ده شول خرما سی صدقه فیماان، منافق لار شول صدقه بیروچی دن
 کولگانلر ﴿ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ ﴾ الله تعالی آلارنک اوزلرن مسخره قبلور ﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾
 آلاغه قانی عذاب باردر. بو آیت اینگاج منافق لار رسول اللهغه کیلوب، یار رسول الله
 بزنگ اوچون استغفار قبل دیو اوتندیلر، شول حقه الله تعالی ایندی ﴿ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ
 أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ﴾ ای محمد آلار اوچون کبرک استغفار قبل وکیرک قبله ﴿ اِنْ
 تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴾ اگر سن آلار اوچون بیتمش مرتبه استغفار

فيلسا كُذِّبَ اللهُ تَعَالَى الْآرِنِي عَفُو اِيْتَايْدِر ﴿ ذَلِكْ بَانَهْمُ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ﴾ عَفُو
اِيْتَاوِي شُونَكْ اُوچُونْدِرَكِه، تَحْقِيْقِ الْآرِ بِاشْرِنْدِه اللّٰهَغِه وَرَسُوْلِيْنِه مَشْرِكْ لِرْدِر
﴿ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴾ اللهُ تَعَالَى فَاسِقْ لَارِنِي هِدَايْتْ كِه سَالْمَاسْ ﴿ فَرَحَ
الْمَخْلُقُوْنَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلَفَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﴾ رَسُوْلُ اللّٰهَغِه قَارَشُوْبْ سُوغَشْدِن اُوَطْرُوْبْ
فَالْعَانَ مَنَاقِقْ لَارْ شَادْ بُوْلْدِيْلِرْ ﴿ وَكُرِهُوا اَنْ يُجَاهِدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ﴾
مَالْ لِرِي. وَتَنْ لِرِي بَرْلَانَ اللّٰهُ يُوْلِنْدِه سُوغَشْ قِيْلُوْنِي مَكْرُوْهْ كُوْرْدِيْلِرْ ﴿ وَقَالُوْا لَا
تَنْفَرُوْا فِي الْحَرِّ ﴾ وَبِرْ بَرْسِيْنِه بُوْنْدَايْ قَزُوْدِه سُوغَشْقَهْ بَارْمَا كَزْدِيُوْ اِيْتْدِيْلِرْ ﴿ قُلْ
نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا ﴾ اَيْتْ اِيْ مُحَمَّدْ جِهَنْمْ اُوَطِيْ اَنْدِيْنْدِه فَايْتِرَاقْ قَزُوْ. وَاسِيْ دِر
﴿ لَوْ كَانُوْا يَفْقَهُوْنَ ﴾ اِكْرْ اَكْلَاسَلِرْ ﴿ فَلْيَضْحَكُوْا قَلِيْلًا ﴾ دِنْيَادِه بِيَكْ اَزْ كُوْلَارْلِرْ
﴿ وَلْيَكْتُمُوْا كَثِيْرًا ﴾ وَآخِرِنْدِه كُوْبْ يَغْلَارْلِرْ ﴿ جَزَاءُ الَّذِيْنَ كَانُوْا يَكْتُمُوْنَ ﴾ كَسْبْ
اِيْنَسْكَانْ نَفَاقْ لَارِيْنَكْ جَزَاسِيْ اُوچُوْنْ ﴿ فَاَنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ اِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ ﴾ اِكْرْ سِنِي
بُوْ سُوغَشْدِن اللّٰهُ تَعَالَى شُوْلْ مَنَاقِقْ لَارْ بِاِيْنِيْنِه سَالَمَاتْ فَايْتَارْسِه ﴿ فَاسْتَاذِنُوْكَ لِلْخُرُوْجِ
بِسْ اِيَكْجِيْ سُوغَشْقَهْ يَغَارَغِه سِنْدِن اَذِنْ سُوْرَاسَلِرْ ﴿ قُلْ لَنْ تَخْرُجُوْا مَعِيَ اَبَدًا ﴾
آلَارَغِه اَيْتْ مَنِمْ بَرْلَانَ سَزْ اِلَيْتِهْ مَكُوْ چِقْمَاسْ سَزْ ﴿ وَلَنْ تَقَاتِلُوْا مَعِيَ عَدُوًّا ﴾ وَمَنِمْ
بَرْلَانَ هِيْجْ وَقِنْدِه دَشْمَانَ بَرْلَانَ سُوغَشْمَازْ سَزْ ﴿ اَنْتُمْ رَضِيْتُمْ بِالْقُعُوْدِ اَوَّلَ مَرَّةٍ ﴾
تَحْقِيْقِ اَوَّلْ مَرْتَبَهْدِه اُوَطْرُوْبْ قَالُوْرغِه رَضَا بُوْلغَانَ اِيْدَكْزْ ﴿ فَاَقْعُدُوْا مَعَ الْخٰلِفِيْنَ ﴾
بِسْ حَاضِرْدَهْدِه قَالُوْجِيْ لَارْ بَرْلَانَ بَرْگِهْ اُوَلْطَرْشُوْبْ قَالَكْزْ ﴿ وَلَا تُصَلِّ عَلٰى اَحَدٍ
مِنْهُمْ مَاتَ اَبَدًا ﴾ اِكْرْ بَرْرَسِيْ اُوَلْسِهْ هِيْجْ قَاجَانَ آلَارَغِه جِنَازَهْ نِمَازِيْ اُوَقُوْمَا
﴿ وَلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖ ﴾ وَقَبْرِيْنِهْ بَارُوْبْ كُوْمُوْبْدِهْ يُوْرْمَا ﴿ اِنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ﴾
تَحْقِيْقِ الْآرِ اللّٰهَغِه وَرَسُوْلِيْنِهْ مَشْرِكْ بُوْلْدِيْلِرْ ﴿ وَمَاتُوْا وَهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴾ وَهَمْ
فَاسِقْ حَالْ لِرِنْدِهْ اُوَلْدِيْلِرْ، شُوْنْدِنْ سُوْكْ رَسُوْلُ اللّٰهِ مَنَاقِقْ لَارَغِهْ جِنَازَهْ اُوَقُوْمَادِيْ
﴿ وَلَا تَعْجَبْ اَمْوَالَهُمْ وَاَوْلَادَهُمْ ﴾ اِيْ مُحَمَّدْ آلَارِنَكْ مَالْ لِرِيْ وَبِالْاَلَارِيْ سِنِي
عَجْبَلَهْ نِدْرْمَهْ سُوْنْ ﴿ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يَغْذِيَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا ﴾ تَحْقِيْقِ اللّٰهُ تَعَالَى اَوَّلْ مَالْ
سَمَقْتِيْ سَبِيْلِيْ آلَارِنِيْ عَذَابِغِهْ سَالُوْرغِهْ تَلِيْسِدِرْ ﴿ وَتَرَهَقَ اَنْفُسَهُمْ وَهُمْ كَفَرُوْنَ ﴾
وَمَشْرِكْ بُوْلغَانَ حَالْ لِرِنْدِهْ جَانْ لَارِيْ هَمْ چَغَارَهْ مَسْگُوْ عَذَابِهْدِهْ قَالُوْرْلِرْ ﴿ وَاِذَا
اَنْزَلَتْ سُوْرَةٌ اَنْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوْا مَعَ رَسُوْلِهِ ﴾ فِجْجَانَ اللّٰهُ تَعَالَى كِهْ اِيْمَانَ
كِيْتُوْرْگَزْ، وَرَسُوْلُ اللّٰهِ بَرْلَانَ سُوغَشْغِهْ چَغَكْزْ دِيُوْ بَرْ سُوْرَهْ اِيْنْدِرْلَسِهْ ﴿ اسْتَاذِنَكَ
اَوْ لُوْا الطُّوْلَ مِنْهُمْ ﴾ اَوَّلْ مَنَاقِقْ لَارِنَكْ بَايْ لَارِيْ سِنْدِن اَذِنْ اُوَسْتَايْدِرْ ﴿ وَقَالُوْا اٰذَرْنَا
نَسَكُنْ مَعَ الْمُقْعِدِيْنَ ﴾ اِيْ مُحَمَّدْ بَزْنِيْ قَالْدِرْسَانَ، تَا كِهْ بَزْدِهْ اُوَلْطَرُوْبْ قَالُوْجِيْ لَارْ
بَرْلَانَ قَالُوْرْ اِيْدَكْ ﴿ رَضُوْا بِاَنْ يَكُوْنُوْا مَعَ الْخَوَلِفِ ﴾ قَالُوْجِيْ خَانُوْنْ. وَبِالْاَلَارْ

برلان برگه قالورغه رضا بولدیلر ﴿وَطَبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ نفاق و شونداى بمان
 اوبلار آلارنڭ كوڭل لرینه اورناشدرلدى ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ شونڭ اوچون
 آلار، نى فاندلى، ونى ضررلى ايدىكنى آڭگار ماس لر ﴿لَسَكُنَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ
 آمَنُوا مَعَهُ﴾ لسن رسول وهم آنڭ برلان مؤمن لر ﴿جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾
 مال لرى و جان لارى ايله سوغشورلار ﴿وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ﴾ آلا رغه در جنت ده گى
 خبر لر ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وهم شولار در آخرت ده قتلوغوچى لار ﴿أَعَدَّ
 اللَّهُ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ الله تعالى آلا رغه آست لار ندىن سولار
 آغا نورغان جنت لر حاضرلدى ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ اول جنت لر ده منگو قالور لر
 ﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ شول در الوغ مقصود لرغه ايرشك لك ﴿وَجَاءَ الْمُعَذَّبُونَ
 مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بدوى عرب لر نڭ منافق لرى رسول اللهغه اوز لرن عذر لى
 كورساتوب، سوغشدين قالورغه اذن سور ارغه كبلدیلر، ايتدیلر بزلر مال اياسى
 چقساق عرب لر مال لر مرنى نالار لار دبو ﴿وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ الله نى
 ورسول نى يالغان ديوجى منافق لار اولطروب قالدیلر ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ آلار نڭ مشرك لرینه الله تعالى دن قاطى عذاب ايرشور
 (راست عذر برلان قالغوچى لار حالن بيان ايدوب الله تعالى ايتدى: ﴿لَيْسَ عَلَى
 الضُّعْفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ضعف و آورو
 لارغه. وهم سوغش كبرك لرنى آلورغه قدر تى بولماغان ققبر لر گه سوغشدين
 قالور لى اوچون گناه بوق ﴿إِذَا نَصَحُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ اگر اللهغه ورسول نى اخلاص لى
 بولسه لر ﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ﴾ راست مؤمن لر نى جزا قبلورغه بول بوق در
 ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ الله تعالى آلار نى بارلقاغوچى در، و آلا رغه رحمت قبلغوچى در
 ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّاتُمْ لِحَمَلْتُمْ﴾ شول كشى لر گه گناه بوق، آلار سبن آلارغه
 آطنا بوب يرما گك اوچون سكا كبلدیلر ﴿قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ سبن آلارغه
 سز نى آتلا ندر رغه هيچ شى نانا آل ميمن ديوايتنك ﴿تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾
 كوز لر ندىن باشلرن آغزوب قايتوب كيتدیلر ﴿حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ﴾
 صرف قبلورغه مال نابلماغانلار نى نڭ قايقوسى سبب لى، يعنى انصار دن ايكى كشى رسول اللهغه
 كيلوب يار رسول الله بز ده سوغشقه بارور ايدوك، لسن ققبر لكمز زور هيچ نرسه مز
 بوق. سن حاضر لهب بيره آلاماز سوڭ ميكان ديد كلرنده، رسول الله حاضر مينده نانا
 آل ميم ديدى. شول وقت يغالشوب كيتدیلر ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
 أَغْنِيَاءُ﴾ شول منافقلار نى جزا غه بول مولور، باى بولغان لرى حالده سوغشدين قالورغه اذن
 سورار لار ﴿رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ اول منافقلار سوغشدين فالو چلر جمله سندن

اولورغه رضا بولدبلر ﴿وَطَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ اللہ تعالیٰ آلارنك كوئلكلرینی بیجانلدی
﴿فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بس آلا اللہ تعالیٰ نك امرلرینه اطاعت قیلوده ثواب بولور دیب
بلماسار ﴿يَعْتَدِرُونَ أَيْبَهُمْ﴾ آلا رایتنه سوغشدن فایتسا كز
سزگه عذر کورساتورلر ﴿قُلْ لَا تَعْتَدِرُوا﴾ آلا رغه ایت بوق عذر کورساتوب
آزابلانما كز ﴿كُنْ تَوْمَنَ لَكُمْ﴾ سزگه اوشانمیز ﴿قَدْ بَيَّنَّا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ﴾
سز نك خبر كزنی اللہ تعالیٰ بزگه بلدردی ﴿وَسِيرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ رَسُولُهُ﴾ اللہ تعالیٰ
اوزی هم آنك رسولی سز نك عملكزنی کورورلر، بزگه اظهار قلوب سزنی
دنباده بر تورلی رسوا قیلور ﴿ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ سوگره آخرنده
غیب وحاضرلرینی بلگوجی اللہ تعالیٰ گه فایتارلورسز ﴿فَيُبَيِّنُكُمْ لِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾
بس سزنی قیغان فییح عمللر كز ایله خبردار قیلور. یعنی جزا كزنی بیورور
﴿سَيَحْفَلُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ سزگه اللہ برلان بالله دبو آنط ایتارلر ﴿إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾
فجان آلا رایتنه سوغشدن فایتسا كز ﴿لَتَعْرَضُوا عَنْهُمْ﴾ سز آلارنك قصورلارن
ككچار اوچون ﴿فَأَعْرَضُوا عَنْهُمْ﴾ بس آلاردن اعراض قیلكر ﴿إِنَّهُمْ رَجَسٌ﴾
نحقیق آلا رنجسلردر ﴿وَمَا وَبَيْتُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ واورنلاری جهنمدر ﴿جَزَاءُ مَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ﴾ كسب ایتكان نفاقلارینه جزا اجون ﴿يَخْلُقُونَ لَكُمْ لَتَرْضُوا عَنْهُمْ﴾
سزگه سز آلاردن راضی بولماقكز اوچون بیمن قیلورلر ﴿فَإِنْ تَرْضُوا عَنْهُمْ﴾
اگر سز آلاردن رضا بولسا كزده ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ بس
شكسز فاسق كشیاردن اللہ تعالیٰ هیچده راضی نوگل. ﴿أَلَا عَرَابٌ أُشْدُّ كُفْرًا
وَنِفَاقًا﴾ صحرا عربلری كفر و نفاقده بیک نازا و قوتلی لردر، چونكه آلا ر كشی
آرامنده بولماغاناق سیبلی عبرتلهده آلبلار، فر آنده ایشنه آلبلار ﴿وَأَجْرُ الْأَ
يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ وهم آلا اللہ تعالیٰ اوزینك رسولینه ایندرگان
حكملرینی بلماسكه بیک لانتقاردر، چونكه فرده تورالار ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ اللہ
تعالیٰ هر كمنك عملینی بلگوجیدر، ومصلحت چه اش قیلوجیدر، شهر و صحرا خلقی
هر قابوسی عملرینه كوره جزا کوررلر. ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنْفَقُ مَغْرَمًا﴾
اول صحرا عربلرندن بعضلاری انفاق قیلغان ماللرینی ضامع بولدی دیوب بلدر
﴿وَيَتَرَبَّصُّ بَكُمْ النَّوْثَرُ﴾ وسزگه بلا وقضا کیلونی كونهلر ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾
اوزلرینك باشینه یمان بلالر كبله ككسر ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ آلارنك سوزنی
اللہ تعالیٰ ایشكوجی و عمللرین بلگوجیدر (آندیلارنی اوزی بلوب جزا قیلور
﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ شول اعرابدن اوق بعض لاری اللہغه
و آخرت كوینته ایمان كیتورور ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفَقُ قُرْبَتٍ عِنْدَ اللَّهِ﴾ وانفاق قیلغن

البني الله تعالى فاشده بافتلاردن سايور ﴿وَصَلَّاتِ الرَّسُولِ﴾ وانفاقلاری برلان
 رسول الله نك دعا لاری استارلر ﴿أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ﴾ اگه اولفل كه آلا رنك
 انفاق لاری نلا گانلرنجه، آلا راون اللهغه بافتلقدر ﴿سَيَدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾
 الله تعالى آلا رنی اوزینك رحمتنا كرنور ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ شكسز
 الله تعالى غفور هم رحیمدر ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
 وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ﴾ مكهدن مدینه گه هجرة قبلغان وتوب مدینه لك صحابه لرنك
 ایکی قبله غده نماز اوقوب، بدر سوغشینه ده حاضر بولغانلارندن، وهم آلا رغه احسان
 برلان ابارگان باشقه مؤمنلردن ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ الله تعالى آلا ردن راضی بولدی
 ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ وهم آلا ر الله تعالى دن راضی بولدیلر ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ وهم آلا رغه آستلارندن سولار آغا تورغان جنتلر حاضرلدی
 ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ اول جنتلرده منگو فالورلر ﴿ذَلِكَ الْقَوْصُ الْعَظِيمُ﴾ اوشبو
 جنتلرده منگو فالماق الوغ مقصودلرغه ابرشمكدر (بارهم بارجه مسلمان غه نصیب
 ایت ومیسر قیل ﴿وَمَنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ﴾ سزك نبره كزده بولغان
 بدوی عربلردنده منافقار باردر ﴿وَمَنْ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النَّفَاقِ﴾ وهم مدینه
 اهاندن ده بعضلری نفاق ده ثابت بولدیلر ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ﴾ سز آلا رنك نجو كلگنی
 بلامازسز ﴿نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ اما بزبله مز آلا رنی ﴿سَنَعْدِبُهُمْ مَرَّتَيْنِ﴾ آلا رنی دنیاده ایکی
 مرتبه عذاب قیلورمز، برسی نفاقلارون اظهار قیلوب بر رسوای قیلورمز
 ایکنجی می اولم برله ﴿ثُمَّ يَرُدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ سو كره آخرنده الوغ
 عذاب غه فایتارلورلر ﴿وَأَخْرُوجُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ﴾ و آلا ردن ایکنجیلاری
 گناهلری برلان اعتراف قیلدیلر ﴿خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا﴾ آلا ر ساوز
 عمللرینه بخشی عمللر فانوشدردیلر، یعنی سوغشندن فالسهلرده توبه لر قیلدیلر
 ﴿عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ شاید الله آلا رغه رحمت قیلوب توبه لر ن قبول ایتار
 ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ تحقیق الله تعالى غفور ورحیمدر، شوشی توبه قبلغان
 كشی لر. رسول اللهغه بزنی سوغشیدین ماللرمز فالدردی، بز شول ماللرمز دین
 صدقه بیره مز، شونی بز دن آلوب بزنی پاك قبل دیب، رسول الله ایتدی منكا الله
 سز دین مال آلا رغه قوشمادی دیب، شوندن سو ك الله تعالى ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ
 صَدَقَةً﴾ آلا رنك ماللارندن زكاه صدقه لرینی آل ﴿نُظَاهِرُهُمْ وَنُزَكِّيهِمْ بِهَا﴾ آلا رنی
 سین گناهلارندن پاك قیلورسن. و آلا رنك صدقه لاری سبیلی عمللرون اصلاح
 قیلورسك ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و آلا ر اوجون دعا قبل ﴿إِنْ صَلَّوْكَ سَكُنَ لَهُمْ﴾ تحقیق
 سنك دعاك آلا رنك كوكللرینه فراردر ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ الله تعالى آلا رنك

نوبه لارنى ابشكوجى، وجميع نرساني باسگوچيدر ﴿ اَللّٰهُ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾
 التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ اَبَا اَلْاَرِ بَلْبِلَارِى نَحْفِيقِ اللّٰهِ تَعَالَى بِنْدِهِ لِرَبِّنَا دَعَا لِرَبِّنَا قَبُولِ اِيْتَارِ
 ﴿ وَيَتَّخِذُ الصَّدَقَاتِ ۚ وَصَدَقَهُ لَرْنَ قَبُولِ اِيْدُوبِ اَلْوَرِ دِيُوْبِ ﴿ وَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۝۱۰۰ ﴾
 ودخى بلبيلارى نَحْفِيقِ اللّٰهِ تَعَالَى تُوْبِهِ لِرَبِّنَا قَبُولِ اِيْتَارِ بَلْبِلَارِى وَبِنْدِهِ لِرَبِّنَا رَحْمَتِ اِيْتَارِ بَلْبِلَارِى
 دِيُوْبِ ﴿ وَقُلْ اَعْمَلُوا ۚ اَلْاَرِغُهُ اِيْتِ عَمَلِ قَبْلِكُمْ ﴿ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ اللّٰهِ عَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِ سَبْحًا ۚ وَتَسْتَدْرِجُونَ
 اِلَيْهِ عِلْمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ وَاللّٰهُ غَايِبٌ وَحَاضِرٌ بَلْبِلَارِى بَلْبِلَارِى لِرَبِّنَا حَضُورِ بِنْدِهِ
 قَايِنَارِ لَاجِقِ سَزِ ﴿ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۱۰۱ ﴾ شُولِ وَقْتِ قَبْلَانِ عَمَلِ كَرْتِ بَرِ لَانِ
 سَزِ نِي خَيْرِدَارِ قَبْلُورِ ﴿ وَاٰخَرُونَ مَرْجُوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ ۚ اِيْتَارِ بَلْبِلَارِى جَمَاعَتِ، بَعْنِي سُوغَشْدِنِ
 قَالغان كَشِيلَارِ، اللّٰهِ تَعَالَى تَلَاوِينِهِ قُوْيُولْمَشْلَرْدَرِ ﴿ اَمَّا يُعَذِّبُهُمْ اَمَّا يَتُوْبُ عَلَيْهِمْ ۚ يَا اَلْاَرِ نِي
 عَذَابِ قَبْلُورِ، يَا كِه اَلْاَرِنَا كِنَا هَلَارُونِ كِيچُرُوبِ تُوْبِهِ لِرَبِّنَا قَبُولِ قَبْلُورِ ﴿ وَاللّٰهُ
 عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝۱۰۲ ﴾ اللّٰهُ تَعَالَى بَلْبِلَارِى وَمَصْلَحَتِ چِه اَشِ قَبْلُغُوچِيْدَرِ ﴿ وَالَّذِيْنَ اٰتَّخَذُوا
 مَسْجِدًا ضُرَارًا ۚ شُولِ مَنَاقَلَارِ كِه اَلْاَرِ مَسْلَمَانِلَرِ ضُرُورِ بِنَا قَبْلِدِيلَرِ ﴿ وَكُفْرًا ۚ
 وَاُوْزُلِرَبِنَا كَفَرِ لِرَبِّنَا قَوْلِرِ اُوچُونِ ﴿ وَتَقْرِيْبًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ وَمُؤْمِنًا اَرَا سِي
 آيْرِقِ اُوچُونِ ﴿ وَاَرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ مِنْ قَبْلِ ۚ اُوْلٰئِكَ اللّٰهُ غَرَسَ وَرَسُوْلِيْنِهِ
 سُوغَشِ قَبْلَانِ كَشِيْنِي كُوْنِيكِ اُوچُونِ (بَعْنِي مَنَاقَلَارِ اُوْزِ اَرَا كِيكَا شِ اِيْتَدِيلَرِ
 بَزِ اُوْزِمَزِ كِه بِرِ مَسْجِدِ سَالِيْقِ، هَرِ كِيكَا شِمَزِ نِي شُوْنِدِه قَبْلُورِمَزِ دِيُو، رَسُوْلِ اللّٰهِ لَانِ
 تُوْرِلِي عَذْرَلَارِ كُوْرِسَاتُوْبِ اِذْنِ سُوْرَادِيلَرِ، رَسُوْلِ اللّٰهِ اِذْنِ يِيْرِي، اَبُو عَامِرِ اَسْمَلِي
 بِرِ مَنَاقِلِي قَبْرُغِه عَسْكَرِ سُوْرَارِغِه يِيَارِ كَانَلَارِ اِيْدِي، مَسْجِدِدِنِ قَارَابِ شُوْنِي
 كُوْنَلَرِ اِيْدِي، بُو آيْتِ اِيْتِكَاچِ رَسُوْلِ اللّٰهِ مَسْجِدِنِي حَرَابِ قَبْلِدِي ﴿ وَيَخْلِفُنَّ اِنْ
 اَرَدْنَا اِلَّا الْاُخْسِي ۚ وَانطِ اِيْتُوْبِ بَزِنَا مَسْجِدِ سَالُوْمَزِدِنِ نِيْتَمَزِ بَخْشِي اِيْدِي دِيُو
 اِيْتُوْرِلَرِ ﴿ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اَنَّهُمْ لَكَذِبُوْنَ ۝۱۰۳ ﴾ اللّٰهُ تَعَالَى شَهَادَتِ يِيْرِدِرِ كِه اَلْاَرِ يَالغانچِلَارِدَرِ
 ﴿ لَا تَقُمْ فِيْهِ اَبَدًا ۚ اَلْاَرِ مَسْجِدِنِدِه مَنگُو نَمَازِ اَوْقُوْمَا ﴿ لِمَسْجِدِ اَسَسَ عَلَيِ التَّقْوَى مِنْ
 اَوَّلِ يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُوْمَ فِيْهِ ۚ اَوَّلِ كُوْنِدِنِ بَاشَلَابِ اللّٰهِ تَعَالَى دِنِ قُوْرُقُو اُوْزُرِنِدِه
 سَالُوْنِغانِ رَسُوْلِ اللّٰهِ مَسْجِدِي اِيچِنْدِه نَمَازِ اَوْقُوْرُغِه تُوْشِلِي رَا كَدِرِ ﴿ فِيْهِ رَجَالٌ يُّجْبُوْنَ
 اَنْ يَتَطَهَّرُوْا ۚ اَوَّلِ مَسْجِدِ اِيچِنْدِه سُو اِيْلِه يَا كَلَانِمَا كِنِي يَارَانُوچِي اِيْرِلَرِ بَارِدِرِ
 ﴿ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِيْنَ ۝۱۰۴ ﴾ اللّٰهُ تَعَالَى اُوْزِيْدِه يَا كَلَانُوچِي لَارِنِي يَارَانَسَادِرِ ﴿ اَمَّنْ
 اَسَسَ بِنِيَانِه عَلَيِ تَقْوَى مِنْ اللّٰهِ وَرِضْوَانِ خَيْرٍ ۚ بِرِ كَشِي مَسْجِدِنِي اللّٰهُ تَعَالَى دِنِ
 قُوْرُقُوْبِ هَمِ اَنَا كِه رِضَالِنِي اِسْتَابِ سَالِسِه. شُولِي خَيْرِ بُوْلُورِ؟ ﴿ اَمَّ مِنْ اَسَسَ
 بِنِيَانِه عَلَيِ شَفَا جُرْفِ هَارِ ۚ يَا كِه بِنَاسِنِي چِيْمِرُوْلِه تُوْرِغانِ يَارِ يَانِيْبِه سَالُوچِي

منافق لار خير بولورمی؟ ﴿فَأَنهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ بس اول بنا هم كشيلىرىده جهنم
 اچينه جيمرلوب نوشار! ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ ظالم لارنى الله تعالى
 طوغرى يولغه كوندرماس ﴿لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيَّةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بنا قىلغان
 بنالربنى سن جيسرگاچده همان كوكلرنده قايفو بولوب تورادر، چونكه آقجهسى
 اوچون قايفورالار ﴿الآنَ نَقَطَ قُلُوبَهُمْ﴾ مگر اولو سببلى كوكلرى تركلكدن
 كسولسه اول وقت قايفولارى بنار ﴿وَاللَّهُ عَلَيْهِ حَكِيمٌ﴾ الله تعالى، نفاقلاربنى
 بلگوچيدر، و نفاقلرينه موافق مسجدرن خراب ايله اش قىفوجيدر ﴿إِنَّ اللَّهَ
 اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ﴾ الله تعالى مؤمنلردن جنت
 برابرينه ماللارون واوزلرون ساتوب آلدى ﴿يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ آلار
 الله يولنده سوغش قىلورلار ﴿يَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ﴾ بس مشركلرنى اوترورلر. وهم
 اوزلرنى اوترلورلر ﴿وَعَدَا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ﴾ مؤمنلرگه تورات
 انجيل هم قرآن ده وعده قىلغان جنت حق وعدهدر ﴿وَمَنْ أُوْفِيَ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ﴾
 بر كمشه الله تعالى عهدىنى ادا قىلسه ﴿فَأَسْتَبْشِرُوا بِيَعْمَكُمْ الَّذِي بَاعْتُمْ بِهِ﴾ بس قىلغان
 سودالركز ايله بشارت بيرشكز ﴿وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ اوشبولاي
 الله يولنده جانلركز، وماللركز برلان سودا ايدشما ككز البته الوغ مقصودغه
 ايرشكدر ﴿التَّابُونَ الْعِبْدُونَ﴾ اول الوغ مقصودغه ايرشكوجى لار شولاردن:
 آلار گناهلارندن توبه ايتارلر، و اخلاص برلان عبانلر قىلورلار ﴿الْحُدُودَ
 السَّائِحُونَ﴾ هر وقت اللهغه حمد ايتوب روزه توتارلر ﴿الرَّكْعُونَ السُّجُودُونَ﴾
 ركوع و سجده قىلورلر، يعنى نماز اوقورلر ﴿الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ يخشلىق
 برلان بيورورلر ﴿وَالنَّهْيُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ بوزق ضررلى اشلردن طيارلر
 ﴿وَالْحَفَظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ﴾ اللهك حكملرنى ساقلارلر ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
 اى محمد بو صفتلى مؤمنلرگه بشارت بيرگل. بو آيندن آكلاشيلار ككه
 كامل مؤمن بولور اوچون مذكور صفتلر اوزره بولمق لازم ايكان
 ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَاللَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ﴾ يغبيرگه، هم مؤمنلرگه،
 مشركلر اوچون استغفار قىلملق تىوش توگل ﴿وَلَوْ كَانُوا أُولَى قُرْبَى﴾
 اگرچه اول مشركلر آنا و آناسى ويا كه باشقه فرنداشلارى بولسه ارده
 ﴿مَنْ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ اول مشركلرنك نموغ كشى لرى ايدكى
 بلونگان سوكسده ﴿وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأبيه إِلَّا عَنْ مَوْعَدَةٍ وَعَدَمًا آيَةً﴾ اما
 ابراهيم عليه السلام نك، مشرك بولغان آناسى اوچون استغفار قىلوى، آناسيه استغفار

قیلور من دیوب وعده قبلدی او چونکنه بولدی ﴿ قَدْ تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ ﴾
 ابراهیمغه آناسینک الله دشمانی ایدکی بلونگاج ﴿ تَبَرَّأْنَا لَهُ ﴾ آناسندن
 و آکارغه دعادن یزار بولدی تاشلادی ﴿ إِنَّ أَرْهَمَ لِأَوَّاهٍ حَلِيمٌ ﴾ تحقیق ابراهیم
 جهنمدن فورقوب آه، واه ایدوچی و شفقت ایدوچی دره. شونک او چون
 آتاسنی قرغانوب دعا قبلدی ﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ ﴾ الله تعالی
 بر قومنی توغری بولغه سالغانی سوکنده آلارنک عمل لرون ضلالتدن سانامادی
 ﴿ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمَ مَا يَتَّقُونَ ﴾ تا که آلارغه فی نرسدن صافلانق لازم ایدکنی بیان
 اینکنانچه. یعنی قبله بیت المقدسدن آوشقانون بیان ایله آیت اینگاج، اطرفدانی
 خلق بلماینچه همان بیت المقدس که قاراب نماز اوقودی لر، بو آیت شوندی لارنک
 معفو ایدکلرینی بلدرمک او چون ایندرلدی ﴿ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾ تحقیق الله تعالی
 هر نرسنی بلگوچیدر ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ یرلر و کولکر بارچه سی
 الله تعالی نکدر ﴿ يَحْيَىٰ وَيُسُفُّ ﴾ اوترور و ترگزور ﴿ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
 وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴾ سزگه الله تعالی دن باشقه ذات یاردمچی بولماس ﴿ لَقَدْ تَابَ اللَّهُ
 عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ ﴾ پیغمبرنک هم آغرق
 ساعتلرده اول پیغمبر که ابارگان مهاجر، و انصارنک هر کیمچیلکلرون الله کیچدی
 ﴿ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ﴾ آلاردن بر طائفه نکل قلبی تبوک سوغشینه چقماسته
 آوشقان سوکنده ﴿ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ﴾ سوکره آلارینده کیچدی چونکه چقدیلر ﴿ إِنَّهُ
 بِهِمْ رُؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴾ تحقیق الله تعالی آلارغه رحبلی و شفقتلیر ﴿ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ
 خَلَفُوا ﴾ سوغشدرن قالغان اوج کشی آلارکعب بن مالک، و مراره بن الریسع،
 و هلال بن امیه درلار، الله تعالی آلارنی عفو قبلدی ﴿ حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ
 بِمَا رَجَبَتْ ﴾ حتی که آلارغه حسرتلرینک کوبلگندن کبک بر نار ایدی ﴿ وَصَافَتْ
 عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ ﴾ وهم آلارنک کولکلری بیک نار ایدی ﴿ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ
 إِلَّا إِلَيْهِ ﴾ الله عذابندن فوتلورغه اورن یوق، مکر الله نکل اوزینه بالوارورغه
 کبرک دیوب بیک یخشی بلدیسر ﴿ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا ﴾ سوکره آلارغه رحمت
 قبلدی، تا که توبه قیلسونلر او چون ﴿ إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾ تحقیق الله تعالی
 توبه لارنی قبول قیلغوچیدر، هم رحبیلیر ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
 مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾ ای مؤمنلر الله قوشقانغه قارشودن سافلانکز، هم صادقلر برلان برکه
 بولکنز ﴿ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ مِنْ حَوْلِهِمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﴾
 مدینه خلقینه، وهم مدینه تبرسندنه صحرا عربلارینه. رسول الله دن آیرلوب سوغشدرن
 قالورغه هیچ درست توکل ﴿ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ﴾ رسول الله دن قاجوب

قالوب اوز اوزلرن سافلارغه بيل قيلماسونلر ﴿ ذَلِكْ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيهِمْ ظَمَأٌ وَلَا
 نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ آلا رغه بوا مر شول سبيلی دركه آلا رغه الله تعالی
 بولنده آچلق هم مشقت وهم سو صاو بواماس ﴿ وَلَا يَطْلُونُ مَوْطِنًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ ﴾
 وهم مشركلرنی آچولندرورلق و اچلرن بوشرلق بر اورننی تابناماسلار ﴿ وَلَا يَأْتِلُونَ
 مِنْ عَدُوِّنِيًّا ﴾ وهم دشمان دن آلا ر ضررينه هيچ نر سه ابر شماس ﴿ الْأَكْتَبَ لَهُمْ
 بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ﴾ مگر اول اشلرنی فیلسه لار، آنك بر ابرينه آلا رغه بخشی عمل باز لور
 ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ تحقيق الله تعالی بخشی لق قبلغانلرنك نو ابلارنی
 ضائع قيلماس ﴿ وَلَا يَنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
 أَوْ شَانِدًا قِ اِگر آلا ر آزرغه بولسه ده الله رضالعی او چون بر نر سه صدقه
 فیلسه لار، هم سو غش زمانه سنده الله رضالعی او چون ديه بر چوفر آله تابا چقه سلار
 بولارنك بار چاسی او چون آلا رغه نواب باز لور ﴿ لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ﴾ الله تعالی آلا رنی قبلغان عمللرنك كور كامي بر لان جزا قبلور او چون
 سو غشنی بو قدر ما فتا غاچ، هر كم سو غشفه كيتوب علم او گرانوچی فالما دی، بس
 الله تعالی ايتدی: ﴿ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ﴾ مؤمنلر بار چاسی كيتو
 نبوش تو گل ﴿ قُلُوا لَا نَفَرٌ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ ﴾ اكر هر فرقه دن بر طائفه
 سو غشفه چقما سلر ﴿ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ ﴾ دين علم لرنی او گرنك او چون ﴿ وَلِيُنذِرُوا
 قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ ﴾ دخی سو غشفه كيتكان قوم قايتقاج آلا رغه او گره تمك
 او چون ﴿ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴾ شايد سو غشفه كيتكان كشيرده و عطلنورلر ایدی
 ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ ﴾ ای مؤمنلر اوز كز گه يقين
 مشركلر بر لان سو غش قبلكلز ﴿ وَلِيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ﴾ آلا ر سزده فوت و قايتقنی
 نابسونلر او چون ﴿ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴾ بيك بلكلز كه الله تعالی اوزينك
 حرام قبلغان نر سلر نندن ساقلانغو چيلار بر لان برگه در، يعنی آلا رغه همان
 ياردمچی در ﴿ وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ ﴾ قچان قر آندن بر سورة ايندرلسه ﴿ فَمَنْهُمْ
 مَنْ يَقُولُ إِنَّا نَزَّلْنَاهُ هَذِهِ آيَاتًا ﴾ منافقلارنك بعض لاری ايتورلر. بوسوره سز نك
 قا يو كزغه ايماننی آرتدره در. بو سوز لاری آلا رنك اسنه ز ادر. الله تعالی ايتدی
 ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَأَدْنَاهُمْ إِيمَانًا ﴾ اما ايمان كيتورگان كشيرله ايماننی آرتديروه در
 ﴿ وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴾ واول مؤمنلر سورة اينگانگه شادلانلر ﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ فِي
 قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ ﴾ اما كوكللرنده بوزق اعتقاد بولغان سبیلی آورو كوكللی منافقلار
 ﴿ فَرَأَدْنَاهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ ﴾ اول سورة آلا رغه كفر اوستينه كفرنی آرتديروا
 ﴿ وَمَا تَوْأَمَّهُمْ كُفْرُونَ ﴾ آلا ر هم مشرک حاللرنده اولوبده كيتارلر ﴿ أَوْ لَا يَرَوْنَ

أَنَّهُمْ يفتنونَ فِي كُلِّ عامٍ مرةً أو مرتين ۚ اول منافقار بليلارمی بلند بر، ایکی مرتبه آلا ر
 فتنه لنه لر، یعنی نفاقلاری بلنو سبیلی فتنه لنه لر ۚ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذكُرُونَ ﴿۳۳﴾ شولا بده
 توبه قبله س لر، هم وعظلماس لر، هم عبر تلمس لر ۚ وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ
 بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَيحان فرآندن بر سوره اینسه، آلا ر برمی برسینه قاراشور لر ۚ هَلْ يَرِيكُمْ
 مِنْ أَحَدٍ هُوَ ابْتِشاور لر: كنده بولسه سزنی كورهمی؟ اگر سزنی كورسه لر نماز او فورغه
 نوتونالر و الا بوق ﴿ثُمَّ انصرفوا﴾ سو كره ایمانلر نندن فایتور لر ﴿صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ الله تعالی
 آلا ر نك كوكللرن ایمانندن فایتاردی ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ ﴿آلا ر حَفِي آ كَلَامِي﴾
 نورغان قوم بولغان قلمری سبیلی ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنفُسِكُمْ﴾ ای جماعت سز كه
 اوز آرا كز دن بر پیغمبر كیلدی یعنی (محمد علیه السلام) ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ﴾
 سز نك قارشما فكنز آكارغه آغر در ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ﴾ سز نك ایمان غه كبلو و كز كه
 حریص در ﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ﴾ مؤمنلر كه شفقتلدر ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ ابدی
 شولای بولغا جده ایمانندن اعراض قیلسه لر ﴿فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ بس آیت سین ای محمد
 مكا الله تعالی کافی در ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ الله تعالی كه باشقه اطاعت قیلور لق ذات
 بوق ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ آكارغه غنه توكل قیلامن ﴿وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ و اول
 الله تعالی الوغ بولغان عرشنك ربسی در آكارغه عبادت قیللق لازمدر.

سورة بونس علیه السلام مائة وتسع آيات مكية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الرُّ تَلَكْ آيَةُ الْكُتُبِ الْحَكِيمِ﴾ اوشبو سورهلر حلق برلان حكم ایدوچی
 قرآن آیت لر بیدر ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ﴾
 اوز آرا لار نندن بر ابر كه. آدملا رنی فورقوت دیوب بز نك وحی قیلما فغمز
 آدملر كه عجبمی ۱۹ ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمٌ صَدَقَ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ ریلری
 حضورنده سز كه الوغ مرتبه لار بار دیوب مسلمانلارنی شادلاندر دیب ﴿قَالَ
 الْكُفْرُونَ إِنَّ هَذَا السَّحْرُ مِینَ﴾ مشركلر ایندی لر تحققی اوشبو قرآن آچق بولغان سحر
 دیوب ﴿أَنْ رَبِّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ تحققی سز نك
 ربكز بر و كوكلرنی آلتی كونده تمام ایندی ﴿ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ﴾ بنه
 عرش اوزر بنه فصد قیلدی ﴿يَدْبُرُ الْأَمْرَ﴾ بار اینكان نوسه لر نك اشلرنی اوزی
 تلاگانچه یورتور ﴿مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَذْنِهِ﴾ آنك اذنن دین باشقه شفاعت
 قیلوچی یوقدر ﴿ذُلُّكُمْ اللَّهُ رَبِّكُمْ﴾ اوشبو اشلرنی قیلغوچی ربكز الله لر
 ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ بس آكارغه عبادت قیلكز ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ایبا سز قرآن برلان

وعظ و عبرت لانی سزی ؟ ! ﴿ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ﴾ قیامت کوننده بارجه گزرنک
 قایتاچق بری اللہ تعالیٰ در ﴿ وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا ﴾ فوبارلوب الله حضورنه بارو، اللہ تک
 حتی وعدہ سی در ﴿ اِنَّهُ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِدُّهُ ﴾ خلایقی اول یاراتور، سوگزه ینہ
 اوتروب ینہ ترگزور ﴿ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ ﴾ ایمان
 کینوروب یخشی لقلار قیلغان کشی لرگه عدلک برلان کور کام جزالار
 یورور اوچون ﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴾
 مشرک بولغان کشی لرگه شرک لاری سبیلی رنجگوجی عذاب، وقایار سولار
 برلان عذاب لار بولغوجی در ﴿ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا ﴾ کوندر
 فویاشنی، کبچ آینی نور قیلغوجی ذاتہ اللہ تعالیٰ در ﴿ وَقَدَرَهُ مَنزَلًا لِّتَعْلَمُوْا عَدَدَ
 السِّنِّ وَالْحِسَابِ ﴾ بل لارنی باشقه حساب لارنی بلما ککز اوچون اول آیغہ
 اورن لر بلگولادی ﴿ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ ﴾ بوشی لارنی یاراتمانی حق لقی
 بولوب، عبرت آلمافکز دن باشقه اوچون توکلدر ﴿ يَفْضُلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴾
 اللہ تعالیٰ بلسگان قوملرگه دلیرنی بیان قیلادر، (مکه خلقی رسول اللہغہ ابتدیله:
 اگر سن یغمبر بولساک بزگه علامت کتور گل؟ دیو. اللہ تعالیٰ ایندی ﴿ اِنَّ فِي
 اٰخْتِلَافِ اَيِّلٍ وَالتَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لٰاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴾ اللہ تک
 عذابندن فورقوب حراملردن ساقلانغوجیلر اوچون، کبچه و کوندرنک برسی
 ککیلوب برسی کینوب تور مقنده، ہم برده و کوکده اللہ تعالیٰ یاراتقان نرسه لرده
 علامت لر باردر ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَاَنَا وَرَضُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاطْمَنُّوْا بِهَا
 وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنْ اٰتِنَا غٰفِلُوْنَ ﴾ بزنگ آیتلرمزدن غافل، دنیا تر کلگینه گنه رضا
 بولوب. شول دنیا تر کلگینه تمام فرار تابوب. بزگه بولغونی تلامگان کشلر
 ﴿ اُولٰٓئِكَ مَأْوِيْهِمُ النَّارُ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴾ کسب ایسکان قباحت عمل لری اوچون
 آالرنک اورن لاری او طدر ﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يُوَدِّعُهُمْ رَبُّهُمْ
 بِاِيْمَانِهِمْ ﴾ ایمان کینوروب ایندگو عمل لر قیلغان کشی لرنگ ایمان لاری سبیلی
 اللہ تعالیٰ آالرنی جنت گه توغری کوندر ﴿ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ فِيْ جَنَّتِ
 النَّعِيْمِ ﴾ نعمت باقچه لرندہ بولغان حال لرندہ آالرنک آستلرندن هبیت بلغلر
 آغوب نور ﴿ دَعُوْهُمْ فِيْهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ ﴾ آالرنک اول
 جنت لرده دعالری یارب سنی یارماز کبچی لک صفت لاردن پاکلی من دیسکلر.
 هم بر بر سینه هدیه لری سلام بیر مشکدر ﴿ وَاٰخِرُ دَعْوٰهُمْ اَنْ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴾
 وایک آخر دعالری: حمد و مافتاو بارجه عالمی تریه قیلغوجی اللہ تعالیٰ گنه خاص
 دیسکلر ﴿ وَتُوْىِعَجَّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ ﴾ اگر اللہ تعالیٰ بندہ لر ننگ یخشی

عمل لری برابرینه ثوابی آشفدرغان کبی. یاوز عمل لربینه جزاسنی ده شولای آشفدرسه
 ایدی ﴿لَقَضَىٰ إِلَيْهِمْ أَجَلَهُمْ﴾ البته آلارنک اجل لری برلان حکم ایدنور ایدی. یعنی آلا
 شوندی ایمان اشراشبلر. جزانی آشفدرسه آلارنی اوتورورگه نبوشلی ایدی، شولای بولسه ده
 ﴿فَقَدَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ آخرنده بزنگ حضورمزگه
 کیلووینه اوشانماغان کشی لرنی هلاک اینمانیچه آزغونقلرنده خبران قیلوب قالدررمز
 ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا﴾ اگر مشرک بولغان کشی لرگه
 بر ضرر ابرشسه یا توب یا که او طروب یا که تروب بزگه دعا قیلادر ﴿قَلَمًا
 كَشَفْنَا عَنْهُ غُضْرَهُ مَرْكَانَ لَمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ﴾ فچسان بز آنک ضرر وقابغوسنی
 بتورساک. بنده اولگی کفری برلان گویا بزگه دعاده قیلماغان کبی بولا باشلی در
 (بو آیت مشرک حقنده بولسه ده، مسلمان لارنکده قایغو وقتنده غنه اللهغه بالوارب
 سوگره باشقچه بولغان لاری شبهه سز بو آیت گه کره در) ﴿كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُشْرِكِينَ
 مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ مشرکلرگه اوز لرینک قیلغان ناچار عمل لریده شولای زینت لی
 یخشی کورنده ﴿وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا﴾ نحقیق سزدن اول
 کیلوب ظلم قیلغان قومنی بز هلاک ایتدک، بوندن عبرت آلکز ﴿وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ﴾ آلارغه پیغمبر لری اوز لرینک حق پیغمبر ایدوکلرون کورسته تورغان
 آچق دلیل لر برلان کیلدیلر ﴿وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ شولای ده ایمان کینورمدیلر
 ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْجَاهِلِينَ﴾ شونک کبی بز مشرک وگناهلی کشی لرنی هلاک
 وجزا قیلورمز ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلْقًا فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ سوگره آلا سوکنده
 سزنی برده آلا اوزربنه قیلدق ﴿لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ نچوک عمل قیلورسز
 ایکان دیوب فارامافز اوچون، عملکز نچوک بولسه بزنگده جزامز شولای
 بولور ﴿وَإِذَا تَنَلَّىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ فچان آلارغه بزنگ آچیق معنالی آیت لرمز
 اوفولسه ﴿قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّا بُرْهَانَ غَيْرَ هَذَا أَوْ بَدَّلَهُ﴾ قیامت گه
 اوشانمانیچه، و بزنگ حضور مزغه کیلورگه تلاماچی مشرک لر اینورلر: بزگه
 باشقه قرآن کینور، ویا که بو قرآن کئی آلماشدر. بز اوشانماغان حکم بولماسون
 دیو ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تَلْقَائِي نَفْسِي﴾ آیت سبن آلارغه. اوز لگمدنگنه
 اول قرآننی آلماشدرماق مکا هیچ ممکن توگل، چونکه اول الله تعالی سوزی منم
 سوزم توگل ﴿إِنْ أَتَّبِعَ الْأُمَا بُوْحَىٰ إِلَىٰ﴾ من اوزمده، الله تعالی دن مکا وحی ایدلگان
 حکم لرگه گنه ابارمن ﴿إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ اگر مین
 ربمه آندای گناه قیلسام، آلدمزده بولاچق الوغ (قیامت) کونی نك عذابدن فورقامن
 ﴿قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَيْكُمْ بِهِ﴾ آیت سبن آلارغه. اگر الله تعالی

فوشامسه وتلامسه ایدی. اول قرآننی من سزگه او قوماس ایدم. وهم آنک حکم لر نی سزگه او گر اتماس ایدم ﴿ قَدْ بَشِّرْ فِئْتُمْ عَمْرًا مِنْ قَبْلِهِ ﴾ پیغمبر بولماسدن اول سزنگ آرا کزده فرق بل توردم، الله تعالی فوشماغاج هیچ نرسه او قومادوم ﴿ اَنْتَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ شولارنی اوبلامی سزمی؟ ﴿ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا ﴾ الله تعالی که یالغاننی افترا قیلمان کشتی دن ده ظالم کشتیلر بولورمی؟ ﴿ اَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ﴾ یا که اللهنک آیت لارین تکذیب اینکان کشتی دن ظالم کشتی بولورمی؟ البتہ یوق ﴿ اِنَّهُ لَا يُلْقِي الِ الْمُجْرِمُونَ ﴾ تحقیق مشرکلر فونولا آلماسلر ﴿ وَبَعْدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَصُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ﴾ اول مشرکلر اللهدن باشقه هیچ فائده هم ضرر فیلا آلمی تورغان صنملارغه عبادت قیلالر ﴿ وَيَقُولُونَ هُوَ آتَانَا سُبْحَانًا وَعِنْدَ اللَّهِ ﴾ وایتورلر بو صنملر الله فاشنده بزنگ شفاعتی لارمز دیوب ﴿ قُلْ اَتَّبِعُونَ اللَّهَ بَمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ﴾ ای محمد آلا رغه ایت سین، سز الله تعالی که برده وکوکده اوزی بلغان نرسه برلان خبر بیرم سزمو؟ یعنی آنک شریگی بارده لکن اوزی بلمی تروب سز بله سزمی؟ ﴿ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ مشرکلر شریک قیلغان نرسه لاردن الله تعالی پاک و بیک یوقاری درجه در ﴿ وَمَا كَانَ النَّاسُ الْاٰمَةَ وَاَحَدَةً فَاخْتَلَفُوا ﴾ پیغمبر کیلگانچه خلق برکنه نورلی، یعنی مشرکلرکنه ایدی (فجان محمد علیه السلام پیغمبر بولوب کیلدی. خلق مشرک و مؤمن که بولندیلر ﴿ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ ﴾ گناهلر حقنده عذاب کیچگور دیوب الله تعالی سوزی بولماسه ایدی ﴿ لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ اختلاف قیلغان نرسه لری حقنده آلا آراسنده هلاک برلان حکم یورور ایدی. یعنی هلاک قیلنورلار ایدی ﴿ وَيَقُولُونَ لَوْلَا اَنْزَلَ عَلَيْنَا آيَةً مِنْ رَبِّهِ ﴾ ایتورلر کاشکه محمد که پیغمبر کشتی بلدره تورغان بر علامت اینسه چی، ایمان کیتورور ایدک دیوب ﴿ قُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتظِرُوا ﴾ ایت سین آلا رغه غیبنی بلمک اللهغه خاصدر. ایمان کلتور مسدین آیت ایکنانی کوننکر سزالی ﴿ اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴾ من ده سزنگ برلان برابر قارشلغنر سبیلی الله تعالی دن سزگه کیله چک نرسه نی کونکو چیلردنمن ﴿ وَاِذَا اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَاةٍ مَسْتَهْمَةٍ ﴾ اگر بز خفتلارغه ضرر کورگان لری سوکنده رحمت یبار ساک ﴿ اِذَا لَهُمْ مُكْرٌ فِي اٰيَاتِنَا ﴾ شول وقت آلا ر بزنگ آیتلر مزگه مکر قیلالر، یعنی الله تعالی اول مکه خلقینه آچلق بیرگان سوکره بایلق بیرگان، بای بولغاچده آیتلرینه اوشانماغانلر ﴿ قُلِ اللَّهُ اَسْرَعُ مُكْرًا ﴾ ایت سین آلا رغه الله تعالی نك مکر سزنگ مکر نکزدن فونلورک در. سزنی جیکار ﴿ اِنْ رُسُلَنَا يَكْتُوبُونَ مَا نَمَكُرُونَ ﴾ ﴿ تحقیق بزنگ فرشته لرمز سزنگ مکر لر کزنی باز الار، جز الارون کورور سز

هُوَ الَّذِي يُسَبِّحُكُمْ فِي النَّوْمِ وَالنَّهَارِ ۖ أُولَئِكَ اللَّهُ تَعَالَى شَوْنِدَايْنِ قَادِرِ اللَّهُ دَرَكِهِ
 سَزَنِي فَوْرُوْدِهِ هَمْ دِيْنَكُرْدِهِ يُوْرُوْر ۖ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ ۖ حَتَّىٰ كَهْ فِجَانْدِهِ
 بُولَسْ كِبَلِرْدِهِ بُولَسَا كُرْ ۖ وَجَرَيْنَ بِيَهْمُ بَرِيْحِ طَيِّبَةٍ ۖ اُولَئِكَ لِرِ الْاَلَرْنِي بَخْشِي
 اِيْسَكَا نَ جِيْلِ بَرَلَا نَ اَلُوْبِ كِنِيْسِهِ ۖ وَفَرَحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيْحٌ عَاصِفٌ ۖ شَوْلِ
 رُوْشَلِي شَادَا نُوْبِ غَنَةِ سُوْ اُوْسْتُوْنُوْدِهِ بَارِغَانْدِهِ قَاطِي جِيْلِ جَفْسِهِ ۖ وَجَاءَهُمُ
 اَلْبُوحُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ ۖ وَتَوَرَّلِي يَافِدُنِ اَلْاَرِ اُوْسْتَبِهْ طُوْلُقُوْلَا رِ كِبَلِسِهِ ۖ وَظَنُّوْا
 اَنَّهُمْ اَحْيَا بِهَيْمُ ۖ وَتَوَلَّفُوْنِ بَرَلَا نَ چِلْغَابِ اَلْوَنُغَا نِ ۖ هَلَا كَلِكْ بَقِيْنِ دِيُوْ ظُنِ قِبَلِسَلِرِ
 ۖ دَعَوْا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۖ شَوْلِ وَفْتِ دِيْنَلَارِيْنِ اللّٰهَ غَنَةِ قَلُوْبِ اِخْلَاصِ
 بَرَلَا نِ اللّٰهَ دَعَا قِيْلُوْرَغِهِ تُوْنُوْا لِرِ ۖ لَنْ اَنْجِيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنْكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ۝
 يَارَبِّ اِگَرِ بَزَنِي بُوْ هَلَا كَلِكْ دِنِ فُوْتَا رِسْكَ الْبَتِهْ نَعْمَتِكْ شُكْرِ اِيْدُوْ جِيْلِرْدِنِ بُولُوْرِ
 اِيْدِكْ دِيَسُو ۖ فَلَمَّا اَنْجِيْتَهُمْ اِذَا هُمْ يَبْتَغُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۖ فِجَانِ اللّٰهَ تَعَالَى
 اَلْاَلَرْنِي فُوْتَا رِسَا ۖ شَوْلِ وَفْتِ اَلْاَرِ بَرِ بُوْ زَنْدِهِ حَقْسَزِ بُوْ زَلَقِ قِيْلُوْرَغِهِ تُوْنُوْا لِرِ
 ۖ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا بَعَثْنَا فِيْكُمْ عَلَيْنَا اَنْفُسَكُمْ ۖ اِيْ اَدْمَلِرِ بُوْ زَلَقْ كُرْ اُوْ زِ ضَرُرْ كُرْ
 اُوْ جُوْنِ دَرِ ۖ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۖ دِنَا دِهْ فَا نِدِهْ لِنَفْسِكُرْ اَزْ غَنَدِرِ ۖ ثُمَّ اِنَّا مَرْجِعُكُمْ
 فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ سُوْرَهْ بَزَنْكْ حَضُوْرْمَزِهْ قَايِنَا رِ اِلَاجِيْ سَزِ ۖ شَوْلِ وَفْتِ دِهْ
 بَزِ سَزَنْكْ قِيْلَغَا نِ عَمَلْ كُرْ بَرَلَا نِ اُوْ زِ كُرْ كِهْ خَبِرِ بِيْرُوْرِيْ ۖ اِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
 كَمَا اَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ ۖ دِنَا نَرِ كَلْغِيْنِكْ مَسَالِيْ بَزَنْكْ كُوْ كَدِنِ اِيْنْدِرْ كَا نِ يَ اَغْمُوْرِ
 سُوْ كِبِيْ دَرِ ۖ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْاَنْعَامُ ۖ اُولِ يَ اَغْمُوْرِ
 بَرَلَا نِ اَدْمَلِرِ وَحِيُوَانِ لِرِ اَشَا بِيْ اِچِيْ اُولُلِرِ اَرَا لَاشِهْ ۖ حَتَّىٰ اِذَا اَخَذَتِ الْاَرْضُ
 زُخْرُفَهَا وَاَرْبَيْتَتْ وَظَنَّ اَهْلُهَا اَنَّهُمْ فُتْرُوْنَ عَلَيْهَا ۖ حَتَّىٰ اُولِ بَرِ مَانُوْرِ چَاچِكْلِرِ بِيْ
 اُوْسْتُوْرَسَدِهْ بَرِ اُوْسْتِيْ زِيْتَلُوْبِ كِنِيْسِهِ ۖ خَلَقِ حَاضِرِ بُوْنُكْ بَرَلَا نِ فَا نِدِهْ لِنَهْمَزِ دِيُوْبِ
 نُوْرَسَلِرِ ۖ اَنبِيْهَا اَمْرًا لِيْلًا اَوْ نَهَارًا ۖ شَوْلِ وَفْتِ بَزَنْكْ هَلَا كَتِ بَرَلَا نِ اَمِرِيْ كُوْنِدِرِ
 وَيَا كِهْ كِبِيْجِ كِبَلُوْبِ جَفْسِهِ ۖ فَجَعَلْنَاهَا حَصِيْدًا كَا نَ لَمْ تَفْنِ بِالْاَمْسِ ۖ بَسِ بَزِ اُولِ
 اُولُنِ لِرِنِ كِيْسُوْلَمِشِ قَا مَلِ كِبِيْ قِيْلُوْرْمَزْدِهْ بَرِ بُوْ زَنْدِهِ بَرِ كِهْ كُوْنِ پَا شَا رِبِ نُوْرِ غَا نِ
 كِبِيْ دِهْ اُولْمَا زِ ۖ دِنَا دِهْ شُوْنُكْ كِبِيْ هِيْجِ بَرِ وَفْتِ اِيْنْدِيْ نَمَامِ بُوْلِدِيْ دِيُوْبِ اُوْشَا نُوْبِ
 نُوْرِ غِهِ تُوْ غُرِيْ كِبَلِيْدِرِ ۖ كَذٰلِكَ نَقُصُّ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوْنَ ۝ فَكُرْلِيْ
 كَشِيْلِرْ كِهْ شُوْنِدَا يْ عِبْرَتِ لِيْ اِيَا تِ لَارْمَزِيْ بِيَا نِ قِيْلُوْرِيْ ۖ وَاللّٰهُ يَدْعُوْا اِلَى دَارِ السَّلٰمِ ۖ
 اللّٰهُ تَعَالَى بِنْدِهْ لِرِنِ جَنَّتِ كِهْ ۖ يَعْنيْ سَلَامَتِ كِ يُوْرْتِيْنِهْ اُوْنِدِيْدِرِ ۖ وَبِيْدِيْ مَنْ بَشَا هْ اِلَى
 صِرَاطِ مُسْتَقِيْمٍ ۝ وَاُوْزِيْ نَلَهْ كَا نِ لِرِنِ تُوْ غُرِيْ بُوْلَغِهْ كُوْنِدِرِ ۖ لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا
 الْاِحْسٰنِيْ وَزِيَادَةً ۖ دِنَا دِهْ بَخْشِيْ لِقِ قِيْلَغَا نِ كَشِيْ لِرْ كِهْ اَخْرَتِ دِهْ بَخْشِيْ لِقِ ۖ يَعْنيْ جَنَّتِ

بولغوجیدر، همد. جنت نعمتلرندن ده آرتق اللہ تعالیٰ نیک دیدارنی کورمک بولغوجیدر
 ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهُهُمْ قَمَرٌ وَلَا نَجْمٌ﴾ آلاړنک بوزلرون هېچ قارلق قابلاماس و آلاړغه
 هېچ خوارلق ابرشماس ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ جنت کشلری
 شولاردر آلاړ جنت ده منگو قالورلر ﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جُزَاءً سَيِّئَةً بِمِثْلِهَا
 وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ شول کشلر، باوزلق و بوزلقنی کسب ایتارلر، آلاړغه اوزلربنک
 باوزلقنی کبی جهنم عذابی بولاچقدر. وهم آلاړنی نورلی حقارنلر قاپلار ﴿مَا تَهُمُ
 مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ آلاړنی اللہنک عذابندن ساقلاغوجی کشی بولماس ﴿كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ
 وُجُوهُهُمْ قَطَعًا مِنَ الْإِبْلِ مُظْلِمًا﴾ آلاړنی گویا قارانغو کبچنک بر کبساگی قابلاغان
 کبی بولور ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ اوط کشلری شولاردر ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾
 هم آلاړ اول اوط ده منگو قالورلر ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ شول کون کبلورکه
 آلاړنک بارچه سنی فبرلارندن فوبارورمز ﴿نَمْ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ
 وَشُرَكَائِكُمْ﴾ سوگره مشرکلرگه ایتورمز، اوزگره وهم شریکلرگز اورنکزدهغه
 تورگز، نیندای حکملر بولور سزگه ﴿قَرَيْنَاتِنَا بَيْنَهُمْ﴾ سوگره دنباداغی صنلری
 برلان آلاړلارندن دوستلق لارنی بتورورمز ﴿وَقَالَ شُرَكَائُهُمْ مَا تَحْكُمُ آبَاءَنَا نَعْبُدُونَ﴾
 صنلری ایتورلر، سزبگه عبادت قیلماگز، بز سزنی بزگه عبادت قیلورغه فوشماق
 ﴿فَكُنِيَ بِاللَّهِ شَهِدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغْفِيلِينَ﴾ سزنگ برلان بزنگ
 آرادہ اللہ تعالیٰ شاهد بولورغه کافیدر، نحقیق سزنگ عبادنکزدن بز لر غافل
 بولدیق دیوب. بس مشرکلرگه عبادت قیلانورغان صنلری کورمس اشتماس نورسلر
 ایدکی بلندی ﴿هَذَا كَيْ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مِمَّا آسَفَتْ﴾ شول وقت هر کم نیندی عمل قیلغان
 ایدکی ظاهر بولور، بنور ﴿وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ﴾ اوزلربنک حق
 خواجلری بولغان اللہ تعالیٰ گه قاینارلورلار ﴿وَصَلِّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾
 آلاړدن اللہنک شریگی دیوب افترا قیلغان نورسلری بوغالور و قاجار ﴿قُلْ مَنْ
 يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ آلاړغه ایت محمد سزنی بردن اولن برلان کوکدن
 بغمور برلان کم رزقلاندیردهر؟ ﴿أَمِنْ يَمَلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ﴾ یا که حکم مالک
 بولوب فولاق و کوزلرگزنی بار قیلادر ﴿وَمَنْ يَخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ النَّبْتِ وَيَخْرِجُ
 النَّبْتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ دخی اولکدن ترکی و تر کدن اولکنی چزارورغه کمنک قدرنی
 یتار؟ مثلا طاقدن بمرقنی، بمرقدن چینی، چغارو کبی ﴿وَمَنْ يُدْبِرُ الْأَمْرَ﴾ وهر
 اشنی کم تدبیر قیلور دیوب ﴿فَسَبِّحُوا لِلَّهِ﴾ البته جوابده اللہ دیوب ایتورلر
 ﴿قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بس ایت آلاړغه شولای بولغاچدان اللہدن فورقمی سزنی ۱۹
 فورقارغه وایمان کبتورورگه کرک ایددی دیوب ﴿قَدْ لَكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾

اوشبو اشلرنی فلفسوجی حق ربکوز اولان اللهدر ﴿ قَمَآ ذَا بَعْدَ اَلْحَقِّ اِلَّا الصَّلٰٓءُ ﴾
 ایبدی حقدن باشقه ضالالت گندر، یعنی الله حق بولسه آکارغه عبادتده حق بولسه.
 سزنگ اللهدن باشقه صنم لرغه عبادت قیلو کوز ضالالتدر ﴿ قَاتِي تُصْرَفُونَ ﴾ بس حقدن
 فایده اوتوب کیته سز؟! ﴿ كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمٰتُ رَبِّكَ عَلٰی الَّذِيْنَ فَسَقُوْۤا اِنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴾
 اللهنگ حقلنی ثابت بولغان کبی فاسق بولغان کشبیلر مگگو ایمان کبتورماسلر
 دیگان سوزیده حق وثابت بولدی ﴿ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَّتَدَوٰۤا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُ ۥ
 ای محمد آلا رغه ایت سین، ای مشرکلر سز شربک دیگان ذانلردن اولا خلقنی
 بار اینوب. سو گره اوتروب ینه فوبارغوجی لار باری؟ ﴿ قُلْ اللّٰهُ يَتَدَوٰۤا الْخَلْقَ
 ثُمَّ يُعِيْدُهُ ۥ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ یوق آلاردن بر نرساده بولسی بلکه خلقنی یاراتوجی هم یوق قیلوب
 ینه فوبارغوجی الله تعالی در دیوب ایت! ﴿ قَاتِي تُؤْتَسٰوْنَ ﴾ بس شوندا ی قادر
 اللهغه نچوک بالفانلرنی افترا قیلاسز دیگل! ﴿ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَّهْدِي
 اِلَى الْحَقِّ ۥ ﴾ دخی آلا رغه ایت ایاسزنگ شربکلر کزدن حق بولغه کوندرگو چیلار
 باری؟ دیوب. اگر جواب بیرمه سلر: ﴿ قُلْ اللّٰهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ ۥ ﴾ حق بولغه الله تعالی
 کوندرده در دیوب ایت ﴿ اَمَنْ يَّهْدِي اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يَّبْعَ اَمَّنْ لَا يَهْدِي اِلَّا اَنْ
 يَّهْدِي ۥ ﴾ حق بولغه کوندرگوچی الله تعالی گه ایاررگهی لایق؟ با که کشی کوتاروب
 یورونماینجه یورورگده حالسندن کیلی نورغان صنملری ایاررگه لایق؟
 ﴿ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ﴾ بس نی بولدی سزگه باطل حکملار قیلاسز ﴿ وَمَا
 يَّبْعُ اَكْثَرُهُمُ الْاٰطْنَآءُ ﴾ آلارنگ کوبراگی آنا بابالرنندن قالغان ظن دن خیالدن
 باشقه ابارماسلر، هیچ دلیل سز فقط اوی ایلان بو طلرغه عبادت قیلالر ﴿ اِنَّ الظَّنَّ لَا
 يَغْنَىٰ مِنْ اَلْحَقِّ شَيْۤا ۥ ﴾ لکن حقلرغه ابرشور اوچون ظن هیچ بر نرسه فائده
 بیرماس. اعتقاده دلیل کرک، کشیگه گنه ایاررگه یار ایبدر. ﴿ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ بِمَا
 يَّفْعَلُوْنَ ﴾ آلارنگ قیلغان اشلرن شک سز الله تعالی بلگوجی در ﴿ وَمَا كَانَ هٰذَا
 الْقُرْاٰنُ اَنْ يَّفْتَرِيْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۥ ﴾ بو قرآن الله تعالی دن باشقه بر مخلوق اوزندن اوزی
 چغارب سوبلگن سوز دیوب افترا قیلونه نورغان نرسه توگل ﴿ وَلٰكِنْ تَصْدِيْقُ
 الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ ۥ ﴾ لکن الله تعالی دن اولگی کتابلرنی تصدیق ایله ایندرلدی، مثلا
 نورات انجیل کبی لازنی ﴿ وَتَفْصِيْلُ الْكِتٰبِ لَارَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴾ دخی
 حرام وحلالنی آیروم آیروم آچق بیان ایله ایندرلدی. اول کتابنگ رب العالمین
 بولغان اللهدن ایندرلوونده هیچ شک وشبه یوقدر، اللهدن در. ﴿ اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتْرٰیہُ ۥ
 اول مشرکلر محمد اول قرآننی اوزلیگنندن چغاربوب اللهغه افترا قیلدی دیلری؟
 ﴿ قُلْ قَاتُوا سُوْرَةً مِّنْهُ ۥ ﴾ آلا ی دیسا کز سز اوز کزده قرآن سورمه سی کبی بر

سورہ اوفوگز! دیوب ایت ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَقْتَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ واللہ دن باشفہ یاردم استامک ممکن بولغان لارگزنی بارچہ سنی جافرگزده بر سورہ اوفوگز ﴿اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ اگر سوزگزده راست بولسا گز (بو سوزگہ هیچ بر مشرک جواب بیرمادیلر، بس اللہ تعالی ایتدی: ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِطُوا بِعَلْمِهِ﴾ بلسکه بلوب بترہ آلماغان نر سہ لارینی یالغان دبدیلر ﴿وَلَمَّا بَاءَنَّهُمْ تَأْوِيلُهُ﴾ ہم آلارغہ اول فرآننک تاویلده کیلمادی، بس آکلایبچه قالدیلر ﴿كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بولاردن آلداغی لارده اوزلرینک بیغمبرلرنی شولای یالغانچی ایتدیلر ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ بس قارا ظالم لرنک آخری نچوک بولدی، بولارنکده آخری شولای اولور ﴿وَمَنْهُمْ مَنْ يُوْمِنُ بِهِ﴾ آلارنک بعض لاری فرآنغہ اوشانلر ﴿وَمَنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ﴾ وبعض لاری اول فرآنغہ اوشانیلر ﴿وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ﴾ سنک ربک فاسد و بوزق اش قیلغوچی لارنی بلگوچی در، جز الارنی بیورر ﴿وَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقُلْ لِيْ عَمَلِيْ وَلَكُمْ عَمَلِكُمْ﴾ اگر سنی یالغانچی دیسه لر سبن آلارغہ ایت مکا اوز علم، سزگہ اوز عملکز ﴿اَنْتُمْ بَرِيْئُونَ مِمَّا اَعْمَلُ وَاَنَا بَرِيْءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ﴾ سز منم اشلگان اشمدن ییزگوچی منده سز نک اشلگان اشکزدن ییزگوچسبن، بارچہ مز اوز عملزدن جواب بیوررمز ﴿وَمَنْهُمْ مَنْ يَسْتَعْوَنَ الْبَيْتَ﴾ آلاردن بعض لاری سنک فرآن اوفوگشا فلاق سالورلر لکن ایمان کینورمس لر ﴿اَفَاَنْتَ تَسْمَعُ الْوَكُوْكَانُوْا لَا يَبْعَثُوْنَ﴾ اول سا کفر اولار هیچ نر سہ آکلماسه لرده، سبن سا کفر اولارغہ ایشتردرمن وقبول ایتدرمن دیوب اوپلی سکی؟! یوق هیچ بولاجق نوگل ﴿وَمَنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ اَيْتَكَ﴾ آلارنک بعض لاری سکا آچق کوز برلان قاری لار ﴿اَفَاَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ ایا سبن سوفرلارنی نوغری بولغه کوندرسکی؟ ﴿وَلَوْ كَانُوْا لَا يُبْصِرُوْنَ﴾ اگر آلار حقلغه هیچ کوز سالماز بولسه لرده ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلُمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ اللہ تعالی آدملرگہ هیچ نر سہ برلان ظلم قیلماس ﴿وَلَكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ﴾ لکن بوزق عمل اشلب بندهلر اوزلرینه ظلم قیلورلر ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَمَا لَمْ يَلْبَثُوْا اِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ﴾ قیامت کونی یقوب قبرلارندن قوبارغاج دنیاده کوندز بر ساعتده نوریاغان کبی اولورلر ﴿بِتَعَارُفُوْنَ بَيْنَهُمْ﴾ دنیاداغی کبی اوز آرا تانشورلر ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللّٰهِ﴾ قیامت کوننده قوبارلوب اللہ حضورینه بارونی یالغان دیگان کشی لر هلاک بولور، ومکگو خسرتده فالور ﴿وَمَا كَانُوْا مُهْتَدِيْنَ﴾ هم آلار دنیاده اوق توغری بولغه کونلگانلردن بولمادیلر ﴿وَاَمَّا نُرُوبُكَ بِغَضِ النَّارِ نَدْمُهُمْ﴾ آلارغہ وعده قیلغان عذابلرنک بعض لارنی سکاده کورسانساک کورساتورمز

﴿أَوْتَوْفَيْكَ﴾ یا که جانکنی آلورمز، آ کافدر آلا رغه عذاب کلباس ﴿فَأَيْنَا مَرَجِعُهُمْ﴾
 بس آلا رنك فابنا چاق اورنلاری بزگدر ﴿ثُمَّ اللَّهُ شَهِدَ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ سوگره
 آلا ر قیلغان نك بارچه سنی الله تعالی کورگوچی در، بارچه سی اوچون جزا قبلور
 ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ﴾ هر قوم گه بر رسول باردر ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
 بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ اگر قیامت کونی بولغاچ رسوللری کیلوب آلا رنك
 بالغان لا اولارین شهادت بیسه، اول وقت آلا رنده عدالت برلان حکم ایدلنور.
 و آلا رغه هیچ ظلم ایدلماز، ایمان لق قبلسه لرده جزالری عمللری قدرگنه اولور
 ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدَانِ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ عذاب بولاچق دیوب ایته سز
 شول وعده کز درست بولسه اول عذاب فجان بولا ایندی دیو مستقل ایته بولور
 ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ سین آلا رغه ایته من اوزمه الله
 تعالی تالوندن باشقه اوزمه فائده و ضررلی نرسه لارنی اشلی آلمیم، هم بلده آلمیم
 ایدی عذاب وقتنی نیچوک بلمیم ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ هر امتنك عذابینه یلگولی
 بر وقت بار ﴿إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ فجان وقتلاری بیسه
 شول وقت عذاب قبلور لر بر ساعت الك یا که بر ساعت سوکده عذاب قبلور نماسلر ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ
 إِن آتَيْكُمْ عَذَابُهُ يَأْتَا أَوْ نَهَارًا﴾ ای محمد ایته سین آلا رغه، اگر کیچه و یا که کوندز
 سز گه اللهنك عذابی کیلسه ﴿مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾ مشرکلر اول عذابنك
 قابوسینه آشغور لر ﴿أَنْتُمْ إِذَا مَا وَقَعَ آتَيْتُمْ بِهِ﴾ ایا سز اول عذابغه شول عذاب
 باشکرغه کیلگاج ایمان کینور سز می؟ ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّا قَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ حاضر
 ایمان کینور دگز، اما اولده مسخره قیلوب عذاب کیلونی آشوقدیره
 ایدگز ﴿ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ﴾ سوگره جهنم سافچی لاری ظالم لرغه
 «مگگولک عذابنی تاتوگز ایندی» دیوب اینور لر ﴿هَلْ نُجِزُونَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ
 نَكْسِبُونَ﴾ سز اوزگز کسب ایسکان قییح اشلر کزدن باشقه اوچون عذاب
 و جزا قبلور می سز ﴿وَيَسْتَبِينَكَ أَحَقُّ هُوَ﴾ مشرکلر سندن «اول قرآن حق می»؟
 دیه سورار لر ﴿قُلْ إِنِّي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ ایته آلا رغه الله برلان بیین قیلوب ایته من
 اول قرآن البته حق دیوب ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ سز اللهنی عاجز ایته آلام سز،
 اول تلاسه نه اشلار. تلاسه نه حکم ایندرر ﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ
 لَأَنتَدَّتْ بِهِ﴾ اگر بر یوزنده گی هر نرسه ظالم کشی لرنکی بولسه ایدی، قیامت
 کون اوزن ساتوب آلا رغه البته بارچه سون بیورر ایدی ﴿وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ
 لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ﴾ عذابنی کورگان وقتلرنده حسرتنی باشرون جیگار لر ﴿وَقَضَىٰ
 بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ آلا ر آرا سنده عدالت برلان حکم قبلور، نبوشلی

فدرندن آرتق عذاب قیلوب آلا رنی ظلم قیلوناس ﴿الآن لله ما في السموات
 والأرض﴾ اگاه بولکیز، بر و کو کلردا گی نرسه لر بارجه سی الله تعالی نك ملكی در
 ﴿الآن وعد الله حق﴾ دخی اگاه بولکیز الله نك وعدسی حقدی ﴿ولکن اکثرهم
 لا یعلمون﴾ لکن آلا رنك کو برا گی آنی بلی لر ﴿هو یحیی ویمیت والیه تر جمون﴾
 اول الله تعالی اونرور، وترگ زور، وهم قیامت کوننده بارجه کز آنك حضورینه
 قایتارلور سز ﴿یا یها الناس قد جاءکم موعظة من ربکم وشفاء لما فی الصدور﴾
 وعدی ورحمة للؤمنین ﴿ای آدم لر تحقیق الله تعالی طرفندن سزگه وعظا اولفوجی،
 وقلب لر کزدا گی نادانلق آورولرینه شفا بولفوجی، ومؤمن لرگه رحمت وتوغری
 بولغه کوندرگوجی قرآن کلسدی ﴿قل بفضل الله وبرحمته﴾ ای محمد خلق لار
 برلان سویله شکانده الله نك فضل ورحمتی برلان ایندرگان قرآنی برلان سویله ش،
 یعنی قرآن غه اوننده ﴿فبذلك فأنفرحوا﴾ شول اینگان قرآن غه وشونك ابله عمل
 قیلغان لرینه شادلانسون لر ﴿هو خیر مما یجمعون﴾ قرآن برلان عمل آلا ر جبان
 مالدن خیر لیرا کدر ﴿قل أرأیتم ما أنزل الله لکم من رزق فجعلتم منه حراما وحلالا﴾
 سین محمد آلا رغه ایت، سز خبر بیرگز الله تعالی سزگه ایندرگان رزقندن سز
 آنی اوز بلکیز ابله قایوسنی حلالوقایوسنی حرام قیلدگز ﴿قل الله اذن لکم أم علی
 الله تفترون﴾ آلا رغه ایت شولای ایتارگه سزگه الله تعالی اذن ورخصت ایندیعی؟
 ویا که بوسی حلال بوسی حرام دیوب الله غه افترا قیلا سز می؟ البته افترا قیلا سز
 ﴿وما ظن الذين یفترون علی الله ان کذب یوم القيمة﴾ الله تعالی گه آندای بالغان فی
 افترا قیلغان کشی لر نك قیامت کوننده باشلارینه کبله چک اش حقدسه اوبلاری
 نچوک ایکان؟! آلا رغه یک آغرلق بولاچق بیت ﴿ان الله لذو فضل علی الناس
 ولکن اکثرهم لا یشکرون﴾ تحقیق بنده لری او چون الله تعالی رحمت لی در،
 لکن کو بواک آدم لر شول رحمت لرینه شکر اینعی لر، همان گناهدار ﴿وما نکون
 فی شان وما تئلوا منه من قرآن ولا تعملون من عمل الا کنا علیکم شهودا اذ تفیضون فیه﴾
 ای محمد سین بر اشد بولساك، ویا که قرآن دن بر نرسه اوفوساك، ویا که بر
 عمل قیلسا کز، اول اش لر کزگه توتونغان وفتنگزده البته بز حاضر وکورب تورورمز
 ﴿وما یعزب عن ربک من مثقال ذرة فی الارض ولا فی السماء ولا اصغر من ذلك ولا
 اکبر الا فی کتب مبین﴾ دخی ربك نك علمندن یرده و کو کده گی نرسه لر نك مقال
 قدرسی گنده غائب بولماس، اول مقال دن زور بولسون کچوک بولسون
 بارجه سی لوخ المحفوظده باردر ﴿الآن اولیاء الله لا خوف علیهم ولا
 هم یخزبون﴾ اگاه بولکیز الله نك ولی لری. یعنی قرآن برلان عمل

قیلغان کشتی لرگه هیج فور قیچ یوقدر، وهم آلا هیج وقتده کوینج ده ده
 بولماس لر ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ اول ولی لر اللهغه ایمان ککتروب
 الله تعالی حرام قیلغان نرسدن سافلانغوجیلاردر ﴿لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ آلا رغه دنیاده هم آخرنده بشارت، سوینج لی خبر لر باردر،
 یعنی اول سگان ده فرشته لر آلا رنی جنت برلان شادلاندر لر آخرنده هم
 شولای ﴿لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ الله نك سوزلارینه آلتنو یوقدر، بر مرتبه
 نرسه ایتسه شولای بولادر ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ شول درجه لر السوغ
 مقصوده ایرشمکدر ﴿وَلَا يَخْزَنُكَ قَوْلُهُمْ﴾ ای محمد آلا رنك تبوشسز سوزلری
 سنی خفلا ماسون ﴿إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ نحقیق اوستون لك وغالب لك بارچه سی
 الله تعالی گه خاصدر اوزی نله گانچه اش قبلور ﴿هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ اول الله تعالی
 آلا ر سویله گاننی بلدر و ایشتهدر ﴿إِلَّا أَنْ لَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾
 اگاه بولکتر برده گی و کولدر داگی جانوارلار هر قابوسی الله تعالی نكدر ﴿وَمَا
 يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ﴾ وهم الله تعالی دن باشقه شریك قیلوب
 آلا رغه ابار گان صنم لرده بارچه سی الله تعالی ملکی در ﴿إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾
 آلا رنك اول صنم لرغه ابار مکلی دلیل برلان نو گل ظن برلان گه ﴿وَأَنْ هُمْ إِلَّا
 يَخْرُصُونَ﴾ ودخی آلا ر بالغان اشدن باشقه فی قیلوچی نو گل لدر ﴿هُوَ الَّذِي
 جَعَلَ لَكُمْ الْبَيْتَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَإِنَّهٗ أَرَبُّ مُبْصَرًا﴾ اول الله کیچه لر نی سز نك کوندر
 اشلاب آرغاج راحت لنما ککتر اوچون، و کوندر لر نی کوروب معیشت کتر گه
 ککتر نرسه لر حاضر لر اوچون یار اندی ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾
 نحقیق بو اشلرده وعظ ایشتنگان کشیلر گه آیت و علامت لر باردر ﴿قَالُوا اتَّخَذَ
 اللَّهُ وَلَدًا﴾ مشرک لر ایتدیلر الله تعالی اوزینه بالا قیلدی دیوب ﴿سُبْحٰنَهُ﴾ مشرک لر
 افسرا قیلغان نرسه لر دن الله تعالی پاک در ﴿هُوَ الْقَيُّمُ﴾ اول الله تعالی بای در
 هیج نیگه و بالاغه مخنجاج نو گلدر ﴿لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ برده
 و کولکده گی نرسه لر بارچه سی الله نك ملکی در ﴿إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا﴾ اشبو
 اللهغه اوغل اثبات حقنده سز نك فاشنکرده بر دلیلده یوقدر ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا
 تَعْلَمُونَ﴾ اوز کتر بلسگان نرسه لر نی الله تعالی گه افسرا قیلا سز می؟ عجب! ﴿قُلْ
 إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ لَا يُفْلِحُونَ﴾ سین آلا رغه ایت بیك بلسون لر
 الله تعالی گه بالغان نی افسرا قیلغان کشیلر قوتولما یاچق لدر ﴿مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا
 مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذِقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ دنیاده آرغنه فائده نلور لرده
 سوکتره قایتاچی اورنلری بزگه دور، اول وقت بزده دنیاده مشرک بولغانلقلری

اور چون آنرا غه فانی عذابنی نانو نورمز ♦ ﴿وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ قَابَ نُوحٍ﴾ عبرتلسونلر
 اور چون آلا رغه سببن نوح علیه السلام قومی نك خبرنی اوفوغل ﴿إِذْ قَالَ
 لِقَوْمِهِ يَوْمَ انْكَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذَكَّرِي بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ شول وقت نوح علیه السلام
 اور نيك قومینه ایندی ای قوم اگر منم سز نك آرا ده نور ما فغم، واللہ نك آیاتلری
 بر لان سزنی و عظمه کم سز گه آغر و او کما یسز اولسه ﴿فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ﴾ مبن
 اللغه نوکل قبلدم، و آ کگار غه تابشردلم ﴿فَاجْمَعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ﴾ بس سز
 اوز کز نك جیلده اوشلر کزنی نق قبلوب هم شریکلر کزنی جیو کز ﴿ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ
 غُمَّةً﴾ سو کزه اوز کز نك اشکر اوز کز گه فایغو بولماسون ﴿ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا نُنْظِرُونَ﴾
 سو کزه مکا قبلور غه تلاگان اشکر نی و ضرر کزنی مکا هیچ مهلت بیر ماینجه
 قبلو کز، اونور مک استی سزنی؟ اونور کز، هم باشغه سنی، اگر قدر نکر دن کلسه
 ﴿فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ جَزَاءٍ﴾ اگر سز اعراض قبلسا کز من سز دن
 اجر سور اغانم بوق، ما که اجر دن آغر سنوب نوقالور اید کز ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا
 عَلَى اللَّهِ﴾ منم اجر م اللهن باشغه ذات فه تابشرفان نو گلدر ﴿وَأُوتِيتُ أَنْ أَكُونَ
 مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ و اوز م مسلمان لردن بولور غه بیور لدم ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ همان ده نوح نی
 بالغانچی دیدیلر ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ﴾ بس مشرک لرنی هلاک ایدوب، نوح نی،
 و آنک بر لان بولغان مؤمن لرنی کیمه گه منگروب قونولدر دق ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ
 وَهُمْ آلَاؤُنِي هَلَاكٌ بَوْلَانٍ لِرَ أَوْ رَيْنِه قَالِدِر دق ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بز نك
 آیت لرمزنی بالغان دیوچی لار نی هلاک ایتدک ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنتَدِرِينَ﴾
 بس کور اینسدی بیغمبر بیاروب قور فونلغان کشیلرنک آخری نچوک بولدی،
 بولار غه ده شولای بولماسون ♦ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
 كَانُوا لِيُؤْمِنُوا سَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلِ﴾ نوح دن سو کزه ینه قوم لرنه بیغمبر لر
 یردک، آلا رده قوم لرنه دلیل و معجز ملر بر لان کیلدیلر، لکن اولده گی امت لر
 بیغمبر لرن بالغانلاو سبیلی بولار ده اوز بیغمبر لرنه ایمان کینور مدیلر ﴿كَذَلِكَ
 نَطَّيْعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَدِينِ﴾ او شانداق حلقه دین اوتوب کینسان کشیلرنک
 کوکلرنی بیچاظر نر ♦ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَآنِهِ بِآيَاتِنَا﴾
 ینه اول رسول لر سوکنده موسی بر لان هارون نی آیات و معجز ملر بر لان فرعون
 و آنک الوغ لار ینه بیاردک ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ فرعون لر تکبر لندیلر طور ایدیلر
 ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ﴾ و مشرک قوم دن بولدیلر ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا﴾
 فچان آلا رغه بز نك حق معجز ملر مز کلسه ﴿قَالُوا إِن هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ﴾ بوللر
 بار چسی آجیق سحر در دیوب ایتلر ایدنی ﴿قَالَ مُوسَى أَقُولُونَ لِلْحَقِّ

لَمَّا جَاءَهُمْ ﴿ موسى ایتدی: ﴿ حَتَّىٰ مَعْجَمُ لَمْرٍ كِبَلْجَاچْ شُول سوز گزنی اینه سزیمی! ﴿
 ﴿ اسْحَرْ هَذَا ﴿ ایا بو معجزه لر سحریمی! ﴿ وَلَا يُفْلِحُ السَّحْرُونَ ﴿ سحرچی لار
 فونولا آلماسلر ﴿ قَالُوا اجْتَنَّا لِنَلْمَنَّا عِبَادَ رَبِّنَا وَأَبْنَاءَ وَتَكُونُ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءَ
 فی الارض ﴿ مشرکلر ایتدیلر: سزیزنی آنالرمز عبادت قیلانورغان دین دن نوفتانور
 اوچون و عم یر یوزندد اوز کزگنه ظور و باش بولور اوچون کبلد گزیمی! ﴿ وَمَا
 نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿ بز سزگه ایمان کیتورمچک نوگل لرمز ﴿ وَقَالَ فِرْعَوْنُ
 اِتُّونِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ﴿ فرعون ایتدی: هر ماهر سحرچی نی مکا کتور گز دیوب
 ﴿ فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَةَ ﴿ سحرچی لار کبلوب فرعون برلان سوبله شکاچ ﴿ قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ
 ﴿ اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿ آلارغه حضرت موسی ایتدی: سالا تورغان نرسه لر گزنی
 یرگه سالکمز ﴿ فَلَمَّا اَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهَ السَّحْرِ ﴿ بس آلا سالفاج موسی
 ایتدی: سز کلترگان نرسه لر بارچاسی سحر دوز ﴿ اِنَّ اللّٰهَ سَيَبْطِلُهُ ﴿ البته الله تعالی
 اول سحرنی باطل قیلور، باطل لغنی کورسانور ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَضِلُّ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿
 تحقیق بوزلفی قیلغو چلارنک اشلرنی الله تعالی نوزک قیلماس ﴿ وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ﴿
 و الله تعالی اوز سوز لری برلان حقلغنی اثبات قیلور، ﴿ وَتَوَكَّرَ الْمُجْرِمُونَ ﴿
 گرچه مشرکلر مکروه کورسالرده ﴿ فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ
 مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ اَنْ يَّبْتَلُوهُمْ ﴿ فرعون نک وهم آنک الوغ لارینک فتنه له وندن،
 یعنی اونر مکندن قور قوب قومی آراسندن موسی غه اوزینک قومی بنی اسرائیل
 نسلندن بر طائفه ایمان کیتور بباشقلاری مشرک کوینبجه قالدیلر ﴿ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ
 لَعَالٍ فِي الْاَرْضِ ﴿ تحقیق فرعون مصر یرنده یرک تکبر و یرک اوصال ایدی ﴿ وَاِنَّهٗ
 لَمِنَ السُّرَفِيِّنَ ﴿ حتی تکبر لکده مسر فلردن بولوب یرک آشا کیتدی، حتی
 تنگریک دعواسینه کرشدی ﴿ وَقَالَ مُوسَىٰ يَقَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰتَمْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا اِنْ
 كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿ موسی علیه السلام قومی نک فرعون دن فورقانتی کور گاج ایتدی:
 ای قوم اگر الله غه ایمان کیتور ب آگارغه اطاعت و انقیاد قیلد تورغان بولسا گز
 الله غه توکل قیلسکمز ﴿ فَقَالُوا عَلَيَّ اللّٰهُ تَوَكَّلْنَا ﴿ بس ایتدیلر الله غه توکل قیلدق
 ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿ ای ریم بزنی ظالمرگه فتنه قیلماغل، یعنی
 آلا بزنی جیکسهر ایتور لر، اگر بنی اسرائیل حتی دینده اولسه لر ایدی، بز
 آلارنی نجوک جیکر ایدک دیو ﴿ وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِيْنَ ﴿ رحمتک
 برلان بزنی مشرک بولغان فرعون قومندن قوتولدر دیوب ایتدیلر ﴿ وَاَوْحَيْنَا
 اِلَىٰ مُوسَىٰ وَاخِيهِ اَنْ يَّبَوَا الْقَوْمَکُمَا بِمِصْرَ يَبُوتَا ﴿ موسی برلان هارون غه وحی قیلوب
 ایتدک قومکزگه مصرده ابولر حاضر لکمز ﴿ وَاَجْعَلُوا يَوْمَکُمْ قِبَلَهُ وَاَوَّلَ اَبْوَلِرْ گزنی

قبله ناپا قبلتکز یعنی اسلام ظاهر بولغانچی نمازنی اویلا رکزده قیلب تورکز ناپنکه
 سزگه نماز نکز سبیلی فرعوندن بر ضرر ایرشماش ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ نمازنی اوفتکز
 ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مسلمانلارغه دیناده اللهنک یاردی آخرنده اللهنک جتی ایلان
 بشارت بیر گل ﴿وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ﴾ موسی علیه السلام ایندی، یارب خلقنی اوز بولوگدن
 آزدرسون لر اوچون فرعونغه وهم آنک الوغ لاریسه دیناده زینت وهم
 مال بیردک ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَيَّ أَمْوَالَهُمْ وَاشْدُدْ عَلَيَّ قُلُوبَهُمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ
 الْأَلِيمَ﴾ ای ریمز سن آلارنک ماللرنی هلاک ایدوب قیلب لر قارالت ناپنکه
 عذاب الیمنی کورماینچه ایمان کینورماسلک بولسون لر ﴿قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا﴾
 الله تعالی ایندی تحقیق سز نك دعا لرکز قبول ایتولدی ﴿فَأَسْتَفِيمَا﴾ بیورلغان اشکرده
 توغری تورکز ﴿وَلَا تَتَّبِعَنَّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بلی نورغان نادان لر بولینه
 ایار مکز ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ بنی اسرائیلنی دیکز آرقلی اونکار دك
 ﴿فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَيْتًا وَعَدُوًّا﴾ وهم تکبرک و دشمان لق برلان آلا ر
 آرتندن فرعون و آنک عسکری ده قوارغه چقدیلر ﴿حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْفَرَقُ قَالَ
 آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ بنی اسرائیل
 اوچون آچلغان دیکز بوللرینه کرگاج، فرعونغه غرق ایر شکاج، یعنی باتا
 باشلاغاج فرعون ایندی: ایمان کینوردم، تحقیق عبادت قیلورغه لائق نرسه بوق مگر
 بنی اسرائیل ایمان کلتورگان الله تعالی گنه ایکان، ایدمی منده مسلمانلاردن من
 دیدی ﴿الَّذِينَ وَقَدَّ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ الله تعالی ایندی: البسه
 قدر بوزلق قیلب یوردنک، ایندی عذاب کورگاج ایمان کینوردکی؟ بوق
 اول ایمان کینترو کرک ایدمی ﴿قَالِيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً﴾
 سن دن سوک کبله چک کیشیلارگه عبرت بولسون اوچون، بو کون سنک تنکنی
 دینگزدن چغاروب ناشلارمز ﴿وَأَنْ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَعْفُلُونَ﴾ وشکسز
 آدملرنک کوبراگی بز نك آیتلر مز دن عبرتله نودن غافلردر، ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي
 إِسْرَائِيلَ مِوَا صَدَقَ وَرَزَقْنَهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ تحقیق بنی اسرائیلنی فرعوندن
 فوتولدرغاج بخشی اورنلارغه فویوب خوش و بخشی رزقلا ر بیردک، اریحا
 و کمانغه کوردیلر ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ آلا ر برسوزده نوروب
 نا علم یعنی تورات کبلگانچه اختلاف قیلوشمادی لر. تورات کبلگاج بوتالدیلر
 ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ آلارنک اختلاف قیلغان
 نرسه لری حقنده قیامت کوننده الله تعالی عدالت برلان حکم قیلور. مشرکلر ایندی

يا محمد بزگه وحی دیب مو یلا گانگنی سنکا شیطان سالانا آناک ابله مغرور بولما دیدیلر، آنلارنی
 رد اچون الله تعالی ایتدی: ﴿فَإِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ فَاسْأَلُوا الَّذِينَ يُقْرَأُونَ
 الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ ۚ أَمْ يَكُنُّمْ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ فَاسْأَلُوا الَّذِينَ يُقْرَأُونَ
 الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ ۚ أَمْ يَكُنُّمْ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ فَاسْأَلُوا الَّذِينَ يُقْرَأُونَ
 الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ ۚ﴾ ای محمد اگر سین اوزکا بز ایندرگان کتاب حفته، شکده بولساک،
 سندن اول اینگان کتاب لرنی اوقوچی لاردن سوراغل، آلا تورات وانجیلده
 سنک باز لغافلنکدین خبر بیرر لر ﴿لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
 الْمُمْتَرِينَ ۝﴾ هیچ شک ایتمه سکا اینگان قرآن البته اللهدن اینگان حق سوزدر
 ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُوا مِنَ الْخٰسِرِينَ ۝﴾ دخی الله تعالی ننگ
 آیت لرین بالغان دیوچی لاردن بولماغل، یوقسه هلاک وحسرت لی قوم لاردن
 بولورسک ﴿إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ۝﴾ عذاب قبلنور لاردن دیوبوب
 ربکنک سوزی بر قوم گه ثابت بولسه اول کیشلر البته ایمان کینور ماسلر ﴿وَلَوْ جَاءَهُمْ
 سُلْطَانٌ مِنْ رَبِّكَ بِآيَاتِنَا لَأَكْفَرَوا إِلَّا لِقَوْمٍ عَدَّةٌ لَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۝﴾ اگر آلاغه هر بر آیت
 و معجزه لر کبلسه ده تا عذاب البینی کورما بیچه ایمان کینور ماسلر ﴿فَلَوْ لَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا آيَاتُنَا
 إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ ۚ﴾ یونس علیه السلام قومندن باشقه هیچ بر قوم ننگ عذاب کور گاج
 کینور گان ایمانلری فائده بیرمادی ﴿لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ الَّذِي فِي الْحَيٰوةِ
 الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ۝﴾ چونکه یونس قومی ایمان کینور گاج آلاردن دنیا عذابنی
 بتروب اجلری یسکانچه فائده لندردک، روایت قیلدیلر که یونس علیه السلام قومینه
 «اگر ایمان کینور مسه گز اوج کون اچنده سز ننگ اومستگر گه الله تعالی عذاب
 بیره چک، دیدی. آلا اولده اوشانمادیلر. یونس علیه السلام آرا لاردن چغوب
 کیندی. اوج کون نولغاج کوکده او طلر کوره باشلادیلر. شول وقت فورقوب
 یونس نی ازلر گه توتندیلر، لکن تابمادیلر. سو گره او طلر یاقونلا شفاچ بالاسی
 چاغاسی یاشی قارطی یک اخلاص برلان یغلا شوب نوبه ایدر گه توتوندیلر. سو گره
 الله تعالی عذابنی آلدی ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا ۚ﴾ اگر
 ربک تلاسه ایدی بر یوزنده گی کیشی لر ننگ بار چه سی ایمان کینور لر ایددی
 ﴿إِنَّا نَتُّوهُمُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَسْكُونُوا يَوْمِنَا ۝﴾ اباسن محمد الله تعالی کوندر گان
 کیشلر نی کوچلاب ایمانغه کینور. آلور سنکمی یعنی سن هر کمنک مؤمن بولوون
 تلاسنکده الله تعالی قایسبلرینک قلیسه هدایت نوری سالسه شولار غنه ایمانغه کلور لر
 سن یک آرتق بورچلماغل دیوبوب رسول الله نی جو اتودر ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُوْمِنَ
 إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ﴾ الله ننگ اذن سندن باشقه هیچ کمنگه ایمان کینور گه ممکن نو گل
 ﴿وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝﴾ اوزلرینه فائده لی بولغان نوسه لار نی بلسگان
 غفلت کیشی لر گه الله تعالی کفر لذنی قویار، بس عقلنی استعمال ایدر گه کورک

﴿قُلْ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ايت محمد يرده و كوكده نه قدر عجب
 مخلوقلر والله تعالى نك قادر مطلق ايسد كينه دلالت قبالا تورغان نرسه باردر،
 فارانكز وعبرت آلونكلر. ﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾
 ايمان كينورمگان كشي لرگه ايت لروهم قورقنولر هيچ فائده بيرى لر ﴿قَهْلَ يَنْتَظِرُونَ
 الْأَمْلَ أَيَّامَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بو مشركلر بونلردن اول بولوب كيجكان
 امت لرنك باشلرينه كيلگان آغر كونلر كيبى دن باشقهنى كونيلر، يعنى اولگى لرگه
 نچوك بولغان بونلرغه هم شولاي بولور. ﴿قُلْ فانتظروا انى معكم من المنتظرين﴾
 ايت محمد آلارغه مكا باوزلق كيلونى كونوگز، من ده سز نك باشكزغه هلاكت
 كيلونى سز نك ايله برابر كونوچيلردنمن ﴿ثُمَّ نَجَّيْ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ بز اوزم نك
 رسوللر مزنى وهم آلارغه ايمان كينورگان مؤمنلرنى فوتقارورمز ﴿كَذَلِكَ
 حَقًّا عَلَيْنَا﴾ بزگه حق واجب اولده گى رسوللرنى مؤمن بولغان قوملرى ايله
 فوتقارغانمز كيبى ﴿نَجَّيْنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ مؤمنلرنى هلاكتدن فوتقارورمز
 ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي﴾ سين محمد آلارغه ايت اى آدملر
 اگر سز من كينورگان دين نك حقلغندن شكله نور بولسا كز ﴿فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ
 يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ تحقيق من سز عبادت قيله تورغان الله دن باشقغه يعنى صنملارغه
 عبادت قيلمابمن ﴿وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ﴾ لكن مين سز نك جانلر كزنى
 آلوب اوترگوچى الله غنه عبادت قيلامن ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾
 وهم مؤمنلردن بولمق بىرلان بيورلدوم ﴿وَأَنْ أَقْبُوْجَهْكَ لِلَّذِينَ حَنِيفًا وَهُمْ بِاشْقَه دینلردن
 ميل قیلوب بوزكئى دين اسلامغه توغرى قیل دیوب بیورلدوم﴾ ولا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
 والبنه مشركلردن بولما دیوب بیورلدوم ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ﴾
 دخى سكا فائده ضرده اینه آلماغان الله دن باشقغه صنملارغه دعبا قیلما دیوب
 بیورلدوم ﴿فَإِنْ قَمَلْتَ فَأَنْكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ اگر بو اشلرنى قیلساك البنه سین
 ظالملردن بولورسك ﴿وَأَنْ يَمَسَّكَ اللَّهُ بَصْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ﴾ اگر الله تعالى
 سكا بر ضررنى ایرشدرسه اول ضررنى سندين الله نك اوزندين باشقغه یاره آلفوچى
 یوقدر ﴿وَأَنْ يُرْدِكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾ اگر سكا بر خبرنى ایرشدررگه تله سه،
 اول تلاگان فضل و رحمتنى كبرى قايناروچى هيچ یوقدر ﴿يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
 عِبَادِهِ﴾ قل و بنده لرى آراسندن تله گان كشي لرگه اول خبرنى ایرشدرر ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ
 الرَّحِيمُ﴾ اول الله تعالى غفور و رحيمدر ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ
 رَبِّكُمْ﴾ اى محمد سين آلارغه ايت اى آدملر تحقيق ر بگزدن حق قرآن كیلدى
 ﴿فَمَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ بس بر كشي نوغرى بولغه كرسه يعنى قرآن بىرلان عمل

فلسه اوز فائده سی او چون در ﴿وَمَنْ ضَلَّ فَانْمَا يَضِلْ عَلَيْهَا﴾ و بر کشتی حق بولدن چغوب آرزغلقی اختیار اینسه آنک بویله اشلامکی اوز نیک ضرر بنده در ﴿وَمَا اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ﴾ من سز گه مسلط تو گل شونک او چون ایمان کیتر گز دیوب جبر له میم ﴿وَأَتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ﴾ ای محمد الله تعالی حکم قیلما نیچه اوز گه ایننگان فر آنغه ایاروب مشرک لرنک اذالارینه صبر ایست ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ اول الله حاکم لرنک ایگ خیر لوسی و کاملیدر.

سورة هود علیه السلام مکیه مائة وثلاث وعشرون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿الرَّاءِ﴾ ﴿كُنْتُ أَحْكَمْتُ إِنَّهُ﴾ اوشبو کابنک آیتلری محکم در هیچ اوز گار نلونا مس ﴿ثُمَّ فَصَّلْتُ مِنْ لَدُنِّ حَكِيمٍ خَيْرٍ﴾ حکیم و خیر بولغوجی اللهدن ایندر لوب آنده هر نرسه نک حکمی آبروم آبروم بیان ایدلدی ﴿الَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ اول فر آن سز گه اللهدن باشقغه عبادت قیلما سقه بیان قیلدی ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ تحقیق من سزنی فورفتوجی و سوبندر گوجی پیغمبر من، یعنی عذاب برلان فورفونان من جنت برلان شادلاندر امن ﴿وَأَن اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ وهم سزنی گناهلاردن استغفار قیلوب اللهغه قایتورغه بیور امن ﴿يَتَّعَمَّ مَتَاعًا حَسَنًا﴾ سزنی کور کام فائده لر ایلان فائده لندر ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ ییلگولی وقت قه قدر ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾ دنباده بخشی لقلر قیلغان هر کشتی گه آخرنده جزا و ثواب و پرورد ﴿وَأَن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ اگر سز یخشیلقدن و من قوشقان نرسه لردن باش تارنسا گز مین الوغ کون (قیامت) ننگ عذابی سز گه کیلور دیوب فورقامن ﴿إِلَىٰ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ آخرنده قایتاچاق بر گز اللهغه در ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ اول الله تعالی هر نرسه گه قادر در ﴿إِلَّا أَنَّهُمْ يَتَوَلَّوْنَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ﴾ اگاه بول محمد اول مشرک لر اللهدن باشور او چون سکا دشمانقلرنی کوللر ندر. باشور لر ﴿الَّاحِينَ يَسْتَفْشُونَ نِيَابَهُمْ﴾ اگاه بول محمد آلا کبوملرینه نرولوب یاتقان وقت لرنده ﴿يَعْلَمُ مَا يَسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ الله تعالی آلا ننگ اظهار قیلغان نرسه لر نی ده هم باشرگان نرسه لر نی ده بلادر ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ تحقیق الله تعالی کولده گی نرسه لر نی بلگوجی در ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَىٰ اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾ بر یوزنده گی هر حیوان ننگ رزقی الله تعالی ده در رزق فلاندر و آلا ننگ نور اچق بر لر نی، اول گجاج کومله چک بر لر نی بارچه سنی

بله در ﴿كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هر قابوسی لوح المحفوظه ياز لمشدر ﴿وَهُوَ الَّذِي
 خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ اول الله تعالى
 آلتی کون اچنده پر و کور کلرني يار آندی، کور کلر يار ائلفانچه الله نك
 عرشى سو او ستونده ایدی ﴿لِيَلْوِكُمْ أَيَّتُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ آلا رني يار ائفاني سزني
 امتحان او چوندر قابولار کز عملر نده کور کام بولور، ﴿وَلْتَن قُلَّتْ أُنْتُمْ
 بَعُوْتُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ اگر سين
 آلا رغه اولگاندن سونك فوبار لور سز ديوب اينساك آكارغه فارسى مشر کلر
 بو قرآن آچيق سحر در باشغه نو گلدر ديوب اينور لر ﴿وَلْتَن أَخْرَأْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ
 الَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ﴾ اگر آلا ردن بز عذابني کيجکدر ساك، مسخره
 قلوب کيله جک عذاب کيلسون ایدی نرسه آنى کيلودن منع قبالدر ديوب اينور لر
 ﴿الْأَيُّومَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوقًا عَنْهُمْ﴾ اگاه بولسون لر اول عذاب کيلگان کونده
 کبرى قايتوب کينماس ﴿وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ﴾ اوز لرى مسخره قبالا
 نورغان عذاب آلا رنك اوستلرينه البته كيلور ﴿وَلْتَن أَدَقْنَا الْإِنْسَانَ مَثَرَةَ
 نَمِّ نَزَعْنَا مِنْهُ﴾ اگر آدمگه اول رحمتزني ايرشدر ساك، سوگره آنى آلساق، مثلا اول
 باى قلوب سوگره فقيرلدر ساك ﴿إِنَّهُ لَيَبُوءُ كُفُورًا﴾ تحقيق اول آدم اميد سز
 بولادر و كفران قبالدر ﴿وَلْتَن أَدَقُّهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسْتَه﴾ اگر بر کشي گه اول
 ضرر بيروب سوگره آنك بربنه نعمت و بخت بير ساك ﴿لَيَقُولُنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ
 عَنِّي﴾ البته اول کشي ضروري وفانده سز نرسه لر مندن کيتدى ديوب اينور ﴿إِنَّهُ
 لَفَرِحَ فَخُورًا﴾ تحقيق اول کشي شادلانور و تکبيرك فيلور اولگي حالي اوتور
 ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ مگر بلا و قضاغه صبرلق قلوب ايدگو
 عملر قبلغان کشي لر ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ آلا رغه الله نك مغفرتي بولاچقدر ﴿وَأَجْرٌ
 كَبِيرٌ﴾ والوغ اجر و ثواب يعنى جنت بولاچقدر ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ
 إِلَيْكَ وَضَاتِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كِتَابٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ﴾ يوفسه
 سين محمد اوزگا وحى قبلغان بعض بر حکمى فوبارغه تليسگى و عم مشر کلر نك
 کاشكى اول محمد که کوکدن فرشته اينسه ایدی و يا که حزينه کيلسه ایدی ديگان
 سوز لرينه قايفوراسگى، کوکلك طاوانور. يعنى مشر کلر استاديلر محمد بز نك
 صنملارمزي عيب ايتمه سه ایدی دبو، رسول الله ده شوندن سوک عيب ايتماسکه بولدى،
 بعض وحى ايدلنگان شيلارني فوبارغه تليسگى ديگان سوز شولدر ﴿إِنَّمَا أَنْتَ
 نَذِيرٌ﴾ تحقيق سين محمد ايمان کلتور مينچه الله غه عصيان ايدوچي گه عذابنك بارلغي
 ايله فورقتوچيسك، ايمان غه کينورمك سنك قدر تىکده توگل ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

وَكَيْلٌ ۝ اللَّهُ تَعَالَى هَرَشِي كِه وَكَيْلِدِر ۝ اَمْ يَبْعُوْنَ اِفْتِرَابَهُ ۝ يَا كِه مُحَمَّد اَوْلِ فِرْآنِ نِي
اَوْزَلْ كِنْدِن جِفَار وِب اللّٰهِن اِنْدِي دِيوِب اِفْتِرَا ۝ قِيلْدِي دِيوِب اِبْتِه لَارِ مِي ۝ قُلْ قَاتُوا
بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّنْهُ مُّقْتَرَبَت ۝ اِي مُحَمَّد سِبِن آلا رَغِه اِبْت سَزْدِه فِرْآن نَك سُوْرِه لِرِي كِبِي اَوْ ن
سُوْرِه كِبْتُوْر كَزْدِه اللّٰه غِه اِفْتِرَا ۝ قِبَلْ كَز ۝ وَاذْعُوْا مِّنْ اِسْتَعْظَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝
وَاللّٰهِن بَاشِقِه يَارْدَم اِسْتَا مَك مَكْن بَوْلَغَان نِرْسِه لَارْتَكْزِي نِي چَا فِرْ كَز ۝ اِگْر اَوْل سُوْر كَزْدِه
رَاسْت لَارْدِن بَوْلْسَا كَز ۝ قَالَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لِكُمْ ۝ اِگْر سَزْ كِه جَوَاب يِر مَاسَلِر
۝ قَاعَلْمُوْا اِنَّمَا اَنْزَلْ بَعَلْمِ اللّٰهِ ۝ بَس يِيك بَلْ كَز اَوْل فِرْآن اللّٰه نَك عَلِي بِر لَان
اِبْتِنْدِر لِدِي ۝ وَاَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۝ وَدَخِي اَوْل اللّٰهِن بَاشِقِه هِبْج عِبَادَت كِه
لَا نَقِ ذَات يُوْق اِبْدِي كِنِي بَلْ كَز ۝ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝ اِيَا سَز شوْ كَار غِه اِبْمَان
كِبْتُوْب مَسْلِمَان بَوْلَسْزِي ۝ ۝ مَن كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزَيِّنٰهَا ۝ بَسْ كَشِي
يَخْشِيْلُق قِيْلُوْب شوْل يَخْشَلْنِي سِبِيْلِي قَطْ دِنِيَادِه اِبْر مَكْن نِرُوْنِي وَكَشِي نَلْنْدِه
يَخْشَلْنِي اِبِلِه سُوْبِلَان سُوْنِي كِنِه نَسَلَاب اللّٰهِ رَضَا سِنِي بَرْدِه اِسْتَا مَسِه ۝ نُوْق
اَلَيْهِمْ اَعْمَالُهُمْ فِيْهَا ۝ آلا رَغِه دِنِيَادِه عَمَللِرِي نِك نُوَابِنِي يِر وِب بِنِر وِر مَز ۝ وَهُمْ فِيْهَا لَا
يُخْسَوْنَ ۝ وَاَلَا رَغِه دِنِيَادِه عَمَللِرِي نِك نُوَابِنِي نِه هِبْج كِبْجِيْلِك كِبْتُوْر لِمَاس ۝ اَوْلْتَك
الَّذِيْنَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ ۝ آلا رَغِه آخِرْتِدِه اَوْ طَدِن بَاشِقِه جَزَا ۝ بَوْلْمَاس
۝ وَحَبَطَ مَا صَنَعُوْا فِيْهَا ۝ وَدِنِيَادِه قِبَلْغَان عَمَللِرِي هَلَاك بَوْلُوْر ۝ وَبَطْلُ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝
وَقِبَلْغَان عَمَللِرِي دِه بَا طَلْمِر چُونِكِه اللّٰهِ رَضَا سِي اَوْ چُون نُوْ كَل ۝ اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بِيْنَةِ
مِّنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوْهُ شَٰهَدَةٌ مِّنْهُ ۝ بَر كَشِي اَوْزِي نِك رِبْسِي بَوْلْغَان اللّٰهِن اِبْتِنْدِر لِسْ كَان دَلِيْل
اَوْزِرِه بَوْلْسِه بَعْنِي جِبْرَائِيْل عَلَيْهِ السَّلَام مُحَمَّد عَلَيْهِ السَّلَام غِه اللّٰهِ طَرْفِنْدِي نِ كَلْتَرِب
اَوْ قَغَان فِرْآن غِه اَشَانُوْب وَاَوْل فِرْآن اِبِلِه عَمَل قِيْلْسِه شوْل كَشِي اَوْزِي نِك هُوَاسْنِه
اِبَار وِب دِنِيَانِي اَخْتِيَار اِبْدِي ب فِرْآن دِي نِ يُوْز چُوْر كَان كَشِي لِر اِبِلِه بَرَابِر بَوْلُوْر مِي
الْبَتِه بَوْلْمَاس ۝ وَمَنْ قَبْلَه كَتَبَ مُوسٰى اِمَامًا وَرَحْمَةً ۝ وَشوْل فِرْآن دِي نِ اَوْل شوْل
جِبْرَائِيْل بِنْدِه لِر كِه رَحْمَت وِمَقْتِدَا بِه بَوْلْغَان نُوْرَات نِي مُوسٰى عَلَيْهِ السَّلَام كِه كِيْلُوْب
اَوْ قُوْغَان اِبْدِي ۝ اَوْلْتَك يُوْمُوْنَ بِه ۝ اَوْ شِبُو نُوْرَات كِه اَشَانْغَان كَشِي لِر فِرْآن غِه اِبْمَان
كِبْتُوْر لِر ۝ وَمَنْ يَكْفُرْ بِه مِنَ الْاَحْزَابِ فَاِنَّ نَارَ مَوْعِدِه ۝ قَابِسِي غِنِه مِلْت بَوْلْسُوْن
بِر مِلْت نِك اِبْتِنْدِي نِ بَر كَشِي اَوْل فِرْآن غِه اَوْ شَانْ مَاسِه اَوْل كَشِي كِه وَعَدِه قِبَلْغَان اَوْ رِن اَوْ طَدِر
۝ فَلَا تَكُ فِيْ مَرِيَّةٍ مِّنْهُ ۝ بَس سِبِن اَوْل فِرْآن دِنِ شَكْدِه بَوْلْمَا غِل ۝ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۝
نَحْقِيْق اَوْل فِرْآن رِيك طَرْفِنْدِن اِي سْ كَان لِكِي الْبَتِه حَقْدِر ۝ وَلَكِنْ اَسْمَرَ النَّاسُ لَا
يُوْمِنُوْنَ ۝ لَكِن كُوْبِرَاك كَشِي لِر اَوْل فِرْآن نِك اللّٰهِن اِبْدِي كِنِه اَوْ شَانْ مَايَلِر ۝ وَمَنْ
اَظْلَمُ مِّنْ اِفْتَرٰى عَلٰى اللّٰهِ كَذْبًا ۝ اللّٰهِ تَعَالٰى كِه يَالْقَاسِي اِفْتِرَا ۝ قِبَلْغَان كَشِي دِنْدِه ظَا لِم

بولورمی؟ البتہ یوق ﴿ اُولَئِكَ يَعْزُوزُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ ﴾ اول کشیلر قیامت کوننده
نگریلرینه عرض ایدلنورلار ﴿ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ ﴾ شاهدلر یعنی رسوللر بز آلا رغه
رسالته ای برشدرک دیوب ایتورلر ﴿ هَوَّلَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ﴾ اوشبو کشیلر
نگریلری اوستینه اللهنک شریکی وبالاسی بار دیوب بالغان بالالر یابدیلر ﴿ أَلَا لَعْنَةُ
اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴾ اگاه بولکنز اللهنک لعنی ظالملا رگه در ﴿ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ﴾ اول ظالملر بندهلرنی الله بولندن یازدر رغه واسلام رغه
ضعیف لک وفتقر لغنی استارلار ﴿ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفُورُونَ ﴾ مونه آخرتکه چن چن
اشانغان کشیلر شولاردر ﴿ اُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ﴾ آلا ر بر
بوزنده قاچوب الهنی عاجز قیلا آلامس لار ﴿ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ﴾
وعذابدن فوتولدر رغه اللهن باشقه یاردچی لار بولماس ﴿ يُضَعِّفُ لَهُمُ الْعَذَابَ ﴾
آلا رغه عذابنی ایکی الوش قیلنور ﴿ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يَصَرُّونَ ﴾
قرآن ایشنورگه کوچلرون صرف قیلما دیلر وهم کوزلارن قرآن رغه سالما دیلر
﴿ اُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ ﴾ آلا ر اوزلرینی اوزلری هلاک قیلدیلر ﴿ وَصَلَّ
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴾ اللهنک شریکی دیوب افترا قیلغان نرسه لری آلا ردن
غایب بولدی یعنی کوزلرینه کورنمدی ﴿ لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخِسُونَ ﴾
شکسر آلا ر آخرتده هلاک بولغوچی لاردر ﴿ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَآخَبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ﴾ تحقیق ایمان کینروب بخشعی عمللر قیلغان کشیلر ونگریلرینک
فوشقان اشلرینه نواضعلق قیلغان کشیلر ﴿ اُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ﴾ مونه شولاردر
جنت ایهلری بولوب جتده تورا تورغان کشیلر ﴿ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾ آلا ر اول
جنتده منگو فالغوچی لاردر ﴿ مِثْلَ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْيُنِ وَالْأَصْمِ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ﴾
مشرکار برلان مؤنلارنک مثالی سا کفراو هم سوفر ایله کورگوچی وایشنکوچی
کشی لار کبی در یعنی مشرک فرآنی ایشنمکدین سا کفراو وکورمکدن سوفر
مؤمن ایسه فرآنی کورگوچی ده ایشنکوچی ددر ﴿ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا ﴾ شول فرقهلر
برنبگز بولورلاری؟ البتہ یوق ﴿ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾ ایاشوننی اویلاب فکریلرینه
اگر اویلاب و فکریلاب قاراسا کنز اشنک حقیقتن بلب توغری بولغه کونلر ایدکنز
﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ ﴾ تحقیق بز نوحنی اوز قومینه ییاردک ﴿ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴾ نوح علیه السلام ایدنی من سزنی اللهن باشقه عبادت قیلسا کنز اللهنک عذابنی ایله
آچقیدین آچق فورفتنوجمن ﴿ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ﴾ اللهن باشقه عبادت
قیلما کنز ﴿ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْيَوْمِ ﴾ تحقیق من سز رگه قانی کوننک
عذابدن فورفان ﴿ قَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرِيكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا ﴾

قومی نك الوغ لاری ایندیلار ای نوح بز سنی اوزمز کبی بر کشی کورامز
 ﴿وَمَا نُرِيكَ اتِّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِادْبَائِكَ الرَّأْيِ﴾ دخی سکا ابارگان کشی لار
 بزنگ آرازده ایگ حقیر کشیلر دیب کورامز آلاز سنک جن جن حالکنی
 تیکشورماسدین سنی کورو ایله ایمان کیندیله ﴿وَمَا نُرِي لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ﴾
 وهم بزگه فاراغانده سزده بر آرتق لوق کورمی مز ﴿بَلْ نَنْظُرُكُمْ مُذُنِينَ﴾ بلکه
 سزنی بز یالغانچی لار دیوب ظن قیلامز ﴿قَالَ يَقُومُ أَرَأَيْتُمْ أَنْ كُنْتُمْ عَلَى بَيْنَةٍ مِنْ
 رَبِّي وَإِنِّي بِرَحْمَتِهِ مِنْ عِنْدِهِ مُعَيَّبٌ عَلَيْكُمْ﴾ نوح علیه السلام ایندی ای قوم اگر دعوا سنک
 حق لغینه الله طرفندن قوتلی دلیللر اوزره بولسام واول الله تعالی اوز طرفندین مکایغمبرلک
 بیرده اول سزندن خفی اولسه ﴿أَنْتُمْ لَكُمْ وَهْمًا وَأَنْتُمْ لَهَا كَاهُونَ﴾ سز شول حق دیننی
 مکروه کوره نوروب مین سزگه کوچلاب آنی قبول ایندررگه قادر بولورمینی؟
 ﴿وَيَقُومُ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا﴾ ای قوم من سزندن حق دین او گرانکانم
 اوچون مال سورامین ﴿أَنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ من حقم ویا لم اللهدن باشقهغه
 نوگلدیر ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دخی من ایمان کینورگان کشی لارنی
 سزنگ سوزگز ایله اطرافمدین برای بیرگوچی نوگل من ﴿أَنْتُمْ مُلْقُوا رَبَّهُمْ﴾
 تحقیق اول مؤمنلر تنکریلری حضورینه باراجقلاردر آلاز سزنگ فاشکنزده
 ناچار کورنسه لرده الله فاشنده عزلولردر ﴿وَلَكِنِّي أَرَيْتُمْ قَوْمًا يَجْهَلُونَ﴾ لکن
 من سزنی بیک نادان قوم لارسز دیوب کورمین نادانلقنکزدن حلقنی انکار اینه سز
 ﴿وَيَقُومُ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ أِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ای قوم اگر من
 فقیرلرنی مجلسه کیلودین منع بولسام منی الله نك عذابندن کم یاردم قیلوب فوتقارور
 شونی اویلاب وعظلا سزنی؟ ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خِزْيٌ مِنَ اللَّهِ﴾ من سزگه
 «من فاشمه الله نك خزینه می بار» دیوب اینی من ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبُ﴾ وهیجده غایبی
 بلمی من ﴿وَلَا أَقُولُ أَنِّي مُلْكٌ﴾ وهم سزگه من فرشته دیوبده اینی من ﴿وَلَا أَقُولُ
 لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا﴾ ودخی سزنگ کوزلرگز بیک ناچار
 سانی تورغان فقیرگه الله تعالی خبرنی بیرماس دیوبده اینی من ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي
 أَنْفُسِهِمْ﴾ الله تعالی آلارنک کوکلنده گی ایمان و معرفتی بلدر ﴿إِنِّي إِذَا لَمِنَ
 الظَّالِمِينَ﴾ اول اشنی قیلغان و قتمده البته من ظالم لردن بولورمین بس من سزنگ
 کبی ویا که سزنگ کوکلکز اوچون فقیرلرنی حقیر کورمی من ﴿قَالُوا يَبْرُحُ
 قَدْ جَادَلْتَنَا﴾ کافرلر ایندی لر: ای نوح سین بزگه جدال قیلدک ﴿فَأَشْرَبَتْ جَدَلْنَا﴾
 هم بزنگ برلان نزاغلا شوکنی بیک کوب قیلدک ﴿فَأَتَانَا بَعْدَنَا أَنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾
 اگر سین حق پیغمبر بولوب سوزکده درست بولسا ک بزگه وعده قیلغان عذابکنی

بزنگ اوست کہ کینور ﴿ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِن شَاءَ ۚ نوح عليه السلام ایتدی اول عذابنی
 اللہ تعالیٰ نلاسه کینور ﴿ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ۗ سز اللہنی عاجز قبلغو چلر نوگلسز
 ﴿ وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ ۗ اگر مین سزنی نصیحت قبلورغه
 تلهسامده سز که منم نصیحتم فائده بیرمی در ﴿ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ
 رَبُّكُمْ ۗ اگر تکرکز بولغان الله سزنی آزدرونی تلهسه، ﴿ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۗ
 وقبامتده آنک حضورینه فایتار لورسز عملرکز که کورد جزا کورسز
 ﴿ أَمْ يَقُولُونَ اقْتَرِبَهُ ۙ يَأْكُلُهُ بُو قصهنی محمد اقتراء فیلادر دیوب ایتلهری
 ﴿ قُلْ إِنْ اقْتَرَبْتُمْ فَعَلِيَ إجْرَائِي ۙ سبن آلا رغه ایت اگر مین اقتراء فیلسام گناهی ده
 اوزیمه بولور ﴿ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرَمُونَ ۗ من سز فیلغان گناهلردن یزگو چیمن ﴿ وَأَوْحَى
 إلی نوح أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ ۙ حضرت نوح هه وحی فیلندی
 وایتولندی قومکدن ایمان کینورگانلردن باشقه سی ایمان کینورچک توگل ﴿ فَلَا
 تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۗ بس آلارنک فیلغان یاوز عمللرینه قایغورمه دیوب
 ﴿ وَأَصْنَعُ الْفُلَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا ۙ وبزنگ کوز آلدمزده یعنی بزنگ حفظمزده هم بزنگ اوگر تمکمز
 ایله کیمه یاسا ﴿ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۙ وظالمرنک عذابدن قتلولری ایله بز که
 دعا قبله ﴿ إِنَّهُمْ مُعْرِفُونَ ۗ تحقیق آلا ر طوفان ده غرق بولاچق لردر ﴿ وَيَصْنَعُ الْفُلَّكَ
 نوح علیه السلام کیمه یاسارغه کروشه ﴿ وَكَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِمَلَأَهُمْ قَوْمَهُ سَخِرُوا مِنْهُ ۙ قچان
 نوح علیه السلامنک اوز قومندن الوغلاری نوح علیه السلام یانندن اوتوب کیتسه لر
 پیغمبرلک دعوی فیلغان نوح بالتاچی بولغان دیوب کولوب مسخره قیلوب کیتله لر ایتدی
 ﴿ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي ۙ نوح علیه السلام ایتدی اگر بو کون بزدن مسخره ایتسه کز
 ﴿ فَأَنَا تَسْخَرٌ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ۗ سز مسخره قیلغان کی بزده سزدن مسخره قبلورمز
 ﴿ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ ۙ کمگه رسوای قیافوچی عذاب کیلگان فی
 سزده تیزدن بلورسز ﴿ وَيَحُلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ۗ وهم کمگه دائم بولاچق عذاب
 اینسگان فی ده بلورسز ﴿ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التُّورُ ۙ حتی که قچان بزنگ
 عذاب برلان امرمز کیلوب بر یوزنده سو قایناب چقا باشلاغاچ ﴿ فَلَمَّا أَحْمِلُ فِيهَا
 مِنْ كُلِّ زَوْجٍ مِثْلٍ ۙ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ ۙ بزایتدک ای نوح
 هر حیوان دن ایرکک وخاتون اولارق ایکی شر حیوان وهم کفرلک لری برلان
 اللهنک حکمی بولغان جماعتکدن (یعنی خاتونک وبر اوغلك) دن باشقه جماعتکنی،
 ودخی باشقه ایمان کینورگان کیشیلر فی کیمه که بو کلاگل دیوب ﴿ وَمَا آمَنَ مَعَهُ
 إِلَّا قَلِيلٌ ۗ انا نوح علیه السلامه بیک آزغنه کشی ایمان کینوردی سکسان که یقین دیدیلر
 ﴿ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمَرْسِهَا ۙ نوح علیه السلام کیمه که

منه نورغان كشيلىر گه ايندى ايندى كيمه گه منكر اول كيمه نك جرماكى و نوقالمتى
 اللهنك اسى برلاندر ديدى ﴿ اِنَّ رَبِّى لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴾ تحقبق منيريم مؤمن لرنى
 يارلقاغوجى و رحمت قبلوچى در بزنى ده رهنى برلان غرق ايناس ﴿ و هِىَ تَجْرِى
 بِهِمْ فِى مَوْجٍ كَالْجِبَالِ ﴾ اول كيمه آلارنى كوتاروب طاولر كى طور نولقون لر
 اچنده بورور ﴿ وَ نَادَى نُوْحٌ ابْنَهُ وَ كَانَ فِى مَعْرَلٍ يَنْبِئُ اَرْكَبَ مَعْنَا وَ لَا تَكُنْ مَعَ الْكٰفِرِيْنَ ﴾
 كيمه گه كرميچه برچيتمده نورانورغان اوغلىنه نوح عليه السلام ﴿ اِى اوغلم بزنگ ايله
 كيمه گه كر مشر كلر ايله بولما ديوب ايندى ﴿ قَالَ سَاوِىْ اِلَى جَبَلٍ يَعْصَى مِنَ الْمَاِ ﴾
 آكارغه قارشى اوغلى ايندى من طاوغه نام اول طاومىنى سو تاوشندين ساقلار ديدى
 ﴿ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ ﴾ نوح عليه السلام ايندى بو كون اللهنك
 عذابندن فوتارغوجى يوقدر مگر الله رحمت اينكان كشى لارگنه ساقلانور بس الله
 امرينه اطاعت قبلل ديدى ﴿ وَ حَالٌ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمَغْرِقِيْنَ ﴾ سوكره آرالرينه
 نولقون نوشدى، نوح عليه السلام نك ايمان سز اوغلى سوغه بانوب هلاك بولغانلردىن
 بولدى ﴿ وَ قِيلَ يَا رِضُّ اَبْلَى مَا كَ وَ سَمَاءُ اَقْلَى ﴾ و اينولندى: اى پرسو و كنى كيدر گل، اى
 كوك سو و كنى نوقاتقل ﴿ وَ غَضِبَ الْمَاُ وَ قَضَى الْاَمْرُ وَ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودَى ﴾ سو كيمودى،
 هلاك بولاسى كشى لار نام هلاك بولوب بندى و كيمه جودى طاوينه باروب
 نوقادى ﴿ وَ قِيلَ بَعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴾ اينولنديكه ظالملار گه اللهنك رحمتدين
 بر اقلندر ديوب ﴿ وَ نَادَى نُوْحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِى مِنْ اَهْلِى وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ
 وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ﴾ نوح عليه السلام ندا قلوب ايندى ياريم اوغلم منم جماعتمدن،
 اوزنك نك جماعتكنى فوتارورمن دىگان وعدهك بار هم حق، وهم سين حا كملرنك ده
 حا كمر اگى سن ديوب ﴿ قَالَ يٰ نُوْحُ اِنَّ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ ﴾ الله تعالى ايندى: اى نوح تحقبق اول
 اوغلك سنك جماعتكدن توكل ﴿ اِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صٰلِحٍ ﴾ تحقبق اول اوغلكنى سورامانك
 نبوشسز بر اشدر ﴿ فَلَا تَسْتَلِمْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾ اوزك بلمگاننى مندن سورامانك ﴿ اِنِّىْ اَعْطٰكَ
 اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ﴾ من سنى جاهل و نادانلاردن بولماسقه يورامن ﴿ قَالَ
 رَبِّ اِنِّىْ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ اَسْئَلَكَ مَا لَيْسَ لىْ بِهِ عِلْمٌ ﴾ نوح عليه السلام ايندى يارب سكا
 سفماننى اوزم بلمگان نرسنى سندن سور اودن ساقلاغل ﴿ وَاَلَّا تَغْفِرَ لىْ وَ تَرْحَمْنِىْ
 اَكُنُّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴾ اكر سن مكا مرحمت ايدوب كيمچلك لارمنى يارلقاماسانك
 تحقبق هلاك بولوچى لاردن بولورمن ديدى ﴿ قِيلَ يٰ نُوْحُ اَمِطْ بِسْمِىْ مَنَا ﴾ اينولنديكه
 اى نوح بزنگ عذابمزدن سلامت اولوب كيمه دن توشكل ﴿ وَ بَرَكْتَ عَلَيْكَ ﴾ و سكا
 كوب بركتلر ايله ﴿ وَ عَلَى اُمَّه مِّنْ مَّعَكَ ﴾ وهم سنك برلان اولغان امتلر گه بركت
 ايله ﴿ وَاُمَّه سَمَتْهُمْ ثُمَّ يَمْسُهُمْ مَتَا عَذَابِ الْاِيْمِ ﴾ و سزنگ نسلكزدن اولغان برامتنى

دنياده فائده نلدردر مز سوگره آلاغه بزنگ قاتی رنجتکوچی عذابمز ایرشور آنلارنی
شعب و هود علیهما السلام قومی دیدیلر ﴿ تَلْكَ مِنْ آيَاتِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ ﴾ ای محمد
بو خبرلر سکا عیب خبر لاردن در بز سکا اول خبر لرنی وحی قبله مز ﴿ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا ﴾ بز وحی قیلماسدن اول سن اوز گده هم قوم گده
بو خبر لارنی بلمیدر ایدگز ﴿ فَاصْبِرْ ﴾ مشرک لرنک اذا و جفا سینه هم بالغانچی دیگانلارینه
صبر قیل ﴿ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴾ تحقیق اشلارنک آخری تقوی کشیلار فائده سینه
بولور ﴿ وَالْإِلٰهَ عَادَ أَخَاهُمْ هُودًا ﴾ عاد قومینه یغمبر ایوب فردا شلری هودنی یاردک
﴿ قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ ﴾ هود علیه السلام ابتدی ای قوم اللهغه اطاعت
قیلکز تحقیق سزگه اول اللهدن باشقه هیچ اله یوقدر ﴿ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُقْتِرُونَ ﴾
اللهنک شریکی بار دیگان سوز گزده سز اللهغه بالغاننی غنه افترا ایتسز دیدی ﴿ يَقَوْمِ
لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴾ ای قوم من سزدن ایمان اوگر اتکانم اوچون هیچ حق
(آقچه) سور امین تا که آغر سنوب ایمان دن فاچار ایدگز ﴿ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
الَّذِي فَطَرَنِي ﴾ منم اجر م حقم اوز منی یوقدن بار قیلغوچی الله تعالی گه گه تابشر لغان
﴿ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ عبادت قیلور غه اللهغه لائق ایدکنی فهم لای سزی ۱۹ ﴿ وَيَقَوْمِ
اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ﴾ ای قوم اللهغه استغفار قیلکز ﴿ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ ﴾ سوگره اول اللهغه توبه
قیلکز ﴿ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ ﴾ شولای بولسا گز
الله تعالی سزگه برسی آرندن برسی باغمور یبارور وقوت اوستینه قوت گزنی
آرندرر، ایگونلار گز بولور ﴿ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴾ مشرک بولوب ایمان دن
فاچما گز! ﴿ قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ ﴾ قومی ایدیلر: ای هود سن اوز گنک حقلکنا
بزگه بر دلیل کبلتورم دک ﴿ وَمَا نَحْنُ بِتُرْكِى الْهَيْتَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴾
سنک الله برگه، بو صنم لار گز الله توکل دیگان سوزک برلان اوز (صنم لار) مزنی
تاشلاب سکا ایمان کینور مچک توگللمز ﴿ إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ ﴾
سنک حقلکده بز شول سوزنی ایتمز: بزنگ بعض (صنم) لار مز سکا ضرر ایرشدردی
یعنی سنی مجنون قیلدی ده سن آلارنک اوز لارون عیب لار گه توتوندک دیدیلر ﴿ قَالَ آتَى
أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِهِ ﴾ هود علیه السلام ابتدی تحقیق
من الله تعالی نی شاهد قیلانم و سزده شاهد اولکز من سزنگ اللهدن باشقه شریک
قیلغان: نرسه لار گزدن بیز گوچی من ﴿ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونَ ﴾ بس
هیچ مهلت بیرماینچه اوز گز و بارچه صنملار گز مکانه قیلور غه تلی سز قیلو گز ﴿ آتَى
تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ﴾ تحقیق مین سزنگ وهم منم ربم بولغوچی اللهغه
توکل قیلدم ﴿ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هِيَ آخِذَةٌ بِنَاصِيَتِهَا ﴾ اول الله تعالی بر بوزنده یورگوچی

هر بر مخلوفه خواجهدر نلهسه نچوك تصرف فیلور ﴿ اِنَّ رَبِّي عَلَيَّ صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾
 تحقیق منم ربم نسوغریلق وحقاق اوزرهدر ﴿ فَاَنْ تَوَلَّوْا ﴾ سزاگر شول
 اللهغه ایمان کیلترودن یوز چویرسانگزر ﴿ قَدْ اَبْلَقْتُمْ مَا اُرْسَلْتُمْ بِهِ الْيَوْمَ ﴾ تحقیق
 من سزگه اوگراتورگه یسارلدکم حکملرنی سزگه ایرشدردم مندن قالمادی
 ﴿ وَيَسْتَخْلَفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ ﴾ اگر سز شولای قارشوب تورساگزر الله تعالی
 سزنی هلاک ایتوب سزنگ اورنغه بخشی قومنی بار فیلور ﴿ وَلَا تَضُرُّوْهُ شَيْئًا ﴾
 اول اللهغه هیچ نرسه ضرر فیلا آلامسز ﴿ اِنَّ رَبِّي عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴾ تحقیق
 منم ربم هر نرسهنی اوزی ساقلاغوچی در هیچ نرسه آکارغه باشرن نوگل
 ﴿ وَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا ﴾ فجان آلاغه عذاب وقتی
 ینکاج اوزمزنک رحمتن برلان هودنی و آکارغه ایمان کیلتورگانلرنی
 عذابدن فوتقاردق ﴿ وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴾ هم آلارنی آخرتنگ قانی
 عذابندن فوتقاردق ﴿ وَتِلْكَ اَعَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ ﴾ اوشبو سوبلگان لار
 عاد قومیدر که آلا رب لارینک آیات لارینه انکار ایندیلر ﴿ وَعَصَوْا رُسُلَهُ ﴾
 ویغمبرلرینه گناهلی بولدیلر ﴿ وَاتَّبَعُوا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴾ هر تکبروقارشلی لارنگ
 سوزلرینه و اشلرینه ایاردیلر ﴿ وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ بو قییح
 اشاری اوچون آلار دنیاده هم آخرتده لعنت که لائق بولدیلر ﴿ اِلَّا اَنْ عَادًا
 كَفَرُوا رَبَّهُمْ ﴾ اگاه بولوگزر درستلکده عاد قومی اوزلرینی یاراتقوچی ربلرینه
 کفر ایندیلر ﴿ اَلَا بَعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴾ اگاه بولگزر هود قومی عادکه اللهنگ
 رحمتندن یراقلق بولغوچیدر ﴿ وَاٰلِيٓ نُوٓدٍ اٰخَاهُمْ صٰلِحًا ﴾ ونمود خلقینه قرداشلری
 صالحنی پیغمبر ایتوب یباردک ﴿ قَالَ يَقَوْمِ اَعْبُدُوا اللّٰهَ ﴾ صالح علیه السلام: ایندی
 ای قوم اللهغه عبادت فیلگزر ﴿ مَا لَكُمْ مِنْ اٰلِهٍ غَيْرِهٖ ﴾ سزنگ اچون آکارغه باشقه عبادت قیلنه
 تورغان هیچ ذات یوقدر ﴿ هُوَ اَنْشَأَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ ﴾ اول الله تعالی سزنی یردن
 بار قیلدی ﴿ وَاَسْتَعْمَرْتُمْ فِيهَا ﴾ واول یرده تورورغه سزگه عمر یردی ﴿ فَاسْتَغْفِرُوْهُ ﴾
 بس اول اللهغه استغفار فیلگزر ﴿ ثُمَّ تَوَبَّوْا اِلَيْهِ ﴾ سوگزه اول اللهغه توبه فیلگزر
 ﴿ اِنَّ رَبِّي قَرِيْبٌ مُجِيْبٌ ﴾ تحقیق ربمزنک رحمتی دعا فیلغوچی غه یاقیندر دعاسنی
 قبول ایدر ﴿ قَالُوْا يٰصٰلِحُ قَدْ كُنْتَ فِئَا مَرَجُوًّا قَبْلَ هٰذَا ﴾ ایندیلر ای صالح پیغمبر لک
 دعواسی قیلماسدن اول سین آرمزده امیدلی بر یکت ایدنگ ﴿ اَتَنْهٰنَا اَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ
 اٰبَاؤُنَا ﴾ ایا سین آنالرمز عبادت قیلغان صنملارغه عبادت فیلودن بزنی طیباسکمو
 ﴿ وَاِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ ﴾ تحقیق بز سنک اللهنی برلاوگه اونداننگ حقتده
 حقیقتا شکدهمز ﴿ مَرِيْبٌ ﴾ اول دعوتنگ بزنی شکگه سالغوچیدر ﴿ قَالَ يَقَوْمِ اَرَاَيْتُمْ

اِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي ۚ صَالِح عَلَيْهِ السَّلَام ايتدی ای قوم خبر بیرنگز
 اگر من ربمدن بیرلگان آچق دلیل اوزره بولسام ﴿وَأَنبِئْهُمْ رَحْمَةً﴾
 واوز فضلندن مگا رحمتنی یعنی اسلام ونبوتنی ویرسه منکا آنک امرینی
 ترک ایدب آنک دینینه دعوت قبلما سزلق جائز بولوروی ﴿فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ﴾ ایتدی شولای حرمتلگان ربه من گناهلنی بولسام اول
 ایتکانبی طکللاماسام، اول اللهنک عذابندن فوتولورغه منکا کم یاردم بیورور!
 ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ﴾ اگر سزنگ سوزگزی تونسام، هلاکتدن باشقه
 منکا هیچ فائده آرندرا آلمازسز ﴿وَيَقَوْمُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ﴾ صالح علیه السلام
 ایتدی ای قوم بو توه منم پیغمبرلکم اوچون دلیل بولغان بر توه در، چونکه
 صالح علیه السلام دن: «اگر حق پیغمبر بولسا ک دعا قلوب شول ناشدن توه چغار،
 دیگانلر ایدی ﴿قَدَرُوا مَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ بس اول توه که اختیار بیرگز الله
 یاراقان یرده آشاسون ﴿وَلَا تَمْسُوهَا سَوْءًا﴾ و آکارغه هیچ بر ضرر قبلما گز
 ﴿فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ﴾ اگر اول توه که ضرر قبلسانکز اوز گز که ده بیک
 تیز عذاب ایرشور ﴿فَعَقَرُوهَا﴾ لکن تکلامادیلر توهنی هلاک قیلدیلر ﴿قَالَ تَتَمَوَّعُوا
 فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ بس صالح علیه السلام ایتدی اوچ کون اورنگزده تورب
 فایده لنگز سوگره سز که عذاب ایرشور ﴿ذَلِكَ وَعَدَّةٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ بو سز که
 حق وعده در هیچ یالغان تو گل دیدی ﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صُلْحَانَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ
 مِنَّا﴾ عذابیز کیلگاج اوز مزنگ رحمتیز برلان صالحنی و آکارغه ایمان
 کیلتورگان کشبیلارنی فوتقاردق ﴿وَمِنْ خِزْيِ يَوْمَئِذٍ أُولَٰئِكَ عَذَابِنَا قَتَّارِدِقِ
 ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ تحقیق سنک ربک (الله) گناهلنی لارنی عذاب ایتو
 حقنده قوت و غلبه لی در ﴿وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ﴾ ونوهنی اوترگوچی ظالملا رکه
 بر تاوش ایرشدی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثْمِينَ﴾ بس شول تاوش برلان یرلرنده
 بارچه سی یوز توبان کیتوب هلاک اولدیلر ﴿كَأَنَّهُمْ يَبْغَتُوا فِيهَا﴾ گویا که آلا ر
 دیناده بر آزغنده تورمادی لر ﴿إِلَّا أَنْ تَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ اگه اولکز تحقیق
 نمود خلقی ربلرینه شرک قیلدیلر ﴿أَلَا بَعْدَ لَثَمُودَ﴾ اگه اولکز اللهنک رحمتندن
 یواق بولماق نمود خلقینه در (بولاردن عبره آلکز پیغمبرگا مخالف بولغان کشی لر که
 نینداین جزالر بار ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشِيرِ قَالُوا سَلَامًا﴾ تحقیق بزنگ
 رسوللرمز (یعنی جبرائیل و باشقه فرشته لارمز) بالا برلان سوینچ بیرمک اوچون
 ابراهیم علیه السلام غه کیلوب السلام علیکم دیدیلر ﴿قَالَ سَلَامٌ﴾ ابراهیم علیه السلام
 سز که ده سلام بولسون دیدی ﴿فَمَا كَيْفَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾ بس اوزافده تورمایینجه

ابراهيم عليه السلام الارنك فرشته ايدكن بلماينجه آللارينه فوناقلق آشي ايدب كباب قيلونغان
 بزاوني كبلتوردى ﴿ قَلَمًا رَأَىٰ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصْلُ اِلَيْهِ نَسْرَهُمْ ﴾ كبلتورگان بزاونغه فوناقلار
 قوللارين سوزماغاج ابراهيم عليه السلام آلارنى ياراتماينجه اوغريلاردى دبو ظن
 قىلدى ﴿ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ﴾ حتى آلاردن قورقوغه نوشدى ﴿ قَالُوا لَا تَخَفْ ﴾ فرشته لار
 ايندىلر سن بزىن قورقه! ﴿ اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْ قَوْمِ لُوطٍ ﴿ بِنِ لُوطِ قَوْمِيْنِ يَبَارِلْدِكِ
 يعنى آلارنى هلاك ايدىر اوچون يبارلگان فرشته لارمز دبو ب ﴿ وَاِمْرَاَتُهُ قَائِمَةٌ ﴾
 ابراهيم عليه السلام نك خانونى ده شونده آياق اوستونده ايدى ﴿ فَصَحَّكَتْ ﴾ بس
 خانونى ابراهيم عليه السلام نك قورقوندىن كولىدى ﴿ فَبَشَّرْنَاهَا بِاسْحَاقَ ﴾ بس اول
 خانونغه بشارت ييردى اسحاق نى توغدرماقنى برلان، ﴿ وَمِنْ وَّرَاءِ اِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿
 واسحاق دن صوك يعقوب برلان يعنى اسحاق دن يعقوب نك توغماقنى ايله ﴿ قَالَتْ
 يٰوَيْلَتِي ﴿ اول خانون ايندى عجب! ﴿ اَلدَّوَانَا عَجُوزٌ ﴿ من قارت قارتىق حالده بالا
 توغدرىن مو! ﴿ وَهٰذَا بَعْلِي شَيْخًا ﴿ اوشبو ايرمه شولاي قارت بولغان حالده ﴿ اِنْ
 هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ﴿ تحقيق بز قارت قارتىق دن بالا بولق بك عجب اشدر ديدى
 ﴿ قَالُوا اَتَعْجِبِيْنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ ﴿ فرشته لار ايندىلر : الله تعالى نك قدرتينه
 عجب لهنه سزى ؟ ﴿ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَتُهُ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ﴿ اى بيغبرلك
 ظاهر بولغان اونك اهلى! الله نك رحمتى والله نك بركاتى سزگه بولغوچيدىر
 ﴿ اِنَّهُ حَمِيْدٌ ﴿ اول الله تعالى قىلغان اشلرنده ماقتال نورغه مستحقدر ﴿ مَجِيْدٌ ﴿ اول
 الله نك بنده لرگه احسانى بك كولىدى ﴿ قَلَمًا ذَهَبٌ عَنْ اِبْرٰهِيْمَ الرُّوْحِ ﴿ بس ابراهيم
 عليه السلام دن قورقو كىنكاج ﴿ وَاَجَاءَتْهُ الْبَشْرٰى ﴿ وهم آكارغه بالا برلان بشارت
 كىلگاج ﴿ يُجَادِلُنَا فِى قَوْمِ لُوطٍ ﴿ لوط قومى حقنده بزگه نزاع قىلوشادر، يعنى لوط
 قومينه بزىن شفقت اوستى وايتدر آلار آراسنده مسلمان لارى بار آلارنى دهمى
 هلاك اينه سز؟ دبو ب ﴿ اِنْ اِبْرٰهِيْمَ لِحَلِيْمٍ اَوْاهٌ مُّبِيْنٌ ﴿ تحقيق ابراهيم شفقت لو قورقوندىن
 آم اورغوجى ونوبه برلان اللهغه قايتقوچيدىر ﴿ يٰاِبْرٰهِيْمُ اَعْرَضَ عَنْ هٰذَا ﴿ جبرائىل
 عليه السلام ايندى اى ابراهيم، لوط قومى حقنده نزاع قىلشوكدن اعراض قىلغل يعنى
 جدال ايدوكنى قويفل ﴿ اِنَّهٗ قَدْ جَاءَ اَمْرٌ رَبِّكَ ﴿ تحقيق رىكدن آلارغه تقدير ايدلگان
 عذاب امرى كىلدى ﴿ وَاِنَّهُمْ اَنْتِهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُوْدٍ ﴿ تحقيق آلارغه دعا وجدال
 ايله كبرى قايتارلى تورغان عذاب كىلگوچيدىر ﴿ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ ﴿
 رسول لرمز يعنى فرشته لر لوط قه كىلگاج حضرت لوط فرشته لار حقنده قايتوغه
 قالىدى، چونكه فرشته لر بك مانور باش اوغلان قايتنده كىلگان لر ايدى ﴿ وَضَاقَ
 بِهِمْ ذَرْعًا ﴿ وآلار حقنده قايتوندىن كوكرامى تارقدى كوكلى صندى ﴿ وَقَالَ هٰذَا يَوْمٌ

عَصِيبٌ ۞ وَايْتِدِيكِهِ بِوَكُونِ آغَرِ كُونْدَرِ، نِي بُولُورِ اَيْنْدِي دِيُوبِ! لُوطُنْكَ خَانُونِي
كَافِرِه بُولْدُقْدَنْدِنِ خَاقِي غِه چِفُوبِ يِكِ مَاتُورِ قُونَاقِ لَارِ كِبِلْدِي لَرِ دِيُوبِ خَبِرِ يِردِي
﴿وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يَهْرَعُونَ إِلَيْهِ﴾ قَوْمِي لُوطِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نْكَ اوينِه يُو كَرِشُوبِ كِبِلْدِي لَرِ
﴿وَمَنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ مُونْدِنِ الكِدِه آلَارِ كُوبِ فَاخِشِ عَمَلِ قِبَلْغَانِ لَرِ
ايدِي، يِئِنِي خَانُونِ لَرِ اورِ يِنِه مَاتُورِ يَاشِ مَالِي لَرِ تُونَالَرِ ايدِي. شُونْكَ اُوچُونِ
هِيچِ نَارْتِمَا يِنِچِه لُوطِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نْكَ اوينِه قُونَاقِلَرْدِنِ فَاخِشِه طَلْبِ اُوچُونِ كَلْدِيلَرِ
﴿قَالَ يَقَوْمِ هُوَلَاءَ بَنِي هُنَّ أَطَهَرُ لَكُمْ﴾ لُوطِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيْنْدِي: اِي قَوْمِ اوشُوبُلَرِ مَنِمِ قَزَلَارِمِ
آلَارِنِي نِكَاحِ لَابِ آلكَزِ شُولِ قَزَلَارِمِنِي نِكَاحِ لَابِ آلمَا قَكَزِ سَزِ قِصْدِ ايتِكَا نِ
اشْدِينِ يَا كَدِرِ ايرِ لَرْدِنِ بُولْغَانِ قُونَاقِلَرِغِه جَنَايَتِ ايشِه كَرِ دِيدِي ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ بَسِ
حَالِلِ بَارِ وَقْتِه حِرَامِنِي قِيلُودِنِ اللّهِدِنِ قُورُقَكَزِ ﴿وَلَا تُخْزَوْنَ فِي ضَيْفِي﴾ وَ مَنِي
قُونَاقِلَارِمِ حَقْتِه رِسْوَايِ قِبَلِمَا كَرِ ﴿أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ۞﴾ سَزِنْكَ آرَادِه شُونْكَ
قِبَاخْتِنِي بِلِه تُورْغَانِ عَقْلِي بَرِ ايرِدِه يُو قَمِي سَزِنِي دِه طِبَارِ ايدِي ﴿قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتُمَا
لَنَا فِي بَيْتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾ آلَارِ ايتِيدِيلَرِ: اِي لُوطِ سِينِ اوزْكَ بِلِه سَكِ كِه سَنْكَ قَزَلَارِ كَدِه
بَزِنْكَ حَاجَتِ مَزِ يُو قِ ﴿وَأَنْتَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۞﴾ وَ بَزِنْكَ نَرِسِه نَلَا گَانِ مَزِينِدِه
بِلِه سَكِ بَزِ يُو قُونَاقِلَارِ كُنِي تَلِي مَزِ دِيدِيلَرِ ﴿قَالَ لَوْ أَنِّي لِي بَكُمْ قُوَّةٌ﴾ لُوطِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيْنْدِي
اگر مَنِمِ سَزِ گِه قُو تَمِ يِنِسِه ايدِي ﴿أَوْ أُوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ ۞﴾ يَا كِه بَرِ قُو تِ لِي جَمَاعَتِ كِه
مِرَا جِعَتِ قِيلُورِغِه قُو تَمِ بُولْسِه ايدِي اِلْبَتِه مَنِ سَزِنِي مَنِعِ ايدِرِ ايدِمِ دِيدِي، سُو كَرِه فَرِشْتِه لَرِ
لُوطُنْكَ بُو حَالِنِ كُورْگَاجِ ﴿قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ ايتِيدِيلَرِ: اِي لُوطِ بَزِ رِبْكَ نْكَ
رِسُولِ لَرِي مَزِ ﴿لَنْ يَصْلُوا إِلَيْكَ﴾ سَكَا ضَرَرِ قِيلُورِغِه هِيچِ حَالِلَرِ نَدِينِ كِبِلِه چَكِ تُو گَلِ
﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنْ آيَلٍ﴾ بَسِ سِينِ كِبِيخَنْكَ بَرِ وَقْتِه ايو جَمَاعَتْكَ نِي آلُوبِ بُو
ظَالِمِ لَرِ آرَا سَدِنِ چِفُوبِ كِبِتِ ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ﴾ سَزَلَارْدِنِ هِيچِ بَرِ كَشِي
ايرِ لُوبِ قَالِمَا سُونِ ﴿إِلَّا أَمْرًا نَّكَ﴾ مَگَرِ خَانُونِ كُنِي آلُوبِ چِقْمَا غَلِ ﴿إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا
أَصَابَهُمْ﴾ تَحْقِيقِ مِشْرَكِلَرِ گِه كِبِلِه تُورْغَانِ عَذَابِ خَانُونِ كَدِه كِبِلِه چَكْدِرِ ﴿إِنَّ مَوْعِدَهُمُ
الصُّبْحِ﴾ تَحْقِيقِ بُو مِشْرَكِلَرِنْكَ عَذَابِ قِيلُورِغِه وَعَدِه لَرِي نَا كَدِرِ ﴿أَلَيْسَ الصُّبْحُ
بِقَرِيبٍ ۞﴾ اِيَا نَا كِ يَاقِينِ تُو گَلْمِي؟ يِئِنِي تَا كِ يِي كِ يَاقِينِ بِيْتِ كِبِلُوبِ بِيْتِكَا نِ (بَسِ)
جِبْرَائِيلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَهْرِ لَرِينِي قَانَاتِ اوسْتِينِه كُوتَارُوبِ كُوكِكِه مَنِگَزْدِي وَ كِبِرِي
قَابِلَابِ بَرِ گِه آتْدِي هَلَا كِ اُولْدِيلَرِ ﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ بَسِ آلَارِغِه عَذَابِ مَزِ كِبِلِگَاجِ
﴿جَعَلْنَا عَلَيْهَا سَاقِلَهَا﴾ اُولِ شَهْرِ لَرِنْكَ آسْتُونِ اوسْتِ كِه قِبَلْدِقِ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً
مِّنْ سِجِّيلٍ ۞ مِّنْضُودٍ ۞﴾ دَخِي آلَارِ اوسْتِينِه كُوكِدِنِ بَرِ تُونَاشِ قَزْدَرِغَانِ بِالْحَقِّ دِنِ
بُولْغَانِ نَاشِ يَاودَرْدِقِ ﴿مُسُومَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ﴾ اُولِ نَاشِ اللّهِ تَعَالَى قَاشْنِدِه عَذَابِ نَاشِي

دیوب علامت نمشدر ﴿ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَعِيدَةٌ ﴾ اول ناش ظالمردن براتی
 توکل در، بو آیت بوامت که تهدید در رسول که مخالفت قیام اسفه ﴿ وَالِیٰ مَدِیْنَ اَخَامُمْ شُعَبِیًّا ﴾
 و مدین خلقینه پیغمبر ابوب فرداشلری بولغان شعب بنی بیاردک ﴿ قَالَ یَقَوْمِ اعْبُدُوا
 اللّٰهَ ۚ شُعَبِیُّ عَلَیْهِ السَّلَامُ اِبْتَدِیْۤ اِی قَوْمِ اللّٰهِ غَنَ عِبَادَتِ فَبَلَّغْکُمْ! ﴿ مَا اَسَکُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَیْرُهُ ۚ
 اللّٰهُ دَنٌ بَاشِقَه سَزَنک اَوْ چون هبج اله بوق در ﴿ وَلَا تَقْضُوا الْکِتَابَ وَالنِّزَانَ ۚ هُر
 ایکی نورلی اولچا و کزنی یعنی بودا و کالی اولچا و کزنی و قدافی اولچا و کزنی کیم
 قیلما کز ﴿ اِنِّیْ اَرٰیْکُمْ بِخَیْرٍ ۚ تَحْقِیْقٌ مِنْ سَزَنِی بَیْک بایلقده کورامن ﴿ وَاِنِّیْ اَخَافُ
 عَلَیْکُمْ عَذَابَ یَوْمٍ مُّحِیْطٌ ۙ دخی مین سز لر گه بار چه کزنی چلغاب آل فوجی قیامت
 کونی نك فانی عذابندن فورقامن ﴿ وَاِیْقَوْمٌ اَوْ فَوَا الْکِتَابَ وَالنِّزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ شُعَبِیُّ
 عَلَیْهِ السَّلَامُ دخی ایتدی: ای قوم اولچا و لار کزنی عدالت بر لان تمام قیلکمز! ﴿ وَلَا تَبْخَسُوا
 النَّاسَ اَشْیَاءَهُمْ ۚ کَشِیْرٌ گه نرسه لاری حقنده نقصان قیلما کز ﴿ وَلَا تَعْتُوا فِی الْاَرْضِ
 مُفْسِدِیْنَ ۙ ویر یوزنده بوز قلقده یورما کز! ﴿ بَقِیْتُ اللّٰهَ خَیْرٌ لِّکُمْ اِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِیْنَ ۙ
 اگر سز مؤمنلردن بولسا کز بلسکمز الله تعالی قالدردغان فائده آرز بولسده
 خیر در اولچا و نی کیمو توب آلفان فائده خیر سز در حر امدر ﴿ وَمَا اَنَا عَلَیْکُمْ
 بِحَفِیْظٍ ۙ مین سز نك هر اشک زنی ساقلاب بره آلیم اوز کزنی اوز کز قارا کز دیدی
 ﴿ قَالُوا یَشُعَبُ اَصْلُوْکَ تَامُرٌ اَنْ تَرَکَ مَا یَعْبُدُ اَبَاؤُنَا ۙ مُشْرَکُلر ایتدی لر: ای شعب
 آنالار مز عبادت قیلغان صنملارنی ناشلاتورغه نله سنک نمازک فوشامی؟ ﴿ اَوْ اَنْ
 تَفْعَلَ فِیْ اَمْوَالِنَا مَا نَشَاؤُا ۙ ویا که اوزیز نك ماللار مزده تلا گانمزنی قیلونی ناشلاتورغه
 نمازک فوشامی؟ اگر بوندای بیورقلاری بولسه نمازک خیر لی اش ایس ﴿ اِنَّکَ لَآتَتْ
 الْحَلِیْمُ الرَّشِیْدُ ۙ نَحْقِیْقٌ سین شفقت لو و نوغری بولغه کونگوچی بر کشی سک
 دیوب مسخره قیلوب ایتدی لر ﴿ قَالَ یَقَوْمِ اَرَاَیْتُمْ اِنْ کُنْتُ عَلٰی بَیْنَةٍ مِنْ رَبِّیْ ۙ شُعَبِیُّ عَلَیْهِ
 السَّلَامُ ایتدی ای قوم خبر بیرنکمز اگر مین ربم دن بیرلگان قوتلی دلیل اوزره
 بولوب حقیقتانی بولسام ﴿ وَرَزَقْنِیْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۙ وهم مکا اوز طرفندن یخشی رزق
 بر لان یعنی رساله و هدایت و حلال مال بر لان رزق لاند رسه، سز نك ضالالتلر نکر گه
 ابارب سز لر نی اللهدن باشقه غه عبادت قیلما نکر و باشقه گناه لرده اشلامانکر دیوب
 ایتماینجه نیک نور قام جائز بولور می، فهم لب قارانکر ﴿ وَمَا اُرِیْدُ اَنْ اُخَالِفْکُمْ اِلٰی
 مَا اَنْهَیْکُمْ عَنْهُ ۙ سزنی طبعان نر سه لارنی سز گه خلاف لق ایذب اوزم قیلورغه
 نله مین ﴿ اِنْ اُرِیْدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ۙ کوچم بنکان قدری اصلاح دن
 باشقنی نله مین ﴿ وَمَا تَوْفِیْقِیْ اِلَّا بِاللّٰهِ ۙ مگر منم قوتم و یار دم الله بر لان گنادر
 ﴿ عَلَیْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِنَّهٗ اَنْبِیُّ ۙ مین الله غه طابشور لدم وهم آکار غه قایتامن ﴿ وَاِیْقَوْمٌ

لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلَ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
ای قوم مکه فارشما فکز، نوح و هود و صالح عليهم السلام قومرينه ايرشکان
عذاب کبی سز گده عذاب ايرشور گه سبب بولماسون ﴿وَمَا قَوْمٌ لَوْطٍ مِنْكُمْ
يَعْبُدُونَ﴾ لوط قومی نك هلا کنی و عذابی سزلاردن ده براق نوگل، عبرنلنکز و سافلنکز
﴿وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ ربکزغه استغفار فیلکز وهم آشکارغه توبه
فیلکز ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ تحقیق منم ربم توبه ایتوچی لار گه رحمتلدر
و آلارنی سوبگوجیدر ﴿قَالُوا يَشْعَبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مَّا تَقُولُ﴾ غرور لارندن
قومی ایتدیلر: ای شعيب بز سین سوبله گان سوز لارنك اکرینی آکلاب بیتایمز
﴿وَأَنَا لَنُرِيكَ فِينَا ضَعِيفًا﴾ وهم سنی آرا مزده بیک ضعیف کورده مز، حضرت شعيب
بالغز اللہنی سود کی اجون کوب یغلاب کوزی سوقرایمش ایدی ﴿وَلَوْلَا رَهْمُكَ
لَرَجَمَنَّكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بَعِيزٌ﴾ اگر سنک بز نک دینمز داگی قومک بولماسه
ایدی بز سنی ناش ایله آطوب اولنرر ایدک فقط قومکنک عزنی اچونگنه
قالدرامز یوقسه سنک بز نک فاشمزده هیچ قدرک بوقدر دیدیلر ﴿فَالْيَوْمَ آرَهْطِي أَعْرَضَ عَلَيْكُمْ
مَنْ اللَّهِ﴾ شعيب عليه السلام ایتدی: ای قوم سز نک فاشنکرده منم شول کافر
بولغان قوم اللهدن عزت لومیدر ! ﴿وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا﴾ اول اللہنی
آرتکزغه ناشلی سز، یعنی قوم حرمنتهی اوترمیچه قالدراسز اما الله حرمتی اوچون
نوگل ﴿إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ تحقیق منم ربم سز قیلغان عملرنک بارچه سنی
بلگوچی در آخرنده کامل جزا قیلور ﴿وَيَقُومُوا أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَتَتِكُمْ﴾ ای قوم سز
اوز اورنلار کزده قبله تورغان بوزق عملر کزنی قبلکز ﴿أَتَىٰ عَامِلٌ﴾ تحقیق من
اوز عملنی فیلهوچیمن ﴿سَوْفَ نَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ تیزدن بلور سز
کم گه خوار و رسوای قبله تورغان عذاب کیلگانی ﴿وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ﴾ و کم بالفانچی
ایکانن ﴿وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ کونکز منده سز نک ایله برابر سز نک هلاک
بولو کزنی کوتامن ﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا﴾ فیجان مشر کلر گه عذاب امرمز
کیلگاج اول عذابدن شعيبنی قوتقاردق ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ وهم آنک بوله ایمان
کیلنور گان گشیلارنی ده قوتقاردق ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ اوزوزنک رحمتمز برلان ﴿وَأَخَذَتْ
الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ﴾ ظالم لار گه جبرائیلنک غضب ناوشی ابرشدی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي
دِيَارِهِمْ جُثَمِينَ﴾ بس یورنلاری اچنده تزلری اوزره چوگوب یاسبوب
هلاک بولغانلری حالده نانگا کردیلر ﴿كَأَن لَّمْ يَخْنَوْا فِيهَا﴾ گویا که آلا
یورنلارنده هیچده تورمادیلر ﴿الْأَبْعَدُ لِمَدِينٍ كَمَا بَعَدَتْ نَمُودٌ﴾ نمود قومینه اللهنك
رحمتدن براق لقی اولغان کبی ممدین خلقینهده اللهنك رحمتدن براق لقی

اولغوجی در ﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿۱﴾ تحقیق بزر موسیٰ نی
یغمبر ابتوب ییاردک اوزمزنک آیت لارمز ویک آچق معجزه لر برلان
﴿ اِلٰی فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهٖ ﴾ فرعون گه و آنک الوغ لارینه ﴿ فَاتَّبِعُوا اَمْرَ فِرْعَوْنَ ﴾
بس آلا فرعون نك امرینه اباردیار ﴿ وَمَا اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيْدٍ ﴿۲﴾
حال بوکه فرعون نك اشی توغری وحق نوگلن بارچہسی باطلدر، یعنی فرعون اینه
ایدی ای قوم من سزگه مندن باشقه اله بار دیب بلایمن بس منکا اطاعت قیلنکر
دیو قوی اطاعت قیلا ایدی ﴿ یَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ قیامت کوننده فرعون اوزی
جهنم گه کیلگاندہ قومندن آلدہ کیلور ﴿ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ ﴾ فومنی جهنم گه کیاترر
﴿ وَبَشِّرِ الزُّوْدَ الْمُنُوْرُوْدَ ﴿۳﴾ اول کیلگان اورنلاری نی قباحتر در ﴿ وَاتَّبِعُوا فِيْ هٰذِهِ
لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ﴾ آلا دنیاده هم آخرنده لعنت گه لاحق اولدیلر ﴿ بَشِّرِ الرَّفُوْدَ
الْمُرُوْدَ ﴿۴﴾ نی قباحتر آلا رغه بیرلگان بولاک ﴿ ذٰلِكَ مِنْ اٰنۡبَاءِ الْاَقْرٰی نَقۡصُهٗ
عَلَيْكَ ﴾ یا محمد اوشبو شهر خقلربنک خبر لرنندن درسکا قصه قیلامز ﴿ مِنْهَا
قَاتِمٌ وَحَصِيْدٌ ﴿۵﴾ اول قریه و شهر لرنک بعض لاری حاضرده باردر، وقابولری بوق
هلاکدر ﴿ وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنۡ ظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ ﴾ بز آلا رغه هیچ ظلم قیلماق لکن
آلا اوزلرینه اوزلری ظلم قیلدیلر ﴿ فَمَا اَعۡنَتۡ عَنْهُمُ الْاِهۡتَمُمُ الَّذِيۡ يَدۡعُوْنَ مِنْ دُوۡنِ
اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لِّمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ﴾ ربك نك عذابی کیلگاج، آلا رنك اللہن باشقه
عبادت قیلا نورغان صنملاری هیچ بر نرسه فائده بیرمادی و آلا رنی ساقلی آلامدی
﴿ وَمَا زَادُوْهُمۡ غَیْرَ تَتٰیۡبٍ ﴿۶﴾ آلا رغه اول صنملار هلاک کیلگه نشرودن باشقه هیچده
فائده آرتدرمادیلر ﴿ وَكَذٰلِكَ اَخَذَ رَبُّكَ اِذَا اَخَذَ الْاَقْرٰی وَهِيَ ظٰلِمَةٌ ﴾ ربك نك مؤاخذهسی
شوندای قاتی و شوندای تیزدر ظالم قریه لرنی مؤاخذه قیلغان وقتده ﴿ اِنۡ اَخَذَهُ الْاِيۡمُ
سَدِيْدٌ ﴿۷﴾ تحقیق اللہنك مؤاخذهسی رنجسکوجی وقاتی بولغوجی در ﴿ اِنۡ فِيْ ذٰلِكَ
لَاٰیةٌ لِّمَنۡ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ﴾ اوشبو کا قدر سوبلهب کیلگان قصه لارده آخرت
عذابندن قورقوجی لارغه عبرتلا باردر ﴿ ذٰلِكَ يَوْمَ۾َجۡمُوۡعٍ لِّهٖ النَّاسُ ﴾ اول قیامت کونی
آدم لار بارچہسی جبولا تورغان کوندر ﴿ وَذٰلِكَ يَوْمَ۾َشۡهُوْدٍ ﴿۸﴾ واول کوننده بر، کوك
اهلی بارچہسی حاضر بولا تورغان کوندر ﴿ وَمَا تُؤَخِّرُهُۥ اِلَّا لِاَجۡلٍ مَّعۡنُوْدٍ ﴿۹﴾
اول کوننی وقتی بتکانچه گنه کیچو کدرمز، یعنی دنیا بتکانچه گنه ﴿ يَوْمَ۾َآتٍ لَاۡ تَكۡلُمُ
نَفۡسٌ اِلَّا بِاٰذَنۡهٖ ﴾ فجان قیامت کونی کیلوب بنسه هیچ بر کشی اللہنك اذنندن باشقه
سویلشه آلامز ﴿ فَمَنۡهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيْدٌ ﴿۱۰﴾ بس آلا رنك قایوسی یخشی وقابولری
یامان بولور ﴿ فَاَمَّا الَّذِيۡنَ شَقُوۡا فِی النَّارِ ﴾ اما شقی یعنی یامان، باوز بولغانلاری
اونده بولورلار ﴿ لَهُمْ فِيْهَا زَٰبِرٌ وَّشٰہِقٌ ﴿۱۱﴾ آلا رنك جهنمده قاتی تاوش لاریله صلونی

بر ایچکه سوکوه نشقه چقاروب قبحرماقری بولور یعنی ایشاک تاوشی کبی تاوش ایله
 قبحرلرلر ﴿ خُلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوْتُ وَالْأَرْضُ ﴾ جهنم ننگ کوکلری و بولری دائم بولغان
 مدنده آلا جهنمده منگو قالورلر ﴿ الْأَمَّا شَاءَ رَبِّكَ ﴾ مگر مؤمنلردن بولوب الله تعالی
 تلاب جهنمدن چقارسه غنه ﴿ إِنَّ رَبَّكَ تَعَالَىٰ لَمَّا يُرِيدُ ﴾ البته ربك تله گان نرسه سون
 قیلغوجی در ﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فَنِي الْجَنَّةِ ﴾ اما یخشی و ایزگی بولغان ککشیلر
 جنتده بولورلار ﴿ خُلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوْتُ وَالْأَرْضُ ﴾ جنت ننگ بیری کوگی دائم
 بولغان مدنده آلا جهنمده دائم بولورلار و منگو بولورلار ﴿ الْأَمَّا شَاءَ رَبِّكَ ﴾ مگر
 الله تعالی تله گان گناهللی مؤمنلر، یعنی گناهلری برابرینه جزا کوررلرده
 سونکره جنت که گررلر، گناهلرن الله عفو ایتمسه شول گناهلری برابرینه جزا
 کورگانچه جنت که کره آلمایچه تورلر ﴿ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴾ بوايسه مؤمنلر که
 بر عطا کره اول عطا هیج کبسولماس ﴿ فَلَا تَكُ فِي مَرِيَةٍ مَّا يَعْبُدُ هُوَ لَآءِ ﴾ بس ای
 محمد بو مشرکلر عبادتی ننگ باطللغنده هیجده شک ایتما گل ﴿ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ
 آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ ﴾ آنالری عبادت قیلغان کبی بولارده صنمغه حجسز عبادت قیلالر
 ﴿ وَأَنَا لَمُؤْتِقُوهُمْ نَصِيحٌ غَيْرَ مَتَّقُوسٍ ﴾ آلارنک عذابدن بولغان الوشلرین هیج
 کیمونمایچه تمام قیلورمز ﴿ وَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ ﴾ تحقیق بز موسی غه
 نورات اسملی کتاب بیردکه اول کتاب حقنده خلق مختلف بولدی. قایوسی ایمان
 کینوردی و قایوسی یوق ﴿ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ ﴾ اگر مشرکلرنک عذابلارنی
 کیچوکریمک برلان ربك دن سوز و حکم سبقت ایسکان بولماسه ایدی ﴿ لَنُقْضِيَ بَيْنَهُمْ ﴾
 البته آلارنک آراسنده هلاکت برلان حکم قیلنور ایدی ﴿ وَأَنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَرِيِبٌ ﴾
 تحقیق اول مکه مشرکلری فر آغنه شک اچنده در نناک که یهودلر نورات قه شک
 قیلدیلر ﴿ وَإِنْ كَلَّا لَمَّا يُؤْتَيْنَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ﴾ آلارنک بارچه سینه البته ربك عمللرینک
 جزاسن بیورر ﴿ أَنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ آلا قیلغان اشلردن الله تعالی البته
 خبردار در ﴿ فَاسْتَقَمُّ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ ﴾ ای محمد سین اوزک و هم سکا
 ایاروب نوبه ایسکان مؤمنلر، بیورلغان اشکرده توغری تورکز ﴿ وَلَا تَطْفُوا ﴾
 الله تعالی که گناهللی بولما کز ﴿ أَنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ شکسز الله تعالی سز قیلغان
 عمللرنی کورگوجی در. رسول الله ایدی: «ساجم و صافالمنی هود سورهمی آق
 قیلدی، چونکه مأمور اولدقمچه نورماقم معلوم نوگل» ﴿ وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى
 الَّذِينَ ظَلَمُوا ﴾ ظالم و مشرکلر سوزینه میل ایتما نگر ﴿ قَمَسَّكُمْ النَّارُ ﴾ اگر
 آوشسا کز سزنی جهنم او طی توتار ﴿ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ﴾ سز که
 اوتدن فوتقارورغه الله دن باشقه هیج باردمچی بولماس ﴿ ثُمَّ لَا تَنْصَرُونَ ﴾ هم

عذابه لائق بولغانگز سوکنده سزگه ياردمده اينولماس ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَى النَّهَارِ﴾
 كونك ايكي طرفنده نماز لاركني اوفوغل يعني ايرته، اويله وايكندي نماز لاري
 ﴿وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ﴾ وكيچده گي ساعتلرده، يعني آخشام ويستو نماز لارني اوفوغل
 ﴿أَنَّ الْحَسَنَاتِ يُذَهَبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ تحفيق يخشلق لار يمانقلرني جوبالرو. بر اير
 رسول اللهغه: «يار رسول الله بر خاتونغه جماعدين باشقه بارچه گناهلارني قيلم،
 منم گناهلارمه كفارت نرسه اولور ايكان ديه سورادي؟ شول وقت اوشبو
 آيت ايندي ان الحسنات الآية ﴿ذَلِكَ﴾ اوشولار بارچه سي يعني فاستم ديگان
 سوزي هم آنك سوتكنداغيلر ياكى جميع قرآن ﴿ذُكِرُوا لِلذِّكْرِ﴾ وَعظمتنگوچيلارگه
 وعظدر ﴿وَأَصْبِرْ﴾ اي محمد شرعنتكده ثابت بول ومشركلردن ايرشكان اذي
 وجفاغه صبر قيل ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ شك سز الله تعالى احسان
 قيلغوچيلارنك ثوابلرني ضائع قيلماس ﴿فَلَوْ لَا سَنَّانٌ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا
 بَقِيَّةً﴾ كاشكه سزدن بوركني زماندن فضل ايلهري بولساجي ﴿يَتَّبِعُونَ عَنَّا نَفْسَادَ
 فِي الْأَرْضِ﴾ آلا رير يوزنده بوزوقل اش قيلودن طيارلار ايدى ﴿أَلَا قَلِيلًا
 مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ مگر اول ير بوزنده بوزوقل قيلودن طيوچيلر يز عذابدن قوتقارغان
 كشيلىرگنه بولديلر آلا ريك آذر، بو نوغريده رسول الله ابتداى الله تعالى بر
 كشي نك گناهسي سببلى عامه نى عذاب قيلماس، مگر اول كشينك گناه قيلوي ظاهر
 بولغاج آنى طيباسالر اول وقت هلاكت بارچهغه كيلور ديدى ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا
 أُتُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ ظالملر اوزلرينه بيرلگان دنيانعمت لرينه گنه ايارديلر
 وهم مشرك لردن بولديلر ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ﴾
 بر قريه نك خلقي يخشي بولانروب الله تعالى ظلم ايتوب آلا رني هيچده هلاك
 ايتمادى ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ اي محمد اكر ربك تله سه ايدى
 بتون خلقي برگنه دينده قيلور ايدى ﴿وَلَا يُزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ خلق همانده دين لرنده
 اختلاف ده لردر ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ﴾ مگر ربك رحمت ايتگان مؤمنلر اختلاف
 قيلماسلر قرآن ايلان عملده متفق بولورلار ﴿وَلَذَلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ ومؤمنلرني شول رحمت
 اوچون يار ائدى ﴿وَوَسَّتْ كَلِمَتَ رَبِّكَ﴾ دينده اختلاف ايتگان كشي لرگه الله تعالى نك
 سوزي ثابت وحق بولدى: ﴿لَا مَلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ البته جهنم نى آدم
 وجن لارنك مشركلري برلن تونورور من ديگان سوزي ﴿وَكَأَلَّا نَقْصُ عَلَيْكَ مِنْ
 أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَبَّيْتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ ييغمبرلارنك هر قابوسنيك خبر لردن سنك كوكلكني
 ثابت قيلورداى فصلار حكاييت قيلمز ﴿وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
 لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ اوشبو سورده سكا حق خبرلار وهم وعظلر ومؤمنلرگه عبرتلر

کیلدی ﴿وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اَعْمَلُوا عَلٰی مَا كُنْتُمْ ﴿۱۰۱﴾ ای محمد ایمان کیلئے اور مگان
 کھیلار کہ ایت مکا قبلورغه تلہ گان اشکزنی اور نکرده قیلکز ﴿۱۰۲﴾ اَنَا عَمَلُونَ ﴿۱۰۳﴾
 تحقیق بزده سزنگ حقدہ اش قبلغو جیمز ﴿۱۰۴﴾ وَاَنْتَظِرُوا ﴿۱۰۵﴾ وَاَمَّا هَلَاكُتِنِي كَوْنِكُمْ اَنَا نَتَّظِرُونَ ﴿۱۰۶﴾
 بزده سزنگ ہلاکتزنی کونامز ﴿۱۰۷﴾ وَاللّٰهُ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴿۱۰۸﴾ بِر وکولرده گی
 غیب نرسدر اللہغہ خاصدر ﴿۱۰۹﴾ وَاِلَيْهِ يَرْجِعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ ﴿۱۱۰﴾ وبارچہ اش اللہغہ
 قایتار ولور ﴿۱۱۱﴾ فَاَعْبُدْهُ ﴿۱۱۲﴾ بس اول اللہغہ غنہ عبادت قبل ﴿۱۱۳﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ﴿۱۱۴﴾ واول اللہغہ
 توکل قبل ﴿۱۱۵﴾ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۱۱۶﴾ وسز قیلغان عمل لردن ربك غافل نوگل.
 عمل لرنکز برابرینہ جزا بیرر.

سورۃ یوسف علیہ السلام مکیہ ۱۰۰ و احدی عشرہ آیہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿الر﴾ معنی سن اللہ تعالیٰ گنہ بلدر ﴿تِلْكَ اٰیٰتُ الْکِتٰبِ النّبِیِّنِ ﴿۱﴾ اوشبو سورده گی
 آیت لر معنی سی آجق بولغان قرآن آیتلر بدر ﴿۱۰۲﴾ اَنَا اَنْزَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِیًّا لَعَلَّكُمْ
 تَعْقِلُونَ ﴿۱۰۳﴾ تحقیق بز اول قرآن نی عرب تلی برلان ایندر دک
 شاید آئی اوفوب اچسندہ گی حکم لرنی فہم لرسزو قرآنداغی
 فصل لرنی ایشتوب و آنکلاب عبرت لنورسز . یہودلر ایندی لرنی : نی اوچون
 یعقوب بالالری کمان دن مصرغہ کوچکان لرنی؟ شول حقدہ بو آیت ایندی
 ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْءَانَ ﴿۱﴾ ای محمد بو قرآن نی
 سکا وحی ایدوب قصہ لارنگ کور کام لرنی سکا حکایت قیلانز ﴿۱۰۲﴾ وَاِنْ كُنْتَ مِنْ
 قَبْلِهِ لَمِنَ الْغٰفِلِیْنَ ﴿۱۰۳﴾ بز قصہ قیلغانچہ غہ قدر اول کور کام فصل لردن غافل و خبرسز
 ایدک ﴿۱۰۴﴾ اِذْ قَالَ یُوْسُفُ لَایِهٖ یٰاَبَتِ اِنِّیْ رَاۤیْتُ اَحَدَ عَشَرَ کَوْکَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
 رَاۤیْتَهُمْ لِيْ سٰجِدِیْنَ ﴿۱۰۵﴾ حضرت یوسف آناسینہ اینکان زمان ای آنام
 من توشومده کوردم : اون بر بولدز ہم آی برلان قویاش توشوب مکا
 سجده ایندی لرنی ﴿۱۰۶﴾ قَالَ یٰبَنۡیَّ لَا تَقْضُ رُبَّمَا عَلٰی اَخَوْتِكَ ﴿۱۰۷﴾ آناسی حضرت یعقوب
 ایندی ای او غلم سین توشکنی توغانلار کغہ سوبلہ ما ﴿۱۰۸﴾ فَاِکْفِدُوا لَکَ کَيْدًا ﴿۱۰۹﴾ بوقسہ سنی
 هلاک ایدر اوچون حیلہ قبلورار ﴿۱۱۰﴾ اِنَّ الشَّیْطٰنَ لِلْاِنْسٰنِ اَعَدُوٌّ مُّبِیْنٌ ﴿۱۱۱﴾ تحقیق شیطان
 آدم لار گہ آجیق دشمندر . فرنداشر کنک کوشلرینہ حسد سالور ساقلان دیو
 ﴿وَاکْذٰلِکَ ﴿۱۱۲﴾ یعقوب علیہ السلام اوغلی یوسفغہ اینہ ، ربك سکا بخشی نوش کورساتکان
 کبی ﴿۱۱۳﴾ یَجْتَبِیْکَ رَبُّکَ ﴿۱۱۴﴾ ربك سکا پیغمبر لک ایلہ حکمنی اختیار قیلادر ﴿۱۱۵﴾ وَیَعْلَمُکَ مِنْ

تَأْوِيلَ الْأَحَدِيثِ ﴿ وَسَكَتَ نَسُوحَ تَعْبِيرِ اِئْتَارِ كِهْ اَوْ كَرِهْ نُوْر ﴿ وَيَتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ ﴾ وَسَكَتًا
نِعْمَتِي تَمَامَ قَبْلُوْر ﴿ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوْبَ ﴾ وَهَمْ يَعْقُوْبُنْكَ بِاشْقَهْ بِالْاَلْرِ يَنْهَدَهْ نِعْمَتِي فِي تَمَامِ
قَبْلُوْر ﴿ كَمَا اَتَمَّهَا عَلٰى اَبُوْبِكَ مِنْ قَبْلِ اِبْرَاهِيْمَ وَاسْحَقَ ﴾ تَاكْ كِهْ مَوْنِدَنْ اَوَّلِ اَنَّا لَرِكْ
اِبْرَاهِيْمَ بَرَلَانِ اسْحَاقْ غَهْ نِعْمَتِي تَمَامَ قَبْلِدِي ﴿ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿ نَحْقِيْقُ سِنْكَ
رَبِّكَ كَمِگَهْ نَرْسَهْ كَرِكْ بَارْ چَهْ سِنِّيْ بَلْگُوْچِي وَكَبِرَا كُوْنِجَهْ اَشْ قَبْلُوْجِيْدِر ﴿ لَقَدْ سَمَّانَ فِي
يُوْسُفَ وَاِخْوَتَهُ اٰيَاتٍ لِّلْسٰئِلِيْنَ ﴿ سُوْرَاوْچِي لَارِغَهْ (بِعْنِيْ يُوْسُفَ حَالِدَنْ سُوْرَاوْچِي
يَهُودَلِرْگَهْ) يُوْسُفَ وَآنْكَ فَرْدَاشَلِرِيْ نْكَ قِصَهْ لَرَنْدَهْ عِبْرَتْ لَارْ بَارِدِر ﴿ اِذْ قَالُوْا لِيُوْسُفَ
وَاِخُوهُ اَحَبُّ اِلَيْنَا مَنَا ﴿ يُوْسُفُ نْكَ الْوَعْدِ فَرْدَاشَلِرِيْ اَيْتِدِيْلِرْ: اَلْبَتَّهْ يُوْسُفَ وَآنْكَ
فَرْدَاشِيْ بِنَبِيْنِ اَنَامَزْغَهْ بَزْدَنْ اَرْتَفِرَاقْ سُوْكَلِيْدِر ﴿ وَنَحْنُ غَضَبَةٌ ﴿ حَالِ بُوْكَهْ بَزْ
كُوْبْ هَمْ كَسْبِچِي لَارِيْمِزْ اَنَّا لَارِيْمِزِيْ بَزْ تَرِيَهْ اَيْدَهْمِزْ، يُوْسُفْ لَرْدَنْ بَرْدَهْ فَاَنْدَهْ
كُوْر مَاسَهْدَهْ اَلَارِيْمِيْ بَزْدَنْ اَرْتَقْ سُوْدِر ﴿ اِنَّ اَبَانَا لَقِيْ ضَلٰلٍ مَّبِيْنٍ ﴿ نَحْقِيْقُ
بَزْنِكَ اَنَامِزْ بُوْتُوْغَرِيْدَهْ اَجْ قِظَالْقَدَهْ دَرْدِيْب ﴿ اِقْتَلُوْا يُوْسُفَ اَوْ اَطْرَحُوْهُ اَرْضًا ﴿
يُوْسُفُ نْكَ اَغَاَلِرِيْ نْكَ بَعْضِيْ اَيْتِدِيْ بُوْ يُوْسُفِيْ اُوْتَرُوْكُزْ يَا كِهْ يِلْگُوْسُزْ بَر
بِرْگَهْ چَغَارُوْبْ نَاشَلَاكُزْ، اِگَرْ شُوْلْ اَيْكِيْنْكَ بَرَسَنْ قِلْسَاكُزْ ﴿ يَخْلُ لَكُمْ وَجْهٌ
اَيْكُمْ ﴿ اَنَّا كُزْنُكَ بُوْزِيْ سَزْگَهْ كَنَهْ قَالُوْر ﴿ بَاشْقَهْ غَهْ هِيْچْ قَارَاْمَازْ ﴿ وَتَكُوْنُوْا مِنْ بَعْدِهِ
قَوْمًا صٰلِحِيْنَ ﴿ شُوْنْكَ سُوْكُنْدَهْ تُوْبَهْ اَيْتُوْبْ بَخْشِيْ كَشِيْلَارْدَنْ بُوْلُوْر سَزْدِيْدِي ﴿ قَالَ قَاتِلْ
مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوْا يُوْسُفَ ﴿ اَرَا لَرْدَنْ بَرِيْ اَيْتِدِيْ: يُوْسُفِيْ اُوْتَرَهْ كُزْ! ﴿ وَاَلْقُوْهُ فِيْ غَيِّتٍ
الْجَبِّ ﴿ اَنِيْ قُوْبُوْ تُوْبِيْنَهْ سَالْكَزْ ﴿ يَلْتَقِطُهٗ بَعْضُ السَّيَّارَةِ ﴿ بَعْضُ مَسَافِرْلِرْ اَنِيْ
تَابُوْبْ اَلُوْرلِرْ وِيْرَاقْ بِرْگَهْ اَلُوْبْ كِيْتَارلِرْ ﴿ اِنَّ كُنْتُمْ لَفَعْلِيْنَ ﴿ اِگَرْ اَيْتِدِيْ سَزْ
مَعِيْنِ بَرُضْرْ قِيْلَاسِيْ بُوْلْسَاكُزْ شُوْنْدَنْ مِصْلَحَتِيْ بُوْقْ دِيْدِيْ (شُوْكَارْغَهْ اِتْفَاقْ قَبْلُوْبْ
يُوْسُفِيْ اَلُوْبْ چَغَارْ اُوچُوْنْ اَنَّا لَرْدَنْ سُوْرَا دِيْلِرْ ﴿ قَالُوْا يَا اَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا
عَلٰى يُوْسُفَ ﴿ اِيْ اَنَامِزْ نَهْ اُوچُوْنْ سِيْنِ يُوْسُفَ حَقْنْدَهْ بَزْگَهْ اَوْ شَانِيْ سِنْكَ ﴿ وَاِنَّا لَهُ
لَنَصْحُوْنَ ﴿ حَالِ بُوْكَهْ بَزْلِرْ يُوْسُفْ غَهْ يَخْشِيْ لَقْنِيْ غَنَهْ نَلِيْمِزْ ﴿ اَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ
وَيَلْعَبُ ﴿ اَيْرَهْ نَهْ گَهْ اَنِيْ بَزْنِكَ بَرَلَانِ صَحْرَاغَهْ يِيَارْ گِلْ نُوْرلِيْ يِيَشَلَارْ اَشَابْ
اُوْيَنَابْ بُوْررْ ﴿ وَاِنَّا لَهُ لَحٰفِظُوْنَ ﴿ بَزْ اَنِيْ يِمَانْ نَرْسَهْ لَرْدَنْ سَاقَلَارْمِزْ هِيْچْ
اَكْارْغَهْ ضَرْرْ نِيْمَاسْ دِيْدِيْلِرْ ﴿ قَالَ اِنِّيْ لَيَحْزُنُنِيْ اَنْ تَذَهَبُوْا بِهِ ﴿ يَعْقُوْبُ عَلَيْهِ السَّلَامْ اَيْتِدِيْ:
يُوْسُفِيْ اَلُوْبْ كِيْتُوْكُزْ مَنِيْ فَايْغُوْ، حَسْرَتْ كِهْ تُوْشَرْدِرْ مِيْنِ اَنْدَنْ بَاشْقَهْ صَبْرْ
اَيْدَهْ اَلْمِيْمِ ﴿ وَاَخَافُ اَنْ يَأْكُلَهُ الدَّيْبُ ﴿ وَهَمْ اَنِيْ بُوْرِيْ اَشَاوْدَنْدَهْ قُوْرْفَامِنْ
﴿ وَاَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُوْنَ ﴿ سَزْ يُوْسُفْدَنْ غَافِلْ بُوْلْدَفَكُزْ حَالِدَهْ دِيْبُوْ ﴿ قَالُوْا لَنْ اَكْلَهُ
الدَّيْبُ وَنَحْنُ غَضَبَةٌ ﴿ اَيْتِدِيْلِرْ اِگَرْ بَزْ شُوْلْ فِدْرْ كُوْبْ بُوْلَا تَرُوْبْدَهْ اَنِيْ بُوْرِيْ

آشاسه ﴿ اَنَا اِذَا لَخُسْرُونَ ﴾ اول وقتده بز زبون وخسرتده بولوروز ديب
 يعقوب عليه السلام اوغللرندين بو سوزنى ايشتكاج يوسف عليه السلامنى آلا ر ايله
 ياردى ﴿ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ ﴾ بس يوسف عليه السلامنى صحراغه آلوب چقغاج
 نچار سوزلر ايتوب سوغارغه باشلاديلر حتى يوسف عليه السلام
 اولوم حالينه كلدى. شول وقت يهوذا اسملى فردشى مشورتكز اولتررگه توگل
 ايدى بيت ديدى ﴿ وَاَجْمَعُوا اَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبِ الْجُبِّ ﴾ ويوسف عليه السلامنى قيو
 توينه سالورغه اتفاق قبلوشديلر مصر ايله مدين آراسنده بر قيوغه سالغانده يوسف عليه السلام
 قيونك آغزينه بابشدى. سونكره كولما گينى سالدر ب قالوب اياغن قولن باغلاب
 قيوغه سالديلر (كولما گينى سوراغاج اون بر يولدز آى، قوياش بير سونلر ديه
 مسخره ايتديلر سونكره يوسف عليه السلام قيو توينه توشوب بر چينده تاش بار
 ايدى شونك اوستينه بارب يغلاب اولطردى ﴿ وَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا ﴾
 بز يوسفغه بو قيودن البته بر وقت قونلور سگده سكا قيلغان ياوز لقلارن
 اوزلارينه سويلر سگ ديوب وحى قيلدى ﴿ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴾ و آلا ر يوسفغه
 وحى قيلغانمى بلسلر ﴿ وَجَاوَزْنَا بِهٖم مَدْيَنَ وَجَاوَزْنَا بِهٖم مَدْيَنَ وَجَاوَزْنَا بِهٖم مَدْيَنَ
 يغلاشوب كبلديلر ﴿ قَالُوا يَا بَنَاتَآ اِنَّا ذٰهَبْنَا نَسْتَبِقُ ﴾ ايتديلر اى آنامز بز يوكرشوب
 اوز شورغه كيتكان ايدك ﴿ وَتَرَكْنَا يُوْسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا ﴾ ويوسفنى نرسه لارمز
 ياننده قالدرغان ايدك ﴿ فَاَكَلَتْهُ الذَّنْبُ ﴾ شول وقت يوسفنى بورى آشادى ﴿ وَمَا
 اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ تَا ﴾ سين بزگه اوشانى سگ ﴿ وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِيْنَ ﴾ گرچه بز درست سويله سا كده
 ديديلر، سونكره يعقوب عليه السلام فانى آواز ايله قحقرب كولما گي فايده اول بورى
 يوسفنك اوزن آشان بولسه ده كولما گن آشاماس ديدى ﴿ وَجَاوَزْنَا عَلٰى قَيْصِهٖ بَدْمَ كَذِبِ ﴾
 يوسف عليه السلامنك كولما گينى بالغان فانغه بوياب كيلتوردى لر ﴿ قَالَ بَلْ سَوَّيْتُ لَكُمْ
 اَنْفُسَكُمْ اَمْرًا ﴾ يعقوب عليه السلام ايتدى يوق يوسفنى بورى آشاماغاندر بلكه بر
 نورلى قبيح اشنى نفسكز سزگه ماتور كورساتكاندرده شول اشنى سز قيلغان سز
 يعنى بواشكز يوسفغه خيانتدر ﴿ فَصَبْرٌ جَمِيْلٌ ﴾ بس مكا كوركام صبر كر ك ﴿ وَاللّٰهُ
 الْمُسْتَعٰنُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ﴾ يوسف حقنده سز توصيف ايتكان اشكه صبر ايتوگه
 الله تعالى دن ياردم سورايمن ﴿ وَجَاثَ سَيَّارَةٌ ﴾ يوسفنى سالغان قيوغه يقين يرگه
 كروان كيلدى ﴿ فَارْسَلُوْا اِرْدَهَمْ ﴾ بس سوچى لار ينى قيوغه سو آلورغه ييارديلر
 ﴿ قَادِلِيْ دَلْوَةٌ ﴾ سوچى چيلا گنى قيوغه توشردى ويوسف چيلا كگه توتوب چقدى ﴿ قَالَ يٰشِرْى
 هٰذَا غَلَمٌ ﴾ سوغه كيلوچى ايبداشلى يانينه بارغاج ايتدى فارانكز مونه بر (ماتور)
 اوغلان، بزگه نى سوينچ در ديدى ﴿ وَاَسْرَوْهُ بِضَاعَةً ﴾ ويوسف عليه السلامك قيودن

چقمان ستر ایدوب ساتلق مال دیو اوز آراسوز قویشدیلر، یعنی بتون کروان غه
 قیودن نابولغانون ایتماینجه قویو یاننده فی کشیلر مصر غه ساتارغه یباردیلر دیدیلر
 ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَمَكُونُ﴾ یوسفنی ساتو چبار و آلوچیلر یوسف حقنده نبلر قبلاچمن
 اللہ تعالیٰ هر قایوسن بلگوچیدر اللہ غه هیچ بر شی خفی توگل، شول وقت یوسف نك
 فردشلی کیلدیلر ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ و یوسف علیه السلامنی
 فرداشلی شول کروان خلقینه آزغنه آفچه غه ساندیلر ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾
 فرداشلی یوسف حقنده رغبت سز مکروه کورر بولدیلر یعنی یار انمادیلر ﴿وَقَالَ
 الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِمَرَأَتِهِ﴾ یوسفنی ساتوب آلمان مصر کشی سی یعنی مصر نك
 حزینه داری طغیر بن روجب دیکان کشی خانونی زلیخا غه ایندی ﴿اَشْرِي مَتَوِيهٌ﴾
 بو بالانك اورنون کور کام قیل ﴿عَسَىٰ اَنْ يَنْفَعَنَا﴾ آنك بزگه فائده بیرما کی امیدیلر
 ﴿اَوْ نَتَّخِذَهُ وَكِدًا﴾ یا که آنی اوز مزگه بالا قیلورمز ﴿وَكَذٰلِكَ﴾ یوسفنی خواجه سینه
 سو کلو کور ساتما کمز کی ﴿مَتَّكْنَا لِيُوسُفَ فِي الْاَرْضِ﴾ یوسفنی مصر برنده تصرف
 قیلورغه قادر قیلدی ﴿وَنَعَلَّمَهُ مِنْ تَاوِيلِ الْاَحْدِيثِ﴾ وهم یوسف علیه السلامنی قوتقارو
 ر مصر تصرفینه مقتدر اینومز آکار غه توشلر نك تعیرن او گراتمکمز او چون
 ﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلٰى اَمْرِهِ﴾ اللہ تعالیٰ اوز اشده غالبدر تلا گانچه اش قیلور ﴿وَلَكِنْ
 اَشْكُرُ النَّاسَ لَا يَعْلمُونَ﴾ لکن کوبراک کشی هر اشنك اللہ دن ایدکن بامیلر
 ﴿وَلَمَّا بَلَغَ اَشَدَّهُ اٰتَيْنَهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ یوسف بالغ بولوب قوتنگه ایرشکاج بز آکار غه
 حکمت و علمنی بیردک ﴿وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ شونك کی احسان ایدوچی لارگه
 خبر جز ا قیلورمز ﴿وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي يَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ﴾ وزیر خانونی زلیخا بالنوب
 یالواروب یوسف دن مقصودنی استادی ﴿وَعَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ﴾ و ایشک لارنی بیکلادی
 ﴿وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ﴾ زلیخا ایندی (ای یوسف نه قدر گوزل کیوملرم بار ایسه بو
 کون همه سن سنك اچون کیوندوم) ایندی سن منی محروم اینمه کیل یانمه دیدی ﴿قَالَ
 مَعَاذَ اللّٰهِ﴾ یوسف ایندی معاذ اللہ اول اشدن ﴿اِنَّهٗ رَبِّيَ اَحْسَنُ مَتَوٰىىٕ﴾ تحقیق اول
 خواجه من وزیر مکا قدر و حرمت اینوب، نور اچق بر منی کور کام قیلدی، اگر من
 آنك اهلینه جنایت قیلسام اول وقت من ظالم بولام! ﴿اِنَّهٗ لَا يَفْلُحُ الظّٰلِمُونَ﴾ البته
 ظالم لر اللہ نك عذابندن قوتولا آلماسلر دیدی ﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ﴾ تحقیق زلیخا
 یوسفنی اوزینه یاقین لق قیلدر رغه فصد قیلدی ﴿وَهَمَّ بِهَا﴾ و یوسف علیه السلامنه
 زلیخا غه فصد قیلدی لکن قصد قیلغان اشن اونه مادی ﴿لَوْلَا اَنْ رَّا بُرْهَانَ رَبِّهٖ﴾
 اگر یوسف ربسندن برهان دلیل کور مسه ایدی قصد قیلغان اشن قیلغان
 بولور ایدی ﴿كَذٰلِكَ﴾ یوسفنه شوندا این دلیلر کور ساتما کمز ﴿لِنُصْرَفَ عَنْهُ﴾

السُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ ۖ يوسفدن ناچار و قبيح اشلارنى كبرى پيرما كمز اوچون ۱۰ اِنَّهُ
 مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ۝ تحقيق اول يوسف عليه السلام بزنگ خالص بنده لارمزدن در
 ۱۱ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ ۖ وهر ايکيسى ايشك كه يو كردي لر، يوسف، زليخانن فوتلور
 اوچون، اما زليخا يوسفنى چقارماس اوچون ۱۲ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ ۖ زليخا
 يوسفنك كولما گي نك آرنندن برئدى ۱۳ وَأَلْقَىٰ سِدِّهَا لَدَا الْبَابِ ۖ يوكرشوب ايشك
 يابنه كيلگاج ايشك ياننده زليخانك ايرينه اوچرا ديلر ۱۴ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ
 بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ زليخا اوزينك ايرينه ايندى: سنك
 خانونكا بمان قصد قيلغان كشي نك جزاسى حبس كه يابق ويا كه فاتى عذاب
 ايتك دن باشقه نه اولسون ديدى؟ ۱۵ قَالَتْ هِيَ رَأَوْدَتِي عَنْ نَفْسِي ۖ يوسف
 عليه السلام ايندى زليخا منم ياقنلق قيلماقى اوزى اسنادى ۱۶ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
 أَهْلِهَا ۖ يوسف عليه السلام نك سوزن درست لب زليخانك اوزاهلندن برصبي شهادت
 بيردى (اول صبي ايندى) ۱۷ إِنَّ كُنَّ قَمِيصُهُ قَدْ مِنْ قَبْلِ ۖ اگر يوسفنك كولما گي
 آلدندن برتلغان بولسه ۱۸ فَصَدَقَتْ وَهِيَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ۝ زليخا سوزى درست
 اولور يوسفنى يالغان بولور ۱۹ وَإِنْ كُنَّ قَمِيصُهُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ ۖ اگر يوسفنك
 كولما گي آرنندن برتلغان بولسه ۲۰ فَكَذَّبَتْ وَهِيَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝ اول وقت
 زليخا سوزى يالغان بولور يوسف سوزى درست بولور ديدى ۲۱ فَلَمَّا رَأَيْتُهَا قَدْ
 مِنْ دُبُرٍ قَالَتْ اِنَّهُ مِنْ كَيْدِ كُنَّ ۖ چقان زليخانك ايرى يوسفنك كولما گي نك آرتدن
 برتلغانون كورگاج ايندى البته بو سوز سزنگ حيله كردن اوزگى باكلار
 اچون حيله قيلهسك ۲۲ إِنَّ كَيْدَ كُنَّ عَظِيْمٌ ۝ تحقيق سز خاتونلارنك حيله لرى
 بيك زوردر ديدى ۲۳ يُوْسُفُ اَعْرَضَ عَنْ هٰذَا ۖ اى يوسف بو سوزلاردن اعراض
 قيل يعنى خلق غه فاش قيلماغل ۲۴ وَاسْتَغْفِرِيْ لِذَنْبِكِ ۖ زليخا سين گناهلرگا استغفار
 قيل ۲۵ اِنَّكَ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِيْنَ ۝ تحقيق سن خطا قيلغوچيلردن بولدك ديدى، سوكره
 بو اش مصرغه جايلوب خاتونلار آراسنده بيك كوب سوزلر سويلندى
 ۲۶ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ ۖ مصرداغى خاتونلردن برطائفه ايندى ۲۷ اِمْرٰتِ الْعَزِيْزِ تُرٰوِدُ
 فِيْهَا عَنْ نَفْسِهِ ۖ عزيزنك خاتونى اوزينك قلندن جماع ايتونى تله گان ۲۸ قَدْ سَفَّهٰهَا حَبًا ۖ
 زليخانك قلينه محبتى چيكدن آشقان ۲۹ اِنَّا لَنَرِيْهَا فِي ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝ بز اول
 زليخانى آجبق ضالالتده ديوب بله مز. چونكه عزيزنى ناشلاب قلى ايله
 مشغول بولدر ديديلر ۳۰ فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ ۖ زليخا اول خاتونلارنك عيبله
 سويله گانلرن ايشوتكاج ۳۱ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ ۖ اول خاتونلارنى دعوت ايله يياردى
 ۳۲ وَاَعْتَدَتْ لِهِنَّ مَكًّا ۖ وآلارغه يخشى اورنلار و طعاملر حاضرلدى ۳۳ وَ اَنْتَ كَمَلٌ

وَاحِدَةً مِّنْهُنَّ سَكِينًا ۖ وَاول خاتونلرنك هر برسبنه برار بچاق بوردى ۖ وَقَالَتْ اَخْرُجْ
 عَلَيْنَّ ۖ وَيوسف عليه السلامه ابتدى: اى يوسف شول خاتونلار يانبه چق ديوب ۖ
 فَلَمَّا رَاِنَّهُ اَكْبَرْتَهُ ۖ اول خاتونلار يوسف عليه السلامنى كورگاج يوسف عليه السلامغه
 تعظيم قىلدىلر وجمالينه خيران قىلدىلر ۖ وَقَطَعْنَ اَيْدِيَهُنَّ ۖ وطمعام كيسه مز
 ديوب قوللارون كيسدىلر ۖ وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَرًا ۖ وابتوشدىلر هر
 كيسچلىكدين باكلك اللهغه خاسدر بو يوسف آدم نوگلدن ۖ اِنَّ هٰذَا اَلْمَلَكُ
 كَرِيْمٌ ۖ بو يوسف بر فرشتهدر هيچ باشقه نوگلدن ديدىلر، كيسگان خاتونلر
 يوسف عليه السلامنى كورب جمالينه خيران بولوب زليخانى قرغانوب معنور
 كورولرى ظاهر بولغاج ۖ قَالَتْ فَاَنْتَ لَكُنَّ اَلَّذِى لَمْتَنِيْ فِيْهِ ۖ شول وقت زليخا
 ابتدى: سز منى آنك حقنده عيب وشلته قىلغان قل، شول قلدر ۖ وَكَذٰلِكَ رَاوَدْتُهُ عَنْ
 نَفْسِيْ ۖ درست مين اول غلامدن ياقن لى قىلماقنى استادم ۖ فَاسْتَعْصَمَ ۖ لىكن سافلاندى
 قىلماقنى، سوكره زليخا خاتونلاردن اوتندى مكا ياقنلىق قىلورغه ديمله كر ديوب.
 خاتونلار بارچهسى برم برم خلوتده اوزلرينه ياقن لى قىلورنى اوتندى لر،
 يوسف عليه السلام همان امتناع ابتدى ۖ وَوَلَّتْنِ كَمْ يَقْعُلُ مَا اَمْرُهُ ۖ زليخا بى - چاره بولغاج
 ابتدى: ا گر مين امر قىلغان اشنى اشله مسه يعنى منگيا ياقنلىق قىلماسه ۖ لَيْسَجُنَّ وَيَكُونَنَّ
 الصَّغِيْرَيْنِ ۖ البته زندانغه سالنوب حقير كشى لردن بولور ديدى، سوكره يوسف
 عليه السلام خاتونلرنك شرندين استعاذه قىلدى ۖ قَالَ رَبِّ السَّجْنُ اَحَبُّ اِلَيَّ مِمَّا
 يَدْعُوْنِيْ اِلَيْهِ ۖ يوسف عليه السلام ابتدى يارب، منى دعوت ايتىكان نرسه لردن زندان
 منگاسوكلير كدر ۖ وَالْاَتْصَرَفْ عَنِّيْ كَيْدَهُنَّ ۖ اول خاتونلارنك حيله لرن مندن
 اوزك دوندرگاي ايدىك اگردوندرماسك ۖ اَصْبُ اَلْيَهْنَ وَاَكُنَّ مِنَ الْجَاهِلِيْنَ ۖ آلاغه
 ميل قىلورمن والارنك دعوة ايتولرينه متابعه ايله جاهل لردن اولورمن. ديو ۖ فَاسْتَجَابَ لَهُ
 رَبُّهُ ۖ بس يوسفنك دعاسنى ريسى قبول قىلدى ۖ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۖ ويوسف دن
 آلارنك شر لرن يياردى ۖ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۖ شكسز الله تعالى هر نرسه نى
 بلگوچى وايشكوچيدر ۖ ثُمَّ بَدَّلَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَاَوْا الْاٰيٰتِ ۖ قول كسولر، كولهك
 آرتدن برنلولار، وصبى نك شهادتى كى يوسفنك باكلگينه علامنلر كورنگاج
 عزبزرگه واصحابينه ظاهر بولدى ۖ لَيْسَجُنَّ حَتَّىٰ حِيْنَ ۖ يوسفنى خلقنك سوزى
 باسلفانغه قدر زندانغه سالماق ۖ وَوَدَّخَلَ مَعَهُ السَّجْنَ قَتِيْنًا ۖ ويوسف برلان برابره
 زندانغه ينه ايكى يكت كرديلر. برسى شربت چى، ايكى چى سى ايكى چى ايدى
 آلار نوش كوردىلر ۖ قَالَ اَحَدُهُمَا اِنِّيْ اَرِيْبِيْ اَعْصَرَ خَبْرًا ۖ آلارنك برسى ايدى
 مين نوشمده خمر سقماننى كوردم ۖ وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنِّيْ اَرِيْبِيْ اَحْلُ فَوْقَ رَاسِيْ خَبْرًا ۖ

وایکنجیسی ایندی مین نوشده باشمه ایکمک کوتار گاننی کوردم ﴿تَأْكُلُ الطَّيْرُ
 مِنْهُ﴾ اول کوتارگان ایکمکدن فوشلار آشیلار ﴿نَبْتًا تَأْوِيلَهُ﴾ ای یوسف اول
 توشنک تعبیری نرسه؟ بزگه سویلب بیر گل؟ ﴿أَنَا تَرْيَكٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ تحقیق
 بز سنی زنداندانی کیشلرگه بخشلیق ایتوچیلردن دیوب بله مز دیدیلر ﴿قَالَ لَا
 يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقُهُ إِلَّا نَبَاتَكُمَا تَأْوِيلَهُ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا﴾ آلاغه یوسف علیه السلام ایندی
 سز رزق لانا نورغان طعام کیلودن اول مین سزگه آنک تاویلی برلان خبر بیرورمن که
 سز نلی آنک تاویلی بلنگان بولورسز ﴿ذَلِكُمْ مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي﴾ اوشبونی سزگه
 خبر بیرماکم ربم اوگرتکان نرسه لردندر اما سحر برلان فلان برلان توگل دیدی
 سونکره آلاغه بوندای بوک مرتبه گه ایرشونک سین بیان ایدرگه شروع قیلدی
 ﴿إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ تحقیق مین الله تعالی گه ایمان کیلتورمگان
 قومک ملتن قویدم هیچ اول دینگه التفات قیلادم ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾
 و آلا قیامت کونینده اوشانی لار ﴿وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾
 مین آنالارم ابراهیم، اسحاق و یعقوب علیهم السلام دینینه ایاردم ﴿مَا كُنَّا
 نَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ مِنْ شَيْءٍ﴾ الله تعالی گه بر نرسه نی شریک قیلو بزنگ
 اوچون هیچ جائز توگل ﴿ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ﴾ اوشبو مسلمانلق
 بزگه و باشقه مسلمانلارغه الله ننگ فضلدر ﴿وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾
 لکن کوب کشی بو نعمت اوچون اللهغه شکر ایتیلر، سوگره آلا رنی دینگه
 دعوه ایدب ایندی ﴿يُضَاهِي السَّجْنَءَ أَرْبَابٌ مُتَّفِقُونَ خَيْرٌ﴾ ای زندان داغی ایکی
 ایداشم کوب اله لارغهی عبادت ایتمک خیرلی ﴿أَمْ اللَّهُ الْوَّاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ یاسکه
 شریکسز بارچه مخلوق غه غالب و قهار بولغوچی الله تعالی گهی عبادت خیرلو؟
 شبهه یوق بر اللهغه عبادت خیرلیدر ﴿مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ الْأَسْمَاءِ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ
 وَآبَاؤُكُمْ﴾ سز عبادت قیلدی سز، مگر آنالرکز و اوزکز هواکز برلان الله دیوب
 آت فوشقان صنم لارغهنه عبادت قیلاسز ﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ﴾ اول صنم لارغه
 عبادت قیلونک درست لگی اوچون الله تعالی هیچ دلیل ایندرمادی فقط هواکز ایله
 عبادت قیلاسز دیدی ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ حکم ایتمک فقط الله تعالی گه گنه خا صدر
 الله نه امر ایتسه آنک امرینه اطاعت لازمدر ﴿أَمَرَ الْأَعْبَادَ الْآيَاتِ﴾ اول الله تعالی
 اوزندن باشقهغه عبادت قیلما سقه امر قیلدی ﴿ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ اوشبو دین توغری
 بولغوچی دیندر ﴿وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لکن کوب کشی بودیتنگ
 حق لغنی، و توغر یلغنی بلمازلر، یوسف علیه السلام ایداشلرن نصیحت قلب اسلامغه دعوت
 قیلغاج توشلارن تعبیر گه شروع قلب ایندی ﴿يُضَاهِي السَّجْنَءَ أَمَا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي

رَبِّهِ خَيْرًا ۚ اى زندانداغى ايكي ايپداشم بر كز بو زندان دن چخارده خواجه سينه
 خمر برنوجى بولور ۚ وَاَمَّا الْآخِرُ فَوَيْلٌ ۚ اما ايكنجى كز آسلور ۚ قَتَا كُلُّ الطَّيْرِ
 مِنْ رَأْسِهِ ۚ وباشنى فوشلر آشار. شوندىن سوڭ اينديلر: بز توش كورگانمز بوق
 اويناب سويلدك دبو ۚ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ۝ يوسف عليه السلام ايندى سز
 سوراغان چه ومن حكم اينكانچه اشل تمام اولدى. يعنى نچوك تعبير ايندم شولاي
 بولاچق ديدى ۚ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا ۚ آلَازِكْ آراسندن قولور ديوب
 ظن قىلغان بولداشبنه يعنى شربت چى كه يوسف عليه السلام ايندى ۚ اذْ كُرِنِي عِنْدَ رَبِّكَ ۚ
 خواجه كنگ فاشنده ميني ذكر ايت يعنى پادشاهه منم ناحق زندانده ياتقاننى سويله
 ميني زنداندين فوتقار من ديدى ۚ فَانْتَسِبَ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ ۚ بس يوسفنى پادشاه سينه
 اينور كه شيطان اونوندردى ۚ قَلْبَتْ فِي السِّجْنِ بَضْعَ سَنِينَ ۝ بس نچه يل لر يوسف
 زندانده قالدى ۚ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ ۚ بروقت ملك ايندى
 مين نوشنده يدى سبمز صفر كوردم ۚ يَا كَلْهَانَ سَبْعَ عَجَافٍ ۚ اول يدى سبمز صغرنى
 يدى آرق صغرلار آشى لار ۚ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ ۚ دخى يدى ياشل ايگن
 قامللارى كوردم ۚ وَأَخْرَجْتَهُ ۚ وهم يدى قورى كيكان ايگن قامللارى كوردم
 ۚ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنِّي أَرَى أَنَّ كُتُبَكَ لِلرُّبَايَا تَعْرُونَ ۝ اى جماعت اكر توش
 تعبير اينه بلسا كز منم نوشمى تعبير ايدكز ديدى! ۚ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَمٍ ۚ توش
 تعبير ايدوجيلر اينديلر بو توش سانا شوغنده در ۚ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَمِ بَلْغَلْبِينَ ۝
 بز آنداي سانا شو توش لارنگ تعبيرنى بلى مز ديب ۚ وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُمَا ۚ وَادَّكَرَ
 يَعْدَ آتِهِ ۚ يوسف عليه السلام ايله بروقتده زندانغه كركان ايكي يكتنگ زنداندين
 فوتلوب چقغاني كوب يل لردن سوكره يوسفنگ سوزنى ايسنه نوشروب ايندى:
 ۚ أَنَا أَنبَسُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ۝ منى زندانغه يبار كز سوكره من بو توشنگ
 تعبيرنى سز كه ايتور من ديب. يبار ديلر يوسف يانينه باردى وايندى ۚ يُوسُفُ أَيُّهَا
 الصِّدِّيقُ ۚ اى درست سويلگوچى يوسف! ۚ أَقْتْنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ ۚ سبن
 بز لر كه يدى سبمز صفر حقنده جواب ير ۚ يَا كَلْهَانَ سَبْعَ عَجَافٍ ۚ اول سبمز
 صغرلارنى يدى آرق صفر آشيدر ۚ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأَخْرَجْتَهُ ۚ وهم
 يدى ياشل ايگن قامللى ويدي كيكان ايگن قامللى حقنده بز كه جواب ير گل؟
 ۚ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ ۚ شايد من مصر خلقى يانينه قايتوب نوشنى تعبير ايتوك
 ايله سويلر من ۚ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ۝ شايد آلارده سنك قدر كنى بلوب زندان دن
 چخار ودرلر ديدى ۚ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سَنِينَ دَابًّا ۚ يوسف عليه السلام ايندى يدى يل بر
 توناش ايگون ايگار سز! ۚ فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ فِي سُنْبُلِهِ ۚ واوروب آغانكزنى

قاملنده سافلا کتر ﴿الْأَقْبِلَا مِمَّا تَأْكُلُونَ﴾ مگر اوز کز آشارلق غه آرزغه سوغوب
 آلورسز ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ﴾ مونک سوکنده بدی یل آچلق یلر
 کبلور ﴿يَا كُنْ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ﴾ اول آچلق یل لر، اولده حاضرلگان آشلق لار کزنی
 بار چاسنی آشار یعنی اول یلرده حاضرلگان ایگون لر کزنی آشارسز ﴿الْأَقْبِلَا
 مِمَّا تُحْصِنُونَ﴾ مگر اورلق اوچون سافلاغان آرزغه آشلق کزنی فالدرسز
 ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ﴾ سوکره بو آچلق یلر لرنک سوکنده یسه بر یل کبلور
 ﴿فِيهِ يُعَاقِبُ النَّاسُ وَفِيهِ يُعْصَرُونَ﴾ اول یلده آدم لر گه یاغورلار یاوار ویمش لر
 سفارلار یعنی هر جهندن کبککک اولور دیدی، سوکره سافی فایتوب پادشاه غه خبر
 بوردی ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ﴾ پادشاه ایندی اول یوسفنی زیدان دن آلوب مکا کبلور کز
 دیب ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ﴾ یوسف علیه السلام نی جافر غه ایلچی کبلگاج ﴿قَالَ ارْجِعْ
 إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ یوسف علیه السلام ایلچی گه ایندی بار پادشاه کفایت ﴿فَسئَلَهُ مَا بَأَلِ النَّسْوَةِ الَّتِي
 قَطَعْنَ آيِدِيَهُنَّ﴾ بس اول پادشاه دن سوراغل منی کوروب قول لرین کبیسکان
 خاتون لارنک حال لری نچوک ایکان؟ تاین که آلارنک شرلرندن منم ظلام محبوبس
 ایدکم بلونسون دیدی ﴿إِنَّ رَبِّي بَكِيدُهُنَّ عَلِيمٌ﴾ تحقیق منم ربم آلارنک مکرلر نی
 بلگوچیدر، بس پادشاه خاتون لار نی جوب: ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمْ﴾ ایندی حال کز
 نچوک؟ ﴿أذْ رَأَوْتُنَّ يُوْسُفَ عَن نَّفْسِهِ﴾ یوسف نی اوز کز گه یاقن لق قیلور غه
 استاگان وفت کزده نه سو یلدهی ونه فیلدی یوسف ده عیب باری دیوب ﴿قُلْنَ حَاشَ
 لِلَّهِ مَا عَلَّمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ﴾ خاتون لار ایندی حاشا لله اول یوسف دن بز بر تور لی ده
 یاوزلق کورم دک هم بلن دک دیوب جواب بیر دیلر، خاتون لر یوسف نی با کلاغاچ و بو مناظر
 و بو تیکشرو گه سبب زلیخا اولدغ ندین ﴿قَالَتْ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ اِنَّنِي حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾
 زلیخا ایندی اوشبو وقت حق لق ظاهر بولدی ﴿اَنَا رَاوَدْتُهُ عَن نَّفْسِهِ﴾ مین یوسف نک
 یاقن لق قیلما فنی استادم ﴿وَاِنَّهُ لَمِنَ الصّٰدِقِیْنَ﴾ تحقیق اول یوسف خیانت ایتوچیلردن
 دگل صادقلردنر دیدی، بو خبر نی ایلچی یوسف علیه السلام غه ایرشدردی، یوسف
 علیه السلام ایندی ﴿ذٰلِكَ﴾ آلارنک اوشبو شهادت لر ی ﴿لِیَعْلَمَ اَنِّي لَمْ اَخْنَهُ بِالْقَبْرِ﴾ اوزی
 یوق و قنده خاتونینه خیانت ایتما گاننی عزیز بلسون اوچون ﴿وَاَنَّ اللّٰهَ لَا یَهْدِی
 کِبِدَ الْاَخْتٰنِیْنَ﴾ وهم بلسون لر اوچون خیانت ایدوچی لر نک حبله و خیانت لر نی
 الله تعالی بولغه سالماز بر وقت خیانت ایدکی بلنور دیدی، سوکره یوسف علیه السلام الله غه
 نواضلق قیلوب ایندی ﴿وَمَا اَبْرٰی نَفْسِی﴾ مین نفس منی یا کله مین ﴿اِنَّ النَّفْسَ لَآمٰرَةٌ بَاسُوَةٌ﴾
 نفس البته یاوزلق بر لان امر قیلغوچیدر ﴿اَلَا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾ مگر نفس یورغان
 فییح عمل لر دین ربم رحمت قیلغان کشی لار گه فونولور ﴿اِنَّ رَبِّي غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ﴾

تحقیق منم ربم یارلقاغوجی ورحمت ایدوجی در دیب ﴿ وَقَالَ الْمَلِكُ اَنْتُوْنِيْ بِهٖ ﴾
پادشاه ایتدی مکا اول یوسفنی کبلیترکز ﴿ اَسْتَخْلَصْهُ لِنَفْسِيْ ﴾ آنی اوزمه خالص
یولداش فیلامن دیدی ﴿ فَلَمَّا كَلَّمَهُ ﴾ بس پادشاه یوسف علیه السلام برلان سوبلشکاج
وحقیقت حالنی بلشکاج ﴿ قَالَ اَنْتَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِيْنٌ اَمِيْنٌ ﴾ پادشاه ایتدی بوکون
سین بزنگ یانزده امین وعزلی اورن صاحبی سک دیدی ﴿ قَالَ اجْعَلْنِيْ عَلٰی خَزَائِنِ
الْاَرْضِ ﴾ یوسف علیه السلام پادشاهغه ایتدی منی مصر بیرنده گی خزینه لرگه ساقچی وقاراوجی
ایتوب فوی ﴿ اِنِّيْ حَفِيْظٌ عَلِيْمٌ ﴾ تحقیق سین اوزمه نابشرلغان اشلرنی محافظه
فیلمورمن واورنده مصلحتجه اش فیلمورمن دیدی ، الله تعالی اینه ﴿ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا
لِيُوسُفَ فِی الْاَرْضِ ﴾ اوشانداق یوسفنی مصر بیرنده قادر قلدق ﴿ يَتَّبِعُوْنَ مِنْهَا حَيْثُ
يَشَآءُ ﴾ اول برون تلاگان اورنده نورورغه اورن حاضرلر ﴿ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ
نَّشَآءُ ﴾ بزرحمت منی تله گان کیشیلارمز گه ایرشدرمز ﴿ وَلَا نَضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴾
احسان ایدوجیلارنگ اجر وثواب لارینی هیچ ضایع فیلامن ﴿ وَالْاٰخِرُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ
لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴾ ایمان کبلیتوب تفوالق فیلمان کبلیترگه آخرة
اجرلری البته دها یبخشیراق ، دها حبرلورا کدر ﴿ وَجَآءَ اَخُوْهُ يُوْسُفَ ﴾ پادشاه
یوسف علیه السلامنی خزینه دار قلفاج یوسف علیه السلامنگ فرداشلری مصرغه آشلق آلورغه
کیلدیلمر ﴿ فَدَخَلُوْا عَلَيْهِ ﴾ یوسف یانینه آشلق سورارغه کردیلر ﴿ فَمَرَرُوْهُمْ ﴾ یوسف آلارنی
تانودی ﴿ وَهُمْ لَهٗ مُسْكِرُوْنَ ﴾ اما فرداشلری یوسفنی تانومادی لر ، شول وقت
یوسف آلاردن سوراشدی: سز نیچه فرداش؟ سز کم بالالری؟ ایگون سزدهمی
یوق؟ آناگز نه حالده؟ دیوب، آلا جواب بیردی لر: بز ابراهیم نسلندن یعقوب
یغمبر اوغل لاری، اوزمز اون ایکی ابدک، یوسف اسملی فرداشمزنی بوری
آشادی، حاضر اون بر قالدق، بنیامین اسملی کچی فرداشمز آتامز یاننده قالدی
بز مونده اوناو کبلیک دیوب ﴿ وَكَلَّمَا جَهَرَّهٗمْ بِجَهَارِهِمْ ﴾ یوسف علیه السلام آلارغه
سفر جهاز لارنی حاضرلب هر برسینه بر توه بوگی آشلق بیرگاج ﴿ قَالَ اَنْتُوْنِيْ بِاَخ
لَكُمْ مِنْ اَيْكُمُ ﴾ آناگز یاننده قالدق کچی فرداشکزنی ده مکا کبلیترکز دیوب
ایتدی ﴿ اَلَا تَرَوْنَ اَنِّيْ اُوْفِي الْكَيْلِ ﴾ کوره سز بیت مین اولچاونی هیچ خیانت سز
تمام فیلامن ﴿ وَاَنَا خَيْرٌ النَّزْلِيْنَ ﴾ وضیافت فیلموچی لارنگده خبرلوسی من ﴿ فَاَنْ
لَّمْ تَاْتُوْنِيْ بِهٖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِيْ ﴾ اگر اول فرداشکزنی کبلیتورمه سه کز منده
سزنگ او چون کیل یوق یعنی آشلق بیرمان ﴿ وَلَا تَقْرَبُوْنِ ﴾ ویکایا فنده کیلما کز دیدی
﴿ فَالْوَا سَرَّوْدُ عَنْهُ اَبَاهُ ﴾ فرداشلری ایتدی لر اول بنیامیننی آناسندن سورارمز ﴿ وَاَنَا
لَفَعْلُوْنَ ﴾ البته بز اول اشنی اشلیه چکمز دیدیلر ﴿ وَقَالَ لَفَتِيْهٖ اجْعَلُوْا بَضَاعَتَهُمْ فِی رِحَالِهِمْ ﴾

یوسف علیہ السلام خدمتچی لرینه ایندی بولارنک آفجه لارنی بو کلرینه فوبو کز
﴿لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ﴾ فجان آلا ر اویلرینه فایتسالار شاید اول
آفجه لارنی نانورلار ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ همدہ شاید سکا آلا ر اول آفجه لاری
برلان یندن کبلورلار. هم آلا ر بامگانده یوسف علیہ السلامک خدمتچی لاری
شولای اشلہ دیدیلر ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ فجان آلا ر
آنالرینه فایتقاچ ایندیدیلر: ای آنامز بز دن اولجاو تیولدی دیوب فصہنی سو یله دیدیلر
﴿فَأَرْسَلَ مَعَنَا آخَانًا﴾ بس بزنگ برلان کچی فرداشمز بنیامین نی ده بیار ﴿نَسْتَكْتَلُ﴾
اول بار سه آشلق اولچاب آلوب فایتورمز ﴿وَأَنَّا لَهُ لَنَحْفُظُونَ﴾ بز آنی البتہ
هلاک بولودن ساقلاغوچیلر مز دیدیلر ﴿قَالَ هَلْ أُنتَكُم عَلَيْهِ﴾ یعقوب علیہ السلام ایندی
بو بنیامین حقندہ سزگہ نجوک اوشانیم! ﴿الْأَكْبَا أُنْتَكُم عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ﴾
موندن الک آنک فرداشی یوسف حقندہ سزگہ اوشانغان ایدمده نی قیلدگز، یوسفنبدہ
ساقلمز دیوب آلوب کیندنکرده غایب ایندنکر، مونی ده شولای قبلورسز دیدی
﴿قَالَ اللَّهُ خَيْرٌ حِفْظًا﴾ بس اللہ تعالی ساقلامقده خبردر آ. کارغه ناپشوردم ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ
الرَّاحِمِينَ﴾ اول اللہ تعالی رحمت اینتوچی لارنکده ایبک رحمت لی سبدر
﴿وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بو کلرن آجقاچ آشلق آلورغه
بیرگان آفجه لارینی بو کلرنده اوز لرینه کبری فایتار لغان نابدیدیلر ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا
مَا نَبِئُكَ﴾ ایندیدیلر ای آنامز بز یالغان سو یله می مز ﴿هَذِهِ بِضَاعَتُنَا﴾ اوشبو آفجه مصر
خزینہ چی سبنہ طعام برابرینه بیرگان آفجه مزدر ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ اوزمزگہ کبری فایتار لغان
بس بنیامین نی بیار مصرغه باریق ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفُظُ آخَانًا﴾ اهل مزگہ آشلق آلوب
فایتورمز و فرداشمز بنیامین نی ده ساقلا رمز ﴿وَنَزِدَادُ كَيْلٍ بَعِيرٍ﴾ بنیامین بار سه دخی بر
توہ بوکی آشلق آرتق آلورمز ﴿ذَلِكَ كَيْلٌ بِسِيرٍ﴾ اول بر توہ بوگی اول
پادشاهفه فاراغانده بیک آز نر سدر آنک اوچون هیچ آغر فسونماس دیدیلر
﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ﴾ یعقوب علیہ السلام ایندی البتہ مین سزنگ برلان بنیامین نی
بیار مین ﴿حَتَّىٰ تَأْتُونِي مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ﴾ ناین کہ بنیامین نی اوزمه سلامت
نابشر مافکزغه منکا آله طرفندین بولغان عهد و میثاقنی ویرگانکزگہ چاقلی یعنی
الله اسمی برلان مین اینسکانچه ﴿إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مگر بار چه کز باشنه بر
تور لی هلاکت و بلا کبلسه اول وقت معذور لار سز دیدی ﴿فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ﴾ بس فجان
آنالری یعقوب علیہ السلامغه عهد لارن بیرگان زمانده ﴿قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾
یعقوب علیہ السلام ایندی بز سو یلگان سوز لرگہ اللہ تعالی کفیل در دیوب ﴿وَقَالَ بَنِيَّ
لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ﴾ یعقوب علیہ السلام اوغل لرینه ایندی: ای اوغل لارم

مصرغه کرگانه همه کز بر جولی بر فایقادن کرما کز ﴿وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ
تورلی کز تورلی فایقالاردن کر کزا ﴿وَمَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ اللهدن
کیلگان فضا حقنده هیچ نرسه برله سزگه فائده اینارگه حالمدن کیلمیدر ﴿إِنَّ الْحُكْمَ
إِلَّا لِلَّهِ﴾ حکم هیچ کمنک وسعنده نوگل اللهغه غنه خاصدر ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ مین اول
اللهغه توکل ایندم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ ﴿وَهُمْ تَوَكَّلْ أَيْدِوَجِي لَرْدَه قَط
شول اللهغه غنه توکل ایسون لر ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ﴾ آلا آر آنالری
فوشانچه نورلیسی تورلی فایقادن کرگانلری زمانده ﴿مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ﴾ یعقوب علیه السلامنک سوزی آلا رغه اللهدن کیلگان فضا حقنده هیچ نرسه
فائده بیرمادی ﴿الْأُحَاجَةُ فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضِيهَا﴾ مگریعقوب علیه السلامنک کوکلنده گی
حاجت نی گنه ادا قیلدی ﴿وَإِنَّهُ لَدُوْ عِلْمٌ لِّمَا عَلَّمْتَهُ﴾ تحقیق یعقوب بز بلدرگان
نرسه لر نی بلگوچی در. وشونک موجبنچه عمل قیلغو چیدر. شونک او چون بالالرینه
اللهنک فزاسی بولغان برشین سزدن دفعگه قادر نوگل من دیدی، رأی و تدبیرینه
اغترار ایندی ﴿وَلَسَكُنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لکن کوب کشی اسبابغه شروع
قیلوب اللهغه تابش لقم کرک ایدکی بلی لر ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُسُفَ أَوَىٰ إِلَيْهِ
أَخَاهُ﴾ قیجان آلا ر مصرغه یتوب یوسف یانبنه کرگاج یوسف فرداشی بنیامین نی
قیچاقلادی ﴿قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ﴾ و ایندی مین سنک فرداشک یوسف من ﴿فَلَا تَيْتَسَّ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بس فرداشرکنک بزگه قیلغان نچار اشلری او چون فایغورمادیوب
﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ﴾ بس آلا رنک سفر نرسه لر ن حاضر لگج یعنی آشلق لار
اولچاب بیر گج ﴿جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِي﴾ ایگون اولچی تورغان ساوت نی
فرداشی بنیامین یوگینه فویدی، اول ساوت اولده سو ساوتی ایدی، اوزی آلتوندین
ایدی، سونکره حضرت یوسف اول ساوتی ایگن اولچار اچون کیله قیلدی، جمل
السقاية دیمکنک وجهسی شولدر ﴿ثُمَّ آذَنَ مُوَيْزٌ﴾ سوگره بر کشی فچقردی ﴿أَيْتَهَا
الْعَبْرُ انْتُمْ لَسْرُقُونَ﴾ ای کروان خلقی سز اوغر یلرسز دیوب ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا
عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ﴾ و آلا رغه فارشی کیلوب یوسفنک فرداشلری نرسه یوغالتدو کز؟
دیوب ایندی لر ﴿قَالُوا نَفْقَدُ صُوعَ الْمَلِكِ﴾ ایندی لر پادشاهنک شراب ساوتی بوغالتدوق
﴿وَلَمَنْ جَاءَ بِهِ حَمْلٌ بَعِيرٌ﴾ آنی کلتورگان کشیگه بر نوه یوگی آشلق بیر لدر
﴿وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ﴾ و اول آشلق نی ناپشوررغه اوزم کفیل من دیدی ﴿قَالُوا نَالَهُ
لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنَفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ ایندی لر اوز کز بله سز و الله بز مصر برنده
بوزلق قیلور او چون کیلما دك ﴿وَمَا كُنَّا سُرُقِينَ﴾ وهم بز قار افلارده نوگل مز
﴿قَالُوا فَمَا جَزَاءُكَ أَنْ كُنْتُمْ كَذِبِينَ﴾ آرنا لرندن کیلگان کشی لر ایندی لر: اگر

اوغرا لامادق دیبگان سوز گزده یالغانچیلر بولسه کز یعنی شراب ساوتی سزدن
 نابولسه اوغربنک جزاسی نرسه بولور دیب؟ ﴿قَالُوا جَزَاءَهُ مِنْ وَجْدٍ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ
 جَزَاءُهُ﴾ ایتدیلمر اوغربنک جزاسی اگر ساوت کم بوگندن نابولسه شول کشینی
 اوزن آلق آنک جزاسی اولور دیدیلر آل یعقوبده اوغربنک جزاسی شول اوغربنی
 مال صاحینه تسلیم ایدله ایدی و آنکا برسنه قل اولارق خدمت ایندرمک ایدی
 ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ظالم لرگه بز شولای جزا قیلامز دیدیلر ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ
 قَبْلَ وِعَاةِ أَخِيهِ﴾ بس یوسف فرداشلری نك آشاق نیاب قایتا ترغان ساوتلرن یعنی
 یوکلرین تیکشوره و ننتی باشلادی فرداشی بنیامین بوگندن اول باشقلار یوگون
 نیکشوردی ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاةِ أَخِيهِ﴾ سو گزه اول ساوتنی فرداشی بنیامین
 بوگندن چقاروب آلدی، و بنیامین اوغرا لغان اسملی بولوب یوسفده قالدی
 ﴿كَذَلِكَ كَذَبْنَا لِيُوسُفَ﴾ یوسف که فرداشنی آلوب قالور او چون شولای حبله
 قیلدرق ﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ مصر پادشاهسی دینی حکمنچه یوسف
 فرداشنی آلوب فالورغه قادر نوگل ایدی چونکه آنک دیننده اوغربنی قل اینوب
 آلوب فالورغه یارای ایدی. اما یعقوب علیه السلام شریعتنده بار ایدی شونک
 او چون یوسف اوغرا لوجی نك جزاسنی فرداشلرنندن ایندردی ﴿الْآنَ يَشَاءُ اللَّهُ﴾
 لکن الله نك تلامکی ایلان یوسف حبله قیلدی ﴿تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ﴾ تلامگان کسنی
 لرمزگه علم بیروب درجه لرنی بوقاری و الوغ قیلورمز ﴿وَتُوقَى كُنُوزَ عِلْمٍ﴾
 هر علم ایاسی کسندی دن آرتق عالم بولور ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ
 قَبْلٍ﴾ فرداشلرنی ایتدیلمر، بنیامین اوغرا لاسه اوغرا لار، آلارده اول عادت بار
 موندن اول آنک فرداشی یوسفده اوغریلق قیباغان ایدی دیدیلر، یوسف علیه السلام نك
 آناسینک باباسندن قالغان بر صنی بار ایدی آناسی شول صنمغه عبادت قیله ایدی
 یوسف علیه السلام آناسنک شول صنمغه عبادت قیلون یار انما اینچه آنکار عبادتی
 بترر اچون صنمنی آلوب و اتقالاب بولغه ناشلادی، شونی آغالری اوغریلق
 ایله تعبیر ایدب یوسف علیه السلامنی خورلادیلر ﴿فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَ لَمْ يَبْدَعْهَا
 لَهُمْ﴾ یوسف فرداشلری سویلاگان فصه نی آنلارغه اظهار اینما اینچه کوکلنده ساقلادی
 ﴿قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا﴾ کوکلندن ایتدی سزلار اول نوغریده یوسفدن ناچار راق
 چونکه یوسف صبی لفته صنم آلمش اما سز بالغ و قسکزده یوسفنی اوغرا لاب قل دیوب
 ساند کزدیوب ﴿وَاللَّهُ اعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ سز نك یالغان صفت لار یابقان کزنی الله تعالی بله در
 ﴿قَالُوا يَا وَيْهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ ایتدیلمر ای عزیز نحقیق آنک الوغ
 و عزتلی قارت آناسی بار بو بالا آنک قاشنده صاحب قدردر ﴿فَخَذَ أَحَدُنَا مَكَانَهُ﴾

آنک اور نبیہ بزنگ برمزی آغل آنی بیار ﴿ اَنَا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ تحقیق بز
 سنی بخشیاق قیلغو چیلردن دیوب بلمز ایمدی سن بز گه یخشبلفکنی تمام قیلغل
 دیدیلر ﴿ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ ﴾ یوسف ایندی الله ساقلاسون اوغرا لوجی دن باشقنی
 آلورغه ﴿ الْأَمِنْ وَحَدْنَا مَتَاعًا عِنْدَهُ ﴾ نرسمه مزی کم یوگندن تابساق آنی غنه آلامز
 ﴿ اِنَّا اِذَا لَطْمُونَ ﴾ اگر بز باشقنی آلوب قالساق ظالم لاردن بولورمز دیوب
 ﴿ فَلَمَّا اسْتَأْتَسُوا مِنْهُ ﴾ بس بنیامینی فوتقارب آلودن امیدسز بولعاج ﴿ خَلَصُوا نَجِيًّا ﴾
 آولافده مشوره قیلورغه آیرلوب چقدیلر ﴿ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اَبَاكُمْ قَدْ آخَذَ
 عَلَيْكُمْ مَوْتًا مِنَ اللَّهِ ﴾ الوغ لاری ایندی بلاسزمی بنیامینی سلامت قولینه تابشورورغه
 آنا کز سزدن الله اسمی برلان عهد آلدی ﴿ وَمِنْ قَبْلِ مَا قَرَأْتُمْ فِي يُوسُفَ ﴾ وموندن
 الک یوسف حقنده چیک دن طش اش قیلغان اید کز آنی اونوند کز می؟! ﴿ فَلَنْ اَبْرَحَ
 الْاَرْضَ حَتَّى يَأْتِيَ لِي آيٌ ﴾ آنام فایتورغه اذن بیر گانچه مصر برندن هبج کتبا یمن
 ﴿ اَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ﴾ ویا که بنیامین نك نجاتی حقنده خبر لی لك برلان الله تعالی مكا
 حکم قیلغانچه غه قدر ﴿ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴾ اول الله تعالی حا کملرنك خبر لوسیدر
 (شوندن سوک یوسف یانبه باروب غایت غیرت ایله بنیامین فی آلورغه نرشدی
 لکن موفق بولمادی) ﴿ اَرْجِعُوا اِلَيَّ اَيْكُمْ ﴾ زور آغالاری ایندی ایندی سز
 آنا کز یانبه فایتو کز ﴿ قَعُولُوا يَا اَبَانَا اِنَّ اَبْنَكَ سَرَقَ ﴾ و آنا کز غه ایتکز ای آنامز
 تحقیق اوغلك بنیامین اوغریلق قیلدی ﴿ وَمَا شَهِدْنَا اِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا ﴾ بز کورب
 بلگانمز نیگنه شهاده بیرمز ﴿ وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴾ بز عیبی بلگو چیلر تو گلمز
 یعنی بنیامین یوگندین مشربه یقندی چقماقی برله خبر بیرمز اما اول مشربه نی
 اوغرا دیبی یا که اوزمز کورمگانده آنک بوگینه کشی قویدی بی آسنن الله بله در
 دیمک ﴿ وَسُئِلَ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا ﴾ بز بولغان قریه خلقندین سوراغل ﴿ وَالْعِيرَ الَّتِي
 اَقْبَلْنَا فِيهَا ﴾ و بز لر شول قریه ده بر کار و انغه تصادف ایتدک آلودن سوراغل آلاز
 بزنگ حال مزی بله لر آلاز بزنگ اش مزده و سوز مزده توغر بلغمز ایله شهاده و بیر
 دیدیلر ﴿ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴾ بو سوز لر مزی بز تحقیق درست سو بلا و چیلار مز
 دیدیلر ﴿ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا ﴾ یعقوب علیه السلام ایندی سز سوز لر کزده
 صادق تو گل لر سز بلکه نفس کز بر یمان اشنی ماتور ایتوب کورسات کاندردن اول
 اشنی بنیامین غه قیلغان سز ﴿ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ﴾ مكا ایندی کور کام صبر لازمدر ﴿ عَسَى
 اللَّهُ اَنْ يَاتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا ﴾ امید ایده من که آلا رنك بار چه سنی مكا الله تعالی کیتور
 ﴿ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴾ شکسز الله تعالی آلا رنك یوقانندین قایبی چیک کانه می
 بلگو چیلر و هر اشدن موافقچه حکم قیلغو چیلر ﴿ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ ﴾ یعقوب علیه السلام

علم عقل ماک کبیر اوصاف کمال ایله، ایمدی سین یزدین، کیجساک ایدی دیما کدر
 ﴿وَأَنْ تَكُنَّا لَخَطِئِينَ ۝﴾ گرچه بز خطاء اشلاوچیلر بولساقده دبدیلر ﴿قَالَ
 لَا تَزِرِبْ عَلَیْكُمْ الْيَوْمَ﴾ یوسف علیه السلام ایندی بو کونده سز گه هیچ عیب
 وحقارت بوقدر ﴿بِقَفْرِ اللَّهِ لَكُمْ﴾ قیلغان اشکزنی الله تعالی یارلقاسون ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ
 الرَّحِمِينَ ۝﴾ اول الله تعالی بیک رحمتلی و بیک شفقتلی در ان شاء الله یارلقار
 ﴿ادْهَبُوا بِقَبِيضِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا﴾ منم اوشبو کولما گنی آلوب
 کبت گزده آناسک بوزینه فوبکز آنامنک کوزلاری آچلور کوره باشلار
 ﴿وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ۝﴾ وهم بارچه ايسو جماعتکز ایله منکا کبلوکز
 دبدی آتامده وباشقه لارده کبلسون ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ أِنِّي لَأَجِدُ
 رِيحَ يُونُسَ لَوْلَا اَنْ تُفْتَدُونَ ۝﴾ اوغلارینک کروانی مصردن آبرلقاچ آنالری
 یعقوب علیه السلام ایندی مین یوسفنک رائحه سن تابام اگر منی قارت لغیندن
 ساناشوب سوبلی دیوب ایتمه سگز منم بو سوزیه اوشانورسز دبدی ﴿قَالُوا تَاللَّهِ
 اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلِكَ اَقْدَمٍ ۝﴾ یانداغی لار والله سین ایسکی چه یوسف برلان ساناشمقده سنک
 الی شول بومغنی ایسکدین چغاریسک دبدیلر ﴿فَلَمَّا اِنْ جَاءَ الْبَشِيرُ اَلْقِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ
 فَأَرْتَدَّ بِصِيْرًا﴾ یوسف علیه السلامنک سلامنگی ایله بشاره بیر گوجی کبلگج
 یوسف علیه السلامنک کولما کبنی یعقوب علیه السلامنک بوزینه سالدی یعقوب علیه
 السلامنک کوزلاری آچلدی کوره تورغان بولدی ﴿قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّي اَعْلَمُ
 مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝﴾ شول وقت یعقوب علیه السلام ایندی: مین سز گه
 ایتمادمی؟ مین الله طرفندن سز بلنگان نرسه لرنی بله من دیوب ﴿قَالُوا يَا بَانَ اسْتَغْفِرْنَا
 دُنُوْبًا﴾ اوغل لری ای آتامز بزنگ گناهلر مز اچون مغفوره طلب قیلسانه ﴿اِنَّا كُنَّا خٰطِئِينَ ۝﴾
 تحقیق بز خطا قیلغوچیلردن بولدق دبدیلر ﴿قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي﴾
 یعقوب علیه السلام ایندی بزردن من سزنگ اوچون استغفار ایدر من دبدی
 ﴿اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝﴾ تحقیق اول الله تعالی یارلقاچوچی ورحمت قیلغوچیدر
 (شوندن صوگ بارچه سی ینمش ایکی جان مصرغه کیتدیلر) ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ
 اٰوَى اِلَيْهِ اَبْوِيْهِ﴾ یعقوب علیه السلام بتون جماعتی ایله یوسفه بارب کرگج یوسف
 علیه السلام آتاسی ایله آنا بر توغمه فردشن فوجاقلادی، یوسف علیه السلامنک
 آتاسی بنیامنک نفاسنده وقت وفات ایندی ﴿وَقَالَ اَدْخُلُوا مَعْرَا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَ ۝﴾
 وایندی ان شاء الله هر بلادن آمین بولوب مهرغه کرکز دیوب ﴿وَرَفَعَ اَبْوِيْهِ عَلَى
 الْقَرْشِ﴾ آتاسی برلان آبصطاسنی تحت که کوناردی یعنی اوتورندی ﴿وَاَخْرٰوْا لَهُ
 سَجْدًا﴾ وبارچه سی یوسف علیه السلامنی الوغ لاب سجده گه یقلدی لر ﴿وَقَالَ يَا بَتَّ

هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ ۖ يَوْسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ابْتَدَى: اى آتام اولده كور كان
 نوشمنك تاويلي اوشبودر ﴿قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا﴾ تحفيق اول نوشمني ربم صادق قبلدى
 ﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي﴾ تحفيق الله تعالى ميكا احسان قبلدى ﴿أذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾
 چونكه ميني زندان دن چقاردى ﴿وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ﴾ وسزلارنى صحرادن
 كيلتوردى ﴿مَنْ بَعْدَ أَنْ تَرَعَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ أَخْوَتِي﴾ قرداشلرم برلان آرازده
 شيطان فساد سالغان سو كنده ﴿أَنْ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ﴾ تحفيق منم ربم الله تعالى
 تلاكسان بنده سينه شفقت برلان اش قيلفوجى در ﴿أَنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ تحفيق
 اول الله تعالى هر نرسه نى بلكو چيدر ومصلحت چه اش قيلفوجيدر ﴿رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي
 مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ يارب ميكا مصر مملكتنى بيردك وميكا
 نوش نعيمير ايدونى اوگراندك ﴿فَاطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ اى بر وكوكلردى
 ياراتقوجى ربم ﴿أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ دنباده هم آخرنده ميكاسن ياردميچى سگ
 وهر اشمه خواهه سنك ﴿تَوْفَّقَنِي مُسْلِمًا﴾ اى ربم ميني اسلام اوزره بولغان حالنده
 دنبادن اوتكار، آل ﴿وَأَلْحَمْتُنِي بِالصَّالِحِينَ﴾ وايدگو ويخشى كشي لرگه ميني
 نوناشر ديوب. يعقوب عليه السلام مصرده لون ايسكى ويا كه اون بدى سنه توردى
 ﴿ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ الْقَيْبِ﴾ اى محمد بو يوسف قصه سى سكا غيب خبرلرندن بر خبردر
 ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ اى بز سكا وحى قيلمز ﴿وَمَا كُنْتُ لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ
 يَمْكُرُونَ﴾ يوسف نك قرداشلرى مكر وحيله قلوب يوسف نى قيوغه سالورغه
 اتفاق ايندكلرنده سين آلا ر ياننده يوق ايدك. بس بونداى غيب خبرلر نى امتسكا
 قصه قيلمافك اگر آلا ر اعبار قيلسه لر سنك حق رسول ايدك نكا يتشرك
 دليلدر ديمك ﴿وَمَا أَكْثَرَ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ گرچه سين نى قدر هر
 كمنك هدايته حريص بولوب ايات ومعجزه لر كورسانسا كده كوب كشي عنادلرى
 سببلى ايمان كيلتورماسلا ر ﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ ايمان غه كيلولرى اوچون
 سين آلا ر دن اجر (حق) سوراي سگ حق بيرودن فورقب ايمانغه كيليلر ديور
 ايدك ﴿أَنْ هُوَ الْأَذْكُرُ لِلْعَالَمِينَ﴾ اول قرآن بارچه عالمگه وعظدن باشغه
 نرسه نوكل ﴿وَكَايْنٍ مِنْ آيَةِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بر وكوكلرده، الله نك بارلغينه
 ويرلگينه كوبى علامت ﴿يَبْرُؤُونَ عَلَيْهَا﴾ شولارنى كورب اوتوب يورورلر
 ﴿وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ حال بو كه آلا ر اول علامت لاردن اعراض قيلورلر يعنى
 علامت لرگه قاراب عبره آلوب توحيد حاصل قيلماسلا ر ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا
 وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ و آلا ر نك كوبرا گى الله غه شريك اثبات ايتماينچه بر الله غه
 ديوب ايمان كيلتورماسلا ر يعنى الله بار ديب بلسه لرده شول الله غه هميشه شريك

اثبات قبولی ﴿ اَقَامُوا اَنْ تَانِيَهُمْ غَاشِيَةً مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ ﴾ ايا آلا ر بار چاه سنی قایلاب
 آلعوچی اللهنگ عذابى كيلودن امين بولورلاری؟ ﴿ اَوْ تَانِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا
 يَشْعُرُونَ ﴾ ويا كه آلا ر بلمسگان لری حالده ايسكره سدن قیامت كونی كيلودن
 امين بولورلاری؟ ﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي اَدْعُوا اِلَى اللّٰهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ اَنَا وَمَنْ اَتَّبَعَنِي ﴾ سين
 محمد اول كافر لر كه ايت اوشبو اللهنى توحيد كه اوندامك و عبادتنى بر اللهغهغه
 خاص قیلحق بو مينم بولمدر وشول بولغه كشيلىرى اونديمين . ايمان كيلتروب
 ميكا ايارگان كشي لرده شول بولغه اونديلر بزنگ بو بولغه اندامكمز بيك آچق
 دنيللر اوزر مدر فرى دلبلسز دعوة توگل ﴿ وَمَسِخَنَ اللّٰهُ ﴾ الله تعالى هر بر
 كيمجبلك دن باك ديوب بله من وشولای اعتقاد فيلامن ﴿ وَمَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ وبين
 مشركلردن توگلمن ﴿ وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُوْحِي اَيْلَهُمْ مِنْ اَهْلِ الْقُرْىِ ﴾
 اى محمد سندن اولده ييارگان بيغمبرلارمز هر قابوسى قريه اهللر ندين بز آلا رغه
 وحى قيلغان كشيلىردر ، هماسى مبنى بشردر هيچ برسى ملك دگل ﴿ اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي
 الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ ايا آلا ر بر يوزنده سير وسياحت
 ايتى لاری؟ اكر ايتسلىر اولگى بيغمبرلرن تكذيب قيلغان امتلرنك آخر لری
 نچوك بولغانلغن كورلار ابدى . ﴿ وَلَنُدَارُ الْاٰخِرَةَ خَيْرًا لِّلَّذِينَ اٰتَقُوا ﴾ اللهدن
 فورقوب واللهنگ بيورغنچه بورگان كشي لر اوچون آخرت بورنى خير ليدر
 ﴿ اَفَلَا تَعْلَمُونَ ﴾ اياشونى اويلا ميسزى؟ ﴿ حَتَّىٰ اِذَا اسْتَأْذِنَسَ الرَّسُلُ ﴾ حتى كه اولگى
 بيغمبرلر امتلرنيك ايمان غه كيلوندن اميدلارن اوزسلىر ﴿ وَظَنُّوْا اَنَّهُمْ قَدْ كَذَّبُوْا ﴾
 واوزلرن امتلرى تكذيب قيلدیلر ديب بلسلىر ﴿ جَاءَهُمْ نَصْرُنَا ﴾ اول بيغمبرلر كه
 بزم ياردمز كيلور ابدى ﴿ فَفُجِّىْ مِنْ نَشَاةٍ ﴾ تلاگان كشيلا رمزنى هلا كندن قوتقار روز
 ﴿ وَلَا يَرِدُ بَاسُنَا عَنْ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴾ بزنگ عذابمز كافرلردن قايتارلماس ﴿ لَقَدْ
 كَانَ فِي قِصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّاُولَى الْاَلْبَابِ ﴾ عقل ايارلر بنه اوشبو سوبله گان يوسف
 عليه السلام وقردهشلىر قصه سنده عبرتلىر باردر . مثلا حسدنك ضرورن كورب آدم
 بالاسى برسى برسینه حسد اينماز سزلك كسى ﴿ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى ﴾ قرآن اللهغه
 افترا قيلونغان يالغان سوز توگلدر ﴿ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ﴾ لكن اولگى
 شول اللهنگ طرفدين ايندرلمش كتابلرنى تصديق ايتوب ايندرلگان برحق
 كتابدر ﴿ وَتَنْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ ﴾ وهر نرسه نك حكمنى آبروم آبروم بيان قيلوب
 ايندرلمشدر ﴿ وَهَدْيٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْقَوْمِ الْيٰؤُمِنُونَ ﴾ و ايمان كيلنورگان كشي لر كه
 هدايت اولسون ورحمت بولسون اوچون ايندرلگاندر .

سورة الرعد مكية وهي ثلث واربعون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الْعَمْرُ﴾ معنای الله تعالی گنه بده در ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ﴾ اوشبو سورتهك آیت لری
 ﴿وَالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ الْحَقُّ﴾ و سكا ربكدن ایندر لگان نرسه بمنی جمیع
 فر آن البته حقدر ﴿وَلَسَكُنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَوْمِنُونَ﴾ لسكن كو براك كشی
 اول فر آنغه ایمان کینتور می لر ﴿اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ اول
 شویله بر فادر اللهدر که کو کلر نی ترا کلردن باشغه کوناردی آنک ترا کسر
 ایدکن اوز کزده کوره سز ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَحَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ سوگره
 عرش که فصد قیلدی وهم قویاش و آینی اوز امرینه مطیع قیلدی ﴿كُلُّ يَجْرِي
 لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هر برسی ییلگولی وقت ایله یورور لر ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ بارچه اشنی
 اوزی گنه ندبیر قیلور ﴿يَفْصَلُ الْآيَاتِ﴾ و اوزینک کمال قدرتینه ورب لغینه دلالت
 ایته طرغان آیات لری آیروم آیروم بیان ایدر ﴿لَعَلَّكُمْ بَلَّغَاءٌ رَبِّكُمْ تَوْفِقُونَ﴾ شاید
 سزده آخرتده ربکز حضورینه بار و کزغه چن اوشانو ایله اشانور سز ﴿وَهُوَ
 الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ﴾ اول الله تعالی یرنی توشادی و جایدی ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رُوسِيَ وَأَنْهَارًا﴾
 و اول بر اوستونده یک طور طاوولر وهم چیشمه لارنی قیلدی ﴿وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ
 جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ اول بر اوستونده هر جیمشدن ایکی تور لیسنی یاراندی
 بتلا زور و کچی دن، قاره و آقدن، آچی و توجیدن و باشقه لاردن ﴿يَغْشَى الْيَلَّ
 النَّهَارَ﴾ کبج بر لان کوندزنی فابلار، یعنی کوندزنی یبارر کبجنی کینورر ﴿إِنَّ
 فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ فکر ایته بلگان قوم گه بو نرسه لرنی شول
 روشحه بار اتوده دلیل و علامت لر باردر ﴿وَفِي الْأَرْضِ مَجْرورات﴾ و بر
 یوزنده برسی برسینه کورشی و یاقن بولغان یرده تورلی تورلی کبسا کلر بار
 مثلا قایسی ایگونگه یخشی قایسی آغاج ایگار گه یخشی قایسی بر نرسه گه یارامی
 شونک کبی ﴿وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ و اول یرده یوزم باقیجه لاری بار ﴿وَزُرُوعٍ﴾
 و ایگون لر بار ﴿وَنَخِيلٍ صَوَّانٍ﴾ فوش اوسکان خرمه آغاج لاری بار ﴿وَتَغْيِيرُ
 صَوَّانٍ﴾ و بالغر اوسکان خرمه آغاج لاری بار ﴿يُسْقَىٰ مِنْهَا: وَاحِدٌ﴾ اشولر بارچه سی
 بر سو بر لان سو غار اورلار ﴿وَتَقْضَلُ بَعْضُهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ﴾ آشاغان و قنده
 تملرنده برسون برسینه آرتق قیورمز قایوسی یک تملی بولادر قایوسی آلی
 بولمیدر ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ عقلاری بر لان اوبیلاب فاراغان
 کشی لر گه بو نرسه لرنی یار اتوده الله تک بر لگینه البته دلیل باردر ﴿وَأَنْ تَعْجَبَ

فَعَجَبَ قَوْلُهُمْ إِذَا كُنَّا تَرَابًا إِنَّا لَنُفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٠﴾ ای محمد اگر سین آلاړنك
قیامت كونه انكار لارینه عجب لاساك بیگرمك آلاړنك: «بز چروب نوفرانق
اولوب بنسا كده ینه دن بز یا گادن بارانله زمی، دیگان سوزلری عجب در
﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ اول كشی لر شولادر كه آلاړ اوزلربنك ربلرینه
شرك بولدبلر ﴿وَأُولَئِكَ الْأَغْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمْ﴾ دخی آلاړ شولادر كه آخرنده
آلاړنك موین لارنده بوغاولار بولور ﴿وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ و آلاړ
جهنم ابلریدر ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ آلاړ اول جهنمده منگو قالور لر
﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ آلاړ سندن سلامتلكدین الك
عذاب سورالر آشقروپ یعنی مسخره طریقی برلان ایتور لر: بزگه
و عده قیلغان عذابك فایده، قاپان بولادر دیوب، ﴿وَقَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْأَمْثَلُ﴾
و آلاړدن الوك پیغمبرلرینه ایمان کبلتورمگان امتلرگه عذاب و عقوبتلر اولوب
اوندی شوندن آلاړ نچك عبرت آلبلر عذابكا آشالر ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَكَنُورٌ مَّغْفُورٌ
لِلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ تحقیق سنك ربك توبه ایدب ظلم لر ناشلاغان كشیلرینی
یارلقاغوجیدر ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ و شركلرندن قایتاینچه اولگان
شركلرگه ربكك عذابی بیک فانیدر ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا تَوَلَّىٰ عَلَيْهِ آيَةٌ
مِّن رَّبِّهِ﴾ شركلر ایتور لر: قرآن دن باشقه محمد كه ربسندن علامت ایندر لسه
ایدی ایمان کینور ایدك، ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ﴾ ای محمد فقط سین الله ورسولینه
فارشقوجیلرغه عذابك بارلغی برله فورقوجی رسولسك شوندن باشقه اش سنك
قدر نكده نوگل ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ هر قومنی نوغری بولغه كوندرگوجی بار
اول الله تعالی در بولرغه هدایت میسر قیلمادی شونك ایچون فرآندین باش نارتدیلر
﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ هر خاتون نك ننداین بالا بوكلادی کنی ایری قزی
یخشیی یماننی الله تعالی بلدر ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزَادُ﴾ و خاتون لار رحی
بالاغه نچوك کیمچیلک کینور و نچوك آرتق لوق بیورر بارچاسنی بلادر
﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ و هر نرسه اول الله تعالی فاشنده تقدیر ابلدر
﴿عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ﴾ اول الله غیب و حاضرینی بلگوجیدر
عقل و فهم ایرشمکدن بلندر و مخلوقغه اوخشاودن پا کدر ﴿سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ
أَسْرَ الْقَوْلِ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ﴾ الله تعالی گه برابردر کیرهك سزنگ برکتر سوزین
یاشرون سویلاسون و کیرهك قیجروب سویلاسون الله تعالی بلدر ﴿وَمَنْ هُوَ
مُسْتَحْفَ بِاللَّيْلِ﴾ و کبچده یاشرنوب اش قیلغوجی کشینكده اشن بلگوجیدر ﴿وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ﴾ کوندزده بلگرنوب اشکاره اش قیلغوجینیده بلگوجیدر، الله دن

هیچ بر شی خفی نوگل در ﴿لَهُ مَعْقِبَتٌ مِّنْ يَّتِيَنَّ يَدِيهِ وَمَنْ خَلْفَهُ﴾ و هر کس که آلدندن
 و آرتندن بور گوی ساقی فرشته لار باردر ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ الله نك
 امری ايله آئی اول فرشته لار سافار لار ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بَقِيَهُ﴾ تحقیق الله تعالی بر
 قوم که بیرگان نعمتی اوزگار تماس ﴿حَتَّىٰ يَغْيِرُوا مَا بَأْنَفْسِهِمْ﴾ تا که اول قوم
 اوز لرنده بولغان ایدگو عمل و ایمان اسلام نعمتلرن اوزگار تماس لار بو آبتدن
 آکلاشله فسق و فجور زوال نعمتکه سبب بولوی ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ فَلَا
 مَرَدَّهُ﴾ اگر الله تعالی بر قوم که هلاکت و عذاب تلاسه اول عذابنی قایتاروی
 یوفدور ﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ﴾ و آلا رغه اللدن باشقه هیچ یاردچی یوفدر
 ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ اول الله تعالی سزنی فورقوب هم یاغور
 امید ایتدروب سزگه یاشین کورساته ﴿وَيَنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ وهم یاغور
 بر لان آغرایغان بلوطنی بار قیلور ﴿وَيَسْبِغُ الرُّعْدُ بِحَبْدِهِ﴾ رعد الله تعالی که حمد
 بر لان تسییح ایتور ﴿وَأَلْمَلِكَةَ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ و فرشته لار اللدن فورقوب تسییح
 ایتور لار ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ اول الله تعالی یاشین فی یارور ﴿فَيَصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ﴾
 بس آئی اوزی نلاگان نرسه که تیدرور و هلاک ایدر ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾
 الله حقنده نزاع قیلوشب تورغان حال لرنده آلا رغه اوط ایرشور ﴿وَهُوَ شَدِيدُ
 الْمِحَالِ﴾ اول الله نك عذابنی بیک قساطی در ﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ﴾ چن دعا چن عبادت
 اللهغه خاصدر قیلغان دعائنی ایشته و اهل اولساك دعاكنی قبول ایدب
 سوراغانكنی بیره ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ﴾ الله تعالی دن باشقه صنم لرنه دعا
 ایتوچی لار ﴿لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ﴾ اول صنم لار آلا رغه بر جوابده بیر ماسلر
 ﴿الْأَكْبَاسُ كَقَيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَإِذَا هُوَ بِيَالِغَةٍ﴾ صنمغه دعا و عبادت ایتوچی نك
 مثالی صو آغزینه کیلوب کرسون دیوب صوغه نابا قولون صوزوب تورغان
 كشی لار کبی در که شکسز اول صو آغزینه باروب کر میدر اوشاندای بولار
 جانسز صنم لارغه قول صوزوب تورالار و حالانکه اول صنم لار بر اشدت
 اشلی آلمیلار ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ مشرک لار نك دعاسی ضالالتدن
 باشقه نرسه نوگلدر ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ برده
 و کو کلرده بولغان مخلوق لار نك بارجه سی قایوسی اختیار ايله الله تعالی که سجده
 قیلور لار (مؤمن لار کبی) و قایوسی اختیار سز یعنی منافق لار اولنرودین فورقوب
 یا که باشقه شریعه ده اسلامغه فار شوچیلرغه بولغان جزاندننه فورقوب الله تعالی که
 سجده و عبادت قیلور لار ﴿وَوَظَّلَهُمْ بِالْقُدُورِ وَالْأَصَالِ﴾ اوز لری سجده قیلغان ده
 كوله گلری ده ایرنده هم کیجده سجده قیلور ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

آلارغه ایت محمد بر و کو کلر نك تریه ایدوچی سی کم؟ اگر جواب بیرمه لر
﴿قُلِ اللَّهُ﴾ الله تعالی دیوب ایت ﴿قُلِ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ
نَفَعًا وَلَا ضَرًّا﴾ آلارغه ایت ایا اوزلرینه ده فائده هم ضررده اینه آماغان
صنلارنی سز اوز گزگه یارده چی ایدمه سزی؟ شوندا این عاجز نرسه لردن نچوک
یاردام کونه سز دیو ﴿قُلِ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ ایت محمد ایا حقدین
سوفر مشرک برلان حقنی کوروچی مسام برابر بولورمی؟ ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ
وَالنُّورُ﴾ یا که کفر فارا کفولغی برلان ایسان نوری برابر بولورمی؟ ﴿أَمْ جَعَلُوا
لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾ یا که آلا صنلارنی اللهغه شریک اینه لر می؟ ﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ
الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ﴾ اول صنلار اللهنگ یاراتقانی کی بر نرسه یاراتدیلمی تا که اول
صنلرنک یاراتقان نرسه لاری الله یاراتقان نرسه گه او خناب قایسی قایستی ایکنانی
الته آلارغه بلمسز بولدیمی آلائی نوگل چونکه اوزلریده بله لر اول
صنلرنک مخلوق ایدکن مخلوق بولغان شی خالق بوله آلورمی ﴿قُلِ اللَّهُ
خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ آلارغه ایت هر نرسه نی یاراتقوچی اللهدر ﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾
اول الله بر گندهر و هر کمنگه غالبدر ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ اول الله تعالی
کچو کدن یاغمورنی ایندرر ﴿فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا﴾ بس هر بلغه اوزینک
مقدار نچه آغار کچکنه بولسه ده طور بولسه ده ﴿فَأَحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا﴾ بس
یبلغه دن آغا تورغان ناشو، اوستینه چقان کوبکنی کوتاروب آغار ﴿وَمَا يُوقَدُونَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلَهُ﴾ زینت اوچون ویا که باشقه بر نرسه
اوچون اوطده یاندروب یا صاغان آلتون وکمش کی نرسه لرنکده صو کوبگی
کی کوبکلری باردر ﴿كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ﴾ اوشانداق حق برلان
باطلغه الله تعالی مثال قیلور. یعنی صو و آلتون، کمش لر فرآن نك مثلیدر اما
کوبکلری یالغان دعوالرگه فائده سز شی لرگه مثالدر ﴿فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً﴾
اما کوبکلر چینکه تاشلانوب کیوب کینار آنک ایله فائده لنتق ممکن نوگل
﴿وَأَمَّا مَا يَنْفِخُ النَّاسُ فِيمَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ اما خلق فائده اینه تورغان صاف صو
و آلتون کمش بتمازلر یرده قالب قرار قیلور لر ﴿كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾
اوشانداق الله تعالی آچق عبره آلوردای مثاللرنی بیسان قیلور ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا
لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ﴾ الله تعالی نك فرآن ایله اونداونی قبول ایتکان کیشیلرگه آخرنده
کور کام جنتلر بولغوجیدر ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ اما اللهنگ فرآن ایله اونداونی قبول ایتکان کیشیلر اگر بر
یوزنده گی هر بر نرسه آلارنقی بولوب ینه شول قدر آرتقی برلان بارچه سی

آلاتنی بولسه آخرتده شولار برلان اوزلارن عذابدن بولارلر ایدی ده لکن
اول کونده آلوده فدا قبول ایدلمس ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ﴾ آلاغه
آخرتده بیک قانی و بیک یاوز حساب بولور ﴿وَمَا لَهُمْ بِهِمْ جَهَنَّمَ﴾ ونور اچق اورنلاری
جهنم در ﴿وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ﴾ فی قباحت اورن در اول جهنم ﴿أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ
مِنَ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَى﴾ برکشی سکا ربکدن ایدرلگان قرآن حق دیوب
بلسه اول کشی حقی کورودن سو فر بولغان کشی کبی اولورمی؟ البته اولماز
﴿أَنَّمَا يَتَدَفَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ قرآن معناسنی آکلاب آنچق عقل ایله لر یگنه
وعظله نور ﴿الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ عقلی کشیلر شولاردر که آلا ر الله نك امر
ونهی لرین تیوشنجه اوتارلر ﴿وَلَا يَنْقُضُونَ الْعَهْدَ﴾ وعهدنی هیچ بوزماسلار
﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ والله تعالی رحمت و شفقت قبولرغه
فوشقان کشیلر که رحمت و شفقت قبولرلر ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ
الْحِسَابِ﴾ والله تعالی دن قورقوب یخشی اشلر اشلرلر و قیامت کونی نك قانی
حسابندن قورقوب یاوز عملردن طبولورلر ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾
وشول کشیلر که الله نك رضاسنی اسناب عبادلرنك مشقلمینه واللهدن کبلگان بلا
وقضاغه صبر ایتارلر ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نمازلارین اوفورلر ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾
وبز بیرگان مالدن انفاق ایدرلر، یعنی زکاتلرن بیررلر و یخشی اورنلرغه صرف
قبولرلر ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ باشروب و آشکاره انفاق ایتارلر ﴿وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾
یعنی یاوزلرنی یخشیلق ایله دفع ایدرلر ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ عِزِّي الدَّارِ﴾ عاقبه شوندا ی
کشیلر که جنت بولاجقدر ﴿جَنَّتْ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا﴾ آلا ر اچون عدن جنتلری
بولغوجقدر آلا ر اول جنتلر که کرورلر ﴿وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ﴾
دخی آلا رنك آتارلردن و بالارلردن و خاتونلاردن یخشیلق قیلغان کشیلر اول
جنتلر که کرورلر ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ﴾ وعر ایشکدن
آلا رغه فرشتهلر کرورلر ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ و ایتورلر دنیا ده یخشی لقلارغه
صبرکنر سبیلی هر قایغو خفادن سلامتک سر که اولسون ﴿فَقَعَمَ عِزِّي الدَّارِ﴾
یورطکیزنك عاقبتی فی حوشدر یعنی جنت ﴿وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾
سول الله تعالی آلا رغه قاتیلق ایله امر ونهی قیلغان سوکنده آلا ر الله نك عهدنی
بوزارلر یعنی الله تعالی فوشقان اشلرنی قیلما سار و طبعان اشلرنسندن طبولماسلر
﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ الله تعالی فوشلورغه
فوشقان کشی لر برلان بوزلوشورلر آیرلشورلر ویر بوزنده بوزولقلار قبول
بوررلر ﴿أُولَئِكَ لَهُمُ الْعَذَابُ﴾ آلا رغه در که الله نك لعنی ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾

وَالرَّاعِدِ قِصَاحَتِ يورط یعنی جهنم ﴿اللَّهُ يَسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ الله تعالی نلہ گان کشتی کہ رزقنی کیک فلور و نلہ گان کشتی کہ نار فلور، ﴿وَفَرَحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ خلقی لر دنیا زینتی برلان شادلانور لر ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ﴾ حال بو کہ آخرت زینتی فاشندہ دنیا زینتی یک آرزغہ فاندہ لولہ طرغان نرسدر ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ لَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ مشرکلر ایندلر کاشکی محمدگہ اوز بنگ پیغمبر لگینه قرآن غہ باشغہ بر دلیل ایندر لسه ایدی ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ يَضِلُّ مَنْ يَشَاءُ﴾ آلا رغہ ایت محمد البتہ الله تعالی نلہ گان کشتی سنی آذرور ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ الله تعالی گہ توبہ ایدوب هدایت سورغان کشتی لر نی توغری بولغہ کوندر ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَنَطَمَنُوا فَلَؤَبَّهْمُ بَدْرُ اللَّهِ﴾ اول توغری بولغہ کونگان کشتی لر شول کشتی لر در کہ ایمان کیتورور لردہ کوکل لری اللہنگ ذکر ی برلان فرار تابار ﴿إِلَّا بَدْرُ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ اگاہ بولکنز اللہنی ذکر ایتو برلان کوکل لر فرار تابار ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحَسُنَ مَا أَجْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ایمان کیتوروبدہ ایندگو اش لر اشلہ گان کشتی لر گہ شادلق و خوشلق اولور و یا کہ طوبی دیگان آغاج آستندہ کولہ گہ لنو بولور و توراجق کورکام اورن لار بولور ﴿كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ﴾ سنک قومک دن اول اونوب کبتکان قوم لر گہ پیغمبر لر یبار دکمز کبی بو قومگہ سنی پیغمبر اینوب یساردک ﴿لَتَتْلُوا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ﴾ سکا وحی ایندکمز فر آننی اول قوم گہ او قومافک اوچون لکن اول مشرکلر رحمت ایاسی بولغان اللہغہ شرک قیلالر ﴿قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ سین آلا رغہ ایت اول الله منم ربمدر و آکار غہ باشغہ هیچ عبادتہ کہ یارارلق نرسہ یوقدر فقط اولغندہ ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ اول اللہغہ غنہ توکل ایندم ﴿وَالَيْهِ مَتَابٌ﴾ اول اللہغہ در فایتماقمز ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ اگر قرآن او فومق برلان ناولر اورن لارندن کویچر لسه لر ایدی ﴿أَوْ قَطَّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ﴾ و یا کہ اول قرآن برلان یراق یرلر آرزوقندہ کیلسدر یعنی یاقین ایدلسدر ایدی ﴿أَوْ كَلَّمَهُ بِالنُّوْتَى﴾ یا کہ اول قرآننی او فومق برلان اولکلر سوبلشسه لر ایدی اول مشرکلر همان دہ ایمان کیتورماس لر ایدی. بو آیہنگ اینووینہ سبب: مکہ مشرکلری ایندیبلر سن حق پیغمبر بولساک بزنگ سفر لر مزی یاقین قیل! اولکلر مز برلان سویلاش! و مکده گی ناولر نی یبار! دیوب. ﴿بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ بلکه بارچہ اش الله تعالی اخبارندہ ﴿أَفَلَمْ يَأْتِسَّ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ ایا ایمان لی کشتی لر بیلیرمی الله تعالی تسلای ایدی بر یوزندہ گی جمیع خلائقنی هدایت کہ

سالور ایدی لکن الله تعالی اولده بعض آدم لرنک هدایتین تلامگان شونک ایچون
 بعض آدم لرنی هدایت که سالی دیب ﴿ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا
 قَارِعَةٌ ﴾ مشرک لرگه قیلغان ناچار اش لری او چون همیشه بلا وقتنه ایرشوب نورادر
 ﴿ أَوْ تَحُلُّ قَرِيْبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ ﴾ ویا که لول بلا وقتنه آلا رنک یرلرینه
 یاقن یرگه ایرشوب بولار همیشه اللهنک وعده سی کیلگانچه فور فوده نورورلار
 ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ الْمِعَادَ ﴾ تحقیق الله تعالی وعده سیننه مخالف ت قیلماس ﴿ وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُ
 بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ تحقیق سندن اول کیلگان پیغمبر لرده قوم لری طرفندن استهزا
 و مسخره قیلندی لار ﴿ فَأَمَلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ مشرک لرگه شولایده استهزا لرینه
 فارشی حاضر عذاب ایندر مادم مهلت یردم ﴿ ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ ﴾ سوگره آلا رنی عذاب
 ایله نوندم ﴿ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴾ بس منم عذابم آلا رغه نی روشلی فاتی اولدی
 شونندن عبرت لسه لر ایدی ﴿ أَفَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ﴾ هر کشی ننگ
 عملینه مطلع اولغان الله تعالی بر لان هیچ نی دن خبری بولماغان صنم لر برابر
 بولور لاری؟ البته بولماس لار ﴿ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ﴾ مشرک لر الله تعالی گه شریک
 اثبات ایندی لار ﴿ قُلْ سَمُّوهُمْ ﴾ ایت محمد آلا رغه سز اول شریک لر نی بیان قیلگر
 عبادت قیلنورغه لائق لاری ایکان؟ ﴿ أَمْ تَتَّبِعُونَ مَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ ﴾ ایاسز الله
 تعالی گه یرده بلمگان نر سه سی بر لان خبر یرور سزی گویا که یرده آلا رغه
 شریک بارده آنی اوزی بلی سز گنه بله سز شولای قیلا سزی هیچ آلا ی نو گل
 یرده و کوکده اللهغه هیچ شریک یوق والله یرده و کوکده اولغان نر سه لر نی همه سن
 بلدر ﴿ أَمْ بظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ﴾ حقیقی اولما زدن سوز لر ظاهری ایله صنم لر نی اله
 دیدگری؟ ﴿ بَلْ زَيْنٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ ﴾ بلکه مشرک لر گه مکر و حبله و کفر
 سوز لر ی زینت لی کور ندی ﴿ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ﴾ والله بولندن منع قیلندی لار
 ﴿ وَمَنْ يَضِللِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴾ الله تعالی بر کشی نی آذر سه آنی هدایت که
 کوندر گوی هیچ کم بولماس ﴿ لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ﴾ آلا رغه دنبا ده اوق
 عذاب بولور اولئر لمرک، اسیر توشمک کبی ﴿ وَلِعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ ﴾ و آخرت
 عذابی بیگراک فاتی و مشق لیر العذر ﴿ وَمَالَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴾ آلا رنی الله تعالی
 عذایندن هیچ کم سافلا غوی بولماس ﴿ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ ﴾ تقوی کشی لر گه
 وعده قیلغان جنت ننگ صفی ﴿ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ جنت آغا چلرینک توبلرندن
 یلغه ارده سولار آغار ﴿ أَكَلُوهَا دَائِمًا ﴾ اول جنتنک یمش لر ی دائم در ﴿ وَظَلَّهَا ﴾ وهم
 کوله گه سی ده دائم در ﴿ تَلْكُ عَنِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا ﴾ اوشبو جنت و یمش لر حرام لاردن
 سافلانغوی کشی لر ننگ صو کفی اورن لاری در ﴿ وَأَعْنَى الْكُفْرِينَ النَّارُ ﴾ اما

مشرك لرنك صوتي اورن لاری او طدر ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ بَفُحُوءٍ بِمَا أَنْزَلْنَا
 عَلَيْكَ﴾ بز اولده آلا رغه كتاب بيرگان كشي لر يعني اهل كتاب مؤمن لری سكا
 ايندرلگان فرآن رغه شادلانالر ﴿وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يَنْكُرُ بَعْضَهُ﴾ وشول گر و هلردن
 بمضاری فرآن نك بعض حكم لرینی انكار اينلر ﴿قُلْ إِنَّمَا أَمَرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا
 أُشْرِكَ بِهِ﴾ سين محمد آلا رغه ايت تحقيق مين فقط الله رغه عبادت قبلور رغه
 و آلا رغه هيچ شريك قبلداسقه بيورلدن ﴿إِيَّاهُ ادْعُوا وَإِلَيْهِ مَابِ﴾ الله رغه عبادت
 قبلور رغه اونديمين وفايتاچق برنده الله رغه در ديب ﴿وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾
 اوشانداق فرآن ني عرب لساني برلان حاكم قبلوب ايندردك ﴿وَتَن آيَمْتُ أَمْوَاتِهِمْ
 بَعْدَ مَا جَاءَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ اگر سين محمد سكا
 الله دن علم فرآن كيلگان سو كنده، آلا رنك هو الرينه ايارساك الله دن كيلگان
 عذابدن سني سافلا غوجي و ياردم بيروچي بولماس. يهودلر اينديلر محمد حق
 ييغمبر بولسه كوب خاتون آلماس ايدى ديوب، شول حقه ده بو آيت ايندى: ﴿
 وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَفُرْيَةَ﴾ سن دن اولده بز ييغمبر لر
 يياردك و آلا رغه كوب خاتون و كوب بالالر بيردك ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
 بآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ الله نك اذن دن باشقه هيچ بر ييغمبر رغه بر علامت و دليل كيتورور رغه
 درست تو گل ﴿لَسَلَّ أَجَلٌ لِكِتَابٍ﴾ هر نرسه نك وقى و مدتي و هر كم نك اجلي
 ياز لمشدر شوندن اولده هم سو كنده بولماس ﴿يَتَخَوُّهُ اللَّهُ مَا بَشَأُ وَيُنَبِّئُ﴾ الله تعالى
 نلاگان نرسه سني جو بار و نلاگان نرسه سني ثابت قبلور نلاگان كشي لرنك گاهلرن عفو
 قبلور نلاگان كشينك شول كوي نجه فالدر ﴿وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ كتاب نك اصلي يعني لوح المحفوظ
 الله تعالى فاشنده در ﴿وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضُ الَّذِي نَعُدُّهُمْ﴾ اي محمد مشركلر رغه وعده
 قيلنغان عذاب نك بعض سني سكا ده كور ساتورمز ﴿أَوْ تَوَقَّيْتُكَ﴾ ويا كه آلا رغه
 عذاب كيلماسدن اول سنك جانكشي آلورمز ﴿فَأَنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ﴾ سنك اوستنكه
 لازم نرسه فقط فرآن ني امت لر كا ايرتدر مكدر ﴿وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ آلار ني
 حساب ايتوب جزا بيرمك بز نك اوزارمز رغه در ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
 مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ ايا آلار كوروب عبرت آلي لاری بز مشركلرنك برلرني
 كيمونه بارامز برلرني قول لرن دن كبته بارادر ﴿وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعْتَبَرَ لِحُكْمِهِ﴾
 الله تعالى حكم ايتدر كه آنك حكمني هيچ كم رد قبلوچي بو قدر ﴿وَهُوَ سَرِيعُ
 الْحِسَابِ﴾ الله تعالى نك اوج آلوي يك تيزدر ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بو سنك
 امنك دن اولگي خلق ده اوز ييغمبر لرينه مكر و حيله لر قبلدیلر ﴿فَلِلَّهِ الْمَكْرُ
 جَمِيعًا﴾ مكر و حيله ده بارجه سي الله نك مخلو في در كه الله تعالى بر كسمه رغه يار هم

و بر سه مکر و حيله نك هيچ تاثيرى بولماس بيلم ما تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ بِهَر نَفْسِنِكَ
 كَسَبَ اِيْتِكَانِ عَلِيّى اللّٰه تَعَالَى بِلَهْدِر ﴿وَسَيَعْلَمُ السُّكْرُ لَمَنْ عَفَى الدَّارُ ﴿﴿
 مَشْرُكُلَرِ آخِرْتَدَه جَنّت كَمِگَه بولغانى نيز بولورلر ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 لَسَتْ مَرْسَلًا ﴿ مَشْرُكُلَرِ سِين يَغْمِر نوگل ديوب ايتورلر ﴿قُلْ كَفَى بِاللّٰه شَهِيْدًا
 بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ﴿ سِين آلارغَه ايت سز نك بزلان منم آرادَه شاهد بولورغَه اللّٰه تَعَالَى
 يَتَار ديوب ﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ السُّكْتَبِ ﴿﴿ وَهَم قوللر نده نورات وانجيل بولغان
 مؤمن لردَه بولورغَه يَتَار

سورة ابراهيم عليه السلام اثنان وخمسون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿الْاٰ﴾ معناسنى اللّٰه تَعَالَى گنه بِلَهْدِر ﴿كُتِبَ اَنْزَلْتَهُ اَيْكَ لِتُخْرَجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 اِلَى النُّوْرِ﴾ اوشبو كتابنى سكا آدم لرنى فارانغولقدن ايمان نورينه چغارمافك
 اوجون ايندردك ﴿بِاذْنِ رَبِّهْم﴾ رب لارينك ارادهسى بزلان ﴿اِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ
 الْحَمِيدِ ﴿﴿ غَالِب وِماقتاولى اللّٰه تَعَالَى نك بولى بولغان اسلام ديننه كوندرمكك اچون
 ﴿اللّٰهُ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ﴾ اول اللّٰه شويله اللّٰه دركه برده گى
 وكوكده گى نرسه لر بارچهسى آنك ملكى در ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِيْنَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيْدٍ ﴿﴿
 مَشْرُكُلَرِگَه قَانِى عَذَاب سببلى نى زور هلاكت ونى زور حسرتدر ﴿الَّذِيْنَ
 يَسْتَحْبِبُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ﴾ آلار شونداين كشيبلردك آخرتنى تاشلاب
 دنياى غنه ياراتلر وشونك ايله مغرور بولالر ﴿وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَغْوُنَهَا
 عَوْجًا﴾ وخلقنى اللّٰه بولندن طيوب اسلام ديننه نچوكده بولسه بر اوزگارونى
 ضعيفلكنى نلى لر ﴿اُولٰٓئِكَ فِى ضَلٰلٍ بَعِيْدٍ ﴿﴿ آلار حق لقدن يراق آزغون لقدم
 ﴿وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسٰنٍ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بز بر قومگه يغمبرلر بيلرگان ده
 شول قوم نك اوز تالرنده سويله شه نورغان كشى نى يغمبر ايتوب يباردك تاكه
 شريعت حكملرينى اوز تالرنده بيان ايتسون اوجون ﴿قَبُلُّ اللّٰهُ مِنْ يَشَاءٍ
 وَيَهْدِى مَنْ يَشَاءُ﴾ اللّٰه تَعَالَى تله گان كشى نى توغرى يولده قبولر وتله گان كشى نى
 آزدورر ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيْمُ ﴿﴿ اللّٰه تَعَالَى غَالِب وِماصلحت جه اشن قبلغوچيدر ﴿
 ﴿وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِآيٰتِنَا اَنْ اَخْرَجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّوْرِ ﴿ نَحْقِيقُ بَز
 موسى نى يغمبر ايتوب يباردك اوزم نك آيت وِمعجزلر مز بزلان قومكنى كفر
 فارانغولقدن ايمان ياقبليغنه چغار ديوب ﴿وَدَكَّرْهُمْ بَايٰمِ اللّٰهِ﴾ وِآلارغَه اللّٰه تَعَالَى نك

ازلگی امتلرگه ایبرگان بلا وقتلرنی سویله دیوب ﴿ان فی ذلک لآیة لکمل
 صبار شکور ﴿﴿ بلا وفضاغه صبر ایتوب نعملرگه شکر ایدوجی قوم گه ازلگی
 است حاللرن و آلاغه یبارلگان ییغبرلرنک حاللرن بلوده کوب و عظمر عبرتلر
 باردر ﴿واذ قال موسى لقومه اذکروا نعمة الله علیکم﴾ موسی علیه السلام ایتدی :
 ای قوم الله تعالی نك سزگه بیرگان نعمتلرنی یادکوزغه نوشرکز! ﴿اذ انجیکم من آل
 فرعون یسومونکم سوء العذاب﴾ شول وقتنی ایسکزگه نوشرکز الله تعالی سزنی
 فرعون قومندن فوتقاردی آلا سزنی فانی عذاب قیلالر ایدی ﴿ویدبحون انباءکم﴾
 و آلا سزنگ بالالرکزنی بوغازلی لار ایدی ﴿ویستحبون نساءکم﴾ و خاتونلارکزنی
 ترک فالدبرلر ایدی ﴿وفی ذلکم بلاء من ربکم عظیم﴾ ﴿والآنک اوشواشلرند
 سزگه ربکزدن الوغ بلا باردر ﴿واذ تاذن ربکم لتن شکرتم لآزیدنکم﴾ ودخی
 شول وقتنی ایسکزگه نوشرکز الله تعالی سزگه اعلام قیلدی اگر سز بیرگان
 نعمتلریمه شکر ایساکز مین دخی اول نعمتنی آرتدیرون ﴿ولئن کفرتم ان
 عذابی لشدید﴾ اگرده کفران نعمت قیلسا کز منم عذابمه بیک فاتی در دیب
 ﴿وقال موسى ان تکفروا اتمن فی الارض جمیعا﴾ موسی علیه السلام ایتدی: اگر
 سز و باشقه بر یوزنده گی بارچه خلق اللهغه شرک قیلسا کزده ﴿فان الله لغنی حمید﴾
 الله تعالی سزنگ ایمان و طاعت نکردن مستغبدر و سز لرگه بیرمش نعمتلریمه حمد که
 مستحقدر سزنگ کفران نعمت ایدونکز اوزنکزگه گنه ضرردر ﴿انتم یانکم
 نبوا الدین من قبلکم قوم نوح و عاد و ثمود﴾ موسی علیه السلام قومینه ایته ایا سزگه
 کیلگانی یوقی؟ سزدن اول کیلوب کیتکان نوح و عاد و ثمود قومی نك خبرلری،
 ییغبرلرینه انکارلری سبیلی الله تعالی آلا رنی نچوک هلاک قیلدی ﴿والذین من
 بعدهم﴾ و آلا رن سوک کیلگان قوملر کده خبری کیلگانی یوقی؟
 ﴿لا یعلمهم الا الله﴾ اول سوک کیلوب هلاک بولوب بتکان قوم نك
 سانون الله دن باشقه ذات بلماس ﴿چاءتهم رسلهم بالبینت﴾ آلا رنک
 ییغبرلری دلیل و معجزملر برلان کیلدیلر ﴿فردوا ابدیهم فی افواهم﴾ بس آلا ر
 قوللارن آغزلرینه فایتاردیلر یعنی رسوللرینه آچولاب بارماقلارین نشلادیلر
 ﴿وقالوا انا کفرنا بما ارسلتم به﴾ و ایندیلر تحقیق بز سزنگ ایله بیرگان کتابلرغه
 و شریعتکه منکرلریمز ﴿وانا لفی شک مما تدعوننا الیه من رب﴾ و بزنی آکارغه
 عبادت ایبارگه اوندی نورغان الله حقتدهده بز بیک فاتی شکدهمز دیدیلر ﴿فانت
 رسلهم فی الله شک فاطر السموت و الارض﴾ آلا رنک ییغبرلری ایتدی لر برلرنی
 و کولرنی یاراتقوجی اللهغه شک ایته سزنی؟ ﴿یدعونکم لیغفر لکم من ذنوبکم﴾

سز لارنى ايمان غه اونديدر گناهلر كزنى بارلقار اوجون ﴿وَيُؤَخِّرُهُمُ إِلَىٰ أَجَلٍ
 مُّسَيٍّ﴾ و سزنى دنياده عذاب قلدای لوح المحفوظده يازلفان ويلگنگنگان و فقه
 قدر يعنى اجل و قينه قدر كيچو كدر اوجون ديو ﴿قَالُوا﴾ آلا ر ييفمبر لر ينك
 بو سوزلر ينه فارشى اينديلر ﴿إِن أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ
 يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ سز بزنگ كى آدملر سز باشقه هيچ آرتلق كز يوق فقط سز
 آنالار سز عبادت قيلغان صنم لار زدن بزنى طبارغه نلى سز ديو ﴿قَالُوا نَسْأَلُكَ بَيْنَ
 بِنِ سِ سِ بِزْ كِ اوز كز نك ييفمبر ل كز كز كز آچيق دليل كينور كز ﴿قَالَتْ لَهُمْ
 رُسُلُهُمْ إِن نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ييفمبر ل آلا رغه اينديلر : درست بز بارى بر
 سز نك كى آدملر سز ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ سِنِ بَشَرٍ مِّنْ عِبَادِهِ﴾ لكن الله تعالى
 بنده لرى آراسندن اوزى تلاگان كشى سينه ايمان ، اسلام ، هدايت نعمتى انعام
 ايدر ﴿وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُم بِسُلْطٰنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بز كه هيچ الله نك اذندن
 باشقه بر دليل و معجزه كورساتور كه لائق توكل ﴿وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾
 مؤمنلر الله غه توكل قلسونلر ﴿وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ لَا نَتَوَكَّلَ عَلَىٰ اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سَبِيلًا﴾
 بز لرنى توغرى بولمزغه كوندرگان الله غه نك توكل قيلماسغه و آنا رغه اوشان باشقه
 كرك البته آنا رغه غه توكل قيلمز ﴿وَلَنَضْرِبَنَّ عَلَىٰ مَا أَدْبَيْتُمْونَا﴾ بز كه قيلغان
 اذا و جفا كز غه بز البته صبر قيلورمز ﴿وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ توكل
 ايدوجى لار الله غه توكل ايتسونلر شونده خير نابار لر ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 لِرُسُلِهِمْ﴾ مشركلر ييفمبر لر ينه اينديلر : ﴿لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ أَرْضِنَا﴾ البته بز سزنى
 بر مزدن چغارورمز ﴿أَوْ لَنَعُوذَنَّ فِي مَلْئِنَا﴾ ويا كه بز نك دينمز كه قايتور سز ديب
 ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهَلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ اول ييفمبر لر كه ربلرى و حى قلدى
 البته بز اول ظالم مشركلر نى هلاك ايتارمز ﴿وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾
 و آلاردن سوك اول يرده سزنى تورغزرمز ﴿ذٰلِكَ﴾ اوشبو ياردم ايله و عدملر
 ﴿لَمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ قيامت كون منم حضور مده تورودن قورققان ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾
 وهم منم عذاب بر لان قيلغان و عيديمدن قورققان كشير كه در ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ و هر
 ابكى قوم الله دن ياردم استاديلر ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنيدِ﴾ هر ظالم ، و معاند
 هلاك اولدى الله تعالى آلا رغه ياردم ايتمادى ﴿مِنْ وَرَآئِهِ جَهَنَّمُ﴾ اول ظالم لر نك
 آرتلار ينده يعنى اولدكلرى سونكره آلا رغه جهنم باردر ﴿وَيُسْفِي مِنْ مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾
 و تموغ خلقى نك نندن آفغان سارى سولر بر لن سوغار لور لار ﴿يَتَجَرَّعُهُ وَلَا
 يَسْكَادُ يَسِيحُهُ﴾ اول سونى يونار غه بيك طر شور لكن بوغاز نندن اوتكارو كه
 قادر بولماس ، ﴿وَيَأْتِيهِ التَّوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِبَيْتٍ﴾ و آكار غه هر بر

اعضاسندن اوتورلك صزلولار كيلور لكن همان ده اولماز ﴿وَمَنْ وَرَّاهُ عَذَابٌ
غَلِيظٌ ۝۱۱﴾ واول صامی سو سو كنده ينه ده بيك فانی عذاب بولور ﴿مَثَلُ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۝۱۲﴾ الله تعالیٰ كه شرك قیلغان كشی لرنك مثالی: ﴿أَعْبَادُهُمْ كَرَّمَادٌ
شَدَّدَتْ بِهِ الرِّبْحُ فِي يَوْمٍ غَاصَفٍ ۝۱۳﴾ آلارنك عمللری، بيك فانی ایسكان جیللی كونده
اوچرغان كول كبی اوچوب بته چكدر ﴿لَا يَفْقَرُونَ مَا كَسَبُوا عَلَيَّ شَيْءٌ ۝۱۴﴾ كسب
ایسكان عمللری برلان هیچ نرسه كه قادر بولماس لار ﴿ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۝۱۵﴾
آلارنك شول اوزلرینك شركلرن بختی كورب بورمكلری حق لقدن یراق
بولغان ضالالتدر ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۝۱۶﴾ ایا بلی سگمی؟
الته بلاسك الله تعالیٰ حقلق ومصلحت برلان بر وكوكلرنی باراندی ﴿أَنْ
يَشَأْ يُذْهِبَكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝۱۷﴾ اگر الله تعالیٰ تلاسه سزنی بتروب اورنكزغه
باشقه یا نا خلق كینورر گده قادردر ﴿وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝۱۸﴾ اول اش اللهغه
برده آغر توگل ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا ۝۱۹﴾ بارجه سی قبرلرندن چنوب حساب اوچون
الله حضورینه جبولورلار ﴿قَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا ۝۲۰﴾
اوزلرینك عقللری وفكرلری ضعیف بولوب اوزلرینك رئیسارینه ایارب
آزغان كشیلر رئیسارینه ایترلر بز سزگه ایارب یوردك سز اینكاننی قیلدق
﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۝۲۱﴾ ایمدی سز بو كون الله نك عذابندن
آزغنه سنی بواسه ده بزدن بیاره آلورسزنی؟ ﴿قَالُوا لَوْ هَدَيْنَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ ۝۲۲﴾ الوغ
دیگان لری ایبورلر: اگر الله تعالیٰ بزنی توغری بولغه كوندركان بولسه ایدی
بزده سزنی كوندركان بولور ایلك لكن اوزمز یا كلش بولده بولغانمز هم
سزنی شول بولغه اندادك ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنْ مَحْصَبٍ ۝۲۳﴾ كبروك
صبر ایتك وكبروك جزع فزع قیلیق بزگه برابردر بزگه فوتولاچق اورن بوقدر. ﴿وَقَالَ
الشَّيْطَانُ لِمَا فَضِيَ الْأَمْرُ ۝۲۴﴾ هر اش تمام اولوب جنت خلقی جنت كه، نموغ خلقی نموغغه
كركاچ شیطان ایبور: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ ۝۲۵﴾ ای خلق الله تعالیٰ سزگه حق وعده
قیلدی، دنیا ده وعده قیلغان لری بارده كوز آلامزغه كیلدی ﴿وَوَعَدْتُمْ فَأَخْلَفْتُمْ ۝۲۶﴾
من ده سزلارگه یاغان وعده لر قیلدمه وعده مده سزگه مخالفت قیلدم وعده مده
تور مادم ﴿وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ ۝۲۷﴾ ومن سزگه سوبلكان سوزلریده هیچ
بر دلیلده بوق ایدی ﴿إِلَّا أَنْ دَعَوْتُمْكُمْ فَأَسَجَبْتُمْ لِي ۝۲۸﴾ مگر مین سزنی او ندادم ده
سزده من سوزمنی قبول ایتردر ﴿فَلَا تَلْمُزُونِي ۝۲۹﴾ بس ایندی بو كون منی شلته لمه كر
﴿وَلَوْ مَوَّأْنَا نَفْسَكُمْ ۝۳۰﴾ اوز كرنی شلته قیلوكر ﴿مَا أَنَا بِمُضِرِّخِكُمْ ۝۳۱﴾ مین سزگه یاردم
ایته آلمی من ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُضِرِّخِي ۝۳۲﴾ وسز مكا یاردم ایته آلمی سز ﴿إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا

أَشْرَكْتُمُونِي مِنْ قَبْلُ ۚ وَدِينَا وَمَنْ قَبْلَهُ مِنَ الْإِسْلَامِ هُوَ الْوَحْدَاقَةُ ۚ فَكُونُوا مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ۚ
 يَارَاقِمِينَ ۚ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ تحقېق ظالم لرغه ېك رنجكوجې عذاب
 بولور ۚ ﴿ وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ ۚ إيمان كېترو بده ېخشی
 اشلر قېلغان كشی لرنې جنت كه كرتلور ۚ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ اول جنت ده كې
 آغاج نوبلر نندن ېلغلر صولر آغار ۚ خُلْدِينَ فِيهَا بِأَذْنٍ رَبِّهِمْ ۚ الله تعالى نك اذنی
 برلان اول جنت لرده منگوقالورلار ۚ نَجِيَّتَهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۝ اول جنت خلقې نك برسې نك
 برسېنه هديه سې سلامدر ۚ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً ۚ بلاسكې محمد
 (لا اله الا الله) كلمه سېنه الله تعالى نېنداې عجب مثال ېيان ېبلادر ۚ كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ ۚ
 اول كلمه خوش و ېخشی اوسكان آغاج كېدر ۚ أَصْلُهَا ثَابِتٌ ۚ آنك نامر لری
 ېرده محكمدر ۚ وَفَرُعُهَا فِي السَّمَاءِ ۚ و ېوناقلرې ېوقارې هوا ده در ۚ ثُوتِي أُولَئِكَ كُلٌّ
 حېن باذن رَبِّهَا ۚ اول آغاج الله نك امرې برلان هر وقت ېمشی ېرور اوشانداق
 اول ايمان كلمه سېده مؤمن نك كوكولنده محكم اولور وشول ايمان دن حاصل
 بولغان عمل صالح كوكگا آشار. و ايمان لې كشی هر وقت فرض بولغان شېلر
 اوتاب نوابې بولاتور ۚ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝ الله تعالى
 بنده لرگه شوندا ېن مثال لر ېيان اېنه در تا كه آلا شول مثال لردن عبرت لوب
 وعظملنسولر اوچون ۚ وَمِثْلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ ۚ اما نچار وكفر سوزنك مثالی ۚ كَشَجَرَةٍ
 خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ۝ ېر اوستېنه سورلوب چقغان حېت
 آغاج كېدر كه هېچ آنك فرارې بوقدر، اوشانداق كفر سوزېده هېچ دلېل
 برلان فرار نابقانې بوق ۚ يَبَيِّنُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَفِي الْآخِرَةِ ۚ ايمان كېلتورگان كشی لارنې الله تعالى، دېناه هم آخرت ده، دلېل
 برلان ثابت بولغان لا اله الا الله كلمه سېنه ثابت قېلور شول سوزده نورورلر
 ۚ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ ۝ اما ظالم لرنې آداش دېرور اول كلمه نې اېنه بلماس لرد ۚ وَيَفْعَلُ
 اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۝ الله تعالى اوزې تلاكان اشنې قېلور ۚ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا
 نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا ۚ كورې سكې محمد شول كشی لرنې كه الله تعالى ېرگان نعمت نې
 كفر برلان آلامش دېرور الله تعالى آلا رغه دېن اسلامنې و كېك رزق ېردې،
 آلار اېسه مشرك لرد ۚ وَأَحَلُّوا قَوْلَهُمْ دَارَ الْبُورِ ۝ و ابارگان قوم لرنې هلاكت
 ېور طېنه سالدېلر ۚ جَهَنَّمَ ۚ اول ېورط جهنمدر ۚ يَصَلُّونَهَا ۚ كرورلر اول جهنم گه
 ۚ وَيُنْسِ الْقَرَارُ ۝ نې فباحت فرار ېسلاچق اورن در اول جهنم ۚ وَجَعَلُوا لِلَّهِ
 أَنْدَادًا ۚ و اول مشرك لرد الله شېكلر قېلدېلر ۚ لِيُضَلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ۚ خلق نې الله
 بولندن آزدرور اوچون ۚ قُلْ تَتَّبِعُوا ۚ آلا رغه اېت محمد دېناه نفس وهو انكز

تلا گانچه فايده لنوب فالنكر ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ بس تحقيق آخرتده باراجق
 اور نكر جهنم در مؤمن لر كه بشارت اوچون الله ايتنه ﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا
 ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا يَخْلَى﴾
 ای محمد منم مؤمن بسنده لر بيمه ايت: دوستلق وهم ساتو آلو بولمی نورغان
 (قيامت) كونی كېلما سدن لك نماز لر بڼ او فوسون لار و بز بيرگان مال لر نندن
 ياشرين هم اشكاره صدقه لر بيرسون لر الله تعالی اوزينك كمال قدرتن بيان ايدب
 ايتنه ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ الله تعالی شونداين قادر دركم ير و كوكلرني
 ياراتدی ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ﴾ و كوكدن ياغمور
 سووی ايندروب سزگه رزق بولسون اوچون اول سو برلان نورلی
 بمش لر چغاردی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ الْفَلَكَ﴾ و سزگه كاراب لارني مسخر قبلدی ﴿لِتَجْرِيَ
 فِي الْبَحْرِ بِأَمْرٍ﴾ الله نك امری برلان دينگرده بورمك نكر اوچون ﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ
 الْآتِينَ﴾ وهم سزگه يلفه لرني ده مسخر قبلدی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَاتِيْن﴾
 ودخی آشغوب بورگوچی آی برلان فوياشني سزگه مسخر قبلدی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ
 الْبَلَّ وَالنَّهَارَ﴾ وهم سزگه كېچه وكوندزني مسخر قبلدی بس هر برسندن
 مقصود بولغان فائدهني هيچ تخلفسز آلوب طررسز ﴿وَأَاتِيَكُمْ مِنْ كُلِّ مَاءٍ سَائِطٍ﴾
 و اول الله تعالی سور اغان نرسه لر كزنك هر برسني بيردی ﴿وَأَنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ
 لَا تُحْصُوهَا﴾ الله نك بيرگان نعمتلرني سايسا كزده سايب بتوره آلماز سز ﴿إِنَّ
 الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ﴾ تحقيق آدم بيك ظلم ايدوب حق اشكه قارشوچان وكفران
 نعمت قبلوچان در ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ ياد ايت شول
 وقتني كه ابراهيم ايتدی: ای ربم بو مكه شهرني سين هر بلا و آفتدين امين قبل
 ﴿وَأَجْنِبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ و اوزمني و اوغلمني صنملارغه عبادت قبلودن براق
 قبلغل ﴿رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَّ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ﴾ ای ربم اول صنملار كوب كشي ني
 آزدريدلر يمني كوب كشينك آزماقنه سبب بولديلر ﴿فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ كم مكا ايارسه
 اول منم امتندن در ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ و بر كشي مكا ابارمايچه گناهي بولسه
 ﴿فَأَنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بس شكسز سن غفور ورحيم سك اول كشي ني اسلامغه
 كېلتورب پارلغار غه سن قادر سك ﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ
 عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾ ای ربم من بعض بالارمني ايگون اوستوري نورغان و محترم
 او بوك (كعبه) فاشنده ابكي ناو آراسنده اووی سو پرگه ابلتوب فويدم. قصه حضرت هاجر
 حضرت سارونك جار يسي ایدی آني ابراهيم عليه السلامه هبه ايتدی سونكره هاجر دن
 اسماعيل عليه السلام توغدی حضرت سارونك، اوزدين بالا بولما دغندن هاجر دن بالا توغاج

عار لایوب ابراهیم علیه السلامین هاجر فی بالاسی ایله شام بریه جفار رغه فوشدی
 ابراهیم علیه السلام آلا رنی مکه برینه جفاردی اسماعیل علیه السلام اوسکاج آناسی
 ابراهیم علیه السلام ایله برابر کعبه شریفنی بنا ابتدایر شول وقت ابراهیم علیه
 السلام بو دعای اوقدی ﴿ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَثَدَةً مِنَ النَّاسِ يَهْوَىٰ إِلَيْهِمْ ﴾
 ای ریمز آلا رغه نماز لارن اوقورغه توفیق بیر وینده لر کنگ کو کلبه آلا رغه
 محبت سال نا که مکه گه بارسون لارده ساتو اینوب فرداشک آرندروب دنیا لاری
 کیکایسون ﴿ وَأَرْزُقْهُمْ مِنَ النَّعْتِ ﴾ و آلا رغه یمشدر بر لان رزق بیر ﴿ تَعْلَمَهُمْ
 بِشُكْرِهِمْ ﴾ شولای اینساگ شاید آلا ر شکر ایتار لر ﴿ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي
 وَمَا نُعْلِنُ ﴾ ای ریمز سین بزنگ یاشرگان و اشکاره قیلغان عمل لر منی بله سگ
 ﴿ وَمَا يُخْفِي عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴾ یرده و کوکده الله تعالی گه
 هیچ بر شی یاشرون تو گل بز مناجات لر مز بر لان بنده چیلک منی اظهار قیلان
 یارب کمال رحمت کنی قیلغل ﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ﴾
 قارت کوننده مکا اسماعیل و اسحاق فی هبه قیلغان الله تعالی گه حد اولسون
 ﴿ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴾ تحقیق منم ربم دعا لر نی ایشکوجی و قبول ایشکوجی در
 ﴿ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ﴾ یارب منم اوز منی همده بالار منی نماز
 اوقوجان قیل ﴿ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ ﴾ ای ریمز دعا لر منی قبول قیل ﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي
 وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴾ یارب اوز منی هم آنا، آناسی و باشقه
 مؤمن لر نی قیامت کوننده مغفرت قیل ﴿ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۗ
 إِي مَحَد ظالم لر قیلغان اشدن الله تعالی غافل دیوب ظن ایتمه غافل تو گل آلا رنگ
 جزا لاری بیورر ﴿ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴾ فقط اول ظالم لر نی
 کیچوکورده در کوز لر نگلوب تورغان قیامت کوننده قدر گه ﴿ مَهْطَعِينَ مَعْنَى
 رُؤْسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ﴾ اول کونده باشلارن بو گوب آشغوب، آشغوب
 اوند اوجی گه نابا کبلور لر کوز لاری قور فولارندن یومولما ینچه نگلوب تورور
 ﴿ وَأَفْتَدَتْهُمْ حَوَاءٌ ﴾ و قور قو سبلی کو کللری هیچ نرسه فهم لماس ﴿ وَأَنْذَرَ النَّاسَ
 يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ ﴾ آدم لر نی آلا رغه عذاب کیله نورغان کوفدن قور قوت
 ﴿ قَبُولِ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِرْنَا إِلَىٰ آجَلٍ قَرِيبٍ نَجِّتْ دَعْوَتَكَ وَتَّبِعِ الرُّسُلَ ﴾
 بس شول کونده ظالم کشی لار ایتور لر ای ریمز بز گه آزاراق مهلت بیر گل
 دنیاغه قایتاروب آزغه بزنی توتقل نا که بز دعوت کنی قبول ایدوب پیغمبر لر کاده
 ایلورر ایدک الله تعالی آلا رغه ایتور ﴿ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُمْ مِنْ
 رُؤْسِ الْقَوْمِ ﴾ ایاز دنیاغه و فنده، بزنگ بو مال و دولت مز بته چک تو گل و قیامت کونی

بولاجق دیگان سوز بیکار و بالغان سوز دیب بزمین ایتوچی لر نو گلکی ایدکز؟
 ﴿وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكَانِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ دیناده و فتنه سز، اوزلرینه ظلم ایتوچیلرنک
 یعنی عاد، ثمود قوم لرنک اورنلارنده توردکز ﴿وَوَيَبِّينَ لَكُمْ كَيْفَ قَعَلْنَا بِهِمْ﴾ آلارنی
 نیچوک عذاب قیلغانمز سزگه آجیق معلوم بولدی ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ﴾ سزگه
 اوخشاغوچی قوم لرنی سزگه مثال کیتوردک (سز هیچ عبرتلهما دکز و قلاق سالما دکز
 دیو) ﴿وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ اول مشرکلر حقنی رد ایتمک اچون و باطلنی اثبات
 اوچون بیک زور زور حیللر قیلدیلر ﴿وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ و آلارنک حیل و مکرلری
 اللهنک قاشنده معلومدر ﴿وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لَمُرْوُولٍ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ گرچه آلارنک
 حیللری ناوارنی اورنندن قوباررلق طور بولسه ده الله تعالی اوزینک دینینه
 ورسولینه یاردمچیدر ﴿فَلَا تُحْسِبَنَّ اللَّهُ مَخْلَفًا وَعَدَّهُ رَسُولُهُ﴾ ای محمد الله تعالی
 رسوللرینه بیرگان و عده سینه خلافتق قیاور دیوب ظن ایتمه ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾
 تحقیق الله تعالی غالبدر و ظالم لرنی اولیاسی اوچون انتقام ایدوچیدر یعنی اوج
 آلعوچیدر ﴿بِیَوْمٍ یُبَدِّلُ الْأَرْضَ غَیْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ﴾ شول کونتی یادکا کیتور
 اول کونده برهم کوک آلماشدرلور. ﴿وَيَبْرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ بنده لر
 قبرلرندن شریکدن منز بولغان و معاندگه بیک قهر قیلغوچی بر الله حضورینه
 ظاهر بولورلر ﴿وَتَرَى النَّجْرِمِینَ یَوْمَئِذٍ مُّعْرَبِینَ فِی الْأَصْفَادِ﴾ اول کونده ظالم لرنی
 بغاولار ابله برسی برسینه یاقین کورسک ﴿سَرَّیْلَهُمْ مِنْ قَطْرَانٍ﴾ آلارنک کولمکلری
 اوطده قزدلمش باقردن بولور ﴿وَتَنَقَّصُوا وَجُوهَهُمُ النَّارِ﴾ و یوزلرنده اوط قابلار
 ﴿لِیَجْزَى اللَّهُ کُلَّ نَفْسٍ مَا کَسَبَتْ﴾ اللهنک بو اشنی قیلماقی هر نفسکه عملینه موافق
 جزا بیرمک اوچوندر ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ شکسز الله تعالی قاطیلیق هم
 تیزلک برلان حساب قیلغوچیدر ﴿هَذَا یَلْعَقُ النَّاسُ﴾ اوشبو قرآن آدملرگه و آلارنی
 وعظ گه بتکلیدر ﴿وَلِیَنْذَرُوا بِهِ﴾ وهم اول قرآن ابله و عطلنوب گناعالاردن
 صافلانقلری اوچون کفایه ایدمچکدر ﴿وَلِیَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَاحِدٌ﴾ وهم اللهنک
 فقط برگه ایدکی بلوب اعتقاد قیلسون لار اوچون ﴿وَلِیَذَّکَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾
 و عقل ایلاری بو سوزلر برلن وعظ و عبرتلهمکلری اوچون کفایه ایدمچکدر.

سورة الحجر مکيه وهي تسع وتسعون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿آلر﴾ معناسنی الله تعالی گنه بلور ﴿تلك آیت الکتب﴾ اوشبو آیت لر اللهدن

اینگان کتاب آیت لریدر ﴿وَقُرْآنٍ مَّبِينٍ﴾ و معناسی آجیق قرآن آیت لریدر
 ﴿رَبِّمَا يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ کوب و فسند کافر لر، مسلمان
 بولماق نی نلار لر. یعنی نوع دن کناهللی مؤمنلر چقان نی کور گاج کافر لر :
 «کاشکه بزده مسلمان بولساچی» بزده بر وقت بو تموغدن چغار ایدک دیوبوب
 ایتور لر ﴿ذَرُّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهَمُ الْأَمَلُ﴾ آلار نی اوز حال لر نجه قوی
 آشاسون لر و فائده لسون لر و آلار نی وایمان کیلتور ب اللغه طاعتدن الوش
 آلولار ندین علول امل لری اشغال ایستون ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ اشلار بنگ نچکلگون
 نیز بلور لر ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ﴾ بز هیچ قریه نی هلاک
 قیلماق مگر هلاک قلدق ایسه اول قریه اهلینک هلاک اولماقینه لوح المخفوظده
 یاز لغان مقدر بولغان وقتده هلاک ایندک آلار نك هلاک بولماق لوح المخفوظده
 بیلگولانسا کان بولور ﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّهَ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ﴾ هیچ بر نور لی
 جماعت اجل لر ندن اولده هم سوکده اولماس اما وقت ایرشسه قالمق بوق
 ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ﴾ آلار مسخره قلوب ای
 قرآن ایندر لگان محمد حقیقتا سین مجنون سک دیوبوب ﴿لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ﴾
 ان کنت من الصّٰدقین ﴿اگر درست پیغمر بولساک، اوز کنگ پیغمبر لکنی
 اثبات او چون بزگه فرشته کیلتور ساک ایدی ﴿مَا نُنزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ فرشته نی
 حق و ثابت بولغان اش دن باشقه بر لان ایندر می مز ﴿وَمَا كُنَّا إِذَا مِنْظَرِينَ﴾
 آلا رغه اول وقتده مهلت بیر لماس بلکه هلاک بولور لر ﴿إِنَّا نَحْنُ نُزِّلْنَا الذِّكْرَ﴾
 وَاِنَّا لَهُ لَحَفُوظُونَ ﴿تحقیق بز قرآن ایندر دک و اول قرآن نی اوز مز اوزگار و دن
 سافلا یا چقمز ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ﴾ ای محمد سین دن اول گی
 امت لر گده پیغمبر لر بیاردک ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ﴾
 آلا رغه هیچ پیغمبر کیلمدی کلدی ایسه آنی مسخره قیلور بولدی لر ﴿كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ
 فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ اول مسخره فی ظالم لر کو کلینه شولای سالور مز ﴿لَا
 يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ اول ظالم لر اول قرآن غه اوشانماس لر، ﴿وَقَدْ خَلَّتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾
 اولگی امت لر نك طریق اوندی بولار غده شول بولور ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنْ
 السَّمَاءِ﴾ اگر اول مکه کافر لرینه کو کدن ایشک آچساق ﴿فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرَجُونَ﴾
 فرشته لر شول ایشک لر دن کو کگا آشار بولسه لر و کافر لر شونی کور ب
 نور سه لر ﴿لَقَالُوا إِنَّمَا سَكْرَاتُ أَيْبَارِنَا﴾ عنادلر ندین اینور لر ایدی البته کوز لر مز
 برده لندی ﴿بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ﴾ بلکه بز سحر لنگان قوم اولدق محمد
 بزنی سحر لدی دیور لر ایدی ﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ تحقیق کو کده

بولدز لار باراندق ﴿وَزَيَّنَّا لِلظَّالِمِينَ﴾ واول كوكنى قاراغوجى لارغه زينتلى
 قىلدق ﴿وَحَفَّظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ﴾ اول كوكنى هر شيطان لعين دن سافلا دق
 هيچ شيطان لر آنده منه آلماس ﴿الْأَمِنْ اسْتَرَقَّ السَّمْعُ﴾ مگر اول شيطان لر دن
 بمضسى ابدلگان سوگنده سوز اوغر لياق اجون كوگگا آلا دین كو كدين منع
 كوكدن تكلاب سوز اوغر لاسه ﴿فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مِينٌ﴾ بس اول شيطان غه
 بالتر اغوجى او طى بولدز ابر شور ﴿وَالْأَرْضُ مَدَدْنَاهَا﴾ برنى نوسادك ﴿وَأَلْقَيْنَا
 فِيهَا رُوسِيَ﴾ ودخى اول برگه زور زور ناولر سالدق ﴿وَأَبْتَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
 مَوْزُونٍ﴾ واول برده هر نورلى معلوم ومقدر شيلرنى اوستوردك ﴿وَجَعَلْنَا
 لَكُمْ فِيهَا مَعِيشٌ﴾ واول بر اوستنده سزنگ نركلك ايتارگه كبرك نرسه لر كزنى
 بار قىلدق ﴿وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بُرْقِينَ﴾ ودخى سز رزق لاندرمى نورغان حيوان لارنگ
 معيشت قىلايق شيلرن بار قىلدق ﴿وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ الْأَعْدَانُ خَزَائِنُهُ﴾ هر نرسه نك
 خزينه سى بزنگ قاشمزده در ﴿وَمَا نُنزِّلُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ﴾ آنى ايندر گانده معلوم
 مقدارگه ايندر رمز يعنى نه مقدار ايندر مكم مصلحت شول قدر ايندر رمز
 ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوْفِحَ﴾ دخى بلوتلرنى كيتر گوجى يسللرنى يياردك
 ﴿فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وكوكدن باغور ايندروب سزنى سوغه
 نوق قىلدق ﴿وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَزَائِنٍ﴾ و آلارنى سافلا غوجى وسز برنوجى نوكل
 ايدكز. بولارنى اوزمزنك رحمتز برلان يياردك ﴿وَأَنَا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنَمِيتُ﴾
 تحفيق بز نرگز رمز هم اوترو رمز ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ وهم بر وكوكگه
 و آلا رده بولغان بارچه مخلوقاتكه بز مالك وارثمز ﴿وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَقِيمِينَ
 مِنْكُمْ﴾ سزنگ اولگى لر كزنى ده بلامز ﴿وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ وهم ده
 سوگنى لار كزنى ده بلامز ﴿وَأَنْ رَبُّكَ هُوَ يُخْشِرُهُمْ﴾ ودخى شول ربك قامت كونده
 بارچه خلقى قىلرلر دن قوبارور ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ شكسز اول الله تعالى حكيم
 هم علمدر ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ﴾ تحفيق آدمى كيبوب سنكفرداب
 نورغان باليق دن خاق ايندك ﴿مِنْ حَمَاءٍ مَسْنُونٍ﴾ كيبوب بللر توروب ﴿وَالْجِبَانِ
 خَلَقْتَهُ مِنْ قَلْبٍ مِنْ نَارِ السُّوْمِ﴾ آدم دن اول جنى اسسى اوتدن باراندق
 ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ الله تعالى فرشته لرگه ايندى مين آدمى
 يارانا جقم ﴿مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاءٍ مَسْنُونٍ﴾ كيبوب بللر توروب اوزگارگان
 فورى باليق دين ﴿فَإِذَا سَوَّيْتَهُ وَنَفَخْتَ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ فجان مين
 آنى ياراتوب تمام اينسام واوزم نك روح دن جان كرتسام، بس سز آكارغه
 سجده كه بقلكز ﴿فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَسْمُونَ﴾ بس فرشته لر بارچه سى جبولشوب

برون سجده قیلدیلر اَلَا اَبْلِيسَ اَنْیَ اَنْ یَكُوْنَ مَعَ السَّجِدِیْنَ ﴿۱۰﴾ مگر ابلیس الله تعالی نك
 سوزنی طكلامادی سجده فیلغوچی لاردن بولودن باش تارندی ، ﴿ قَالَ يَا اَبْلِيسَ
 مَا لَكَ اَلَّا تَكُوْنَ مَعَ السَّجِدِیْنَ ﴿۱۱﴾ الله تعالی ایندی ای ابلیس سجده فیلغوچی لاردن
 بولماوکه نی سبب بولدی ؟ ﴿ قَالَ لَمْ اَسْجُدْ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ
 حَمَاسٍ نُّوْنٍ ﴿۱۲﴾ ابلیس ایندی: ایسکی، کیوب اوزگاروب بتکان بالحقدن باراقتان
 آدمگه سجده قیلاق مکا لایق توگل دیو ﴿ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَانَّكَ رَجِیْمٌ ﴿۱۳﴾ الله تعالی
 ایندی فرشته لر زمرسندن یقفصل آلا آر اسنده طورمه بس تحقیق سین منم
 درگامدین تاش ایله سرلمش سگ ﴿ وَاِنَّ عَلَیْكَ اللِّغَةَ اِلٰی یَوْمِ الدِّیْنِ ﴿۱۴﴾ تحقیق سکا
 قیامت کونینه قدر لعنت بولغوجیدر ﴿ قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِیْ اِلٰی یَوْمِ یُعْتَوْنَ ﴿۱۵﴾ ابلیس
 ایندی باربم مکا محشر کونینه قدر مهلت بیر مینی اولترمه ﴿ قَالَ فَانَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِیْنَ ﴿۱۶﴾
 الله تعالی ایندی: سکا مهلت بیرلدی ﴿ اِلٰی یَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿۱۷﴾ معلوم وقتغه
 قدر ﴿ قَالَ رَبِّ بِمَا اَغْوَيْتَنِیْ لِاَزِیْنَنَّ لَهُمْ فِی الْاَرْضِ ﴿۱۸﴾ ابلیس ایندی آدم سبیلی منی
 آزدردانك اوچون آلا رغه مین یر یوزنده حرام نرسه لارنی مانور وزینتلی
 کورساتور من ﴿ وَاَلَاغْوِیَنَّهُمْ اَجْمَعِیْنَ ﴿۱۹﴾ وبارچه سنی آزدورور من ﴿ اَلَا عِبَادَكَ مِنْهُمْ
 الْمُخْلِصِیْنَ ﴿۲۰﴾ مگر اوز اراده نك ایله خالص بولغان بنده لریکا منم کوچم یتماس
 ﴿ قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلَیَّ مُسْتَقِیْمٌ ﴿۲۱﴾ الله تعالی ایندی اوشبو خالص بولغان قلالارنك
 بوللاری منم تسوغری بولمدر ﴿ اِنَّ عِبَادِیْ لَیْسَ لَكَ عَلَیْهِمْ سُلْطٰنٌ ﴿۲۲﴾ تحقیق منم
 بولمده تسوغری اولغان خالص بنده لریمه سنك اختیارنك اولماس ﴿ اَلَا مَنْ اَتٰكَ مِنَ
 الْغَوِیِّیْنَ ﴿۲۳﴾ مگر سکا ابارگان آزغون کشیلرگه سنك اغواك اثر ایثار ﴿ وَاِنَّ
 جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ اَجْمَعِیْنَ ﴿۲۴﴾ سکا ابارگان لرنك بارچه سینك وعده قیلغان اورنلاری
 جهنمدر ﴿ لَهَا سَبْعَةٌ اَبْوَابٌ ﴿۲۵﴾ اول جهنمك یدی ایسگی باردر ﴿ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ
 مَعْسُومٌ ﴿۲۶﴾ هر ایسك نك اوزی اوچون آیرولغان جماعت باردر ﴿ اِنَّ الْمُتَّقِیْنَ فِی
 جَنَّتِ وَعِیُونَ ﴿۲۷﴾ تحقیق شرك وگناهلاردن سافلانغان کشیلر جنت اچنده آغا
 تورغان صولور یاننده بولورلر ﴿ اَدْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ اٰمِنِیْنَ ﴿۲۸﴾ آلا رغه فرشته لر اینورلر
 اوشبو جنت لرگه بلا وفتنه دن سلامت اولوب کورکز ﴿ وَتَرَعْنَا مَا فِی صُدُورِهِمْ
 مِنْ غَلٍّ اِخْوَانًا عَلَی سُرُرٍ مُّتَقَابِلِیْنَ ﴿۲۹﴾ کورکلورندن حسد و قایغو و آچوکی بیان
 نرسه لرنی چغارور مزده آلا یر بریسنه فرداش اولوب ، کاراواتلرغه قارا قارشلی
 اوطرشوب حضور قیلورلار ﴿ لَا یَسْمَعُ فِیْهَا نَصَبٌ ﴿۳۰﴾ و آلا رغه اول جنتده هیچ
 یندای مشقت ایرشماس ﴿ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِیْنَ ﴿۳۱﴾ و آلا اول جنتدن منگو چغارلما سار
 ﴿ نَبِیِّ عِبَادِیْ اِنِّیْ اَنَا الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ﴿۳۲﴾ منم بنده لریمه خبر بیر مین تحقیق بنده لریمه

غفور ورحیم من ﴿۱۰﴾ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿۱۱﴾ ودخی منم عذابم بیک فانی رنجتکو چی
 عذابدر ﴿۱۲﴾ وَبَشِّرِمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿۱۳﴾ دخی بنده لریمه ابراهیم ننگ فونا فلرندن خبر بیر
 ﴿۱۴﴾ اذ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ﴿۱۵﴾ اول فونا فلر یعنی فرشته لری ابراهیم علیه السلامه کیلوب
 کردیلرده سلام بیردی لر، ﴿۱۶﴾ قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجَلُونَ ﴿۱۷﴾ ابراهیم علیه السلام ایسه، بز
 سزدن فور قامز دیدی ﴿۱۸﴾ قَالُوا لَا تَوْجَلْ ﴿۱۹﴾ فرشته لری ایندی لری سین بز دن فور قمه
 ﴿۲۰﴾ اِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿۲۱﴾ تحقیق بز مسکا بشاره بیر امز بر عالم بالا نوغافی بر له
 ﴿۲۲﴾ قَالَ ابَشِّرْهُنِي عَلَىٰ اَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَهٗ نَبَشِّرُونَ ﴿۲۳﴾ ابراهیم علیه السلام ایندی
 عجب سز منم قارت کوننده بالا بر لان بشارت بیوه سزی؟ ﴿۲۴﴾ قَالُوا ابَشِّرْنَا بِالْحَقِّ ﴿۲۵﴾
 فرشته لری ایندی لر۔ بز سنی حق بر لان بشارت قیلانز بولماس نرسه بر لان توکل
 ﴿۲۶﴾ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْفٰتِنٰتِ ﴿۲۷﴾ بس سین الله ننگ رحمتندن امبد اوز گوچیلردن بولماغل
 ﴿۲۸﴾ قَالَ وَمَنْ يَقْطَعْ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّيَ اِلَّا الضَّالُّونَ ﴿۲۹﴾ ابراهیم علیه السلام ایندی ضالانده
 قالغان کشی لردن باشغه کشی کم الله ننگ رحمتندن امبد اوز سون ﴿۳۰﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ
 اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۳۱﴾ دخی ابراهیم علیه السلام سوراب ایندی: ای مرسل فرشته لری
 بو بشارتکه باشقه بر اشنگز بارمه ﴿۳۲﴾ قَالُوا اِنَّا اُرْسَلْنَا اِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿۳۳﴾ فرشته لری
 ایندی لر: بز (لوط قومنی) هلاک ایتار اوچون یبار لردک ﴿۳۴﴾ اِلَّا اَل لُّوطُ اِنَّا لَنَجُوهُمْ
 اَجْمَعِينَ ﴿۳۵﴾ مگر لوط جماعتنی هلاک ایتیمز آلارنی بارچه سنی فوقارورمز ﴿۳۶﴾ اِلَّا
 امْرَاَتَهُ قَدَرْنَا نَحْنَا لَمَنْ الْغٰبِرِينَ ﴿۳۷﴾ مگر لوط ننگ خاتونی نی مشرک لردن دیوب بله مز
 شونک اوچون اول هلاک بولاچقدر ﴿۳۸﴾ فَلَمَّا جَاءَ اَل لُّوطُ الْمُرْسَلُونَ ﴿۳۹﴾ فجاء
 فرشته لری لوط ننگ جماعتنی یانبه کیلگاج ﴿۴۰﴾ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّكْرِبُونَ ﴿۴۱﴾ لوط ایندی
 سز نانولی تورغان قوم سز بز سزنی نانومی مز ﴿۴۲﴾ قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بَمَا كَانُوا فِيهِ
 يَبْتَرُونَ ﴿۴۳﴾ آلار ایندی لری بز مشرک لردن قیلانورغان عذاب بر لان کیلدک ﴿۴۴﴾ وَاَتَيْنَكَ
 بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصٰدِقُونَ ﴿۴۵﴾ بز مسکا حق اش ایلان کیلدک وایتکان سوز مزده صادقلر مز ﴿۴۶﴾ فَاسْر
 بِاعْلٰكَ بِقَطْعِ مَنْ اَيْلٍ ﴿۴۷﴾ بس سین جماعت ننگنی ابار توب تون ننگ بر وفتنده چغوب کیت
 ﴿۴۸﴾ وَاَتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ ﴿۴۹﴾ واوزک آر نلارندن ابار ﴿۵۰﴾ وَلَا يَلْتَمِسْ مِنْكُمْ اَحَدًا ﴿۵۱﴾ وھیچ بر گز آرته
 قارماسون ویا که آبرولوب قالماسون ﴿۵۲﴾ وَاَمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿۵۳﴾ امر ایتولگان
 اورنگزغه بار گز یعنی مصرغه ویا که شامغه ﴿۵۴﴾ وَقَضَيْنَا اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ ﴿۵۵﴾ شول کینو
 اشینی لوطغه وحی ایتدک ﴿۵۶﴾ اِنَّ دَابِرَ هٰؤُلَاءِ مَقْطُوْعٌ مُّضْحِحِينَ ﴿۵۷﴾ تحقیق اول قوم ننگ
 طالك وقلاننده آر تلی کیسوله چکدر۔ یعنی بر کشی قالماینبه هلاک بولاچقدر
 ﴿۵۸﴾ وَاَجَاءَ اَهْلَ الْمَدِيْنَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿۵۹﴾ فرشته لری بیک ماتور یاش بکتلر صورتنده
 کلدکلر ندرین آلارنی کورگاج شهر خلقی شادلان شوب کلدیلر چونکه

لوط عليه السلامك قومی خانولرنی قویب ابرلرگه فحش قیلوچیلر ایلدی
﴿ قَالَ اِنَّ هٰؤُلَاءِ ضَيَّفِيْ فَلَا تَفْضَحُوْنَ ﴾ لوط عليه السلام ایلدی بولار منم فوناقلارمدرکه
آلار حفسده منی رسوای قیلساگز ﴿ وَاَتَقُوا اللّٰهَ وَلَا تُحْزِنُوْا ﴾ وفاحش عمل
قیلمافکزده اللهدن فورفکز منی اوبانلی قیلماگز ﴿ قَالُوا اَوْلَمْ تَنْبَکَ عَنِ الْعٰلَمِیْنَ ﴾
مشرکلر ایتدیبلر عالمدین هیچ کمنی فوناق ایتمه دیوب ایتمه دکمی سکا ﴿ قَالَ
هٰؤُلَاءِ بَنٰی اَنْ کُنْتُمْ فَعٰلِمِیْنَ ﴾ لوط علیه السلام ایلدی: اگر سز شهوتکز فوشقانچه
یورساگز بو جماعت بارجهسی منم فزلارمدر نلاسهگز قایوسنی نکاح له گز دیو،
﴿ لَعَمْرُکَ اِنَّهُمْ لَفِیْ سَکْرَتِهِمْ یَعْمَهُوْنَ ﴾ فرشتهلر ایتدیبلر: ای لوط سنک عمرک
برلن یسین ایتوب ایتمهز آلار اوز نادانلقلارنده حیران بولوب یورورلار
سنک نصیحتکنی ایشتمازلر ﴿ فَاَخَذْتَهُمُ الصَّبٰحَةُ مُشْرِقِیْنَ ﴾ بس قویاش جعوب
تورغان و قسلارده آلارغه یاسمز قانی ناوش ایرشدی ﴿ فَجَعَلْنَا عَلَیْهَا سَافِلٰهَا ﴿
بس شول وقت شهرنک آستون اوست که ایلاندروب هلاک قیلدی ﴿ وَاَنْطَرْنَا عَلَیْهِمْ
حِجَارَةً مِّنْ سَجِیْلٍ ﴾ و اوستلرینه فزدرلغان ناشنی یاودردی ﴿ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰتٍ
لِّلْمُتَوَسِّمِیْنَ ﴾ تحقیق فکر ایتوجی لارگه بو قصده عبرتله باردر ﴿ وَاِنَّهَا لَبَسِیْلٍ
مَّقِیْمٍ ﴾ و اول هلاک بولغان لوط شهری یول اوستوننده تورادر، اوتکان کشی
کوروب اوتار ﴿ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیٰةٌ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ ﴾ بو لوط قومی نک هلاک بولوننده
مؤمنلرگه عبرت و دلیللر باردر ﴿ وَاِنْ کَانَ اَصْحٰبُ الْاَیْکَةِ لَظٰلِمِیْنَ ﴾ دخی
شعیب علیه السلام یبارلگان ایکه قومی ده ظالم بولدیلر ﴿ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ ﴿ وَاَلَا رَءَاۤهٗ
عَذَابَ اَیْکَةِ اَیْکَةِ فَرِیۤهٍ لِّرَبِّیۡهِ یُؤْتِی السَّمٰوٰتِیۡنِیۡ اَلسِّدْقَ ﴿ وَاِنَّهَا لَبِاٰمَامٍ مُّبِیۡنٍ ﴾ و بو لوط قومی ایله
ایکه قومینک فریه لریده یول اوستوننده آجیق کورنوب تورادر ﴿ وَاَلَقَدْ کَذَّبَ
اَصْحٰبُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِیۡنَ ﴾ دخی حجر دیگان یرنک شود اسملی خلقی پیغمبرلری
صالح علیه السلامنی یالغان چی دیدیلر ﴿ وَاَتَيْنَهُمُ اٰیٰتُنَا فَکَانُوۡا عَنْهَا مُعْرِضِیۡنَ ﴾ آلارغه
صالحنک حق پیغمبرلگی حفسده دلیللر یردک لکن آلار اول دلیللردن مجرد
فارشیلقلاری سبیلی اعراض قیلدیبلر ﴿ وَکَانُوۡا یَنْحِتُوۡنَ مِنَ الْجِبَالِ یُّوۡتًا اٰمِنِیۡنَ ﴿
اوزلرینه کبله چک عذابدن قوتلور اوچون ناشدن اویلر یاسادیلر ﴿ فَاَخَذْتَهُمُ
الصَّبٰحَةَ مُصْبِحِیۡنَ ﴿ بس تاک و قفسده آلارغه عذاب ایرشدی و هلاک بولدیلر
﴿ فَمَا اَغْنٰی عَنْهُمْ مَا کَانُوۡا یَسْکُبُوۡنَ ﴾ کسب قیلغان اشرلر یعنی ناشدن اولر
یاساولاری هیچده یرمادی ﴿ وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِیۡ وَالْاَرْضَ وَمَا بَیۡنَهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ ﴿
بز یر و کولکرنی یاراتدی قاراب عبرت آلوراق حق اش ایتوب ﴿ وَاِنَّ السَّاعَةَ
لَآتِیۡةٌ ﴿ البته شکسز قیامت کونی کبلاچکدر ﴿ فَاَصۡفَحَ السَّفۡحَ الْجَمِیۡلَ ﴿ بس سن

اول مشرکلردن کورکام اعراض قیلو ایله اعراض قبل آلارنک انکارلری سببلی
اوزکنی خسرنکه ساله اغل ﴿ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ۝۱۱ ﴾ تحقیق سنک ربک هر
فرسهنی باراتوجیدر وهر نرسهنی بلگوچیدر ﴿ وَقَدْ آتَيْتَکَ سَبْعًا مِنَ الْتَنْزِيلِ وَالْقُرْآنَ
الْعَظِيمَ ۝۱۲ ﴾ تحقیق بز سکا نمازده نکرار اوقولا نورغان بدی آیت سورۃ فاتحهنی
بیردک وهدمه الوغ وعظمتلی فرآننی بیردک بولار سکا الوغ نعمنزدر ﴿ لَا تَمُدَّنَّ
عَيْنَکَ اِلٰی مَا مَتَّعْنَا بِهٖ اَزْوَاجًا مِنْهٗمْ ۝۱۳ ﴾ مشرکلردن بر طائفه گه بیرگان مالالارمزغه فرغوب
کوز نگیب فرماغل سکا بیرلگان فرآن عظیم هر نرسهدن افضلدر ﴿ وَلَا تَحْزَنْ
عَلَيْهٖمْ ۝۱۴ ﴾ ومشرکلرنک ایمان کبلتورمگان لرینه فایغورما ﴿ وَاخْفِضْ جَنَاحَکَ لِلْمُؤْمِنِیْنَ ۝۱۵ ﴾
ومؤمنرگه فاتسکنی توشا گل یعنی مؤمنلرگه شفقتلی بول ﴿ وَقُلْ اِنِّیْ اَنَا النَّذِیْرُ السَّیِّئُ ۝۱۶ ﴾
ای محمد سن آلارغه آیت تحقیق ایمان کبلتورمی اللهغه اطاعتدین باش تارتقان
کشیلرگه عذاب بولاجاغی ایله یک آجق ایتوب قورفتقوچیمن دبو ﴿ کَمَا اَنْزَلْنَا
عَلٰی النَّفْثِیْنِ ۝۱۷ ﴾ بز اول مشرکلرگه حج گه کیله تورغان آدملر مکه گه کبلگاج
رسول اللهنی کورب ایمان کبلتوررلر دبوب آلارنی ایماندین منع اوچون مکه
یولن الوشلاب آلوب یولغه چغقان کشیلرگه عذاب ایندرگانمز کبی عذاب ایندرمز
﴿ الَّذِیْنَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِیْنَ ۝۱۸ ﴾ اول مکه کافرلری فرآننی کوب جزلر قیلدیلر
فایوسوی جزئیه اشاندیلر وفایوسوی نه اوشانادیلر ﴿ فَوَرَبِّکَ لَنَسْئَلَنَّهُمْ اَجْمَعِیْنَ ۝۱۹ ﴾ ربک
بیرلان یمین ایتوب ایتسه من که اول مشرکلرنک بارچه سندن قیامت کون سؤال
ایدرمز ﴿ عَمَّا كَانُوا یَعْمَلُوْنَ ۝۲۰ ﴾ آلارنک قیلغان اشلرندن ﴿ فَاَصْدَحْ بِمَا تُؤْمِرُ وَاَعْرَضْ
عَنِ الْمُشْرَکِیْنَ ۝۲۱ ﴾ ای محمد اوزک بیورلغان احکامنی خلقغه اظهار قیل (ومشرکلردن
اعراض قبل آلارغه التفات قیلمه ﴿ اِنَّا کَفَّیْنٰکَ الْمُسْتَهْزِیْنَ ۝۲۲ ﴾ سنی مسخره قیلا تورغان
کشی لارنی هلاک ایتار اوچون شکسر بز بتارمز ﴿ الَّذِیْنَ یَجْعَلُوْنَ مَعَ اللّٰهِ اٰهًا
اٰخَرَ ۝۲۳ ﴾ اول مسخرهچیلر اللهغه باشقه ایکنجی الهلر بار دبوب اللهغه شریک ایتات
قیلهلر ﴿ فَسَوْفَ یَعْلَمُوْنَ ۝۲۴ ﴾ تیزدن اشلرینک با کلش ایدکنی بلورلر ﴿ وَقَدْ نَعْلَمُ
اَنَّکَ بِضَبْقِ صَدْرِکَ بِمَا یَقُولُوْنَ ۝۲۵ ﴾ تحقیق بله مز اول مشرکلرنک تبوشسز سوزلری
اوچون سنک کوکلک تار ایغانی ﴿ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّکَ ۝۲۶ ﴾ بس سین ربک نک حمدی
بولان نسیح اینکل ﴿ وَکُنْ مِنَ السَّجِدِیْنَ ۝۲۷ ﴾ نماز او قوجیلاردن بولغل ﴿ وَاَعْبُدْ
رَبَّکَ حَتّٰی یَاْتِیَکَ الْیَقِیْنُ ۝۲۸ ﴾ ربکا عبادت قیلغل کیلوی معلوم بولغان کون یسکانجه
یعنی اولم کبلگانیجه.

سورة النحل مكية مائة وثمان وعشرون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿ اِنِّيْ اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ ﴾ ای مشرک‌کلر آشوقما کتر اللهنک امری یعنی قیامت کونی آلد کترغه کیلدی، چونکه مشرک‌کلر رسول‌اللهی: «قیامت کون قیجان، تبسزوه کیلسون ایندی دبه مسخوه قیلالر ایدی ﴿ سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰی عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ۝﴾ ای محمد مخلوقنک بارچه صفتندین‌اللهی پاک دیوب بل وهم مشرک‌کلر اثبات قیلغان شریک‌لردن‌الله تعالی پاک منزهدر ﴿ یُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِ عَلٰی مَنْ یَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ ﴾ الله تعالی اوزی تلاگان بندهلرینه اوزینک امری ایله قلب‌لرینی ترگزگوچی قرآن برلان فرشته‌لرینی ایندره‌در ﴿ اِنْ اَنْذَرُوْا اَنْهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اَنْفُسُهُمْ ۝﴾ بر‌اللهن باشقه الله یوق فقط من‌گنه دیوب اعلام ایت بس شولای بولسه سز مندن قورفکتر ﴿ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ﴾ اول‌الله تعالی بروکوکی عبرت‌آوردای ثابت شی‌ایتوب یارانندی ﴿ تَعٰلٰی عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ۝﴾ اول‌الله تعالی مشرک‌کلر اثبات قیلغان شریک‌لردن منزه وپاک‌کلر ﴿ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْقَةٍ اِیْ اٰدَمٰی مِنْی سَوْنَدِن بَار قیلدی ﴿ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ۝﴾ خاضر ایندن شول بندهلر الله خفنده آجیق خصم‌لش‌هدر. منافق‌لردن ای بن‌خلف چریگان سویاک نوتوب رسول‌اللهغه «ای محمد شول سویاک تریلا دیوب اینه‌سکمی؟» دبیگاج اوشبو آیت ایندی ﴿ وَاَلْاَنْعَامَ خَلَقَهَا ﴾ حیوان‌لرینی یارانندی ﴿ لَكُمْ فِیْهَا دَفٌّ وَمَنْفَعٌ ﴾ اول حیوان‌لردن سزگه سوت ویون‌لارندن وباشقه‌چه فائده‌لر بار ﴿ وَمِنْهَا تَأْكُلُوْنَ ۝﴾ وهمده شول حیوان‌لاردن ایتلرینی سوت‌لرینی آشی‌سز بوده فایده ﴿ وَاَلْاَنْعَامَ فِیْهَا جَمَالٌ حِیْنَ تُرٰیحُوْنَ وَحِیْنَ تَسْرٰحُوْنَ ۝﴾ ابرته‌فرغه چغارغانده وکیچ اویگه قایتارغانده سزنگ یورنگزده اول حیوان‌لار برلان زینت بولور ﴿ وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰی بَلَدٍ لَّمْ تَخُونُوْا بَلٰغِهٖ الْاَبْشَقِ الْاَنْفُسِ ﴾ اول حیوان‌لر برلان اوز کتر مشقت برلر‌گنه ابرشه نورغان یراق شهرلرگه یوکلر تیاب ایلنه‌سز ﴿ اِنْ رَبَّكُمْ تَرٰوْفٌ رَّحِیْمٌ ۝﴾ چونکه ربک کامل شفقت رحمة صاحبیدر ﴿ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيْرَ لَتَرٰکِبُوْهَا وَزِیْنَةً ﴾ سزگه زینت اویچون هم آطلانور اویچون آت، فاجر، ایشاک، لرینی یارانندی ﴿ وَاِیْضًا لِّیَخْلُقَ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝﴾ وهم سز بلی تورغان حیوان‌لارینی یارانندی ﴿ وَعَلٰی اللّٰهِ مُضَدُّ السَّبِيْلِ ﴾ توغری بولنی بیان ایتنک الله تعالی اوزره‌در ﴿ وَمِنْهَا جَآئِرٌ ﴾ اول بوللردن قایوسی ضلالت یولیدر ﴿ وَاَنْتُمْ لَهَا لَهْدٰیكُمْ اٰجْمَعِيْنَ ۝﴾ اگر الله تعالی نلاسه ایدی بارچه کترنی هدایت‌که سالور ایدی ﴿ هُوَ الَّذِیْ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ

مَا لَكُمْ مِنْ شَرَابٍ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿۱﴾ اول الله تعالى نك قدرتی شوندا این
 یوکدر که سزگه کوکدن یغور باودردی و اول یغور دن سزگه اچملک سولر
 بولدی، هم اول یغور سیلی آغاج لر و اولنر اوسدی. و اول آغاج لرغه
 حیوانلر گزنی اونلارغه ییارسز ﴿۲﴾ یُنِیْتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ
 وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ﴿۳﴾ و اول سو برلان سزگه، ایگون، هم زیتون آغاجی، خرما
 آغاجی، یوزم آغاج لری و باشقه هر نورلی بمش لرنی اوسدر ﴿۴﴾ اِنْ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿۵﴾ فکر اینکوچی کشی لرگه، نوجد اوچون بوسویلگان لرده
 یوک دلیل لر باردر ﴿۶﴾ وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ﴿۷﴾ و سز آلاردن
 فائده لره سز ﴿۸﴾ وَالنَّجْمُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِ رَبِّهِ وَيُولَدِلْزَلَارَ اللّٰهَنَكْ اوز امرینه مسخر لردر
 ﴿۹﴾ اِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿۱۰﴾ عقلمن یرگزوب او یلاغان کشیلرگه اوشبو
 اش لرده زور عبرت لر باردر ﴿۱۱﴾ وَمَا ذَرَأْنَاكُمْ فِي الْاَرْضِ مُخْتَلِفًا اَلْوَانَةَ ﴿۱۲﴾ برده تورلی
 توسده بولغان نرسه لرنی خلق قلوب بارچهنی سزگه مسخر قیلدی ﴿۱۳﴾ اِنْ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَدَّبَّرُونَ ﴿۱۴﴾ وعظلمنه بلگوچی قوم گه بو اش لرده البته ینک زور دلیل
 باردر ﴿۱۵﴾ وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَنَا نَلْكَوْا مِنْهُ لِحَاطِرٍ يَا وَيْلَتَى لَئِن لَّمْ يَكُنِ الْبَحْرُ مَلْحًا
 لَنَا لَمَكُنَّا مَوْتًا ﴿۱۶﴾ و اول الله تعالی سزگه دینگزنی مسخر قیلدی نازا بالق ایت لری آشاب کیونه چک
 زینت لر گزنی (ینجو مرجان کبی) اول دینگزدن چغاریما فکزر اوچون ﴿۱۷﴾ وَتَرَى
 الْفَلَکَ مُوَخَّرٍ فِيهِ ﴿۱۸﴾ کار اینی دریانی یارب یورگانون کورسنگ ﴿۱۹﴾ وَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ﴿۲۰﴾
 سز اول کاراب برلان الله نك فضلندن رزق استارسز ﴿۲۱﴾ وَتَلْعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۲۲﴾
 شاید که سزده بورزق لارغه شکر ایتارسز ﴿۲۳﴾ وَالَّذِي فِي الْاَرْضِ رَوسَى اَنْ تَبْدَ بِكُمْ ﴿۲۴﴾
 یر اوستینه زور زور ناولرنی قویدی تا که سزگه تره مسون اوچون ﴿۲۵﴾ وَأَنْهَرَا
 وَسَبَّأًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿۲۶﴾ ودخی بلغه لر بار قیلدی و مقصود لر گزگه ایرشور اوچون
 یول لر خلق ایتدی ﴿۲۷﴾ وَعَلَّمَتْ دُخَى بول لر بلورگه علامت لر بار قیلدی ﴿۲۸﴾ وَبِالنَّجْمِ
 هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿۲۹﴾ و بولدزلار ایلان آلاریوللرینه ایرشور لر ﴿۳۰﴾ اَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ ﴿۳۱﴾
 شولارنی یاراتقان الله تعالی هیچ نرسه نی بار قیلورغه هیچ قدرتی اولماغان صنم لار کبی
 بولورمی؟ ﴿۳۲﴾ اَفَلَا تَدَّبَّرُونَ ﴿۳۳﴾ شونی اویلا می سزی ﴿۳۴﴾ و اَنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ اَلَا تُحْصُوْهَا ﴿۳۵﴾
 اگر الله نك نعمت لارین ساناسا کرده ساناب بتوره آلماسز ﴿۳۶﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُورٌ
 رَحِيْمٌ ﴿۳۷﴾ شیکسز الله تعالی غفور رحیمدر ﴿۳۸﴾ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ ﴿۳۹﴾
 الله تعالی یاشرین و آشکاره قباغان اش لر گزنی هم سوز لر گزنی بارچهنی بلادر
 ﴿۴۰﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا ﴿۴۱﴾ و شول کشیلر آلا ر الله دن

باشقغه عبادت فيلالر آلرنك اول نرسه لرى هيچ بر نرسه نى خلق اينار كه
 حاللر ندين كللى ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بلكه آلار يعنى صنم لار اوزلرى مخلوقلردر
 ﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ﴾ اول صنم لر ترك توكل ميتلردر ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾
 واول صنم لر اوزلر ينه عبادت فيله نورغان كشي لرنك قچان قوبار يلاچق لار ينده
 بلى لر. نچوك آلارغه عبادت اينار كه كبرك! ﴿الهِكْمُ إِلَهُ وَاحِدٌ﴾ سز نك ربكز
 هيچ شريك سز بر كه اللدر ﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ﴾ آخرت
 ككونه ايمان كيتورمگان كشي لرنك قلب لرى اللهنك بر لسگينه منكرلردر
 ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ همده آلار زورايوب حق دن باش نارتوچلردر ﴿لَا جَرَمَ
 أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ شكسز الله تعالى آلارنك باشرين هم آشكارا
 قيلغان عمللر ينى بلدر ﴿أَنَّهُ لَيُبْتِغِ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ شكسز الله تعالى زورايوب
 حق دن باش نارتوچى لارنى سوماز ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنزِلَ رَبُّكُمْ فَأَلْوُوا أَسْطِيرُ
 الْأُولِينَ﴾ اگر مشركلر كه ايتولسه: هر يكز محمد كه نرسه ايندرى؟ ديوب. آلار جواب
 يورورلر: «اؤلسگى خلقنك احوالن بازغان اكتب لرى ايندرى» ديوب. مسخره
 قلوب ايتورلر ﴿لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بو سوزلر نى قيامت كوندنه
 ككامل شونك جزاسنى كوتارور اوچون سوبيللر ﴿وَمَنْ أَوْزَارَ الَّذِينَ يُضَلُّونَهُمْ
 بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ ودخى هيچ دليلسز آذرغان كشي لرينكده گناهلر ينك جزاسنى كوتارورلر
 ﴿الْأَسَاءَ مَا يَزُرُونَ﴾ اگاه بولسونلر كوتاره چك جزالارى نى قباحت در ﴿قَدَّمَكَرَ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بو مشركلردن اؤلسگى لرده كوك امرينه مطلع بولو اوچون مكر
 قيلديلر يعنى نمرود بن كنعان كوككه منار اوچون بر بنا ياسادى رواينكه كوره
 اول بنانك اوز نلغى بش منكده بش يوز آرشين و كيشلگى اوج منكده بش يوز
 آرشين الله تعالى اول بنانى بر قهر يلى ييارب هلاك فلسش ﴿فَأَنَّى اللَّهُ بَيِّنَهُمْ مَنْ
 الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ بس الله تعالى بنالارينك نيكزلارن صوروب
 ناشلايدنه بوقار يدين اوستلر ينه توباسى يقلوب توشدى ﴿وَأَنَّهُمْ الْعَذَابَ مِنْ حَيْثُ
 لَا يَشْعُرُونَ﴾ و هيچ بلمگان اورنلار ندين آلارغه عذاب كيلدى ﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 يُخْزِبُهُمْ﴾ مونك صو كنده آلارنى الله تعالى قيامت كوندنه رسواى قيلور ﴿وَيَقُولُ
 آيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ﴾ والله تعالى قيامت كوندنه آلارغه ايتور
 قايده سز دعوى ايتكان منم شريك لرم آلار حقنده مؤمنلر كه دشمن بولانر
 ايدكز ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ كتاب
 علمى بيرلسگانلر ايتورلر بو كون رسوايلق و عذاب كورمك مشركلر كه در ديوب
 ﴿الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمُ الْمُتَّكِفَةَ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ مِنْ سُوءٍ﴾ كفرلرى

سبیلی اوزلرینه ظلم اینکان مشرککڭ جانلارن فرشتهلر آلمان وقتده آلاز اسلام
 دینینه انقاد اینارلار اوشانورلر وایتورلر بز ناچار اش قیلغانمز یوق دیوب
 ﴿بَلَىٰ﴾ آلازغه اهل علم اینور یوق یالغانلامکڭ سز بوزق عملر قیلدکڭر دیوب
 ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ شکسز الله تعالی هر قیلغانکڭنی بلگوجیدر
 ﴿فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بس سز جهنم اشکلرینه کرکڭز آنده منگو
 قالور سز ﴿فَلَبَسَ ثَمَوَى الْمَتَكْبِرِينَ﴾ تکبرلنوب ایمانغه کبلگان کشی لرنکڭ
 اورنی نی قباحتر! ﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ﴾ اللهدن فورفوجی
 مؤمنلرگه اینولسه ربکڭز، محمدکه نرسه ایندردی دیوب ﴿قَالُوا خَيْرًا﴾ خبرنی
 ایندردی دیوب اینورلر ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ بو دنیاده ایدگولک
 وبخشی لق کشیلرگه دنیادوق بخشی نرکک بولور ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ آخرت
 یورنی دنیاداغی سندن دها خیردر ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ بخشی کشی لرنکڭ اورنلاری
 نی بخشی اورندر ﴿جَنَّتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾
 اول اورن عدن جنتلر بدرکه اول عدن جنته کرورلار آنکڭ آغاچلاری آستندن
 بلغلر آغار وهم جنت اچنده نی نلهسلر آلازغه شول بولور ﴿كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
 الْمُتَّقِينَ﴾ اللهدن فورفوجی بخشی کشیلرگه الله تعالی شونده بخشی جزالار قیلور
 ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّوهُمْ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ شرک وگناهدن پاک بولغان مؤمنلرنکڭ، فرشتهلر
 جانون آلفانده ﴿يَقُولُونَ﴾ جنتده گی ساقچی فرشتهلر اینورلر ﴿سَلِّمْ عَلَيْكُمْ﴾
 اللهنکڭ سلامی سزگه بولسون ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بخشی اشلر
 اشلاگانکڭز اوچون جنتلرگه کرکڭز دیوب ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
 أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ﴾ اول مشرکلر کونبلر مگر جانلارن آلازغه فرشتهلارنی
 کونالر یا که الله تعالی نکڭ عذابی کبلونی کونالر ﴿كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾
 آلازغن اولگی مشرکلرده شوبله عناد قلدیلر و عنادلری سبیلی آلازغه اللهنکڭ
 عذابی ایرشدی ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ الله تعالی آلازغه ظلم اینمادی ﴿وَلَكِنْ كَانُوا
 أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ لکن آلاز اوزلرینه اوزلری ظلم ایندیبلر ﴿فَأَصَابَهُمْ مَيَاتٌ
 مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ بس آلازغه یاوز عمللرنکڭ جزاسی
 ایرشوب استهزا قیلغانقلارینکڭده جزاسی باشلارینه کبلدی ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
 لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ﴾
 مشرکلر مسخره قیلوب ایندیبلر: اگر الله نلامسه ایدی بز هم بزنگ
 آتالارمز اللهدن باشغه هیچ نرسه گه عبادت قیلماس ایدک و همده اللهدن
 باشغه هیچ بر نرسه نی حرام اینه آلماس ایدک. اوشبو اشلرمز الله

تلاوی برلاندر دیوب ﴿ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ بولاردن اولسگی،
 مشرکلرده شوندای بوش سوز لر ایله کفر و معاصیده اولدیله ﴿ فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ
 الْإِتْبَاعُ النَّبِيِّ ﴾ پیغمبر لر که اوز شریعتلرن آجق ابرشدرودن باشقه نرسه
 لازم توکل حکم قیلغوجی الله اوزیدر ﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا ﴾ تحقیق
 هر امت که پیغمبر ییاردک ﴿ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾ فقط الله غه
 عبادت قیلکز طاغوت (شیطان) غه عبادت قیلودن سافلانسکز دیوب ﴿ فَتَنْهَىٰ مِنْ هُدًى
 اللَّهُ وَمَنْهُمْ مَنْ حَقَّ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ﴾ اول امت لر نك قایوسینه الله فضلی برلان هدایت
 بیردی و قایوسینه ضلالت ثابت بولدی ﴿ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ ﴾ بس بر یوزنده سفر
 ایدکز ﴿ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴾ کور رسز رسوللرنی تسکذیب
 اینوجیلرنک آخری نیچوک بولور شوندین عبرت لنورسز ﴿ أَنْ تَحْرُسَ عَلَىٰ هُدًىٰ
 فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ ﴾ آلارنک هدایت که کرولرینه سین حریم بولسا گده
 اما الله تعالی اوزی آزغان کیشلر که هدایت بیرمیدر ﴿ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴾
 اول ضلالت ده گی خلفه یاردم اینوجی لردن بولماس ﴿ وَاقْسُوا بِاللَّهِ جَهْدًا آيَاتِهِمْ
 لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ ﴾ الله تعالی اولسگان کیشلرنی قوبارمیدر دیوب الله اسی
 برلان یك فوتلی بعین ایندیله ﴿ بَلَىٰ وَعَدَّا عَلَيْهِ حَقًّا ﴾ بلکه قوبارمق الله تعالی نك
 حق و عدمی در که البته قوبارور ﴿ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ لکن کوب
 کشی بعنتک حق و بولاچق اش ایدکن بلمیدر ﴿ لِيَبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ ﴾ الله تعالی
 اول مشرکلر که اختلاف قیلوشقان قیاست کوننی کورساتور اوچون آلارنی قوبارور
 ﴿ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ سُئِنُوا سُئِينَ ﴾ دخی مشرکلر دیناده اوزلری یالغانچیلار
 بولغانلار ایکنون بلدر اوچون قوبارور ﴿ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَهُ
 كُنْ ﴾ بزنگ بر نرسه نی بار قیلورغه تله گان و قمنزده، سوزمز اول نرسه که بول،
 دیمکدر ﴿ فَيَكُونُ ﴾ بس هیچ کیچوکمانیچه بولادر ﴿ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ
 بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَبُوْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ﴾ شول صحابه لر که آلا مشرکلردن ظلم
 کورگانلری سوکنده مدینه که هجرة ایندیله، البته بز آلازغه دینادوق کور کام
 جزا بیرورمز ﴿ وَالْآخِرَةُ الْآخِرَةُ أَكْبَرُ ﴾ آخرت ده بیر چک اجر البته دخی الوغرافدر
 ﴿ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴾ اگر شونی بلسه لر ﴿ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴾
 اول هجرت قیلغوجی صحابه لر شونداین کشی لر که مشرکلرنک اذا و جفاسینه صبر
 ایدوب الله تعالی که توکل قیلورلر قریش ایندی الله تعالی بیوک ذاندر اول ذات قه
 آدم دین پیغمبر بیرمک هیچ لایق توکل البته آدم ذات دین رسول بیردی دیوب،
 شول حفته الله تعالی آلارنی رد اوچون ایندی ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ الْأَرْجَالَ نُوحِي

إِلَيْهِمْ ۚ أَي مُحَمَّدٍ سِنْدِنَ أَوْلَدَهُ سَنَكُ كَيْبِ اِبْرَلَارِنِي يِيغْمِبِرِ اِبْتُوبِ اِبَارِدُوكِ سِنَكَا
 وَحِي اِبِنْدِرْگَانِزِ كَيْبِ اَلْاَرْغَدَه وَحِي اِبِنْدِرْكَ اِگْرُ اَلْاَرِ اَوْشَانِمَا سَالِرِ اَلْاَرْغَه
 اِبْتِ ۚ فَسْتَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَاتَعْلَمُونَ ﴿۱﴾ اِگْرُ اَوْزْگِرْ بِلِمَا سَاگِرْ كِتَابِ
 اِهْلَسْدِنِ سُوْرَا گِرْ دِيُو ۚ بِاَلْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۚ اَوْلِ يِيغْمِبِرِ لِرِنِي مَعْجَزَمِلِرِ بِرْلَانِ هَمْ
 كِتَابِ بِرْلَانِ يِيَارْدِكِ ۚ وَانزَلْنَا اِلَيْكَ الذِّكْرَ لَتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿۲﴾
 اَي مُحَمَّدِ سَنَكَا فَرَا نِ اِبِنْدِرْكَ خَلَايِقِ غَه يِيَانِ اِبْتِمَا كَلِكْنَكْ اِچُونِ اَوْزْگِرِي نِه اِبِنْدِرْگَانِ
 حَكْمَلِرِنِي شَايِدِ اَلْاَرْدَه تَفَكْرِ اِبْتُوبِ اِبِيَانِ كِبْتِرُورِلِرِ ۚ اَفَا مَنِ الذِّكْرِ مَكْرُوا السِّيَاتِ
 اَنْ يَخْشَفَ اللّٰهُ بِهْمُ الْاَرْضِ اَوْ يَاتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿۳﴾ يَاوَزْ مَكْرُوجِبِلَه
 قِيلْغَانِ كَشِي لِرِ يِرِ بُونُودِنِ وَيَا كِه بِلِمِگَانِ لِرِي اُورِنِ دِنِ اللّٰهِنَكْ عِذَابِي كِبِلُودِنِ
 اَمِينِ لِرِي؟ بُوْقِ اَمِينِ بُولُورْغَه يَار اَمِي دِرِ ۚ اَوْ يَأْخُذْهُمْ فِي ثَقْلِهِمْ ۚ وَيَا كِه سَفِرْ لِرِنْدَه
 قَايْتُوبِ كِبِلُوبِ يُوْرْگَانْدَه اللّٰه تَعَالَى اَلْاَرِنِي هَاكِ اِبْتُودِنِ اَمِينِ لِرِي؟ ۚ فَمَا هُمْ بِمَعْجِزِينَ ﴿۴﴾
 بَسِ اَلْاَرِ اللّٰهِنِي عَاجِزِ اِبْتِه اَلْمَاسِلِرِ اللّٰه تِلَاگَانِ جِرَاسِنِي بِيْرُورِ ۚ اَوْ يَأْخُذْهُمْ
 عَلٰى تَخْوَفٍ ۚ وَيَا كِه اللّٰه تَعَالَى اَلْاَرِنِي فُورْفِچِدَه تُوْتُودِنِ اَمِينِ لِرِي؟ ۚ فَاَنْ رَبُّكُمْ
 لَرُوفٌ رَحِيْمٌ ﴿۵﴾ اَلْبِنَه رِبْگِرْ تُوْبِه اِبِنِكُوجِي لِرْگِه شَقَقْتِ لِي وَرَحْمَتِ لِي دِرِ ۚ اَوْ لَمْ
 يَرَوْا اِلَى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ ۚ اللّٰه تَعَالَى بَارِ قِيلْغَانِ نِرْسَه لِرْگِه فَاْرَابِ عِبْرَتِ اَلْمِيْلِرِي
 ۚ يَتَفَبَّهَوْا ظِلْمَهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشِّمَالِ ۚ اَوْلِ شِي لِرِنَكْ اُوگْدِنِ دَه هَمْ سُولِدِنْدَه كُولَه گَه لِرِي
 يُوْرُورِ ۚ سَجْدًا لِلّٰهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿۶﴾ وَمَسْخَرِ اَوْلِغَانِي حَالِدَه اللّٰهِنَكْ اَمْرِي نِه اِطَاعَتِ
 قِبَلُورِلِرِ ۚ وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا
 يَسْتَكْبِرُونَ ﴿۷﴾ بِرْدَه گِي وَكُوكْدَه گِي مَخْلُوقَاتِ وَهَمْ فَرِشْتَه لِرِ اللّٰه تَعَالَى گِه سَجْدَه
 قِيْلَارِ: اَوْلِ فَرِشْتَه لِرِ اللّٰغَه عِبَادَتِ اِبْتُودِنِ هِسِچِ زُورْلَانِي لِرِ ۚ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ
 قُوَّتِهِمْ وَيَقْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿۸﴾ وَاَوْلِ فَرِشْتَه لِرِ عَالِي وَيُوكِ بُولْغَانِ رَبِ لِرِنْدِنِ
 فُورْفُورِلَارِ وَامِرِ اَيْدِلِنْمَشِ اَشِ لِرِنِي بِرْدَه قَالِدِرْمَا بِنِچِه قِبَلُورِلِرِ ۚ وَقَالَ اللّٰهُ لَا
 تَتَّخِذُوا الْهَيْنَ اِثْنَيْنِ ۚ اللّٰه تَعَالَى اِبْتِدِي اللّٰهِنِي اَيْكِه دِيُوبِ اِعْتِقَادِ اِبْتِمَا گِرْ ۚ اِنَّمَا هُوَ
 اللّٰهُ وَاَحَدٌ ۚ اَوْلِ اللّٰه بِرْگِنْدِرِ ۚ فَاَيُّ اِي فَاَرْهَبُونَ ﴿۹﴾ بَسِ قَطْعِ مَنْدِنِ گِه فُورْفَكِرْ!
 ۚ وَلَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاَصْبَا ۚ بِرْدَه وَكُوكْدَه بُولْغَانِ هِرِ نِرْسَه
 اللّٰه تَعَالَى نَكْ مَلِكِي دِرِ وَخَالِصِ حَقِ دِيْنِ اللّٰه دِيْنِي دِرِ بَاشْقَه لِرِي بَاطِلِ دِرِ ۚ اَفَقِيْرَ اللّٰهُ
 تَعْوَنَ ﴿۱۰﴾ اَيَا سَزِ اللّٰهِنِ فُورْفَاسَزِي؟ ۚ وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ۚ سَزِ لِرْدَه بُولْغَانِ
 نِعْمَتِ لِرِنَكْ بَارِچِدِسِي اللّٰهِنِ دِرِ ۚ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضَّرُّ فَالْيَه تَجْرُؤُونَ ﴿۱۱﴾ فِجَانِ سَزِ گِه
 بِرِ ضَرْرِ اِبِرِشْسَه اَوَازِ كُوتَارُوبِ اللّٰغَه زَارِيْلِقِ فَيِلَاسِزِ ۚ ثُمَّ اِذَا كَشَفَ
 الضَّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿۱۲﴾ فِجَانِ شُولِ ضَرْرِنِي اللّٰه تَعَالَى

سزدن آلسه بر طائفه اللهه شريك بار ديورگه نونونالر ﴿لِيَسْفُرُوا بِنَا
 اَتِيَهُمْ﴾ آلا رغه بيرگان نعمت لرمزگه كفران قيلماقلى اوچون ﴿تَتَّبِعُوا سُوفَ
 تَعْلَمُونَ﴾ دنباده بزنك نعمت لرمز برلان فائده لنه كز آخرت ده بولاچق عذابكزنى بلورسز
 ﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيْبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ بز رزقلاندرغان ابگون دن هيج
 علم لرى بولماغان صنم لارغه الوش قيلالر. وابتلر بو قدرسى اللهه وبو قدرسى
 صنم لارمغه ديوب ﴿تَاللَّهِ لَأَسْتَلْنَ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ﴾ اوزمنك حرمتلو (الله) اسم
 برلان ايتمن كه بو اشركزدن البته صورالورسز جوابقه فالورسز ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ
 الْبَيْتَ﴾ دخى اللهك قزلارى بار ديوب اللهه قزلار اسناد ايتلر ﴿سُبْحٰنَهُ﴾ اى
 محمد اللهنى باك ديوب اعتقاد قيل ﴿وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ﴾ اما آلا رغه اوزلرى
 ياراتقان اوغل بولادر، اللهه اوزلرى ياراتماغان قزلرا ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ
 ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ اگر آلا رنك برسینه قزك بار، ديوب بشارت
 بيرلسه، خانوينه آچولانوب، دوست لارندن اوبالوب بوزى قارالوب كبتدر.
 ﴿يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ﴾ بشارت بيرلمش قزك باوزلفنندن
 (ياراتماغانلندن) فومندن قاچادر ﴿أَيُّسْكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾ اينساب
 ايندر: بو قزنى حفارت قلوبقه آصرىمى ايبكان؟ يا كه تريبلا نه توفراقه
 كوموب قايىمى ايبكان؟ ديوب ﴿الْأَسْمَاءُ مَا يَكْفُرُونَ﴾ اگاه اولسون لر قيلغان
 اشلىرى نى قباححت در! ﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ﴾ آخرت كوونيه
 اوشانماغان كشى لرنك قباححت مثال لرى باردر. جملا دن برسى شول قزلرين اوترو
 ﴿وَاللَّهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ﴾ اما الله تعالى نك بلند والوغ صفت لارى باردر بس اول شولاى
 آنك قزى بار ديوب تيزگنه حكم ايتارگه هيج يارايىدر ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
 اول الله تعالى هر اشنده غالب در وهر اشنى مصلحت چه قيلادر ﴿وَلَوْ يَأْخُذُ اللَّهُ
 النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ اگر الله تعالى، بنده لرنى قيلغان گناهلرى
 اوچون عذاب ايتيچك بولسه ايدى دنباده اوق بر اوستنده هيج بر مخلوق قالددرماس
 ايدى بار چه سنى هلاك ايتار ايدى ﴿وَلَكِنْ يُوَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ لكن هلاك
 ايتيىدر، بيلگولى وقت فه قدر كيجو كدردر ﴿فَإِذَا حَآءُ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً
 وَلَا يَسْتَعِدُّونَ﴾ فيجان شول بيلگولى وقت (قيامت) كيلوب يتسه بر ساعت سوگنه
 قالسا لر وير ساعت آلدان عذاب ابدلنماس لر ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْفُرُونَ﴾
 اوزلرى مكروه كورگان نرسه لر برلان اللهنى صفتلى لر مثلا قزلر اسناد ايتلر
 ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكُذْبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ﴾ يالغان بولغانى حالده، آلا رنك تللىرى
 ايتور بزگه آخرت ده بخشلىق والوغ درجه لر بولاچق ديوب ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ

النَّهَارَ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿۱۰﴾ شك سز آلا رغه آخرنده اوط بولا جق در وهر كمدن اول
 لئوعغه آلا ر كرا جكد ر ﴿۱۱﴾ تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ ۖ اوزنك اسم (الله)
 برلان ابته من كه سندن اولگي امتار گده بيغبر لر ياردك ﴿۱۲﴾ فَرَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ
 اَعْمٰلَهُمْ ﴿۱۳﴾ بس شيطان آلارنك فييح عمل لر ن زينت لي فيلدي ده بخشي اش اشلي مز
 ديوب بورديار ﴿۱۴﴾ فَهَوَّ وَ لَهُمُ الْيَوْمَ ﴿۱۵﴾ بو كونه اول شيطان آنلرغه بولداش در
 ﴿۱۶﴾ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۷﴾ آلا رغه قيامت كونده رنجكوجي عذاب بولا جق در ﴿۱۸﴾ وَمَا
 أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ إِلَّا تَيِّبًا لَّهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ ﴿۱۹﴾ سكا قرآن في تور لي چه بولغان
 دين لر آراسندن بر حق دين ني بيان ايتار اوچون ايندر ك ﴿۲۰﴾ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
 يُؤْمِنُونَ ﴿۲۱﴾ وهم ايمان كبلنورگان لر گه رحمت وهدايت بولسون اوچون ﴿۲۲﴾ وَاللّٰهُ
 أَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَاءً فَأَخْبَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴿۲۳﴾ اول الله در كه كو كدن يغور
 ايندروب آنك برلان ابگون ساچار گه باراماغان برلر ني ترگزدي ساچار لك
 ياصادي ﴿۲۴﴾ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿۲۵﴾ اللهنك آيتلر ني اعتبار برلان
 ايشكوجيلار گه بو ذكر ايدلنگان نرسه لر ده اللهنك برلگينه دليللر باردر
 ﴿۲۶﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ﴿۲۷﴾ تحقيق سز گه حيوان لر ده عبرت لر باردر ﴿۲۸﴾ نَسْفِكُمْ مِّثًا فِي
 بَطُونِهِ مِّن بَيْنِ قَرْنٍ وَدَمٍ لَّيِّنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّرِيبِ ﴿۲۹﴾ اجور امز سز گه اول حيوانلر نك
 اچنده تيزك برلان فان آراسنده خالص آق سودني كه اچوجيلار گه لذت بلدر . يعنى
 آشاغان نرسه سندن اوج نرسه ياصبزر فان ، سود و تيزاك . برسنگ ضروري
 ابكنجيسنه هبج فاتناشي ﴿۳۰﴾ وَمِن ثَمَرِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا
 حَسَنًا ﴿۳۱﴾ ودخي الله اوسدرگان خومه و بوزم يمشارندن اچملك شربت لر و باشقه
 اچملك لار ، آشلا ر ياسبزر ﴿۳۲﴾ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿۳۳﴾ تحقيق بو اشلر ده
 عقل لي قوم گه اللهنك برلگينه دليل لر باردر ﴿۳۴﴾ وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذْ مِنَ
 الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿۳۵﴾ الله تعالى بال فور تبه : «تاودن وهم
 آغاچ دن ، و همده كشيلر طور ا نورغان اويلردن اوزگا اوي اياسا .» ديوب وحى
 فيلدي ﴿۳۶﴾ ثُمَّ كَلَّمِي مِنْ كُلِّ النَّمْرِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ﴿۳۷﴾ يه وحى فيلدي : سو كره
 هر بر يمشدن بال جبغل (جمع فيل) سو كره اداعت ايتوب الله امر اينكان يولغه
 كر گل ﴿۳۸﴾ بَخْرُجْ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلَفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاؤٌ لِلنَّاسِ ﴿۳۹﴾ اول بال فور تيرنك
 اچلارندن تور لي توسده باللا ر جچار كه اول بالده آدم لر گه شفاء باردر ﴿۴۰﴾ إِنَّ فِي ذٰلِكَ
 لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿۴۱﴾ فكر لي قوم گه بو بال فور تبه دليل و عبرت لر باردر ﴿۴۲﴾ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ
 ثُمَّ يَتَوَقَّعُكُمْ ﴿۴۳﴾ الله تعالى سز ني باراندي سو كره سز نك بار چه كز ني اوتوره چكدر ﴿۴۴﴾ وَمِنْكُمْ
 مَن يَرُدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمَرِ ﴿۴۵﴾ سز نك عضكز ني فار تلقغه قابنار ور ﴿۴۶﴾ لَكِنِّي لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمٍ

شَيْئًا نَاكَ اَوْلَدَه بَلْكَان نَرْسَه لَرْنَك بَرْسَبِدَه بَلْمَا سَوْن اَوْجُون ۛ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ۝
 الله تعالى هر نرسه نى بلسه در، و هر شى كه قادر در ۛ وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ
 فِى الرِّزْقِ ۛ مَال و رزق ده الله تعالى فايولا رزنى آرتق قلدى، بعضكز باى
 بعضكز فقير در سز ۛ قَمَا الَّذِيْنَ فُضِّلُوْا بِرَادٰى رَزْفَهُمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَمُمْ فِيْهِ
 سَوَآءٌ ۛ رزق و ماله آرتق بولغان بايلر، اوز لرينك مالارين فللرينه بيرو ركه
 راضى نو گللر حال بو كه اول رزق و ماله هر برسى كشى بر تبگزلار. شولا بده
 شريك قبولورغه راضى نو گللر، اما الله تعالى اوزيگنه يار اتقان بولسه ده آكارغه
 صنلارنى شريك قبالرا ۛ اَفَبِعَمَةٍ اللّٰهُ يَجْحَدُوْنَ ۝ يا كه آلا الله تعالى بيرگان
 نعمتلر كه انكار ايدوب صنلارنى ديورلارمى؟ ۛ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ
 اَزْوَاجًا ۛ الله تعالى سز كه اوز جنسكزدن خاتونلار ياراتدى ۛ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
 اَزْوَاجِكُمْ بَيْنَ وَحَدَّةٍ ۛ و سز كه خاتونلار كزدن بالالر و بالالرنك بالالرين ياراتدى
 ۛ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبِ ۛ و حلال نرسه لردن سزلارنى رزق لاندردى ۛ اَبَا بَاطِلٍ يُؤْمِنُوْنَ ۛ
 ايا آلا باطل نرسه كه ايمان كيتروب ۛ وَبِعَمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُوْنَ ۝ الله نك
 نعمتلرينه انكار ايدلرمى؟ ۛ وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ
 السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ۝ اللهدن باشقه برده و كوكده آلا اوجون
 هيچ بر رزقنى مالك بولماغان و مالك بولورغه حال لردنن كبلمگان صنلارغه
 عبادت قبالر! بوندن ده عجب و آحقاق بولورمى؟ ۛ فَلَا تَضْرِبُوا اللّٰهَ الْاَمْثَالَ ۛ
 بس اللهغه هيچ بر نرسه نى مثال قبالا كز! اول هيچ نرسه كه او خشاى در ۛ اِنَّ اللّٰهَ
 يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝ چونكه الله تعالى هر نرسه نى بلسه در اما سز هيچ نرسه
 بلميسز. شونك اوجون الله نى بر نرسه كه او خشاتو هيچ يار ايدر ۛ ضَرَبَ اللّٰهُ
 مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ ۛ الله تعالى مثال قبالر: مثلا هيچ نرسه اشلر كه
 قادر تو گل بر قل ۛ وَمِنْ رَزْقِهِ مَثَرُ رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَ جَهْرًا ۛ
 دخى بز آكارغه بيخى بر كاتلى حلال مال بيروب اول مال دن ياشرن هم اشكاره
 انفاق قبالغان كشى ۛ هَلْ يَسْتَوْنَ ۛ ابا شول ايكي كشى برابر بولورلارمى؟ هيچ
 احتمال بوق. ۛ اَلْحَدُّ لِلّٰهِ ۛ كامل صفت لارنى اظهار ايتك الله نك اوزينه خا صدر
 ۛ بَلْ اَكْتَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝ بلكه بو سرنى كو براگى بلبيلر. او شانداق قادر
 الله بر لان، هيچ نرسه قبالا آماغان صنلارده شبه سز بر نو گللر ۛ وَضَرَبَ اللّٰهُ
 مَثَلًا رَجُلَيْنِ اَحَدُهُمَا اَيْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَ هُوَ كَسَلٌ عَلٰى مَوْلٰىهِ اَيْنَمَا يُوْجِهَةٌ لَا
 يَأْتِ بِخَيْرٍ ۛ دخى الله تعالى ايكي ايرنى مثال قبالر: آلا رنك برسى: نلسز، هيچ
 نرسه بولديره آلى، خواجسه نه بر بوك كى سالونغان، قابده غنه بيرسه ده بر فائده لى

اش، خبر لی خدمت کنبوره آلی، ﴿هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْتُرْ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ابدی شول تل سز ابر برلان، عدلک برلان امر ایتوب اوزیده نوغری بولده بولغان کشی برابر بولورلاری؟ البته برابر توکل، اوشانداق تلسز صنم برلان عدالت صاحبی اللهه بر نیگز توکل. آرالاری پر برلان کونک کبی برافدر ﴿وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ برده وکوکلرده گی غیب نرسه لر نی بلمک اللهه خاصدر ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ قیامتک کبلوی کوز فساق کبی، ویا که کوز قسودنده بکلدر ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ شکسز الله تعالی هر نرسه گه فادرر ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا﴾ الله تعالی سزنی آنالرکز فورساغندن جفاردی که اول وقتده هیچ نرسه بلی ایدگز ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وهم سزگه بار قبلدی فلاق، کوز، وکوکل، شولار سبیلی بله باشلا دگز ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ شولارنی اویلا ساگز شاید شکر ایدرسز ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ ایا آلا فوشلارغه قاراب عبرت آلمیلاری؟ که اول فوشلار کوکده هوا اچنده الله امرینه انقیاد ایتوب اوچالار ﴿مَا يَسْكُنُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ﴾ الله تعالی دن باشقه ذات آلالی هواده سافلایدر ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بولارده البته ایمان کنبورگان کشبیلر اوچون دلیل و عبرت لر باردر ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ الله تعالی سزنگ اویلرگزنی تورورغه اورن قبلدی ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَنَنْتُمْ وَيَوْمَ اتَمَّنتُمْ﴾ ودخی حیوان تبریلرندن سزگه اویلر قیدی، اول اویلر کوجوب یورگان وقتکزده هم بربرده تورغانده سزنگ اوچون جیکلدرر ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَانًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ واول حیوانلارنگ بون، و توکلرندن اوی اچنده گی اسباب و جهاز لارنی باسبسز (واجلکز یسکانچه باشقه جه فائده لر کوره سز) ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وسزگه اوزی یاراتقان آغاچ و تاو لردن کوله گه قبلدی ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ و تاو لردن سزگه برده بولا تورغان اورنلر قبلدی ﴿وَجَعَلَ لَكُم سُرَابٍ مِّمَّا تَبْكُمُ الْحَرَّ﴾ وسزگه فرودن سافلی تورغان کولمکلر قبلدی ﴿وَسُرَابٍ مِّمَّا تَبْكُمُ بَاسِكُمْ﴾ والله تعالی سزگه سوغشده سافلی تورغان سوغش کولمکلری قبلدی ﴿كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلَمُونَ﴾ اوشانداق سزگه نعمتلرنی تمام قیلور، سزده اول نعمتلرنی الله دن بلوب شاید مسلمان بولورسز الله غه انقیاد ایتارسز ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ النَّبِيُّ﴾ ای محمدا گر اعراض قیلسالر سکا فقط اوز شریعتنی ابرشدرمک لازمدر. آلا ر تله سه فی اشلا سونلر سین اوز اشکنی اشله !

﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْفَرُوهَا كُفْرًا﴾ ﴿۳۲﴾ نعمتلىرىنىڭ اللەدىن
 ايدىكى بىرلەردە يەنە انكار ايتارلىرى، و آلارنىڭ كوبراگى مشركلەردىر ﴿وَيَوْمَ
 نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ شول كون كىلور كە اول كوندە ھەر امەنىڭ شاھىدلارنى
 يەنى رسوللارنى قوبارورمىز آلار ھەر كىشىنىڭ اشى و سوزى بىرلەن شەھادت بىرورلىرى
 ﴿ثُمَّ لَا يُؤَدِّنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سوڭرە كافرلىرىنىڭ ھېچ بىرسىنە سوبلاشورگە اذن
 بىرلماس تا كە آلار غىر كورسانورلىرى ابدى ﴿وَلَا هُمْ يَسْتَقْبِلُونَ﴾ ﴿۳۳﴾ ھەم آلارنى
 ھېچ بىر مقصودلرندە رضادە قىلونسىز ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفِّفْ عَنْهُمْ
 وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ﴾ ﴿۳۴﴾ قىچان ظالم لار عذابنى كورسەلەر، بس آلارنى ھېچ جىكولايتلماس
 ھەمدە آرزىغىدە مەلت بىرلماس ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ و مشركلەر
 اثبات قىلغان شرىكلەرىنى كورسەلەر ﴿قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ نَدْعُوا
 مِنْ دُونِكَ﴾ ايتورلىرى: يارب اوشولار سىدىن باشقە عبادت قىلور و سىغا شرىك
 دىيور بورگان شرىكلەرمىز ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ إِلَيْهِمُ الْقَوْلُ انْتُمْ لَكُمْ ذُنُوبٌ﴾ ﴿۳۵﴾ شول وقت
 آلارغە شرىكلەرى جواب بىرورلىرى تىھىق سىزنىڭ بىزنى شرىك دىيور بورگان
 سوزلەرگە يالغان دىيور ﴿وَاتَّقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامِ﴾ و اول كوندە بارچەسى
 اللەغە ايتىد قىلورلىرى ﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ﴿۳۶﴾ قاچارلار اول كوندە آلارنى
 انىرا قىلور اللەنىڭ شرىكى دىيور بورگان نرسەلىرى ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا
 عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ﴾ ﴿۳۷﴾ كافر بولغان
 كىشىلەرگە بوزوقلىق قىلغانلىرى اوچون ھەم باشقە بندەلەرنى ايمانغە كوردن طىغانلارنى
 اوچون عذاب اوستىنە عذاب آرتدور، عذاب قىلورمىز ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي
 كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ و اول قىامت كوندە ھەر امەنىڭ اوز آرالارنىڭ
 بىرلىگەن يىغمىرىنى شاھىد ايتور قوبارورمىز ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَؤُلَاءِ﴾ اى محمد
 سنىدە شول امەنىڭ شاھىد ايتور كىلتورمىز ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ
 وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ ﴿۳۸﴾ و سىغا قرآن ايندردى ھەر نرسەنى آب آچىق بيان
 ايدور و يا كە سىنىڭ خەبەرلىرىڭ بىرلەن بيان ايدور ھەم مۇمنلەرگە رحمت، ھىدايت،
 سوينچ ايتور ﴿إِنَّ اللَّهَ بِأَمْرٍ أَعَدَّ﴾ اللە تەئالى سىزنى عدللك بىرلەن بىرادر
 عدللك: اللە تەئالى قوشقان ھەر نرسەنى قىلور كىرك عبادت، و كىرك باشقە اش بولسون
 ﴿وَالْأَحْسَانَ﴾ و دىخى مات كە خىدمت ايتور بىرلەن بىرادر ﴿وَإِنِّي ذِي الْقُرْبَىٰ﴾
 و دىخى قىبر قرداشلەرگە كىرك نرسەلەرنى بىرورگە بىرادر ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ
 وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ﴾ و سىزلارنى قاچىش اشاردن، و شرىعت بىرلەن تابت بولماغان
 اشاردن، و زور ايب خىدن قاچودن طيار ﴿يَعْظُمُكُمْ لَعْنَتُهُمْ نَذَرُونَ﴾ ﴿۳۹﴾ اللە تەئالى

سزنی شولای وعظ قبلادر سزده اویلاب وعظله نما کسکز او چون. بو آیت اولین
 هم آخرین عمل و علمنی جیفان در. هر کور کام صفت و کور کام خلقنی جیفاندر.
 یارب عمل ایدر گده نصب اینکل ﴿وَأَوْفُوا بعهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ﴾ اگر اللهغه عهد
 فیلسا کز عهد کزنی تمام اینکز ﴿وَلَا تَنْقُضُوا الْإِيمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ الله لفظی بر لان
 ناز ارتقائکز سوکنده بیسیر کزنی بوزیا کز ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ الله بر لان
 یمین اینکان سوکنده اللهی اوز کز گه کفیل اینکان بولاسز ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ﴾
 چونکه الله تعالی سز نک هر اشکزنی بله در (شونک او چون بیسیر کزنی بوزیا کز!)
 ﴿وَلَا تَسْكُونُوا كَمَا تِي تَقَصَّتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا﴾ بیسیر کزنی بوزوب، اول
 نازا و یخشی ایوب توقوغان جب لارنی، سونوب فلر لری یاساب اشدن چفارغان
 دیوانه خاتون لار کبی بولما کز، اول خاتون توقوغان جب لردن فائده ایته آلمغان
 کبی، سزده عمل کز دین و آنط اینوکزدن فائده کوره آلمی سز ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ
 دَخْلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبِي مِنْ أُمَّةٍ﴾ سز آنط لار کزنی اوز آرا ده جله
 او چون گنه فیلاسز که، اگر اوز کز باشقلردن آز بولسا کز سوغشیمز دیوب
 یمین ایته سز، کو بایسا کز شول آنط کزنی بوز اسزده سوغشورغه باشلی سز ﴿إِنَّمَا
 يَلْتَوِيكُمْ اللَّهُ﴾ تحقیق اول آنط اینوکز بر لان الله تعالی سزنی امتحان ایته در
 ﴿وَلَيَبْيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ قیامتده الله تعالی سز گه، دنیا ده
 وقتده اختلاف اینکان نرسه لر کزنی اول اختلاف کبرک نیندی عملده گنه بولسه ده
 البته بیان قبلور ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ اگر الله تعالی نله سه ایدی
 بار چه کزنی بر ملنده قبلور ایدی ﴿وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ لکن
 آلا ی تو گل الله قایوسنی ضلالت که سالادر قایوسینه هدایت بیردر ﴿وَلَتَسْتَلْنَ
 عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ فیلغان عملر کزدن البته سور الورسز، جوابه فالورسز. بس
 سافلانوب اش فیلکز! ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخْلًا بَيْنَكُمْ﴾ بر بر کز نک آرا کزده
 یمین (آنط) لر کزنی جله طریقی بر لان فیلما کز ﴿قَتْلُ قَدَمٍ بَعْدَ بُوتِهَا﴾ اگر
 خیانت بر لان آنظار ایسا کز آباق لار کز حق بولسه ثابت بولغانی سوکنده ده
 آندن نایار ﴿وَتَذُوقُوا السَّوْءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ الله بولندن نیولغان کز
 او چون فانی عذابلار تاورسز. آنط اینوده الله ک بولی آنط کزده تورماسا کز
 جزاغه مستحق بولورسز ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ و سز گه آخرنده ینده فانی
 عذاب بولاجق در ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِعهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ دنیا نرسه سنی الله بر لان
 اینکان آنط لار کز بر لان آلماشدر ما کز یعنی اولده الله بر لان یمین اینوبده
 سوگره دنیا نرسه سی او چون اول آنط کزنی بوزیا کز ﴿إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ أَنْ

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۳۶۹﴾ اگر سز بلا تورغان بولسا كز، بيميلرنده تورغوجيلارغه بولا
 تورغان اللهنك ثوابي البته سزنگ اوچون خيردر ﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٌ﴾
 سزنگ قولكزده بولغان نرسه بنهچكدر، اما الله قاشنده بولغان درجه و ثوابلر
 قالاچق و بنهچك توكل. شونك اوچون بنهچك برلان فالاجقنى آلوشدرما كز
 ﴿وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ الله تعالى فوشقان
 عبادتلرنك مشقتلرينه صبر ايئكان كشيبلرگه، آلارنك عبادتلرندنده كوركامراك
 جزالر ودرجهلرني بيورورمز ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ
 حَيٰوةً طَيِّبَةً﴾ كبرك اير كشي و كبرك خاتون كشي مؤمن اولوب ايزگو ويخشي
 عمللر قلسه آكارغه دنبا و آخرت خوش تركلك بيورورمز ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم
 بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ و آلارغه، قيلغان عمللرندن كوركامراك اجرني بيورورمز
 ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ اي محمد اگر قرآن اوفورغه
 تلاسك اؤلا اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديوب ايتا بو اعوذني باشقهچده ايتلر:
 اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم كبي. ابن مسعودگه رسول الله صلى الله
 عم: «اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديوب ايت چونكه مني جبرائيل عليه السلام
 لوح المحفوظدن شولاي اوگراندى» ديمشدر. ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ البته اول شيطاننك مؤمنلرگه وهم اللهغه توكل
 ايئكان كشيبلرگه اختباري و ايرگي يوقدر ﴿إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَكَّلُوهُ وَالَّذِينَ
 هُم بِهٖ مُشْرِكُونَ﴾ بلکه آنك اختباري و ايرگي اول شيطانني دوست قلوب هم
 آني اللهغه شريك ايئكان كشيبلرگه در آلارني تلاسه ني اشلر ﴿وَإِذَا بَدَأْنَا آيَةً
 مَّكَانَ آيَةٍ﴾ اگر بز بر آيتني منسوخ قلوب آنك اورينه ايكنچي آيت ايندروب
 آلماشدرساق ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنزَلُ﴾ حال بوكه فايوسني نسخ ايتوب نرسه ايندروگه
 الله تعالى اوزي بله در ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ﴾ سين محمد اللهغه بالغانني افتراء قبالسن
 ديوب ايتلر. بو آيت نسخ حقنده اينگان. كافرلر ايتلر ايئكان: بو محمد الله
 صاناشقاني ايئكان؟ كبيچ بر نرسه برلان بيورسه ايرنه سون آكاردن طيادر ديوب.
 ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بلکه اول مصلحتني آلارنك كوبراگي بليلار (شونك
 اوچون نسخ قه طامن قباللر) ﴿قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ ايت اي
 محمد نسخ صوكتندهغي ايكنچي آيتني جبرائيل عليه السلام اللهدن حقلق برلان
 ايندردي. آنده هيچ افتراء يوق ﴿لَيُبَيِّنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَدَىٰ وَبَشَّرَ الْمُسْلِمِينَ﴾
 مؤمن كشيبلارنك كوكلارين ثابت قياور اوچون وهم مسلمانلارغه هدايت و بشارت
 بولسون اوچون. چونكه ناسخ بولغان آيت كوب وقتده اولگي دن بتل بولا

ایدی بده مسلمانلار شادلانلار ایدی ﴿وَلَقَدْ تَعَلَّمَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ بز
تحقیق بلامز که آلا ایتلر اول محمدنی کشیکه او گورنه در قرآن اللهدن اینبدر
دیب ﴿لِسَانِ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبِي وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ﴾ محمدنی او گورنه
دیگان کشیلرینک نلی رومی در. اما قرآن ایسه آجیق معنالی عرب نلی برلاندر.
رومی دن عربی او گرنمک ممکن می؟ شوئیده می بلمبسر! ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ
اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ﴾ اللهنک آیتلرینه اوشانماغان کشیلرنی الله تعالی هدایتکه سالماز
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و آخرنده آلا رغه رنجتکوچی اوط عذابی بولاچقدر ﴿إِنَّمَا
يَقْتَرِي الْكُذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ اللهغه بالغاننی افتراء ایتوچیلار،
اللهنک آیتلرینه ایمان کیتورگان کشیلردر ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ همده شول
کشیلر یالغانچی لادر. سوزلرینه اوشانچ یوقدر ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا
مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ بر کشی اللهغه ایمان کیتورگان سوکنده یته
(العیاذ بالله) کافر بولسه ایمانندن فایتسه اول کشی مرتد اسملی بولوب اللهنک چن
عذابینه توشیلدر. مگر کفر سوزنی ایتورگه بر کشی کوچلنگان اوچون ایتسه
اما قلبی ایمانده قرار نایسه اول کشینک ایمانینه ضرر کیلماس. قریش کافر لری
عمار برلان یاسرنی تونوب (مدینه گه هجرت ایتلر ایدی) ایمانندن قایتورغه کافر
بولورغه قسیدلر. یاسر ایمانندن قایتماغانی اوچون اوتلردی. عمار بیک کوب
جزاء کورگانی سوکنده طشدن غنه کفر سوزنی ایتدی. بو خبر رسول اللهغه
ایشولدی. رسول الله عماردن سورادی: کفر سوزی ایتکانده کوکلك نچوک ایدی؟
دیو. عمار ایمانلی ایدم دیدی. شول حفته بو آیت ایدی ﴿وَلَسَنْ مِنْ شَرِّ
بِالْكَفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ﴾ اما کوکلكلری کفر گه رضا بولوب خوش
کوکل برلان کفر سوزینی ایتسلر آلا رغه اللهنک آجیغ سیدر ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ و همده آلا رغه آخرنده الوغ عذاب باردر ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحْبُوا الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ آلا رغه بوتورلی عذاب بولونک سببی: آلا آخرت درجه لرینه
قاراغانده دنیا ترکلگون یارانوب شونی هم اختیار ایتدیلر ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ الله تعالی البته کافر لرنی هدایت که سالماس ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ
طَلَبَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَهُمْ وَأَبْصَرَهُمْ﴾ الله تعالی اول مشرکلرنک کوکلكلرینه
هم فولاق و کوزلرینه مهر باسدی شونک اوچون آلا ر حقنی آکلای لر
کورمی لر، ایشونمی لر، ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْفٰغْلُونَ﴾ شولار هم تمام غافلردر
نی بولاچغنی برده اویسلامی لر ﴿لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُونَ﴾ شک
وشبهه سز آلا ر آخرتده حسرتلنه چک کشی لردر چونکه آلا ر هلاکلردر.

هلاک کشتی حسرتلی کشتی ﴿ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا قُتِلُوا ثُمَّ جَاهَدُوا
وَصَبَرُوا ﴾ الله تعالی شول کشیلرگه یاردم بیردرکه: آلا ر مکده مشرکلردن کوب
فتنه کورگانلری صوکنده مدینه گه هجرت ایندیبلر، صوکره مشرکار برلان (دین
اوچون) سوغشیر قیلدیبلر و دینده اولغان مشقت لرگه صبر قیلدیبلر ﴿ إِنَّ رَبَّكَ
مَنْ بَعْدَهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ موندن صوگ ربك البته آلا رنی بارلقاغوجی، و آلا رغه
رحمت ایدمچکدر. دین و ملت اوچون شول قدر اجتهاد اینکاج البته الله تعالی
رحمت ایدمچک. ﴿ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا شَوْل كُون (قیامت) ده
آلا رغه رحمت قیلورکه: اول کونده هر کشتی اوزی اوچون اوزی جواب
بیروب اوزی طرشور باشقندن یاردم کونماس چونکه باشقندن یاردم بولماس
﴿ وَتَوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴾ و اول کونده هر کشتیگه عملی ننگ
جزا و ثوابی کامل بیرلور هیچ برسی کیمتولب، یاخود عذابی، ثوابی آرتدربلوب
ظلم ایدلنماس ﴿ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ
كُلِّ مَكَانٍ مَثَلِ ایتوب الله تعالی مکه شهرنی بیان قیلدرکه اول مکه شهری
دشماندن امین ایدی، و هیچ کمدن قورقوسز نورالار ایدی وهر یافدن رزق لای
ککیلوب ابرکون کون کورلر ایدی ﴿ فَكَفَّرَتْ بِأَنْعَمَ اللَّهُ بِسِ اللّٰهِنَاک بیریگان
نعمتلیرینه کفران قیلدیبلر یارگان رسولینه ایمان کیتورمدیبلر ﴿ فَأَذَّا قَهَا اللَّهُ
لِبَاسِ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴾ و شول قیلغان قباحت اشلری سببلی
آلا رغه الله تعالی قورقو و آجلق بیردی. بس کفران نعمت ننگ جزاسی شول ایکان
﴿ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ ﴾ تحقیق آلا رغه اوز آرا لاردن پیغمبر
(محمد عم) کبلدی لکن آلا رنی یا الفانیجی دیدیلر اوشانمادیبلر ﴿ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ
وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴾ بس آلا رغه شویله ظالم حاللرنده عذاب ایرشدی یعنی یوقاریده
مذکور آجلق و قورقو عذابی ﴿ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ﴾ الله تعالی
سزگه بیرگان حلال رزقلارنی آشاگز ﴿ وَأَشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِبْرَاءُ
تَعْبُدُونَ ﴾ و الله ننگ بیرگان نعمتلیرینه شکر قیلکز اگر سز خالص الله غه غه
عبادت قیلا تورغان مؤمن بندلر بولسه گز ﴿ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَنَحْمَ
الْخَنزِيرِ وَمَا أَهْلَ لَبِئْرِ اللَّهِ بِهِ ﴾ الله تعالی سزگه اوله کسهنی و بوغاز قانینی
ودو گزنی و الله دن باشقننگ اسمین ایتوب ذبیح ایتلنگان حیواننی حرام قیلدی
﴿ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَانَّ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ اما بر کشتی اوله باشلاب
آبدراب اول حرام نرسهلردن برسنی، آشاسه طویغاندن آرتق بولماسه، و هم پنه
آشارغه آلوب کیمتاسه یاریدر. چونکه الله تعالی غفور رحیمدر. و رحمتلی

یهودیولوکه سز جمعه کوننی الوغلا کُر دیوب ابتدی: اما یهودلر موسی علیه السلامغه
 قارشوب بز شبه کوننی الوغلی مز دبدبیلر. شونک اوچون اللہ تعالی اول کوننی
 یهودکه یک ضررلی قلدی بالی توتارغه حرام قیلندی واش اشلرکه پارای نورغان
 بولدی ﴿وَأَنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ آلا نورلی
 سوزلار سویلاب اختلاف قیلوشقان کونلری حقنده اللہ تعالی قیامت کوندنه حکم
 تار ﴿أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بَاتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾
 ای محمد امنکنی اللہ بولینه قر آن دلبیلری برلان، دخی بخشی و عطلر برلان،
 ودخی آلا برلان منازغه قیلوشسا کُر بخشی کورکام و آجیق دلبیلر برلان
 دعوت قیل ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ اوز بولندن یازغان کیشیلرینی
 اللہ تعالی البته بلدر ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ اول اللہ تعالی هدایتده گیلرینی ده بلدر
 ﴿وَأَنَّ عَذَابَكُمْ فَعَابُوا بِمثل مَا عَوِّقْتُمْ بِهِ﴾ اگر بر کشی که عذاب و عذاب قیلاقیق
 دیسا کُر، اوز کُر که قیلغانلری کیی گنه قیلکُر آرتق قیلما کُر، بر کشی سکا بر
 سوقسه سن آکارغه قارشوی ایکی سوفه. مشرکلر بر کشی نی اونرسلر سز
 آلاردن ایکی کشی نی اوتومه کُر. موندن ده آرتق عدالت بولورمی؟ ﴿وَلْتَن صَبْرَتُمْ
 لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ اگر صبر اینوب برده اوج آلی قالسا کُر اولسی دخی
 صبر ایلوچی لار اوچون خبردر ﴿وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ای محمد صبر
 ایت! صبر اینما کک اللهدن باشقندن اولماز اللهدن صبر تلاکل ﴿وَلَا تَحْزَنْ
 عَلَيْهِمْ﴾ و مشرکلرنک اسلامغه کیلگانلری اوچون اوز اوز کُنی قایغوغه سالماغل
 ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و آلا رنک مکر وحله قیلغانلری اوچون کولکنکی
 تار قنورمه قایغورمه ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ تخضیق
 اللہ تعالی حرام لاردن ساقلانغوی، واحسان قیلغویبلر برلدر یعنی آنلرغه یاردمدر
 شونک اوچون سز اوز اشکُرده بولسا کُر کفار نی قدر مکر قیلسالرده برده
 ضرر قیلا آلامس لار.

سورة بنی اسرائیل مکيه وهی مائة واحدى عشرة آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿سَبِّحْ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَبَّاءُ مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ اوزینک
 رسولی (محمد علیه السلامنی کیجده مسجد حرام (مکه) دن، بیت المقدس که منبر
 ایتدرگان اللہ تعالی نی هر بر کیچکدن پاک دیوب اعتقاد قیلکُر، ﴿الَّذِي بُرِّئَ سَمًا

سوکته اول بیت المقدس شویله در که آنک تیره سنی مبارک، و کوب فاندله قیلدق
 اصریه من اینتا اول پیغمبر منی سیر ایندر مکنز عجائب آیاتلر منی کورساتمک
 اوچون ایدی ﴿ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾ مکه مشرکلرینک بو حالگه انکارلارنی
 الله تعالی کورگوجی هم ایشتکوجدر. بو قصه ایسه رسولمز محمد علیه السلامنک
 مراحغه آشوروی در. مکه دن بیت المقدس که بارووی اوشبو آیت برلان ثابت
 حتی اوشانماوجی مشرک در. اما موندن سوک کوکگه منما کی حدیث برلان ثابت.
 وشول کون امنکه پیش وقت نماز فرض اولغان. ﴿ وَاَتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ ﴾
 وموسی علیه السلامغه نورات اسملی کتاب بیردک ﴿ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴾
 واول نوراتنی بنی اسرائیل گه هدايت قیلدق. شونک برلان عمل ایتسهر توغری
 بولده بولدیلر ﴿ اَلَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ﴾ اول نورات برلان من دن باشقهنی
 الله دیماسکه اوندادک ﴿ ذُرِّيَّةً مِنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ﴾ نوح علیه السلام برلان برگه
 کیمده کونارگاتمز کشی لرنک بالالرنی (عیسی، عزیر علیه السلام کبی) الله دیوب
 اینما کز دیدک ﴿ اِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴾ تحقیق اول نوح علیه السلام کامل اللهغه
 عبادت ایدوجی کشی ایدی ﴿ وَقَصَّيْنَا الِىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ ﴾ نوراتده بنی
 اسرائیل گه معلوم ایندک ویا که حکم ایندک که: ﴿ لَتَنفُسُنَّ فِي الْاَرْضِ مَرَّتَيْنِ ﴾ البته
 سزیر بوزنده ابکی مرتبه فساد قیلورسز. مثلا پیغمبر لرنکرنی اوترمک وباشقه
 شونداي گناهلر کبی ﴿ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴾ وخلقغه کامل ظلم ابله ظلم قیلورسز
 ﴿ فَاِذَا جَاءَ وَعْدُ اُولٰٓئِهٖمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا اُولٰٓئِىٓ بِاسْمِ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ ﴾
 قچان اول ایکی فسادنک اولگیسى يتوب سزده شولای فساد وبوز قلقلار
 قلسا کزه سزنگ اوستو کزده بیک بهادر و بیک غیرتلی بنده لرنی ایرکلی قیلورمنده
 آلا سزنگ بورط آلا ارکزده بورب اوز کز کبی قیلماغان بوز قلقنی فالدریاسلر
 ﴿ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ﴾ بواش لرن البته بولاچق وعده در که، شول حال بلسکزغه کیلور ﴿ ثُمَّ رَدَدْنَا
 لَكُمُ الْكِرَّةَ عَلَيْهِمْ وَاَمَدَدْنٰكُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنِينَ ﴾ سوکره بنه سزگه قوت و غیرتکرنی قایتاردق
 سزنی جیکوب ایزگان کشی لرگه، اوز کز اوسنون بولد کز وهم سزگه مالو بالالر کو بایتوب
 یاردم بیردک ﴿ وَجَعَلْنٰكُمْ اَشْخَرًا نَّقِيرًا ﴾ وسزنی کوب جماعت قیلدق. بو واقعه لر
 جالوت واقعه سی در. اولده جالوت بنی اسرائیلنی یوداتوب بتر گلج، طانوت چغوب
 جالوتنی اوتردی، غلبه بنی اسرائیل یاغنده قالدی ﴿ اِنْ اَخْسِتُمْ اَحْسِنْتُمْ لَانَفْسِكُمْ ﴾
 اگر سز بر نورلی بخشى لق اینسا کز، اوز کز اوچون بخشى لق این سز فالد، سی
 اوز کز گه ﴿ وَاِنْ اَسَّاتُمْ فَلَهَا ﴾ اگر بر یاوزلق قلسا کز ینه اوز کز اوچون
 جزامی اوز کز گه ﴿ فَاِذَا جَاءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لِيَسُوءَا وُجُوْهُكُمْ ﴾ قچان سزگه ایکنچی

فساد وقتی بتوب، بوز و فلق لار قیلسا کز، سز نك اوستکز گه یوز لر کزنی قارا قیلماق اوچون ینه بر ظالمی یبارورمز ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ اولگی مرتبه نهچوک اول ظالم لار بیت مقدس که کرگان لر ابدی شولابوق ایکنچی مرتبه ده کرملکری اوچون ﴿وَلِيَتَّبِعُوا مَا عَلَّمُوا تَتَّبِعُوا﴾ وسز قیلغان اشلر نی هلاک ایتار اوچون اول ظالمی سز نك اوستکز گه یبارورمز. ایکنچی فسادلری سوکنده الله تعالی آلاغه بخت نصرنی ایرکلی قیلدی اول هم مسجدلر نی یپردی قیلماغان ظلمی قالدرمادی ﴿عَلَيْ رَبِّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ﴾ امبدر که بو فتنه لر سوکنده الله تعالی نك سز گه رحمت ایتماک، تا که آلاغه پیغمبر لر یباردی ﴿وَإِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا﴾ اگر ینده (اوچنچی مرتبه) ظلم قیلورغه باشلاسا کز، بزده بر کشتی نی ایرکلی قیلوب ظلم ایتدرمز ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾ جهنمی، مشرکلر نی چلفاب آلورلق بر اورن قیلدق ویا که آلارنی حبس ایتار گه جهنمی قیلدق ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بو قرآن البته نازا و قوتلی هم توغری بولغه کوندور ﴿وَيَسِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنْ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ وایمان کترو بده اوستینه ایزگو اشلرده اشلاگان کشتی لر گه: «آلاغه آخرت ده الوغ اجر یعنی جنت، دیو بشارتلی خبر یرهدر ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ آعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ اما آخرت کونینه ایمان کتورمگان مشرکلر گه، آخرت کوندده آلاغه رنجکوجی عذاب حاضر لب قویدق ﴿وَيَذُوعُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ آدم بالاسی، اوزینه خبر برلان دعا قیلغانی کبی، آجو حالنده اوزینه ضرر برلان ده دعا قیلوب یرهدر ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا﴾ آدم آشفوچیراق بولدی ﴿وَجَعَلْنَا الْإِبِلَ وَالنَّهَارَ الْبَيْتِينَ﴾ کیچه وکوندزنی ایکی علامت قیلدق. آی کیچ علامتی، قویاش کون علامتی در ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ الْإِبِلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مَبْصُورًا﴾ کیچه علامتی اولغان آینی (یعنی کیچنی) بتورمزده، کون علامتی اولغان قویاشنی چغارمز کورنه تورغان بولادر. یعنی کوندوز بولادر ﴿لَتَتَّبِعُوا قَضًا مِنْ رَبِّكُمْ﴾ تا که کوندز کسب لر ایتوب الله نك فضلدن مال لر تابما فکز اوچون ﴿وَلَتَعْلَمُوا أَنَّ السَّمْنَ وَالْحَسَابَ﴾ ودخی کیچه وکوندزنی شولای آلوشروب پورتما کمز نك سینی آیلر ویل لر حسابنی بلمسک کز اوچون در، ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَضْلُنَا نَقْصِيلاً﴾ وهر نرسه نی بو قرآن ده آیرم آچیق بیان قیلدق اعتبار برلان اوفوت کز ﴿وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَبْعَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ هر کشتی نك قیلغان عمل و اشلاگان اشلر نی اوز مویته بو کلاب قویدق ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾ وقیامت کوننده هر کشتی گه اوز نك عمل لری یازغان کتابنی یرورمز که اول کتاب آچیق حالنده

اول کشتی او چرار ﴿ اَفْرَأَ كَيْفَ ﴾ و آکارغه: کتابکتی او فوغل دیوبوب ابنولور
 ﴿ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴾ بو کون اوز اوزکتی حساب ایتار که شول
 قیلغان عملکتی اویلا رغه و باشقه لار برلان شغل لئماسکه شول کتابکتی یئار ﴿ مَنِ اهْتَدَىٰ
 فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ﴾ بر کشتی هدایت لی بولسه باری اوزی او چونگنه در ﴿ وَمَنْ ضَلَّ
 فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ﴾ اوشانداق بر کشتی آزه ضرری اوزی او چونگنه در ﴿ وَلَا تَزِرُ
 وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴾ هیچ بر کشتی ایکنچی بر کشتی ننگ گنهای او چون عذاب
 ایدلماس ﴿ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ تَبْعَثَ رَسُولًا ﴾ پیغمبر بیاروب دین او گراتما پنجه،
 نیک سین دین سز بولدک؟ نیک شریعت برلان عمل قیلما دك؟ دیوبوب هیچ بر کشتی نی
 عذاب ایده چک نو گل مز ﴿ وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا ﴾ اگر بز بر
 شهر خلقنی هلاک ایتار که تلاساک، اول شهر ننگ الوغ لارن بوزوق لقی قیلورغه
 قوشامز ﴿ فَاسْفُؤْا فِيهَا ﴾ بس آلارده بوزوق لقی اوصال لقی قیلورغه باشلار لر ﴿ فَحَقُّ
 عَلَيْهَا الْقَوْلُ ﴾ بس شونک او چون آلارغه اللهنک: «عذاب ایته من» دیگان سوزی
 لازم بولدر ﴿ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴾ بس اول شهر نی تماما هلاک ایتوب بترمز ﴿ وَكَمْ
 أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ ﴾ نوح سوکنده بز کوبی خلقنی هلاک ایتدک؟!
 مثلا نمود، عاد و باشقه لار کبی ﴿ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بُدْئُوبَ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴾ بنده لر ننگ
 گناهلر نی کوروب بلوب ترورغه الله تعالی اوزی یئار. باشقه غه هیچ محتاج
 نو گل. الله تعالی بلمی در و یا که کشتی کور میدر دیوبوب گناه قیلما کز ﴿ مَنْ كَانَ
 يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ﴾ اگر بر کشتی دنیانی تلاب فقط
 شول دنیا او چون گنه تروشه تلاگان کشتی مز که، تلاگانمز قدر دنیانی
 بیورمز ﴿ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ ﴾ سوکره آنی جهنم ک قیلورمز ﴿ يَصْلِيهَا مَذْمُومًا
 مَذْحُورًا ﴾ اول کشتی هلاک بولغانی حالده وهم اوز اوزبنه لغت لر
 اینکانی حالده و خورلاغانی حالده جهنم که کورور ﴿ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ
 لَهَا سَعْيًا وَهُوَ مُؤْمِنٌ ﴾ بر کشتی مؤمن بولغانی حالده آخرت نی تلاب آخرت
 او چون تروشه ﴿ فَأُولَٰئِكَ سُمِّيَ سَعِيَهُمْ مَشْكُورًا ﴾ بس اول کشتی لر ننگ عمل لر
 البته قبول ایدلنور. و اوز لر یده بختلی بولور لار ﴿ كَلَّا نُنزِّلُ الْهَوْلَاءَ وَهَوْلًا ﴾
 ﴿ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ﴾ بو ایکی تورلی خلق ننگ یعنی دنیانی غنه تلاگانینه ده وهم آخرت نی
 تلاگانینه ده ربک ننگ مرحمتدن بولا تورغان رزق نی بیورمز بر سنی ده محتاج
 ایتماز ﴿ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴾ دنیاده و فنده ربک ننگ فضل و رحمتی هیچ
 کمدن توقانلما دی. مشرک که ده بار مؤمن که ده ﴿ أَنْظِرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ
 بَعْضٍ ﴾ ای محمد قاراغل نچوک سایوسنی بایلقده آرتق قیلدی ﴿ وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ

دَرَجَتٍ وَ أَشْبُرُ تَفْضِيلًا ۞ اما آخرت درجه لری دنیا درجه لرینه فاراغانده البته
 آرئق و آنداغی الوغلق دیناداغی الوغلق غه فاراغانده الوغدر ۞ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ
 إِلَهًا آخَرَ ۞ ای محمد اگر سین (اوشانداق سسکا ابارکان کشی لر) آخرتده
 مذکور الوغ درجه لرگه ایرشه سگ کبلسه، الله تعالی ناک شریگی بار دیوب ایتمه!
 ۞ فَتَعَمَّدُ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ۞ آلا ای ایتمساک رسوای بولورساک و مذموم بولورساک
 ۞ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۞ ای محمد ربک فقط الله غه
 عبادت قبولورغه و آنا آناغه هم یخشی لق ایتمارگه حکم ایتمدی و بیوردی . آنا اناغه
 یخشی لق ایتمدی، الله غه عبادت برلان برگه کیترونده، آنا آناک حق ییک الوغ
 ایتمدی بلوندر ۞ أَمَّا يَلْفَنُ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا ۞ اگر سین ایسان
 صاو وقتده آلا رنک برسی یا که هر ایکی سی قارت لق غه ایرشه لر ۞ فَلَا تَقُلْ لَهُمَا
 آفٌ وَلَا تَهْتَهُمَا ۞ بس سین آلا رغه (اف) ده دیبه گل، وهم آلا رنی هبج قهر قبلماغل
 و کيفلرن بیارما گل (اف) ده دیبورگه یاراماسه آندن طورراق اشلر البته حرام
 بولدر ۞ وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۞ بلکه آلا رغه هر وقت بومشاق و ملایم سوزلر
 سویلا گل! ۞ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ ۞ و آلا رغه شفقت ایتموب
 فانان لار کزنی جایو کز ۞ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا ۞ ایت: ای ربم
 آلا رنی کچکنه و قتمده نچوک شفقت مرحمت برلان تریبه ایتمکانلر ایتمدی، سین ده
 آلا رغه دیناده هم آخرنده شولای مرحمت ایت! دیوب ۞ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۞
 کو گل کزده نی بارنی، الله تعالی بلدر ۞ إِنْ تَكُونُوا صٰلِحِينَ ۞ اگر سز یخشی
 کشیلر بولسا کز ۞ فَإِنَّهُ كَانَ لِلأُولِيَيْنِ غَفُورًا ۞ چونکه الله تعالی توبه ایتمکان
 کشیلرنی عفو ایتمدر ۞ وَأَتِذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ ۞ فرداشلرکا،
 وهم سوراشقوچی مسکین لرگه، و بول یور گوچی مسافر فوناقلا رغه حقلارن
 بیرگل ۞ وَلَا يُبَدِّرْ تَبْدِيرًا ۞ انفاق قیلماز دیوبده مالکنی اورنسر ییرلرگه ییروب
 اسراف ایتمه. ۞ إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ۞ چونکه اورنسر یرده مالی
 اسراف ایتمکان کشی لر شیطان فرداشلر در ۞ وَكَمَا أَنَّ الشَّيْطَانَ لِرَبِّهِ غَفُورًا ۞
 شیطان الله تعالی گه کافر بولدی. بس آکارغه فرداش بولو طور آحمق لقدر .
 ۞ وَأَمَّا نُرْضِضْ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا ۞ اگر اول مسکین لر، مسافر لر
 دخی فرداشلرک، سنک، فولکده بر نرسده یوق وقتده کیلوب سوراسه لر، سین
 الله ناک رحمت حزینه سندن مال بیرلسه، سزگه ییورر ایتم دیوب، آلا رن یوز
 چوبورساک ۞ قُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيِّسُورًا ۞ بس اول وقتده سین آلا رنی یخشی سوزلر
 برلان جواتوب بیارگل. قاطی سوز ایتمه. سزگه تو گل اوزمه ده یوق نلی دیبه!

﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُوبَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ﴾ صدقہ بیرو حقدہ
 قولگئی بغاویلاب فویغان کبی هیچ بیرماینجه نورما! وهدمه یک بیرام دیوب
 قولگئی آجوب بیاروب آخر نرسه لرکا قدرده بیرمه ﴿فَتَقَعَدَ مَلُومًا مَّخْسُورًا﴾
 اول وقتده بالانجاج حالکده اوزگئی شانہ لب حسرتلنوب اوتورورسک. روایت
 ایدہ لر رسول اللہ دن بر کشی کبگان کولما گینی سوراعاج، قایتارورغه باز ماینجه
 اوسوندن سالفانده بیرگان. نماز وقتی ینکاج نمازغه چغارغه کولما گی بولماغان،
 بس آبدراب اوتورغان ایش! واللہ اعلم ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾
 تحقیق ربک نلاگان کشی گه کبک رزق بیروب بای قبولور ونلاگان کشی سنی
 فقیر قبولور ﴿إِنَّهُ كَانَ بَعَادَةً خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بندہ لرینی اللہ تعالیٰ کوره هم حال لر
 بلاد. شونک اوچون فقیرک اوچون حسرتلنماسکه نیوشدر ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
 خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ﴾ فقیر بولودن قورقوب بالالرگزنی اوتورما کز ﴿نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾
 بالالرگزنی ده هم اوزگزنی ده بز رزق لاندیررمز رزق اوچون فایغورما کز
 ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطَاً كَبِيرًا﴾ البنه آلارنک بالالرنی اوترمک لری یک الوغ خطا
 ویک زور گناهدر. عرب لر نک فر بالالری توبه کشی آراسنده غارلنوب هم
 نفعه سندن آغرسنوب تریلاته برگه کومہ لر ایدی ﴿وَلَا تَقْرُبُوا الزَّوْجَ﴾ زناغه
 یاقینده بارما کز! ﴿إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً﴾ چونکه اول زنا یک قباح گناهدر ﴿وَسَاءَ
 سَبِيلًا﴾ وچیکسز قباح بولدر ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾
 اللہ تعالیٰ حرام اینکان کشی نی اوتورما کز! مگر حق برلان بولسه جائزدر.
 مثلا ابری بولا توروب زنا قباغان خاتون، دخی دین دن چقغان کشی ودخی کشی
 اوتورگان کشی، بولارنی اوتورولدر ﴿وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ بر کشی ظلم برلان
 (بوقاریده ایتولگان اوج اشدن باشقه) اوترلسه ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لَوِيَّةَ
 سُلْطَانًا﴾ بس آنک ولینہ (وارثه) اختیار وایرک، تلاسه اوتروچی
 کشی نی اوترسون، تلاسه مال آلسون، تلاسه عفو اینسوت! ﴿فَلَا يُسْرَفْ
 فِي الْقَتْلِ﴾ شولای اولسده بر کشی اورینہ ایکی کشی اوتروب،
 اوتورده اسراف ایتماسون ﴿إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا﴾ اول وارث اللہ طرفندن یارد
 قیلنش اولدی. بس من اختیارلی دیوب زره قبولتماسون ﴿وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾
 یتیم مالی یاینہ یافن بارما کز! شول قدر صافلانکز ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مگر
 یتیم گه فائده لی صورتده گه آنک مالینہ توتورورغه یاریدر ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ نام
 یتیم اوسوب عقل غه اوتورغانجه آنک مالینہ نونونما کز! ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ﴾ وعهدلر کزده
 نورورکز، بوزما کز ﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ عهدلرن بوزغان کشی لر البتہ

قیامت کونده سورالاجق لاردور ﴿ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ فِي أُولَاجَا كَانِ وَقْتِ لِرْ كَزْدِه
اولجاو لِرْ كَزْفِي نِي سَكْز اولجا كَز ﴿ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿ وَعَدِلْ مِيزَانِ لِرْ
ايلان اولجا كَز! ﴿ ذَلِكَ خَيْرٌ ﴿ شَوْلَاي اولجاو، اوز كَزْ كِه خِيرْدِر ﴿ وَأَحْسِنُ تَأْوِيلًا ﴿ ﴿
وهم آنك آخري ده كوركام بولاچقدر ﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴿ وَبَلِّغْ
نرسه كا ايارمه، دليل سز هبچ نرسه كه اوشانورغه، و ابارور كه بار ايبدر ﴿ اِنْ
السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْتَهُ مَسْئُولًا ﴿ ﴿ فَوْلَاق، كوز كوكل،
بولارنك هر قابوسي قيامت كونده سؤال اولنورلر بس بو اعضالرين حرام برده
يورنور كه نبوش نوكل ﴿ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ﴿ بَرَبِوزِنْدِه يورگانده زور ايبوب
كيسكا يوب بورمه گل! ﴿ إِنَّكَ لَنْ تَخْرُقَ الْأَرْضَ ﴿ چونكه سين في قدر زور ايسا كده،
يرني برنورغه (نيسار كه) حال كدن كيلماس ﴿ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿ ﴿ وني قدر
زور ايبوب يورسا كده ناولر قدر ظورا ايا آمازسك، بو آيت تكبرلنگان كشي لريني
مسخره اينودر ﴿ كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿ ﴿ شول سويلنگان اشلريني
قبولجي، البته الله تعالي فاشنده گناهي، و بيورغان حكم لريني قالدروچي ده الله
حضورنده گناهي در ﴿ ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ ﴿ اوشبو حكم لِرْ الله نك
حكمتندن سكا وحي اينولنگان حكم لردر. بس حكمت الله ايندرگان فرآن ددر.
اما فلاسه خصوصا يونان دن فالغان زخارف توكلدر. ﴿ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
أُخْرَى ﴿ اى محمد الله نك شريكي بار ديوب ايتمه! ﴿ تَلَقَّنِي فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَذْحُورًا ﴿ ﴿
آلاي ايتساك رحمتدن براق اولوب جهنم كه سالتورسك. ﴿ أَفَأَصْفِيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ
وَآتَخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا ﴿ اى مشركلر! الله تعالي سزني ايرباللرغه خاصلاب، اوزي
قر بالالر اورنينه فرشته لريني آلديمو؟ بو قدر قباحت سوز بولورمو؟ ﴿ أَنَسْأَلُكُمْ
لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿ ﴿ سز، الله اوستنه بيك الوغ سوز ايتسز! چونكه اوز كَز
قر بالالريني مسخره كه صافني سز، اما الله نك فزلاري بار ديوب ايتسز حال بو كه
اوز كَزْ دِه هبچ دليل بوق ﴿ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ ﴿ بوقر آن ايجنده بارچه
حكم لريني بيان ايندك ﴿ لِيَذَّكَّرُوا ﴿ بنده لرم اوقوب و عظلائسون لِرْ اوچون ﴿ وَمَا
يَذَّبُهُمُ إِلَّا نَقُورًا ﴿ ﴿ حال بو كه شول فصد برلان ايندرگان فرآنم، اول مشركلر كه
نقرت كه باشقني آرتد رما دي. فرآن اينگان سايون اوسال لقرن آرتدرا بارالر
﴿ قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ ﴿ اى محمد آلا رغه ايت: اكر آلا ر ايتكانجه
الله برلان يته باشقه الله ر بولسه ايدى ﴿ إِذَا لَاتَّبَعُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿ ﴿ البته
اول وقتنده ني باشقه الله ر، اوشبو معبودمز، عرش اياسي بولغان الله تبارك و تعالي

حضرت لرینه اوستون بولورغه بر بول از لر لر ایدی. ﴿سُبْحٰنَهُ وَتَعَالٰی عَمَّا یَقُولُوْنَ
 عَلُوْا کَبِیْرًا﴾ مشرکلر اینکان سوزدن اول الله تعالی پاک و منزهدر. و همد
 آلا نیکلگان در جعدن بیک الوغ درجه بیوکدر ﴿تَسْبِیْحٌ لِّهٖ السُّبُوْثُ السَّبْعُ
 وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِیْهَا﴾ بدی فات کوک، پر، هم کوک و برده گی مخلوقات بار جسی
 اللهغه تسبیح اینلر ﴿وَاَنْ مِنْ شَیْءٍ اِلَّا یُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ دنیا یوزنده اللهغه تسبیح اینکان
 نرسه هیچ یوقدر. الوغ و کچوک هر نرسه اینلر ﴿وَلَسٰنٌ لَّا تَنۡتَهُوْنَ تَسْبِیْحَهُمْ﴾
 لکن سز آلا نیک تسبیح لر نی آکلای سز بس شولای اولاج نچوک آنک شریگی
 بار دیورگه کبرک؟! ﴿اِنَّهٗ كَانَ حَلِیْمًا غَفُوْرًا﴾ شکسز الله تعالی مهر بانلی و مغفردلی
 اولدی. مشرکلر نی سویلسه لرده حاضرک عذاب بیرمدی ﴿وَ اِذَا قَرَأْتَ الْقُرْاٰنَ
 جَعَلْنَا بَیۡنَكَ وَبَیۡنَ الَّذِیۡنَ لَا یُؤۡمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسۡتُوْرًا﴾ ای محمد اگر سین
 قرآن او فورغه توتونساک، سنک برلان آخرت که ایمان کینورمگان کشی لر
 آراسنده، کشی لر کوزینه کورنی تورغان برده قیلامز ﴿وَجَعَلْنَا عَلَی قُلُوْبِهِمۡ اَكۡتَۃً
 اَنۡ یَفْقَهُوۡهُ وَفِیۡ اُذُنِهِمۡ وَقْرًا﴾ قرآن نی آکفاروب عمل ایتماسون لر او چون
 مشرکلر نیک، قلب لرینه برده، قولای لارینه صا کفراولق قیلدی ﴿وَ اِذَا ذُکِّرْتَ بِرَبِّکَ
 فِی الْقُرْاٰنِ وَحَدِّثْهُ وَاذۡنُکَ عَلَیۡ اَدۡبَارِهِمۡ نُفُوْرًا﴾ و اگر سین ربکی نی «الله یالغزغنه»
 دیوب قرآن ده یاد ایتمساک، اول مشرکلر نفر تلنوب آرت لاری برلان ایلانور لر.
 هیچ اول سوزنی ایشته سبلری کیلماز ﴿نَحْنُ اَعۡلَمُ بِمَا یَسۡتَمِعُوْنَ بِهٖ﴾ بز، آلا
 قرآن نی، نی او چون تکلاغان لارینی بیک بخشی بلانز ﴿اِذۡ یَسۡتَمِعُوْنَ اِلَیۡکَ﴾ چونکه
 آلا قرآن نی تکلی لار ﴿وَ اِذۡ هُمۡ نَجْوٰی﴾ وهم اوز آرا سنک حقدی سویلسه لر
 هیچ بر درست نیت برلان نوگل. بلکه ﴿اِذۡ یَقُوْلُ الظَّالِمُوْنَ اِنۡ تَبۡتُؤۡنَ الْاَرۡجَالَ
 مَسۡحُوْرًا﴾ آلا اینلر: ای مؤمن لر! سز سحر لانغان محمد که ایار اسز
 دیوب ﴿اِنۡظُرْ کَیۡفَ ضَرَبُوْا لَکَ الْاَمْثَالَ فُضِّلُوْا﴾ قارا ایندی محمد! سکا
 نیندی مثال برلان مثال کینور لر سخرچی، یالفانچی، شاعر دیلر بس ایندی آلا
 آزان لر ﴿فَلَا یَسۡتَطِیْعُوْنَ سَبۡیًا﴾ حق بولغه قایتورغه بول نابا آلی لار. و یا که
 اینکان سوز لر ن اثبات ایدرگه دلیل نابا آلی لار ﴿وَقَالُوْا ؕ اِذَا کُنَّا عِظَامًا وَرَفَاتًا
 ؕ اِنَّا لَنَبۡعُوْثُوْنَ خَلۡقًا جَدِیۡدًا﴾ مشرکلر اینور لر: ایا بز چروب سویاک، توفراق
 بولساقده یا سکا دن ترلوب فوبار لور مزی؟ ینه ترلوب قبر لر مزدن چفار مزی؟
 بواش هیچ ممکن نوگل دیلر ﴿قُلۡ کُوْنُوْا حِجَارَةً اَوْ حَدِیۡدًا﴾ سین محمد آلا رغه
 ایت کبرک سز چروب ناش بولکز، و کبرک تیرم بولکز! فوبار لاسز ﴿اَوْ خَلۡقًا
 مَّا یَکۡتُبُ فِیۡ صُۡدُوْرِکُمْ﴾ یا که کوک لکزده نی قدر زور مخلوق بار. شونک

کبی بولکنز! فوبارلاسر ﴿فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِدُّنَا﴾ بس اول کافر لر: بزنی کم
 نرگزوب فوبارور؟ دیوب اینه لر. ﴿قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ سبن: سزنی
 اولده کم بار فیلعان ایدی، شول ذات فوبارور، دیوب ایت. ﴿فَسَيَنْغُضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾
 اول وقت عجسنوب سکا نایا باشلارن سلکورلار، ﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ﴾
 فجان اولور اول کون؟ دیوب اینور لر ﴿قُلِ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا﴾ ایت
 ای محمد یاقن بولوی احتمال دیوب ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ﴾ اول
 کون فی (اسرافیل صورنی اورب) سزنی چافروینی حمد اینوب قبول ایدرسز.
 اول کونده فوبارلو یوق دیوب فارشوب تورا آلماسز ﴿وَتَطْمَئِنُّونَ أَنْ لَيْتُمْ إِلَّا﴾
 قَبِيلاً ﴿بَرِ فُوبَارِلَاجِ﴾ «قبرده آزغنه نوردق» دیوب ظن ایتارسز ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي﴾
 يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴿ای محمد امتکا فوشغل که بر برسی برلان نملی سوز لر
 سویلشسون لر ﴿أَنَّ الشَّيْطَانَ بَنَزَعُ بَيْنَهُمْ﴾ چونکه شیطان آلارنک آرالرینه اختلاف
 ونزاع سالورغه یوریدر ﴿أَنَّ الشَّيْطَانَ لَمَّا بَانَ لِلنَّاسِ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ چونکه آدمگه
 شیطان آجیق دشماندر ﴿رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ ربکز سزنگ حالکرنی بخشی بلگوچی در
 ﴿أَنْ يَشَاءَ يَرْحَمَكُمُ﴾ اگر نلاسه سزگه رحمت فیلور ومشر کلرنک اذالردنن فوتقارور
 ﴿أَوْ أَنْ يَشَاءَ يُعَذِّبَكُمْ﴾ ویا که نلاسه سزلرنی عذاب فیلور ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا﴾
 وَكَيْلًا ﴿بِز سَبِيهِ آلارغه ایر کلی فیلوب یارمدک. آلارنی قهر فیلوب اوندارگه
 ممکن نوگل ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بر خلقنی وهم کوک خلقنی
 وهم پیغمبر بولورغه کم نبوش ایدکنی بارچه سنی الله تعالی بلور ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ﴾
 النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ ﴿تحقیق قایسی پیغمبر لرنی، قابولارینه آرتغراق فیلدق ﴿وَأَتَيْنَا دَاوُدَ﴾
 زَبُورًا ﴿داود (عم) گه زیور ایندرک. کتاب اینسگان کشی گه فاراغانده داود عم
 البته آرتق در. ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾ ای محمد مشر کلر گه ایت:
 اللهدن باشقه صنم لارنی الله دیوب عبادت اینه سز ﴿فَلَا يَلْجَأُونَ كَشْفَ الضُّرِّ﴾
 عَنْكُمْ ﴿حال بوکه اول عبادت اینه تورغان صنم لارکز سزدن بر ضررنی یازورگه
 قادر نوگل لر ﴿وَلَا تَخْوِيلًا﴾ وهم اول ضررنی سزدن آلوب ایکنچی گه
 یازورگه قادر نوگل. ا سز شولارغه عبادت اینه سز! ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ﴾
 يَتَّعُونَ إِلَى رَبِّهِمْ الْوَسِيلَةَ ﴿بو کافر لر عبادت لرنده وسیله فیلا تورغان ذات لر اوزلری
 همانده اللهغه یقین لق استاب عبادت فیلا ایدیلر ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ﴾
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ﴿واللهنک رحمتینی امید اینوب عذابندن قورقالار ایدی ﴿أَنْ عَذَابَ﴾
 رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿الله تعالی نك عذابی یكل نرسه توگل، آنك عذابندن یك
 سافلانورغه نبوشلی. هم صافلانورلق ﴿وَأَنْ مِنْ قَرْيَةٍ الْأَنْحُنْ مَهْلُكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾

دنیاده نبندی گنه قریه وشهر بار ایسه قیامت ینماس دن الك بز آلارنی بارچه سنی
هلاک ایتمز ﴿أَوْ مُعَذِّبُهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾ ویا که آلارنی قانی عذاب ایله عذاب
ایسه چکمز ﴿كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ اوشبو اشئر لسوح المحفوظده
یازلمش در ﴿وَمَا مَعْنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ اولگی امت لرنک
یالغان دیمک لرندن باشقه سوز و باشقه نرسه بزنی آیت معجزه لر برلان رسول لر
یبارودن طیمادی ﴿وَأَتَيْنَا نَمُودَ النَّاقَةِ مُبْصِرَةً﴾ و آجیق علامت ایئوب نمود قومینه نوه
یباردک ﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ بس آلا ر اول نوه که ظلم ایئوب اوتردیلر ﴿وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ
إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ آندی علامت لر یباریمز بزنی، شول قومنی قورفتو اوجوندر
وعذاب کیله چگینی بلسرودر ﴿وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ﴾ شول وفتنی
یادگا آغل که، بز سکا ایندک ربک (الله تعالی) آدم لرنی چلغاب آلدی، هر آدم
آنک قدرتی آستنده ﴿وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي آرَأَيْتَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ﴾ معراج کیجه سنده
سکا کورساتکان نرسه لرمز مکه خلقینه فتنه اوجون بولدی. چونکه سین معراج ده
کورگان لرنکی سوبلی باشلاغاج بارچه سی فارشدی لر اولگیدنده فارشیلق لارن
آرتدریلر. الله تعالی معراجنی (رؤیا) یعنی توش دیوب ایسکان ﴿وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ﴾ وهم ملعون بولغان جهنم آغاجنی قرآن ده سوبلمکمز ده
کافر لر که فتنه اولدی. جهنم ده آغاج بولامو صوگ؟ دیوب سوبلی باشلا دیلر
﴿وَنَحْوَهُمْ﴾ اول کافر لرنی قورفونامز ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا﴾ لکن
بزنیق قورفتولارمز آلا رغه الوغ آزغلق غه باشقنی آرتدرمادی. نی قدر قورفتدیق
ایسه همان آزا بار دیلر ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ بز فرشته لر که ایندک
آدم که سجده فیلکمز! دیوب ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ابلیس که باشقه سی بارچه سی
سجده فیدیلر ﴿قَالَ اسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ ابلیس ایندی: بالحق دن یاراتقان
آدم که سجده فیلایمی؟ هیچ بولی در. دیدی ﴿قَالَ أَرَأَيْتَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ﴾
ینه ابلیس ایندی: یارب نی سیدن بو آدمنی، مکا آرتق فیلدک؟ ﴿لئنِ أَخَّرْتَنِي
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ اگر میکا قیامت کونینه قدر مهلت یروپ منی اوتورماسا،
﴿لَأَخْتَنَّكَ ذُرِّيَّتَهُ الْأَقْبِلًا﴾ اول آدم بالالرنیک آزارغینه باشقه سنی (مثلا ییغمبر لر
وآلا رغه ایارگان کشی) نوقته لب، جوگانلب ناچار یول لرغه تارتورمن ﴿قَالَ
اذهبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا﴾ الله تعالی آچولانب
ایندی: خضورمدن آلدمن کبت سکا کم ایارسه، آنک وهم سنک بارچه کزنک
کامل جزالاری جهنم بولاچق در. دیوب ﴿وَأَسْتَفْزِرُ مَنْ اسْتَطَعْتُ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ﴾
اوزکنک طاوشک برلان اونداب، حالکدن کیلگان لرنی آذرغل ﴿وَأَجْلِبْ

عَلَيْهِمْ بِخَلْقِكَ وَرَجَلِكَ ۚ آآلرنی آذر ورغه آتلی هم جیاولی عسکر کندن یاردم استا گل
 ۚ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدْتُهُمْ ۚ و آآلرنک مال لرینه هم بالالربینه حرام
 اورن لاردن کسب قیلدر ب) شربک بولغل وهم آآلرغه بالغان وعده لر کئی وعده
 قیلغل ۚ وَمَا يَعْدهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۝ شیطآن نك وعده سی آداو وبالغان دن
 باشقه نرسه تو گلدر . ۚ اِنْ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۚ انا منم خالص (بخشی)
 بنده لریمه سنك ایركك واختیارك بولماس ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ۝ اوزی تلاگان
 کئی لرنی سنك یاوزلقکدن ساقلارغه اوزی ینار . ۚ رَبُّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمْ الْفَلَكَ
 فِي الْبَحْرِ لَتَبْتَمَوْا مِنْ فُضْلِهِ ۚ سز نك ربكزدر که ، سز صوده یوروب کسب اینوب
 اللهنك فضلندن مال لر تابماقکز اوچون ، صوده کیمه لر یورته در . ۚ اِنَّهُ كَانَ بِكُمْ
 رَحِيمًا ۝ چونکه اول الله تعالی سزگه بیک رحمت لی در ۚ وَاِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي
 الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا اِيَّاهُ ۚ اگر دیکر ده یورگان وفتکز ده ، بر فور فور
 ایرشسه ، اللهغه باشقه عبادت اینه نورغان صنملار کز بارده کواککزدن چغوب
 فقط اللهغه فالدر ۚ فَلَمَّا نَجَّكُمُ اِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ ۚ فجان سزنی اول فور قنچ دن
 فوتقاروب فره (بر) که چغارسه ، ینه اللهدن اعراض ایدوب صنمغه عبادت قیلورغه
 نوتوناسز ۚ وَكَانَ الْاِنْسَانُ كَفُورًا ۝ انسان کوب وقتده اللهنك نعمت لرینه کفران
 ایدوچی بولدی ۚ اَفَاَنْتُمْ اَنْ يَخْشَفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ ۚ سز صوك بُرگه چغفاج ،
 بر بطودن امین بولاسز می ؟ ۚ اَوْ يَرْسُلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۚ ویا که اوستکزگه واق
 ناش یارودن امین بولاسز می ؟ ۚ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ۝ آآلر باشکزغه
 کیلسه ، سز بیت یاردمچی تابماز سز ، صنملار کزده فادافلاغان نوشکزده یاردمسز
 ترور لار ۚ اَمْ اَنْتُمْ اَنْ يُعِيذَكُمْ فِيهِ تَارَةً اُخْرٰى ۚ ویا که سزنی ایکنچی مرتبه
 دریاغه فاینار ووندن امین بولاسز می ؟ ۚ فَيَرْسُلْ عَلَيْكُمْ فَاَصْفًا مِنَ الرِّيحِ فَيَغْرِقَكُمْ
 بِمَا كَفَرْتُمْ ۚ ینه ده صوغه فایناروب مشرک بولوکز سبیلی بیک قاتی جبل یارورده اوزکزنی
 دیککزگه باطرور ۚ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ۝ باطقانکز صوکنده سز نك
 اوچون ، بزگه شلته اینوچی نی تابماز سز . صنملار کزده فادافلاغان برلرنده بولور
 شیطان ده اوز بولینه کینر ۚ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ۚ بز آدم بالالربینی نیچه جهندن
 باشقه حیوانلارغه قاراغانده حرمتلو وعزتلو قیلدی ۚ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۚ
 و آآلرنی برده آطلارغه ، صوده کیمه وکارابلارغه او طرطوب یورته مز ۚ وَرَزَقْنَاهُمْ
 مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ وهم آآلرغه لذتلی ، تملی ، حلال نرسه لار آسانامز . حیوانلار کبی
 صلام ، پجان ، تو گل . ۚ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۝ واوزمز یاراتقان
 مخلوقات مز نك کوبرا گندن آدم اوغللرنی آرتق قیلدی . فرشته لر ایه آدم دن

آرتق بولسهر کبرک . شونک اوجون کوبرا گندن آرتق قیلدی دیگان
 ارچا سندن آرتق قیلدی دیباگان ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِمْ﴾ شول کون
 یامت کونی کبلورکه اول کونده آدم لارنی حضوریزغه اماملری برلان چاقورویز
 امامدن مراد یغمبرلاردیر . ﴿فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ يَمِينَهُ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ﴾ بر کشی
 عمللاری بازغان کتابی اوک یاغندن بیرلسه ، اول کیشلر (شادلانوب) کتابلارن
 اوفورلار ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾ آلاغه ثوابلارن کیشوب نرساق قدرده ظلم
 قیلونماس ﴿وَمَنْ كُتِبَ فِي هَذِهِ أَعْمَى﴾ اگر بر کشی دنیا ده صوفر بولسه . یعنی
 قرآننی اوقوب آکلاماسه هم اوشانماسه ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى﴾ بس اول کشی
 آخرنده صوفر بولوب غذا بدن فوتولورغه هیچ بول تاباس ﴿وَأَصْلُ سَبِيلًا﴾
 بلکه بولدن بیک آداسقان کشی بولور ﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الَّذِي أُوحِيَ
 إِلَيْكَ﴾ تحقیق بز سکا ایندرگان قرآندن ، سنی آداسدرماقلاری یاقین بولدی ،
 ﴿لَتَفْتِنِي عَلَيْهَا غَيْرُهُ﴾ اول قرآن حکملارندن باشقه حکمنی ، مکا اقترا قیلماقک اوجون
 ﴿وَإِذْ آتَيْنَاكَ خُبْرًا﴾ شولای قیلساک یعنی قرآن دن آلا سوزی برلان دونساک آلا
 سنی دوست تونارلر ایدی . قریش کافرلری رسول اللهغه ایندیلر : سین بزنگ الله لاریمنی
 بتولای یوقغه چغارساک ، اگر بزنگ الله لارمزغه ده بخشی قیلساک ، بزنگده کولکمز
 بولوب ، بیک قانی قارشماس ایدک ، دیو شول حقه ایندی : ﴿وَلَوْلَا أَنْ جِئْتَنَا لَقَدْ
 كُنْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾ اگر بز سینی قرآن بولینه نازا ثابت قیلغان
 بولماساق ایدی ، البته سین آزغه بولسده کافرلرنگ سوزینه آلدانوب آلاغه
 میل قیلغان بولور ایدک ﴿إِذَا لَدَيْكَ ضَعْفَ الْحَيَاةِ وَضَعْفَ الْمَمَاتِ﴾ اگر سین
 آلاغه میل اینکان ، آوشقان بولساک ، البته بز سکا دنیا ده هم آخرنده قانی عذاب
 برلان عذابلاغان بولور ایدک . ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ وهم سینده بزدن
 کیلگان عذابنی بیارورگه ، اوز فائده کا بر یاردمچی نابا آلباغان بولور
 ایدک . چونکه سکا بزدن باشقه یاردمچی بوق ﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْرِزُونَكَ
 مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ دخی مکه کافرلری ، سینی مکه
 برندن بیارورگه تلاب سکا تورلی حیللر یاصیلار ﴿وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خَلْقَكَ إِلَّا
 قَلِيلًا﴾ اگر سین مکه دن چقساک (آلا چغارشلر) سندن سوک اوزلریده
 کوب توره آلماسلر . بیک آزغه تورورلر . واقعا رسول الله مکه دن کیشکاج
 کوب نورمادی سوغش باشلانب هلاک اولدیلر ﴿سَنَةً مِّنْ قَدَرَسْنَا بِكَ مِنْ رُسُلِنَا﴾
 ای محمد سندن اول بیارگان یغمبرلریمده . عادتم شول ایدی . قارشسلر هلاک
 ایندهر ایدم . ﴿وَلَا تَجِدُ لَسُنَّتِنَا نَحْوِيًّا﴾ بزنگ عادتزنگ آلماشونغانون نابا

آلاز سلك. همان شولای بولادر. ﴿ اَقِمِ الصَّلَاةَ لَدُلُوكِ الشَّمْسِ اِلَى غَسَقِ الْاَيْلِ
 وَفُرَانَ الْفَجْرِ ﴾ ای محمد (هم آکارغه ایارگان کشی لر) ! توش آوشقاج (اوبله،
 ایکندی) کبج فارا کفولانغانجه، نمازالار اوفوغل! و هم تاك آنتقاج ابرته نمازینی
 اوفوغل! ﴿ اِنَّ فُرَانَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ۙ ﴾ چونکه ابرته نمازی فرشته لر حاضر
 بولا نورغان نمازدر. ﴿ وَمَنْ اَبْلُ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ ۙ ﴾ و کبجه یوفودن نوروب
 فر آن برلان تهجد نمازی اوفوغل که بو نماز سکا کوب ثواب لی نقل نمازی
 بولور ﴿ عَسَىٰ اَنْ يَّعْنِكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّخْمُودًا ۙ ﴾ شاید سنی ربک، بر ماقاولی والوغ
 درجه لی اورنده فوبارور. اول اورن یا شفاعت و یا که اللهغه یاقینلق در و باشقه
 بولسده احتمال. ﴿ وَقُلْ رَبِّ اَدْخُلْنِيْ مَدْخَلَ صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ مَخْرَجَ صِدْقٍ ۙ ﴾ ای محمد
 ایت! یارب منی قبرگه فویغانده هم قبردن چقارغانده خالص بنده لر کدن ساناب
 قوی، هم چقار. واوز کتک رضالغک برلان قوی، هم چقار ﴿ وَاَجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ
 سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ۙ ﴾ یارب سن اوز کدن مکا یاردم ایده چک دلیلر بیر، تا که مین
 سوبلگان سوزلار منی دلیل برلان سوبلیم ﴿ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۙ
 اِیْ مُحَمَّدٍ اَلَا رَغَةَ اِیْتِ، حَقْلِقِ (اسلام) کیلدی، باطل (کفر) کیندی، دیوب.
 ﴿ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوْقًا ۙ ﴾ چونکه باطل نرسه تیز بنه چکدر. حقلق کبلگکاج
 نوره آلی در. روایت ایتلر: رسول الله مکهنی فتح ایتکاج، کعبه الله تبره یانینه
 آسقان صنفلا رغه (اول وقتده کعبه گه آسقان صنم ۳۶۰ ایدی) شول آیتنی اوقوب
 نایاغی برلان اشارت ایتکان بارچه سی یقلوب نوشکانلر. والله اعلم ﴿ وَنُنزِلُ مِنْ
 الْقُرْآنِ مَا هُوَ شَفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۙ ﴾ بز مسلمانلارغه رحمت هم قلب فارالوغینه
 شفا بولغان آیتلر نی ایندره ز. ﴿ وَلَا يَزِيْدُ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا خَسَارًا ۙ ﴾ اما اول ایندرگان
 قرآن آیتری طالم لرگه خسوت و هلاکت لکدن باشقهنی آرندری. اینگان
 صایون خسر نلری و هلاکتلری آرتادر ﴿ وَاِذَا اَنْعَمْنَا عَلٰی الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَآجِبٰنِهٖ ۙ
 اِگر آدم بالاسینه بز کیکلک و راحتک بیرساک آنک شکر نندن باش تارنوب
 یانی برلان ایلانوب شریعتزدن براق بور بدر ﴿ وَاِذَا مَسَّ الشُّرْكَانَ يُوْسًا ۙ ﴾
 فچان ایندی آکارغه ققبرلک و یا که سرخاو کبلسه اللهنگ رحمتدن امید سزلندر
 ﴿ قُلْ نَحْنُ نَعْمَلُ عَلٰی شَاكِلَتِهٖ اِیْنِكَلْ هَر كَم اوزی تلاگان روشچه عمل قیلادر
 ﴿ فَرَّبُّكُمْ اَعْلَمُ مَنْ هُوَ اَهْدٰی سَبِيْلًا ۙ ﴾ اما قابوسی توغری بولده (الله راضی بولغان
 بولده) ایدکی الله تعالی بلادر. هر اوز بلدگی برلان بورگان کشی توغری بولده
 بولمیدر ﴿ وَاَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ ۙ ﴾ بهود خلقی « آدمنگ جانی نرسه؟ » دیوب
 سندن صوریلر ﴿ قُلِ الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ ۙ ﴾ سین آلا رغه ایت: (جان) الله تعالی ننگ

بر مخلوقی در که آنی اللهدن باشقه کشی بلمیدر ﴿وَمَا أَوْتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾
 سزگه یک آرزام بیرلدی شونک اوچون سز آندای نرسدنی بله آلماز سز بو
 آیت ایسه رسول اللهدنک بر معجزه سی صانالسه یاریدر. چونکه حاضرده علم نه
 قدر بوقاری کیندگی حالده همانده (جان نرسه ایسکئی) بله آلمبلر ﴿وَلَنْ نُّشْنَأَ
 لِنَدُهِنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ ای محمد اگر نلاساک ایدی سکا ایندرگان قرآنی
 کاغددن هم کوکلکزدن آلور (اونوندرور) ایدک ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا
 وَكِيلًا﴾ شول وقت سین بزنی طیاردای بر یاردمچی نابماز ایدک. بس بلك که
 هر نرسه اللهدن ایسکان ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ﴾ مگر اللهتعالی اوز رحمتی برلان
 قرآنی سزده (کوکلکزده) ساقلی در. آلمیدر. ﴿إِنْ فَضَّلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾
 چونکه اللهتعالی نك فضلی ورحمتی، سکا یک الوغدر. قرآنی صافلاویده فضلی در
 ﴿قُلْ لَنْ أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ﴾
 ای محمد ایت: اگر آدم لر و جن لر بارچسی جوشوب، شول قرآن کبی بر
 کتاب قبلورغه تلاسار ایدی، البته بو قرآن غه اوخشاغان بر کتاب یاسی
 آلماس لر ایدی ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ اگرده برسی برسینه یاردم
 ایدشوب تروشسه لرده قرآن کبی کتاب یاسی آلماس لر ایدی ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ
 فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ﴾ تحقیق بز، آدم لر فائده لسنون لر اوچون بو قرآن
 اچنده هر نورلی علم و حکملرنی بیان قیلدق، ﴿فَإِنِّي أَكْثَرُ النَّاسِ الْاَكْفُورًا﴾
 شولای اولسه ده کوبراک آدم لر قرآن دن قاچدی لر، مشرک بولوغه باشقه نی اختیار
 ایتمادیلر ﴿وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَنْجُرَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ﴾ مشرک لر ایندی لر:
 سین بزگه یردن چیشمه چغاروب صو آغز یاینجه، بز سکا ایمان کینور میمز
 دیوب. ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ ویا که سنک حرمه ویوزم بافچه ک
 بولغانجه ایمان کینور میمز ﴿تَنْجُرَ الْأَنْهَارَ خَلْفَهَا نَنْجِرًا﴾ بافچه لارک آراسدن،
 یوقاریده غی چیشمه لارک آفغانجه بز سکا ایمان کینور میمز ﴿أَوْ تُسْقَطَ السَّمَاءُ كَمَا
 زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا﴾ ویا که اوزک یالغانلاغانجه (زعم ایسکانجه) کوکنک بر کیسا کینی
 بزنگه اوست مزگه نوشورگانجه ایمان کینور میمز ﴿أَوْ تَأْتِي بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قِيَالًا﴾
 ویا که اللهنی و فرشته لارنی فارشو آلمزغه کینور میمز بز سکا ایمان کینور میمز
 دیدیلر ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرَفٍ أَوْ تُرَفِّي فِي السَّمَاءِ﴾ ویا که سنک آلتوندن
 یورتک بولغانجه یا که کوککه منگانجه بز سکا ایمان کینور میمز ﴿وَلَنْ نُؤْمِنَ
 لِرُفَيْكَ حَتَّىٰ تُزَلَّ عَلَيْنَا كِتَابًا تَقْرُوهُ﴾ سنک کوککه منو و گاده اوشانیمز، آندن
 بر کتاب آلوب نوشوب بزگه اوفونماسا ک ایشته شولارنی بزگه قیلما سا ک بز

سگای ایمان کبلتور، چک نوگل مز ﴿ فُلْ سُبْحَانَ رَبِّي ﴾ سین محمد آلا رغه ایت،
الله تعالی هر بر کیمچیلکدن پاک دیوب بلان که بو سز سور اغان نرسه لر گده
الته قادر. چونکه عاجز بولماق آکارغه کیمچیلک در. حال بو که آکارده
کیمچیلک هیچ یوق. ﴿ هَلْ كُنْتُ الْأَبْرَارَ رَسُولًا ﴾ من اوزمه اولگی پیغمبر لر
کبی آدمدن بولغان بر پیغمبر گنه من. مین آلارنی فیلا آلمیم الله قبله قادر در
﴿ وَمَا مَعَ النَّاسِ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴾
بز شریعت برلان پیغمبر یبار گاج خلق فی ایمان کبلتور دن هیچ نرسه نوقتنامدی.
مگر «الله تعالی پیغمبر یبارسه آدم یارور ایدی می سوک؟ یوق، البته فرشته
یارور ایدی» دیوب ایتولری نوقتاندی. ﴿ قُلْ لَوْ كُنَّا فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةً يَمشُونَ
مَطْمَئِنِينَ ﴾ ای محمد آلا رغه ایت اگر برده یوروجی وهم طروجی فرشته لر اولسه
ایسدی ﴿ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴾ البته اول وقتده آلا رغه پیغمبر
ایتوب کوکدن بر فرشته یبارور ایدک. یعنی آدم لر برلان پیغمبر آراسنده جنس
بر بولورغه کیرک ﴿ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ﴾ ای محمد ایت سز ننگ برلان
منم آرامده وهنده منم پیغمبر لگمی اثبات ایتوده شاهد بولور او چون الله یتار.
﴿ أَنَّهُ كَانَ عِبَادَةَ خَيْرًا بِصِيرًا ﴾ شکسز اول الله تعالی اوز ننگ بنده لر ننگ حالارین
بلوب و کوروب تورادر. هر بر اشارینه موافق جزا یورور ﴿ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ
فَهُوَ الْمُهْتَدِ ﴾ الله تعالی کنی هدایت که کر نسه، شول کشی تو غری بولده بولور
﴿ وَمَنْ يَضَلِّ فَلَنْ تُجَدِّلَهُمْ أَوْلِيَاءُ مِنْ دُونِهِ ﴾ اما الله تعالی کنی آزرده، بس آنی
تو غری بولغه کرتور او چون الله دن باشقه یاردمچی لار تابماز سک ﴿ وَنَحْشُرُهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عَذَابًا وَبُتْمًا ﴾ قیامت کونده اول مشرکلرنی یوزلری
اوستینه (یوز توبان) قوبار رمز، صوفر بولورلار، نلسز بولورلار، صا کفر او
بولورلار. ﴿ مَا وَبَّيْهُمْ جَهَنَّمَ ﴾ آلار ننگ بار اچق اور نلاری جهنم در ﴿ كُلُّ مَا خَبَتِ زِدْنَهُمْ
سَعِيرًا ﴾ اگر اول جهنم ننگ او طی سونه باشلاسه ینه آلا رغه قزو بالقوننی آرتدوره
نوشارمز ﴿ ذَلِكَ جزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا ﴾ آلارنی بو روشقه جزا قیلماق ننگ
سببی: بز ایندرگان آیتلر مز که انکار ایتکان (فارشقان) لکلریدر ﴿ وَقَالُوا إِذَا
كُنَّا عِظَامًا وَرَفَاتًا إِنَّا لَنَبْعُوْثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴾ آلار ایتلر: بز اولب سویا کلر مز
چروب نوفر اقی اولسه، نارالسه یا کادن نریله چکمی مز؟ هیچ بولاچق اش نوگل.
دیوب ﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ
بِرَّ وَكُوْكُلْرْنِ یوقدن بار قیلغان الله تعالی، بولار کبی خلق یار انورغه قادر (کوچی
بنکوچی) ایدی کنی بلنی لاری؟ ﴿ وَجَعَلْ لَهُمْ أَجَلًا لَّارَبِّ فِيهِ ﴾ ودخی اول الله تعالی

آلا رغه بر معلوم اجل و قی قویدی ﴿ فَأَبَى الظَّالِمُونَ الْأَسْفُورًا ۖ ﴾ مشرکلر
 انکار و فارشودن باشقنی هبیج نرسنی نکلامی لر هم بلبیلار ﴿ قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ
 خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ ۗ ﴾ ای محمد آلا رغه ایت، اگر سز
 الله تعالی نك رحمت خزینه لر بنی مالک بولسا کز ایدی، اول خزینه لر بنو وندن
 قور قوب البتة سار انلق قبلور اید کز ﴿ وَسَكَانَ الْإِنْسَانَ قُبُورًا ۖ ﴾ آدم ساران
 بولدی. آنک طبیعتده صار انلق بولور غه کبرک ﴿ وَوَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ
 بَيِّنَاتٍ ۖ حُضْرَتِ مُوسَى غه طوفز نورلی آچق معجزه لر ببردک مثلا: نایاق آق قول،
 چکر تکه، بت، بافه، فان، تاشلاردن سو آفماق، نیل سووی یارلیق، طور طاعنک
 بنی اسرائیل گه کونار لمکی، من وسلوی کمی ﴿ فَسَأَلَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ ۖ مُوسَى بِرِلَانِ
 فرعون آراسنده بولغان حال لر نی بنی اسرائیل دن صور اشدروب قارا! چونکه موسی
 بنی اسرائیل گه ککیلدی ﴿ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُمُوسَىٰ مَسْحُورًا ۗ ﴾ موسی
 علیه السلام غه فرعون ایندی: ای موسی! من سینی سحر لانگان کشی دیوب بلامن
 ﴿ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُمَا أَنزَلَ هَؤُلَاءِ الْآرَبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصُرَّةٍ ۖ ﴾ موسی علیه السلام
 فرعون گه ایندی: ای فرعون سین اوز کده بلاسک، منم بو معجزه لر منی، کوک
 و بر ربسی (الله تعالی) دن باشقه ذات ایندرمدی، اول ایندردی ﴿ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ
 يُفِرْعَوْنَ مَثْبُورًا ۗ ﴾ ای فرعون! من سینی هلاک، وحق دن بیک براق دیوب بلامن.
 ﴿ فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَقِرَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ ۖ ﴾ بس فرعون، موسی نی وهم بنی اسرائیل نی مصر
 برندن چفارورغه نلادی (ایسابلادی) ﴿ فَأَعْرَفْتَهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ۗ ﴾ بس فرعون نی
 وهمده آنک قومینی صوغه باتر ووب بارچه سنی هلاک ایندک ﴿ وَقَلْنَا مَنْ بَعْدَهُ لَبِئْسَ
 إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ ۖ ﴾ فرعون نی وهم قومینی هلاک اینکاج بنی اسرائیل گه ایندک:
 فرعون سزنی قوب چفارورغه نلاگان برد، ایندی سز نور و کز ﴿ فَأَذْجَاهُ وَعَدُ الْآخِرَةِ
 جُنَابِكُمْ لَقِيْنَا ۗ ﴾ فجان قیامت وعده سی (قیامت کونی) تپسه بارچه کزنی قبر لر کزدن ترگز ووب
 چفار ووب محشر برینه کپتور و رمز. هر کمنک بخشی لغی، یامان لغی شونده بلنور ﴿ وَبِالْحَقِّ
 أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلَ ۖ ﴾ اول قرآنی حق نی بیان ایدوب ایندرک، هم حق نی بیان
 ایدوب ایندی ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۗ ﴾ ای محمد سنی باری مؤمنلر گه جنت
 برلان سو بیج خبر بیروب، مشرکلر نی تموغ برلان فورقوچی ایتوب بیاردک
 ﴿ وَقُرْآنًا قُرْآنًا ۖ ﴾ وقرآنی ایت، ایت آیروب ایندرک ﴿ لِنُقَرِّأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مَكْتَبٍ ۖ
 بنده لر گه آکلانوب مهلت بیروب اوقوماقک اوچون ﴿ وَتَرْتَلُنَّ تَنْزِيلًا ۗ ﴾ واول
 قرآنی آدملارنک مصاححت و محتاج لرینه کوره ایندرک ﴿ قُلْ أُنشِئُوا لِي أَمْثَلًا ۖ ﴾
 سین آلا رغه ایت نلاسا کز سز بو قرآغه اوشانکز، نلاماسا کز اوشانما کز

﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰتَوْا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا ۝۱۰۱ ۝۱۰۲ اِگر بو
 قرآن دن اولگى كتابنى (تورات كى) اوقى بله تورغان عالملىر (ايمان
 كىنورگانلىرى) گه، بو قرآن اوقولسه، آلاز ايشونسىلر، اللهنى تعظيم ايتوب سجده
 قىلالر ﴿ وَاَقْبُوْنَ رَبَّنَا اِنْ كُنَّا اَوْعَدُ رَبَّنَا لَمَقُولًا ۝۱۰۳ ۝۱۰۴ وابتورلالر: ربمىزنى
 هر كىمىچىلك دن پاك ديوب بلامىز، ربمىزنىك اولگى كتابلرده (تورات، انجىل
 كى) محمد اسملى يىغىمىر يياروب قرآن ايندرمىن دىگان وعدىسى حق بولدى
 دبورلر ﴿ وَيَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ يَسْكُوْنَ ۝۱۰۵ ۝۱۰۶ دىخى يىغىلاب سجده قىلورلار ﴿ وَيَزِيدُهُمْ
 حُسْرًا ۝۱۰۷ ۝۱۰۸ وهمان اول قرآن آلارغه خوف وخشوع آرتدورور. ايمدى شوبله
 عالملار قرآنغه شول قدر اوشانغاج سىزنىك كى نادان مشركلرنىك قارشووبىنه
 نرسه اعتبار بولسون ۱۹ البته يوق ﴿ قُلْ اَدْعُوا اللّٰهَ اَوْ اَدْعُوا الرَّحْمٰنَ ۝۱۰۹ اى محمد
 ايت اللهغه دعا قىلغانده، كبرىك (الله) لفظى برلان وكبرىك (الرحمن) ديوب دعا
 قىلوگز. يعنى مؤمنلر اللهنىك تورلى اسملىرى برلان دعا قىلغانلرنى ايشونسىككاج
 مشركلر، ايكى اللهغه عبادت ايتلر ايكىكان ديوب سوبلى باشلانلر ايدى شول
 حقده ايندى ﴿ اَبَا مَا تَدْعُوْنَ ۝۱۱۰ قايوسى برلان گنه دعا قىلسا كزده يىخشى در هم باريدىر
 ﴿ فَلِلّٰهِ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى ۝۱۱۱ ۝۱۱۲ الله تعالىنىك كوركام اسملىرى كويدر آنلر اوشبولاردىر:
 هو الله الذى لا اله الا هو الرحمن الرحيم الملك القدوس السلام المؤمن المهيمن
 العزيز الجبار المتكبر الخالق البارئ المصور الغفار القهار الوهاب الرزاق
 الفتاح العليم الباسط الحافظ الرافع المعز المذل السميع البصير الحكيم العدل
 اللطيف الخبير الحليم العظيم الغفور الشكور العلى الكبير الحفيظ المقيت الحسيب
 الجليل الكريم الرقيب المجيب الواسع الحكيم الودود المجيد الباعث الشهيد الحق
 الوكيل القوى المتين الولى الحميد المحصى المبدى المعبد المحى المميت الحى القيوم
 الواجد الماجد الواحد الصمد القادر المقدر المقدم المؤخر الاوّل الاخر الظاهر
 الباطن الوالى المتعالى البر التواب المنتقم العفو الرؤف مالك الملك ذوالجلال
 والاكرام المقط الجامع الغنى المغنى المانع الضار النافع النور الهادى البديع
 الباقي الوارث الرشيد الصبور ﴿ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ ۝۱۱۳ اى محمد نماز كنده قرا تىكنى
 بىك فچقروب اوقوما ﴿ وَلَا تُخَافَتْ بِهَا ۝۱۱۴ وهم اول قرا تىكنى! مقتدىلر گه ايشندىر ماسلك
 بىك باشرنده اوقوما ﴿ وَابْتَغْ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيْلًا ۝۱۱۵ ۝۱۱۶ فچقرو، برلان ياشرن آراسنده
 اورتاچاغنه يول برلان اوقوغل ﴿ وَقُلْ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا ۝۱۱۷ اى محمد
 ايت بارچه ماقتاو اللهغه خاىدر كه اول الله تعالى اوزينه بالا قىلمادى (بالاسى يوق).
 ﴿ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ فِى الْمَلِكِ ۝۱۱۸ ۝۱۱۹ وآنك الله لىده هبىج شرىكى بوقدر ﴿ وَلَمْ يَكُنْ

لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلَالِ، مذلت وخورلقدن فوتولورغه باردمجى كه، محتاج توكل چونكه
 اول مذلتى بولودن بك منزدر، وَكَبْرَةٌ تَكْبِيرًا ﴿۳۳﴾ واول الله تعالى نى هر وقتده وهر
 اشكده الوغلاغل، والوغلاغان سايون الله نك الوغلاغلن سويلب بتره آلامدوم ديوب
 اعتراف قيل!

صفحه

صفحه فهرست

۲۸۴	۱۰ سورة يونس	۴	۱ سورة الفاتحة
۳۰۰	۱۱ سورة هود عليه السلام	۵	۲ سورة البقرة
۳۱۷	۱۲ سورة يوسف عليه السلام	۷۹	۳ سورة آل عمران
۳۳۵	۱۳ سورة الرعد	۱۱۷	۴ سورة النساء
۳۴۳	۱۴ سورة ابراهيم	۱۵۷	۵ سورة المائدة
۳۵۰	۱۵ سورة الحجر	۱۸۷	۶ سورة الانعام
۳۵۷	۱۶ سورة النحل	۲۱۸	۷ سورة الاعراف
۳۷۳	۱۷ سورة بنى اسرائيل	۲۴۸	۸ سورة الانفال
	***	۲۶۱	۹ سورة التوبة

قزان توركئرى لهجه سنده يازلما بو قرآن تفسيرينك بونچو
جلد ينى آرزاماس اوبلاستينك آقتوق قريه سنده ۱۸۸۰ نچو يل
نويابر ۲۰ سنده طوغان فينلانديه سوداگرلرندن عمادالدين
جمالالدين اوغلى دنينانك تورلى طرفينه تارالوب كيتكهن
مسلمان قارده شلرينه هسديه اورننده تاراتماق اميدى برلهن
بتون خراجاتلرن اوستينه آلوب رسم اصولى مطبعه سنده
نشر ايتدردي .

فينلانديه هيلسينكى ۱۹۵۹ سنه ميلاديه .

تم بعون الله تعالى طباعة هذا التفسير في
مؤسسة دار العلوم للطباعة والنشر والتوزيع
بالدوحة - دولة قطر .

وكان الإنتهاء منه بإذن الله تعالى في شهر
سبتمبر عام ۱۹۸۹م الموافق شهر صفر ۱۴۱۰هـ
وقد تم طبعه على نفقة أحد المحسنين بدولة قطر .

وفقههم الله لخدمة الإسلام والمسلمين

I. Samaletdinin kustannuksella

Printettu Helsingissä 1959

طبع
بموسسة دار العلوم للناضعة

الدرحة - قطر